[redacted]

Queſtiones Quolibetales ex Quatuor Sētētiarum Voluminibus a Doctore Subtiliſſimo edite Joāne Duns Scoto Ordinis Minorum ac Theologorum omniuȝ Pricipe Candori priſtino reſtitute ab Eximio Doctore Antonio de Fātis Taruiſino.

✠

Nicolai Audecti Cyprii Carmelitae Sacri Luminis Profeſſoris Terrae qȝ Sanctae Prouincialis Carmen.

Quid Deus eſt: Cauſae: Cunctarum Fata qȝ Rerum:
Aſtra quid: ⁊ ſuperi qua Ratione Lares.
Grāde Sophos: Mūdi Miracula ⁊ abdita Multi
Scripſere: ⁊ nitidos Pagina culta dedit.
Altius at Scoto Nemo vel doctius vno.
Tergemini docuit Dogmata ſacra Dei.
Gloria cecropiae Veteres ſuperare Mineruae
Quae potuit Scotus Frugifer ille fuit.
Longus ⁊ hic breuis eſt: Ieiunus: Floridus: Aſper:
Sermone ⁊ minimo maxima Senſa refert.
Dum Ritus memorat ſacros Cultuſqȝ Deorum:
Ipſe aperit miris ſtemmata ſancta Modis.
Et quum contendit Cauſas penetrare latentes:
Nil dici humano doctius Ore poteſt.
Verum Liuor edax Scotum: Carioſa Vetuſtas:
Emula Morſqȝ Animis occuluere Dolis.
Vnicus at Fantis Scoticae Virtutis Imago
Eripuit ſtygio Dogmata merſa Lacu.
Omnia ſplendori mendoſa Volumina Scoti
Reſtituit priſco magnus in Orbe ſophos.

[redacted]

ex legato Ant.mi Gecini

BIBL. SEC. COLL. ROM. SOC. IESU IHS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Doctoris Subtiliſſimi ac Theologicorum Principis Joannis Duns Scoti Ordinis Minorum queſtiones Quolibetales feliciter incipiũt.

Cuncte res difficiles ait Salomon Eccl.j ⁊ cur intelligat eas eẽ difficiles ſubdit. nõ poteſt eas homo explicare ſermone. ſm igit̃ diſtinctionem rez põt accipi diſtinctio difficilium qõnum. Res aũt prima ſui diuiſione diuidi põt in rez creatã ⁊ icreatã: ſiue in rẽ a ſe ⁊ in rẽ ab alio hñtẽ eẽ. ſiue in rẽ neccĩaz ⁊ rẽ poſ̃ez. ſiue in rẽ finitã ⁊ infinitã. Res aũt increata a ſe infinita ⁊ neceſſaria deus eſt. Res aũt creata ab alio poſſis ⁊ finita cõi noĩe dicit̃ creatura. De vtraq̃ re ꝓpoſite ſũt alique qõnes. ¶ Jtez in diuinis res accipit̃ eẽntialiter ⁊ notionaliter: iuxta illud Aug. j. de doc. chriſtiana c. j. res quibus fruendum eſt ſunt pr̃ filius ⁊ ſpiritus ſanctus eademq̃ trinitas. vna quedã ſũma res cõis oĩbus fruentibus ea. Jn pma pte auctoritatis accipitur res pſonalr̃. Jn ſcda eẽntialr̃. Fuerũt igit̃ aliq̃ q̃ſita in diuinis de re eẽntiali: aliqua de notionali ſiue pſonali. vnicũ aũt queſitũ erat de ordine eẽntialiũ ad notionalia. Jllud vnicum primo ponit̃ vtpote ex cuius ſolutione patebit ordo pcedendi circa alia queſita. Eſt igitur. Queſtio. I.

Platone in thimeo. Ariſto. ii. ⁊ iz. meta. Auerro. ⁊ theologi. Auic. 2. me ta. cap. 5. A

Poſtẽ didi. l. 7. q̃libeta. q̃z p^m. 6. 2^m 5. 3^m. 4. 4^m 3. ⁊ quolibz aliorz vnicã q. ↄtineret.

Utrum in diuinis eẽntialia ſint imediatiora eſſentie diuine: vel notionalia: ꝙ notionalia probatur. que conſtituunt ſuppoſita alicuius nature: ſunt immediatiora ipſi nature q̃ illa que ſunt proprietates nature: notionalia autez in diuinis conſtituunt ſuppoſita nature diuine: eſſentialia non: ſed ſunt q̃ſi proprietates illius nature. igit̃ ⁊c̃. probatio maioris. natura immediate ſe habet ad ſuum ſuppoſitum proprium: q2 de illo dicit̃ in pmo mõ dicẽdi p ſe: nõ aũt de aliq̃ ꝓprietate: nec econuerſo: ſed tñ ſcdo mõ. igit̃ illud quo ſuppoſitũ conſtituit̃ formalr̃ immediatius ſe hz ad naturã q̃ proprietas aliq̃ pbatio minoris. eẽntialia ſunt cõia tribus perſonis. ⁊ per ↄñs per nullũ eẽntiale conſtituit̃ ſuppoſituz igitur per notionale: ſunt etiã eẽntialia ꝓprietates nature ſm Dam. c. 3. ſi bonũ īnq̃t: ſi iuſtũ ſi ſapiens ſi q̃d cũq̃ aliud dicas. nõ naturã dicis dei: ſed q̃ circa naturaz. Et Auguſtinus. 15. de. tri. c. 5. vel. 9. Si dicã eternus immortalis iuſtus bonus. beatus ſpũs: hoz omnium noniſſimũ qd̃ poſui videt̃ ſignificare ſubſtantiam. cetera ꝟo huius ſube q̃litates. ¶ Ad oppoſitum ipſi eẽntie imediatiora ſunt illa q̃ ſunt pfectiões ſimpliciter: q̃ que non ſunt hmõi. eẽntialia ſunt pfectiones ſimpliciter: notionalia non: ergo ⁊c̃. probatio maioris. prime perfectioni immediatiora ſunt illa q̃ magis habent rõnem pfectionis ſimplr̃ q̃ que non hñt. eẽntia aũt diuina eſt prima pfectio. pfectiones autem ſimplr̃ hñt magis rõnẽ pfectionis q̃ illa que nõ ſunt perfectiones ſimpliciter. probatio minoris. Anſel. monol. 15. eẽntiale eſt in quolibet melius ipſuz q̃ nõ ipſum: ſed tale dicit̃ pfectio ſimpliciter: notionale nõ eſt huiuſmodi: q2 cum quelibet perſona careat aliq̃ notionali: careret aliquo qd̃ eẽt in quolibet melius ipſum q̃ non ipſum: ⁊ ita quelibet perſona non eſſet ſimpliciter perfecta quod eſt inconueniens.

Reſpondeo pmo ad intellectum queſtionis ſunt aliqua neccĩa pmittenda. ſecundo qõ ſoluenda. tertio contra ſolutionem qõnis dubia occurentia excludenda.

De primo hic querit̃ de ordĩe immediationis iſtoz duoz eẽntialis ⁊ notionalis: in cõparatione ad eẽntiam diuinã: videat̃ ergo primo intellectus iſtorum quattuor terminorũ qui ponunt̃ in titulo qõnis. ſ. eẽntia eẽntiale notionale ⁊ imediatius. De primo in diuinis neceſſario ẽ aliq̃ entitas realis ſiue ex natura rei. ⁊ hoc in exiſtentia actuali: alioqñ nihil eſſet ibi reale in actu. Jlla entitas realis actualis ſiue ponat̃ oĩno vnica ſiue ponat̃ aliquo modo diſtinctio rei vel rõnis ſemper erit ibi ponere de neceſſitate aliquã entitatem realẽ pmam vnicã que nõ pexigat aliquã porẽ. Si enim quelibet preexigeret porem: nulla eſſet pma. ⁊ p ↄñs nec aliq̃ alia eſſet poſterior. Jllam etiam pmam entitatẽ opz eſſe abſolutã: ſiue ad ſe: q2 ſm Aug. 7. de tri. c. j. vl. 3. omnis eẽntia que relatiue dicit̃ ẽ aliquid excepto relatiuo. Et ſm ipſum ibidem in pncipio. 3. ſi non ẽ aliquid ad ſe: non eſt oĩno ꝙ relatiue dicat̃. Habet̃ ergo iſta concluſio: ꝙ in diuinis oportet ponere aliquã entitatẽ realẽ in exñtia actuali ⁊ aliquam vnicã pmã ⁊ illaz eſſe ad ſe. Jſta realis entitas que eſt in deo cũ ſit prima ratio eẽndi ſimpliciter: rõnabilr̃ a ſcis vocatur eẽntia. vñ Aug. 7. de trini. c. j. in fine quod eſt ſapientie ſapere: ⁊ qd̃ eſt potẽtie poſſe: ⁊ eternitati eternum eſſe: ⁊ iuſtitie iuſtũ eſſe. hoc eſt eẽntie ipſum eẽ: ⁊ infra. c. 4. vel. iz. ab eo qd̃ ẽ eẽ appellat̃ eẽntia: propter quod deus ipſe cui ꝓpriiſſime ⁊ veriſſime couenit eſſe veriſſime dicit̃ eẽntia: ⁊ hoc primo dicẽte Auguſtino ibidẽ. c. 5. vel. iz. Manifeſtũ eſt deum abuſiue vocari ſubam. vt nomine vſitatiori intelligat̃ eſſentia qd̃ vere ac ꝓprie dicit̃: ita vt fortaſſe ſolum deum oporteat dici eẽntiã. Eſt enim vere ſolus: q2 incommutabilis: idq̃ nomẽ ſuum ſuo famulo enunciauit moyſi cũ dixit: ego ſum qui ſum. ſed tñ ſiue eſſentia dicat̃: qd̃ ꝓprie dicit̃: ſiue ſuba quod abuſiue dicitur vtrũq̃ ad ſe dicitur: non relatiue ad aliquid. hec ille. ¶ De iſta eẽntia ſiue minus ꝓprie ſuba ꝙ ipſa ſit ſola rõ ſimplr̃ eẽndi in diuinis cuicũq̃ habet̃ ibidez. c. 6. vel. 14. ſuba pr̃is ipſe pr̃ eſt: non quo pater eſt: ſed quo eſt. hec ille: ⁊ intelligit ꝙ eẽntia nõ eſt ratio formalis pr̃i eẽndi patrem. ſed eẽndi ſimplr̃. huic cõcordat Dam. c. iz. dicẽs ſic: videt̃ q̃dẽ pncipalius omniũ que de deo dicunt̃ nomen eẽ: qui eſt. ⁊ hoc probat p illud Exo. 3. qui eſt ⁊c̃. ⁊ ſubdit. totum enim in ſe cõprehendens habet eſſe velut quodaz pelagus ſubſtãtie infinitũ: ⁊ interminatũ. hec ille. Recte ergo ĩ diuinis in comparatione ad eẽntiam tanq̃ ad entitatem ſimpliciter pmam ⁊ abſolutaz cõſiderat̃ oĩs ordo cuiuſcũq3 ſiue quorũcũq̃ que in diuinis ſunt. ¶ Cõtra iſta q̃ dicta ſunt de iſto termino eſſentia. poteſt obiici dupliciter. primo ſic per auctoritatẽ Dam. adductaz. totũ in ſe ⁊c̃. ergo ſm iſtã auctẽ eſſentia includit totã perfectionem diuinam: ſed tota perfectio diuina cõſiſtit in oĩ pfectione ſimplr̃: q2 q̃cũq̃ nõ incluſa: non habet̃ totalis pfectio: nõ ergo eẽntia eſt pciſe iſta prima entitas diſtincta q̃litercunq̃ ↄ eſſentialis. immo eſt vna totalis entitas vnitiue includens oĩa eẽntialia: cui videt̃ concordare illud vocabulũ qd̃ dicit pelagus: propter imenſitatẽ ↄtinentie vnitiue. ¶ Hoc confirmat̃ per illud Anſ. deus eſt quo maius excogi

B

2. me. t. c. io

5. cap. circa finem.

Li. 5. tri. c. 2 C

Exo. 3.

ĝitari nō pōt: ſed q̄cūq3 vnica pfectione ſimplici nō
includēte oēm pfectionē ſimplr pōt aliq̄d maius ex/
cogitari: vtputa entitas aliqua oēm perfectionē cōti/
nens vnitiue. ḡ eēntia diuina eſt talis entitas inclu/
dens vnitiue oēm pfectionem ſimplr. ¶ 2° ad idē ar
guit̄ ſic. In oī creatura eēntia eo mō quo diſtinguit̄
ab exiſtia videt̄ eſſe prior illa ſicut potentiale ⁊ ſuſce
ptiuū eſt prius actu ſuſcepto. ergo videt̄ ſilr in deo:
ſed ſm dicta Aug. ⁊ Dam. iam adducta: eſſentia acci
pit̄ p exiſtia actuali ſicut appet per illā auctoritatem
Exodi qua ambo vtunt̄. qui eſt ⁊c. ḡ ſm iſtas auctori
tates exiſtia eſt prima entitas ⁊ non eſſentia: vt eſſen
tia. vel ſaltē ille auctes hoc non oñdunt. ¶ Ad p̄mū
quere ſolutionem ſup p̄mū di. 8. q. 3. de attributis.

Additio ¶ Ad p̄mū dr̄: pōt q eēntia includit totā3 perfectio
nē diuinam vnitiue ⁊ idētice: l3 nō formalr cōprehē
dat oēs pfectiones diuinas: ⁊ ſic intelligendum eſt
dictum Dam. vt p3 in. 1. di. 8. q. 3. principali circa ſinē
q̄ōnis. pfectiōes ille etſi ſint idētice eſſentia tñ diſti
cte ſunt ex natura rei ⁊ formalr. ¶ Ad confirmatio/
nē de Anſel. p3 pariter q eēntia ē vnitiue ⁊ idētice
oīs pfectio: nō tñ formalr ⁊ ex natura rei. vñ l3 queli
bet pfectio ſimplr ſit formalr infinita: nō tñ radicalr
cuiuſmodi eſt eſſentia ⁊ exiſtia dei. ¶ Ad 2m dici pōt
q eſſentia ⁊ eius exiſtētia in creaturis ſe habent ſicut
quiditas ⁊ modus. ideo diſtinguunt̄. In diuinis aūt
exiſtia eſt de cōceptu eēntie ⁊ p̄dicat̄ in p̄mo mō di
cēdi per ſe ſic q ppō illa per ſe eſt prima ⁊ immedia
ta ad quā oēs alie reſoluūt̄: vt p3 in p̄ di. 2. q. 2. Que
re in. 4. 46. di. q. 3. ⁊ p̄ reportationū di. 45. q. 2. ⁊ di.
2. pte. 2. q. 2. ⁊ infra. q. 5. arti. 3. ⁊. 2. di. 1. q. 2. plura ad
propoſitum harum obiectionum.

Dictum ¶ Aliter dicit̄ hic q iſta rō ſi q̄d valet videt̄ eē 3 illud
qd̄. q. ſupponit. ſ. aliquā eē immediationē eēntialis ad
eēntiā quo ſuppoſito q̄rit q̄ ⁊ q̄ta. p iſto aūt ſuppoſi/
to arguit̄: q2 oīs pfectio ſimplr eſt ſimplr ſimplex. p/
bat̄. ſi eſt aliquo mō reſolubilis in diſticta. ſint. a. ⁊. b.
neutrū pōt eē pfectio ſimplr ſimplex: q2 tūc vnū non
faceret per ſe vnū cum reliquo: q2 non eſt per ſe vnū
ex quibuſcūq3 diſtinctis niſi vnum ſit ſicut actus: ⁊
aliud ſicut potentia.

D De altero termino. ſ. eēntiale. duplex di/
ſtinctio videt̄. vna q alr vtunt̄
cōiter hoc noīe eēntiale phi ⁊ aliter theologi ſpālit̄
in diuinis. nam in phia accipit̄ cōiter eſſentiale vt di
ſtinguit̄ 3 accñtale: prout accñtale continet ſub ſe oē
accñs per accñs: ſiue accñs cōe: ⁊ accñs per ſe: ſiue p/
prium. vnde ibi eēntiale dicit̄ qd̄ per ſe includit̄ in eſ
ſentia: queādmodū in compoſito reali mā ⁊ forma
dicunt̄ ſibi eēntialia: ⁊ in cōpoſito rōnis vel in ipſo diſ
finito. genus ⁊ differentia dr̄ ptes eēntiales rationis
ſiue rei diffinite. Theologi vō alr vtunt̄ hoc noīe eēn
tiale in diuinis. Cū eni eēntia ſit oīno p̄mū: vt iam di
ctū eſt: ⁊ ſilr eſt cōe cōitate reali: q2 dicit̄ de qualibet
perſona ⁊ de oībus ſingulariter: ⁊ ideo qdcūq3 ēt ali
ud p̄dicet̄ ſilī mō in diuinis dr̄ eēntiale: q2 ſile eſſen/
tie in mō p̄dicādi: ſiue in cōitate reali. ¶ Et per oppo
ſitū notionale dr̄ illud qd̄ nec ſic p̄dicat̄ nec habet ta
lē cōitatē: ſed qd̄ ptinet ad notitiam diſtinctionis per

E ſonaꝝ. ſic ergo diſtinguit theologus eēntiale 3 notio/
nale. de hoc Augu. 5. de trini. c. 5. In reb⁹ creatis at/
q3 mutabilibus qd̄ nō ſm ſubam dr̄: reſtat vt ſm acci
dens dicat̄. In deo aūt nihil ſm accñs dr̄: nec tñ om/
ne qd̄ dr̄ ſm ſubam dr̄. dr̄. n. ad aliq̄d ſicut pr̄ ad filiū:
⁊ filius ad prem: hec ille. Vult ḡ q in creaturis diſti/
guit̄ eēntiale 3 accñtale. In diuinis aūt nō diſtinguit̄
cōtra accñtale ſed 3 relatiuū ad intrā. q. ſ. dicit relo/
nē pſone ad pſonā: ⁊ p 9ñs ptinet ad diſtinctā notitiā
perſone a pſona: ⁊ iō vt dat̄ regula ibi. c. 4. de dictis
de deo ſubſtantialiter ⁊ relatiue cōiter dicit̄ notiona
le: l3 Aug. hoc vocabulo nō eſt vſus: ſed ſit vſus voca
bulo relatiui vel ad aliq̄d. ¶ Ex iſto 2° p3 breuiter d̄
tertio vocabulo q̄d ſit notionale: q2 omne notionale
eſt relatiuū ad intra: ⁊ ecōuerſo. eēntiale aūt non eſt
relatiuum ad intra: q2 tūc eēt cōe ⁊ nō cōe. ¶ 2° diſti

F ctio huius vocabuli qd̄ eſt eēntiale, put in diuinis ſpā
liter accipit̄ pōt poni talis: q aliqd̄ eſt eſſentiale qd̄
īportat reſpectū ad extra ⁊ aliqd̄ nō. Iſtius diſtinctio/
nis p̄mo primum mēbrū exponat̄. poſtea 2m pbatur
q2 forſitā ab aliquibus poſſet negari. de primo certū
eſt: q2 ſi deus dicat̄ relatiue ad extra op3 q illa relō
9ueniat deo ſm aliqd̄ fundamētū ppriū: q2 nō cō/
parat̄ deus ad extra niſi ſm aliqd̄ intrinſecū ſibi: ⁊ il/
lud pōt dici fundamētū. Ex iſto fundamēto intrinſe/
co cū ſit reale ⁊ reſpectu ad extra cū ſit rōnis non pōt
eſſe aliq̄d hīs cōceptū per ſe vnū. ḡ ſi aliqd̄ nomē ſit
īportat illud intrinſecū deo qd̄ eſt fundamētū cōpa/
rationis ad extra. ⁊ cū hoc illam cōparationē ad ex/
tra. illud nomen vel nō ſignificabit cōceptū p ſe vnū
vel nō ſignificabit ambo illa: ſed tñ alterū ſignifica/
bit ⁊ alterū 9notabit. eſſentiale ḡ in diuinis: qd̄. ſ. h3
cōceptū p ſe vnū: nō includit ſimul ⁊ p ſe abſolutum
⁊ reſpectū ad extra. ⁊ per 9ñs ſi includat reſpectum
ad extra nō p ſe illū includit: ſed pricipaliter. ⁊ p̄mo
⁊ per ſe includit abſolutū qd̄ eſt fundamētū. illū aūt
reſpectū cōnotādo includit: ⁊ hoc modo intelligitur
primū mēbrum huius diſtinctionis. ¶ De 2° mēbro
huius diſtinctionis dices forte: q nullū eſt eēntiale
nō includēs reſpectū ad extra: ſed ſola eēntia ē hmōi.
qdcūq3 autē aliud cōe trib⁹ vel eſt reſpect⁹ ad extra
vel includēs reſpectū ad extra. ¶ Quia vero ſolo qd̄
nis depēdet ab iſta diſtinctione eēntialis prius poſi
ta. q. ſ. aliqd̄ eſſentiale eſt abſolutū ad ītra. aliqd̄ ve

G ro dicit reſpectū ad extra. iō pbo 2m mēbrū qd̄ negā/
dū forſitan alicui videret̄. 1. q aliqd̄ eēntiale non in
cludit aliquē reſpectū ad extra. p̄mo per rōnem funda
tam in auctē ſūpta ex rōne pfectionis ſimplr. 2° per
rōnē ſūptā ex rōne diuine eēntie. 3° per rōnē ſumptā
ex rōne intellectus diuini. 4° ex rōne actus vel opa/
tionis diuine. ¶ Prima rō talis eſt: qd̄ eſt pfectionis
ſimplr nō includit per ſe relōnē ad creaturam: ſed ali
qd̄ eēntiale in diuinis eſt pfectionis ſimplr. ḡ ⁊c. pro
batio maioris. pfectio ſimplr non includit aliq̄d p ſe
cui repugnat per ſe rō pfectionis ſimplr: q2 tunc non a. l. q2 tē eēt
eēt in quolibet meli⁹: cū includat aliq̄d cui repugnat in q̄lib3 me
rō pfectionis ſimplr. Sed relōni ad creaturam repu/ li⁹ cū ſit pfe
gnat q ſit pfectio ſimplr: cū ſit ad terminū iperfectū ctio ſimplr
⁊ potētialem: qd̄ aūt neceſſario coexigit aliqd̄ ens po ⁊ non eēt in
tētiale eo mō quo relō coexigit terminū tāq3. ſ. aliq̄d q̄libet ⁊c.
ſecū ſimul nā vel p̄us. illud ſic coexigens nō eſt ſim
pliciter neceſſarium: nec p 9ñs ſimplr pfectū. minor p3 ex
intētione Anſ. monol. 15. vbi ponit talē diſtinctionē
q̄cq̄d eſt p̄ter relatiua: aut eſt tale vt oīno melius ſit
ipſum q̄3 nō ipſum aut tale vt nō ipſum in aliq̄ ſit me
lius quam ipſum. Et expoſita ⁊ declarata iſta diſtin
ctione 9cludit. ſicut nephas eſt putare vt ſuba ſūme
nāe ſit aliq̄d q̄ melius ſit aliquo mō nō ipm q̄3 ipſū:
ſic neceſſe eſt vt ſit oīno q̄cq̄d melius eſt ipſū q̄3 nō
ipſum. Et poſtea infert in ſpāli q̄d non eſt. Nō eſt er/
go inq̄t corpus nec aliquid corꝝ que corpei ſenſus di/
ſcernunt. Et poſt ſubdit in ſpāli q̄d vel q̄le eſt: q̄re in/
quit neceſſe eſt ipſū eſſe viuētē. ſapiētē: oīpotētē: ve/

nū:iuſtū:eternū:⁊ quicquid abſolute eſt melius ipſum quam
nō ipſum. Planū eſt autem ꝙ multa iſtoꝝ ſunt eſſen
tialia in diuinis. Habeť ḡ iſta minor. ꝙ aliqđ eēntia
le in diuinis eſt pfectio ſimplr: qꝛ melius eſt in quoli/
bet ipm quam nō ipm. Iſta ſnia Anſ. videť poſſe accipi
ab Aug. 15. de tri. c. 4. vel. 5. Uiuētia nō viuentibus.
intelligētia nō intelligētibus: iniuſtia iuſta: btā miſe/
ris pferēda iudicam⁹: ac ꝑ hoc qm̄ reb⁹ creatis crea
torē ſine dubitatione ꝓponimus: opꝫ vt eum ſumme
viuere ⁊ cuncta intelligere iuſtūq; ⁊ benigniſſimū ⁊
btiſſimū fateamur. hec ille. Tenet aūt hec ꝯñtia per
ꝓpōnē hāc. necē eſt vt creator ſit quicquid in entibus pre
ferť ipſum quam nō ipſi: vel vt Anſel. dicit. melius eſt ip/
ſum quam non ipſum.

Idē. ii. ci. c. 16. ⁊ .iz. me ta. t. c. 39. ⁊ 51. ⁊ de ge// nera. aīa. li. z. c. 5.

¶ Pro iſta ſnia pōt adduci Hilarius. iz. de tri. c. pe. q̄
loquens ad pſem ait. Perfecti dei qui ⁊ verbū tuoꝫ
⁊ ſapientia ⁊ virtus eſt abſoluta gn̄atio eſt: vt inſepa
biliter a te ſit ſemꝑ qui in his eternarꝫ ꝓprietatum
tuaꝝ noībus: ex te nat⁹ eſt: hec ille. Nihil aūt dei fili
us ꝑ natiuitatē accepit qđ dicat reſpectuꝫ ad extra.

Videť tota littera doc.

¶ Itēꝫ 2°: ex eodē medio poteſt argui accepta pro
maiori extremitate hoc eſt qđ relatio rōis: vt ſit ma/
ior iſta: pfectio ſimplr nō includit relonē rōnis. mior

D

que prius: ⁊ ſequiť ꝯcluſio ꝙ aliqđ eēntiale nō inclu
dit relonem rōnis: oīs aūt reſpectus dei ad creaturā
eſt rōnis tm̄. ¶ Ex 2° qōne ordiaria de reſpectu ad
extra eſt q. 8. infra. vel. 2. di. 30. pmi. ergo aliqđ eēn/
tiale nō includit reſpectū ad extra. Maiorē iſtaꝫ de
reſpectu ꝓbo ſicut pmā de reſpectu ad extra: qꝛ rela
tioni rōnis repugnat pfectio ſimplr: qꝛ eſt ens dimi/
nutum minus hñs de entitate quam qđcunq; reale: qꝛ
tm̄ in conſideratione intellect⁹ ē hñs ſuū eē. ¶ Itē
3° ex eodē medio pōt argui accipiendo pro maiori
extremitate relonē in cōi ſic. pfectio ſimplr non eſt
relo aliq̄ nec includit per ſe relonē aliquā: vltra vt p̄
us. hec maior ꝓbať. qꝛ relo originis non eſt pfectio
ſimplr. ſi tn̄ aliqua relo eēt pfectio ſimplr: maxime h̄
illa videreť. ¶ Ad iſtas rationes que procedunt ex
eodem medio poteſt ſic reſponderi ꝙ aliud eſt dicē
aliqđ eē pfectionē ſimplr: ⁊ aliud: aliqđ eē pfectioniꝫ
ſimplr. pmū importat ꝙ illđ eēntialr ſiue qđditatiue
ſit pfectio ſimplr: 2m importat nō ꝙ eēntialr ſit per/
fectio: ſed ꝙ eē tale denoiatiue ſoli perfectioni ſim
pliciter conueniat. ¶ Ipſum ḡ perfectiōis ſimplr ē
quā reqrit i illo de quo ꝑdicať denoiatiue: ⁊ quā oñ
dit ſibi ineē: vtpote quā vir conſequiť. ⁊ ſic eſt perfe
ctionis ſimplr triplici mō. ſ. ꝑexigendo: oſtendendo
ſiue manifeſtādo: ⁊ perfectionē ſimplr ꝯñdo. ¶ Cōſi
militer exponať illud Anſel. ſic in quolibet eſt. meli
us ipſum quam nō ipm: qꝛ h̄ veꝝ eſt intelligēdo de ꝑdi
catione denoiatiua: ⁊ ꝑexigēdo: oñdēdo ⁊ ꝯñdo vel
in quolibet eſt meli⁹ ipſuꝫ quam nō ipſuꝫ quēadmodū
eē ipſum denoiatiue ponit illud eē ſimplr pfectū: nō
qđdē ſicut aliqđ eē albū pōit idē eē coloratū. ſed ſicut
aliquid eē albū vel coloratū ponit idē eē ſoperficiatū
vn̄ ſi in aliquo nō eſt melius ipm eſſe ſoperficiatuꝫ:
nec per ꝯñs erit melius ipm eē albū. Cōſilr expona/
tur dictū Aug. de ꝑferri. Que aūt ſit lectio Anſ. que
re. c. 17. vbi ait. Eodem mō ⁊ vna conſideratione eſt
quicquid eſt ⁊ oīa illa noīa idē ſignificāt. Noīa inquā de qui
bus locutus eſt pus. bon⁹ iuſtus ⁊c. ¶ Itē inſtať cō/
tra rōnē. qꝛ cōcludit qđcūq; eēntiale eē ad ſe. qꝛ qđ/
cunq; illoꝝ eſt pfectionis ſimplr: ſed illud illatū eſt
falſum: vt pꝫ in exēplis Anſ. ⁊ Aug. qꝛ Auguſtinus
ponit potentiſſimū iuſtiſſimū. ⁊ Anſel. ponit oīpotē/
tem iuſtū ⁊c. ⁊ tn̄ iſta dicunt reſpectū ad extra.

a. l. vltimo.

¶ 2a rō ad ꝯñē talis eſt. In deo eſt eēntia ſub comple
ta actualitate eēntie: ⁊ hoc mere ex natura rei ſic itel
ligēdo ꝙ nec eēntia nec aliqđ ꝑ ſe incluſum in illa vl'
actualitate eius ſit ibi ꝑciſe ex cōſideratione cuiuſcū
q; intellectus. hec ꝓpō ſic intellecta ſatis patet ex di/
ctis in ꝑncipio iſtius articuli exponēdo qđ intelligē/
dū ſit per iſtū terminū qui eſt eēntia. ¶ Ex hac ꝓpo/
ſitione ſequiť iſta que eſt maior rōnis. ſ. ꝙ ſi aliquid ē
ſidem eēntialr eſſentie: illud eſt actu in deo mere ex
natura rei: ⁊ hoc ſiue ſit idē eſſentialr idētitate adeq̄ta
ſicut in creaturis eſt illud idem qđ intelligiť per diffi
nitionē ei qđ intelligiť per diffinitū. ſiue ſit idē tanq̄
incluſum eēntialr in illo quō illud qđ intelligiť ꝑ pteꝫ
diffōnis poſſet dici idē ei qđ intelligiť per diffinituꝫ.

I

¶ Naꝫ lꝫ aliqđ poſſit eē i re ex nature rei. lꝫ ei⁹ diffōs
vel ps diffōnis nō ſit actu cōpleto in re: ſed tm̄ intel/
lectu cōſiderante: tn̄ illud qđ intelligiť per diffōneꝫ
vel ptē diffōnis ſicut ſignificatuꝫ per ipſum ſignum
neceſſario eſt in re actu: ſi illud qđ intelligiť per diffi
nitum ſit in re actu.

¶ Nā ꝯdictio videť eē qđ aliquid ſit realr actu. ⁊ ꝙ il
lud qđ ē idē ſibi eēntialr h̄ mō vel illo non ſit realiter
in actu. Nunc autem intellectualitas ſiue vita intel/
lectiua vel intellectualis eſt idē eēntialr eēntie diuie
ſic intelligendo ꝙ nō tm̄ eſt idē realr ipſi eēntie: ⁊ h̄
identitate ſimplici. ſicut forte qđcūq; attributum po
niť idē ipſi eſſentie: ſed hoc modo eſt idē ſibi ꝙ ſi ip/
ſa eſſentia diuina diffinireť vita intellectualis ſiue i
tellectualitas non eſſet extra eius diffinitioneꝫ. ſicut
ſapiens vel bonum.

Speculatio notabilis.

¶ Ex pte eēntie arguiť ſic. quicquid per ſe icludiť in eēn/
tia diuina eſt in deo ex nā rei: ⁊ per ꝯñs ſine reſpectu
ad extra. intellectualitas eſt hmōi. ḡ ⁊c.

¶ Maior patet. nā ſm iā dicta in pn° iſtius articuli eſ
ſentia eſt ibi ex natura rei. ḡ quicquid includiť in rōe eēn
tie. minor ſic intelligiť ꝙ intellectualitas qđdē nō hēt
rōnē attributi q̄ſi actus ſcđi aduenictis ipſi: ſed rōneꝫ
pfectionis oīno intime. quēadmodū vita etiā in deo
eſt actus nō attributus ſiue aduenīēs: ſed oīno inti/
mus: ⁊ idē eēntie. Iſta ēt vita pfecta que ſoli deo cō/
uenit: cuiuſmodi eſt vita intellectualis ē idē eēntialr
ipſi pme eēntie. Hec minor ſic itellecta ꝓbať aucte ⁊
rōne. aucte Aug. 15. de tri. c. 5. vel. 7. Que vita inquit
hʒ in deo ipſa eſt eēntia ei⁹ atq; nā. hec aūt vita nō ta
lis eſt q̄lis ineſt arbori: nec q̄lis ieſt pecori: qđ hʒ ſen
ſum ſed nullū hʒ intellm. at illa vita que deus ē ſen/
tit atq; intelligit oīa ⁊ ſentit mēte nō corpe: qꝛ ſpūs ē
deus: hec ille. vult ḡ dicere ꝙ illa vita que eſt eēntia
diuina eſt ꝑ ſe intellualis. ¶ Ideꝫ. 6. de tri. c. vlti. lo/
quēs de deo ait ſic. vbi eſt pma ⁊ ſuma vita cui nō eſt
aliđ viuere ⁊ aliđ eē: ſed idē eē ⁊ viuere: ⁊ q̄le ſit illđ
viuere qꝛ intellualē ſubdit pmus ac ſumm⁹ intellus
cui nō eſt aliud eſt viuere aliod intelligere. hec ille.
Minor ēt iſta rōne ꝓbať ſic. Cuicūq; nō repugnat eē
idē alicui ſube eēntialr: illud non ꝯuenit ꝑfectiſſime illi
ſube niſi cōueniat ſibi eēntialr: ſed itellectualitati nō
repugnat eē idē ſube (cui conuenit) eēntialr. ſicut pꝫ
in creaturis: qꝛ quecūq; ſuba eſt intellectualis. intel
lectualitas eſt intra rōnē eēntialē eius: ſicut ēt in ſpā
li pꝫ in hoie in cuius rōne poniť rōnale. ⁊ per ꝯñs iſta
intellectualitas que per ſe intelligiť ꝑ rōnale eſt idē
hoī eēntialr: immo vt actualiſſimū ⁊ cōpletiſſimū in
eēntia. ḡ cū deus ꝑfectiſſime ſit intellualis eius intellua
litas erit idē eēntialr eius eēntie. ¶ 3° rō ſumiť ex p
te itells diui ſic. nullus itells hʒ eē actuale ꝓprium ⁊
pmū intellectus per aliquē actū intelligēdi ꝯuenietē

Lib. iz. me ta^ce. t. c. 39. ⁊. 51.

Idē. 2. de aīa t. c. 37.

ſibi vel ſuppoſito ſm ip̄m. hoc patet: qꝛ oīs actus in/
telligendi vel nālit̄ ꝑexigit intellectū cuius eſt hrē
ꝓpriū actuale eē intellect⁹: vel ſaltē coexigit: ita ꝙ
nullo mō tale eſſe actuale ꝓpriū intellectus vt intel/
lectus: nec aliquid per ſe īcluſum in tali eſſe actuali ꝑ
actū intelligēdi ipſi intellectui attribuitur qꝛ oīs act⁹
eſt poſterior: ⁊ iō preexigit ſuū prius. ḡ in deo intelle
ctus vt intellectus ſuū ꝑmū eē actuale nec aliquid ꝑ
ſe incluſum in illo eē nō hꝫ p̄ciſe per intelligere diuinū
ſed compatio eēntie diuine ad q̄dcūq; extra hꝫ pro/
ꝑrium ⁊ ꝑmū eē ſuū actuale ꝑ intelligere diuinū. ḡ itel
lectus in deo vt actu intellect⁹ nō includit aliquā cō/
parationem ad extra. ꝓbatio minoris. cōparatio cu/
iuſcūq; intrinſeci in deo ad q̄dcūq; extrinſecū cū ſit
reſpectus rōnis hꝫ eē ſuum ꝑmū ⁊ ꝓpriū per actū ali
cuius intellectus cōparantis: ſed quodcūq; intrīſecū
pōt ad q̄dcūq; extrīſecū ꝑ quēcunq; actū intellectus
creati cōparari: illud ad idē cōparari pōt per actū itel
lectus diuini: qꝛ intellectus ille pōt obiectū illud ſub
oī rōne ex pte obiecti intelligere ſub qua eſt intelligi
bile: cū ſit ei adeq̄tus ⁊ eius cōphēſiu⁹: ſed q̄cq̄d intel
lectus diuinus pōt ad q̄dcūq; cōparare intelligendo
hoc actu intelligendo cōparat: qꝛ nulla eſt ibi poten/
3. phy. t. c. 32. tia ſine actu ad q̄dcūq; intrīſecū. ḡ ꝑ actum intellect⁹
diuini actu cōparat̄ q̄dcūq; intrinſecū ad q̄dcūq; ali/
ud ad qđ pōt intelligendo cōparari: ⁊ per ꝯñs cōpa/
ratio cuiuſcunq; talis ad q̄dcunq; tale: hꝫ eē ſuum ꝓ
primum actuale per actum intellect⁹ diui cōpantis: nō
dico quecunq; compatio huius ad hoc: qꝛ non foꝛali
ter illa qua intellectus creatus compabit: ſed aliq̄ cō
paratio huius extremi ad hoc extremū. ¶ Ex hoc vl
terius patet ſcđa ps minoris. ſ. ꝙ cōparatio alicuius
2 intrinſeci ad aliqđ extrinſecū hꝫ ſuum primū eſſe ⁊
ꝓpriū per illud intelligere: qꝛ illud intelligere eſt ꝑm
intelligere reſpectu hui⁹ obi: ⁊ ꝑmitate eēntiali ſiue
ꝑfectionis: ⁊ ꝑmitate durationis: qꝛ eternū. nec eniꝫ
eſt ſil ꝑfectione cū intelligere creato nec poſterius: qꝛ
vtroq; mō ſequit̄ ꝙ eēt limitatū ⁊ mēſuratum: nec ē
ſimul nec poſterius duratione quocunq; intelligere
creato: qꝛ tunc ſequeret̄ ꝙ intelligere in deo vt intel
ligere eſſet nouum.

¶ Uel ſic pōt formari rō. nulla potētia hꝫ ſuum ꝑmū
eē per opationē ſuam. hoc patꝫ de ſe: qꝛ nihil ſeipſū
producit ad eē vt ſꝫ. ꝑ de tri. nec per ꝯñs aliqua potē
tia per opationē que eſt ab ipſa accipit ſuū eſſe ꝑmū
ſed oē intelligere eſt operatio intellectus vt intelle
ct⁹. ḡ intellect⁹ vt intellect⁹ nō hēt ꝑmū eē in deo ꝑ
opationē ſuā: ſed q̄cq̄d eſt ī deo per cōparationē ad
extra inquantū hmōi hꝫ ſuum eē per itellect⁹ opatio
nem ſiue intellectionē: qꝛ eē eius conſiſtit in ꝯſidera
tione intellectus: cū ſit eſſe relationis rōnis. ḡ ⁊c.

¶ 4ª rō ſumit̄ ex pte opationis ſeu actus intelligendi
⁊ hoc ſic. Actus ille quo deus cōprehendit eēntiā ſu/
2. de aīa. t. am vt obiectū btificū ſub rōe qualitas ē in deo ex nā
c. 47. rei: ſed deus per intelligere vt intelligere comprehē
c. j. dit eſſentiam ſuā vt obiectū btificū. ḡ. maior ꝓbat̄. qꝛ
infinitas intēſiua nō cōpetit alicui enti rōnis: ſed ſo
lum enti reali: qđ arguo: qꝛ oē ens rōnis: eſt ſola re
latio rōnis: ſed nulli relōni īfinitas cōpetit etiā reali:
vt patebit infra. q. 5. Illud aūt quo deus ꝯprehendit
eēntiam ſuā vt infinitā ſub rōne qua eſt cōprehēſiuū
eſt infinitū: qꝛ infinitū obiectū vt infinitū: cōprehen
di nō pōt aliquo actu niſi īfinito vt infinito. ḡ cū īfini/
tū ſimplr̄ in ꝑfectione nō includat per ſe aliquid cui
intrinſece repugnat īfinitas: ſequit̄ ꝙ infinitū ſimplr̄
nō eſt ens rōnis nec includit per ſe ꝑmo ens rōnis.

¶ Iſtas ꝓpōnes expoſitas ⁊ ꝓbatas coniungendo
loco maioris ⁊ minoris. in ſyllogiſmo arguitur ſic. il
lud qđ eſt eēntie diuine idem eēntialr̄ eſt actu in deo
mere ex nā rei: ſed intellectualitas ſiue vita intelle/
ctualis eſt hmōi. ḡ eſt in deo mere ex nā rei. ¶ Ex hꝫ
vlterius. q̄cq̄d eſt actu ītellectuale ſiue viuens vita
ītellectuali: ⁊ hoc mere ex nā rei: hēt actu vel poteſt
hēre actu itellectum vt itellectū: ⁊ itelligē vt itelligē:
deus aūt eſt actu itellectualis ſiue viuēs vitas intelle
ctuali mere ex natura rei: ſicut ꝯcluſum eſt in ꝑ ſyllo/
giſmo. ḡ deus hꝫ actu vel actu poteſt hr̄e intellectum
vt intellectuꝫ: ⁊ itelligere vt itelligere: ſꝫ non pōt hr̄e
actu aliqđ ens reale: ſiue ex nā rei: qđ iā non hꝫ ex na
tura rei: qꝛ hoc eēt ꝯ eius ſimplicitatē. ḡ deus actu hꝫ
intellectū vt intellectū: ⁊ intelligere vt itelligere: ⁊ hꝫ
mere ex natura rei: ſed nullus reſpect⁹ dei ē ad extra:
nec aliq̄d per ſe includēs talem reſpectum eſt in deo
actu ex natura rei: qꝛ reſpect⁹ ei⁹ ad extra nō poteſt eē
niſi relō rōnis. ḡ aliqđ eēntiale: puta intelligere eſt ſic
abſolutū: qđ nec eſt reſpect⁹ ad extra: nec per ſe talē
reſpectū includēs. maior ſcđi ſyllogiſmi ꝓbat̄ ſic na/
tura viuēs vere hꝫ realr̄ vel hr̄e poteſt opationē vita Speculatio
lem: que ſit ens reale: ſic intelligēdo: ꝙ nec ſit ens rō ſingularis
nis nec per ſe tale ens includēs: qꝛ opatio talis eſt ꝓ
pria ꝑfectio nature itellectiue: vñ ⁊ in iſta ponit̄ conſi
ſtere btitudo talis nature. ꝓpa aūt ꝑfectio ⁊ precipue m
btifica nature hūtis eē viuū ex natura rei: ſi ꝑt eē ens
rōnis: nec ꝑ ſe includēs ens rōnis: qꝛ ens rōnis eſt ita
diminutū: ꝙ non pōt eē ꝑfectio ꝑ ſe entis realis nūc.
aūt intellectio vt itellectio eſt ꝓpria opatio nature vi
uentis vita intellectuali. Etſi ꝓterniēdo neget̄ hoc in
deo. phs videt̄ ſpāliter hoc ꝯcedere de ipſo. iz. met. T. c. 51
vbi tractās q̄ōneꝫ de intellectu ⁊ intelligere diuino
ait ſic ſi nō intelligat ſupple deus actu: ſed hꝫ ſe quē
admodū vt ſit dormiens: q̄d vtiq; inde eſſet inſigne
⁊ venerabile: ſiue intelligat: non eſt aūt hoc ꝙ ſua in/
telligentia: ſed potētia: non erit itaq; optima ſubaꝫ ꝑ
intelligere. n. ei honorabile ineſt. Iō. io. ethi. c. 10. per
fecta felicitas: qm̄ ſpeculatiua quedā eſt opatio appa
ret ⁊ hinc vtiq; apparebit: deos enim maxime ſuſpi
cati ſumus btōs ⁊ felices eſſe actiones aūt quales at
tribuere debitū eſt ipſis: ⁊ poſt excluſis ab eis actio/
nibus virtutū moraliū ſubdit: ſed tn̄ viuere oēs ſuſpi
cati ſunt eos ⁊ opari. non enim opꝫ dormire: ⁊ paulo
poſt concludit: quare dei opatio btitudine differens
ſpeculatiua vtiq; erit: ⁊ humanarum vtiq; que huic
cognatiſſima feliciſſima.

De quarto

termino. ſ. imediatius eſt di n
ſtiguēdū: qꝛ dr̄ imediati⁹ ali a. l.
q̄d dupl'r: vel ita ꝙ ipſum ſit mediū inter ꝑmū ⁊ vlti/
mū: ⁊ tunc eſt imediatius poſitiue. Uel ita ꝙ iter ip/
ſum ⁊ ꝑmū nō ſit mediū. aut pauciora ſunt media q̄
inter tertiū ⁊ ꝑmū: ⁊ ſic eſt imediatius negatiue. Exē
plū. ſuperficies eſt īmediatioꝛ ſube q̄ coloꝛ: ita ꝙ hꝫ
rōnē medii poſitiue inter illa ſed riſibile eſt īmedia-
tius hoi q̄ coloꝛ negatiue. non enim mediat iter illa
extrema poſitiue: ſed magis excludit̄ mediū inter ho
minem ⁊ riſibile q̄ inter hoiem ⁊ colorē vt ſic breui/
ter dicat̄ illud eſſe imediatius poſitiue qđ tanq̄ me
dium inter extrema includit̄: ⁊ illud imediatius dici
tur negatiue vbi aliq̄d tanq̄ mediū magis excludit̄.
Poſſet aūt alio mō diſtingui de immediatiori ſm rē
⁊ rōnē: qꝛ imediati⁹ ⁊ minus imediatū vel mediati⁹
non ſunt ſine ordine: ordo aūt non videt̄ poſſe intel
ligi ſine diſtinctione. ſed qꝛ hic non querit̄ qualis eſt
diſtinctio eēntialium ⁊ notionalibus: vel vtrorumq;

Uel ita ꝙ ipꝫ ñ ſit mediū iter illa tñ magis excludit̄ mem iter ipꝫ ⁊ ꝑm q̄ iter aliud ⁊ ꝑm ⁊ tūc ē imediatius negatiue.

ab eēntia. iō iſto diſtinctio immediationis nō tractaꝫ
ad pſis: ſed q̄liſcūq̄ ſit diſtinctio eēntialium a notio/
a.I.pmi.di. nalibus vel vtrorūq̄ ab eēntia: ſm iſta diceꝫ qḋ iſto
rū ſit imediatius ipſi eēntie: puta eēntiale aut notio/
nale. Itaq̄ recoligendo de iſto ꝓ articulo eſſentia eſt
illud ad qḋ ſit eoꝝ compatio quorum queriꝫ ordo. eſ/
ſentiale aūt ꝛ notionale ſunt illa quorum queriꝫ or/
do in comparatione ad eēntiam: de immediatione
aūt iſtoꝝ ad illud p̊ᵐ eſt qḋ. ꝛ p̄ncipalr̄ requiriꝫ ꝓpter
ſolonē duplex diſtinctio poſita in hoc articulo: vna ꝺ
eſſentiali. alia de imediatiori. p̊ma de eſſentiali talis
eſt: alicuius eſſentialis ratio ſiue actualitas totalis ē
mere ad intra. alicuius aūt ad extra. 2ᵃ de immedia/
tiori talis eſt ꝙ aliq̄d dr̄ eē imediatiꝰ poſitiue: ita ꝙ
ipſum poniꝫ mediū. aliquid ꝓuatiue: ita. ſ. ꝙ nō req/
riꝫ medium aliquod inter ipſum ꝛ primum ſicut in/
ter aliud extremū ꝛ primum.

De ſecundo articulo dico tres ꝯnes: q̄
rū due ſūt breues. tertia
p̄ncipalis. p̊ma eſt iſta: nullū notionale eſt imediatiꝰ
O ipſi eēntie diuine aliquo eēntiali: ꝛ hoc loquendo de
imediatione ꝓ modo. hoc ꝓbaꝫ ſic qḋ eſt immediati
us primo non excediꝫ a tertio. cū ſit per ſe mediū in/
ter ipſum p̊ᵐ ꝛ tertiū: ſed oē eēntiale excedit qḋcūq̄
notionale: q2 eēntiale eſt cōe tribus notionale ꝟo nō
ergo ꝛc̄. ¶ 2ᵃ concluſio eſt talis oī eēntiali includen
te reſpectū ad extra imediatiꝰ eſt eēntie aliqḋ notio/
nale. ꝛ hoc loquēdo de immediate ſcḋo mō. hoc ꝓba
tur: q2 tale eēntiale nō cōuenit ipſi deo niſi ꝑ opatio/
nē intellectus cōpantis ad extra: notionale aūt cōue/
nit eēntie ex natura rei abſq̄ oī cōpatione intellectꝰ
ad extra. g̊ minus requiriꝫ mediū inter eſſentiam ꝛ
notiōale q̄ȝ inter eēntiā ꝛ tale eēntiale vbi nec̄io me/
diat actus intellectꝰ. ¶ 3ᵃ concluſio eſt. oī notionali ē
P aliqḋ eēntiale imediatius eēntie vtroq̄ mō immedia/
tionis. ꝭ ꝓbaꝫ dupl̄r. ꝓ ſic: qualis ordo per ſe realis eſ/
ſet iter aliq̄ ſi eēnt diſtincta realr̄: talis per ſe ordo eſt
inter illa corrn̄dens illi diſtinctioni quaꝫ hn̄t: vtpote
rationis: ſi diſtinguanꝫ rōne: ꝛ hoc ſiue rōne ſumpta
ex parte rei: ſiue mere cāta per actū intellectꝰ. nūc ſic
ſi eſſet diſtinctio realis inter iſta. ſ. eēntia memoria ꝑ
fecta: ꝛ dicere ꝑfectū: memoria eēt ꝑ ſe in ordine rea
li imediatior ipſi eēntie q̄ȝ dicere. g̊ ꝛ quocūq̄ mō ſit
diſtinctio inter illa eo mō eſt imediatio corrn̄dēs. ma
ior ꝓbaꝫ a poſteriori ſic. vbi eſt diſtinctio rationis ſi/
ue vno modo ſiue alio accipiēdo rōnē. ibi ꝯcludimꝰ
ordinē ſic diſtinctoꝝ ex hoc ꝙ illa ſic diſtincta habe/
rent talem ordinem vbi eſſent diſtīcta realr̄. ¶ Nec
iſta maior inueniꝫ hr̄e inſtantiā: niſi forte in aliquo
quod non eſt ad propoſitum. Et illud ſufficienter ex/
cludiꝫ per exceptionē iſtā: ſi addaꝫ in maiori ſic: qua/
lis eſt ordo realis: talis ꝛ rōnis. niſi forte in diſtinctio
ne reali: illud quod eſt poſterius aliquo in diſtictiōe
minori hr̄et verius eſſe illo ꝛ illo quod ſibi corrn̄det.
¶ 2ᵒ ꝓbaꝫ a p̊ori illa maior: per ſe ordinē intelligo: q̄
eſt ex per ſe rōnibus extremoꝝ ꝛ hoc accipiendo per
ſe rationem eēntialē ſiue quiditatiuam non determi
nādo illud cuius eſt rō ad eſſe in re vel in intellᵘ: ſiq̄/
dem illud qḋ indifferēter pōt hr̄e vtrūq̄ eē: videꝫ hē
re rōnē q̄ditatiuā intelligibilē nō determinādo ad ꝭ
vel illud eſſe. Ex hoc patet maior. nam vbi manet ꝑ
ſe rō ſimilis ordinis ibi manet ſimilis ordo. ſed i iſtis
diſtinctis in tali vel in tali eſſe manet per ſe eadē rō
cōſilis ordinis: q2 rō q̄ditatiua. a. ꝛ rō quiditatiua. b.
g̊ ꝛc̄. nō enī eſſe i intellectu dat ipſi. a. rōnē q̄ditatiuā.
Minor patet: q2 ſi illa ibi poſita eſſent realiter diſtin

cta eēt talis ordo realis: quod q2 eēt eēntia natura in
tellectualis ꝑfecta: iō hr̄et intellectū ꝑfectū: ꝛ vlteri
us hr̄et, vel hr̄e poſſet obiectū actu intelligibile ꝓ/
portionabilr̄ ſibi pn̄s. ꝛ vltra iō eēt vel eſſe poſſet me
moria ꝑfecta. nā hec eſt rō memorie ꝑfecte. intellectꝰ Q
hn̄s obm intelligibile ꝓportionatū actu ſibi pn̄s: ꝛ ex
hoc vlterius ſi ipſa eſſet vel eſſe poſſet ſuppoſito hn̄
eam ꝑfecte p̄ncipiū exp̊mēdi exp̊meret vel exprimē
poſſet notitiā declaratiuā corrn̄dentē illi memorie:
nūc aūt p̊mū notionale ſaltē qḋ includit p̊mū reſpe/
ctū poſitiuū ad aliquā ꝑſonam eſt dicere. g̊ p̊mū no/
tionale hꝫ eēntiale aliqḋ imediatiꝰ eēntie vtroq̄ mō
ꝛ per ꝯn̄s qḋcūq̄ aliud notionale. ſicut aūt argutū eſt
de memoria ꝛ dicere. ſilr̄ poſſet argui ꝺ volūtate ꝛ ob
iecto ſibi pn̄te ꝛ actu ſpirandi. ¶ 2ᵒ adidē ſic. eſſen/
tie immediatior eſt potentia q̄ȝ actio realr̄ ꝓductiua
ſm illam potentiā. oē aūt notionale eſt actio produ/
ctiua ſm aliquā potētiā in natura diuīs vel ſupponēs
illā: q2 eſt ꝓductio alicuius ſuppoſiti vel ſupponens
ꝓductionē. ois aūt talis actio eſt alicuius potētie que
hꝫ rōnē eēntialis: vel q2 eſt ipſius intellectus: vel q2
eſt ipſius voluntatis. g̊ ꝛc̄. ¶ Sic igiꝫ ad iſtum articu
lum pꝫ ꝙ eſſentiali ad extra notionale eſt imediatiꝰ
ſecundo mō. nullo aūt eēntiali eſt aliquod notionale
imediatius vtroq̄ mō: quolibet aūt notionali eſt ali R
qḋ eſſentiale ad intra imediatius vtroq̄ modo: quia
ſaltē intellectus eſt immediatior q̄ȝ dicere qḋ eſt p̊ᵐ
notionale: ꝛ ita per ꝯn̄s quocūq̄ notionali: voluntas
ēt imediatior eſt ipſo ſpirare: ꝛ per ꝯn̄s quocūq̄ per/
tinente ad ꝓceſſionē ſpūs ſancti.

De tertio articlō inſtaꝫ ꝯ iſtas duas rōes
poſitas in. 2. arti. pro 3ᵃ conclu/
ſione ꝯ primam ſic. vbi non manet eadē rō ordinis: ſi
opꝫ ponere eūdem ordinem vel ꝯſimilē: ſed in diui/
nis vbi iſtoꝝ eēntia. ſ. memoria: dicere: eſt ſola diſtin
ctio rōnis non manet eadē rō ordinis que eſt vbi iſta
ſunt diſtincta realiter g̊ ꝛc̄. ꝓbō minorē. in creatura
rōnali. iō memoria ꝓcedit dicere: q2 ipſa eſt p̊nᵐ dicē
di: non ſic aūt in deo loquendo de memoria vt me/
moria ſiue vt diſtincta ab eſſentia: immo rō p̄ncipiā/
di emenationem perſonalē eſt eēntia diuina ſola ſub
rōne eēntie vt ei ꝯiūgiꝫ reſpectus realis: qḋ ꝓbaꝫ du
plr̄ ꝓ ſic. ꝟbū eſt expſſiuū oīuꝫ illoꝝ que in eſſentia di De.i ſū.q̄ll.
uina q̄ſi inuolute ꝯtinenꝫ. g̊ in verbo diuino itelligit 27.q.6.ꝛ q̄
deus qḋcūq̄ diſtincte intelligit. g̊ non pōt aliq̄s di/ li.41.ꝛ 42.
ſtinctio actualis accipi in intellectu diuino inter eēn ꝛ q̄lib.3.q.3
tiā ꝛ memoriā ꝓcedens quodāmō ꝓductionē ꝟbi. ꝓ
mū ꝓbaꝫ per Augᵐ. 6. de tri. c. vlt. vbi dicit: ꝙ verbū
eſt ars pr̄is plena oīum rōnum viuētium ¶ Itē diſti
ctio ſm rōnē nō pōt eē niſi ſm aliquē actū intelligen
di. in deo aūt p̊mꝰ actus intelligendi eſt p̊nᵐ emana
tionis ꝟbi ſuppoſita ꝓpetate ꝑſonali: cū ꝟbū ꝓduciꝫ
nālr̄ ꝛ actu nāli ipſius intellꝰ. g̊ nullo actu q̄ſi ꝓceden
te ꝓductionē ꝟbi pōt hr̄i diſtinctio ad extra vel ad in
tra. ¶ Et ſi queraꝫ ab eis quō ergo diſtinguiꝫ in deo
intellꝰ ꝛ volūtas: ſi nō ꝓſupponiꝫ in deo diſtinctio ꝓ
ductionibus ꝑſonaꝝ. Dicūt ꝙ poſitis iſtis ꝓductioni
bus dictione ꝛ ſpiratiōe: ꝛ hoc per ſolā eēntiā vt p̊nᵐ
formale reſpectu vtriuſq̄ ꝓductionis pōt intellꝰ di/
uinus compare eas ad aliq̄ ſilia in creaturis. vni aūt
ſilis eſt ꝓductio intellectus in creatura: q2 ipſa ē nul
la ꝓſuppoſita: alteri ſilis eſt ꝓductio voluntatis: quia
ipſa eſt altera ꝓſuppoſita: ꝛ ita ex tali cōparatione ad
extra intellectus concipit iſtas ꝓductiones: vnā q̄ſi i
tellectꝰ. ꝛ aliā q̄ſi volūtatis ꝓp ſilitudinē iſtarum ad
iſtos actus: ꝛ ꝓp illud: iſtaꝝ ꝓductionū p̄ncipium ꝑ-

ductiuũ ↄcipit intellect⁹ ſub rõne iſtoꝝ duoꝝ pncipio
rum.ſ.intellectus ⁊ voluntatis:per hoc impedit̃ ſcđa
rõ qꝛ memoria vt memoria vel intellꝰ nõ hꝫ rõnem
pncipii reſpectu dicere:ſed ipſa eẽntia:⁊ bñ concedit̃
ꝙ eẽntia vt eẽntia pꝛioꝛ eſt notionali:ſed non habetur
per hoc ꝙ aliqđ eẽntiale aliquo mõ diſtinctũ ab eẽn
tia eſt immediatius ꝙ̃ aliqđ notionale.

Contra iſta rõ poſſet multiplr̃ improbari qꝛ
duaꝝ pductionũ alterius rõnis nõ
videt̃ poſſe poni idẽ pn̄ᵐ formale pductiuũ:⁊ ſpãlr
talium productionuꝫ:quaꝝ vna nõ poteſt poni niſi iã
altera ponat̃. Nõ videt̃ eẽ rõ q̃re pductiões ſint alicꝰ
determinate pluralitatis:reſpectu quaꝝ vnuꝫ eſt pn
cipium formale eiuſdẽ rationis.⁊ hoc in productiõi/
bus neceſſariis:tñ iſta vſqꝫ ad primã.q.differat̃.⁊ h
tñ rõ pma ↄfirmat̃. Cũ enim accipit̃ ↄ maioꝛem pᶜ
rationis ꝙ non manẽte eadẽ ratione oꝛdis non ma/
nebit idẽ oꝛdo:ↄcedit̃ de illa que eſt pma ⁊ per ſe cũ:
⁊ ratio oꝛdinis:ſicut vr̃ tenet̃ de primo per ſe oꝛdine
quoꝝcũqꝫ:⁊ iuxta hoc arguendo ad oppoſitum aſ/
ſumo hãc maioꝛem. vbi manet prima per ſe ratio oꝛ
dinis eadẽ ibidẽ manet idẽ per ſe oꝛdo:ſed pma p ſe
rõ iſtoꝝ oꝛdinis.ſ.memorie ⁊ ipſiuſ dicẽ eſt ex p ſe rõ
nibus iſtoꝝ.ſ.ꝙ memoria eſt memoria ⁊ dicere ẽ di
cere. In quocũqꝫ g̃ eſſe reali ſiue diminuto iſta ↄci/
piunt̃ ſtatim habet̃ ex rationibus iſtoꝝ ꝙ memoria ẽ
immediatioꝛ ipſi eẽntie ꝙ̃ dicere.g̃ manẽtibus p ſe ra/
tionibus iſtoꝝ duoꝝ extremoꝝ occurrentium intelle
ctui ſiue habitum eẽ reale ſiue rationis qđcũqꝫ:ſp ma
net eadẽ vel ſiſis per ſe ratio oꝛdinis. ¶ Et vlterius
cũ dicit̃ in minoꝛi:ꝙ in diuinis non manet iſta ratio
memorie ⁊ dicere que in creaturis:qꝛ non eſt ibi ra/
tio pncipii ad pncipiatũ. eſto ꝙ illa eſſet rõ oꝛdis.ſ.rõ
pncipii formalis agendi ⁊ actionis:adhuc habebo p/
poſitũ:qꝛ ſm Aug.15.de tri.c.15. Sic hoc verbũ nr̃m
de nr̃a ſcientia naſcit̃:queãdmodũ illud dei verbum
de ſcientia patris natum eſt.⁊ vbiqꝫ vult ꝙ de ratio-
ne verbi eſt naſci de ſcia que ſcientia eſt in memoria
⁊ ſic vbiqꝫ dr̃ vbũ naſci de memoria:ſilius aũt cuius
pduci eſt dici ſꝫ ipſm vbũ eſt.83.q.q.63.vbi vult ꝙ
optime poſitum eſt illud. In pncipio erat vbũ.quan
tũ ad trãſlationẽ nois ſcđe pſone.eſt ergo memoria
pncipiũ pductiuũ ſcđe pſone:⁊ ita manet iſta ratio oꝛ
dinis inter memoriã ⁊ dicere. ¶ Confirmo hoc:qꝛ ſi
non procedat ſcđa perſona per memoriam vt memo
ria:ſed per memoriã vt eẽntia. ſi magis ergo produ/
cit̃ per ſe per actum memorie ꝙ̃ per actũ voluntatis
qꝛ eẽntia vt eſſentia non magis eſt hoc ꝙ̃ illud.ergo
pductio eius in ſua realitate non eſt magis dictio ꝙ̃
ſpiratio.nec ipſa magis eſt ex realitate ſue productio
nis ſilius ſiue verbũ ꝙ̃ ſpũs ſcũs:qđ eſt patenter con
tra intentionem Auguſtini. ¶ Ad argumẽta pbãtia
ꝙ eẽntia ſub rõne eẽntie vt tñ ↄiũgit̃ ei reſpectus rea
lis eſt pncipium formale primũ producendi filium.
¶ Ad primũ cum dicit:deus quodcũqꝫ intellectu
diſtincte intelligit:verbo iã pducto intelligit. veꝝ eſt
ꝙ verbũ eſt eternalr̃ pductũ:ſed non q̃rit̃ hic de oꝛ/
dine durationis:ſed originis.ſic aũt intelligẽdo ꝙ pr̃
non intelligat quecũqꝫ diſtincta in ſe vt eſt prioꝛ ori
gine verbo.falſum eſt:⁊ ↄ rationem ⁊ ↄ Auguſtinuꝫ.
15.de tri.c.7.vbi vult ꝙ quelibet perſona ſibi memi
nit:ſibi intelligit:ſibi diligit:⁊ ſic infert ꝙ ſi filio intel
ligeret pr̃:pater nõ eẽt ſapiens de ſeipſo.ſed de filio.
¶ Ex hoc format̃ prima ratio ſic.quãcũqꝫ pfectiõem
r pater habere poteſt hꝫ eam vt eſt origine prioꝛ filio:
qꝛ hꝫ eam a ſe.nullã enim pfectionem poteſt hr̃e niſi
a ſe:ergo nec a filio.ergo ſi pater poſſet noſcere diſtin
cte actu oẽ intelligibile.nouit vt eſt pꝛioꝛ filio origine
non nouit ergo aliqua intelligibilis diſtincte preciſe
in filio.hoc etiaꝫ patet per Aug.15.de tri.c.14. Nouit
deus pater oĩa in ſe:nouit ⁊ in filio.in ſeipſo tanquaꝫ
ſeipſum. ¶ Ex hoc format̃ ſecunda ratio.pater vt eſt
prioꝛ origine filio nouit ſeipſum:non tñ per memo/
riã ſiue actu p̃:ſed per intelligentiam ſiue actu ſcđo.
qđ pbat̃:qꝛ cõſilis eſt oꝛdo originis patris ad filium
in hñdo intelligentiã pfectã q̃lis eſt in hñdo memo/
riam pfectã:qꝛ vr̃ eiuſdẽ per ſe eſt hr̃e intelligentiaꝫ
pfectã:cuius eſt hr̃e memoriã pfectã.ſicut g̃ pr̃ non p
ciſe in filio nouit ſeipſum quaſi per memoriã:ſed p
ſeipſum vt eſt pꝛioꝛ filio:ita ⁊ de notitia actuali per in/
telligẽtiã:⁊ tũc vltra.ſicut g̃ actuali notitia ſiue intel/
lectione per intelligẽtiã nouit pr̃ ſeipſum pꝛius origine
ꝙ̃ in filio:ita actuali intellectione per intelligentiam
ingenitã nouit oĩa diſticta in ſe pꝛius ꝙ̃ in filio. ¶ Ad
pbationẽ cũ dr̃ ꝙ vbũ eſt expꝛſſiuũ oĩum que in eẽn/
tia diuina q̃ſi inuolute cõtinet̃.concedo:ſed non pci
ſe verbũ nec ipſa pciſe relucent in verbo.ſed eq̃ diſti
cte relucẽt in intelligentia pr̃is vt pr̃is eſt. Qñ aũt p/
bat̃ illa pciſe eſſe relucẽtia in verbo p illud.6.de tri.
de arte.ad hoc ridet Aug.7.de tri.c.4. Ita eſt verbũ
ars patris quõ ſapia pr̃is.⁊ qualiter hoc eſt ita inquit
dicit̃ filius ſapia patris quõ lumen patris eſt.ſ.vt quẽ
admodũ lumẽ de lumine ⁊ vtrunqꝫ idẽ lumẽ:ſic in/
telligit̃ ſapia de ſapia ⁊ vtraqꝫ vna ſapientia hec ille.
¶ Si querat̃ q̃re verbũ dicit̃ magis ars patris ꝙ̃ ipſe
met pr̃: ¶ R̃ꝫ.ſcđe pſone ex vi ſue pductionis com
petit qđ eſt notitia declaratiua:qꝛ eſt producta per U
actũ memorie exprimẽtis talẽ notitiã:⁊ iđ appropria
te dicunt̃ de ea que pertinẽt ad pfectionẽ cognitiõis
actualis:magis tñ pprie dicit̃ ſapia:ſicut loquit̃ apłs
ꝙ̃ ars ſicut loquit̃ Augu.qꝛ ex pductione ſua magis
eſt notitia declaratiua eternoꝝ ꝙ̃ factibiliũ. ¶ 2ᵃ ra/
tio innitit̃ iſti ppoſitioni.pmus actus intelligendi in
diuinis eſt pn̄ᵐ ppꝛium pducendi verbum. Iſta eſt fal Nota dictũ
ſa ppter duo.pmo qꝛ nullus actus intelligẽdi eſt pro ſtiliſſimũ
prie pn̄ᵐ producẽdi verbũ:ſcđo qꝛ non eſt primus ac in quo mul
tus intelligẽdi.ſicut ipſe intendit loqui de illo. pmuꝫ ti decipiun
probo.qꝛ actꝰ intelligendi cõiter accipit̃ pro ipſa ope tur.
ratione que eſt intellectio.ſi ergo pmus actus intelligẽ
di eſt pncipium emanationis vt ipſe accipit.hoc itel/
ligitur altero iſtorum duoꝝ modoꝝ:aut ita videlicet
ꝙ eſt pncipiũ formale quo verbũ pducit̃:ſicut caloꝛ
in calefaciente reſpectu calefactionis eſt principiũ:
aut ita ꝙ eſt pncipium emanationis:ſicut actꝰ pdu/
ctiuus:ſicut calefactio dr̃ pn̄ᵐ productiuũ caloris p-
ducti.neutro aũt mõ põt intelligi:qꝛ oẽ intelligere ẽ
ipſius intelligẽtie.ſm Aug.14.de tri.c.7. Intelligen
tiã dico qua intelligimus cogitantes. producere aũt
vbũ ſiue hr̃e pncipiũ formale producẽdi non compe
tit niſi rõe memorie ¶ 2ᵐ pꝫ ex dictis:qꝛ productio
nẽ verbi pcedit origĩe ĩtellectio diſticta q̃ ↄuenit pr̃i
ſm intelligentiam pꝛopꝛiam ĩgenitã.nõ g̃ producit̃ v/
bum p actu intelligendi loquendo de p origne ſicut
ipſe accipit:cũ probat̃ p hoc:ꝙ vbum naturaliter pro
ducit̃.ↄñtia non valet.qꝛ quoꝝcũqꝫ actuum intellꝰ
eſt pn̄ᵐ:eſt pncipium oĩum illoꝝ per modũ nature.
¶ Uel põt breuiter dici ad iſtã ſcđam probõnẽ:ꝙ lꝫ
vbum pducat̃ in diuinis p primum actũ intellꝰ.lo
quẽdo de p actu productiuo qui tñ nõ dr̃ pprie actus
intelligẽdi:lꝫ ſit actus intellꝰ nõ tñ p actu operatiuo:
qui pꝛopꝛie dr̃ actus intelligẽdi:ſed prioꝛ eſt origine
actu intelligendi:vt eſt intelligentie prĩe:⁊ iſto vt ſic.

priori intelligit pr̄ eſſentiã ꝓpriaꝫ diſtincte: nõ tñ in
vbo ꝓducto. Jſta diſtinctio de actu ꝓductiuo ⁊ ope
Coꝑ.j.⁊.9. tiuo patebit poſt.q.i3. Actus.n.opatiuus nõ hꝫ termi
c.3. ⁊ inde. nuꝫ ꝓductũ: ſꝫ eſt vltimus terminus: vt pꝫ ex ꝑ ⁊.io.
Jdẽ.9.met. ethi. Act⁹ aũt ꝓductiuus ſemꝑ eſt alicui⁹ termini ꝑ
t.c.i6. ſe q̃ ꝑ ipſuꝫ accipit eſſe. ¶ Et⁹ ad ſc̄daꝫ rõnẽ poſita ob
ipſo excluſa eſt ꝑ hoc qḋ ꝓbatũ eſt eẽntiã vt eſſentiã
non eẽ imediatũ ꝑncipiũ formale ꝓductõis excludẽ
do memoriã vt memoriã a rõne talis principij.

Ad argumẽtu ꝑn̄ᶜ ſupponit ꝙ ꝑſo
na diuina ↄſtituit̃ ꝑ
aliqḋ notionale ⁊ pro nũc ſupponat̃. ¶ Ad maioreꝫ
✠ g̃ dideo per diſtinctionẽ: ꝙ aliqñ ſuppoſitũ cõſtituit̃
ꝑ aliq̃d eiuſdẽ generis cũ ipſa natura. ⁊ tunc vr̄ poſſe
ↄcedi maior. q꞉ nõ ſolũ nã imediati⁹ ſe hꝫ ad ſuppo
ſitũ: ſed ẽt ad illud formale quo cõſtituit̃ ſuppoſitũ. ⁊
hoc aliqua imediatione. ¶ Si aũt ſuppoſitũ ↄſtituat̃
ꝑ aliq̃d alterius generis: qḋ eẽt remoti⁹ a natura q̃̃
genus illius qḋ eſt ꝓprietas nãe. tũc maior eẽt falſa.
Si eniꝫ ſortes cõſtitueret̃ per relationẽ: cũ relõ plus
diſtet a gñe ſube q̃̃ qualitas vel q̃ititas. falſum eſſet
ꝙ ↄſtitutiuuꝫ ſortis eſſet imediatius humanitati q̃̃
qualitas vel quãtitas. ¶ Nũc aũt ſuppoſita iſta opi
nione ꝙ relõ ↄſtituit ꝑſonã ſiue ſuppoſitũ diuinũ oꝫ
dicere ꝙ ſuppoſitũ ibi non ↄſtituit̃ ꝑ aliq̃d eiuſdẽ ge
neris cũ natura: eo mõ q̃ ponit̃ ibi genus: ſed ꝑ illud
qḋ eſt ad alterũ: ⁊ nã eſt ad ſe. ¶ Jllḋ aũt cõſtitutiuũ
aliquo mõ magis diſtat a nã q̃̃ proprietas nãe. q꞉ ſi
ibi ꝓprie eſſent gña: ſapia ꝑtineret ad genus q̃litatis
⁊ ꝑ̄nitas ad genus relõnis. g̃ ibi ſuo mõ ꝓprietas pt̄
eẽ imediatioꝛ ipſi nature illo qḋ eſt ↄſtitutiuũ ſuppo
ſiti. ¶ Si querat̃ q̃re nõ põt hoc ſuppoſitũ cõſtitui ꝑ
aliq̃d qḋ eſt eiuſdẽ gñis cũ natura: hec qḋ eſt de eo
Diſ.26.ꝑ: qḋ qõ ſupponit: nec per ↄñs eſt ad ꝓpoſitũ: ſed ad.q.
de ↄſtitutiuis perſonaꝝ pertinet: tñ ↄcedo ad pñs ꝑ̄ſena
ſuppoſitũ. ⁊ tũc põt dici ꝙ vbi eſt aliq̃d de ſe h̃: ⁊ tñ ſi
eſt incõicabile: non pt̄ intelligi aliqua determinatio
vlterioꝛ niſi ad incõicabile. eſſentia autẽ diuina eſt d̃
ſe hec: ⁊ tñ cõicabilis. ſi ergo oꝫ intelligi aliqua deter
minatio ad ſuppoſitũ: cum ſuppoſitum ſit incõicabi
le. oꝫ ꝙ hoc ſit ꝑ aliquid qḋ eſt ꝑ incõicabile. tale nõ
pt̄ eſſe qḋ eſt ad ſe: q꞉ quicquid eſt ibi ad ſe ſm̄ iſtud
ſuppoſituꝫ eſt ꝑfectio ſimplr̄: ⁊ ſic cõicabile: ⁊ ita opꝫ
ↄſtitutiuum ſuppoſiti differre a nã genere: non qua
litercũq̧: ſꝫ ea dñia q̃ eſt inter rẽ ad ſe ⁊ reꝫ ad alteꝝ.
ꝓbõ aũt maioris ꝑncipalis non ꝓcedit niſi de ↄſtitu
tiuo ſuppoſiti ꝑtinẽte ad idẽ genus cũ natura. ¶ Vi
ſo de ordine eſſentialiũ ⁊ notionaliũ in diuinis pꝫ ex
hoc ordo ꝓcedẽdi in q̃onibus de deo: q꞉ ſi aliq̃ fuiſ
Ordo que ſet mota de eẽntia vel eſſentiali ad intra illa eſſet tra
rẽdorum. ctãda añ q̃ones de notionalib⁹. nulla aũt eſt mota d̃
eſſentiali niſi qḋ ꝑportat reſpectũ ad extra: ⁊ qḋcũq̧
notionale ſuo mõ eſt prius quocũq̧ tali eſſentiali. iḋ
ꝑ tractãde ſunt q̃ones mote de notionalibus. notio
nalia aũt vel ſunt relõnes vel productiones. ſiue illa
ſunt idem ſiue non: non curo. Eſt g̃ primo qḋ talis d̃
notionalibus ſiue ꝓductionib⁹. Queſtio.II.

Ueritur. Utrũ ĩ deo pñt eẽ
plures ꝓductiões
eiuſdẽ rõnis: Arguo ꝙ ſic. ꝓductio ſup
poſiti in eẽ nature ſb̃alis eſt gñatio: ſed
in diuis eſt duplex ꝓductio ꝑ modũ na
ture. g̃ duplex gñatio. ⁊ ꝑ ↄñs duplex ꝓductio eiuſdẽ
rõnis minoꝛ pꝫ. q꞉ oĩs productio ſuppoſiti in nã di
uina eſt in eẽ nature ſb̃alis. ꝓbatio maioris. nã per h̃
T.c.7. diſtinguit̃ gñatio ab aliis mutationibus. per ꝑhm̃.5.
phyſi. q꞉ ipſa eſt ad ſubaꝫ ſiue ad eẽ ſubſtãtiale. g̃ ⁊c̄.
¶ Cõtra. ſi pñt eſſe plures productiões eiuſdẽ ratio
nis: vel ergo plures gñationes: vel plures ſpiratiões
⁊ per ↄñs plures filij vel plures. ſ. ſ. ↄñs falſuꝫ: q꞉ plu
res eſſent perſone q̃̃ tres. g̃ ⁊c̄.

Hic cõcordãt oẽs theologi ĩ ↄ̃ne ne
gatiua: ſꝫ opꝫ videre an ✠
iſta ſola fide teneat̃. an ꝑ rõnẽ. Ad ipſam aũt ꝑ̄ueniũ Quẽ ĩ theo
diuerſas afferunt rõnes. primo g̃ tangent̃ rõnes ali re⁹.c. ꝓpõ
quoꝝ que ad ↄ̃neꝫ iſtã ponunt̃. 2° dicet̃ quid magis nũ creditaꝝ
circa hoc videt̃ eſſe tenendum. 3° quedam dubia oc
currentia excludentur.

De primo apponũt̃ ad h̃ q̃ttuoꝛ rõnes. Th.j.ꝑ.q.7.
¶ Prima ẽ iſta: foꝛa eiuſdẽ ar.j.⁊.q.44.
ſpẽi ſiue qḋ magis ꝓprie dr̄ in diuinis eiuſdẽ rõnis ar.i.⁊.q.50.
nõ multiplicat̃ niſi ſm̄ mãꝫ: mã aũt in diuinis eẽ nõ art.4. ⁊ ſcḋi
põt. vñ in diuinis nõ eſt niſi vnica filiatio ſubſiſtens ſcripti diſ.3.
ſicut albedo ſubſiſtẽs nõ põt eẽ niſi vna. ¶ 2° rõ. de⁹ q.4. ⁊ de po
oĩa itelligit ⁊ vult vno actu ſimplici. g̃ nõ põt eſſe ibi tentia.q.ij. ⁊
niſi vna ꝑſona ꝓcedẽs per modũ verbi: ⁊ vna ꝑ mo Egid.quoli.
dũ amoris. 3ᵃ rõ: q꞉ ꝑſone ꝓcedunt nãliter. natura 2.q.7.
aũt determinat̃ ad vnum. g̃ ⁊c̄. ¶ 4ᵃ rõ. ex hoc eſt ꝑ i2.meta.t.c.
fectius filius: q꞉ tota filiatio diuina in eo cõtinet̃: nõ 30.
ergo põt ibi eſſe aliqua alia. 2.de gene.t.

Prima ratio videt̃ eẽ trãſcendẽs ꝓ c.56.
poſitũ ⁊ aſſumẽ dubiaꝫ 3.phyſi.5. ⁊
ſiue falſuꝫ ſm̄ multos. Jlla enim ꝓpoſitio maioꝛ. ſ. io. met. ĩ diſ
ꝙ forma eiuſdẽ rõnis non multiplicat̃ niſi ſm̄ mãꝫ: finitione pfe
que ſꝫ eos eque h̃ret locũ de ãgelo ſicut de deo: aut cti hec habẽ
intelligit̃ ſic: ꝙ forma quecũq̧ imãlis ſit de ſe h̃ ſiue tur.
ex rõne ſue q̃ditatis: ſicut de⁹ deitate ẽ h̃: ita ꝙ nihil
aliud intelligẽdo niſi deitatẽ ẽ ↄ̃dictio formalis deũ
nõ eẽ hunc. Aut intelligit̃ ſic: ꝙ q̃̃uis forma imãlis
aliq̃ non ſit h̃ formalr̄ ſua q̃ditate tñ ipſa in re multi
plicari nõ põt: q꞉ vnica forma talis ſingularis ⁊ ſigna
ta hꝫ in ſe totã entitatẽ illius forme ⁊ intenſiue ⁊ ex
tẽſiue vt patet de ſole. Si itelligit̃ ꝑ mõ ſeq̃t̃ ꝙ ratio
foꝛe ſpecifice in angelis includit repugnãtiã: imo ↄ̃
dictionẽ ad plurificari realr̄: ⁊ ita ſicut non ſtat cũ cõ
ceptu hoĩs ꝙ ↄcipiat̃ irrõnalis: vel cũ ↄceptu dei: ꝙ
ↄcipiat̃ tanq̃̃ indifferẽs ad plures deos: ita non ſtat Argumẽtũ eſt
cũ ↄceptu talis ſpeciei ꝙ ↄcipiat̃ plurificabilis. ⁊ per ſicciſſimuꝫ
ↄñs quicũq̧ poſuerũt ſpẽꝫ angelicã poſſe plurificari ↄ̃ aduerſari
habuerũt in intellu ſuo ↄceptus formalr̄ repugnãtes os ſcotice vi
q꞉ conceptũ talis ſpẽi ⁊ plurificabilis: ⁊ ꝑ ↄñs q̃cũq̧ tatis.
ↄceperunt ibi eſſe rationẽ vlis ſimplr̄. ſ. dicibilis de
plurib⁹: imo ↄcipiẽdo naturã in tali vl̃itate: includit̃
in illo intellu repugnãtia formalis inter obiectũ in
tellectũ ⁊ modũ ↄcipiendi. Jſtud ↄñs non vr̄ proba
bile: cũ multi theologi ⁊ catholici ſic ↄcipientes natu
rã angelicã ⁊ ſpẽm: ſicut alij ſine omni repugnantia
ↄceptuũ cõceſſerũt ibi plurificationẽ ⁊ vl̃itatẽ predi
ctã. Sancti etiam vident̃ ad hanc partẽ declinare ſi
cut Dam. in elemẽtario.c.i2. dicens: ꝙ vnicum eſt
incõmutabile ⁊ cõmunicabile: ipſius autẽ ꝙ vnius
ſpẽi cõmunicatio: ⁊ ipſa beata natura in tribus con
ſiſtit hypoſtaſibus: ⁊ ſequit̃ poſt hoc: ſm̄ vnãquãq̧
ordinem angeloꝝ ⁊ virtutũ differentes hypoſtaſes
condidit: non ſolum hoc: ſed etiã ſm̄ vnãquãq̧ ſpe
cieꝫ: vt vtiq̧ cõmunicãtes adinuicẽ naturã gaudeãt
adinuiceꝫ: ⁊ naturali beatitudine copulati adinuicẽ
ſecure ⁊ amicabiliter diſponant̃. hec Dama. ¶ Et ar
ticuli dãnati tres vident̃ iſtum articulum prima fa
cie reprobare. Unus eſt a dño Stephano cõdẽnatus: Eſt. i6.c.i7.
qui dicit ſic: ꝙ q꞉ intelligẽtie non habent materiam.
deus non poſſet eiuſdeꝫ ſpeciei facere plures. error.

Eſt.40.c.6. Eſt.j.c.i3. a.l. nõ itelli gitur de for/ mis ⁊c.

¶ Scḋa ꝙ deus nõ põt multiplicare individua ſub
vna ſpecie ſine mã. error. ¶ 3ª: ꝙ forẽ non recipiũt
diuiſionẽ niſi ſm diuiſionẽ mãe: error: niſi intelligat
de formis eductis de potẽtia mãe: ḡ de formis non
eductis de poᵃ materie ħ dicere eſt error. Si dẽt 2ᵒ
intellꝰ ppõnis. tũc ſeqꝛ ꝙ natura ſpecifica michae/
lis de ſe nõ eſt hec. ḡ nõ repugnat ſibi ɔ̃dictorie nõ eẽ
hãc vel nõ eſſe in ħ: ꝑ illã ḡ potẽtiã que põt in q̃libꝫ
qḋ non includit ɔ̃dictionem põt natura illius fieri ⁊
non in hoc. ¶ Dicet forte ꝙ nõ poſſet ſtãte illo. Hoc
nõ excludit ppoſitũ: ⁊ tñ eſt falſuꝫ. pᵐ pꝫ. qꝛ deſtruat
iſte. ⁊ tũc fiat natura in alio: nõ ḡ oĩno eſt neceſſe mi
chaelẽ eſſe hũc vnicũ. 2ᵐ pꝫ: qꝛ que ſic ſunt in poᵃ ac
tiua agẽtis nec inter ſe repugnat: illa põt ſic eſſe in ef
fectu: hmõi ſunt iſte: michael ⁊ ille michael: ſi natu/
ra nõ eſt de ſe ħ. ¶ Eſto ẽt ꝙ 2ᵒ intellꝰ eſſet verus.
ſaltẽ ad ppoſitũ hẽmus ꝙ iſta ppoſitio. fora eiuſdeꝫ
rõnis non pt plurificari niſi ꝑ materiã. non ɔcludit oĩ
modã ĩpoſſibilitatẽ plurificatõis filiationis in diuinis:
cũ tñ illa plurificatio ſit ipoſſibilis ſimplr icludẽs cõ/
tradictionẽ. Iſta ḡ ppoſitio nõ ɔcludit ppoſitũ. ſ. cõ/
cluſionẽ quã tenemꝰ ſicut ipſa eſt vã niſi accepta ſm
pmũ intellꝫ: q̃ rõnabilr vr multis eſſe falſus: vt dcm̃
eſt. Nõ. n. eſt doctrina ɔueniẽs ɔ̃nẽ certiſſimã ⁊ ſum
me neceſiã tenere ꝑꝑ rõnẽ nimis gñalẽ que vr mul/
tas hr̃e plures inſtãtias. ¶ P. inſtat de aĩa intellecti

D

ua q̃ prius natura eſt terminus creationis ꝙ̃ infun/
daꝛ. primus aũt terminus creationis vt talis forma/
liter eſt ħ. ḡ aĩa naturalr prius eſt hec: ꝙ̃ vniaꝛ mate/
rie: ⁊ pari rõne de alia. aĩa pus natura ẽ hec ꝙ̃ vniaꝛ
materie. vñ aũt iſta aĩa eſt hec ſua ppria ſingularita/
te: inde eſt ħ ⁊ non illa: ⁊ ꝑ ɔñs pma diſtinctione ſin
gularitatis diſtinguiꝛ a ſingulari diſtincta ab illa. ḡ di
ſtincte ſunt iſte aĩe prius natura ꝙ̃ vniãtꝛ materie:
nõ ḡ ꝑ ſe ⁊ p diſtinguũtꝛ ſua materia. pria ppoſitio p
baꝛ: qꝛ illud qḋ ſine ɔ̃dictione põt eſſe ſine alio. ⁊ nõ

T.c.i6.

ecõuerſo eſt prius naturalr illo: ħ accipiꝛ. 5. meta. c. d
priori. Aliqua inq̃t ſm naturã ⁊ ſubſtãtiã ſunt priora

Idẽ. 8. phy. t.c.56. T.c.4.

quecũqꝫ ɔtingit eſſe ſine aliis: ⁊ illa non ſine illis: ⁊ ĩ
ſine capl̃i ad iſtũ modũ reducit oẽs modos prioris. ⁊
in. 7. meta. eſſe inquit ſubſtãtie eſt primũ oĩum: ⁊ ħ
pbat. alioꝝ enim nullũ eſt ſeparabile a ſubſtantia. i.
potẽs eſſe ſine ſubſtãtia. hec aũt ſubſtãtia põt eſſe ſi
ne aliis quãtũ eſt de ſe. ɔcludit ḡ ſm phꝫ ſeꝑabilitas
iſta prioritatẽ ſm naturã. aĩa aũt nõ ſolũ ſm ſubſtan
tiã ⁊ eſſentiã: ſꝫ ſm exñciã ⁊ vt terminus creatõis di
uine põt eſſe ſine mã ḡ põt eſſe ſine hoc ꝙ vniaꝛ ma
terie. nullo mõ aũt põt eſſe in materia: nec ꝑ creatio/
nẽ: nec aliquo mõ qualitcũqꝫ: niſi ipſa ſit hec propria
ſingularitate. ſeqꝛ ḡ iſta ppoſitio pma q̃ fuit ħ pbã
da. ¶ Si dicaꝛ ꝙ non eſt hec ſic ꝑ mãm. i. ꝑ vnioneꝫ

Uide Auic. 6. nãliũ pte 5. c. 3.

actualẽ: vel ꝑ eſſe actuale in ipſa: ſed ꝑ aptitudinẽ eſ
ſendi in ipſa mã ⁊ ipſa non eſt prior illa aptitudine.
Iſtud nõ euadit argᵐ: qꝛ mã ipſa abſoluta eſt prior mã
ipſa aptitudine: ⁊ hec aĩa hꝫ aptitudinẽ hanc ad hoc
corpus: ⁊ illi aĩe repugnat aptitudo hmõi ad corpus
ħ: ⁊ cõuenit ſibi alia aptitudo ad aliud corpꝰ. ¶ Tũc
ergo ſicqꝫ qḋ cõuenit huic ⁊ repugnat alii eiuſdeꝫ ſpe
ciei nõ conuenit huic per ſe ſm illud qḋ eſt cõe iſtis
vel ſaltẽ preexigit diſtinctionem in iſtis neceſio. ſ. hu/

E

ius ab illo hec aptitudo cõuenit huic ⁊ repugnat illi.
ergo neceſio ħ exigit diſtinctionẽ huius ab illo. ergo p/
ma diſtinctio nõ eſt per aptitudinẽ nec prima ſingu/
laritas huiꝰ ⁊ illius. ¶ Cõfirmaꝛ. rõ aptitudinis for
maliter loquẽdo non ẽ ad ſe: nec eſt rõ entis in actu.
pmũ pbaꝛ: qꝛ ſi intelligereꝛ ad ſe. ḡ poſſet intelligi ⁊
nõ ad aliud vt ad terminũ. 2ᵐ etiã ex hoc pꝫ: qꝛ apti/
tudo poſſet eſſe ad terminũ non exñ ẽ: qḋ aũt neceſio
exigit aliq̃d non exñs: ipſuꝫ eſt non exñs in actu: nũc
aũt hec aĩa eſt ſingulare abſolutũ: ⁊ ſingularitate ab/
ſoluta: ⁊ ſingulare ĩ actu: ⁊ ſingularitate actuali. ḡ ap/
titudo nõ eſt ratio formalis ſue ſingularitatis. ¶ Ex
iſta inſtantia de aĩa hic habeꝛ ꝙ non eſt oĩno neceſiũ
hoc eſt cuius oppoſitũ includit ɔ̃dictionẽ. ꝙ forma
eiuſdẽ rationis nõ poteſt plurificari ſine materia rea
liter. ⁊ lꝫ hẽat aptitudinẽ ad materiã: tñ prius natura
hꝫ plurificationẽ. ḡ pma rõ plurificationis nõ eſt mã
litas generalr. Et ꝙ ĩmãlitas nõ ſit pma rõ forẽ eiuſ/
dẽ rõnis eſſendi hãc: nec mãlitas pma rõ plurificatio
nis in forma. pbaꝛ. qꝛ quo aliq̃d eſt in actu extra cãꝫ

D

⁊ intellectũ. eo eſt hoc p. qꝛ ſic eſſe non competit niſi
huic: imo vilitas ſiue non hoc non pt alicui cõpetere
niſi intellectu. nũc aũt quecunqꝫ entitas precipue ab
ſoluta ſeipſa p eſt in ſuo eſſe: qꝛ ſeipſa p recedit a nõ
eſſe ad eſſe: qꝛ lꝫ multa concurrant ad ſuũ eſſe. ſicut
mã ad eſſe forme ⁊ forma ad eẽ materie. tñ nullũ cõ
currẽs eſt ſibi pma rõ eſſendi in ſuo eſſe. ḡ ſeipſa p ẽ
hec. ⁊ ꝑ ɔñs filiationẽ diuinã eẽ hãc. accipieꝛ prio ex
ratione filiationis talis nõ ex ĩmãlitate que tñ aliq̃d
ponit vel excludit aliq̃d annexũ pprie ſingularitati.
¶ Cõfirmaꝛ hoc ꝑ auctoritatẽ. qꝛ materia nõ eſt ꝑ ſe

2. met. c. 4.

cã forme: lꝫ ſit materia forme. ſm Auic. ⁊ nullo mõ
vr aliq̃d eſſe hoc ꝑ illud qḋ nõ eſt ꝑ ſe eius cã: ⁊ hec

T.c.27.

eſt intẽtio phi. i2. meta. c. 3. vbi vult ꝙ tam cã mãlis
ꝙ̃ formalis ⁊ efficiens hñt vnitatẽ ⁊ diſtinctionẽ ſpe
cificã ⁊ numeralẽ pportionatã ipſis principiatis. ho
rũ inq̃t que ſunt in eadẽ natura diuerſa nõ ſpecie ſup
ple ſunt pnᵃ. ⁊ ſubdit. ſed qꝛ ſingulariũ aliud tua mã
⁊ mouẽs ⁊ ſpẽs ⁊ mea. rõne aũt vñ eadem. hec ille.
vtrũqꝫ eniꝫ ꝑ ſe pncipiũ cõpoſiti opꝫ hr̃e indñiam ɔ̃ſi
milẽ indñie cõpoſiti. ⁊ determinationẽ ſimilẽ deter/
minationi cõpoſiti: qꝛ neqꝫ indifferens cõſtat ex de/
terminatis. neqꝫ determinatũ ex indifferẽtibus: in/
differẽtia vñitatis. ḡ fruſtra querit rõ ſingularitatis. ⁊
hoc prima ratio ſingularitatis determiate per aliq̃d
extrinſecũ. tanq̃ per principiũ formale q̃uocũqꝫ ex/
trinſecũ ſit cã aliqualis cõcomitans. qꝛ ſemꝑ opꝫ ꝙ
prima ratio formalis ſingularitatis ſignate ſit per ali
quid per ſe intrinſecum ſingulari.

De ſecunda rõne ɔ̃tia eſt empitᵃ ⁊ vi
deꝛ iſti ppõni imiti. vbi ſi
põt eſſe niſi vnicus actus intelligẽdi ibi nõ põt eſſe ni
ſi vnicũ vbũ ſiue vnicũ dicere. hec ppoſitio gra mãe
veritatẽ hꝫ in intellꝰ creato. nõ qꝛ illo actu intelligẽ/
di pducit verbũ ſicut alias diceꝛ: imo actu dicẽdi q̃
non eſt aliq̃s actus intelligendi: ſed qꝛ oẽ intelligere
in nobis expſſum eſt per actũ dicẽdi: ⁊ per oẽ dicere:
exprimit aliqḋ intelligere: ⁊ ꝑ aliud dicere aliḋ itel/
ligere. iõ ſi vnicũ eſt intelligere vnicũ eſt dicere: ſed
iſta ppoſitio oĩno nõ hꝫ rõnẽ veritatis in deo: qꝛ nõ

E

oẽ intelligere diuinũ eſt ꝑ aliqḋ dicere: imo intellige
re paternũ reſpectu cuiuſcũqꝫ obiecti non eſt ꝑ aliqḋ
dicere: ⁊ iõ poſſet pꝛ quãtũ ad hoc hr̃e intelligere vnĩ
cũ reſpectu oĩum obiectoꝝ. lꝫ hr̃et ſingula dicere re/
ſpectu ſinguloꝝ obiectoꝝ. ſi ſingula obiecta haberẽt
ppria vba. Uel breuiter hec ppõ non vr neceſia gratia
forme. qꝛ lꝫ in vno nõ ſit niſi vna forma abſoluta eiuſ
dem rõnis. ipm tñ põt hr̃e plures productiones actĩ

5. phyſiᶜ. cõ. 38.

uas pluriũ terminoꝝ. Exẽplũ. licet ſol vna luce ſit lu
minoſus. tñ poteſt hr̃e plures actus illuminandi. In
telligere aũt eſt perfectio intelligentis: ⁊ forte forma a.l. viuentis
abſoluta. ſaltẽ eſt perfectio inexñs operanti. non aũt operatiui.

ꝓductio alicuius termini. dicē aūt dꝛ actio ꝓductiua termini. non g̃ gr̃a ſoꝛe ſeq̄ꝛ. ſi intelligere nō pluꝛificaꝛ. g̃ nec dicere. ¶ Sed dices ꝙ dicere nō eſt act⁹ trāſiēs ſicut illuminare: imo terminus eius ēt manet in eodē intellu. ſi g̃ itelligē qꝛ īmanēs ſi eſt niſi vnicū in intellectu diuino. pari rōne non erit niſi vnicum dicē. Iſtō q̄dē vez eſt. ꝙ eſt vnū dicē in intellu diuino ſicut vnū itelligere: ſ; q̄rēti rōnē opꝫ ꝓbare ↄ̄tꝛiaꝫ. q̄ enī poneret filiū in diuinis dicere. poneret duo dicē vnū pr̃is ⁊ alterū filij: qꝛ nō eodē actu dicendi filius ꝓducit̄ ⁊ ꝓducit. ⁊ tñ nō poneret niſi vnū itelligere: qꝛ intelligere eſt cōicabile in diuinis ſicut ⁊ q̄libet eſſentiale. ⁊ iō ꝑ quoſcūq; actus notionales cōicaret. ſemꝑ ipſm eſſet indiſtinctū. ⁊ tñ ibi actus notionales eſſent diſtincti: ſicut mō eſſentia eſt oīno eadē: q̄uis cōicet̄ plurib⁹ ꝓductionib⁹ magis diſtinctis q̄ ēēnt duo dicere: qꝛ diſtinctis ſm rationē foꝛmalē. Iſta tñ ꝓpoſitio. intelliſibilis vnū intelligere hꝫ vnuꝫ dicere: vt eſt in intellu creato gr̃a mãe. pro tāto ꝙ intelligē eſt ibi terminus foꝛalis actus dicēdi. ⁊ ita verū ē ibi ꝙ alterius actus exꝑmēdi ali⁹ eſt termin⁹ foꝛmalis ꝑꝑ limitationē ipſi⁹ termini. iſta aūt rō non tꝫ in diuinis: qꝛ termin⁹ foꝛmalis actus exprimēdi eſt illimitatus: ⁊ iō ſi opꝫ ꝙ diſtinguaꝛ ſm diſtinctionē actuū exprimendi q̄ ſunt actus ꝑſonales. Tñ vꝛ qꝛ iſta ꝓpoſitio. vbi eſt vnū intelligere ibi eſt vnū dicere. poſſet hr̃e aliquā euidētiā cōparādo ad obiecta: qꝛ ille itellectus q̄ pōt vno actu intelligēdi cōꝓrehēdere plura: pari rōne pōt vno actu exprimēdi exprimere notitiā declaratiuā pluriū. ⁊ tūc tantūmō ex illa ↄ̄tꝛia hꝛ ꝙ in diuinis nō eſt aliud ⁊ aliō dicere ꝑꝑ diſtinctioneꝫ obiectoꝝ: ſicut nec aliud intelligē. Sꝫ vltra ad hr̃idū totū ꝓpoſitū opꝫ probare ꝙ nō eſt ibi aliud dicere reſpectu eiuſdē obiecti. ⁊ h̄ vel alterius ꝑſone dicētis: vtpote ſi ponaꝛ filiū dicere ſuū v̄bū vel eiuſdē ꝑſone vtpote ſi ponaꝛ patrē dicere aliud verbum.

De tertia rōne. iſta ꝓpoſitio. nā determinaꝛ ad vnū nō ↄcludit ꝙ tātuꝫ poſſet vnica ꝑſona naturaliꝛ ſiue ꝑ modū nãe ꝓduci: qꝛ nō ſolū nã ſpecifica eadē: ſed nã vnica in vno ſingulari pōt eſſe pñ^m ꝓductiuū pluriū naturaliꝛ. ſicut ō igne ꝓducēte plures ignes nãlr. Eſt g̃ intellus hui⁹ ꝓpōnis. nã determinaꝛ ad vnū nō quidē ad vnū ꝓducibile. vnū in q̄; numero ſiue ſingulare: ſed determinaꝛ ad vnū determinatū modū ꝓducēdi: qꝛ nō ē ibi ꝑncipiū indeterminatū reſpectu oppoſitoꝝ ſicut eſt volūtas. ¶ Si dicaꝛ ꝙ iō nã pōt eſſe ꝑncipiū pluriū ꝓductoꝝ ꝑ modū nature: qꝛ ꝓducit de pluribus materiis. ⁊ iō ꝑexigit plura oppoſita de quib⁹ ꝓducit. h̄ āt ꝓducēs nō ꝓducit de aliquo oppoſito: nec ēt pñt plures eſſe mãe de quib⁹ ſiāt ꝓductiones. Hoc non obſtat: qꝛ ſi agēs nãle q̄ hꝫ in v̄tute ſua actiua effectuꝫ ſuū ꝑtialr q̄tū ad foꝛmā pōt in plura ꝓducibilia. multo magis agēs illud q̄ in v̄tute ſua actiua habꝫ effectū totalr nullā materiā ꝑſupponēdo pōt in eadē vel in tot ꝓducibilia: qꝛ ꝑfectio v̄tutis actiue in habēdo effectū totalr nō limitat ipſm reſpectu ꝓducibiliū: nūc aūt per te agens nãle q̄ hꝫ in virtute ſua actiua effectū ſuū partialr. ſ. q̄tū ad foꝛmā pōt idē manens plura ꝓducibilia vni⁹ ſpeciei ꝓducere. g̃ ſilr poſſet ſi hr̃et effectū ſuū totalr in v̄tute ſua actiua: nulla. ſ. mã ꝑſuppoſita Et illud pꝫ manifeſte: qꝛ ſicut agēs vni⁹ ſpēi pōt gn̄are multa ſimul. ita ⁊ de⁹ creare. non g̃ ſolū per hoc eſt poſſibilitas reſpectu pluriū poſſibiliuꝫ ab eodē ꝓductiuo ad eadē ꝓducenda: qꝛ ꝓducit vel ꝓducere pōt de pluribus principiis paſſiuis: ſed ꝑꝑ rōnē ipſius potētie actiue. ⁊ ꝑꝑ cōitatē ſiue pluralitateꝫ termini ꝓducibilis. opꝫ g̃ ad ꝓbandū vnicū eſſe terminū ꝓductionis vel etiā vnicā eſſe ꝓductionē vni⁹ rōnis ꝓbare ꝙ termin⁹ ꝓductionis nō pōt cōpetere pluribus ꝓductionibus eiuſdē rōnis ſiue ꝓductio fuerit de aliq̄ ſiue de nullo ſiue ꝑncipiū ſit nã ſiue non.

De quarta rōne fili⁹ eſt ꝑfect⁹ de⁹: ⁊ tñ nō hꝫ diuinitatē oī mō hr̃idicā: imo pōt diuinitas hr̃i etiā nō aliētā in alio ſuppoſito. ⁊ alio mō hr̃idicā g̃ ex h̄ q̄ eſt ꝑfectus filius infinite ſicut eſt ꝑfectus de⁹. nō ſequiꝛ ꝙ hēat oēꝫ filiationē poſſibilē extēſiue vel ſaltē non oī mō poſſibili. In filiatione aūt cū nō ſit eadē cōicabilis pluribus nō opꝫ diſtinguere inter alietatē filiationis ⁊ aliū modū habendi: imo ſicut diuinitas poteſt eſſe perfecta in aliquo. ⁊ tñ alio modo hr̃i in alio: ita filiatio poteſt eē perfecta in aliquo: ⁊ tñ alia haberi in alio.

Ad cōclusionē negatiuā opponiꝛ rō talis a q̄buſdā. Si tota fecūditas ordinata ad gn̄ationē filij ſit exhauſta ī vni⁹ filij gn̄atōe. īpoſe eēt cū illo aliū gn̄ari: qꝛ ille ali⁹ gn̄areꝛ ſine oī fecūditate ordinata ad filij gn̄ationē: ſ; in deo tota fecūditas ordiata ad filij gn̄ationē exhauriꝛ ī vni⁹ filij gn̄atōe: qꝛ vnico actu gn̄andi ſemꝑ manēte ꝓduciꝛ vnus fili⁹ ſemꝑ manēs: ⁊ ex eodē ſemꝑ vniformiter ſe hñte: nō poſſet g̃ ↄ̄ſtare fecūditas ad alteri⁹ filij gn̄ationē: niſi poſſent ſil eē due ꝓductiōes oīno eiuſdē rōnis ⁊ ex eodē q̄ eſt īpoſe: ſicut īpoſe eſt vnā ⁊ eādē mãꝫ ſil moueri pluribus motibus gn̄ationis vel alteratōis in idē ſm ſpēꝫ. differētibus āt ſm numerū: ⁊ h̄ iuxta artē phi. q̄ determinat 5. phy. non eē poſe ꝙ idē ſil moueaꝛ pluribus motibus ſm eādē ſpēꝫ motus. hꝛ g̃ minoꝛ ꝙ in diuinis ī gn̄atione filij exhauriꝛ tota fecūditas ad generationē filij. qꝛ actus ille ſemꝑ manens eſt ex eodē ſemꝑ vniformiter ſe hñte. ¶ Cōfirmaꝛ ꝑ exēplū. ſi vn⁹ homo hr̃et vnicū ſemē. ⁊ nō eſſet poſe aliud quo ad gn̄ationē hoīs: ⁊ de illo ſemine ſemꝑ eēt iſte filius genitus. īpoſe eēt aliū filiū gn̄ari ¶ Hic breuiter formādo arguiꝛ ſic: actus adequat⁹ pñ° ⁊ ſemꝑ vniformiter ſtās non cōpatiꝛ ſecū aliū eiuſdē rōnis ab eodē principio actiuo. actus vnicus gn̄ationis in diuinis eſt adequatus ſuo principio ⁊ ſemꝑ ſtat. ergo ⁊c̄.

De prima rōne. v̄bū illō exhauriꝛ: ſi ꝓprie accipiaꝛ ſic accipiꝛ in corporalibus: denotat nihil illi⁹ q̄ exhauriꝛ remanē in illo ī q̄ ꝑfuit: vt pꝫ de aq̄ in puteo. iſto modo non pōt intelligi in ꝓpoſito: qꝛ fecūditas nō exhauriꝛ ſic ꝑ ꝓductionē filij q̄n tota ipſa eadē ſemꝑ manet in pr̃e. g̃ opꝫ ꝙ ſm alterā ſilitudinē intelligiꝛ: vt. vꝫ. dicaꝛ exhauriri ꝑ q̄ſito. ſ. ꝙ nō manet in pr̃e ad aliū actū ꝓductiōis vel gn̄ationis alteri⁹ filij: ſicut ſi non maneret aq̄ in fonte q̄tū ad aliū actuꝫ potationis poſſet aliquo mō dici exhauſta per actū potationis: cōcediꝛ ergo maioꝛ. qꝛ exhauſta iſto mō tota fecūditate ordīata ad generationē filij nō poſſet alius gn̄ari: ſ; illā minorē. ꝙ in diuinis ſic exhauriꝛ in gn̄atione vni⁹ filij tota fecūditas q̄ eſt in diuinis ad gn̄ationē filij: opꝫ ꝓbare. Iniꝛ aūt ꝓbō ei⁹ ꝑ h̄ ꝙ gn̄atio iſta ſemꝑ ſtat ⁊ ē ō eodē pñ°. q. de quo. ⁊ de eodē ꝑncipio q. paſſiuo ⁊ iō nō pñt eſſe ſil plures ꝓductiones ſicut nec plures mot⁹. ¶ Contra iſtā rōnē ꝙ nō ↄcludit ſufficiēter ꝓpoſitū poteſt argui ſic: quecūq; po^a poſſet hr̃e aliū actum ſi ille actus non ſtaret ſemꝑ. illa ſimplr pōt hr̃e aliū actū: ſ; po^a generatiua in diuinis ꝑ te. ſolū ex h̄ non pōt hr̃e aliū actuꝫ: qꝛ ille actus ſꝑ ſtat. g̃ illa po^a abſolute

Vēri. q̄li. 6. q. i.

Imaginatō metaphorica.

L. c. 37. a circiter.

Idē. 3. phy. t. c. 19.

pōt hr̄e aliū actū. ita ꝙ in hoc non eſt ꝯdictio: ſed ſi poteſt hr̄e aliū actū. ergo neceſſario hꝫ. nihil enī eſt ibi poſſe. ſ. ꝙ non includit ꝯdictionē quin ſit in actu. ergo ibi ſunt in actu plores generationes. ꝯcluſio ē falſa. ergo altera premiſſaꝝ. non maior. ergo minor. q̄ vr̄ eſſe accepta ex ratione argumēti tui. pbatio maioris ratione ⁊ exēplo. ratione ſic. po^a naturalr̄ prior ē actu.

9. meta. T. c. 13. ⁊ 14. ƀ quicquid aūt non repugnat priori naturalr̄ niſi ꝑ illud qđ eſt poſterios naturalr̄: ſimplr̄ non repugnat ſibi: qꝛ ꝯdictio ſimplr̄ nō eſt alicuius ad prius per hoc ꝙ illud hꝫ ꝯtradictionē ad poſterius nā. ſi ergo actus alius non repugnat potentie niſi qꝛ potentia ſemꝑ eſt ſub iſto actu: abſolute non repugnat potētie alius actus. ⁊ ita ſine ꝯdictione ſimplr̄ pt̄ ali^9 actus ſibi ꝯpetere. Exēplū huius eſt. ſi ſol illuminaret vniuerſū vna illuminatione adeq̄ta ſibi intēſiue: qꝛ. ſ. ita ꝑfecte ſicut poſſet

Exēplū doctriale ⁊ nōbile. illominare ⁊ extēſiue: qꝛ. ſ. illa illuminatio eſſet totius illuminabilis qđ poſſet eſſe illuminatū a ſole. ſi ille act^9 ſemꝑ ſtaret: ita ꝙ ſol non poſſet hr̄e aliā illuminationē: hoc non eēt. qꝛ ſimplr̄ repugnat ſoli vt ē ꝑncipiū illuminatiuū. ꝙ ſit ꝑncipiū alteri^9 illuminationis: imo ſolūmō ex hoc ꝙ totale ſuū paſſiuū eſt ꝑportionabilr̄ actuatū. abſolute ergo ſoli eſt cōpoſſibilis alia illuminatio: ⁊ per ꝯñs ſi ſol neċio cauſaret oēm illuminationē quā poſſet cāre: ſol hēret aliā illuminationē in actu. nunq̄ eſt ergo neceſſitas ſimplr̄ illius vnice ꝑductionis: nec eſt neceſſitas iſtius vnitatis ex hoc ꝙ vna ꝑductio ſemꝑ ſtat. ¶ Cōfirmaṫ iſta ratio. qꝛ ſi potētia ex ratione ſui non neċio determiaṫ ad iſtū actum: ſed tantūmodo ex hoc ꝙ iſte actus ſemper ſtat elicitus a potētia. illa potentia abſolute vt prior actu poſſet extēdere ſe ad aliū actū. ergo irrationabile vr̄ ꝙ ille actus magis eſſet ab iſta potentia q̄ iſte. ⁊ ꝑ ꝯñs cū neuter poſſet eſſe minus neceſſarius altero. vel vterq̄ ſil' eſt a potētia vel neuter. ¶ Videṫ ergo breuiter q̄tū ad iſtā rationē ꝙ nec ꝑ hoc ꝙ act^9 ſemꝑ ſtat. nec ꝑ hoc ꝙ vna potētia non pt̄ ſil' ꝑfici diuerſis actibus hr̄ ꝯcluſio rōnis ſufficiēter ꝑbata. ſicut ipſa ē vā.

Ex hoc hr̄ q̄ta ſit ſubtilitas ⁊ efficacia ſcotice ſpeculatōis ī vitate inueſtiganda. imo opꝫ probare: ꝙ ſic eſt neceſſitas ad vnā ꝑductionē vnius rōnis. ꝙ ſi ꝑ ipoſſe illa non ſemper ſtaret vel nunq̄ eſſet adhuc nulla alia poſſet haberi in diuinis eiuſdē rationis. vt queēadmodū ſi hic pr̄ non eſſet in diuinis: oīno ꝯdictio eſſet dicere patrē in diuinis. ita ſi hic pater hac generatiōe non generaret vel ꝑ ipoſſe generaret actu trāſeūte ⁊ nō ſtāte. nullā aliā generationē poſſet hr̄e: qꝛ non poſita abſoluta ⁊ oīmoda neceſſitate ad vnicā productionē. ibi poſſibilitas poniṫ ad aliā: ⁊ per ꝯñs neceſſitas: qꝛ quicq̄d eſt ibi poſſe eſt neceſſariū. ¶ Ex hoc patet ꝙ ſcđa ratio de adequatiōe abbreuiās iſtā non ꝯcludit: qꝛ aut maior accipit adequationē intēſiuā tm̄. vel extenſiuā ⁊ intēſiuā. ſi intēſiuā tm̄. ex tali adeq̄tione non ꝯcludiṫ ꝙ ſit vnica ꝑductio poſſibilis: imo alia poteſt eſſe poſſibilis: ſꝫ nō ſimul ſtās. habeṫ ergo tm̄ ꝙ vnica eſt poſſibilis ſil': ſꝫ vbi non habeṫ de vnica productione poſſibili niſi ſic ꝙ alia non ſit ſimul poſſibilis. ibi non habeṫ quin alia ſit ſimplr̄ poſſibilis. ⁊ per ꝯñs in propoſito neceſſaria ſimplr̄. Si accipiaṫ adequatio ſcđo modo minor nō probatur niſi forte innitatur iſti ꝙ vnica ꝑductio ſemper ſtat. ⁊ de hoc tactum eſt ſupra.

v **De ſecundo** arti^9 dico ꝙ iſta ꝯcluſio in diuinis non pñt eē plures ꝑductiones eiuſdē rationis. nō ſola fide teneṫ: ſꝫ et rōne neċia oſtēdiṫ. Et pt̄ formari ratio ꝑ deducendo ad ipoſſe. 2° oſtēſiue. 3° pōt confirmari propoſitū ex intentione pſbi. Formaṫ ergo ratio ſic: ſi pñt eē plures ꝑductiones eiuſdē rationis. ergo ⁊ infinite. ⁊ ſi ſic. ergo neċio ſunt infinite: qꝛ nihil poteſt ibi eſſe niſi neċio. vltimū ꝯñs eſt ipoſſe manifeſte. ergo ⁊ primū añs. probatio p̄me ꝯñtie aucte ⁊ rōne. auctoritas ē Aug. ꝯ Maximinū lib. 3. Abſit vt ideo potētior ſit pr̄ filio. vt putā: qꝛ creatorē genuit pr̄. filius aūt non genuit creatorē. neq̄ enim non potuit ſed nō oportuit. ⁊ ſubdit q̄re non oportuit: imoderata eſſet diuina gn̄atio ſi genitus filius nepotē gigneret pr̄i: qꝛ niſi ⁊ ipſe nepos auo ſuo ꝑnepotē gigneret: ſcḋm veſtrā mirabilē ſapiētiā ipotēs diceret. ſil'r ⁊ ille ⁊ ille ⁊c̄. Et ſubdit nec impleret generationis ſeries ſi ſemꝑ alter ex altero gigneret: nec ēt ꝑficeret vllus eā. ſi non ſufficeret vn^9 oīpotēs. hec Aug. Ex iſta intētione Aug. hr̄. ꝙ ſi vna perſona ꝑducta ꝑductione tali non ſufficeret ad cōplendā vnā vel totā ꝑductionē in diuinis. pari rōne nec alia aliqua nec quotcūq̄. ⁊ ita ſiue eūdo in directū ꝙ filius generaret aliū filiū: ſiue ꝯperando ad eādem ꝑſonā pr̄is. ꝙ. ſ. hēat iſtū filiū ⁊ aliū filium ſemꝑ qua rōne poniṫ pluralitas pari rōne ſequiṫ infinitas eiuſdē ratiōis. ꝑbaṫ eadē ꝯñtia per rationē ſic. quicq̄d eſt plurificabile eiuſdē rationis vel ad plura eiuſdē rationis ſe hñs non determinaṫ ex ſe ad certā pluralitatē. hec ꝑpoſitio pꝫ ſiue cōparādo cōe ad ſua ſingularia. ſiue cām ad ſua cauſata. ſiue ꝑncipiū ad ſua ꝑncipiata. cōe enim plurificabile eiuſdē rationis nō determinaṫ ex ſe ad certā pluralitatē inferioꝝ. cā ēt nō determinaṫ ad certa cāta ex ſe. Ex hac ꝑpoſitione ꝑbata ſequiṫ ꝙ qđcūq̄ plurificabile eiuſdē rationis q̄tū eſt de ſe pōt extendi ad infinita niſi determineṫ aliūde: nec determinari pōt ꝑ principiū eiuſdē rationis. ergo ſi ꝑ aliqđ ꝑncipiū in diuinis ꝑductiuū pt̄ eē pluralitas ꝑductionū eiuſdē rationis non determinaṫ talis ꝑductio ex ſe ſiue ex ſuo ꝑncipio formali ad certā pluralitatē: nec ex hoc nec ex illo repugnat ſibi q̄cunq̄ pluralitas. ergo vel poterūt eſſe infinite. ⁊ ꝑ ꝯñs ſunt infinite: qđ eſt ꝯcluſio illata: vel ſiet determinatio taliū ꝑductionū ex alio ad certā pluralitatē q̄ ex ſe: vl' principio ꝑductiuo: ſed hic non poteſt dari vnde fiat iſta determinatio. nō enim ab aliquo poſteriori: qꝛ a poſteriori nihil hꝫ ſuā entitatē. ergo nec vnitatē nec certā pluralitatē: nec ab aliquo qđ eſt ſimul nā cum ꝑductionib^9: qꝛ qua ratione ipſa ꝑductio q̄ eſt vni^9 rationis non determinaṫ ex ſe ad certā pluralitatē: pari ratione nec illud qđ eſt ſimul nā cū illa: nec ab aliquo priori: qꝛ illud prius vel eſt ꝑncipiū formale ꝑducēdi: vel ꝑncipiū ꝑducēs qđ eſt ſuppoſitū a ꝑn^o formali ꝑductiuo non poteſt eē determinatio vt pꝫ in ꝑbatione maioris. qꝛ ꝑncipiū ꝑductiuū eiuſdē rōnis non determinat ſe ad certā pluralitatē ꝑductionū eiuſdē rationis. nec a ſuppoſito ꝑducēte pt̄ determinari: qꝛ in tot ꝑductiones poteſt ſuppoſitū ad q̄t ſe extendit principiū ꝑductiuū qđ eſt in ſuppoſito. ſi ergo non eſt determinatio a parte principii formalis ꝑductiui: nec etiā a parte producentis. ſic ergo patꝫ iſta ꝯñtia ad impoſſibile: ꝙ ſi poſſent ibi eſſe plures productiones eiuſdē rōnis. ergo ⁊ infinite. ¶ 2° arguiṫ oſtenſiue ſic: illud nullo mō eſt plurificabile in diuinis qđ non pt̄ determinari aliquo mō ad aliquā certā pluralitatē: ſed ꝑductio eiuſdē rationis in diuinis nullo modo poteſt determinari ad certam pluralitatem aliquā. ergo nullo modo eſt plurificabilis qđ eſt ꝑpoſitū. maiorē primo exponā. ſcđo probabo eā. certā pluralitatem dico vtputa dualitatē ternitatē quaternitatē vl' aliquā aliā datā: oīno determinari ad certā pluralitatē dico ꝙ ipoſſe eſt illas excedere ⁊ 3

k

nō qualitercūq; ĩpoſſibile a poſteriori vel a ſimili: ſ; includēs manifeſte ɔ̄dictionē;. maiorē ſic ĩtellectā; ꝓbo. ſi non pōt oĩno determinari q̄tū; : eſt de ſe ad certā pluralitatē. ḡ quātū; eſt de ſe pōt in quotcūq;. q: ɔ̄dictionē; non includit ꝙ quācūq; pluralitatē; excedat: ꝛ hoc in ĩfinitum. ſed nihil pōt eē in diuinis poſſibile ſic vltra quācūq; pluralitatem plurificari: q: tūc neċio eſſet plurificatum vltra quācunq; pluralitatem. ꝛ ita eēt in infinitis. ꝓbatio minoris. illō nō pōt oĩno determinari ad certā pluralitatem ĩferioꝝ eiuſdē rōnis qō nō neċio ꝑexigit aliq̄ plura alterius rōnis per que determineť ad certā pluralitatē. ꝓductio eiuſdē rōnis in diuinis nō neċio ꝑexigit aliqua plura alterius rōnis ꝑ q̄ determineť ad certā pluralitatem: nō ergo ꝑt oĩno determinari ad certā pluralitatē. ❡ Iſtius ꝑ ſyllī ꝓbo maiorē ꝛ minorē. maiorē ſic: ſi eſt plurificabile eiuſdē; rōnis: non determinať ex ſe ad certā pluralitatē: hoc prius ꝓbatū ē in arguēdo ad ĩpoſſe: tūc pari rōne illa ĩferiora vel ſingularia que ſunt eiuſdē rōnis nō hñt ex ſe certā determinationē ad certā pluralitatē: q: ſicut ignis ex ſe non determinať ad certā pluralitatē igniū: ita ignes ſingulares ex ſe non determinanť ad certū numerū: vt ſint tot vel tot ignes. plurificabile ḡ eiuſdē rōnis ſi neċio determineť ad certā pluralitatē: h̄ eſt per aliud nō ꝑ poſterius nā: nec ꝑ illud qō eſt ſil' nā: ſicut dictū eſt ꝛ deductū ad ĩpoſſe. ḡ ſolūmodo ꝑ prius vel priora nā. Nō aūt ꝑ aliq̄d prius eiuſdē rōnis: q: ſicut dictū; eſt prius deducēdo ad ĩpoſſe: illud prius nō eſt determinās ad certā pluralitatē illoꝝ que ſunt eiuſdē rōnis. igiť op; ꝙ hoc ſit ꝑ aliqua priora nō eiuſdē rōnis. q: eadē. q. eſſet de illis: nec ēt hoc poſſent ex quo eēnt eiuſdē rōnis. hr̄ ergo iſta ꝓpoſitio ꝙ illud non poteſt oĩno determinari ad certā pluralitatē qō non pōt de-

L terminari ꝑ aliquā pluralitatē priorē alterius rōnis. minor probať: q: ille ꝓductiones plures que ponuntur eiuſdē rōnis nō preexigūt niſi pn^m formale ꝓducēdi: ꝛ pncipiū ꝓducēs: in neutro iſtoꝝ eſt pluralitas alterius rōnis: per quā determineť ꝓductio ad certā pluralitatē. neceſſario ꝑexacta. qō nō eſt ĩ pncipio formali ꝓducēdi. pz. ex quo ponunť ꝓductiões eiuſdē; rōnis ꝙ ēt non in ſuppoſito preexigať pluralitas alterius rōnis: ſaltē ꝑ quā determinetur ꝓductio ad certā pluralitatē. pz: q: in tot ꝓductiones pōt ſuppoſitū ad quot pncipiū ſe pōt extēdere. ❡ Iſta rō oſtenſiua pōt breuiter ſic cōpilando ɔ̄firmari. oĩs pluralitas neceſſario finita: vel eſt alterius rōnis: vel ſi nō ē alteri⁹ rōnis neceſſario ꝑexigit aliquā alteri⁹ rōnis. per quā determineť. oĩs pluralitas in diuinis neċio eſt finita. eſt ḡ talis vel talis: ſed non ꝑt eſſe pluralitas ꝓductionū eiuſdē rōnis tali vel tali mō ſe hñs. ḡ nulla pōt eē pluralitas eiuſdē rationis in ꝓductionibus: maior iſtius rōnis declarata eſt in argumēto ad

3. phy. t. c. 32 ĩpoſſibile ꝛ etiā oſtēſiuo. minor primi ſyllī ſ: tia ē manifeſta: q: poſſibilitas in diuinis ponit neceſſitatē;. ꝛ per ɔ̄ns poſſibilis infinitas vel nō neceſſaria certa finitas ponit neceſſariā infinitatē;. ꝛ minor ſcḋi ſyllī. hec. ſ. ꝙ ꝓductiones eiuſdē rationis nō pñt hoc mō vel hoc ſe hr̄e. pz. non enim ſunt alterius rationis ex quo ſunt eiuſdē rationis: nec preexigūt pluralitatē; alterius rōnis per quā determinenť. hoc declaratū; eſt in argumēto ad ĩpoſſibile. ❡ Tertio declarať cō-

T. c. 49. cluſio iuxta intētionē phī. 12. meta. vbi arguit ꝙ non pñt eſſe plures celi: q: non pñt eſſe plura pria mouētia. hoc probat: q: quecūq; ſunt numero multa: vnū aūt ſpecie: hñt materiā. pmū aūt non h; māṁ. eſt. n. actus purus. vnū ergo ꝛ rōne ꝛ numero pmū mouēs ꝛ imobile ens. ex hoc infert. vnū ergo celū. Ex iſta intētione phī. vr̄ ɔ̄firmari illa pma rō adducta in ꝑ arti- In hac ꝓpō-

culo. ꝙ. ſ. vnitas numeralis neċio ɔ̄petit cuilibet forme ĩmāli eiuſdē rōnis. ❡ Sed cōſiderādo intētionē A R. in diuerſis locis diuerſimode mā; accipit. ꝛ ex hoc ɔ̄firmari vr̄ noſtrū propoſitu;. nec tn̄ illa pma rō habebit robur ex intētione A R. materiā enim qñq; vocat pncipiū receptiuū faciēs ɔ̄poſitionē cū actu ſiue cū forma. q̄uo dicit materiā ꝛ formā eſſe duo pn^a ꝑ phy. ꝛ multis aliis locis. ꝛ ꝑ oppoſitū forma dr̄ illō aliud pncipiū qō h; rationē actus qō cū mā ɔ̄ſtituit ɔ̄poſitū. Alio mō forma dr̄ q̇ditas ſm ipſu; in multis locis. ꝛ ꝑ oppoſitū mā dr̄ q̇cq̇d h; rationē ɔ̄trahentis vel determinātis ipſa; q̇ditatē. ꝛ hoc modo dr̄a individualis quecūq; ſit. ipſa dr̄ mā reſpectu q̇ditatis ſpecifice. dr̄ ergo mā qñq; illud qō recipit formā informātē: qñq; illud qō ɔ̄hit vel determinat q̇ditatē indifferentē. Sed tale ɔ̄hēs vel determinās pōt intelligi dupl'r. Uno mō q̄ſi intrinſecū inferiori vel determinato ſub tali cōi. Alio modo q̄ſi p̄ſuppoſitū determinato. Exēplū. dr̄ia individualis ſorti ɔ̄hit hoiem ꝑ mō qui eſt intrinſeca ſorti. ſed 2° mō h̄ corpus ɔ̄trahit albedinē vel colorē: q: in alio corpore eſt alia albedo. ꝛ ſz hoc ſi non poſſent eſſe niſi tria corpora nō poſſent eſſe niſi tres albedines. ɔ̄trahēs tn̄ ſcḋo mō pōt reduci ad māṁ ꝑ mō vel ſalte; includens quaſi mā;. vbicūq; ḡ eſt pluralitas eiuſdē rōnis ibi neceſſe eſt ponere mā;: accipiēdo māṁ non pro recipiente: ſed pro ɔ̄hēte ſic vel ſic accipiēdo. q: nullo modo pōt poni nāṁ q̄ eſt vnius rōnis plurificari niſi ſit aliquid ɔ̄hens hoc mō vel illo. ꝛ ꝑ oppoſitu; vbi nō eſt hoc mō mā: ĩpoſſibilis eſt pluralitas eiuſdē rōnis: ſ; nec talis mā eſt poſſibilis reſpectu ꝓductionū in diuinis: q: nihil tale ɔ̄hēs vel determinās poſſet eē niſi ɔ̄terminatū ad certā pluralitatē: ꝛ per ɔ̄ns niſi prius habens pluralitatē alterius rationis: ꝛ nulla pluralitas alterius rationis poſſet poni prior productionib⁹ talibus. ſic applicata eſt intentio phī ad ɔ̄cluſionem hic intentam. ❡ Sed inquirendo qualiter ꝛ vbi generalr̄ ſm ph̄m habeat veritatē: videť dicendū ꝙ ph̄s diceret ꝙ nec tali modo poni poſſet in aliquo qō eſt ĩ diuinis. ſ. mā ſcḋo modo dicta: imo nec ĩ aliq̄

T. c. 41. ĩmāli vnde dicit. 7. meta. c. 9. qō quid erat eē ꝛ vnū qōq; eſt in quibuſdā idē vt in primis ſubſtātiis. dico autē primā que nō per aliud in alio eſt vt in mā. quecūq; vō accepta cū mā non idē: hec ille. nō vult ibidē dicere ꝙ in mālibus nō eſt idē qō quid eſt ꝛ illud cuius eſt. l; aliqui ſic exponāt: ſed nō ad intētionē; eius ſicut patere pōt exponendo. 3^m. c. 7. de quo mō tranſeo: ſed in nullo māli. hoc eſt quocūq; mō plurificabili: eſt oĩno idē qō q̇d eſt ꝛ ipſu;: q: ipſu; inclu- N

dit māṁ hoc eſt aliq̄d ɔ̄hens ipſa; quiditatē: qō nō includiť in rōne formali q̇ditatis. conuenimus ḡ cū ph̄o in hoc ꝙ forme nō hñs materiā ſcḋo mō: non ē plurificabilis. ꝛ hoc ſufficit ad ꝓpoſitū noſtrum ꝙ. ſ. ꝓductio eiuſdē rōnis non ſit plurificabilis. ſed non ꝑꝑ hoc conceditur ꝙ non habens materiā que ſit pars realis compoſiti nō poteſt plurificari. ꝛ tunc illō phī ꝙ primū non h; māṁ: q: eſt actus purus: debet intelligi de materia ſcḋo mō dicta: q: non habet eā ad ɔ̄trahendū ſuā quiditatē; vt ſit hec: q: ſua quiditate eſt hec. ❡ Utrū autē illud quod non habet materiā primo modo dictā habeat ſecundo modo dictā;. forte aliter diceretur ſm ph̄m ꝛ aliter ſm theologos: de quo nihil ad preſens: niſi ꝙ illa ratio de. 12. met. nō

Right-margin notes:

In hac ꝓpōne aduerſarii tumeſcūt male ph̄z intelligētes.

M

T. c. 65. 69 ꝛ inde.

Idē. 2. phy. ꝛ. 2. de aia. ꝛ 5. ꝛ. 12. met. 7. meta. ꝛ. 1. celi.

Opē l. 2. d. 3. q. finali p̄ ptis ſolue-do. l. prin.

bꝫ pro per ſe medio hoc qđ eſt nō hr̃e materiā p̃mo
mō dictā. ſicut intelligũt illi quoꝝ eſt p̃ª rō in p̃ arti°:
ſed bꝫ pro p ſe medio hoc qđ eſt non hr̃e mām ſcđo
mō pictā. ⁊ ſic tam maioꝛ q̃ȝ minoꝛ vera eſt ẜꝫ phos
⁊ theologos. ⁊ per ↄ̃ñs: qꝛ natura diuiſna non poteſt
plurificari in diuerſis ſuppoſitis eſt ad propoſitum ẽt
vtraq; premiſſa vera de productione eiuſdem ratio/
nis. ⁊ per conſequens concluſio eſt vera.

De tertio art° obijcit̃ ↄ̃ p̃dicta. ⁊ p̃ ↄ̃ ↄ̃nē. deinde ↄ̃ p̃miſſas. ↄ̃ ↄ̃nē dupl̃r. p̃ ſic. vbi p̃ncipiũ ē eiuſdē rōnis ⁊ terminus formalis eiuſdē rōnis: ibi eſt p̱ductio eiuſdē rōnis: ſed eſſen-tiā diuina que eſt eiuſdē rōnis: in diuinis eſt p̃ncipiũ p̱ductiuũ cuiuſcũq; p̱ductionis. ⁊ ẽt terminus forma/lis cuiuſcũq; p̱ductionis. g̃ quelibet p̱ductio eſt ibi
T.c.4.⁊.18. ⁊ inde: eiuſdē rōnis cũ quacũq;. maioꝛ vr̃ hr̃i ex. 5. phy̅ᶜ. qꝛ nō vr̃ p̱ductio diſtingui niſi vel ex p̃ncipio formali: vel ex termino. p̱batio minoris. p̃ quãtũ ad ſecũdaꝫ partē de termino formali. qđlibet p̱ductũ p̱ductiōe accipit eſſentiā: qꝛ ſicut filius nihil bꝫ niſi natum ẜm Hilariũ. hoc eſt niſi qđ naſcendo accipit. ita ſpũs ſanctus nihil bꝫ niſi qđ p̱cedendo accipit. non aũt accipit eſſentiā niſi ſicut terminũ formalē. ℂ Cōfirmat̃ illud per Aug. 15. de tri. c. 26. vel. 78. ſicut filio p̃ſtat eſſentiā de p̃re gnãtio. ita ſpiritui ſancto de vtroq; p̱ceſſio. nō p̃t aũt illud intelligi de p̃ſtando ſiue cōicando: niſi ſicut de termino formali p̱ductionis: nec pōt intelligi eſſentia cōicari p productionē: niſi ſic p̃mus terminus formalis: qꝛ nō ſicut ↄ̃ñs aliũ terminũ for/malē cũ eſſentia ſit p̃mũ omniũ. ℂ Ex hac p̱bat̃ alia pars minoris. ſ. q͛ eſſentiā ſit p̃ncipiũ formale reſpe/ctu vtriuſq; p̱ductionis: qꝛ terminus formalis non pōt aliquo mō eſſe prioꝛ p̃n° formali p̱ducēdi. Si g̃ eſſentia eſt terminus formalis p̱ductionis vt iã pro batũ eſt: ⁊ ipſa eſt p̃mũ ens in diuinis vt iaꝫ p̱batuꝫ ẽſt in p̃ma qōne. ſequit̃ q͛ ipſa eſſentia ẜm ſe eſt p̃nᵐ formale p̱ducēdi in quacũq; p̱ductione. minoꝛ etiã p̱bat̃ quantũ ad vtrãq; partem per hoc q͛ illud ē p̃ncipiũ formale ⁊ terminus formalis in quo p̱ducens aſſimilatur p̱ducto. ⁊ p̃cipue qñ eſt p̱ductio vniuoca. nũc aũt p̃ma aſſimilatio producentis ad p̱ductuꝫ in diuinis eſt eſſentia ipſa vt eſſentia. ergo ipſa ē for/malis terminus p̱ductiōis ⁊ formale p̃nᵐ p̱ducēdi. ℂ 2° ↄ̃ ↄcluſionē ſic. hñs p̃ncipiũ formale p̱ducendi p̱fectũ pōt illo p̱ducere: ſꝫ filius bꝫ p̃ncipiũ formale dicēdi ⁊ generãdi p̱fecte. g̃ ⁊c̃. p̱batio maioris. qꝛ iđ eſt ſuppoſitũ potens agere: qꝛ bꝫ p̃ncipium agendi ⁊ maxime p̱fectũ p̱batio minoris. memoria p̱fecta eſt p̃mũ p̃ncipiũ dicēdi ſiue generãdi. filius autē bꝫ memoriã. ſicut pater. 5. de tri. c. 7. quelibet perſona me/minit ſibi. ⁊ p̱fectã pꝫ. ℂ 3° ↄ̃ illã propoſitionē q͛ prīa diſtinctio finita eſt aliquoꝝ alteri⁹ rōnis inſtat̃ dupl̃r primo: qꝛ vnitati eſt imediatioꝛ diſtinctio minoꝛ q̃ȝ maioꝛ. diſtinctio eiuſdeꝫ rōnis eſt minoꝛ q̃ȝ alterius rōnis. g̃ ⁊c̃. 2° qꝛ a deo p̃ñt ẽe imediate plura creata ⁊ in eadē ſpecie. ergo poſſibile eſt q͛ pluralitas eiuſdē rōnis eſſet oīno p̃ma ⁊ imediata vnitati: ⁊ ſicut in cãſis ⁊ cauſatis pari ratione in p̃ncipio ⁊ principiatis.

Ad primũ triplex eſt via rñdendi. p̃ ad maiorē: q͛ lꝫ eſſentiã eſſet p̃n
Hē. in ſũ. ar. 57. q. 7. ⁊ q̄l. 3. q. 3. cipiũ elicitiuũ. tñ reſpectu alterius ⁊ alteri⁹ p̱ductionis eſſet aliud p̃ncipiũ ⁊ aliud determinatiuũ. puta alius ⁊ alius reſpectus. ⁊ tũc maioꝛ eſt falſa. q͛ vbi ē p̃ncipiũ elicitiuũ eiuſdē rōnis eſſet p̱ductio vnius rōnis: niſi cũ hoc eẽt p̃ncipiũ determinatiuũ eiuſdē rōnis. qđ non eſt in p̱poſito. ℂ Cōtra hoc. ſi p̃ncipiũ elicitiuũ nō ſufficit ſine p̃n° determinatiuo hic ⁊ ibi eadē qđ eſt per quid eſſentia que eſt p̃ncipiũ elicitiuuꝫ indeterminatũ determinat̃ ad hoc vel ad illud determinatiuũ. ſi. n. p̃ncipiũ eiuſdeꝫ rōnis non pōt ẽẽ p ſe p̃ncipiũ reſpectu pluriũ alterius rōnis non poterit eſſentia q̃ eſt p̃ncipiũ radicale elicitiuũ eſſe p̃ncipiũ imediatũ reſpectu pluriũ determinatiuoꝝ p̃ncipioꝝ alterius rōnis: qꝛ qua rōne aliq̃d eiuſdē rōnis eſt p̃ncipiũ aliquoꝝ pluriũ diuerſe rōnis eadē rōne ⁊ alioꝝ vel ſi illa precedant alia: erit proceſſus in infinitum. vel ſi ille eſt īpoſſibilis: determinatio p reſpectus vt p p̃ncipia determinatiua non ſufficit. ℂ P. illi reſpectus ſunt p̱ductiones: nũc aũt ideꝫ nō determinat ſe ad ſe. dicere enim eſſentiam determinari ad generationē actiuã per reſpectũ qui nihil aliud eſt q̃ȝ gene/ratio actiua vt dicet̃ poſtea: eſt dicere q͛ determinet̃ ad generationē per generationē: ⁊ ita q͛ idē eſt p̃nci
piũ determinatiuũ ſui. ℂ Scđo mō diceret̃ negãdo Quē antiq̃s
maiorē. qꝛ ⁊ ſi ſola eſſentia ſit p̃ncipiũ p̱ductiuũ: ille Herue⁹ ⁊ no
tamē productiones poſſunt eſſe alterius rōnis: qꝛ ali minaleſ hãc
qua pluralitas pōt eſſe p̃ma. ⁊ nulla pōt eſſe actu infi imitant̃.
nita: nec ẽt in potentia infinita in diuinis. nulla autē pōt eſſe neceſſario finita. niſi que eſt alterius ratiōis vel preexigens aliquã alterius rationis. ergo ſtante prima pluralitate neceſſe eſt q͛ in diuinis ſit aliqua pluralitas prima oīno ⁊ imediata vnitati: ⁊ ita poteſt poni q͛ iſta pluralitas ſit p̱ductionum ſicut quorũcũq;. falſa eſt ergo iſta maioꝛ in diuinis. q͛ vbicũq; eſt idem p̃ncipiũ ⁊ idē terminus ibi eſt productio eiuſdē rōnis. vera eſt tñ i creaturis: vt loquit̃ phs: qꝛ ibi p̃ncipiũ formale productiuũ vel eſt limitatũ ad p̱ductionē vnius rōnis: ſicut ip̃m eſt principiũ vnius rōnis: vel ſi eſt p̃ncipiũ equiuocũ ⁊ ita productiuũ pluriũ alterius rōnis: terminus formalis vtriuſq; limitatus eſt. ita q͛ nō pōt eſſe idem principiũ ⁊ terminus pluriũ alterius rōnis. neutrũ pōt eſſe in propoſito: qꝛ ibi p̃ncipiũ eſt illimitatuꝫ: ⁊ etiã terminus formalis.
ℂ Sed cōtra arguit̃ ſicut argutũ eſt in p̃ma qōne: qꝛ
tunc p̃ma perſona p̱ducta nō magis ex productione articulo. 3.
ſua reali eſſet verbũ q̃ȝ ſpũs ſanctus: nec ſpũs ſanct⁹ Ibiđ in p̃n°
magis eſſet ſpũs ſanctus q̃ȝ v̄bũ. ℂ Itē ſuppoſitum īpugnatiōis
hñs idē p̃ncipiũ formale p̱fectũ aliquarũ p̱ductionũ ↄtra hen.
pōt ita prio per illud p̃ncipiũ in vnã illaꝝ ſicut in aliã ⁊ ita p̃ª p̱ſona eque p̃ poſſet p̱ducere ſp̃m ſanctuꝫ ſicut ⁊ filiũ. ⁊ ita ſpũs ſctũs nō neceſſario ē a filio. ℂ Ter/tio mō ↄcedit̃ minoꝛ q͛ eẽntia eſt p̃ncipiũ formale ⁊ terminus formalis vtriuſq; p̱ductionis. nō tñ ſic to/tale: qñ aliquid includat̃ p ſe ⁊ in p̃ncipio formali ⁊ in termino. in p̃ncipio q̃dē formali qđ eſt memoria perfecta ⁊ volũtas p̱fecta: includit̃ eſſentia: ⁊ in ter/mino formali qđ eſt v̄bũ p̱fectum. ⁊ ſpũs ſanctus p̱/fectus includit̃ etiã eſſentia. Et forte vtrobiq; taꝫ in principio q̃ȝ in termino eſſentia habet rationē principalis ⁊ hoc reſpectu illius qđ cōcurrit cuꝫ eadem. ſ. intellectus vel notitie: voluntatis vel amoris. pp er/go idētitatē eſſentie ideꝫ eſt quo p̱ducens p̱ducit ⁊ terminus formalis. pp aũt diſtinctioneꝫ cōcurrẽtis cum eſſentia vtpote intellectus ⁊ voluntatis in principio p̱ductiuo: ſufficit p̃ncipiuꝫ hoc ⁊ illud ad p̱ductiones alterius rōnis ⁊ ad terminos quodãmō alterius rōnis: ⁊ ſic in p̃ncipio habemus eſſentiã ⁊ intel/lectũ: eſſentiã ⁊ voluntatē. in termino aũt habemus eſſentiã ⁊ notitiã: eſſentiã ⁊ amorem: ⁊ rōne eius qđ idem eſt in principio formali cōicatiuo ſic idē in termino formali cōicatum: ⁊ rōne eius qđ diſtinctum eſt in p̃ncipio ſit formalis rō productionis diſtincta:

⁊ illud qđ cõcurrit in termino ſit formalr̄ diſtinctuꝫ.
¶ Si queras iſtoꝝ duorū cõcurrentiū in pn̄° forma
li nõne alterū eſt pn̄m formale ⁊ reliquū cõcomitãs.
ergo ab illo altero formali vel dicet̄ pn̄m formaliter
idē vel oīno alterū. ¶ R̄ndeo. duo que concurrunt
in pn̄°. ſ. in memoria perfecta eſſentia ⁊ intellectuſ ⁊.
in volūtate pfecta. volūtas ⁊ obiectū diligibile pſens
non ſe hñt per accidẽs: nec ſicut remotū pncipium ⁊
D pꝑinquū: ſed totū hoc intellc̄s infinitus hñs obiectū
infinitū intelligibile ſibi preſens eſt per ſe vnū pn̄m:
ita ꝙ alterū ſine altero nõ eſt principiū producendi:
⁊ ideo eſt vnicū principiū ſimplr̄ pductiuū nõ diſtin
ctū in duo pncipia pductiua: cõſilr̄ de volūtate ⁊ ob
iecto reſpectu ſpirationis: ⁊ cõſimiliter de terminis
Dubiū nobi lissimū. reſpectu pductionū. ¶ Si q̄ras quare nõ põt eſſen/
tia ſola vt diſtinguit̄ cõtra voluntatē ⁊ intellectū eē
pn̄m cõicandi ſe: ¶. R̄ndeo. eſſentia mere intellu̇a/
lis nõ eſt pn̄m alicuius productionis niſi vt coincidit
cū memoria ⁊ volūtate. ¶ Ad ſcðm ⁊ primo ad rē.
ſcðo ad formā argumēti. ad rē põt dupl̄r videri. forē
que eſt in aliquo ſuppoſito pncipiū producẽdi pdu-
ctione adequata illi forme non põt eſſe alicui alteri
pncipiū producẽdi. nūc autē memoria eſt patri pn̄m
pducendi pductione adequata illi pncipio. ergo ⁊ ſi
ſit in filio non põt eſſe filio pncipium pducẽdi. ma/
ior pbat̄ exemplo ſic: ſi calor eſſet igni principiuꝫ ca
lefaciendi lignū calefactione adequata illi calori: ⁊ il
le idem calor cõicaret̄ ligno: nõ poſſet eſſe ligno pn̄/
cipiū calefaciendi. pbo: qꝛ nec calefaciendi ſe: qꝛ tūc
calor eſſet pncipiū calefaciendi ſiue pducẽdi calorē
in eodē ſuppoſito: nec alterū: qꝛ calefactio iſta ponit̄
adequata illi calori: Et procedit iſta probatio de ade
quatione oīmoda vbi ipoſſibile eſt actionem exce/
dere pncipiū formale agendi. ⁊ ſm̄ iſtum intellectū
pꝫ minor: qꝛ memoria ſic in pr̄e habet dictionem in
pr̄e adequatā ꝙ ipoſſibile eſt pncipiū dictiuuꝫ exce/
dere hãc dictionē: ſicut impoſſibile eſt in diuinis di-
ctionē eſſe niſi hanc: qꝛ de ſe eſt hec. pꝫ ex ſolutione
Q qõnis: qꝛ quicquid in diuinis non preexigit plurali/
tatē alterius rõnis illud de ſe eſt hoc. dictio in diui/
nis nõ neceſſario preexigit pluralitatē alterius rõnis
ergo de ſe eſt hec: ⁊ per ꝯñs pncipiū eius habet hanc
dictionē oīno adequatā ſibi: nõ põt ergo eſſe princi/
a. l. rñſionē. piū in filio. ¶ Ad eandē rõnē probandaꝫ accipienda
eſt iſta propoſitio ⁊ redit in eandem ſententiam cū
alia. ſuppoſitū accipiens formam per productioneꝫ
adequatā illi forme non põt per illam formā produ
cere. filius recipit memoriā per productionem ade-
quatā illi memorie. ergo ⁊c̄. minor declarat̄ ſicut in
rõne iam facta. pbatio maioris: qꝛ ſi ſm̄ illam pdu-
ceret: aut ergo ſe: aut alterū. nõ ſe: qꝛ hoc eſt impoſſi
bile ſm̄ Augm. j. de tri. c. j. nec alterū: qꝛ illa pductio
illius põitur adequata pncipio pductiuo: ſic ergo nõ
opꝫ querere determinatiuū concurrens cum princi
pio elicitiuo vt ſit vna dictio: nec etiam aliquā nega
tionē põt habere ſic vt ſit tale pncipiuꝫ formale: ſed
eſto ꝙ eſſentia vel qðcūqꝫ poſitiuum mere acceptū
ſit in patre formalis ratio dicendi vel generandi: ta/
men non põt eſſe in filio ratio dicendi vel generãdi:
qꝛ ipſum vt in patre eſt principiū pductiõis adequa
te quantū ad primā rationē ⁊ per illā filio cõmunica
tur quantū ad ſecūdā rõnem. ¶ Quantū ad 2m. vꝫ
ad formā argumēti poteſt fieri aliqua difficultas in
maiori ⁊ minori. qꝛ haberi põt aliquid dici multiplr̄
ex predicamētis. lꝫ pprie nõ dicatur aliquid formaꝫ
habere in abſtracto niſi habeat eam ſicut formaꝫ: ſic

ſignificata nata eſt haberi hoc eſt tanquam formā: nõ
enim proprie diceretur habere albedinem qui hr̄et
eam clauſam in burſa: qꝛ non eſt ille modus perfe-
ctus: qꝛ albedo nata eſt hr̄i vt forma informãs. ¶ Ul
terius nomen abſtractū ſignificans pn̄m agendi con/ R
ſtructum cum gerundiuo ſignificante aliquam actio
nem natū eſt haberi a ſuppoſito vt ſit illi pncipiū agē
di illa actione. verbi grã. habeo potẽtiam videndi illa
potentia non ſolum nata eſt haberi a me vt forma: ſꝫ
etiam vt principium mihi operandi: ſm̄ illam formam
⁊ hoc notat illa cõſtructio gerūdiui cuꝫ abſtracto tali.
Similiter iſta grammatica patꝫ ex vſu loquendi. ⁊ ſi
enim vera ſit hec. filius dei ſcit gn̄ationem pr̄is. non
tñ iſta filius habet ſcientiam gn̄andi. cõſimiliter nec
iſta: iſte habet voluntatem generandi: nec eſt aliqua
ratio niſi ex conſtructione grãmaticali: qꝛ non ſolum
notat̄ abſtractū haberi ab illo vt forma ſed vt pncipi
um talis operationis pcedentis ab iſto ſuppoſito: cõ
ſimiliter hic. michael ſcit deū creaſſe mundū ⁊ crea/
tionē mundi: nõ tñ ſcit creare mundū. qñ ergo acci-
pit̄ in maiori illud qđ hꝫ pn̄m dicẽdi pfectū põt per il
lud dicere loquẽdo de habere pprie ſicut dr̄ abſtra/
ctum haberi quando habet̄ vt forma ſuppoſiti: ⁊ etiā
de cõſtructione ꝯ pria noīs ſignificantis pn̄m act° cuꝫ
gerūdiuo ſignificante actioneꝫ: que cõſtructio notat
illam formam huic ſuppoſito eē pncipiū agẽdi: cõce/
do maiorem: qꝛ in ſubiecto includunt̄ illa que req̄
runtur ad hoc ꝙ pdicatū inſit. qñ enim in hoc forma
habet̄ vt forma huic ⁊ vt huic pncipium agendi põt
per hoc eſſe pncipiū agendi: ſed ſic minor eſt falſa: qꝛ
etſi filius habet memoriā pfectā aliquo mõ habendi
nõ tñ vt formam: etſi hꝫ vt formā: nõ tñ vt principiuꝫ
agendi: propter rõnē dictā in rñſione reali. ¶ Ad pro
bationem minoris. illa propoſitio. memoria perfecta
eſt pncipium pfectū dicendi: poſſet dici ꝙ eſt propoſi
tio truncata: ⁊ oporteret eā ſupplere per aliquod da/
tiuum additum ſignificans cui ſit principiū dicendi.
Uel qꝛ eſt indifferẽs põt cõcedi ꝙ abſolute eſt pnci/
piū dicẽdi: nec plus ponit minor de memoria. ꝙ fili°
habet memoriā pfectā eſt manifeſtū. cõcludendo er/
go filius habet principium perfectum dicendi: que
fuit mīor primi ſyllogiſmi: ſit fallacia amphibologie
vel figure dictiõis vel ꝯñtis amphibologie. qꝛ in ma
iore conſtructio non determinat actum illum ſignifi
catum per gerūdiuum pcedere ab aliquo ſuppoſito
determinato: qꝛ nullum ſuppoſitū certum ponebat̄
ibi in ſubiecto orõnis: ſed tm̄ deſignabat̄ ꝙ pcede/
ret ab aliquo principio formali: quia illđ ponebatur
in ppoſitione pro ſubiecto. in concluſione autem po
nit̄ ⁊ ſuppoſitū determinatū ⁊ forma ⁊ ideo ex vi cõ-
ſtructiõis notat̄ in cõcluſione ꝙ actus nõ tantuꝫ cõpa
rat̄ ad principium formale: ſed etiam ad ſuppoſituꝫ
vt egrediẽs ab aliquo. Figura dictionis: qꝛ per ſimili
tudinē dictionis actus ſignificati in gerūdiuo in pre/
miſſa ⁊ in concluſione commutat̄ habitudo actus ad
formale pncipium in habitudinē actus ad ſuppoſitū
agens: ⁊ ſic cõmutat̄ q̄le q̄d in hoc aliq̄d. Fallacia eſt
ꝯñtis: qꝛ in maiori habet̄ actus ſignificatus in gerū
diuo in vlī ad nullum ſuppoſitum cõparatus: in con/
cluſione autē determinatur ad certū ſuppoſitū: ⁊ nõ
ſequit̄ actus eſt per hoc pncipium. ergo eſt hmõi ſup
poſiti. ¶ Ad 3m dicit̄ ꝙ illa ppoſitio eſt vera ꝙ pma
pluralitas neceſſario finita eſt alterius rationis: quia
quelibet neceſſario finita ſi non eſt alterius rõnis ne
ceſſario pexigit aliquam alterius rõnis. per quam ne
ceſſario determinet̄ vt pꝫ in. 2. articulo. prima autē

pluralitas in diuinis eſt prima ⁊ neceſſario finita. ꝙ
prima patet. ꝙ etiã neceſſario finita pꝫ: qꝛ nulla eſt
ibi poſſibilitas niſi ad illud qḋ eſt ĩ actu. ſequit̃ ergo
cõcluſio ꝙ prima pluralitas in diuinis neceſſario eſt
alteriꝰ rõnis: ⁊ per ꝯñs illa eſt proxia vnitati. Quã/
do ergo accipit maiorẽ ꝙ vnitati imediatior eſt mi/
nor pluralitas ꝙ̃ maior. ¶ Rñdeo. põt intelligi ma-
B ior vel minor intenſiue vel extenſiue. intelligẽdo ſic
intenſiue quantũ ad minorẽ rõnẽ diſtinctionis. ſicut
minus diſtinguit̃ mediũ ab extremo ꝙ̃ ꝯ̃riũ a con
trario. minus extẽſiue ſiue minor diſtinctio ſiue mi/
nor pluralitas eſt que eſt maior paucitas: ſicut terna
rius ẽ minor pluralitas quaternario: hoc mõ maior
eſt vera: qꝛ vnitati imediatior eſt binarius ꝙ̃ quater
narius vel ternarius: ⁊ tñ binarius non eſt minor plu
ralitas intenſiue ꝙ̃ ternarius: qꝛ intenſiue tanta di/
ſtinctione diſtinguunt̃ due vnitates in binario quan
ta tres in ternario. Extẽſiue verũ eſt: qꝛ ab vnitate ꝓ
cedũt pluralitates ſiue diſtinctiones ordinate ita ꝙ
ſemper minor numerus extẽſiue ſiue numeraliter ẽ
ꝓpinquior vnitati que eſt principiũ. ⁊ ſic concedo ꝙ
iſta diſtinctio eſto ꝙ eſſet alterius rõnis: eſt tñ maxi
me paucitatis: qꝛ non ſunt niſi due productiones: ⁊
non eſt pluralitas minor dualitate. Si tñ loq̃mur de
maiori vel minori diſtinctione vel pluralitate inten
ſiue adhuc põt intelligi dupl̃r: qꝛ aut intelligit̃ per ſe
T quantũ ad formalẽ ratione diſtinctionis extremoꝝ:
aut per accñs quãtũ. ſ. ad maiorẽ ⁊ minorem entita/
tem ⁊ incõpoſſibilitatẽ eoꝝ que diſtinguunt̃. Exem
plũ. ſortes ⁊ plato magis diſtinguunt̃ quantũ ad rea
litatẽ ⁊ incõpoſſibilitatẽ extremoꝝ ꝙ̃ iſte due inten/
tiones genus ⁊ ſpecies: qꝛ iſte due pñt cõcurrere in
eodẽ vt in colore: ⁊ minor eſt entitas iſtorum extre
morũ genus ⁊ ſpẽs ꝙ̃ iſtorũ ſortis ⁊ platonis. Si ſic
intelligit̃ maior de minori diſtinctione materialiter
forte poſſet alicubi hr̃e veritatẽ: qꝛ alicui vni primo
imediatior eſt diſtinctio rõnis ꝙ̃ rei ⁊ minor eſt di/
ſtinctio rõnis quãtũ ad entitatẽ extremorũ: ⁊ incom
poſſibilitatẽ diſtinctorum ꝙ̃ diſtinctio realis. ſed in
ꝓpoſito nõ oportet de iſta maioritate ſiue minorita
te curare: qꝛ nõ ponit̃ aliqua diſtinctio rõnis imedia
ta vni a q̃ ꝓcedit oĩs multitudo. ſ. ipſi eſſentie. ¶ 2°
aũt mõ de iſta maioritate intẽſiue ⁊ ꝑ ſe quãtũ ad for
malẽ rõnẽ diſtinctionis maior eſt ſimpl̃r falſa: qꝛ oꝫ
ꝙ vni primo a quo procedit aliqua diſtinctio ſiue ſit
rei ſiue rõnis imediatiſſima ſit aliqua diſtictio alteri
us rõnis: qꝛ aliqua finita: ⁊ qꝛ illa que eſt alterius rõ/
nis eſt primo finita: vt arguitũ eſt: ⁊ hoc patet: qꝛ ſm
cõem opinionẽ vbi vnitatẽ realẽ ſequit̃ imediate di
ſtinctio rõnis: ibi iſta rõne diſtincta hñt diſtinctionẽ
alterius rõnis: nõ eiuſdẽ: ⁊ ille eſt maior ſm forma/
lem rationẽ diſtinctionis: lꝫ ſit minor duplici modo
⁊ maioris paucitatis ⁊ minoris realitatis ⁊ incõpoſ-
ſibilitatis in extremis. ¶ Per hoc pꝫ ad illud de plu
V ralitate que eſt imediate a deo: quia in creaturis vbi
nature ſpecifice ſunt plurificate in ſuppoſitis nulla
eſt neceſſario determinata: qꝛ a ſola voluntate agen
tis ſunt tot vel tot ita ꝙ non repugnat nature eſſe in
pluribus: ſi ergo talia plura eiuſdem rõnis ſunt ime
diate a deo: ſunt tamen finita in actu: quia volũtas
diuina imponit eis finitatem: ſed non ſunt neceſſa/
rio finita: qꝛ nihil eſt intrinſecum creaturis cui con/
tradictorie repugnat maior vel minor pluralitas.
quecũq̃ autem pluralitas eſt poſſibilis in diuinis ip
ſa eſt omnino finita.

Arm̃ pñˡᵉ nõ ſoluit qꝛ ſatꝭ pꝫ ex dictis q̃d dõm ſit. Quẽ. i1. diſ. ꝓ. ſol. ꝓm̃ pñ ciˡᵉ. ⁊ diſ. 10. ꝓ. ſolõnẽ eiꝰ

Queſtio. III.

V[ltimo] ꝗ̃ſo de ꝓductionibꝰ: ſequũtur q̃ões ḋ relonibꝰ ⁊ ꝑ̇ de relonibꝰ origis 2° de relonibꝰ cõibꝰ. De relonibꝰ originis p̃rio q̃rit̃ in cõparatione ad eſſentiã. 2° in cõpa
ratione ad ꝑſonã. 3° quãtũ ad ꝑfectio/
nẽ ſiue quantitatẽ propriã. ¶ Eſt ergo queſtio p̃ta.
Utrũ iſta duo poſſunt ſimul ſtare ꝙ relatio vt com
C parata ad oppoſitum ſit res: ⁊ vt cõparata ad eẽntiã
ſit ratio tñ: arguitur ꝙ non: qꝛ ſi vt comparata ad eſ
ſentiam ſit ratio tantũ: hoc eſt: quia vt ſic tranſit in eſ
ſentiam: ſed vt comparata ad oppoſitum manet ea/
dem ratio: qꝛ vt ſic eſt eadem eſſentie: qꝛ nullo mo/
do poteſt eſſe non eadem propter ſimplicitatem di/
uinam. ergo ſi eſt ratio vt comparata ad eſſentiam:
neceſſario ẽ ratio vt comparatur ad oppoſitũ. ¶ Ad
oppoſitum arguitur ſic: vt comparatur ad eſſentiam
eſt ratio. probatur propter ſimplicitatem diuinam:
vt autem comparatur ad oppoſitũ non eſt ratio ſed
res: aliter non conſtitueret realiter diſtinctum. ergo
predicta ſimul ſtant.

Põt formarĩ arm̃ ad oppoſitũ. ꝙ eſt res ad q̃dcũq̃ cõpetur.

Hic ſunt tria videda. Primo ſi relõ origis in ſe ſit res ⁊ que
res: ¶ Scḋo ſi cõparata ad eſſentiã ſi res ⁊ que res:
⁊ ex hoc apparebit cõpoſſibilitas vel incõpoſſibilitas
iſtorũ ḋ quibus querit̃. Tertio circa dicta in ſolutõe
quedã dubia occurrentia diſſoluentur.

De primo qꝛ de equiuoco nõ eſt ſimpl̃r
vidẽdũ: ⁊ hoc nomẽ res ſicut
pꝫ ex auc̃te loquẽtiũ de iſto noĩe: res eſt equiuocũ:
iõ ꝑ̇mo diſtinguẽdũ eſt ḋ hoc noĩe res. Sicut aũt col A
ligitur ex dictis auctoꝝ. hoc nomen res põt ſumi cõ/
muniſſime cõiter. ⁊ ſtrictiſſime. Cõmuniſſime: put
ſe extẽdit ad q̃dcũq̃ qḋ nõ eſt nihil: ⁊ hoc poteſt in/
telligi dupl̃r. veriſſime enim illud eſt nihil qḋ inclu/
dit ꝯ̃dictionẽ ⁊ ſolũ illud: qꝛ illud excludit omne eſſe
extra intellectũ ⁊ in intellectu. qḋ enim eſt ſic inclu/
dens ꝯ̃dictionẽ ſicut nõ põt eſſe extra aĩam ita nõ põt
eſſe aliq̇d intelligibile vel aliqḋ ens in anima: qꝛ nũ/
ꝙ̃ ꝯ̃dictoriũ cũ ꝯ̃dictorio cõſtituit vnũ intelligibile:
neq̃ ſicut obiectũ cũ obiecto: neq̃ ſicut modus cũ
obiecto. Alio mõ dr̃ nihil qḋ nec eſt nec eſſe põt ali/
qḋ ens extra aĩam. ens ḡ vel res iſto ꝑ̇ modo accipit̃
oĩno cõmuniſſime ⁊ extẽdit ſe ad q̃dcũq̃ quod non
includit ꝯ̃dictionẽ ſiue ſit ens rõnis hoc eſt preciſe
hñs eſſe in intellectu cõſiderãte: ſiue ſit ens reale ha
bẽs aliquã entitatẽ extra cõſiderationẽ intellectus.
Et 2° accipit̃ in iſto membro minus cõiter pro ente
qḋ habet vel hr̃e põt aliquã entitaten non ex conſi/
deratione intellꝰ. ⁊ iſtorũ duorũ mẽbrorum. quorũ
vtrũq̃ pertinet ad primũ membrum diſtinctionis.
primũ videt̃ valde extendere nomen rei: ⁊ tñ ex cõi
mõ loquẽdi ſatis ꝓbat̃. cõiter enim dicimus inten/
tiones logicas eẽ res rõnis: ⁊ relones rõnis eſſe res
rõnis: ⁊ tñ iſta nõ pñt eſſe extra intellm̃: nõ ḡ nomen
rei ſm vſũ loquẽdi determinat ſe ad rẽ extra aĩam:
⁊ iſto intellꝰ cõiſſimo prout res vel ens dr̃ q̃dlibet cõ B
ceptibile qḋ nõ includit ꝯ̃dictionẽ ſiue illa cõitas ſit
analogie ſiue vniuocationis de qua nõ curo mõ poſ
ſet poni ens ꝑ̇m̃ obiectũ intellꝰ: qꝛ nihil põt eſſe intel
ligibile qḋ nõ includit rõnẽ entis iſto modo: qꝛ vt di
ctũ eſt priꝰ: includens ꝯ̃dictionẽ non eſt itelligibi
le. ⁊ iſto mõ quecũq̃ ſcia que non ſolũ vocat̃ realis:
ſed etiã que vocat̃ rõnis eſt de re ſiue de ente. ¶ In
2° aũt mẽbro iſtius ꝑ̇mi mẽbri dr̃ res qḋ hꝫ vel hr̃e
põt entitatẽ extra aĩam. Et iſto modo videtur loqui

Cautus eſto ꝟ lector. ne ḋcipiaris in doctrina huius doc.

Auic. ꝑ meta. c. 5. ꝙ ea que ſunt cõia omnibus gene/
ribus ſunt: res ⁊ ens: nec põt illud itelligi de vocabu/
lis in vna ligua: qꝛ in vnaquaqꝫ lingua eſt vnus con/
ceptus indifferens ad omnia illa que ſunt extra aiaꝫ:
C. a. j. conceptus enim ſunt ideꝫ apud oẽs ꝑ periarmenias.
⁊ cõmuniter in qualibet lingua eſt vnũ nomẽ ipoſitũ
tali cõceptui cõi q̃liſcũqꝫ ſit illa cõitas ſiue analogie ſi
ue vniuocationis. ❡ Dẽmus ḡ p̃mũ mẽbrũ. ſ. com
muniſſime bipartitũ in illd. ſ. qd nõ includit ꝯdictio/
nem qualecũqꝫ eſſe habeat. ⁊ in illud quod habet vł
hr̃e põt ꝓpriũ eſſe extra intellectum. ⁊ iſto modo vel
vtroqꝫ mõ vel ſaltẽ ſcd̃o mõ accipit Auic. rem ⁊ ens:
vt dictũ eſt. ❡ Scd̃o mõ accipit Boetius diſtinguẽ/
ſ. c. io. do rem contra modum rei: ſicut loquitur. li. de trini.
Quere ver patet inquit que ſit differentia ꝑdicationũ. qꝛ alie q̃/
ba original. dẽ q̃ſi rẽ mõſtrãt alie q̃ſi circũſtãtiam rei: qꝛ iſta ꝑdi
cant ſic. ꝙ ſm ſe rẽ aliquã monſtrãt. illa vo vt nõ eſſe
ſed potius extrinſecus aliquid apponũt: vult ergo di
ſtinguere rem ꝯ circunſtantiã: ⁊ ſic ſm eum ſola tria
genera ſubſtantia qualitas ⁊ q̃titatis reꝫ mõſtrant.
alia vo rei circũſtantiaꝫ. Hoc ḡ nomẽ: res: in ſcd̃o mẽ
bro acceptũ dicit aliqd ens abſolutũ diſtinctũ contra
circunſtãtiã ſiue modũ qui dicit habitudinẽ vnꝰ ad
T. c. 2. alteruꝫ. ❡ Tertius modus habet̃ a pħo: qui dicit. 7.
T. c. i4. meta. accidẽtia dicunt̃ entia. qꝛ ſunt entis. ⁊ infra. c.
T. c. i5. 3. ſicut de non ente logice. q̃dã dicũt eſſe nõ ens: nõ
quidem ſimpliciter: ſed non ens: ſic ⁊ qualitatẽ. ⁊ in/
fra. quemadmodũ non ſcibile eſt ſcibile. ⁊ quemad/
modũ medicinale: eo ꝙ ad ideꝫ quidẽ ⁊ vnũ nõ idẽ
aũt ⁊ vnum: ſic ⁊ de ente: ⁊ videt̃ eandem ſententiaꝫ
T. c. 2. dicere in p̃nͦ. 4. ꝙ quemadmodum medicinale ⁊ ſa
lubre multipliciter dicit̃. ita ⁊ ens. Ens ergo ſiue ſim
pliciter ſiue potiſſime dictum. ⁊ ħ ſiue ſit analogũ ſi/
ue vniuocũ accipit ibi pħs pro ente cui per ſe. ⁊ p̃mo
conuenit eẽ qd eſt ſuba ſola. ❡ Sic ergo ſub p̃ mẽbro
cõmuniſſime continent̃ ens rõnis ⁊ ens quodcunqꝫ
reale. ſub ſcd̃o ens reale ⁊ abſolutum. ⁊ ſħ tertio ens
reale ⁊ abſolutũ ⁊ per ſe ens. Ex iſta diſtinctione pa
tet ꝙ queſtio. ſi relo ſit res: nullam difficultatem ha/
bet de re tertio modo accipiendo vel ſecũdo modo:
qꝛ nõ eſt ſuba neqꝫ ad ſe tm̃. ḡ difficultas eſt de p̃mo
mẽbro: ſed nec de ente rõnis: qꝛ pꝫ ꝙ relatio eſt intel
ligibilis ſine ꝯdictione. Eſt ḡ hic ſermo ſi habeat eẽ:
ſiue ſit res habens entitatem realem propriam ex/
C tra aiam. ⁊ de hoc dico ꝙ eſt res. ſcd̃o que res: ꝙ aũt
relatio ſit res ꝓbo: hitudo ꝯns extrema realis ⁊ realr
diſtincta. ⁊ hoc ex natura rei eſt realis: qꝛ entitas eiꝰ
qualem habet non eſt preciſe in anima: ⁊ per conſe/
quens ipſa ſm entitatem propriam eſt res ſuo mõ:
ſed habitudo patris ad filium eſt talis. vt patet ex 2ͣ
q̃ne ordiaria. Ex hoc apparet que res ipa ſit: qꝛ ſi ſit
res ſingularis vel eſt ad ſe vel ad alteruꝫ. ipſa forma
liter eſt res ad alterum. nec iſta determinatio: ad alte
rum. repugnat ei quod eſt res iſto modo loquendo.
qꝛ iſto modo res non diſtinguit̃ contra modũ vel ha
bitudinem vel circũſtãtiã rei: ſed includit eam.

De ſecũdo articulo

ꝑ dicet̃ il lud qd ẽ
reale. ❡ 2ͦ q̃tũ pertinet ad logicũ conſideratio huꝰ
ꝓp̃nis. relo vt cõpat̃ ad eẽntiam eſt res. ❡ 3ͦ pate/
bit de cõpoſſibilitate ⁊ incõpoſſibilitate iſtorum de q̃
bus queritur. ❡ De primo dico ꝙ relatio vt compat̃
D ad eẽntiam eſt res: qd ꝓbat̃ ſic. q̃ñ aliqua quocunqꝫ
mõ diſtincta conſtituunt 3ᵐ non ꝯſtituũt illud niſi vt
aliquo mõ ſe hñt adinuicem vel aliquo modo vniun
tur: ⁊ hoc apparet de cauſis extrinſecis que nunquã
cauſant niſi aliquo mõ concurrãt ad cauſandũ: ⁊ ma
gis de cauſis intrinſecis que non conſtituũt ſuppoſi
tũ niſi vt ſuo mõ vniãt̃: eſſentia aũt ⁊ relatio ſm oẽs
conſtituunt ꝑſonã q̃lẽcũqꝫ rõnẽ hn̄t principij. ergo
hoc eſt inquantum concurrunt quod non poteſt eſſe
niſi vt relo ẽ i eẽntia. ex ħ habeo ꝙ eſſentia ⁊ relatio
conſtituũt perſonã: non niſi vt relo eſt in eſſentia: ſed
relonem eſſe in eſſentia eſt relationem habere com
parationem ad eſſentiam veriſſimam quã poteſt hr̃e
citra conſiderationem intellectus. ergo relatio nõ cõ
ſtituit perſonaꝫ niſi vt compata ad eẽntiam: ſed non
conſtituit ꝑſonã niſi vt res: alioq̃n ꝑſona vt conſtitu/
ta formalr nõ eſſet res. ergo relatio vt comparata ad
eſſentiam ẽ res. ❡ Scd̃o ſic: qꝛ aut comparatio ad eſ
ſentiam eſt oĩno ipſamet relatio aut aliquid ſupueni
ens: ſiue rei ſiue rõnis non curo quantum ad ꝓpoſi/
tũ. ſi eſt oĩno ipſamet pꝫ ꝙ ipſa ſit res ex primo articu
lo: ⁊ cũ ipſamet ſit ſua compatio ad eſſentiaꝫ. ergo ip
ſa vt comparata ad eſſentiam eſt res. ſi ſecundo mo/
do nulla habitudo adueniens cuicunqꝫ ſiue abſoluto
ſiue reſpectiuo: ſiue etiam illa habitudo ſit realis ſiue
rationis deſtruit illud cui aduenit: ſed potius preſup
ponit. patet de intentionibus ſecundis que non de/
ſtruunt rationes intentionum primarum quibus ad
ueniunt: non ergo deſtruit̃ illa realitas relationis per E
hoc qd non comparata: ⁊ per ꝯñs pꝫ ꝓpoſituꝫ. ❡ Ex T. c. 26. ⁊
hoc patet que res ſit: qꝛ ad qdcũqꝫ compat̃ aliquid 27.
ipſum eſt ipſum. nam ſm pħm ꝑ phyſi. quod vere eſt
nulli accidit: ⁊ eſto ꝙ ſuba bouis cõparata ad hoĩem
non ſit ſuba hoĩs: tñ ſemper eſt res ⁊ que res: eſt ſba
⁊ que ſubſtantia: bouis: qꝛ ipſa eſt ipſa: ſic hec relatio
que eſſentialiter eſt ad alteruꝫ: nunq̃ eſt non res nũ/
q̃ etiam ipſa eſt niſi ipſamet res ad alterum. compa
tio aũt (vt dictũ eſt) nunq̃ deſtruit realitatem ꝓpriã T. j. pte. q.
ſed preſupponit. ❡ Hic tñ eſt alius modus dicendi ð 36. arti. 2. ⁊
iſtis relationibus qui talis eſt. relatio comparationeꝫ Egidius de
importat ⁊ ad oppoſitum ⁊ ad fundamentuꝫ. ex alio roma quoli
autem ordine habet ꝙ ſit realis ſimpliciter. ſ. ex ordi beto. j. q. 6.
ne ad fundamẽtum. ex alio ꝙ vna ſit diſticta ab alia Et Henri-
. ſ. ex ordine ad oppoſitum ꝑ modo eẽntia diuina eſt cus in ſum-
realitas oĩum relonũ diuinaꝝ. iõ ſm huius compara ma arti. 60.
tionẽ non differunt realiter ſed 2ͦ mõ. ḡ ⁊c̃. ❡ Cõtra q. j. ⁊ quoli/
illud quo aliquod ens hꝫ entitatem eo tanq̃ funda- beto. 5. q. j.
mẽto ꝓprio vnitatis eſt vnum vnitate correſpondente tali
entitati. ⁊ ꝑ ꝯñs diſtictũ a quocũqꝫ ente nõ hñte hanc
vnitatẽ: a quo ḡ relo eſt res in actu extra ſuã cãm ab
eo eſt diſtincta realr a relone quacũqꝫ que non eſt ip
ſamet ſiue q̃ nõ eſt ens entitate propria ipſius. ❡ Cõ F
firmatur ſpãliter de relationibus in diuinis: qꝛ q̃libꝫ
relatio ſaltem ꝑſonalis ſeipſa formalr eſt incõicabilis
qd aũt ſeipſo formalr eſt incõicabile ſeipſo formaliter
a quocunqꝫ cõmunicabili eſt diſtinctuꝫ ḡ relo a quo
hꝫ ſuam realitatem quo formaliter eſt incõmunica/
bilis ab eo habet diſtinctioneꝫ. ❡ P. ſi eſſentia vt di/
citur eſt realitas omnium relationum: ⁊ ideo ſm illã
compationẽ non differunt realiter. ḡ cum illa compa
ratio ſit ẽt in eſſentiaꝫ ſequit̃ ꝙ vt ſunt in eſſentia nõ
differũt realiter. ergo vt ſunt in eſſentia vel nullo mõ
differunt: quod oĩno eſt irrationabile vel ſola ratione
differunt: ⁊ ſi hoc ergo conſtituta per ipſas vt ſunt in
eſſentia ſola ratione differunt: perſone autem conſti
tuunt̃ per ipſas vt ſunt in eſſentia vt dictũ eſt in p̃ia
ratione. ḡ ⁊c̃. ❡ Quantũ ergo ad iſtud videt̃ rõnabi G
lius ꝙ ab eodem habeat ꝙ ſit realis ⁊ ꝙ ſit diſtincta
a relatione oppoſita: ⁊ hoc intelligẽdo q̃ocunqꝫ. nã
nõ eſt intelligibile ꝙ ſit realis niſi ſit realis habitudo

ad oppoſitum: ⁊ ſic realiter diſtincta ab oppoſito: nec ipſa pōt ee͂ realit̄ diſtincta ab oppoſito niſi vt habitudo realis: ⁊ ſic eſt res eo mō quo ſibi cōuenit ee͂ res: ſeipſa ergo formaliter eſt res ⁊ ſeipſa formaliter eſt diſtincta ab oppoſito. A fundamēto autē habet veriſ ꝙ fundamentaliter ⁊ radicaliter.

D Quātū aūt ad logicā iſta ꝓpō. relō vt cōpata ad eēntiam eſt res. videt̄ diſtinguēda: qꝛ iſta. ſ. inq̄tū: vel ſm ꝙ: vel vt. dupl̄r accipiunt̄. aliq̄n. n. he dictiones notāt rōnē accipiēdi illō qḋ determinat̄ ꝑ ipſa: aliq̄n v̄o nō ſolū h̄. ſed ꝓprie īportāt cāuſalitatē reſpectu inherentie ꝑdicati. Exēplū. motus ē

3. phyſ. t.c. 9. ⁊. 10. actus entis in poa ſm ꝙ in poa. li ſm ꝙ: īportat rōnē: ſm quā motus eſt actus mobilis: qꝛ cū ſint in mobili due rōnes. eſt enī in actu ⁊ eſt in potentia ad aliō motus eſt actus eiꝰ vt cōſiderati in potētia: nec tn̄ ibi hoc qḋ eſt ſm ꝙ eſt in potētia: notat cāmi inherētie ꝑ

Cap. 35. dicati: qꝛ q̄n ſic accipit̄ infert vlem ſm pħm ꝑ potum vt iuſtitia eſt bonū ꝙ ſm bonū. ſequit̄ ſm ipm: ergo iuſtitia eſt omne bonuꝫ: ⁊ planius a ꝑte ſubiecti: vt ſi homo ſm ꝙ rōnale intelligit. ſequit̄ ꝙ oē rōnale intelligit. hoc mō ē̄t q̄n ideꝫ ponit̄ determinatio ſuiipſius mediante hac dictione inq̄tū. In ꝑ ḡ ſenſu ↄſiderat̄ ꝑciſa rō ipſius qḋ determinat̄: in alio ſenſu notat̄ ꝙ rō reduplicati ſit rō inherentie ꝑdicati cū ſubiecto. ꝑmo modo dicimus ꝙ hō cōſideratus inq̄tū homo ē ꝑciſiſſime cōſideratus: 2° mō homo ſm ꝙ hō eſt rationalis: qꝛ qḋ conſequit̄ reduplicationē eſt rō inherētie ꝑdicati. ⁊ ē̄t concedi pōt ꝙ homo ſm ꝙ homo eſt riſibilis: ⁊ eſt ibi cā inherētie in 2° mō dicēdi ꝑ ſe. ¶ Ad ꝓpoſitū cū dico ꝙ relatio vt comparata ad eſſentiam diuinā eſt res: pōt intelligi dupl̄r. ꝑ modo vt relatione conſiderate ſub tali compatione conuenit h̄ predicatū res. vel ſcḋo modo ꝙ illa comparatio ſit

3 rō inherentie huius predicati qḋ eſt res. 2° mō ꝓpoſitio eſt falſa: qꝛ illa cōparatio ad eſſentiam eſt ſola cōparatio rōnis. eſt eniꝫ inter extrema nō diſtincta realiter. relationē. ſ. ⁊ eſſentiam: que tn̄ poteſt intellectꝰ comparare: ⁊ ita eſt inter ea relatio rōnis. non ergo h̄ iſto intellectu loquimur: ſed de primo: ⁊ tunc eſt ſenſus. ꝙ p̄nitas non ſoluꝫ ꝑciſe accepta ſm ꝙ p̄nitas ſed ē̄t ſm ꝙ conſiderata ſub iſta rōe vt comparat̄ ad eſſentiam vel vt eſt in eſſentia eſt res: qꝛ iſta compatio non diminuit nec deſtruit paternitatē ee͂ rē ſꝫ preſupponit ſicut ꝓcedit ſcḋa rō ad ↄ̄nē ſcḋi articuli. Exēplū. hō vt riſibilis intelligit. hec non eſt vera ſic ꝙ riſibilitas ſit cā inherētie predicati. ſed ſic eſt vera ꝙ homini conſiderato ſub rōne riſibilis nō repugnat hoc

ꝛ ꝑdicatū intelligere: ſed conuenit. ⁊ iſto mō quecūqꝫ determinatio ſub qua cōſiderat̄ ſubiectū: que tn̄ non excludit predicatū non falſificat ꝓpoſitionē in qua ꝑdicatū dicit̄ de ſubiecto ſic determinato.

Ex iſtis patere poteſt illud quod queritur ſed oportet primo videre itellectū huius qḋ dicit̄ ꝙ relatio eſt rō. nam ꝙ aliquid dicat̄ rō pōt ad ꝓpoſitū intelligi dupliciter. Uno mō: qꝛ eſt

K modus illius cui comparatur ⁊ non res tali realitate ſicut Boetius vocat habitudines circunſtantias ⁊ nō res ꝑ tri. c. io. qꝛ nō hn̄t talē realitatē qualē hn̄t ille q̄ꝫ ſunt circūſtātie: ⁊ quanto aliquid recedit a realitate ꝑfecta tanto magis accedit ad rōnem. Alio modo aliquid vt accipit̄ ſub ratione formaliter: pōt dici rō vel ens rōnis ſicut ſi homo vt vle dicat̄ ee͂ rō: pro quanto conſiderat̄ ſub vniuerſalitate que eſt per ſe ratio. Iſtis duobus modis pōt cōcedi ꝙ relatio vt comparat̄ ad eēntiā eſt rō: qꝛ eſt modus circa eēntiam ⁊ nō hꝫ talē entitatē formaliter qualē hꝫ eſſētia: ſed eſt q̄ſi circunſtantia reſpectu eius: ⁊ etiam cum dico vt cōparatur ad eſſentiam hec comparatio (vt dictuꝫ eſt) importat reſpectū rōnis: ⁊ ſub ea conſiderat̄ p̄nitas ⁊ pro tanto p̄nitas vt compat̄ ad eēntiam eſt ens rōnis: qꝛ acceptum ſub rōne. ¶ Sed ſiue ſic ſiue ſic dicatur ꝙ p̄nitas vt compata ad eſſentiā eſt rō: nō tollitur quin p̄nitas ſit res: qꝛ q̄tum ad ꝑmuꝫ ipſa ſuo modo eſt res. ſ. res ad aliud: licet dicat̄ ratio reſpectu rei ad ſe. q̄tum ad 2m ipſa conſiderata ſub ratione q̄ eſt compatio ad eēntiam dr̄ rō. qꝛ illud ſub quo ↄſiderat̄ nō hꝫ entitatē ex ſe. ipſa tn̄ eſt res: qꝛ illō ſub q̄ cōſiderat̄ nō deſtruit realitatē eius: ſed ipaꝫ ꝑſupponit. comparatio enim alicuius ad alterū preſupponit entitatē ſm ſe. ¶ Ex hoc pꝫ ꝙ iſta ſtāt ſimul. ꝙ ipſa rela

2 tio compata ad eēntiā ſit rō. ſ. duplici mō ꝑdicto ⁊ tn̄ ꝙ ipſa comparatur ad eſſentiam ſit res ſicut iam dictum eſt: ſtat etiam ꝙ ipſa comparata ad oppoſitum ſit res: qꝛ ipſamet eſt compatio ad oppoſitum. ⁊ ipſamet eſt ipſa res que eſt talis comparatio ⁊ magis vſitate dicitur res vt comparata ad oppoſituꝫ. ⁊ rō vt cōparat̄ ad eēntiam: qꝛ vt cōpatur ad oppom eſt eq̄ ⁊ ſimilis entitatis cum oppoſito nec reſpectu eius habꝫ rationē modi ſicut nec econuerſo. ſimiliter ipſa eſt cōparatio ſui ad oppoſitū. ⁊ ideo cū dr̄: vt compata: nō conſiderat̄ ſub aliqua ratione q̄ ꝓprie dicat̄ rō. nō. n. eſt aliud p̄nitas vt compat̄ ad filiationē q̄ꝫ paternitas vt comparata ad filiationē ⁊ hoc eſt in ſpeciali p̄nitas vt eſt p̄nitas. ſtat ergo ſimul ꝙ paternitas vt cōparata ad oppoſitū ſit res: nō tamen eo modo quo vt comparat̄ ad eēntiaꝫ eſt res: ſed vt comparata ad oppoſitum eſt res iſtis duobus modis. qꝛ ſimilis entitatis diſtincte ↄ̄ modum ⁊ eſt res non accepta ſiue conſiderata formaliter ſub ratione. ⁊ ꝙ ipſa compata ad eēntiam ſit ratio ꝑꝑ duo oppoſita: qꝛ. ſ. modus eēntie ⁊ qꝛ accepta ſub ratione que eſt ipſa compatio ad eſſentiā: tn̄ vtroqꝫ modo ⁊ vt compat̄ ad oppoſitū: ⁊ vt compat̄ ad eſſentiā eſt res ⁊ eadem res: qꝛ ipſamet ē comparatio realis vt ꝓbatum eſt.

De tertio articulo arguit̄ ↄ̄ ꝑdicta. ꝑ ſic ſi relatio comparata ad eēntiam eſt res: aut ergo res ad ſe aut ad alteꝝ. ꝙ relō ſit res ad ſe q̄ſitercunqꝫ vē includere ↄ̄dictionē. ergo vt compata ad eēntiam eſt

3 res ad alteꝝ: ſed vt compat̄ ad eēntiam eſt idem ꝙ eēntia. ergo relō vt idē eſt eēntie vel vt eſt eſſentia. ē res ad alterum. ⁊ tunc vltra. ergo eſſentia eſt res ad alterum. Iſta ↄ̄ſ̄ntia ꝓbat̄ per ſimile. qꝛ ſi homo ſꝫ ꝙ rōnale intelligit. ḡ rōnale intelligit. ⁊ rōne etiaꝫ: quia ꝑdicatū qḋ cōuenit alicui per rōnē alicuius prius conuenit ei. ¶ Iteꝫ ſi relō vt compata ad quodcunqꝫ ſit res propria realitate. ergo ſil̄r relō in creatura vt cōparat̄ ad fundamentū eſt res ꝓpria realitate: ⁊ nō preciſe realitate fundamenti. ergo eſt ibi accidens ꝓpria accn̄talitate: qꝛ nō eſt ibi ſubſtātia. ⁊ tūc ſeq̄t̄ ꝙ alia eſt accn̄talitas relationis in creatura: ⁊ accn̄talitas abſoluti in quo fundatur: ⁊ ſic videt̄ ſequi ꝓceſſus in infinitū. qꝛ illa accn̄talitas relōnis hꝫ propriā realitatem ⁊ non niſi accn̄talē. ergo habet ꝓpriam accn̄talitateꝫ ⁊ de illa ſil̄r. ⁊ ſic in infinitū. ¶ Cōſimiliter in diuinis ſi hꝫ propriam realitatem q̄n compat̄ ad eēntiam. ergo illa eſt ſubālis vel accn̄talis: nō accn̄talis: qꝛ nulluꝫ

4 accn̄tale eſt in deo. 5. de tri. c. 5. ergo hꝫ ꝓpriā ſubſtātialitatē: ⁊ tunc p̄ p̄nitate hēbit eſſe per ſe: qḋ eſt inconueniens: qꝛ tunc erant in diuinis tria per ſe eē: qꝛ tres relōnes: cū tn̄ non ſit ibi niſi vnicum per ſe eē ſꝫ

beati Aug. 7. de tri. c. 6. dicētē ꝙ ſuba eſt quo pater ē
⁊ quo filius filr hȝ eſſe lȝ non ſit quo pr̄ eſt pater.

Reſpōdeo ad pᵐ pȝ in 2ᵒ articulo. ꝙ di ſtinctiōe iſti' ꝓpoſitiōis. relō
m vt cōparaᷣ ad eēntiā eſt res: qꝛ vera ē put li vt vel in
quātū denotat determinationē vel ſpecificationē ſi/
ue determinatā acceptionē pr̄nitatis ſub iſta rōne q̄
eſt cōparatio ad eēntiā. nō eſt aūt vera put denotat
cālitatē inherētie ꝑdicati ad ſubiectū. Jn pᵒ ḡ intellīs
qn̄ queriᷣ q̄ res ſit. dici pōt ꝙ eſt res ad alterū: qꝛ cō/
paratio ad eēntiam nō facit ꝙ paternitati repugnat
ſua ꝓpria realitas q̄ eſt realitas ad alterū: nec tn̄ ē ſic
intelligēdū ꝙ pr̄nitas cōparata ad diuinitatē ſit res
ad alterū: ita ꝙ alterū ſit diuinitas: vt ſit ſenſus. pr̄ni
tas eſt res ad diuinitatē: ſed eſt ſenſus. pr̄nitas cōpa
rata ad eſſentiā eſt res rōnis. ⁊ in ſe res ad alterū. ſ.
ad filiū: qꝛ qui cōparat pr̄nitatē ad diuinitatē exclu/
dēdo filiū vel nō includēdo filiū: non cōparat pr̄nita/
tē niſi hēat duo ꝯdictoria in intellīu ſuo. cum pr̄nitas
ſm̄ illud qᵈ eſt: ſit ꝑ ſe ad filiū. ⁊ lȝ pr̄nitas nō ſit ſeip
ſa cōparata ad diuinitatē ſed ad filiū vt ad correlati-
uum. tn̄ pr̄nitatē ipſam includēdo eē ad filiū pōt intel
lectus cōparare ad diuinitatē qꝛ intellīs pōt aliq̄d cō
parare ꝑ actū ſuū ad illud qᵈ nō eſt eius ꝑ ſe correᵐ
ex nā rei. ſm̄ hūc intellᵐ pōt dici ꝙ pr̄nitas vt cōpa
rata ad eſſentiā eſt res ad alterū. ℭ Et cū inferᷣ. ḡ vt
eſt eſſentia vel vt idē eſſentie eſt res ad alterū: cōce/
daᷣ in filii intellīu. ℭ Et vltra cū dicis. ḡ eſſentia ē res
ad alterū. ℭ Rᵒ ꝙ pōt intelligi duplr̄. ꝑ identitatē vel
n formalr̄. pᵒ mō poſſet concedi ⁊ eſt ſenſus dicti ꝙ di/
uinitas eſt res que eſt ad alterū: qꝛ eſt pr̄nitas: non
aūt eſt cōcedendū formalr̄ ꝙ diuinitas ſm̄ ſuā for
mā ſit ad alterū: ſȝ qꝛ in aīte fuit ꝑdicatio formalis
dicēdo. paternitas vt cōparaᷣ ad eſſentiā eſt res ad
alterū. ideo ſi inferaᷣ ſilis ꝑdicatio in ꝯñte ꝙ diuini
tas eſt formalr̄ ad alterū neganda eſt ꝯñtia. qꝛ nō oȝ
ꝙ ꝑdicatū eo mō cōueniat determinationi. quo ꝯue
nit alicui intellecto ſub tali determinatōe. qn̄ illa de
terminatio nō notaᷣ eē rō inherentie ꝑdicati ad ſub
iectū ſicut hic. ⁊ ꝑ hoc pȝ ad ꝓbōnes ꝯñtie. hō ſm̄ ꝙ
rōnalis ⁊c̄. Jſta ꝯñtia tenet put li ſm̄ ꝙ notat cālita
tem inherentie ꝑdicati ad ſubiectū. ſic aūt nō accipi
tur in ꝓpoſito ꝙ qᵈ dr̄ vt cōparaᷣ ad eēntiā. ⁊ ſilr̄ ad
ꝓbōnē ſequentē. eſto ꝙ ꝑdicatū verius inſit illi qᵈ ē
rō inherētie alij. hoc non hētur niſi ſm̄ ꝙ li ſm̄ ꝙ te
neᷣ ꝓprie reduplicatiue. hic aūt nō ſic accipiᷣ (vt di/
ctū eſt) in illa diſtinctiōe logica in 2ᵒ articulo. ℭ Sȝ
ſi obiiciaᷣ. qꝛ illud qᵈ eſt in aliquo formalr̄ pōt illud
denoīare. ḡ ſi relō vt cōparata ad eēntiā ſit in eēntia.
eēntia pōt denoīari a relōne. ⁊ ꝑ ꝯñs eēntia formalr̄
referᷣ ad aliud. ℭ Rᵒ aliqua denoīatiua vel cōcreta
o ꝑdicanᷣ de aliq̄bus pᵒ mō ꝑ ſe. aliqua de aliquo ꝑ ſe.
2ᵒ mō ſiue ꝑ accidens. de cōpoſito q̄dem ex ſuſcepti
uo ⁊ forme ꝑdicaᷣ denolatiuū ſiue cōcretū forme ꝑ
ſe pᵒ mō ſpāliter. ſi ſubiectū eſt ꝑ ſe vnū q̄tū ad cōce/
ptū. ſicut hō dr̄ rōnalis ſiue aīatus per ſe pᵒ mō. ſȝ cor
pus qᵈ eſt altera ps cōpoſiti dr̄ denoīatiue aīatū pro
prie tn̄ ſiue ꝑ ſe 2ᵒ mō ſiue per accñs: qꝛ illud nō eſt
totū includēs formā ſed ſuſceptiuū recipiēs formā.
vbicūqȝ ḡ eſt aliqua forma oȝ dare ꝑdicationē for/
malē de toto que eſt ꝑ ſe pᵒ mō. ēt in creaturis oȝ da
re cōiter ꝑdicationē que ſit ꝓprie denoīatiua forme
de ſuſceptiuo. Jn diuinis pᵃ ꝑdicatio nō negatur
nā pater gn̄at ſiue gn̄ans gn̄at. pater ē quaſi cōpoſitū
includēs. quaſi eēntialr̄ formā illā que de ipſo ꝑdica
tur: ſed denoīatiuā ꝑdicationē quaſi forme. de quaſi
ſuſceptiuo nō oȝ dare ibi. ℭ Hoc declaraᷣ auc̄te
⁊ rōne. rōne ſic. qᵈ intelligiᷣ ibi quaſi ſuſceptiuū for
me eſt illimitatū ad oppoſitas formas vel relōnes. ⁊
tn̄ non diſtinguiᷣ ab eis. ꝙ aūt denoīaᷣ a forma aliq̄
denotaᷣ ꝑ hoc eſſe diſtinctū ab oppoſito: qꝛ ergo hic
non eſt ſuſceptiuū ꝓpriū forme: ſed cōe ſibi ⁊ oppoſi
to. ⁊ forma talis denoīare nō poſſet niſi ꝓpriū ſuſce/
ptiuū: qꝛ non eſt niſi diſtinctū ab oppoſito. ideo nul/
la eſt ꝑdicatio denoīatiua relationū de ſuſceptiuo.
ℭ Hoc confirmaᷣ per Dam. li. 3. c. 5. vbi vult ꝙ relō
nes determinant hypoſtaſes non nām. notanᷣ ergo
illud determinare de quo ꝑdicanᷣ in cōcreto: qꝛ no
tanᷣ illud ꝯparare ad oppoſitū ⁊ diſtīguē ab oppoſito.
ℭ Ad formā ḡ rōis qn̄ accipiᷣ relō ē i eēntia. ḡ eēntia
pōt denoīari a relatione non ſequiᷣ. ⁊ rō dicta eſt. ⁊ qn̄
dr̄. oīs forma pōt denoīare illud in quo eſt. extēden/
do denoīationem ad ꝑdicationem denoīatiuā eēn/
tialem in cōcreto: ſicut hō eſt aīatus. ⁊ ad denoīatio/
nem ꝓprie dictā. ſicut hō eſt riſibilis. vel lignū eſt al/
bū. vel hō intelligit. concedi pōt ꝙ oīs forma aliquo
iſtoꝝ modoꝝ denoīat illud in quo eſt qꝛ ad minus
de cōpoſito ꝑdicaᷣ in cōcreto. lȝ illud ſit extēdendo
denoīationē: ſed ſi tu accipias de illo in quo eſt vt in
ſuſceptiuo ꝑdicatū predicatur ꝓprie denoīatiue ne-
gandū eſt: niſi illud ſuſceptiuū ſit limitatū vel niſi ꝑ/
dicatio illa denoīatiua importet ſubiectū eſſe ꝓpriū
⁊ diſtinctū ab oppoſito. ℭ Ad 2ᵐ lȝ eſſet magna dif
ficultas de ꝑ ſe tn̄ in ꝓpoſito eā ꝑtranſeo. cōcedo tn̄
ꝙ relatio que eſt accñs in creaturis ꝓpriam hȝ accñ
talitatem. qꝛ illa eſt ꝑ ſe res ⁊ non eſt illa res in qua
fundaᷣ. nec eſt res per ſe ens ſicut ſubſtantia. ita oȝ p
dare ꝙ ipſamet per ſe ſit res hñs ꝓpriam accñtalita
tem. que non ſit accñtalitas entis ad ſe ſed accñtali-
tas entis ad alterū. ſicut enim non eſt eadē entitas
ad ſe ⁊ ad alterū. ſic nec eadē accñtalitas accñtis en/
tis ad ſe ⁊ accñtis entis ad alterū. ⁊ cum arguiᷣ ꝙ ē
ꝓceſſus in infinitū. ℭ Rᵒ. ſtandū eſt in ipſa relatiōe
nec vlterius ꝓcediᷣ. verbi gr̄a. in albedine fundatur
ſilitudo iſta ſimilitudo hȝ aliquā accñtalitatem pro
priam ab accñtalitate albedinis diſtictā. ſicut relatio
eſt genus diſtinctū a gn̄e qualitatis ℭ Si q̄ras de ac
cidētalitate ſilitudinis ſi ipſa ē alia a ſilitudine. dico
ꝙ non. qꝛ ſilitudo eſt ſua accñtalitas ad fundamētū
⁊ ſeipſa accidit fundamēto. ſicut ſeipſa ē ad oppoſitū.
Ulr̄ enim qᵈ conuenit alicui ſic qᵈ oīmoda ꝯdictio
ſit illud eē ſine hoc. hoc eſt idē realr̄ illi. ⁊ ꝑ oppoſitū
vbi non eſt oīmoda ꝯdictio non oȝ idē eē oīno. nūc
aūt ꝯdictio eſt ſilitudinē eē ⁊ non eſſe ad fundamen
tū ⁊ ēt non eſſe ad terminū. iō accñtalitas ſua ad fun
damētū eſt idē ſibi ſicut ipſamet eſt ſilitudo vel habi
tudo ad oppoſitū. ſtatus eſt ḡ qꝛ accñtalitas ſilitudi/
nis non eſt alia res a ſilitudine. ſed ſilitudo eſt q̄daȝ
res alia ab albedine. qꝛ habitudo ⁊ ēt accñtalitas al/
bedinis pōt poni q̄dam res alia ab albedine. qꝛ albe
do eſt quedā res abſoluta. ⁊ accidens abſolutū pōt
eē ſine ꝯdictione ſine ſubiecto. ⁊ iō non eſt idē habi
tudini ſue ad ſubiectū. nec ſeipſa accidit illi. falſa eſt
ḡ illa. qua rōne ſilitudo accñtalis albedinis hȝ aliam
accñtalitatē ab albedine. pari rōne accñtalitas ſilitu/
dinis hebit aliā accñtalitatē a ſilitudine. falſa eſt ēt il
la. qua rōne accñtalitas ſilitudinis eſt eadē ſibi pari
rōne accñtalitas albedinis eſt eadē ſibi. qꝛ albedo ē
ens abſolutū ⁊ ſimilitudo relatio.
ℭ Confirmaᷣ vna ſilitudo non eſt niſi ad vnum ter
minū. hītudo igiᷣ ſilitudo non eſt ad ſubam habitu
do cū ſit habitudo ad oppoſitū. ſ. ad ſilē. Neqȝ ē fun

Regula co/gnoſcende idētitatis no tabilis.

B a

damentū relōnis niſi qꝛ albedo eſt ens abſolutum ⁊ ſimilitudo eſt relatio.

¶ Et ex h̄ nō eſt ꝯdictio albedinē eſſe ſine cōparatione ad ſupficiē ꝫ ē āt ꝯdictio ſilitudinē eē ſine cōparatione ad fundamentū. ⁊ iō illa compatio non ē eadē albedini. iſta āt eſt eadē ſilitudini. nihil āt aliud ē ſilitudinē eſſe q̄ꝫ habitudine h⁹ ad hoc. nec tñ dico ꝙ relatio ad qđcūqꝫ cōparet̄ ſeipſa cōparat̄. qꝛ pōt ꝯparari relōne rōnis q̄ non eſt ipſa: ſꝫ ēt forte pōt cōparari relōne q̄ non eſt ipſamet ſed q̄ eſt realr̄ alia a ſe. ſicut ꝓportiōabilitas fundat̄ in ꝓportione. ſꝫ hoc dico ꝙ relō ſeipſa ⁊ nō alia ꝯpatiōe ꝯparat̄. ſi tñ ꝯpet̄ ad qđcūqꝫ ſine quo eſt ꝯdictio ipſam eē. ¶ Et cū arguit̄ vlterius de ſubalitate relōnis in diuis. dico ꝙ lꝫ pħus
Q diſtinguat in ꝑdicamentis ſb̄am pmā a ſcd̄a: tñ ad ꝓpoſitū eſſentia hꝫ rōnē vtriuſqꝫ ſubē q̄ꝫtū ad aliquid. ſubē qdē ſcd̄e q̄ ad hoc ꝙ ipſa ē cōis. nō tñ q̄ ad hoc ꝙ ipſa ſit vlis. hoc eſt diuiſibilis vel plurificabilis. ē eni cōis cōitate reali ſm Dam̄. c. 4. ibi ē cōitas ſubē non ſolū rōnis ſicut eſt in nā creata. hꝫ āt rōnē ſubē p̄ᵉ q̄ꝫtū ad hoc ꝙ eſt eſſe. hoc ſiue ſingulare: qꝛ eſſentia de ſe eſt hec: non dico q̄ ad hoc qđ ē eſſe incōicabile. qꝛ hoc eēt impfectionis. non reſtat āt alia rō ſb̄e q̄litercūqꝫ accepte in diuis q̄rēda vltra rōnē eſſentie niſi rō incōicabilitatis. iſta āt in diuinis non pt̄ eſſe ꝑ ſe rō ſubē q̄ꝫtū ad cōem opinionē. ſm quā loq̄mur cōiter in iſtis q̄ōnibus. q̄m non mouet̄ de hoc qđ ad hoc. qꝛ q̄cq̄d eſt ibi non tm̄ ſuba: ſed ēt ad ſe cōicabile eſt. pꝫ ḡ ꝙ relō in diuis nullā hꝫ rōnē ſubſtātialitatis: qꝛ tm̄mō hꝫ rōnē īcōicabilitatis. q̄ nec eſt rō ſubē ſcd̄e nec pme q̄ꝫtū ad illud qđ ꝑtinet ad ꝑfectionem ſubē qđ eſt eſſe hoc. illud. n. conuenit eſſentie de ſe. ¶ Si arguit̄ ꝯ hoc. q̄cq̄d ꝑtinet ad ſubaꝫ pmā hꝫ ꝑ ſe rationē aliquā ſubalitatis. hmōi eſt īcōicabilitaſ que non eſt ibi niſi ꝑ relōnē. ḡ ⁊c̄. ¶ R̄ᵒ itelligendo minorem de incōicabilitate ꝑtinente ad ſub̄am pmā que eſt incōicabilitas ſingularitas ipſa v̄a eſt in creaturis: non ſic in deo. ⁊ rō eſt qꝛ vltimū ꝯhens nāꝫ ſiue
R ad ſingularitateꝫ ſiue ad incōicabilitatē in creaturis eſt eiuſdē gn̄is cū nā ꝯcta: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ipſū ſm rōnē ſuā formalem ꝑtinet ad gen⁹ ſubē. in deo non eſt ſic: vt dcm̄ eſt p̄us. qꝛ vt dcm̄ eſt p̄us ad icōicabilitatē ꝯhere non pt̄ aliq̄d ꝑtinēs ad gen⁹ ſubē vel q̄ſi gen⁹ ſubſtātie in diuis. qꝛ qđlibet tale eſt cōicabile. ¶ Sꝫ adhuc arguit̄. illud ꝑ qđ in diuis ſit ꝯctio vel determiatio q̄litercūqꝫ dicta ad incōicabilitatē vel ad incōicabile. ſꝫ rōnē ſuā formalē eſt ſubſtātia vel accñs. qꝛ inter hec non cadit mediū: non āt accñs. pꝫ: ḡ ſubſtātia ḡ hꝫ ꝓpriā ſubſtātialitatē. ¶ R̄ᵒ. hic videt Aug. 5. de tri. c. 6. ꝙ non oē qđ i deo eſt ſm ſubſtātiā dr̄ vel ſꝫ accñs. dr̄. n. aliq̄d ibi qđ nec ſm ſubſtātiā dr̄ nec ſm accñs. vtpote illud qđ ad alteꝝ dr̄. ¶ Si adhuc 3ᵒ replices ſic. illud quo formalr̄ ſuppoſitū in diuis incōicabile eſt: aut eſt tale cui cōpetit formalr̄ īherere aut ꝯuenire pt̄ aut cui repugnat oino: ſi pmū. ḡ eſt accñs
Cap. I. ſi 2ᵐ cū illđ ſit ſubſtātia cui repugnat īherere alteri. ⁊ hoc ꝓut ſubſtātia diſtinguit̄ ꝯ accñs. ſeq̄t̄ ꝙ hꝫ rōnē ſubſtātie ꝓpriā. ⁊ ita ꝓpriā ſubſtātialitatē ꝙ eſt ꝓpoſitū. ¶ R̄ᵒ ſm Auic̄. 2ᵒ meta. non inherere ⁊ non
S poſſe inherere: nec ē rō ſubſtātie vt ſubſtātia ē gen⁹: nec inherere eſt rō accñtis: vel alicui⁹ gn̄is accñtis. qꝛ īherere eſt dare eē vel actū ſm q̄d alicui p̄ori ſimpliciter enti: ſꝫ ſubſtātia ē illđ ſubſtractū cui cōuenit non īherere vel cui repugnat īherere. ⁊ accñs vel q̄litas vel q̄ꝫtitas eſt nā cui ꝯuenit īherere. Dec̄ ḡ in diuinis illud mēbrū ꝙ illud q̄ ꝑſona in diuinis eſt formalr̄ incōicabilis ē tale cui repugnat inherere: repugnat. n. illi dare eſſe ſm q̄d alicui enti ſimplr̄ priori. ḡ ⁊ īherere. ⁊ hoc ſm rōneꝫ ſuam formalem. nec tñ ſequitur ꝙ ſꝫ ſuā rationeꝫ formalem hēat ꝓpriā ſubſtātialitatē. qꝛ vt dcm̄ ē hoc non cōplet rōneꝫ ſubſtātie vt diſtiguit̄ ꝯ alia gn̄a. ¶ Si q̄rto replicet̄ q̄buſcūqꝫ repugnat īherere repugnat eis ꝑ aliquā vnā rōnē. ſubſtātie aūt ꝯuenit vel alicui de gn̄e ſubſtātie hoc ⁊ ꝑte ꝓprietati icōicabili i diuinis. ḡ per aliq̄d cōe eis non ꝑ rōnē entis. qꝛ enti non repugnat īherere nec ꝑ rōnem alicui⁹ īferioris ente niſi ſubſtātie. pꝫ diſcurrendo. ḡ illa ꝓprietas īcōicabilis cui ſꝫ ſe repugnat īherere. ſm ſe includit ꝓpriā rōneꝫ ſubē: ⁊ ita habe-
T bit ꝓpriā ſubalitatem qđ ē ꝓpoſitū. ¶ R̄ᵒ impfectio aliq̄ pōt repugnare alicui vel qꝛ īcludit pfectionem ſimplr̄ vel qꝛ īcludit īperfectionē illi īperfectiōi repugnātem. ſicq̄dem ſunt multe impfectiones repugnātes iter ſe. v̄bi gr̄a. repugnat deo eē albū. ⁊ nigro repugnat eſſe albū. deo aūt ꝓp ꝑfectionē ſimplr̄. que repugnat toti gn̄i coloris. immo toti gn̄i q̄litatis imo toti gn̄i entis cāti. nigro aūt repugnat albū ꝓpter perfectioneꝫ ſuā limitatā ſub gn̄e coloris q̄ perfectio limitata ne ēio hꝫ īperfectionē annexā. alia tñ ⁊ i alio gradu a perfectiōe albi. ḡ illa ma. negāda ē q̄buſcūqꝫ repugnat eadem īperfectio cuiuſmodi ē inherere vel dependentia ad ſubiectū eis repugnat per aliq̄d idē in ipſis. qꝛ non opꝫ ꝙ eis q̄bus repugnat aliq̄d ideꝫ ſit aliq̄d vnius rationis ꝙ a parte ipſoꝝ ſit rō illius repugnantie: imo ratio ꝓpria vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ pōt eſſe rō repugnātie ad aliq̄d idem. ¶ Ad ꝓpoſitū inherere ſiue dependere ad ſubiectū ē īperfectio. ideo iſta repugnat ſubē cū ip̄a talis entitas ſit ꝙ ſibi repugnat eſſe entitatem diminutā. qꝛ dat eſſe ſimplr̄. ſiue pmū: qđ ē oppoſitū ei qđ ē inherere. cū hoc ēt repugnare pōt relōni in diuinis: q̄ lꝫ non det eſſe ſimplr̄: ſiue per ſe eſſe. tñ ipſa talis entitas ē ꝙ repugnat ſibi eē entitatē diminutā ſiue actū ſꝫ q̄d. īherere āt repugnat eſſentie diue. qꝛ ē ꝑfectio ſimplr̄. repugnat. n. relationi diue. lꝫ non ſit ꝑfectio ſimplr̄. qꝛ ipſa ex rōne ſua non pōt eē entitas īperfecta. ⁊ īherere nō pōt cōpetere niſi enti dependenti. ⁊ per ꝯn̄s imperfectio.

Ad argumētū p̄ncipale cū arguit̄ ꝙ relatio vt ꝯparata ad eſſentiā ē rō. ⁊ ꝙ cā hui⁹ ē. qꝛ ipſa vt compara-
U ta ad eſſentiā trāſit in eſſentiā. vtrūqꝫ aſſumptū pōt hr̄e vnū intellectū verū ⁊ aliū falſum. pōt enim itelligi ratio vt rō opponit̄ rei ſiue enti extra aīam. ⁊ hoc ē falſum. qꝛ ad qđcunqꝫ comparat̄ ſemꝑ ē res extra aīam ꝓpria realitate que ē ad alteꝝ. Alio mō pōt intelligi ratio idem: ꝙ modus ſiue circūſtantia rei ſm Boetium. ſic concedendū ē ꝙ relatio ſit ratio reſpectu eēntie: non tñ ꝓpter hoc tollit̄ q̄n comparata ad ipſam ſit res. ¶ Conſimiliter pōt intelligi trāſire in eſſentiā vno modo ita ꝙ non habeat ꝓpriam entitatem ad alteꝝ. ⁊ iſte intellectus ē falſus. Alio mō trāſire in eſſentiā ſic ꝙ non remanet diſtincta realiter ab eſſentia. Et licet non ſit hic qđ de idētitate vel diſtinctione relationis ⁊ eſſentie. immo illa ē difficilior q̄ōne ꝓpoſita. tñ concedi pōt ꝙ relatio comparata ad eſſentiā ē ratio ſecundo modo hoc ē modus ⁊ tranſit in ipſam non pmo modo ſed ſcd̄o mō: ⁊ hoc modo non manet realiter diſticta: ē tñ res extra aīmam propria realitate que ē ad alteruꝫ ⁊ ſic manet prout manere excludit tranſitum deſtructiuum proprie realitatis. ¶ Conſimiliter ſi inferatur in cōcluſione ꝙ ipſa vt comparata ad oppoſitū ē ratio ſup-

ple reſpectu ēēntie.qꝛ ſic accipiebat in pmiſſa con
cedit.ad nihil enim cōparari poteſt qđ tollat ab ipſa
quin ſit modus eēntie.tñ ñ ſequit.ğ vt comparat ad
oppoſitū non eſt res.qꝛ hoc mō eē rōnē nō repugnat
ei qđ ē eē rē. ¶ Si arguit.reſpectu eēntie eſt res.ğ ē
alia res.ꝛ ſic non tranſit in eēntiam quantū ad iden
titatē realē. ¶ Rñ° ꝙ qđ de realitate relōnis nō eſt qđ
de alietate.imo p° ptinet ad pblema de accñte vel
gñe.2°.ad pblema diffinitiuum de eodē vel diuer
Ce. 4. ꝛ. 5. ſo.pꝫ ex p̄ thopi.in exēplo ēt pꝫ idē.homo vt compat
ad ſoꝛ.eſt res.imo ſoꝛ.vt compat ad ſortem eſt res:ꝛ
vtrūqꝫ pbat:qꝛ idētitas realis non eſt niſi rei ad rē.
hō eſt idē realr ſorti.ꝛ ſoꝛ.eſt idē ſoꝛ.ꝛ vt dr idē ſoꝛ.cō
pararatur ſoꝛ.pꝫ de ſe:nec tñ homo vel ſoꝛ.vt compa
tur ad ſoꝛ.eſt alia res a ſoꝛ.ſic ğ in pppoſito ſtat ꝙ relō
vt comparata ad eēntiam eſt res:ꝛ tñ non alia res.Et
ſi querat nunquid eſt eadem res cum eſſentia vł alia
ſi dr ꝙ eadem realr:hoc tñ non opꝫ pp queſtionem
ppoſitam:ſed ſufficit dicere ꝙ ipſa eſt res que eſt ad
alteꝝ.ſic ergo ad quodcunqꝫ compareť tranſit in eēn
tiam ꝛ manet Queſtio.IIII.

Quere.j.re poꝛtationū di.26.hanc q.vbis quo ad ſimilam.

DEinde queriť de relōne origi
nis in compatione ad
pſonā.ꝛ ſpālr ad pſonā p̄mā.vtrū.ſ.ſepa
ta vel abſtracta relōne originis poſſꝫ ma
nere p° pſona diuina cōſtituta ꝛ diſticta
ꝛ arguit ꝙ ſic.qđ aduenit pſone conſtitute nec conſti
tuit nec diſtinguit p̄ma diſtinctione.relō originis eſt
hmōi reſpectu p̄me pſōe in diuinis.ğ ꝛc.pbō mino.
T.c.20. relō originis ſequit actionem vel paſſionē.ex.5.me.
j.meta.in p illa que conuenit prime perſone nō poteſt ſequi niſi
hemio. actionē.qꝛ p̄ma pſona non eſt ab aliquo.actio aūt nō
poteſt eē niſi ſuppoſiti exñtis:ita ꝙ rō actionis pſup
ponit rationem ſuppoſiti.ğ p̄ma perſona eſt pſona vł
ſuppoſitū per aliqđ prius ipſa relōne. ¶ Oppoſitum
abſtracta relōne non manet niſi eēntia vel ſba cōis q̄
non poteſt eſſe ratio ꝯſtituendi perſonam:qꝛ non eſt
ppria nec incōicabilis.ergo ꝛc.

In hac queſtione q̄ ſupponit qđdā dictum
cōe.ſ.ꝙ pſona diuina ꝯſtituiť p relō
nem.qđ dictū non diſcutiať hic.qꝛ eſt difficilius ppo
Vide diſt. ſito.ſed ſit in iſtis qōnibus ſuppoſitū tanqꝫ cōiter cō
26.j. ceſſum.non.n.opꝫ oīa in dubiū reuocare vbi ſuppoſi
tis dictis cōibus ppoſitū poteſt declarari.naꝫ iſta qđ
non q̄rit gnālr ſi perſona diuina pt ꝯſtitui per relōnē:
ſed ſpāliter de prima perſona:qꝛ de ea vř eſſe ſpālis
difficultas.ꝛ hoc pp p̄oritatem eius ꝛ alias que vř re
pugnare nāe correlatiuoꝝ.ğ ſupponendo communē
opi.de eo quod q̄rit ſpāliter de prima pſona ſunt hic
q̄tuoꝛ videnda:p̄ ſuppoſito ꝙ aliqua perſona diuina
conſtituať per relationem:vt videť queſtio ſupponē
an repugnet ſpāliter p̄me perſone;2° dato ꝙ non:q̄
relōne poſſet prima pſona ꝯſtitui:3° qualiter ſe hñt
iſte relōnes adinuicem que cōiter conceduntur ineſſe
p̄me perſōe:ꝛ vltimo patebit quaſi pro quodā corre
lario cū quali abſtractione vel ſeparatione poſſit ſta
re ratio prime perſone?

De primo accipio hic propoſitionē.ſup
poſitis eiuſdē nō repugnat hē
A re pprietates hypoſtaticas que ſunt ſiī nā:pbať iſta.
qꝛ ſuppoſita eiuſdē nāe non hñt inter ſe p̄oriotatē na
Te.ij. ture ſeu p̄oritatem eēntialem. ¶ Et confirmať p pbꝫ
3.meta.concoꝛdantē in hoc cū plone.in his que ſunt
eiuſdem ſpēi nō eſt prius ꝛ poſterius.nunc aūt ex hy
potheſi 2ª pſona pt ꝯſtitui p relōnē aliquā originis.ğ
nō repugnat p̄me pſone ꝯſtitui per aliquā proprieta

tē que ſit ſimul nā cū illa:cuiuſmodi eſt alia relatio
originis. ¶ P̄.ſi ſpāliter repugnaret p̄me perſone cō
ſtitui per relōnē originis:nō eēt pp aliquid cōe ſibi ꝛ
alijs:qꝛ ex hypoteſi non repugnat alijs.ğ pp aliquid ꝙ
eſt ſpāle p̄me perſone:ſed hoc eſt falſum.qꝛ nihil eſt
ſibi ſpāle niſi prioritas originis ſm quā quelibet pſo
na eſt ab ipſa ꝛ ipā a nulla ſed pp hanc prioritatē non
repugnat ſibi conſtitui per relōnē originis ad 2ªᵐ pꝛ
ſonam:qꝛ hoc non eēt niſi pp ſimultatē quam reqrit
relō inter duo extrema:q̄ ſimultas vř repugnare illi
p̄oritati in hac pſona:ſed hoc non eſt veruꝫ.pbo:qꝛ
ſunt aliq̄ ordines alteri° rōnis quoꝝ vn° non includit B
aliū nec p̄exigit nec coexigit necio illū poteſt iſte eſſe
ſine illo:imo cum ſimultate oppoſita illi ordini:pꝫ ſa
tis in exēplo.ordo durationis ꝛ nāe ſunt tales:ꝙ iſte
qui eſt nāe non includit illum qui eſt durationis nec
necio p̄exigit ſiue coexigit:iō pōt eſſe ſine illo.patet ꝛ
rōne.qꝛ nunqꝫ eſt impoſſibilis ſepatio niſi per h̄ qđ
hoc includit ſiue necio coexigit illud.Nūc autē ordo
nature ſiue eēntialis:ꝛ ordo originis ſic ſe hñt ꝙ or
do originis nō ſemp includit ordinē eēntialē:nec ipꝫ
necio p̄exigit nec coexigit.ğ pt ſtare ſimultas oppoſi
ta ordini eſſentiali cuꝫ ordine originis:ſed ſimultas
oppoſita ordini eēntiali ſufficit ad ſimultatem corre
latiuorum.ğ pñt aliqua eſſe ſimul ſimultate correlati
uorum.que eſt ſimultas eēntialis:ꝛ tñ eſſe ordo ori
ginis inter ea.minor que eſt bipartita.ſ.de nō inclu
dendo ordinē:vel nō p̄exigendo illū pbať:qꝛ ordo
nature ſiue eēntialis neceſſario includit iperfectionē
i altero extremoꝝ.ſ.in poſteriori:ordo aūt originis ñ
reqrit niſi ꝙ hoc ſit ab hoc:hoc autē eē ab h̄ nō inclu
dit neceſſario iperfectionē eius qđ eſt ab hoc:qꝛ non
includit necio ꝙ pcedens ſit imperfectius natura il
lo a quo procedit.pceſſio enim nō includit de ſe ꝙ
ſit equoca:nec per ꝯñs ꝙ forma imperfectioꝛ ſit in p
ducto q̄ꝫ in pducente.

Iuxta illud qđ ſupponiť de 2° ar°.di
co ꝙ alia relōne ꝯſtituiť 2° C
pſona:ꝛ alia ſibi oppoſita ꝯſtituiť prima perſona:pba
tur ſic.p̄ma pprietas incōicabilis poſitiua eſt proprie
tas conſtitutiua p̄me perſone:talis eſt illa que corri
det correlatiue prime relationi in perſona pducta.
ğ ꝛc.maioꝛ pꝫ:qꝛ cum pſona includat eēntiam ꝛ enti
tatē incōicabilē que ſunt in iſta.q.ſuppoſita ſm R.i.
4.de tri.pprietas p̄me perſone nō opꝫ ꝙ aliqđ p ſe
importet niſi p̄mam entitatē incōicabilē.minoꝛ pꝫ.
qꝛ ſm ſnīam cōem in iſta qōne ſuppoſitam nihil pōt
eē ibi incōicabile niſi pprietas ptinens ad originem.
ꝛ per ꝯñs in p̄ma perſona non eſt incōicabile niſi pro
prietas ptinens ad p̄mam originē.Illa enim que pti
net ad ſecūdā originē cōicabilis eſt.qꝛ eſt duarum p
ſonarum pducentiū.Illa autem que pertinet ad pri
mam pductionē actiuā opponiť illi que pertinet ad
p̄mam paſſiuam.ſicut.n.filius p̄mā pprietatē habet
ptinētem ad gñari ſiue dici.ita pr̄ p̄mam pprietatem
incōicabilē hꝫ ptinentē ad dicere ſiue gignere:qꝛ illa
conuenit pr̄i ſm ꝙ hꝫ intellectum fecūdū:qꝛ intelle
ctus eſt prima ratio pductiua in patre.

Contra iſtā rōnē inſtatur ꝯ vtranqꝫ iſtarum
premiſſarum.ꝛ p̄ q̄tum ad maioꝛē. Bo°ª in p̄
vř enī ꝙ ingenitū ſit p̄ma rō cōſtitutiua pa͞le perſone. diſt.13.q.4.
ꝛ tunc maioꝛ eſt falſa:ꝙ prima propietas poſitiua ſit ꝛ du°.3.lit
proprietas perſonalis.hoc pbať auctoꝛitate ꝛ ratio teralı.ꝛ di.
ne.Auctoꝛitas eſt Dam.c.9.Omnia inquit que habꝫ 27.q.2.ꝛ
pr̄ filij ſunt preter ingenerationē q̄ non ſignificat dif di.28.q.j.
ferētiā ſube:ſed modū exiſtie.hec ille. ¶ Rō aūt talis

eſt:pᵐ incōicabile eſt pᵃ rō ɔſtitutiua pmā pſonam.ꝧ
pbat.qꝛ cum eēntia ſit rō perſone eſſendi ſimplr ⁊
cuilibet pſone ē eēndi hec.nihil g̃ vltra reqͥritur ad
rōnem pſone niſi icōicabilitas.⁊ ita icōicabili ⁊ quo
cūqꝫ ꝑ hito hētur pſona.ſed ingenitum vꝫ īportare
pᵐ incōicabile.g̃ ⁊c.pbō mīoꝛis.qꝺ eſt ab aliq̃ ⁊ ab
ipſo aliud prius reſpicit illud a quo eſt q̃ȝ illud qꝺ eſt
ab ipſo:ꝧ pbat.qꝛ per ipſum prius.a quo ipſum eſt
hꝫ eē:oꝛdo aūt ad poſterius ꝑſupponit ei⁹ eē.Ex iſta
ꝓpoſitione de oꝛdine poſitiuo ad prius ⁊ poſteri⁹ in
ferꝰ ꝧ ɔñs ꝙ ſi aliq̃d nō hꝫ oꝛdinē ad pri⁹:ſꝫ tm̄ ad po
ſterius qꝺ eſt ab ipſo per prius ſibi ɔuenit negatio oꝛ
dinis ad prius q̃ȝ oꝛdo ad poſterius:nūc aūt pᵃ pſona
non hꝫ oꝛdinē ad prioꝛē:⁊ hꝫ oꝛdinē ad poſterioꝛem.
g̃ ſibi prius ɔuenit illud quod negat oꝛdinē ad ſuuꝫ
prius.tale ē ingenitū.Qꝫ aūt prius ſibi competat ne
gatiua oꝛdis ad ꝑius q̃ȝ oꝛdo ad poſteri⁹.pbo.qꝛ nō
tm̄ ɔ̄dictoꝛia referūtꝰ ad idē iſtās durationis.ſꝫ ſicut
ſꝫ loqui ad idem nūc ſiue ſignū nāe:ꝧ pꝫ in dicendo
qꝛ cū hec ſit vera in ꝑ mō dicendi per ſe.hō eſt rōna-
lis.hec aūt ṽa in 2° mō hō ē riſibilis:hec aūt ꝑ accñs:
hō eſt albus:⁊ ſic pñt aſſignari inſtātia nature ſiue ſi-
gna nature q̃ītū ad oꝛdinē iſtaꝝ ꝑdicationum ſi affir
maretꝰ hoiem eē rōnalē per ſe in ꝑ ſigno nature ſiue ꝑ
modo ⁊ negetꝰ ipſum eē rōnalē 2° mō ſiue in 2° ſigno
nature nō ē ɔ̄dictio:ſic non ē ɔ̄dictio ſi dicatꝰ hoiem
eē albū in 3° ſigno:⁊ non eē albū in ꝑ ſigno vel ſcꝺo.
pꝫ g̃ ꝙ iſta non eſt ɔ̄dictio niſi pro eodē ſigno nature
⁊ ita in ſignis oꝛigis eſſe ab alio ⁊ ñ eſſe ab alio ſunt ɔ̄
dictoꝛia pꝫ de ſe.g̃ pro quocūqꝫ ſigno attribueretꝰ ali
cui eſſe ab alio.ſi ꝧ ſibi ɔpeteret pro eodem ſigno at-
tribueretꝰ ſibi hoc quod eſt non eſſe ab alio ſi hoc ſibi
competit:ſicut ergo ei qꝺ eſt ab alio per prius conue-
nit oꝛdo ad illud a quo eſt q̃ȝ ad poſterius:ſic ei quod
non eſt ab alio prius conuenit negatio oꝛdinis ad ꝑ-
us q̃ȝ oꝛdo poſitiuus ad poſteri⁹.℄ Si arguitꝰ ɔ̄ ꝧ ꝙ
negatio non hꝫ ɔſtituere pſonā.℄ Rñdetꝰ ꝙ illud p-
ſonale qꝺ intelligitꝰ ſupaddi eēntie ſufficit ꝙ hēat pri
mā rationē incōicabilitatis.eſſentia enī pſone tribuit
⁊ eſſe ⁊ hoc eſſe ⁊ q̃cq̃d poſitiuuꝫ eſt.Si g̃ affirmatio
vel negatio poſſit hēre rōnē incōicabilitatis in pᵃ pſo-
na ſufficit ad conſtituendū pſonā.illa aūt negatio hꝫ
vt pbatū eſt pmā rōnem incōicabilitatis.g̃ ⁊c.

Contra iſtū modū dicēdi arguitꝰ ſic.ꝓprie-
tas conſtitutiua eſt oīno foꝛmalr ⁊
ꝑ incōicabilis.nulla negatio foꝛmalr ⁊ per ſeipſam ē
primo incōicabilis ingenitū aūt vt diſtinguitꝰ foꝛma-
liter ab eſſentia ⁊ relōne poſitiua ad productū nō dicꝰ
niſi negationē foꝛmalr:qꝛ ſm Aug.5.de tri.c.6.cum
ingenitum dꝛ nō quid ſit:ſed q̃d non ſit oñditꝰ.⁊ mul
te auctes ad hoc patēt.g̃ pᵃ ꝓpō pꝫ:qꝛ cū pſona ſit foꝛ
maliter incōicabilis entitas.opꝫ ꝙ illud quo aliquid
eſt perſona ꝑ ſit foꝛmalr incōicabile.g̃ ⁊c.2ᵃ ꝓpoſitio
pꝫ qꝛ negatio ꝓpꝛia exigit poſitiuum ꝓpꝛiuꝫ ad qꝺ
conſequitꝰ:nulla enim negatio eſt ꝓpꝛia oīno alicui.
ꝧ eſt ſoli illi nectio ɔueniens niſi qꝛ ei repugnat affir-
matio oppoſita.Affirmatio aūt quecūqꝫ nulli enti re
pugnat niſi per aliquod poſitiuum:qꝛ ſi per negatio-
nem quero an illa negatio ɔſequitꝰ aliquod poſitiuꝫ
cui repugnat illa alia affirmatio ⁊ ſic habetꝰ ꝓpoſitū
aut non ɔſequitꝰ poſitiuū.⁊ tunc negatio olo prima ē
in illa vnitate ſiue diſtinctione ⁊ entitate per ɔñs:qꝺ
eſt inconueniens.aut neceſſario dabitꝰ ꝙ negatio ɔſe
quitꝰ poſitiuū.ſed non ꝓpꝛiū iſti.g̃ ⁊c.Et tunc ſequitꝰ
ꝙ negatio nō erit ꝓpꝛia iſti:qꝛ illud per quod nega-
tio ɔuenit non eſt ꝓpꝛiū iſti.℄ Rñdetꝰ ad mi.ꝙ inge
nitū nō importat negationē ſimplr:ſꝫ aliquid ptinēs Guil.anthi
ad dignitatē:qꝛ ꝧ qꝺ ē hēre eſſe a ſe.Alio ēt mō ipoꝛ- ſiodorenſis
tat fontalē plenitudinē qꝺ eſt pfectionis ſimplr in p- Queſt. Bo
ma pſona ſm Aug.4.de tri.c.9.℄ Cōtra pᵐ cum dꝛ ⁊ vv.
a ſe aut intelligitꝰ ꝙ hec ꝑpoſitio.a importat circūſtā
tiam cāe vel ꝑncipii poſitiui.⁊ ſtatim pꝫ ɔ̄dictio.qꝛ ſꝫ
Augu.i.de tri.c.ꝑ.nulla mens capit ꝙ aliquid ſit a ſe 2. de aīa.
aut intelligitꝰ negatiue tm̄:qꝛ non hꝫ aliquid p prin° c.47.
vel cauſa:⁊ habetꝰ ꝓpoſituꝫ de negatione.℄ Contra
ſcꝺm.fontalis plenitudo aut dicit negationem:⁊ ha
betur ꝓpoſitū:aut poſitionem:⁊ tunc vel eſſentiā.⁊
ſequitꝰ ꝙ ſi ingenitū ſit ꝓpꝛietas perſonalis.g̃ ⁊ eſſen-
tia.aut relōnem poſitiuā:⁊ pꝫ ꝙ ñ niſi ad perſonam.
⁊ tunc ſi ad pſonam aut ad vnā aut ad plures.non ad
ꝓducētē vel ꝓducentes.g̃ ad ꝓductam vel ꝓductas
ſi ad plures non poterit eſſe vnū foꝛmale ꝑncipiū cō
ſtitutiuuꝫ pſone:ſi ad vnā ⁊ ſingularē aut relōnē ad p
ſonam pmā ꝓductā aut ſcꝺam:⁊ tunc non tenetꝰ po-
ſitū.ſ.ꝙ ingenitū vt diſtinguitꝰ ɔ̄ pꝛnitatem vel ſpira
tionē ɔſtituat perſonam aut relationē vnā abſtractaꝫ
ab iſtis.ſ.paternitate ⁊ ſpiratione.⁊ tunc ſi pōt aliqua
talis relatio cōis abſtrahi ab iſtis duabus.ſequitꝰ ꝙ ꝑ
ma perſona non aliqua vna relatiōe.ſ.ſingulari ſigna
ta in exiſtentia ſit perſona:ſed aliq̃ modo vna abſtra
cta a relationibus duabus:⁊ hoc alterius rōnis.qꝛ p-
batum eſt in.q.precedente.ꝙ due productiones acti
ue in diuinis non pñt eſſe eiuſdē rōnis:⁊ tunc pᵃ pſo-
na non conſtitueretꝰ foꝛmalr aliquo cōſtitutiuo vni⁹
rōnis quaſi ſpecifice:ſed vno abſtracto a duob⁹ qua-
ſi alterius rōnis.Nec opꝫ hic imoꝛari.qꝛ multi magi
ſtri hic ɔcedunt ꝓpoſitum q̃ītū ad ma.ꝙ aliq̃ incom
municabili poſitiuo ɔſtituitꝰ pma pſona de qua eſt ꝧ
ſermo.℄ Cū ergo arguitꝰ pro iſta opi.pro ingenito p
Dam.pꝫ per eū mihi ibidē.ſubdit enim in ſolis pro-
pꝛietatibus pꝛnitatis ⁊ ſiliationis ⁊ proceſſionis diffe
rentiā cognoſcimus.ergo quando prius accepit om-
nia preter ingñationem ⁊c.intelligendum eſt ꝙ ſub
ingeneratione comprehendit pꝛnitatē:ſicut pꝫ in di-
uerſis capitulis eius.nūc noiat vnā ꝓpꝛietatem pme
perſone:nunc aliam:⁊ per ɔñs per vnamquāqꝫ intel
ligit quācūqꝫ ꝓpꝛietatē ꝓpꝛiam.℄ Ad rōnem ɔce-
do ꝙ oꝛdo ad prius quodāmodo ꝑcedit in aliquo oꝛ
dinem ipſius ad poſterius:maxime qñ oꝛdinatuꝫ eſt
in ſe abſolutū.concedo etiam ꝙ negatio oꝛdinis ad
pri⁹ in abſoluto ꝑcedit oꝛdinē poſitiuū eiuſdē ad po-
ſterius.ſed non ſic in illo qꝺ conſtituitꝰ foꝛmaliter p
oꝛdinem ad poſteri⁹:qꝛ nullus oꝛdo in illo poteſt eē
prioꝛ:nec etiam negatio oꝛdinis q̃ȝ ſit oꝛdo quo ɔſti-
tuitꝰ.ſi ergo eēt ſuppoſitū abſolutū poſſet concedi ꝙ
ingenitū eēt quodāmō prius pꝛnitate.ſed cū probatꝰ
generaliter de quocūqꝫ ſuppoſito ⁊ de oꝛdine ad po-
ſterius ⁊ negatione oꝛdinis ad prius.illa ꝓpoſitio
q̃ dicitꝰ ꝙ ɔ̄dictoꝛia referuntꝰ ad idem nunc non ſolū
in oꝛdine durationis:ſed etiā nāe ⁊ oꝛiginis:eſt vera
intelligendo de per ſe contradictoꝛiis prout affirma-
tio comparatꝰ ad negationē:non eſt aūt vera intelligē
do de affirmatione ⁊ negatione comparādo ad terti-
um de quo dicuntꝰ.Exemplū.album pro.a.⁊ non al-
bū pro.b.non ɔ̄dicunt inter ſe nec ad quodcūqꝫ com
parantꝰ.⁊ hoc intelligendo per.a.⁊.b.ſiue ſigna dura
tionis ſiue ſigna nature vel oꝛiginis.Sed ſi iſta com-
parantur ad aliquid cui conueniunt vel conuenire poſ
ſunt non opoꝛtet ꝙ ſi album conueniret ipſi.c.pro.a.
ꝙ non albuꝫ conueniret ipſi.c.pro.a.Nihil enim eſt
quod non omnino primo ipſum ſit ipſuꝫ ſicut homo
omnino ꝑ eſt homo:⁊ ſi homo eēt lapis:eēt oīno pri-

mo lapis ſicut lapis eſt lapis: tñ non oīno ꝓ eſt non la
pis qꝛ nulla negatio pōt eſſe eadē alicui ꝓ: ſicut ipſum
eſt ipſum ꝓ. ꝯcedo ergo ꝙ irelligēdū eſt eē ab aliquo
ꝛ nō eē ab aliquo referri ad idem in ſtāis ſiue nunc cu
iuſlibet ordinis ad hoc ꝙ ſint ꝯdictoria. vt. ſ. pro quo
nunc affirmaꝫ eſſe ab alio ꝙ poni pro eodē nunc non
eſſe abneget illud idem: ſed non oꝫ ꝙ illi de quo iſta
dicuntur conueniat eque primo non eſſe ab: ſicut illi
conueniret eſſe ab: ſi eſſe ab ſibi conueniret. ꝛ ꝑ ꝯñs
ſuppoſito cui ꝯuenit negatio ordinis ad prius priori
tate originis non eque primo conuenit iſta negatio
ſicut cōueniret affirmatio ordinis ſi illū ordinē hēret.

Henric⁹ in ſuma. ꝛ q̄li/beto. 9. q. 1. ꝛ 2.

Aliter reſpōdetur adhuc ad rationem
ꝛ ꝭ ad minorē ſic: ꝙ lꝫ perſone prime ad ſcđam ſit re
latio originis ſola vna realiter. tamen illa diſtinguiꝫ
ſm rationem prout eſt habitudo prime perſone ad ſe
cundā. poteſt eni intelligi ſub rōne aptitudinis ad ge
nerandū vt exprimiꝫ ſub noīe gñatiui: ꝛ ſub ratione
potentie vt ſuppoſitū exprimiꝫ per hoc ꝙ eſt potens
generare: vel ſub rōne actus. vt exprimiꝫ per hoc no/
men generans: vel ſub rōne hītis genitum coexiſtēſ
vt exprimiꝫ ſꝫ noīe pris. illa ergo relo pſone pme ad
ſecundam que eſt realr vna ſm illā rōnem ꝯſtituit p̄
mā pſonā ſm quā dat ei eſſe pſonale: ꝭ autē eſt ſm
p̄mā iſtaꝝ rōnum: qꝛ ſm quālibet aliam vꝫ cōpetere
pſone iam ꝯſtitute. p̄ma aūt oīno eſt ratio generatiui
ergo ꝛc. ¶ Hec minor declaraꝫ qꝛ illa eſt prior ſꝫ quā
imediatius hēt ordinē ad oppoſitū. nā in ordinē ad
oppoſitum attēdiꝫ iſta diſtinctio rōnum. mediatius
aūt reſpicit oppoſitū ſub rōne iſta que eſt pr: ꝛ imme
diatius ſub iſte rōne generatiuum. hoc etiam decla/
ratur qꝛ alie rōnes ſm quēdā ordinē ſe includunt ꝛ
non ecōuerſo. non. n. oē gñatiuū eſt potens generaꝫ
ſed econuerſo. ſicut nec oē potē gñare gñat: ſed econ
uerſo nec oē gñans eſt pr. vtpote ſi moriaꝫ ante for/
mationem fetus in vtero: ſed econuerſo. ois pr qui
habet fetū generatū coexiſtēs generat vel generauit. vꝫ
ḡ gñatiuū eē p̄ᵐ rāq̄ incluſum in ceteris vel eis pre
ſuppoſitū. Qd̄ ergo accipiꝫ in mi. rōnis principalis in
iſto articulo ꝙ gñare eſt prima propetas icōicabilis
in primo perſona: hoc eſt vex loquendo de iſta relo/
ne ſm rem quā īportat gñans vel generare: ſed non
loquendo de ipſa ſub rōne gñare: ſed rōne gñatiuita/
tis: qꝛ ſic eſt prior: ꝛ ſi huic addaꝫ ꝙ 2ᵃ pſona conſtitui
tur per gñari vt gñari: tūc illa eſt falſa: prima perſona
conſtituiꝫ per relonē oppoſitā illi que cōſtituit ſcđam
pſonam. ꝛ hoc intelligendo nō de relone eadē ſm rē:
ſed de rōne eiuſdē relonis realis. ¶ Aliter rñdetur
ad eādē mi. ꝙ ꝯſtitutiuū p̄me pſone pōt duplr conſi/
derari: vno mō vt ꝓprietas. alio mō vt relo. conſtituit
aūt vt proprietas: ꝛ per ꝯñs non vt relo correſidens re
lationi in ſecunda perſona.

Doctrina ſi/milis pictur

Contra iſta arguiꝫ duplr. primo ꝯ ambo cō
iunctim. 2°. ꝯ vtranq; diuiſim. con
iunctim ſic. relo non ꝯſtituit pſonā niſi ſm ꝙ eſt in re
ꝛ ex natura rei: alioquin non ꝯſtitueret perſonā realē
qꝛ reale non ꝯſtituiꝫ niſi per illud qđ eſt in re ꝛ ex na
tura rei. iſta relo p̄me perſone nō eſt in re ex nā rei ni
ſi in rōne actualiſſima poſſibili ſibi: ḡ q̄tūcūq; poſſit
ꝯſiderari per intellectum ſub rōne aptitudinis vel ac
tualitatis: cum non ꝯſtituat perſonam diuinam niſi
vt eſt in re ex natura rei. ꝛ ꝭ nō eſt niſi ſub rōe actua
liſſima: ſequiꝫ ꝙ non ꝯſtituit niſi ſub rōne actualiſſi
ma. ¶ Per idē ꝯ ſcđam rñſionem. qꝛ etſi intellectus
poſſit conſiderare circa p̄nitatē rōnē ꝓprietatis ꝛ rō/
nem relationis. nō tñ ipſa eſt in re niſi ſub vnica rōne
reali: ſub iſta ergo ꝯſtituet: ꝛ ſub illa non poteſt eē ad
ſe: ergo relo. ꝛ non niſi relo corrñdēs ſcđe pſone: ꝛ ita
ſequiꝫ ꝓpoſitū. ¶ Scđo ſic. iō poniꝫ iſta diſtinctio in
vna via pncipij gñatiui ꝛ in alia ꝓprietatis ꝛ relatio/
nis. vt vitēꝫ conſtitutiuū p̄me perſone eē oīno ſimul
cū conſtitutiuo ſcđe perſone: qꝛ vꝫ aliquo modo eſſe
prius: ſed non oꝫ hoc vitare tanq̄ incōueniēs: qꝛ vt
argutum eſt in p̄mo articulo vbi ſunt ordies diſtin/
cti ꝛc. ḡ ſimul ſtant ordo originis inter p̄mā pſonā ꝛ
ſcđam ſiue inter conſtitutiuū huius ꝛ illius: ꝛ ſimul/
tas correlationis: nō ergo vt vitēꝫ iſta ſimultas oꝫ po
nere illam generatiuitatē conſtitutiuū patris: vel ali/
am proprietatem ꝛ nō p̄nitatē: quātū ad primā viā
nec ēt p̄nitatem vt ꝓprietatē non vt relationem q̄ŭ/
tum ad ſcđam viā. qꝛ oīno ſub rōne reali conſtituit ꝛ
ſub illa eſt ad ſecūdā pſonā: ꝛ ita ſimul cū illa. ¶ Cō/ B
firmaꝫ. qꝛ qđ neceſſario dat eſſe perſecte alteri ex ꝭ
neceſſario eſt prius origine illo: ꝛ ſimul natura cū eo
ita ꝙ non pōt eſſe ſine eo: non eſt ḡ repugnantia iter
eſſe prius origine ꝛ eſſe ſimul natura: ſed necīa cōco
mitātia qñ eſt pfecta origo ꝛ cōpleta. ¶ Confirmaꝫ il
lud exēplo: ſed forſan includit aliqđ dubiū ſi ſor. eē
pater platonis non ſolū ſortes eſt prior origine plato/
ne: ſed ſor. pater prior eſt origine pla. ſilio. probo: qꝛ
p̄nitas eſt per ſe cā p̄oritatis originis. includendo er
go totū illud qđ eſt per ſe cā alicui⁹ p̄oritatis non per
hoc tolliꝫ illa p̄oritas. ergo ſor. pr ꝑut includit pater/
nitatem que eſt cā prioritatis: adhuc eſſet prior origi
ne pla. ſilio: vbi includiꝫ ratio poſterioritatis origis.
ꝛ tñ ſor. vt pr eſt ſimul natura cū platōe ſilio ſicut cor/
relatiuum cū correlatiuo ¶ Poſſet etiā confirmari
rō principalis ꝯ vtranq; rñſionem ad iſtam mi. qꝛ in
ſecūda pſona nō ponitur diſtinctio aliq̄ in ꝯſtitutiuo
nec ēt ſm aptitudinem nec ſm actualitatem nec ſꝫ
rōnem ꝓprietatis ꝛ relationis: ꝛ tñ equaliter requiri
tur entitas poſitiua ꝛ entitas relatiua ad cōſtituendū
primam perſonam ſicut ſecundam: qꝛ vtraq; eſt eq̄
incommunicabilis: ꝛ vtraq; eſt eque actualis: ꝛ ſm
cōem viam nulla pōt eſſe prima entitas incōicabilis
niſi relatio originis. ¶ Contra primam viam arguiꝫ
ſpecialiter. primo per hoc ꝙ aptitudo non eſt primo
incōicabilis: non eniꝫ videꝫ aptitudo incommunica
bilis niſi vel per fundamentum cuius eſt vel ꝑ termi D
num ad quē. ſi. n. aptitudo vt aptitudo non eſt primū
ſed eſt alicuius entis cui aptitudo conuenit nec eius
vnitas ſiue incōicabilitas erit oīno primo. ſed redu/
cetur ad aliquam entitatem que ſi ſit cōicabilis: etiā
aptitudo ꝯis eſt cōicabilis. ſicut eni natura humana
cōicabilis eſt: ita aptitudo riſibilis conſequens eſt cō
municabilis: ꝛ cōiter reſpōſiones per aptitudinem
videnꝫ min⁹ efficaces: niſi deꝫ aliqđ ꝑ qđ ſit illa apti
tudo. alioquin facile eſſet ſoluere oīa dicendo hoc ſic
eſt. qꝛ talis aptitudo eſt: non ſufficit hoc: ſi enim que 8. phyſi⁷. t. c.
ratur quare lapis deſcendit: non ſufficit reſpondere: 32.
qꝛ aptus natus eſt: niſi aſſignetur que eſt ratio aptitu
dinis qꝛ. ſ. grauis: ꝛ hoc qꝛ ſic mixtum eſt: qꝛ. ſ. in eo
dominatur terra: quod eſt elemētum graue: ꝛ terra
grauis: qꝛ talis ſm aliquā q̄litatē priorem: vel qꝛ ta/
lis ſꝫ q̄ditatem ſpecificā. ¶ Quando ergo arguiꝫ per
illam rōnē ꝙ relatio conſtituit ſub rōne generatiuita
tis. qꝛ ſub rōne illa conſtituit ſub qua dat primo eſſe
incōicabile gñatiuitas vt talis. ſ. vt diſtinguitur a gñā
re eſt huiuſmodi. minor iſta dupliciter ē falſa. Et qꝛ
vt ſic non dat eſſe actualiſſimum quale ſolum poteſt
eſſe in diuinis: ꝛ qꝛ vt ſic nō dat eſſe incōicabile p̄mo

qđ per ſe requirit ad eſſe pſonale: pbō ēt illa de me/
diatiori ⁊ imediatiori concludit pro nobis. q2 loquē
do de relatione originis prime perſone ad ſcđam ip
ſa ſolū m ſub illa rōne ſub qua reſpicit immediate ſe
cundam eſt ibi actualiſſime ⁊ ſimplr incōicabilis: im
mo circunſcripta illa ratiōe ſub nulla alia eſſet ibi ac
tualiſſime nec incōicabiliter. Quod innuit in illa p/
batione ꝙ rōnes alique eiuſdē relationis ꝗſi ſunt p/
ſone iā conſtitute videbit in ꝛiſioue ad pᵐ pncipale.
poſſet ēt illud de imediatiori aliter adduci pro cōclu
ſione noſtra: q2 ſcđa pſona formalr conſtituit relatio
ne vt immediate reſpicit primā perſonā: nō eniꝫ po/
nit illa conſtitui gſlabilitate ⁊ pari rōne in propoſito.
¶ Quādo aūt confirmat illa rō per hoc ꝙ generati/
nū includit in quolibet alio nō ecōuerſo: hoc non cō/
cludit poritatem ꝯſtitutionis pſonalis: q2 non priori/
tatē in actualitate incōicabili: ſed tm̄modo in conſe/
quendo: ⁊ vt plurimū que ſunt priora in conſequen/
do: ſunt cōiora ⁊ minus incōicabilia. ¶ Cōtra ſcđm
I nullo entitas vna hic ſignata pōt eſſe extra alam quin
vel ſit formalr ad ſe vel ad alteꝝ: lꝫ forte ſm aliquos
poſſibile eſſet aliquem conceptū indifferentē haberi
qui nec per ſe eſſet ad ſe nec ad alterum: tn̄ nulla res
extra alam poſſet eſſe indifferens quin per ſe entitas
hec ſit ad ſe vel ad alterum. dět illud ḡ quod dicitur
conſtituere: vt ꝓprietas dicat. a. quero ḡ conſequen/
ter an entitas eius in re ſit formalr ad ſe vel ad alte/
rum. ſi formalr ad ſe conſtitutiuū per ipſum eſt forā/
liter ad ſe qđ ipſi negāt. ſi formalr ad alteꝝ. ergo illđ
ſub rōne formali qua conſtituit eſt relō: qđ eſt propo/
ſitū. ¶ Preterea cum dicis pīnitas vt ꝓprietas: ꝗ/
ro qđ intelligis. vel reduplicat ibi formale conſtitu/
tiuū perſone. aut aliqđ ꝯñs in re vel in intellectu for/
male ꝯſtitutiuū eius: ſi ſecundo mō. da ḡ illud formale
ꝯſtitutiuū ad qđ ſequit illud qđ ipm non eſt niſi pīnī
tas vt pīnitas. q2 modus ille non conſequit niſi illā
realitatem formalē. ḡ ꝯſtitutiuū eſt per ſe entitas ad
alterū. ſi ꝑ mō cū ꝓprietas ꝑciſe relationem rationis
iportet ſequit ꝙ illa pma pſona conſtituit relatione
rōnis: qđ eſt abſurdū. ꝙ aūt ꝑciſe iportet relationem
rōnis ꝓbat: q2 dicit hitudinē pīnitatis ad pr̄eꝫ. pater
nitas autem ad pr̄em nullam hꝫ hitudineꝫ niſi rōnis
q2 nec diſtinctionē. ¶ Iſta rō ⁊ pncipalis concluſio ꝯ
iſtam diſtinctionem declarat ſic. ꝗtūcunq; ſit rela/
tio realis ad oppoſitū realiter diſtinctum: tn̄ intellus
poteſt compare illam ad fundamētū vel ſubm ī quo
eſt: ⁊ ſi ibi non ſit diſtinctio realis nulla poteſt ibi eſſe
compatio niſi per intellm ⁊ ſolius rōnis: nunc aūt in
tellectus pōt conſiderare illud ſub rōne iſtius compa
tionis vel relōne rōnis. per hoc enim ꝙ ſic cōſiderat
nihil variat in rōne illius qđ ꝑ conſiderat. Exemplū.
riſibile compat ad hoiem ſub illa rōne ⁊ habitudine
qua eſt proprietas eius. ⁊ rōnale vt eſt dr̄ia ſpecifica ⁊
humanitas compat ad hoiem ſub rōne qua eſt nā ſi/
ue quiditas eius. In oībus iſtis compationibus non
variat eēntia per ſe eius qđ cōpat. ſi eni ꝗrat ꝗ rōe ri
ſibilitas eſt demonſtrabilis de hoie vel eſt per ſe paſ
ſio eius riſibile vt riſibile: ita ꝙ ſi verū eſt hoc. riſibile
vt ꝓprietas demonſtrat de hoie per illud: vt: denota
tur aliquid ꝯñs rationem riſibilis. nō autē diſtrahēs
ab eius rōne ēt vt cōparat ad ipm. vñ ſi riſibile ſm ꝙ
riſibile eſt qualitas: etiam vt per ſe paſſio demonſtra
ta de hoie eſt qualitas: non aūt eſt relatio: lꝫ illud qđ
dicit modū eius. ſ. ꝓprietas dicat relōnē. ¶ Cōſilr ſi
rōnale vt rōnale ſit ſubā ſuo mō. rōnale vt dr̄ia ſpecifi
ca hoīs eſt ſubā ſimili mō. lꝫ h ꝙ eſt eē dr̄iam impor

tet ꝗdā relōnē rōnis. q2 intētionē ſcđam: ⁊ ſic vlr de
quid reale conuenit alicui conſiderabili ſm ſe ⁊ ſm
aliquā hitudinē rōnis ſi dicat ſibi competere vt tale R
. ſ. vt proprietas vel dr̄ia nō deſtruit per ſe rō illi⁹ qđ
ſubeſt illi habitudini: nec illa habitudo eſt formalis
rō alicuius ꝑdicati realr inherentis. ſed tm̄mō eſt rō
ſub qua illi qđ ſubeſt competit illud ꝑdicatuꝫ. de iſta
reduplicatione eius qđ dr̄ vt tale pꝫ in precedēte. q.
articulo 2°. ¶ Ad ꝓpoſitum pīnitas vt ꝓprietas: cū
non hēatur ibi niſi ꝗdam relō rōnis ſtabit ſemp eadē
ratio formalis eius de quo dicit iſta cōpatio. ⁊ illa ꝑ/
ciſe erit rō cuiuſcunq; ꝑdicati dicti de ſubō: ⁊ ita ſi pī
nitas vt paternitas ſit relō. pīnitas vt ꝓprietas erit re
latio. ſi eni intelligeret li vt ꝓprie vt cālitas inheren/
tie ꝑdicati realis ad ſubcꝫ ſicut iſta eſt falſa: pīnitas
vt proprietas eſt relatio ad filium: ita iſta eſſet falſa.
pīnitas vt ꝓprietas eſt relatio realis: ſed ſic eſt rela/
tio rōnis: q2 hoc qđ eſt eſſe ꝓprietatē non eſt rō inhe
rentie alicuius predicati realis: cuꝫ ipm dicat forma
liter relationē rōnis. ſpecialiter aūt de ꝯſtitutione rea
li extra alam nihil iuuat tale vt: q2 qđ cōſtituit forma
liter aliqđ reale opꝫ eſſe reale ⁊ vt reale.

Aliter dicit adhuc ad mi. ꝗſi exponēdo iſtam
diſtīone ſcđam de ꝓprietate: ꝙ eēntia
diuina conſtituit pſonam. nō tn̄ abſolute vt eēntia. ſꝫ
vt ſola rōne differens a relatione. pᵐ ꝓbat ſic: q2 pſo
ne cōuenit per ſe ſubſiſtere. ſola aūt eēntia eſt ratio
ſubſiſtendi: q2 ſm Aug. 7. de tri. c. 6. vel. 9. ſubſtantia
ē qua per ſe pater ē. ⁊ idē. 5. c. 4. omnis res ad ſe ſub
ſiſtit. quanto magis deus. per relationem aūt compa
ratur perſona ad oppoſitum.

Tho. I. parte q. 36. art. 2. Quere ſeq̄/ces ei⁹ ⁊ nominales.

Contra illud cum dicit ꝙ eēntia vt ſola rō
ne differēs a relōne ꝯſtituit pſonaꝫ
primā. aut li vt. dicit formalē rōneꝫ reſpectu ꝑdicati:
aut qđ ꝯñs formalē rōnē. ſi ꝑ mō cū h qđ eſt differre
ſola rōne relōnem non iportet niſi relōnē rōnis: ſeqꝫ
ꝙ relō rationis eſt ratio formalis cōſtituendi pſonā.
Si ſecūdo mō tunc ꝗro illud reſpectu cuius illud. vt
dicit rōnē conſequētē: hoc nō pōt poni niſi eēntia ſm
ſe: q2 tu dicis ꝙ eſſentia ⁊c̄. ergo eſſentia ſꝫ ſe erit rō
conſtituendi in re: qđ tu negas. ¶ Preterea eſſentia
vt ſola rōne differens a relōne aut eſt cōmunicabilis
aut non. ſi cōmunicabilis. ḡ cōicabile formalr conſti/
tuit incōicabile: ſi incōicabilis. ⁊ eſſentia oī mō etiaꝫ
vt eſſentia ſola rōne differt a relōne tm̄mō eſt ad ſe.
⁊ ita non formaliter ad alterū ſicut relō. ⁊ tn̄ non rea
liter diſtincta a relatione. ḡ eſſentia oīno vt eſſentia ē
ſola rōne differens a relōne. ⁊ tunc vt prius eſſentia
vt eſſentia conſtitueret. ¶ Cōſilr pōt argui ſi eſſentia
vt ſola rōne dñs a relōne conſtituit tūc eēntia aut ē
ad ſe aut ad alterum. ſi eſt ad ſe ḡ ꝯſtitutum formalr
eſt ad ſe. ſi ad alterum. ḡ eēntia vt eēntia erit ad alte/
rum. q2 eēntia vt eēntia ſola rōne differt a relatione
ſicut probatum eſt. ¶ Preterea. gnāliter cōſtitutiuū
eſt conſtituto ratio differendi vel conueniendi: nō tñ L
ipm vt cōueniens vel differens ſed ſm ſe cōſtituit ſi/
cut rōnale ſm ſe non vt ꝯueniens nec vt differens cō
ſtituit hoieꝫ: lꝫ hō ꝯſtitutus per rōnale per ipſum di/
ſtinguat formalr vel ꝯueniat. diſtinctio ergo vel con
uenientia conuenit conſtituto per rōnem formalē cō
ſtitutiuam. non autem includit in ipſa ratione ꝯſtitu
tiua. Da ergo hic aliquā rationeꝫ conſtitutiuam que
ſit conſtituto rō conuenientie vel differētie. ita tamē
ꝙ in ipſa vt eſt rō conſtituendi non includat per ſe ꝑ
mo conuenientia vel differentia. ¶ Ad argumētū āt
pro iſta via de ſubſiſtere. dico ꝙ ſubſiſtere eſt equi

Pondera verbum contra ſolitas de diſtīone ex nā rei iter conſtituta ⁊ cōſtituentia.

Speculatio ſubtiliſſima

nocũ. vno mõ accipiť pro per ſe eſſe ꝑut excludit in/
M berere: ⁊ in alio eſſe vt pars in toto. ⁊ hoc mõ vnum
eſt ſubſiſtere ſicut vnũ eſt per ſe eſſe: ⁊ ſic loquũtur
auctoritates Auguſtini. Alio mõ ſubſiſtere eſt incõi-
cabiliter per ſe eſſe: ⁊ h̃ mõ ſunt tres ſubſiſtẽtes ſicut
ſunt tres pſone. qꝛ tres ſubſiſtẽtes incõicabilr. lꝫ non
ſit niſi vnũ per ſe ens. maioꝛ. g̃ iſta conſtitutiuũ pſone
dat eſſe ſubſiſtere: vel eſt rõ ſubſiſtendi. dꝫ intelligi
ſcd̃o modo. qꝛ eſt rõ incõicabiliter ſubſiſtendi.

De tertio articulo

vr̃ qꝫ ſi ali/qd cõſtitu/at ſub rõne priori ipſo ſcpato ꝑ ratione a rõne poſte/
riori poſſit remanere cõſtitutũ. q̃ g̃ diceret qꝫ relatio
originis ad ſecundã perſonã conſtituat primã ſub rõ
ne generatiui: que eſt prioꝛ rõne generationis vt gña
tio: vr̃ ↄ̃ſiter dicere qꝫ ſeparato ſiue circũſcripto gene
rare poſſet prima perſona remanere vel in ſe vel ſal
tẽ in intellũ conſiderãte: ſed in re non poſſet fieri cir
cũſcriptio vnius ſine altero: qꝛ ſunt idẽ realr. ❡ Cõ/
ſimiliter ſi gñare eſſet prius pr̃nitate ⁊ generare ſub
rõne generare cõſtitueret primã perſonã videreť qꝫ
ꝑma pſona poſſet remanere circũſcripta pr̃nitate vt
paternitas eſt. Dic ergo duo ſunt vidẽda. p̃ de re ſi ẽ
aliqua diſtinctio ꝓprietatũ in pꝛa pſona non quarũ/
cunqꝫ: qꝛ de ingenito ⁊ ſpiratione actiua non eſt hic
ſermo ſed illarũ que dicũt relationẽ originis iter pri
mã perſonã ⁊ ſecũdã. Et ſecũdo ex hoc cuꝫ quali cir
cũſcriptione vel abſtractione poſſet prima pſona re/
manere ❡ De p̃ dico duas ↄ̃nes. Prima eſt iſta. vni
N ca ſola ⁊ oĩno vnica eſt relõ originis inter primã pſo/
nã ⁊ ſecũdã. ita qꝫ nulla eſt diſtinctio talis relõnis q̃li
tercũqꝫ in re ante merã conſideratione intellſ. ❡ 2°.
dico qꝫ illa relõ que oĩno vnica eſt ſic in re põt ratio/
ne diſtingui ſiue diuerſis rõnibus conſiderari. Pri/
mũ probať duplr. p̃ ſic. vnica ⁊ ſola eſt vnius ab vno
perfecta origo. ⁊ hoc intelligẽdo originẽ actiuã vnicã
a parte originantis: ⁊ vnicã paſſiuã a parte originati.
lꝫ hec ⁊ illa ſint quodãmõ due. Relatio aũt originis
inter primã perſonã ⁊ ſecũdã dicit perfectã rationẽ
originis ſecũde perſone a p̃ª. g̃ eſt tñ vnica. ⁊ h̃ acci/
piẽdo actiue a parte pr̃is: ⁊ tũc eſt vnica actiua ſpře.
⁊ quaſi paſſiue a parte filij: ⁊ erit ibi etiã vnica paſſi-
ua: pbatio maioꝛis. illa nõ eſt pfecta originatio vni-
us ab alio: qua circũſcripta nihil minus ipſum eſſet
pfecte originatũ ab illo. ſed ſi ſint plures relationes
originis qualitercũqꝫ diſtincte a parte rei ſint. a. ⁊. b.
vna earũ circũſcripta adhuc ſecũda perſona eſſet ori
ginata a prima: qꝛ altera vt. a. eſt relatio originis: ⁊ ſi
niſi perfecte originis. g̃. b. non eſt pfecta originatio
ſiue relatio perfecte originis inter illas. ſed ſi eſſent
diſtincta ab. a. eſſet relõ originis perfecta ⁊ diſtincta.
❡ Conſilr arguiť de. b. circũſcripta. a. ⁊ ita vtralibet
iſtarũ circũſcripta eſſet ſecũda perſona a prima. qꝛ ꝑ
alterã originationẽ: ⁊ non eſſet: qꝛ perfecta eius ori/
ginatio eſſet circũſcripta. ❡ Si dicas nõ poteſt. a. cir
O cũſcribi manẽte. b. nec econuerſo. ❡ Iſtud non va/
let: qꝛ duab' originib': quarũ vtraqꝫ ſit perfecta non
põt idẽ ſuppoſitũ originari ab eodem. per vtrãqꝫ enĩ
totũ hẽret totũ eſſe. qđ poſſet accipere a ꝓducente: ⁊
ideo impoſſibile eſt qꝫ ꝑ alterã ſine manẽtem cuꝫ ea
ſiue quocũqꝫ mõ accipiat aliqđ eſſe. ❡ Hoc 2° argui
tur per quoddã argumẽtũ magis logicũ: qꝛ relatio/
nes diſtincte qualitercũqꝫ in re ſic qꝫ nõ ſint oĩno vni
ca formaliter realis: non predicanť de ſe inuicẽ in ab
ſtracto: lꝫ ſint in eodeꝫ ſuppoſito. hec enim eſt falſa.
paternitas ſiue generatio actiua eſt ſpiratio actiua. ſi

ue innaſcibilitas ſm Auguſtinũ. 5. de tri. c. 6. non eſt
hoc idẽ dicere ingenitũ: qđ eſt dicere patrem: qꝛ ⁊ ſi
filiũ non genuiſſet nihil prohiberet ipſum eſſe inge
nitũ. ❡ Iſta auctoritas habet ſuũ intellectum: qꝛ in
ſecundo articulo dictũ eſt qꝫ relatio ad ſecũdã pſonã
preſupponiť ingenito: ſed ſaltẽ tãtũ habemus qꝫ nõ
eſt hec vera predicatio in abſtracto paternitas eſt in
naſcibilitas. ⁊ hec aũt eſt vera. generatio actiua ẽ pa/
ternitas ⁊ econuerſo. ⁊ generatiuitas eſt generatio
actiua: ſicut paternitas ⁊ econuerſo.

Cõtra iſtud.

Relatio ptinẽs ad ſecũ/dũ modũ fundať ſuper
actionẽ ⁊ paſſionẽ. ex. 5. meta. ⁊ ad ꝓpoſitũ videť ibi L.c.20.
dicere qꝫ pater diciť. qꝛ genuit: ſicut filius: quia geni
tus eſt. ſicut ergo fundamẽtũ non eſt idẽ relatiõi nec
econuerſo: ſic generatio ⁊ paternitas. ❡ Hoc confir/
mať per Hil. 9. de tri. c. 15. Exitio autem a deo eſt ab
ſoluta natiuitas quã paterni nominis conſecuta eſt
confeſſio. Vult ergo dicere qꝫ paternitas ↄ̃ſequiť na
tiuitatẽ ſiue generationẽ: ⁊ hoc declarať per hoc: qꝛ
pater non eſt pater ex hoc qꝫ generat: ſed pciſe ꝑ hoc
qꝫ habet genitũ coexiſtens ſecũ. habere aũtẽ genituꝫ
coexiſtens videť differre ab eo qđ eſt generare: qꝛ
in animalibus deſcindens ſemen habet actum gene
rationis ſicut ſibi conuenit actus: ⁊ tamen tunc non
habet genitum ſecum coexiſtens ⁊ per conſequens
tunc non eſt pater: ſed poſtea.

Dico tamen

P qꝫ in deo oĩno eadẽ rela tio realis eſt generatiui/ iuxta pn'.
tas: generare paternitas: qꝛ ſm Auguſtinũ de fide
ad petrũ. c. 2. propriũ ſolius patris eſt: non qꝛ nõ ẽ na
tus ipſe: ſed qꝛ filiũ genuit: ⁊ ſm Hil. 12. de tri. patri
ꝓpriũ eſt qꝫ ſempẽ pr̃: ⁊ filio qꝫ ſemꝑ eſt filius. ⁊ po/
nit magiſter ſententiaruꝫ auctoritates li. 1. di. 26. nõ
eſt aũt niſi vna ꝓprietas pſonalis vni' pſone: g̃ eſt ea
dẽ hec ⁊ illa. eſt tñ iſta ꝓprietas diſtincte conſiderabi
lis: ⁊ ſic eſt potens hẽre diſtinctas rationes: ⁊ hec ſit
ſecunda concluſio hic propoſita: ⁊ iuuabit ad ſolutio
nem obiectorum. Dic dupliciter quidem poſſet aſſi
gnari dr̃ia rationis ſiue rõnũ ſub quibus poſſet conſi
derari iſta relatio. vna quãtũ ad indifferentiam ſiue
indeterminationẽ vel abſtractionem in conſideran/
do. Alia quãtũ ad poſſibilitatẽ vel actualitatẽ vel cõ
pletionẽ ſiue determinationẽ. quãtũ ad primam poſ
ſunt iſta conſiderari: producens naturaliter ⁊ ſimile Q
in natura producens. ⁊ tertio incõmunicabiliter exi
ſtens: ⁊ quo ad hec producẽs: ⁊ patet qꝫ tertius mo/
dus eſt indeterminatioꝛ ſecundo: ⁊ ſecundus prio.
❡ Secundo autem modo poſſum concipere hunc
hac generatione generatiuum. hunc potentem hac
generatione generare. hunc hac generatione generã
tem: hunc quia hac generatione genuit hunc: quia
hac generatione habet genitum ſecum coexiſtens.
In creaturis prima differentia eſt vlitatis ſic qꝫ extẽ
dit ſe ad plura: ſcđa differẽtia que eſt hic rationis eſt
ibi realis ⁊ cũ ſeparatione reali. pro eo qꝫ aliquid im
perfectionis ĩpoꝛtať per ſe in vno qđ non in altero: ⁊
licet in diuinis prima differentia rationis poſſit ali/
quo mõ ſaluari in vna cõſideratione intellectus: ita
qꝫ remaneat conceptus indeterminatioꝛ non rema/
nente conceptu determinatioꝛi tamen in re non iu/
uat. qꝛ omnino idẽ eſt in re qđ ſubſternitur iſti cõce/
ptui ⁊ illi. ❡ 2ª dr̃ia in diuinis ſaluat diuerſitatẽ con
ceptuũ ſiue diuerſorum modorum concipiendi: idẽ
tamen applicando ei qđ eſt in re debet in quolibet
accipi quod eſt perfectionis: ⁊ omitti quod imperfe

ctionis. nã in aptitudine ⁊ po⁹ ĩperfectionis eſt ſepa/
rari ab actu. in actu eſt impfectionis qđ non ſtatim
K. hꝫ ſecũ terminũ: ⁊ ꝙ non manet ſꝫ trãſit: ⁊ in eo qđ
quaſi ꝯſeqͥt actũ ſuũ: ſicut p̃nitas eſt imperfectionis
qđ nõ eſt ſemꝑ in ſũma actualitate cõicationis nãe. ꝑ
fectionis aũt eſt qđ manet ⁊ hꝫ ſecũ cotre^m coetnis.
Ablatis ġ imperfectionib⁹ ⁊ retẽtis his q̃ ſunt perfe/
ctionis ĝñatio non eſt tm̃ diſpoſitiua ad terminũ: ſꝫ
cõplete ꝓductiua termini: q̃ ꝗdẽ ĝñatio ꝑfecta ⁊ ĝña
tio cõpleta ⁊ ĝñatio nõ trãſiẽs ſed ſemꝑ manẽs inclu
dit totũ qđ reqͥrit. p̃nitas ẽt que non ſeqͥtur actũ ge/
nerãdi q̃ſi diſpoſitiuũ ⁊ ꝑuiũ: ⁊ ita trãſeũtẽ: ⁊ manet
in ſua actualitate cõpleta que ſemꝑ eſt incõpleta cõi
catione nãe: ipſa includit totũ. generatio ergo iſta cõ
pleta ⁊ eterna. ⁊ paternitas illa completa ⁊ eterna. ⁊
paternitas illa complete ⁊ eterne actualitatis oĩno
idẽ dicunt ex parte rei. ſed vnã rõnẽ perfectionis q̃
eſt in creaturis magis ĩportat hoc nomen generatio
q̃ꝫ paternitas: ⁊ econuerſo eſt de alia.

Ex iſtis patet ad obiecta ĩ iſto arti/
culo q̃ videnť ꝓbare
aliqñ ĩ diſtinctionẽ ex nã rei inter ĝñationẽ ⁊ p̃nita/
tẽ: qñ ꝑ arguiť ꝙ p̃nitas fundať ſuꝑ ĝñationẽ actiuã
T.c.20. ex. 5. meta. illud reqͥreret ꝓlixiorẽ tractatũ. ⁊ de hoc
Quẽ ſuꝑ. 5. ſatis dictũ eſt alibi. tñ ad ꝓpoſitum dico ꝙ ſi aliq̃ mõ
met. ⁊. 27. ⁊ ĝñatio eſt ꝑius p̃nitate in creaturis: nõ tñ eſt vt fun
28. di. i. vtri damẽtũ: ſed ipſa potẽtia ĝñatiua ſiue nã que generat
uſq̃ꝫ. ⁊. 8. di. eſt fundamẽtũ ſed eſt ꝑuia vt diſpoſitiua ſine q̃ non
3. ⁊. 6. ⁊. ij. exiſte p̃nitas non ineſt: ita ꝙ ibi eſt diſtinctio ſicut
di. 4. eſt inter diſpoſitionẽ ꝑuiã ⁊ terminũ cõpletũ. Pꝫ ġ
S ꝙ iſta ratio diſtinctionis nõ manet in diuinis: qꝛ ibi
non eſt ĝñatio niſi cõpleta ⁊ neceſſario ſecũ ponens
terminũ ineſſe. nec eſt p̃nitas ꝯñs cõicationem: ſed
perpetue cõicationis. ¶ Ad Hil. poteſt videri ꝙ no
mẽ p̃nitatis poteſt dici ſequi ĝñationẽ. ſm ꝙ iſta in
deo cõparanť ad generationẽ ⁊ paternitatẽ in crea/
turis: eſt quidẽ tũc quedã cõſecutio ſm rationẽ ſicut
in creaturis eſt ꝯſecutio realis. vbi enim aliqua ſunt
diſtincta ſm rationẽ: ſimilẽ hñt ordinẽ rõnis qualeꝫ
haberent realẽ ſi eſſent diſticta realr ſicut alias dcm̃
Supra. q. i. eſt. ¶ Si quis autẽ ꝓterue inſiſteret in verbis hui⁹
ar. 3. ⁊. i. q. ꝓ auctoritatis poſſet faciliter videri: ꝙ confeſſio noĩs
lo. i reporta paterni conſecuta eſt creationẽ mũdi: ⁊ forte nomen
tis ⁊ alibi ſe paternũ: ⁊ hoc loquẽdo de confeſſione ⁊ noĩe a quo-
pe. cũꝙ intellectu creato: ſed ipſa p̃nitas non eſt conſe
cuta nec natiuitate filij: de qua intenditur in aucto/
ritate Hil. nec ẽt generationẽ patris niſi conſecutiõe
rationis: de qua dictũ eſt. Per hoc pꝫ ad aliud qđ d̾
de paternitate ꝙ eſt hitudo hñtis ſecũ genituꝫ. ⁊ idẽ
diſtinguitur a generatione in creaturis: ⁊ per oppoſi
tum hic non diſtinguitur niſi ratione.

Ex iſtis duabus ꝯñibus. q̃ũo. ſ.
vnica ẽ in re re
latio originis p̃me ꝑſone ad ſcđaꝫ quodãmõ tñ diſti
T cta ſm rõnẽ patere põt q̃ũo p̃ma ꝑſona manere pt ſe
parata relõne origis ad ſecũdã: ſi intelligať de mane
re in eẽ reali. pꝫ ꝙ nõ. nec opꝫ diſtinguere de iſta re/
latõe vt ſm vnã rõnẽ vel aliã accepta: qꝛ quãtũ ad rẽ
vnica eſt: ⁊ ita vnica ſeꝑata in re non manet cõſtitu/
tũ per ipſaꝫ. Si aũt intelligať de manere ſm cõſide/
rationẽ intellectus: ⁊ hoc abſꝗ ĩplicatione ꝯdictõis
vt ſit ſenſus: an in ꝯſideratione intellectus ſeparata re
latione originis inter p̃mã perſonã ⁊ ſecundã poſſet
manere ſine ꝯdictione intellectus prime perſone: di
ſtinctione illa vť vtendũ q̃ prius poſita eſt de diuer/
ſis rõnib⁹ eiuſdẽ relõnis: qꝛ ipſa ſeparata ſm oẽs il/
las rõnes: ⁊ hoc in intellectu ſic circũſcribẽte eam a
ſuppoſito non manet in intellectu aliqđ ſuppoſitũ
relatũ relõne talis originis: qꝛ q̃ꝫ cito intellectus cõ/
cipit relationẽ talẽ originis ſm nullã rõnẽ ineſſe ſup
poſito. ꝯdictio eſt ꝙ ſimul ꝯcipiať ſuppoſitũ relatum
tali relatione: ſeꝑata tñ illa relatione apud intellꝫ ſꝫ
vnã rationem poſteriorẽ non eſt ꝯdictio ꝙ maneat
in intellectu ſuppoſitũ relatum ſm rationem ꝑorẽ.
Iſte aũt rõnes in intellectu noſtro hñt rationẽ conce
ptibilis prioris ⁊ poſterioris ſicut nate eſſent concipi
ab obiectis proportionabilr motiuis nr̃i intellectus.
¶ Separata tñ relatione originis ad ſecũdã ꝑſonaꝫ
ſm quãcũꝗ rõnẽ eius ſiue quãtũ ad indifferentiã ſi
ue indeterminationẽ ſiue quãtũ ad actualitatẽ ſiue
aptitudinẽ ſiue ꝑteritionẽ: adhuc forte ſine cõtradi/
ctõe poſſet intelligi d̾s incõicabilr ſubſiſtens. ¶ Sꝫ
ſi querit quo formalr intelligereť eẽ incõmunicabi
V liter exñs: ¶ R⁹ ab ipſo cõceptu relatiuo incõicabili
⁊ ab illa forma abſoluta ĩcõicabili forte poſſet abſtra
hi quidaꝫ conceptus indifferentior: hec. ſ. forma vel
entitas incõicabilis: ⁊ illud in ſuo ſingulari proprio
poſſet intelligi eẽ quo huius ꝑſone: lꝫ nõ intelligať Speculare
in ſingulari aliquo alicuius conceptus inferioris: ſicẽ diligenter.
intelligo aliqñ non ſolum ens: ſed h̃ ens: vel ſubam
hãc non determinate cõcipiendo in intellectu meo
ſingulare alicuius inferioris: puta hoc aĩal vel hunc
lapidẽ: ſicut qñ video a remotis ꝑius apprehẽdo ꝙ
eſt corpus q̃ꝫ aĩal ⁊ aĩal q̃ꝫ hoc animal: ⁊ iſtũ ꝯceptũ
indifferenteꝫ forme incõicabilis forte intellexit ille
qui concepit ſuppoſitũ in diuinis non determinãdo
in intellectu ſuo illud ſuppoſitum eẽ abſolutũ vel
relatiuũ. q̃ũo opꝫ dicere de phis. niſi ponať ꝙ oẽs eo
rum de deo cõceptus ad extra ſit falſus: qꝛ planũ eſt
ꝙ non conceperant hoc ſuppoſitum relatiuũ moue/
re celũ: ⁊ tñ aliqđ hoc ſuppoſitũ poſuerũt mouere ce
lũ: qꝛ actio non eſt niſi ſuppoſiti. ſi ergo non concepe
rũt rõnẽ ſuppoſiti incõicabilis indifferentẽ ad ſuppo
ſitũ abſolutũ ⁊ relatiuũ neceſſario conceperant hoc
ſuppoſitũ abſolutũ mouere celũ: qđ eſt falſum. Nec
iſti qđ dictũ eſt de conceptu alicuius indifferẽtis ad
abſolutũ ⁊ relatiuum ⁊ de conceptu incõicabilis ſup
poſiti ad ſuppoſitũ abſolutũ vel relatiuũ repugnat il
lud qđ dictũ ẽ ſupra ꝙ quecũꝗ entitas ſignata in re
vel eſt formaliter abſoluta vel formaliter ad alterũ: X
qꝛ bene poſſibile eſt ab aliquibus abſtrahi conceptũ
indifferentẽ nec abſolutũ nec relatiuum: ⁊ tñ qđcun
qꝫ ſignatũ exñs extra animam neceſſario ⁊ determi
nate eſt hoc vel illud: ita ꝙ indifferentia conceptus
abſtrahibilis a pluribus non concludit indifferentiã
ſingularis exiſtẽtibus ad hoc vel illud.

Ad argumẽtũ ꝑncipale pꝫ in ſolu
tõe q̃õnis ꝙ minor ẽ
neganda. ⁊ ad ꝓbõnẽ eius ꝯcediť ꝙ illa relõ conſti/
tuẽs p̃mã ꝑſonam ꝑtinet ad originẽ: imo ipſa eſt ori
ginatio actiua. ¶ Et cũ accipiť ꝙ actio preſupponit
ſuppoſitũ. ¶ R⁹ ꝙ prima entitas incõicabilis nõ ꝑ/
ſupponit aliqđ ens incõicabile: nec per ꝯñs ꝑſuppo/
nit ſuppoſitũ: qꝛ ſuppoſitũ eſt ens incõicabile. Actio
aũt p̃ma ꝓductiua ſiue ꝓductio prima vl̾ originatio
actiua eſt p̃ma entitas incõicabilis in diuinis: qꝛ illã
nihil ꝑcedit niſi memoria perfecta vel eſſentia: ⁊ to/
tũ hoc eſt cõmunicabile: ſed primũ producere non
poteſt cõicari qꝛ tunc productũ per illud ꝓduceret
ſe. qđ ẽ impoſſibile. nulla enim mens hoc capit ſm
Aug. p̃o de tri. c. ꝑ. Cũ ġ accipitur ꝙ actio non po/
teſt eẽ niſi ſuppoſiti exiſtentis: ſi intelligatur hoc

de eē hypoſtatico pōt intelligi vel ſuppoſiti exiſtis aliq̄ entitate ꝓori ipſa actiōe vel ſuppoſiti exiſtis hypoſtatice ipſa actione formalr̄. ⁊ ſic duplr̄ pōt itelligi. ꝑ mō eſt falſa. q2 nō eſt ibi entitas hypoſtatica. q2 nec incōicabile an̄ actionē. 2° mō eſt v̄a. q2 ipſa actione eſt ens hypoſtatice: q2 incōicabilr̄. ❡ Sed arguit̄ 3 ꝟ. q2 oē agere ꝓſupponit eē. ḡ agere non ꝑt eſſe ꝑma ratio eſſendi ipſius agētis. ❡ R° eſſe in diuinis ꝑt accipi vel pro eſſe ſimplr̄ vel pro eſſe icōicabili. ſimplr̄ non ē ibi niſi vnicū eē. ſic ſepe dictū eſt ꝑ Aug. vt eēn tie. eſſe aūt incōicabile ſiue hypoſtaticuʒ eſt ibi aliud ⁊ aliud: ſicut alia ⁊ alia ꝑſona. Si ḡ accipias in ꝓpoſito ꝙ agere ꝓſupponit eſſe ſimplr̄: qḋ eſt eſſe ad ſe cōcedo. Si aūt accipias ꝙ agere preſupponit eē hypoſtaticū: qḋ in ꝓpoſito non eſt niſi eē ad alterū. falſum eſt. q2 ipſum agere eſt primū eſſe ad alterū ſicut ipſa actio ꝓductiua eſt prima habitudo ad alteruʒ ❡ Et ſi arguas ꝙ nō ſolū agere preſupponit qḋcūq3 eē. ſʒ ꝓſupponit potēs agere. ſi enim nihil eſt potēs agere tūc non erit actio. ſed potens agere nihil eſt in ꝓpoſito niſi ſuppoſitū. ḡ vt prius agere preſupponit ſuppoſitū. ❡ R° hic poſſe agere nullo modo a parte rei ꝓſupponit̄ ipſi agere. imo agens eſt ꝑ potēs ipſo agere

Aa ſed ꝓſupponit illud quo: vt ꝑn° formali aliq̄d eſt potens agere. Iſtud ⁊ oia dicta in ſolutione iſtius argumenti patere pñt ſi concipiat̄ hoc. ꝙ aliqua hītudo realis vnica originis eſt inter primā perſonā ⁊ ſecundā. Illa enim vnica eſt ꝓductio actiua ⁊ eſt hītudo ꝓducētis ad ꝓductū. ſed vt cōiter loq̄mur de ꝓductione tanq̄3 de hītudine vel relatōe ɔcipimus ipſaʒ hēre aliq̄d vt fundamētū. qn̄ loq̄mur de ea vt de actione ɔcipim⁹ eā hīe ꝑncipiū formale ꝓductiuū. ſi ḡ alicui non eſt difficile concipe ꝙ relō non ꝓſupponit ſuppoſitū. ſed tn̄ eſſentiā que ē q̄ſi fundamētū ſicut ɔcedit̄ cōiter ſm̄ cōem viā. ſi eſt ei difficile ɔcipe ꝙ actio non ꝓſupponit ſuppoſitū neq3 vt agēs neq3 vt potens agere. ſed tn̄ preſupponit eſſentiā que eſt q̄ſi ratio formalis agendi. ❡ Si 3 iſtud arguit̄. actio in diuinis non eſt pure relatio: ſed aliq̄d abſolutū. Hoc dictū licet in creaturis a quibuſdā negaret̄ ſaltē de actione productiua: q2 non vr̄ ꝙ rō ꝓductionis actiue poſſit intelligi ad ſe ſed ad alterū. tn̄ quicquid ſit de hoc in diuinis actio ꝓductiua eſt mere hītudo. q2 ſm̄ Aug. 5. de tri. c. 5. ⁊ 10. Omne qḋ eſt in diuinis aut ſm̄ ſubſtātiā dr̄ aut ad alterū. ⁊ qḋ ſm̄ ſubſtātiā dicitur cōe eſt. origo igit̄ q̄cunq3 ſiue dicat̄ actio ſiue paſſio formalr̄ eſt relō. ❡ Si tādē arguit̄ logice omnis actio denoīat aliqḋ agens ſed in ꝓpoſito non denominat niſi ſuppoſitū. denoīans autē ꝓſupponit illud qḋ ꝑ ipſuʒ denoīat̄. ḡ ⁊c. ❡ Ad hoc pʒ ex reſſione ad

Bb ꝑmū argumētū in tertio articulo qōnis ꝑcedētis. vbi dictū eſt ꝙ nullū ꝑſonale in diuinis ꝓprie ꝑdicatur denoīatiue de aliq̄ ſubiecto incōicabili de quo ē mō ſermo. lʒ forte poſſet dici ꝑdicari denoīatiue de aliq̄ ſignificāte eſſentiā cōiter in concreto. vt de⁹ eſt generās. de tali denoīatione non opʒ hic loqui: q2 talis ꝑdicatio denoīatiua verificat̄ ꝑ aliquo ɔtēto ſub ſubiecto. q̄re aūt nō ſit ibi ꝓprie denoīatio ſiue ꝑdicatio denoīatiua de ſubiecto nō trāſcēdēte. cā eſt. q2 ꝓprie ꝑdicatio denoīatiua de ſubiecto nō eſt niſi in cōcreto. ⁊ non de eo qḋ includit ꝓpriū: ſed de ſubiecto receptiuo ꝓpriū. ꝓprietas aūt ꝑſonalis in diuinis nō ꝑdicat̄ de aliquo in ɔcreto non trāſcēdēte niſi de ipſa ꝑſona conſtituta ꝑ ipſaʒ: ⁊ ita includēte ipſaʒ. ḡ de illa non denoīatiue ꝑdicat̄. ſola aūt eſſentia eſt ibi q̄ſi ſubiectū receptiuū talis ꝓprietatis. ❡ Sed de eſſentia non ꝑdicat̄ in concreto ꝓꝑ cām que tangetur in ſine primi articuli qōnis ſequētis. ❡ Cōſequēter querit̄ de relōne originis in diuinis quantū ad ꝑfectionē ſuā intrinſecā. ⁊ eſt qō. Vide. ū. q. 3. art. 3. idem.

Qō. V.

Utrum relō originis ſit formalr̄ infinita: arguit̄ ꝙ nō. q2 q̄cq̄d eſt formalr̄ īfinitū ē ꝑfectio ſimpliciter. q2 non ꝑt eſſe magis ꝑfectū q̄3 infinitū formalr̄. relō originis nō ē ꝑfectio ſimplr̄. ḡ ⁊c. ꝓbō mi. vna ꝑſona hʒ relōnē origis quā alia non hʒ. ſi igit̄ illa eſſet ꝑfectio ſimpliciter: vna ꝑſona hēret aliquā ꝑfectioneʒ ſimplr̄ qua alia careret: qḋ eſt inconueniēs. ❡ Oppoſitū arguit̄ ſic. ens diuidit̄ per finitū ⁊ infinitū p̄uſq̄3 deſcendat in decē genera. ḡ qḋcūq3 ens ⁊ ſi non ſit in aliq̄ genere erit finitū vel infinitū. relō origis non eſt finita: q2 tūc non eſſet idē realr̄ eſſentie diuine. finitū. n. non ꝑt eſſe idem realiter infinito. igit̄ ipſa eſt formaliter infinita.

Hic ſunt tria videnda. ꝑ de itellu qōnis. 2° quid eſt tenendū de qōne. tertio dubia occurentia excludentur.

De primo Infinitū ſm̄ ꝑhm̄ 3° phyſi. ē cui⁹ q̄titatē accipiētibus. i. q̄ tūcūq3 accipiētib⁹ ſemꝑ aliq̄d reſtat accipe. Et rō ē. q2 infinitū in quātitate (ſicut loq̄tur ꝑhs) non ꝑt hre eſſe niſi in po° accipiendo ſemꝑ alterū poſt alterū: ⁊ ſō q̄tūcūq3 accipiat̄. illud non eſt niſi finitū: ⁊ quedā pars totius infiniti potētialis. ⁊ ideo reſtat aliq̄d alterū ipſius infiniti accipiēdū. Ex hoc concludit ꝙ ſicut infinitū hʒ eſſe in fieri ⁊ in potentia in quātitate. ita non hʒ rōnē totius. q2 totū eſt cuius nihil eſt extra. ſʒ extra illud infinitū: hoc eſt extra illud qḋ habet eē de ipſo ſemꝑ eſt aliq̄d extra nec eſt perfectū: q2 ꝑfectuʒ eſt cui nihil ꝑfectionis deeſt. ſʒ iſti ſemꝑ aliq̄d deeſt. ❡ Ex hoc ad ꝓpoſitū cōmutemus rōnē infiniti i potētia in quātitate in ratione infiniti in actu in q̄tītate: ſi poſſet ibi eſſe in actu. ſi eni nūc neceſſario ſꝑ creſceret q̄titas infiniti ꝑ acceptionē partis poſt partē. ⁊ imaginaremur oēs ꝑtes acceptibiles eſſe ſimul acceptas ⁊ ſil' remanere. haberem⁹ infinitā q̄titatē in actu. q2 tāta eſſet in actu quāta eſſet in po°. Et oēs ille ꝑtes que in infinita ſucceſſione eēnt reducte in actū ⁊ haberent eſſe poſt alias. tunc ſimul eſſent i actu accepte. illud infinitū in actu vere eſſet totū ⁊ vere ꝑfectū totū. q2 nihil ſui eſſet extra. perfectū eſſet. q2 nihil ſibi deeſſet. imo nihil poſſet addi ſm̄ rationē q̄titatis q2 tunc poſſet excedi. ❡ Ex hoc vltra. Si in entibus intelligamus aliq̄d infinitū in entitate in actu: illud dʒ intelligi proportionabiliter quātitati imaginate infinite in actu. ſic: vt ens illud dicat̄ infinitum qḋ non poteſt ab aliquo in entitate excedi: ⁊ ipſum vere hēbit rōnē totius ⁊ perfecti. totius quidē: q2 lʒ totū infinitū actu in quātitate nulla ꝑte ſui nec etiaʒ parte quātitatis talis careret. tamē quelibet pars eſſet extra aliā. ⁊ ſic totū eſſet ex imꝑfectis. ſed ens infinitū i entitate ſic nihil entitatis hʒ extra. ꝙ nec ei⁹ totalitas dependet ex aliquibus imperfectis in entitate. ſic enim totū eſt qḋ nullā habet partē extrinſecā. q2 tūc non eſſet totaliter totū: ita etiā quāuis infinitū in actu eſſet ꝑfectū in q̄titate. q2 ſibi ſm̄ ſe totū nihil quātitatis talis deeſſet. tn̄ cuilibet ꝑti ei⁹ deeſſet aliquid quātitatis: que. ſ. eſſet in altera. nec ipſuʒ eēt ſic ꝑfectū niſi qḋlibet ei⁹ eſſet imꝑfectū. Sʒ ens infinitū ſic eſt ꝑfectū. ꝙ nec ſibi nec alicui eius deeſt aliq̄d. Sic ḡ ex ratione infiniti poſita in 3° phyſi. ꝑ applicando ſm̄ imaginationē ad infinitatem actualem in-

T. c. 63. T. c. 63. ⁊ iſi. 5. met. t. c. 21 ⁊ 10. meta. t. c. 13. 3. phy. t. c. 69 Speculatio ſubtiliſſima

quātitate: ſi eēt poſſo: vlterius applicādo ad infinitatē actualē i entitate vbi eſt poſſo. habem⁹ aliq̄lē intellectū q̄lr ↄcedēdū eſt ens infinitū intēſiue ſiue in pfectione vel in v̄tute. Ex hoc poſſumus ens infinitū in
B entitate ſic deſcribere. ꝙ ipſuꝫ eſt cui nihil entitatis deeſt. eo modo q̄ poſe eſt illud hr̄i in aliquo vno. Et hoc pro tāto addit: qꝛ non pt in ſe realr̄ ⁊ formalr̄ per
3. phyſ. t.c. 62. ⁊ 67. idētitatē oēm entitatē hr̄e. pt ēt deſcribi p exceſſum ad qōcūq̧ aliud ens finitū ſic. Ens infinitū eſt qd̄ excedit qōcūq̧ ens finitū non ſm aliquā determinatā pportionē: ſed vltra oēm determinatā pportioneꝫ: vel determinabilē. verbi grā. accipiat̄ hec entitas albedo. excedit̄ ab alia entitate que eſt ſcia i triplo. iterū excedit̄ ab aīa intellectiua in decuplo. iteruꝫ a ſupremo angelo: eſto ꝙ in centuplo qualitercūq̧ pcedis in entibus ſemp eſſet dare in qua pportione determinata ſupremū excedit infimū. non ꝙ ibi ſit pprie pportio talis quali vtunt̄ mathematici: qꝛ non ↄſtat angelus ex aliquo inferiori cū aliquo addito cū ſit ſimplicior. ſed intelligēdū eſt h̄ ſm pportionem virtutis ⁊ pfectōiꝫ ſicut eſt exceſſus in ſpecieb⁹. Hoc modo p oppoſitū infinitū excedit in entitate finitum vltra oēm pportionē aſſignabilē. ℭ Ex hoc ſequitur
C ꝙ infinitas intēſiua non ſic ſe hꝫ ad ens qd̄ dr̄ infinitū tanq̄ q̄dā paſſio extrinſeca adueniēs illi enti. nec ēt eo modo q̄ verū ⁊ bonū intelligunt̄ paſſiones vel pprietates entis: imo infinitas intēſiua dicit modū intrinſecū illius entitatis cui⁹ eſt. ſic intrinſecū ꝙ circūſcribēdo qōlibet qd̄ eſt pprietas vel quaſi pprietas eius adhuc infinitas eius nō excludit̄: ſed icludit̄ in ipſa entitate que eſt vnica. vn̄ de ipſa entitate p̄ciſiſſime accepta: abſq̧ .ſ. q̄cūq̧ pprietate verū eſt dicere ꝙ aliquā magnitudinē ppriā virtutis hꝫ ſibi intrinſecā: ⁊ nō magnitudinē finitā: qꝛ ipſa repugnat ſibi: ḡ infinitā. ipꝫ ēt infinitū p̄ciſiſſime acceptū nō ſub aliqua rōne pprietatis attributalis vt bonitatis vel ſapie pōt cōparari ſm ordinē eſſentialeꝫ ad aliqua q̄ excedit. ⁊ nō ſm aliquā pportionē determinataꝫ: qꝛ tūc eſſet finitū. intrinſecus ḡ modus cuiuſlibet infiniti intēſiue eſt ipſa infinitas q̄ intrinſece dicit ipm̄ eē cui nihil deeſt: ⁊ ꝙ excedit oē finitū vltra oēm pportionē determinabilē. ℭ Et iſtud correlariū ↄfirmat̄
9. vel. 12. per Dam. c. 7. vbi ipſe vult ꝙ eſſentia dicit pelagus ſubē infinitū ⁊ interminatū. ſba ḡ ſꝫ ꝙ hꝫ rōnē oīno p̄mi in diuinis: ⁊ vocat̄ ab eo pelagus ſic ipſa eſt infinita ⁊ interminata. ſic aūt nō includit̄ in ea nec veritas nec bonitas nec aliq̄ pprietas attributalis. ḡ ipſa infinitas eſt magis modus intrinſecus eēntie q̄ aliqd̄ attributū. ℭ Viſo de infinito de h̄ qd̄ querit̄ videam⁹. ſ. ſi reſo formalr̄ poſſet eſſe īfinita. hoc enī nō eſt q̄rere ſi reſo ſit eadē realr̄ alicui infinito de q̄ non eſt dubiū cōiter loquēdo: qꝛ realr̄ eſt eadeꝫ eſſentie: nec ēt eſt querere ſi reſo ſit p idētitatē illud infinitū.
Expō ſubtiliſſima qōis ppoſite. ſed eſt q̄rere ſi reſo formalr̄: h̄ eſt ſm ſuā entitatē ppriā que eſt entitas ad alterū ſit infinita intēſiue infinitate illius entitatis. h̄ eſt ſi entitati pprie huius p̄nitatis: vt eſt entitas ppria huius p̄nitatis: ſit infinitas intēſiua modus p ſe intrinſecus. ita p ſe intrinſecus ꝙ nō tm̄ rōne alicui⁹ alterius qd̄ ſit realr̄ illi entitati idē. ſed nō includēdo aliquā entitatē niſi iſtam: imo circūſcribēdo qōlibet p̄ter iſtā ad alterū adhuc eſſet entitas illa que eſt ad alterū intēſiue infinita in ſeipſa: ℭ Ex h̄ pꝫ ſtatiꝫ ꝙ rn̄ſio illa que cōiter dat̄ nō eſt ad qōnē: vtpote dicēdo ꝙ reſo originis eſt infinita formalr̄. qꝛ eſſentia eſt infinita: ⁊ illa reſo eſt eſſentia. Nō eniꝫ querit̄ ſi ſit p idētitatē aliqua res que ſit formaliter infinita: ſed q̄rit̄ an ipſa per ſe p̄ mō ſit illa res cuius modus p ſe intrinſecus ſit infinitas. Et iō ſi ſic arguit̄: diuinitas ē īfinita. p̄nitas eſt diuinitas. ḡ ⁊c. pꝫ ꝙ argumētū non ↄcludit: qꝛ maior eſt v̄a de p̄dicatione formali. minor aūt non niſi de p̄dicatiōe p idētitatē. p̄nitas eſt deitas ſm oēs. ḡ non poteſt inferri ↄcluſio in qua eſt p̄dicatio formalis: qꝛ non pōt
maior idētitas concludi in ↄcluſione extremoruꝫ q̄ ſit idētitas eoruꝫ ad mediū in p̄miſſis. Vn̄ ex altera de neccio ⁊ altera de ↄtingēti non ſeqtur ↄcluſio niſi ↄtingēs vel vnio ↄtingēs extremoꝝ. Niſi aūt in ↄcluſione hr̄et̄ p̄dicatio formalis hui⁹ .ſ. p̄nitas eſt infinita: nō hr̄et̄ ppoſitū ſicut pꝫ p intellectū prius expoſitū qꝛ nō hr̄et̄ niſi ꝙ p idētitatē eſt res quedā q̄ eſt infinita. ℭ Si aūt intēdas ↄcludere p̄dicationē formalē: ⁊ nō tm̄ p idētitatē ibi eſſet cōmutatio p̄dicationis idētice in p̄dicationē formalē: ⁊ iō in illatiōe eſt fallacia figure dictionis. cōmutat̄ eniꝫ quale q̄d in h̄ aliquid .i. interp̄tat̄ mediū qd̄ eſt quale q̄d eſſe hoc aliq̄d: qꝛ ſicut ille q̄ ex medio dicēte quale q̄d iſert mediū dicēs h̄ aliq̄d: ita hic ex vi illatiōis talis predicationis formalis intēdit inferre ac ſi eēt h̄ aliq̄d ex vi illatiōis: q̄ alr̄ nō teneret. altera aūt nō fuit vera niſi p idētitatē: ḡ cōmutans p̄dicationē p idētitatē in formalē vr̄ interp̄tari vtraq̧ p̄dicationē in premiſſis fuiſſe formalē: ſed nō eſt ibi p̄dicatio formalis. qꝛ nō pōt illa minor verificari niſi p p̄dicationē idēticā. ℭ Pōt
E aūt breuiter dici ꝙ ↄcluſio iſta. p̄nitas ē infinita. pprie loquēdo nō eſt v̄a. ⁊ rō eſt ex mō ſignificādi formali adiectiui: qꝛ ſignificat formā: vt forma eſt eius de q̄ dr̄ pp iſtā pprietatē adiectiuū nō pt p̄dicari niſi p̄dicatione formali: ⁊ tūc inferēdo eā ex p̄miſſis erit fallacia figure dictionis ſm modū prius aſſignatū. ſi ḡ infinitū nō dr̄ formali p̄dicatione de p̄nitate ſimpliciter: ↄcluſio eſt falſa. ſic ḡ intelligēdo cōcluſioneꝫ de idētitate reali alicuius infiniti ad p̄nitatē tm̄mō dꝫ inferri hec ↄcluſio. ſ. ꝙ p̄nitas eſt aliq̄d qd̄ eſt infinitū: ſed qd̄ hꝫ ſpālē difficultatē ſꝫ ꝙ alio mō intelligit̄. ſ. de infinitate que ſit formalis modus intrinſecus paternitatis ſm ſuam entitatem.

De ſecundo arti⁹ teneo hāc ↄnē ſꝫ ꝙ expoſitū eſt. p̄nitas non F
eſt formalr̄ infinita. Et ad h̄ ſunt tres rōnes. p̄ᵃ rō ſumit̄ ex entis infiniti vnitate. 2ᵃ ex eius cōicabilitate. 3ᵃ ex eius ſimplicitate ⁊ incōpoſſibilitate. Si quidē ens infinitū intēſiue eſt vnicū iplurificabile ⁊ non arctatum ſed cōicabile ⁊ cuicūq̧ incōponibile.

Prima rō ſic foīat̄ non p̄nt eſſe plura realr̄ diſtincta ⁊ formalr̄ infinita. plures ſunt reſones originis realr̄ diſtincte. ḡ non ſunt formaliter intēſiue infinite. nec p ↄ̄ñs aliqua illaꝝ: qꝛ q̄ rōe vna ⁊ quelibet alia. maior pbat̄. p̄io cōparando iſta plura inter ſe. 2° cōparando infinitū intenſiue ad entia finita gnāliter. ⁊ 3° ad intellectū ⁊ volūtatem ſpāliter. P̄io ſic. infinito nihil deficit entitatis eo mō q̄ poſe eſt illud hr̄i in vno: ſed oēm perfectionē ſimplr̄ poſe eſt realr̄: ⁊ per idētitatē haberi in vno ſumme pfecto. infinitū ḡ hꝫ in ſe realr̄ ⁊ per idētitateꝫ oēm pfectionē ſimplr̄: ſꝫ nō hꝫ in ſe realiter ⁊ per idētitateꝫ illud qd̄ realr̄ eſt diſtinctuꝫ ab eo. ḡ ab infinito nulla pfectio ſimplr̄ ſiue nullū pfectū ſimplr̄ pōt eſſe realr̄ diſtinctū. eēt aūt pfectio ſimplr̄ diſtincta realiter ſi eſſet aliud infinitū realr̄ diſtinctū. Hēmus ḡ ma. ꝙ nō p̄nt eſſe infinita plura realr̄ diſtīcta. Sꝫ in pbōne illa ma. 2ᵃ ppō vr̄ eē pbāda. ſ. ꝙ poſe ē oēm perfectiōeꝫ ſimplr̄ per identitatem haberi in ſumme perfecto.

pbat̃ ĝ ſic. q2 nihil eſt ſūme pfectū cui deficit aliq̃ p/
fectio ſimplr̃. qđ pbat̃. q2 nulla pfectio ſimplr̃ ē incō/
6 poſſibilis alteri pfectioni ſimplr̃: ⁊ ſi non poſſet q̃libz
hŕi in ſūme pfecto. hoc eſſet pp aliquā icōpoſſibilita/
tem eaꝝ. q̄ſſuptū. ſ. ꝙ nulla ſit incōpoſſibilis alteri. p/
bat̃ p rōnē pfectionis ſimplr̃: q2. n. ipſa eſt melior in
q̄libet q̄ꝫ nō ipſa: hoc eſt q̄ꝫ q̄ðlibet icōpoſſibile ſibi.
ſicut exponit̃ dictū Anſ. in rōne 2ª pncipali h⁹ articu
li. ſi ſint ĝ due pfectiones ſimplr̃ incōpoſſibiles inter
ſe dicant̃. a. ⁊. b. a. erit in q̄libet melius ipm q̄ꝫ nō ip/
ſum. h ē q̄ꝫ q̄ðlibet incōpoſſibile ſibi. ⁊ ita erit meli⁹
b. qđ ponit̃ incōpoſſibile ſibi: ⁊ pari rōne. b. ſi eſt pfe/
ctio ſimplr̃ erit melius q̄ꝫ. a talis circulatio eſt ipoſſi
3. thopi. c. 3. bilis: q2 tūc idē eſſet impfectius ſeipſo. ¶ 2° cōparā-
do illa plura īter ſe pbari pōt illa maior p hoc ꝙ plu/
ra bona excedūt in bonitate idē bonū vnū. ⁊ h qđ i q̄
libet illoꝝ pluriū eſt eq̄lis bonitas ſicut in vno illoꝝ.
nūc aūt ſi ſint plura infinita in q̄libet eoꝝ eſt eq̄lis bo
nitas ſicut in vno quolibet eoꝝ. ĝ illa plura bōa exce/
dūt in bonitate illud vnū bonū: ⁊ ita illud vnū non ē
īfinitū. ¶ Et ſi dicas ꝙ ſic argueret̃ ꝙ de⁹ ⁊ creatura
excedunt deū. Non valet: tū q2 q̄ðlibet illoꝝ pluriū
Rō notabi/ non eſt eque bonū cū vno illoꝝ. Et idē eſt ꝙ bonitas
lis ſolonis. cuiuſcūq2 illoꝝ alterius ab illo vno eminēter cōtinet̃
in illo vno. ⁊ iō ipm cū illo bono acceptū non auget
neq2 exceſſum facit ſup illud bonū in ſe. oppoſitū eſt
in hypotheſi: q2 ibi vnū bonū non continet̃ totaliter
eminēter in altero: q2 hoc eſt ɔ rōnē īfiniti. ¶ Ex cō-
paratione autē infiniti ad alia finita gñalr̃ arguit̃ ſic.
vnū infinitū ſufficiēter terminat dependentiā oium fi
nitoꝝ: ⁊ ſpāliter p⁹ᵐ a quo depēdent: ſed nō pñt plura
D ſufficiēter terminare depēdētiā in eodē ordine depē
dētie eiuſdē depēdētie: ĝ nec plura eē infinita. pbō
maioris ſicut depēdētia q̄cūq2 eſt rōne impfectiōis.
ſic terminare depēdētiā non q̄licūq2 ſʒ p: cōuenit
alicui rōne pfectionis. ſūma āt pfectio quā ipoſe eſt
excedi eſt in vno īfinito ītēſiue. ¶ Appet ēt illa ma/
ior de facto: q2 vnica eēntia terminat ſufficiēter oēꝫ
depēdentiā cuiuſcūq2 depēdentis: q2 tā illam que ē
ad pmā cām efficientē: q̄ꝫ illā q̄ eſt ad cām exēplarē:
⁊ ad pmā finalē minor aūt. ſ. ꝙ nō pñt eē plura p ter/
minātia eādē depēdentiā. pbat̃. q2 illud nō terminat
ſufficiēter dependentiā quo circūſcripto ſufficienter
terminat̃ illa depēdentia: q2 tūc aliq̄d depēderet ab
aliq̄ quo circūſcripto nihil min⁹ hēret a quo ſufficiē/
ter depēderet: ⁊ p ɔñs quo circūſcripto adhuc poſſet
remanere in ſuo eē. ſed ſi plura in eodē ordine poſ-
ſent ſufficiēter terminare depēdētiā. vno eoꝝ circū/
ſcripto adhuc terminaret̃ depēdentia cōplete que ē
ad alteꝝ. ⁊ ita illud non terminat: ⁊ pari rōne de alte
ro argueret̃: ⁊ ſic neutrū vel vtrūq2 terminat. Sicut
ĝ pma pbatio maioris pcedit ex hoc ꝙ īfinitū hʒ rea
liter ⁊ vnitiue oēm pfectionē ſimplr̃: q2 oīs talis pōt
hoc mō hŕi in eodē. ſic iſta pbō pcedit ex hoc ꝙ īfi/
nitū hʒ in ſe eminēter ⁊ ɔtētiue oēm pfectionē limi/
tatā: ⁊ ex hoc oēm depēdentiā entis limitati ſufficiē
ter terminare pōt. ⁊ ſic iſte due pcedūt ex hoc qđ di
3 ctū eſt in p articulo de infinito ꝙ hʒ oēꝫ rōnē entita/
tis ſiue oēm entitatē eo mō q̄ poſe eſt hŕi ab vno: qđ
eſt vel identice p pfectionib⁹ ſimplr̃ vel eminenter
p pfectionib⁹ limitatis. ¶ Ex iſta āt ɔparatione infi/
2. iiz. met. niti ad alia gñaliter pōt argui breuiter ſic. In entib⁹
in tex. ſm ordinē eſſentialē aſcēdendo ſemp itur ad vnita/
tem. ⁊ p ɔñs neceē eſt illū ordinē ſtatū hŕe in aliq̄ vno
īfinitū āt itēſiue eſt oīno ſūmū: ⁊ hoc ſm ordinem
eſſentialeꝫ: ĝ eſt oīno vnū. ¶ 3° pbat̃ maior ſpāliter
ex ordine īfiniti ad ītellectū ⁊ volūtatē: ⁊ hoc ſic: ens Pone ma.
īfinitū eſt obiectū p⁹ᵐ intellēs īfiniti. ⁊ obiectū eius ēt loco mi. q̄a
beatificū: ſed non pñt eē eiuſdē intellect⁹ infiniti plu ſic procedit
ra obiecta pma ⁊ beatifica. ¶ Confiſr ēt poſſet argui declaratio
de obiecto p ⁊ beatifico voluntatis. Prima ppō pōt doc.
intelligi de pmitate triplici: ⁊ de qualibet eſt va: ⁊ ſʒ
hoc pma ppō ɔtinet tria mēbra vna pmitas obiecti
dr̃ eē pmitas adeq̄tionis. q̄ñ. ſ. potentia nō excedit il
lud obiectū: q̄ō coloratū vel luminoſum dr̃ eē pmū
obiectū viſus. Alio mō p⁹ᵐ pōt dici virtute cui⁹ oē ali
ud ītelligit̃ vel cognoſcit̃ a tali intellectu: q̄ō lux eſt
p⁹ᵐ obiectū viſus. ¶ 3° mō p⁹ᵐ pōt dici pfectionis qđ
in ſe ɔtinet tanq̄ꝫ in ſummo pfectionē oīuꝫ obiecto
rū ⁊ virtutem pficiendi potentiā. obiectū āt beatifi
cū eſt illud in quo ſūme pficit̃ ⁊ q̄etat̃ ⁊ ſatiat̃ ītelēt.
Ex his trib⁹ pñt accipi tres maiores. nā idē intellus
non hʒ diſtincta adeq̄ta obiecta: q2 non pōt in aliud
obiectū diſtinctū ɔ ſuū obiectū adeq̄tū: q2 tūc idem
obiectū eſſet adeq̄tū ⁊ non adeq̄tū: ⁊ tūc potentia ex
cederet illud in operādo circa aliud ex equo diſtin-
ctū. ⁊ ēt nec potentia pōt hŕe plura obiecta pma pmi
tate virtutis q̄ eſt ſcđs intellēs: q2 non pōt eſſe ꝙ vtu
te. a. ītelligat q̄cq̄d ītellexerit: ⁊ ita. b. ⁊ ex vtute. b. in
telligat q̄cq̄d intellexerit: ⁊ ita. a. q2 ꝙ. a. ſit rō intelli/
gendi. b. ⁊ ecōuerſo eſt circulatio: ⁊ iſta circulatio eſt
ipoſſibilis. nec pōt ēt intellēs ſūme q̄etari in duob⁹ ex
equo diſtinctis: q2 non hʒ p obiecto beatifico ⁊ q̄e-
tatiuo illud quo circūſcripto nihil min⁹ quietaret̃ ⁊
beatificaret̃. ſed circūſcripto vno adhuc eēt in alio ſu
me ſatiatus q̄etatus ⁊ pfectus. ĝ in illo non poſſet eē
pfectus. pari rōne nec in alio. Potēt igit̃ tres ma. q2
eiuſdē intellēs non pñt plura eſſe obiecta ex equo di
ſtincta pma pmitate adeq̄tionis: nec pma primitate
virtutis: nec pma pmitate pfectionis ſicut obiectū
beatificū eſt p⁹ᵐ. minor. ſ. ꝙ īfinitū formalr̃ ⁊ itenſiue
eſt p⁹ᵐ obm ītellēs diuini q̄libet iſtoꝝ modoꝝ. pbat̃ ⁊
p de 2ª pmitate: q2 qđ eſt rō eſſendi eſt rō cognoſcē
di. infinitū ĝ cū eminenter ɔtineat in ſe q̄ðlibet ſm 2. meta.
oēm entitatē: ēt eminenter ɔtinet in ſe oēm cogno/ T. c. 4.
ſcibilitatē. ſic āt ɔtinens vtualr̃ aliq̄d eſt ēt motiuū
ad ei⁹ cognitionē. ſic ĝ īfinitū itenſiue q̄ðcūq2 hʒ rō/
nem obiecti pmi reſpectu ītellect⁹ diuini ⁊ hoc pmi 2
tate vtutis. ¶ Ex hoc ſeq̄tur ꝙ ipʒ eſt obiectū pmū In plo. 2. ⁊
pmitate adeq̄tionis: q2 ſicut oñſuꝫ eſt alibi in mā de 3. di. 1. q. 3.
intellēs diuīo. ītellēs diuin⁹ nō hʒ obiectū adeq̄tū cōe di. eiuſdeꝫ.
p abſtractionē ab oīb⁹ obiectis: ſed cōe cōitate virtu iz. meta.
tis ad oīa pſe obiecta. alias vileſceret eius intellus: T. c. 51.
q2 poſſet imutari ab obiecto finito. qđ ĝ eſt ſibi pmū
vtualiter eſt ēt p⁹ᵐ adeq̄tū. ¶ Ex hoc ēt pʒ 3ª pmitas
ſ. pfectionis q̄ eſt obiecti beatifici: q2 in perfectiſſimo
obiecto ⁊ ſūme cōtinente oēm perfectionem oīum
obiectoꝝ ſumme q̄etat̃ pficit̃: ⁊ ſatiat̃ ipſa potentia:
⁊ ita beatificat̃. ¶ Confirmat̃ iſta rō q̄ꝫtū ad maiorē
⁊ minorē. q2 ſint plura infinita diſtincta. a. ⁊. b. Intel
lectus diuin⁹ poterit intelligere vtrūq2. alioq̄n alteꝝ
non hŕet rōnem entis. neutrū aūt poteſt intelligi niſi
actu cōprehenſiuo cū ſit formaliter infinitū. vnico āt
actu comprehenſiuo non pñt intelligi duo diſtincta
habentia propriam infinitatem. q2 vnicum obiectū
intenſiue infinitum adequatur vnice comprehenſio
ni. ergo intellectus diuinus duobus actibus comp/
henſiuis intelligeret. a ⁊. b. ergo ſm illos haberet ſi/
mul duos actus. quod eſt impoſſibile. quia vnica cō
prehenſio infinita ⁊ infiniti adequat̃ vni intellectui
infinito vel nō ſimul: ⁊ ita ſucceſſio vel mutatio vel
nunq̄ꝫ cū vtrunq2 ſit infinitum intenſiue.

m **Secūda** rō pncipalis de cōicabilitate ſic formaĩ. oīs pfectio ſimplr eſt cōi
cabilis. oĩ īfinitū intēſiue ē pfectio ſimplr. g ꝛc. Nul/
la aūt pprietas pſonalis eſt cōicabilis: q2 ē formalis
rō incōicabilr exiſti. g nulla pprietas pſonalis ē infi
nita intēſiue. minor eſt manifeſta. q2 nihil pōt eē ma
gis pfectū q̄ q̄ ſit infinitū intēſiue. pbō ma. pme. q2
ſm q̄ colligiẽ ex intētione Anſ. mon. 15. pfectio ſim
pliciter ē que in quolibet hñte ipſam melius ē ipſaʒ
hēre q̄ nō ipſam hēre. Hec aūt regula indiget dupli
ci expōne. nō enim intelligiẽ ſic. melius eſt ipm quā

Expō ſubti/liſſima pfe/ctionis ſim/pliciter.

ſua negatio ꝯdictorie oppoſita: q2 ſic qḋlibʒ poſitiuū
eēt pfectio ſimplr: q2 qḋlibet poſitiuū eſt ſimplr me/
lius ſua negatione ꝯdictorie oppoſita. ſed intelligiẽ
ibi nō ipſum p quocūq; ſibi incōpoſſibili ēt poſitiue.
vt ſit ſenſus. pfectio ſimplr ē in quolibet melior q̄cū/
q; ſibi incōpoſſibili. 2° ītelligiẽ in q̄cūq; non p q̄cū/
q; nā. ſed p quocūq; ſuppoſito nō intelligēdo. vt eſt
talis nature vel talis. ſed abſolute accepto. vt eſt tale
ſuppoſitū pſcindēdo rōnē nature cuius ē ſuppoſitūʒ.
hoc pʒ q2 auro ſic cōſiderato: vt hʒ naturā auri vl' ſup
poſito ꝯſiderato: vt ſubſiſtēs in nā auri: nō eſt meliuʒ
nō aurū q̄ auꝝ: q2 incōpoſſibile vt incōpoſſibile nō ē
alicui melius: deſtruit. n. entitatē ipſius: imo meliꝰ
ſic eſt auꝝ eſſe aurū q̄ qḋcūq; icōpoſſibile nature au
ri. ¶ Eſt g intellꝰ ppoſitionis iſte: pfectio ſimplr eſt
n talis: que in quocūq; ſuppoſito abſolute cōſiderato
ſm rōnem ſuppoſiti non determinādo naturā i qua
vel cuius ſit ſuppoſitū: melius eſt ipm q̄ non ipm. h
eſt q̄ qḋcūq; incōpoſſibile ipſi. ¶ Ex hoc ſequiẽ pro
poſitū q̄ nulla pfectio ſimplr ſit formalr incōicabilis
pbō ꝯñtie. q2 qḋ ē formalr icōicabile ē formalr incō
poſſibile cuilibet alteri: cōſiderādo ēt illud ſub rōne
ſuppoſiti nō includēdo naturā: cuius ē illud pbatur.
q2 qḋ repugnat alicui: cū vt ſibi repugnat deſtruat ip
ſum: vt ſic: non ē melius ipm q̄ non tale. qḋ autē eſt
de ſe icōicabile repugnat cuilibet ēt ſub rōne ſuppo/
ſiti. g non ē melius illi: ēt vt conſidereẽ ſub rōne ſup/
poſiti q̄ non ipſum. Hēmus g iſtā ma. q̄ nulla per/
fectio ſimplr eſt formaliter incōicabilis.

Tertio arguiẽ ex incōpoſſibilitate ſic. pfectio ſimplr cuicūq; cōpoſſibili ſibi in eodē
o ſuppoſito nec̄io eſt eadē realiter. ſic intelligēdo q̄ in
abſtracto accipiēdo hoc ꝛ illud: veꝝ eſt dicere hoc ē
illud. Sed relo originis non ē cuilibet cōpoſſibili ſi/
bi in eodē ſuppoſito ſic eadē. g ꝛc. minor eſt manife/
ſta: q2 iſta non ē vera. gñatio actiua ē ſpiratio actiua.
maior pbaẽ inductiue: ꝛ rōne. Inductiue ſic. nihil ē in
diuinis qḋ nō ſit idē eēntie diuine. Imo ēt ꝛ cuilibet
eēntiali. ita q̄ ꝯſiderādo vtrūq; in abſtracto ſimplr:
veꝝ eſt hoc eſt hoc. de eēntia g ꝛ de eēntialibꝰ de qui
bus cōiter appet q̄ qḋlibet ſit infinitum formalr. pʒ
maior. q̄ qḋlibet eoꝝ eſt idē cuilibet ſibi cōpoſſibili
in eodē ſuppoſito. pbaẽ ēt eadem maior rōne ſic. q2
infinitū non ſolū non ē compoſitū: ſed ēt oīno incō/
ponibile cuilibet alteri. oē. n. componibile pt eē pe.
ꝛ per ꝯñs excedi. q2 totū eſt maius ſuo pte. Infinitū
aūt nullo mō pt excedi. g eſt oīno ſimplex ꝛ incōpoſi
tū ꝛ incomponibile. Si autē aliqḋ cōpoſſibile ſibi in
eodē ſuppoſito non eēt oīno idē ſibi: tūc ipm nō eēt
oīno incomponibile. q2 tunc ibi eēt aliqua cōpoſitio
ſaltē aliquo mō actus ꝛ potētie. Hēmus g pmā ptē
maioris. ſ. q̄ īfinitū eſt idē realr ei qḋ eſt ſibi cōpoſſi
bile in eodē ſuppoſito. 2ª pe maioris. ſ. q̄ ſic ſit ideʒ
q̄ ſit vera pdicatio in abſtracto. vt puta dicēdo hoc ē
hoc. pbaẽ. q2 cū pdicatio affirmatiua ſit vera ratione
p identitatis. oīs illa erit vera abſtracti de abſtracto:
vbi p abſtractionē non tolliẽ rō idētitatis. vbi autē p
abſtractionē tolliẽ rō idētitatis nō ē vā. Exēpluʒ. hec
eſt vera. albedo ē color. q2 lʒ extrema ſint abſtracta:
non tñ ſit abſtractio niſi a ſubiecto alterius nature. ꝛ
illud ſubiectū nō fuit pciſe ratio idētitatis eoꝝ extre
moꝝ. manet g ratio idētitatis nature ad nāʒ illo ſub
iecto excluſo. Albedo aūt ꝛ muſica non hñt idētitatē
niſi p acñs rōne ſubiecti. lʒ g hec ſit vera: albū ē mu
ſicū. p tanto. q̄ idē ſubiectū denolaẽ ab vtroq; acci
te: tñ abſtractiōe facta ab illo ſubiecto: qḋ fuit ratio
idētitatis eoꝝ: hec ē falſa: albedo eſt muſica. pʒ g q̄
pdicatio in abſtracto vera ē qñ extremoꝝ ē talis idē
titas: q̄ p abſtractionē non tolliẽ rō idētitatis eoꝝ.
Modo qñ vnū extremū eſt infinitū: p abſtractioneʒ
a ſuppoſito non tolliẽ rō idētitatis ad ipſuʒ. ꝛ hoc cu
iuſcūq; compoſſibilis ſibi in eodē ſuppoſito. Et ideo
pp infinitatē vt iam argutū eſt non pōt eſſe cōpoſſibi
lis in eodē ſuppoſito: niſi vera ꝛ pfecta idētitate rea/
li. g abſtractione facta a ſuppoſito q̄diu manet ratio
extremi infiniti formalr ſemp in q̄cunq; abſtractio/
ne manet rō identitatis extremi ad extremuʒ. ꝛ per
ꝯñs vera pdicatio in abſtracto hoc eſt hoc. ¶ Ex iſta
rōne pʒ gñaliter q̄ quedā pdicatiōes in diuinis ſunt
vere non ſolū in ꝯcreto: ſed ēt in abſtracto: que non
ſunt oppoſiti de oppoſito. q̄dā vere in ꝯcreto lʒ nō in
abſtracto: q2 non loq̄mur de illis que neutro modo
ſunt vere. vbi. ſ. extrema ſunt oppoſita: q2 nec pater
ē filius: nec pñitas eſt filiatio. Ubi aūt extrema non
ſunt oppoſita ſed cōpoſſibilia in eodē ſuppoſito ibi
ſemp ad minꝰ eſt pdicatio vera in ꝯcreto: ſicut pr̄ eſt
ſpirās: pr̄ ē ingenitus: non āt in abſtracto. ſic pñitas
eſt ſpiratio: ꝛ tñ hec ē vera. deitas ē pñitas. deitas ē
ſpiratio. hoc non eſt niſi q2 diuinitas eſt formalr infi
nita: non aūt pñitas: nec ſpiratio. ꝛ ideo abſtrahēdo
a ſuppoſito deitatē cū ſemp maneat in ipſa ratio infi
nitatis ſemp manet rō identitatis ſimplr ad pñita/
tem ꝛ ad ſpirationeʒ. ꝛ iō manet rō veritatis affirma
tiue pdicationis in abſtracto. ſed pñitatem que nō
eſt formalr īfinita abſtrahendo a ſuppoſito non ma
net rō identitatis eius ad ſpiratione actiuā que etiā
non eſt īfinita: q2 neutrū extremū ſm ppriā rationē
ſui hʒ infinitatē. ꝛ ideo lʒ hec ſit vera. pr̄ ſpirat. q2 ei/
dem ſuppoſito ꝯuenit vtrūq;. tñ abſtractione ab illo
ſuppoſito facta. q2 neutrū eoꝝ eſt infinitū: non eſt vā
pdicatio in abſtracto: pñitas eſt ſpiratio. Per oppo
q ſitum conſilis rō eſt. qñcūq; aliqḋ eſſentiale pdicaẽ
de aliquo eſſentiali. vel pſonale de eſſentiali vel eēn
tiale de pſonali. vtpote hec eſt vera. ſapientia eſt pa/
ternitas. ſapīa eſt ſpiratio ꝛ econuerſo. q2 abſtrahen
do a ſuppoſito adhuc manet alteꝝ extremū īfinitū
ſ. ſapīa. ꝛ ideo remanet adhuc rō idētitatis extremi
ad extremū facta tali abſtractione. ꝛ p ꝯñs rō verita/
tis l pdicatiōe affirmatiua. ¶ Pʒ g gñalr iſta maior
q̄ nunq̄ eſt negāda pdicatio in diuinis per identita
tem abſtracti de abſtracto: niſi q2 neutruʒ extremū
eſt formaliter infinitum. ſicut hec eſt neganda. pater
nitas eſt ſpiratio.

Circa tamē ma. iſtā quare pdicatio ali qua in abſtracto in diuinis
negatur dupliciter ab aliquibꝰ dicitur q̄ licet pater/
nitas ꝛ ſpiratio ſint idem realiter: tamen differūt rō/
ne. ꝛ hoc ſufficit ad impediendum talem predicatio
nem. ¶ Qñ aūt probaẽ q̄ talis dñia non ſufficit qñ
iſta eſt vera. ſapīa eſt bonitas. Rñdeẽ q̄ ſicut attri/
butū potentie non eſt attributū ſapiētie. Sic nec in

Tho. in pri. di.5.q.1. Hen. quoli. 5.q.1.

propoſito. ¶ Sed hoc non vꝫ ꝓbabile. qꝛ attributũ
vt attributũ dicit intẽtionẽ ſecũdã vel relationẽ ali-
quã rõnis circa illud de quo dr̃. Un̄ etiã numerat̃ ⁊
verũ eſt dicere ꝙ bonitas ⁊ ſapĩa ſunt duo attributa.
g̊ ſm illud ſm ꝙ eſt numeratio non eſt verũ dicere
ħ eſt hoc. qꝛ illud eſt rõnis. ſed nõ ꝑꝑ hoc negat̃ iſta.
ſapĩa eſt bonitas. vbi nõ includit̃ illud rõnis qd̾ nũe-
rat̃ in eis. g̊ a ſili non includẽdo niſi illud qd̾ rei eſt. ſi
oĩno idẽ eſſet in re paternitas ⁊ ſpiratio: eſſet hec ve-
ra. p̄nitas eſt ſpiratio. lꝫ nõ iſta. notio vel proprietas
p̄nitatis eſt notio vel proprietas ſpirationis. Quecũ
R ꝗ enim ſunt eadẽ re ſimpl̾r in deo ipſa ſignificata ẽt
in abſtracto ⁊ in noĩbꝰ prime ĩpoſitionis ſiue ſignifi-
cãtibus rẽ prime intẽtionis predicant̃ de ſe inuicez
in abſtracto. lꝫ nõ in noĩbus ſcḋe ĩpoſitionis ſiue ac-
cepta ſm aliqua noĩa ſcḋe intentionis. ſicut pꝫ i crea-
turis. vñ lꝫ iſta ſit vera. ſortes eſt hõ. non tñ rõ ſortis
Car. li. j dis. z. ꝗ̄ eſt ſingularitas eſt rõ hoĩs ꝗ̄ eſt vl̃itas. ¶ Aliꝛ dicit
alius ⁊ rõnabiliꝰ vt vꝫ ⁊ ad ꝓpoſitũ. ꝙ ꝓprietates in
eadẽ ꝑſona differũt ex nã rei ꝑter ꝯſiderationẽ intel-
lectus: qꝛ ad hoc ſufficit diſperatio: lꝫ non ſint oppoſi-
te: ⁊ ꝑꝑ ħ ꝑdicatio vnius de alia in abſtracto non eſt
vera. Et ħ iõ qꝛ illa diſtinctio ex nã rei eſt ꝑꝑ nõ infi-
nitatẽ huius ⁊ illius: qꝛ ſi ħ vel illud eẽt infinitũ non
eſſet talis diſtinctio nec ĩpediret̃ talis predicatio.

Circa tertiũ articulũ ꝯ ꝑdicta argui-
tur q̄duplr̄. ꝑ ſic. qd̾ nõ
eſt cõprehenſibile niſi ab intellũ infinito eſt formal̾r
infinitũ. gñatio illa vt gñatio eſt formal̾r incõprehẽſi-
bilis niſi ab intellũ infinito. g̊ ⁊c̄. minoꝛ ꝓbat̃ ꝑ illud
Eſa. 53. gñationẽ eiꝰ qs enarrabit. qd̾ exponẽs Hier.
homil. p̊ª ſup mat. de gñatione eterna filij qd̾ inquit
ĩpoſſe ꝓpħa dixit affatu ⁊c̄. ſed qd̾ eſt ĩpoſſe affatu ẽ in-
cõprehẽſibile ab intellũ finito. ¶ Confirmat̃ etiam ꝑ
illud Amb. ꝑ de tri. quero a te quõ putas inquit filiũ
eſſe genitũ. ⁊ ſequit̃: mihi ĩpoſſe eſt gñationis ſcire ſe-
cretũ. mens deficis: vox ſilet: non meatm̄ ſed ange-
lorũ: ⁊ ſupra cherubin ⁊ ſeraphin. ⁊ ſupra oẽm ſenſũ
eſt. ⁊ probat ibi qꝛ ſcriptũ eſt. Pax chriſti que exupe-
rat oẽm ſenſum ad phil. 4. Ex hoc arguit Ambro. ex
quo pax chriſti eſt ſupra omnem ſenſum quõ nõ ſu-
pra oẽm ſenſum eſt tanta gñatio. ¶ ꝑ. 2° arguit̃ ſic.
oĩs actio adequata ꝑncipio ⁊ termino infinito eſt for-
maliter infinita: gñatio in diuinis eſt actio adequata
ꝑn° formali infinito ⁊ termino infinito: qꝛ ꝑncipiũ ẽ
eſſentia vel memoria ĩfinita. ⁊ primus terminꝰ eſt fi-
lius qui eſt infinitus. terminus ẽt formalis eſt eſſen-
tia cõicata ſiue notitia declaratiua: quoꝝ vtrũqꝫ ẽ in-
finitũ. Et pꝫ ꝙ iſta actio eſt vtriqꝫ adeq̃ta. qꝛ non ꝑt
eſſe niſi vnica huius ꝑncipij ad hũc terminum. g̊ ⁊c̄.
¶ ꝑ. 3°. rõ ſubſiſtendi eſt rõ ꝑfectiſſime eſſendi reſo
originis ꝑme perſone eſt rõ ſubſiſtẽdi. g̊ eſt rõ ꝑfectiſ-
ſime eſſendi: ⁊ ꝑ ꝯñs infinita. qꝛ eẽ in diuinis eſt for-
maliter infinitũ. ¶ ꝑ. intellectus diuinus eſt forma-
liter infinitus. Alioq̄n nõ comprehẽderet infinitã eſ-
ſentiã diuinã: de qua tactũ eſt qõne ꝑª articulo ꝑ. ꝙ
intellectus vt intellꝰ eã cõprehendit. nõ eſt aũt infi-
nitus. niſi qꝛ eſt idẽ eſſentie diuine que eſt ꝑ infinita:
ſed paternitas eſt eadẽ illi. g̊ paternitas propter ean-
dem rationem eſt formaliter infinita.

Ad primũ iſtoꝝ qñ alicuius intellꝰ ẽ ali-
qd̾ ꝑmũ obiectũ ꝑmitate vir-
S tutis per illud qd̾libet aliud obiectũ intelligit̃ ſm or-
dinẽ quẽ vnũqd̾qꝫ obiectũ hꝫ ad illud ꝑmuꝫ. Iſta pꝫ
ex rõne illa q̄ facta eſt in iſta. q. articulo 2° de intellũ
⁊ volũtate. Exemplũ. qñ alicuius intellꝰ eſt aliqd̾ ꝑm̄

obiectũ primitate virtutis ĩmediatiue intelligit̃ ẽtu-
te eius illud qd̾ eſt per ſe idez illi q̄ illud qd̾ eſt per
accñs idẽ illi. nũc aũt intellectus diuini eſt oĩno idez
obiectũ ꝑm̄ ꝑmitate virtutis ⁊ adequatõis ſicut tactũ
eſt. eſſentia. ſ. ſub rõne eẽntie. nullũ g̊ ꝑſonale eſt illi
intellectui ħ mõ obiectũ ꝑmũ. ꝓpinquis tñ eſt ꝑ obie-
cto q̄ aliqd̾ creatũ pro q̄to qd̾ eſt idem obiecto ꝑ. ⁊
iõ ꝓpinquius in entitate. ⁊ per ꝯñs in cognoſcibilita-
te. ¶ Ad formã argumẽti maioꝛ eſt vã ſic intelligen- z. meta. t. c.
do. ꝙ ſi obiectũ ẽ ĩcõprehẽſibile ꝓpria incõꝑhẽſibili- 4.
tate eſt ẽt infinitũ ꝓpria infinitate. ſꝫ ſic minoꝛ eſt fal-
ſa. ſ. ꝙ gñatio illa vt gñatio eſt incõprehẽſibilis lꝫ illa
minoꝛ poſſet hr̃e verũ intellm̃ per accñs: vel ſm ali-
qd̾ cõcomitãs: vel adhuc (⁊ magis ad ꝓpoſitũ) ſm il-
lud qd̾ eſt rõ intelligẽdi ipſam. ipſa eniꝫ nata eſt ꝑ in-
telligi ꝑ eſſentiã tãq̄ per primũ obiectũ tã ab intel-
lectu diuino q̄ beato: qꝛ eſſentia vt eſſentia eſt ꝑmũ
obm̄ tam illiꝰ q̄ iſtius. iſta aũt rõ intelligẽdi gñatio-
nẽ eſt ĩcõprehẽſibilis: ⁊ ita gñatio poſſet dici incõpre-
hẽſibilis ꝑncipiatiue ſiue cãliter. ¶ Poſſet ẽt dici in-
cõprehenſibilis cõcomitãter ſiue q̄tũ ad illud qd̾ in-
cludit: qꝛ gñatio ĩcludit cõicationẽ eſſentie q̄ fit ꝑ ip-
ſam eſſentiã ꝑſone ad ꝑſona. Iſta aũt cõicatio ꝑſup-
poſitiue includit infinitatẽ eẽntie: qꝛ ipſa non poſſet
ſic cõicari pluribꝰ ſuppoſitis niſi eſſet infinita: ⁊ ideo
gñatio eſt incõprehẽſibilis q̄tũ ad ꝑſuppoſitũ. ſ. cõi-
cationẽ eẽntie q̄ req̄rit eſſe infinitũ. ¶ Sꝫ ꝯ iſtas iſi-
ſiones arguit̃: qꝛ ſemꝑ reſtat vis de ꝓpria rõne gene-
rationis vt gñatio eſt per qd̾cũqꝫ ꝑn̄ intelligẽdi intel-
ligat̃: ⁊ q̄cq̄d preexigit in intelligẽdo ⁊ cõmunicãdo
ſemꝑ ipſa in ꝓpria intelligibilitate ſua vꝫ incõprehẽ-
ſibilis ꝑ auctoritates adductas: ⁊ cuiuſcũqꝫ intelligi-
bilitas ꝓpria ẽ ĩcõprehenſibilis illud eſt intelligibile
infinitũ. ¶ Rñ° poſſet dici ꝙ ꝯprehenſibile ĩtellectui
finito eſt neccõ finitũ: ⁊ ĩcõprehẽſibile illi intellectui
nõ ẽ finitũ: ⁊ ſic cõcedit̃ minoꝛ. ꝙ generatio vt gene- T
ratio eſt incõprehenſibilis intellectui creato: ⁊ ita ſꝫ
ꝓpriã entitatẽ ⁊ ꝯprehẽſibilitatẽ non eſt finita: ſꝫ ex
hoc nõ ſequit̃ ꝙ ſit infinita: de quo tanget̃ in riſione
ad ꝑncipale argumẽtũ. ſꝫ hoc g̊ maioꝛ huiꝰ argumẽ-
ti eſt negãda accipiẽdo incõprehẽſibile negatiue pro
nõ poſſibili cõprehendi: qꝛ ad ħ ꝙ eſſet vera oporte-
ret illud intelligere quaſi ꝯrie. ſ. pro habẽte quãnta-
tẽ virtualẽ extẽdẽtẽ ſe vltra oẽ cõprehenſibile: vel oẽ
cõprehenſibile excedentez: qd̾ non eſt in propoſito.
¶ Ad 2m̄. adeq̃tio dicit ꝓprie eq̃litatẽ duoꝝ in eadẽ
q̄titate: ⁊ ſic nõ ẽ adeq̃tio in propoſito. Alio mõ ade-
quatio dr̃ non ſm q̄titatẽ ſed ſm ꝓportionẽ: ⁊ ſic dr̃
aliq̄d adequatũ alteri qd̾ eſt ſũme ꝓportionatũ ſibi.
ſi ibi ſit adeq̃tio vtpote effectus adeq̃tus cãe qui eſt
ꝓportionatus in rõne effectus: lꝫ ille non ſit ſimpl̾r
ſibi adequatꝰ eq̃litate q̄titatis. Hoc mõ illuminatio
diceret̃ adeq̃ta ſoli que maioꝛ eſſe non poſſet: lꝫ lu-
mẽ nunq̄ ſit equale ẽt ſm ꝑfectionẽ q̄titatis ipſi ſo-
li: qꝛ eſt effectus equocus. ¶ Ad formã: tũc maioꝛ ẽ
vera de adequatione ꝑ mõ ſi illa eſſet: ſed ſic minoꝛ
eſt falſa: ⁊ preciſe vera de adequatione 2° modo. nec
adhuc de adequatiõe illo modo: q̄. ſ. eſt ſm intenſio-
nẽ: ſꝫ ſm extẽſionẽ: qꝛ. ſ. vnũ ꝑn̄ generãdi non ꝑt ex-
tẽdi ad aliã gñationẽ q̄ ad iſtã. Non eſt g̊ hic adeq̃-
tio quãtitatiua: nec eſt ꝓpria adeq̃tio ſm ꝓportionẽ
q̄tũ ad intenſionẽ: ſed tantũ q̄tũ ad extẽſionẽ: ⁊ ita
nullo mõ includit infinitatẽ q̄ta eſt in illo cui adeq̃-
tur. ¶ Ad 3m̄ ſicut tactũ eſt in precedenti qõne. arti-
culo. 2. in fine. ſubſiſtere eſt equiuocũ. vno modo ac- U
cipit̃ pro per ſe eſſe. ⁊ ſic loquitur Aug. 7. de tri. c. 4.

ois res ad ſe ſubſiſtit quãto magis deus. Alio mõ ꝑ
incõicabilr per ſe eſſe: ſiquidẽ cõicabile intelligit̃ nõ
quaſi ſubſiſtẽs: ſed quaſi inherens ſubſiſtẽti. ⁊ quaſi
modũ inherẽtie hñs. ꝑ mõ cõcedo ꝙ ſubſiſtere foꝛa/
liter dicit ꝑfectiſſimũ eſſe: ⁊ nõ dicit niſi eſſentiã ſm
Aug. 2° mõ ſubſiſtere pſupponit perfecte eſſe: ſ; nõ
formalr includit: ſed tantũ addit incõicabilitate; ſu/
pra per ſe eſſe ꝑ mõ acceptũ: ⁊ illud ſic eſt ratio ſubſi
ſtendi: qḋ eſt rõ incõicabiliter per ſe eſſendi: ⁊ talis
eſt relatio. rõ aũt eſſendi incõicabiliter non eſt rõ per
fectiſſime eſſendi. ¶ Ad vltimũ cõcedo ꝙ intelľs ẽ
formaliter infinitus propria infinitate q̃ eſt modus
intrinſecus ſue proprie entitatis. ſ. intellectualitatis
vt intellectualitatis: ⁊ tñ paternitas non ſic eſt infini
te: cũ hoc tñ pñitas eſt eadẽ realr eẽntie aliquo mõ
ſicut intellectus. Et cum addit̃ ꝙ infinitas intelľs ẽ
ꝓpter idẽtitatẽ eius ad eſſentia;. ¶ Rñdeo. primu;
X oino in diuinis (vt tactũ eſt in prima qõne) eſt eſſen
tia vt eſſentia: que ſm Dam. eſt pelagus ꝓpter ꝯpre
henſionẽ oium ꝑfectionum diuinarũ. iſta eſt infinita
nõ tñ intenſiue in ſe: ſed etiã virtualiter ꝑ ⁊ per ſe cõ
tinens oia intrinſeca: qḋcũq; aũt aliud cõtinet ꝑ idẽ
titatẽ alia: ſed non primo oia: q2 nec a ſe: ſed virtute
eſſentie: a qua etiam habet ſuam infinitate;. Uidet̃
ergo ꝙ eſſentia h; infinitatẽ ⁊ formaliter: ⁊ propria;
⁊ primã: q2 a ſe: q2 reſpectu oium dr̃ pelagus: q2 oẽ;
ꝑfectiſſime cõtinet entitatẽ intrinſecã: vt poſſibile ẽ
eã cõtineri in vno formalr. Ab hac aũt prima: ſicut l;
loq̃: emanãt oia ordinate. ꝑ quidẽ intrinſeca eſſentia
Nõ q intelligis ⁊ plibus hec applicabilis. lia que nõ dicũt reſpectũ ad extra. 2° notionalia. 3° ⁊
vltimo creata ſiue extrinſeca. ⁊ qḋlibet emanãs reci
pit illud ꝑfectionis ab ea: cuius eſt capax ſi ſibi nõ re
pugnat: ⁊ illius recepti cã quaſi effectiua: ⁊ primaria
eſt infinitas eſſentie. cã aũt ſiue rõ formalis eſt ipſa
entitas propria cuiuſlibet emanãtis. eſſentiale g̃ reci
pit ab ea infinitatẽ formalẽ: q2 talis eẽntia ſufficit in
ratione principij ⁊ fundamenti ad dandũ talẽ quan/
titatẽ: ⁊ talis quãtitas virtualis ipſi non repugnat: ſi/
cut nec cõicabilitas. ipſi aũt relationi perſonali cõpe
tit per eſſentiam eſſe ad alterum: nec cõpetit ſibi in/
finitas intenſiue propria: q2 ipſa non eſt capax talis
quãtitatis: ſicut nec cõicabilitatis. Etiã in genere ꝑn
cipij formalis eſt ſtat9: h enĩ accipit infinitatẽ: illud
Reſolõ notabilis. nõ: q2 hoc eſt hoc: ⁊ illud eſt illḋ. ſicut hoc accipit cõi
cabilitatẽ: illud incõicabilitatẽ: q2 h eſt h. ⁊ illud eſt
illud. repugnãtia enĩ formalis ⁊ nõ repugnãtia ꝑ re
ducit̃ formalr ad rõnẽ eius: cui dr̃ eſſe repugnantia.
y Tandẽ ab eſſentia creature recipiũt entitatem fini
tam: q2 talis ſola eis cõpetit. ¶ Ad formã igit̃ argu/
menti dico ꝙ ſola idẽtitas eſſentie nõ eſt ſola rõ ha/
bẽdi infinitatẽ formalr. ſed eſt rõ ſufficiens oi ei cui
formalr non repugnat infinitas. formaliter aũt repu
gnat relationi ꝑſonali vt ꝓbatũ eſt: ⁊ nulli eſſentiali.
Et ſi queras quare cõpoſſibilis ẽ infinitas huic ⁊ nõ
huic. põt queri in oppoſitum quare huic repugnat in
cõicabilitas: ⁊ huic non: qḋ omnes concedunt ⁊ eſt
eadẽ rñſio: q2 in rõne principij formalis. q2. ſ. forma/
liter h eſt hoc: ⁊ illud eſt illḋ formalr. Quia aũt in rõ
ne principij fundamẽtalis ipſa eſſentia eſt vnũ prin/
cipiũ illimitatũ: a quo multa ſunt ordinate nata ꝓce
dere. ⁊ qḋlibet in ꝑ inſtãti: in quo quaſi emanat vel
ꝓcedit in eſſe: ſuã habet entitatẽ: hoc talem ⁊ illud
talem. ⁊ huic ſua entitas eſt ratio repugnantie alicu/
ius: cuius tñ illi nõ eſt rõ repugnantie entitas ſua.

Ad argumẽtũ ꝑncipale ſicut dcla
ratũ eſt in ꝑ art°. in

finitas in entitate dicit totalitatẽ in entitate: ⁊ ꝑ op/
poſitũ ſuo mõ finitas dicit partialitatem entitatis. oẽ
eni finitum vt tale min9 eſt infinito vt tali: q2 ſm Eu
clidem. 7. ꝯne. 4. ois numerus minor maioris nu/ Idẽ ibide; diffõne. 12.
meri ꝑs eſt vel ꝑtes. Hoc non ſic intelligendum eſt:
ꝙ iſte binarius ſit ꝑs illius ternarij: q2 nihil eſt ſic in
diuinis. ſed q̃tum ad ꝓportiones oẽs attendendas
in q̃titatibus ille binarius ſe habet ad illum terna/
riũ: ſicut ꝑs vel ꝑtes ad totum: q2 ſimili mõ excedit̃
ab illo ternario: ſicut excedit̃ alius binarius ab alio
ternario cuius eſt ꝑs. Ita dico h. nullum creatu; eſt
ꝑs dei: cũ deus ſit ſimpliciſſimus. ſed oẽ finitu; cum
ſit minus illa entitate infinita cõformiter poteſt dici
ꝑs: l; nõ ſit ſm aliquã ꝓportionem determinatã: q2 Aa
exceditur in infinitum. ⁊ hoc mõ oẽ aliud ens ab en
te infinito dr̃ ens per ꝑticipationem: q2 capit parte;
illius entitatis que eſt ibi totaliter ⁊ perfecte. Hoc
ergo volo habere ꝙ oẽ finitum: cum ſit minus infi/
nito eſt pars. cui ergo repugnat eſſe pars vel excedit
realiter ab aliquo: ei repugnat eſſe finitum. nunc aũt
paternitati huic repugnat eſſe pars diuinitatis illo Ex h habes cur pñitas i creaturis eſt q̃ta foꝛalr. ñ aũt in diuis.
modo vel excedi a diuinitate. q2 ꝑꝑ infinitatem di/
uinitatis pñitas cu; ſit compoſſibilis ſibi in eodem
ſuppoſito eſt ſimpliciter idem ſibi. ⁊ per ꝯñs realiter
excedi non põt: nec eẽ ꝑs nec rõnem partis habere
põt. non ergo eſt finita nec infinita: ſicut prius proba Bb
tum eſt: q2 ſicut finitu; habet rõne; ꝑtis mõ ꝑdicto:
ita infinitum habet rõnẽ totius hoc mõ. ſ. ex plenitu
dine quãtitatis virtualis ſue mẽſurans oẽ aliud vt
maius per acceſſu; ad ipſum: ⁊ min9 ꝑ receſſum: ſed
nec paternitas habet rõnẽ totalitatis: q2 menſura ſ;
gradũ quẽdã perfectionis ſtat ad aliqḋ primũ in or/
dine menſurandi: qḋ eſt eſſentia abſoluta. ¶ Dico g̃
breuiter ꝙ paternitas nec formalr eſt finita nec for/
maliter infinita. Et cũ arguis ex diuiſione imediata
entis in iſta ẽt anteq̃ deſcẽdat in decẽ genera. cõce/
do hñ ꝙ iſta nõ diuidũt ens vt iam ꝯctum eſt ad ali/
quod genus. imo quodlibet genus ⁊ ens vt imedia/
te indifferẽs ad decẽ genera. eſt ꝑciſe ens finitũ. fini/
tũ tñ ⁊ infinitũ nõ diuidũt ens niſi ens q̃tũ. q2 ſicut
ſm phm. i. phyſi. finitũ ⁊ infinitũ q̃titati cõgruũt qḋ T. c. 15.
eſt verũ de finito ⁊ infinito ⁊ quãtitate proprie acce/
ptis: ita etiã extẽſiue loquẽdo finitũ ⁊ infinitũ vt ſunt
paſſiones entis conueniunt preciſe enti in ſe haben Hec rñſio apḋ ſcotiſtas ẽ vt ꝑn⁹ dg̃ 2. elencoꝝ ad finem.
ti quantitatẽ aliquã perfectionalẽ. talis aũt quãtitas
non conuenit entitati niſi que poteſt eſſe partialis
vel totalis inter eſſentias. quãtitate; enim cõparatã
ad aliam ſtatim op; excedere vel excedi ⁊ eſſe par/
tiale vel totale: ſicut hic loquimur de partiali ⁊ tota/
li. paternitas autem vt paternitas non poteſt eſſe in/
ter entitates totalis nec partialis. ¶ Poſſet etiã dici
ꝙ quãtitas virtualis non conuenit niſi entitati qui/ Cc
ditatiue. vt. ſ. diſtinguit̃ ab entitate hypoſtatica. ⁊ ꝑ
ꝯñs nec finitas nec infinitas. Iſta aũt entitas l; ſit in
ſe quodãmodo quiditatiua: tñ vt eſt talis eſt tantum
hypoſtatica. ¶ Tertio modo dici põt ꝙ quantitas
virtualis non conuenit niſi entitati abſolute. Sed il
le due rñſiones vltime concedũt aliqua dubia de en
titate hypoſtatica ⁊ entitate relatiua. ꝙ. ſ. nõ habeãt
quantitatẽ virtualem. ¶ Uiſo de relatione originis
in diuinis ſequitur queſtio de relationibus cõmuni
bus: ⁊ eſt vnica. Qõ. VI.

Utrum eq̃litas in diuinis ſit rela
tio realis: arguit̃ ꝙ ſic. il
la relatio eſt realis que h; fundamentũ
reale ⁊ extrema realiter diſtincta. iſta ẽ

bmői. ğ ꝛc. ꝓbatio mi. ibi eſt magnitudo realis: ſed eſſentie ꝛ ꝑſone realiter ſunt diſtincte que dñr adinuicem equales. ℭ Contra. oīs relatio realis fundaẗ ſup actionē ꝛ paſſionē vel ſupra quãtitatē. 5. meta. I deo nulla relatio realis fundaẗ ſup quãtitatē qꝛ ſm Aug. 5. de tri. c. i. deus eſt magnus ſine quãtitate. ğ nulla eſt ibi relatio realis niſi fundata ſup actionem ꝛ paſſionē. talis aũt ibi ē ſola relatio originis. eq̃litas aũt nõ eſt relatio originis. qꝛ eiuſdē rõnis in vtroq; extremo. ℭ Itē eadē eſt magnitudo in trib' ꝑſonis ſicut eadem eſſentia. ğ extrema non ſunt realiter diſtincta: nec per ꝯñs relatio realis.

T. c. 20.

Hic ſunt tria videnda. ꝑ ſi equalitatis in diuinis ſit aliqd̃ fundamentum reale. 2° ſi ſit realis diſtinctio extremoꝝ. 3° ſi illa eq̃litas ex natura rei inſit extremis ſm fundamentuȝ. ℭ Primus articulus hȝ tria. ꝑ videdũ de fundamẽto equalitatis in cõi. 2° qd̃ poſſet aſſignari fundamẽtũ equalitatis in diuinis. ꝛ ſi ſint plura fundamenta que ꝛ quot. ꝛ 3° de quocũq; coꝝ ſi ſit ibi reale.

Cap. de q̃titate.

A

Primũ vr̃ accipi a pħo ꝙ fundamẽtũ equalitatis ſit quãtitas. ait. n. in predicamentis ꝙ ꝓpriuȝ eſt quãtitati ſm eã equale vel inequale dici. Iſtud ſecũdũ notat fundamentũ illius relationis ſicut ipſe loquiẗ. c. de qualitate. ꝙ ꝓpriuȝ ſibi eſt ꝙ aliqd̃ ſm eã dicaẗ ſimile vel diſſile. Iſtud dictũ de fundamento equalitatis vel ſimilitudinis vr̃ magis explicare. 5. meta. c. de ad aliqd̃. equale. ſimile. idē ſm vnũ dñr oīa. equalia quoꝝ quãtitas eſt vna. ſimilia quoꝝ qualitas eſt vna. eadē quoꝝ ſuba ē vna. hoc ipſe vr̃ innuere ꝙ non ſola q̃titas ē fundamẽtum equalitatis. ſed reqriẗ vnitas q̃titatis. ꝛ tũc eſt qõ gñalioꝛ qõne ꝓpoſita duplex. vna an vnitas ſit formale ĩ fundamẽto equalitatis ꝛ ſi dareẗ ꝙ ſic: an ĩmediatioꝛ q̃ ipſa q̃titas cuius eſt vnitas vel econuerſo. 2ª qõ an vnitas ſit ꝑ ſe ꝑtinens ad fundamentum equalitatis ꝛ importet per ſe aliqd̃ poſitiuũ: vel ſolũ priuationē: vel negationē: ꝙ ſi diceret̃ ſolaȝ negationē importare: ꝛ cũ h̃ eſſet ꝑ ſe de fundamẽto eq̃litatis ſiue tanq̃ rõ ꝓxima ſiue remota ſequiẗ ꝙ generaliter equalitas non eſſet relatio realis. Iſtã concluſionē gñalem ꝛ iſtas duas ꝑmiſſas ex q̃bus ſequiẗ nõ opȝ hic diſcutere: qꝛ trãſcendũt qõnē ꝓpoſitam. cõcedentes enim equalitatē eſſe alibi relonē realeȝ adhuc negant ſpãliter de equalitate diuina. Eſto igitur ꝙ equalitas gñalr̃ ſit relatio realis vl̃ poſitiua nõ adhuc inquireẗ ſi quãtum eſt ex pte eoꝝ q̃ requirantur ad relationē realem: poſ ẽt e que ſaluari in equalitate diuina ſicut in equalitate creata.

T. c. 20.

Uide. 5. meta. t. 19. d. i. t. 14. di. 3. q. 2. t. i. diſ. 4. ꝛ inde in ſiñ

De ſecũdo in iſto articulo. ſ. de qualitate in diuinis in ſpãli quid ſit eius fundamentũ. Illud vr̃ Aug' aſſignare ꝑ de ſide ad petrũ vbi loquens de tribus ꝑſonis diuinis dicit. Nulla indi̇t alterã ꝓcedit eternitate: aut excedit magnitudine: aut ſuperat ptãte: qꝛ nec ſilio pater anterior: aut maioꝛ eſt. Et põt addi: aut ẽt potentioꝛ. Illd̃ dictũ Auguſtini probaẗ ex dictis pħi. qꝛ ſi equalitas eſt ſm quantitatem. cũ quantitas primo diuidatur in continuã ꝛ diſcretã: in diuinis non põt eſſe equalitas ſm quantitatē diſcretã. qꝛ nulla eſt ibi niſi trinitas: que nõ eſt numerus: vel ſi eſt pluralitas minor pars eſt quodammodo maioris: ꝛ ita inequalis ſibi. Quantitas aũt continua diuidiẗ in ꝑmanentē ꝛ ſucceſſiuam. in deo non eſt quãtitas ſucceſſiua. eſt tñ aliqua que eſt ſibi corrñdens que eſt quãtitas durationis. ꝛ illa ꝓprie dr̃ eternitas. q̃titas ꝑmanẽs in creaturis dr̃ cõiter magnitudo molis. ꝛ oĩs ſibi corrñdẽs in diuinis diciẗ magnitudo virtutis. Seq̃tur ergo ex dicto pħi dictũ Auguſtini ꝙ ad hoc ꝙ equalitas ſit ĩ diuinis aut eſt ſm magnitudinē aut ſm eternitatē.

B

In pñ. c. de q̃titate.

ℭ 2°. dictũ Auguſtini exponiẗ. qꝛ tũc ex dictis vr̃ ſuperfluere 3ᵐ qd̃ addit ſm ptãtem. Sed ē rñſio ꝙ eq̃litas aliquoꝝ attendiẗ ꝓprie ſm aliqd̃ eis intrinſecum ꝛ ad ſe. ex ꝯñti tñ equalitas attendi põt in comparatione ad extrinſeca. Uñ ex ꝯñti ex hoc ꝙ aliqua formã aliquã hñt in equali gradu: ſeq̃tur ꝙ ſm eam poſt equalr̃ agere in cõparatione ad extrinſeca: equalitas ğ ptãtis ꝓprie non eſt alia ab equalitate magnitudinis. ꝛ hoc ex equo diſticta. ſed eſt quaſi explicãs quandã equalitatē magnitudinis. que. ſ. magnitudo eſt forme actiue. ſicut in creaturis que hñt equaleȝ magnitudinē caloris: hñt potentiã equalem calefaciendi. ſic ğ ſunt tria connumerãdo equalitatem q̃ ē in cõparatione ad extrinſeca cũ equalitate que ē ſm intrinſeca. ꝓprie aũt ꝛ ex equo ſunt tñ mõ duo que ſunt ad ſe ꝛ ad intra ſm que attendiẗ equalitas. ſ. ſȝ magnitudinē ꝛ eternitatē. Et forte ꝓpter iſta Aug' in replicando: tñ mõ iſta duo replicat nõ potentiã cũ ait. non eſt pr̃ ſilio anterioꝛ aut maioꝛ. non dicit aut potentioꝛ. ℭ Eſt ẽt aliud dubiũ circa illud dictũ Auguſtini quare non ſm plura attendiẗ equalitas. ſunt. n. pater ꝛ ſilius equales ſm ſapiaȝ: ſm bonitatē: ſm iuſtitiã ꝛ cetera talia. ℭ Rñ°. nõ ſunt equales ſȝ ſapiaȝ niſi vt hñtes vnã magnitudinē. ꝛ iõ ſi ſm quãcũq; ꝑfectionē eſſentialē ſunt equales. ſemꝑ ꝓxima rõ eq̃litatis eſt magnitudo illius ꝑfectionis. ꝛ iõ ꝑ ſolã magnitudinē intelligit ipſe quãcũq; ꝑfectionē eſſentialem. qñtum. ſ. ad illud qd̃ eſt fundamentũ equalitatis: qꝛ nulla fundat niſi ſub rõne magnitudinis.

C

De tertio in iſto articulo pȝ ꝙ ad illud videndũ opȝ tria videre. ꝑ an magnitudo ſit ibi ex nã rei. 2° an eťnitas. 3° an ptãs. ℭ De primo opȝ tria videre. ꝑ qualr̃ magnitudo poni poſſet ĩ diuinis. 2° qꝛ magnitudo eſt alicuius magnitudo. ideo ad hoc ꝙ habeamus magnitudinē ex nã rei opȝ ꝑmo hr̃e aliquid ex nã rei cuius ſit magnitudo. Et 3° an illa magnitudo eius ſit ibi ex nã rei. vt ſic ꝑmum iſtoꝝ qd̃. ſ. eſt de magnitudine reqrat tria ad hñdum complete ꝓpoſitum.

De primo pħs. 5. meta. c. de q̃titate dicit. Sunt aũt magnũ ꝛ ꝑuuȝ ꝛ maius ꝛ minus. ꝛ ſm ſe ꝛ adinuicem dicta quantitatis paſſiones ſm ſe. trãſſeruntẽ ẽt ꝛ ad alia hec nõia vult dicere ꝙ magnũ ꝛ ꝑuum ſiue accipiatur abſolute ꝛ ſm ſe. ſiue reſpectiue ſm ſe conueniunt q̃titati proprie dicte. tranſlatiue aũt aliis. Et hoc apparet ſatis per rõnem ꝙ non negaret pħs equalitatem eē indiuiduorum eiuſdem ſpẽi in quolibet gñe: ꝛ inequalitatem ſpecierum. ꝛ ꝑ ꝯñs cũ ſm ipſum equale ꝛ inequale non dicantur niſi ſm quantitatem. quãtitas aliquo modo conuenit oĩ enti cuiuſcunq; gñis. ꝛ ꝑ ꝯñs licet magnũ ꝛ ꝑuum ſm eum ſint paſſiones proprie q̃titatis: tñ tranſlatiue accepta ſunt trãſcendentia ꝛ paſſiões totius entis. Aug. aũt. 6. de tri. c. 8. iſtã magnitudinē quã pħs dicit trãſlatiue dictã dicit eē magnitudinem non molis ſed bonitatis ꝛ ꝑfectiõis. In his inquit que non mole magna ſunt idē eſt maius eſſe qd̃ melius eſſe. ℭ Patet ergo ꝙ magnuȝ ꝑ modo ſm Ar. proprie dictum ꝛ ſm Aug'. magnũ mole non eſt in deo nec in aliquo ſpirituali: ſed magnum tranſlatiue ſm pħm. ꝛ magnuȝ bonitate ꝛ virtute vel perfectione poteſt poni ibi qꝛ illud eſt tran

T. c. 18.

D

3. met. t. c. ii. 8. me. t. c. io. ꝛ. io. meta. t. c. 2. ꝛ inde.

ſcendens conueniens ſuo modo oi enti.
Quantū ad 2m. in dubijs afferat̄ certū. certū eſt ꝙ eſt ibi eſſentia ex nā rei. qd̄ ēt declaratū eſt in ꝑ articulo p̄me q̄ōnis.
E **Et ſtatim** ex h̄ infert̄ 3m. ſ. ꝙ ipſa eēntia vt eēntia h̄z ex nā rei ꝓpriam magnitudinē. ⁊ h̄ ꝓbat̄ auctoritate ⁊ rōne duplici.
12. Auctoritas eſt Dam. c. 9. vbi vult ꝙ eēntia eſt pelagus qddā ſube infinitū ⁊ iterminatū eēntia vt ſepe dictū eſt: dr̄ ab eo pelagus qddā quaſi ꝑ oritatē ⁊ p̄mā cōprehenſionē bn̄s oium: ⁊ vt ſic ſm ipm eſt infinita ⁊ interminata: ſic ḡ eſt infinitas eēntie vt eſſentia. ¶ Ex his ſic arguit̄. eſſentia ē infinita ex nā rei vt accipit̄ ex auc̄te Dam. qꝛ vt eſt pelagus eſt infinita. ⁊ vt eſt oino p̄a ex nā rei dr̄ pelagus. infinitas aūt eēnt e dr̄ magnitudo eius ꝓpria. ḡ hēt ꝓpriā magnitudinē ex nā rei. minor d̄ſtū ad aliq̄d ſatis pȝ: qꝛ ſicut q̄ntitatiua infinitas ꝓprie dicit magnitudinē: imo extēſiue illuminationē q̄titatis ꝓprie ita infinitas intēſiua. ⁊ i pfectione dicit ſummā pfectionē vel magnitudinez pfectionis. ¶ Per rōnē arguit̄ ſic. infinitas intēſiua ꝯuenit eſſentie ex nā rei. illa eſt ꝓpria magnitudo eſſentie. ḡ ⁊c. maior ꝓbatur. qꝛ ſicut declaratū ē in qōne ꝑcedente infinitas intēſiua non dicit ꝓprietatez vel paſſionē eius cuius eſt: ſed modū itrinſecū eius circūſcripta ēt quacūq ꝓprietate. nulli ḡ pōt ꝯuenire niſi cui ex nā rei intrinſece ꝯuenit. ꝓbō mi. qꝛ entitati q̄ditatis abſolute q̄ nata eſt hēre rōne meſure vel mēſurabilis: vel ꝯuenit finitū vel infinitū: cui ḡ repugnat finitū ei ꝯuenit īfinitū: talis eſt eſſentia diuina. Poſſet ḡ argui ad ꝓbandū ma. ꝑ hoc ꝙ relōni rōnis non pōt cōpetere infinitas intēſiua: qꝛ tunc relatio rōnis eſſet pfectio ſimplr̄. ḡ nec infinitas pōt alicui cōpetere ex relōne rōnis: ſed tm̄ ex nā rei. ¶ 2o
F arguit̄ ſic per rōnē: modus obiecti beatifici vt obiectū beatificū eſt: eſt in re ⁊ ex nā rei. Infinitas intēſiua eſt talis modus in eſſentia diuina. ḡ eſt ibi ex nā rei. ⁊ per ꝯñs magnitudo. maior ꝓbatur. ex pfectiōe actus beatifici qui vt melius capiat̄ diſtinguit̄ de duplici actu intell̄s: ⁊ hoc loquēdo de ſimplici apꝑhenſione ſiue intellectione obiecti ſimplicis. vnus indifferenter pōt eſſe reſpectu obiecti exn̄tis ⁊ nō exn̄tis. ⁊ indifferēter ēt reſpectu obiecti nō realr̄ p̄ſn̄tis ſicut ⁊ realr̄ p̄ſn̄tis. iſtū actū frequenter expimur in nobis. qꝛ vl̄ia ſiue q̄ditates rez intelligimus eque: ſiue habeant ex nā rei eē extra in aliquo ſuppoſito: ſiue non ⁊ ita de p̄ſn̄tia ⁊ abſentia. ⁊ ēt hoc ꝓbatur a poſteriori qꝛ ſcia ꝯcluſiōis vel intell̄s p̄ncipij eque in intellectu manet re exn̄te ⁊ nō exn̄te p̄ſn̄te vel abſente. ⁊ eque pōt hēri actus ſciendi ꝯcluſionē ⁊ itelligendi p̄n̄m. ḡ eque pōt hēri intellectio extremi illius a quo dependet illud intelligere cōplexū concluſionis vel principij. iſte actus intelligēdi q̄ ſcientificus dici pōt: qꝛ p̄uius ⁊ req̄ſitus ad ſcire ꝯcluſionis ⁊ ad itelligē p̄ncipij: pōt ſatis ꝓprie dici abſtractiuus: qꝛ abſtrahit obiectū ab exn̄tia ⁊ nō exn̄tia: p̄ſn̄tia ⁊ abſn̄tia. Alius aūt actus intelligēdi eſt: quē tñ nō ita certitudinalr̄ expimur in nobis. poſſibilis tñ eſt talis. q̄. ſ. preciſe ſit obiecti p̄ſn̄tis vt p̄ſn̄tis: ⁊ exn̄tis vt exn̄tis. hoc probat̄. qꝛ
G ois pfectio cognitiōis abſolute que pōt cōpetere potentie cognitiue ſenſitiue pōt eminēter cōpetere potentie cognitiue intellectiue. nūc aūt pfectionis ē in actu cognoſcendi vt cognitio eſt. pfecte attingere p̄mū cognitū. non aūt pfecte attingit̄ qn̄ non in ſe attingit̄: ſed tm̄mō in aliqua diminuta vel deriuata ſimilitudine ab ipſo. ſenſitiua aūt h̄z hanc pfectionē in cognitione ſua. qꝛ pōt obiectū attingere in ſe vt exn̄s ⁊ vt p̄ſn̄s eſt in exn̄tia reali: ⁊ nō tm̄ diminute attingendo ipm in quadā pfectione diminuta. ḡ iſta pfectio ꝯpetit intellectiue in cognoſcēdo: ſȝ nō poſſet ſibi cōpetere niſi cognoſceret exn̄s. ⁊ vt in exn̄tia ꝓpria p̄ſn̄s ē vel in aliquo obiecto intelligibili eminēter ipm cōtinente: de quo nō curamus ad p̄ñs: talē aūt actū cognitionis de exn̄te vt exn̄s: ⁊ p̄ñs ē h̄z angelus de ſe. non tm̄. n. intelligit Michael ſe eo mō quo itelligeret Gabrielē. ſi Gabriel annihilaret̄ intellectiōe. ſ. abſtractiua: ſed intelligit ſe vt exn̄tē ⁊ vt exn̄tē eundē ſibi: ſic ēt intelligit ſuā intellectionē ſi reflectat̄ ſup eā non ſolū ꝯſiderādo intellectionē ſicut quoddā obiectū abſtractū ab exn̄tia ⁊ non exiſtentia: qꝛ ſic intelligit intellectionez alterius angeli ſi nulla intellectio eius eſſet: ſed intelligit ſe intelligere hoc eſt intellectionē ſibi inexn̄tē: ḡ iſta intellectio poſſibilis angelo eſt poſſibilis ſimplr̄ intellectiue nr̄e: qꝛ ꝓmittitur nobis ꝙ erimus equales angelis. iſta inquā itellectio Luc. 7.
pōt ꝓprie dici intuitiua: qꝛ ipſa eſt intellectio rei vt exn̄tis ⁊ p̄ſn̄tis. ¶ Ex iſta diſtinctione ad ꝓpoſitū. Actus beatificus intell̄s nō pōt eē cognitio abſtractiua ſed neċio intuitiua: qꝛ abſtractiua eſt eque exn̄tis ⁊ non exn̄tis: ⁊ ſic beatitudo poſſet eſſe in obiecto nō exn̄te: qd̄ eſt impoſſe. abſtractiua ēt poſſet hēri lȝ obiectū non attingat̄ in ſe: ſed in ſimilitudine. beatitudo aūt nunq̄ hētur niſi ipm obiectū beatificū imediate in ſe attingat̄: ⁊ hoc eſt qd̄ aliq̄ vocāt ⁊ bn̄ ipſam itellectionē ītuitiuā viſionē facialē: ⁊ accipit̄ ab aplo p̄a ad cor. 13. videmꝰ nūc ꝑ ſpeculū ⁊ in enigmate. tunc aūt facie ad faciē. ¶ Ex his pȝ maior. qꝛ ſi actus beatificus eſt neċio intuitiuꝰ ipſius obiecti. ḡ eſt eius vt exn̄tis ⁊ in exn̄tia ꝓpria p̄ſn̄tis: ḡ ois cōditio que ē obiecti ꝑ ſe beatifici eſt eius ꝑ ſe vt in exn̄tia reali: imo vt in ipſa reali exn̄tia p̄ſn̄tis: ex quo hēmus ma. ꝓbō mi. ꝙ. ſ. infinitas ſit ꝑ ſe ꝯditio obiecti beatifici. nullus intell̄s nec ēt volūtas in aliquo obiecto pfecte q̄etat̄ niſi ſit in eo tota plenitudo p̄mi obiecti. quanta. ſ. I
cōpoſſibilis eſt p̄ obiecto: talis plenitudo primi obiecti intell̄s vel volūtatis nō pōt eē niſi īfinitas. ḡ nulla potētia beatificabilis pōt q̄etari i aliquo niſi ſit infinitū. ⁊ ꝑ ꝯñs infinitas eſt ꝑ ſe ꝯditio obiecti q̄etatiui: ⁊ ita beatifici. ma. ꝓbat̄. p̄ qꝛ cū potētia nālıter inclinat̄ ad p̄m obiectū ſuū: vbi nō eſt plenitudo obiecti p̄mi: ſed defectus plenitudinis: ibi nō eſt q̄etudo imo poa vlterius inclinat̄ vbi vlterius eſt rō p̄mi obiecti. ꝓbatio mi. cui nō repugnat infinitas: illud non h̄z totalē plenitudinē ſibi poſſibilē niſi ſit infinitū. h̄ pȝ. qꝛ ſola infinitas ē ſumma plenitudo eius cui eſt cōpoſſibilis. nunc aūt p̄mo obiecto tam intell̄s q̄ voluntatis infinitas non ē incōpoſſibilis: qꝛ ſiue ſit ens ſiue vez vel aliqd̄ tale abſtractū ab oibus ſiue p̄mus ens: vel p̄mū vez: qd̄ virtualr̄ continet alia. pȝ ꝙ infinitas non repugnat ſibi. ḡ non h̄z totalem plenitudinem ſuā niſi hēat infinitatem. Sic ḡ q̄ſtum ad iſtū articulum de magnitudine hēmus ꝙ ibi ſit aliquid K
ex nā rei: cuius ſit magnitudo vt eēntie: ⁊ ꝙ eius ſit magnitudo ex nā rei: ⁊ qualis magnitudo: qꝛ non ꝓprie ſm pħm: ſed trāſumptiue: ⁊ non molis. ſm Auguſtinum. ſed perfectionis.

Cōtra iſta arguit̄ ſic. 5. de tri. c. 10. Idez inquit Augꝰ. eſt illi eē ⁊ magnū eē. ḡ magnitudo trāſit in eēntiā: ⁊ ꝑ ꝯñs non manet ibi magnitudo ſm ꝓpriā rōnem magnitudinis: nō aūt fundat eq̄litatē niſi ſub rōne magnitudinis: non dico molis ſed virtutis. ¶ Rō. dico ꝙ ol ꝓprie

Determinate de magnitudine ⁊ p̄ſtāte ꝓblematice vo ꝺ eternitate diſputat ſubtiliter ſubtilis doc.

D

tate ꝑ impoſſibile vel poſſibile circūſcripta ab eſſen
tia diuina: ipſa hꝫ ꝓpriam magnitudinē.ſ. ꝓpriaꝫ in
finitatē. hꝫ enim gradum intrinſecū: ſicut res finita
l hꝫ ꝓpriaꝫ finitatē: Imo magis ſicut ſi circūſcribas ab
hoīe oēm ꝓprietatē: adhuc hꝫ ꝓpriam finitatē in or
dine entium. ſic ḡ concedo ꝙ eſt idē deo eſſe qḋ ma
gnū eē: ⁊ aliquo mō ſicut licet dicere magis intrinſe
ce q̄ꝫ deo iuſtū eē vel ſapientē eē: qꝛ non ita dicit ma
gnum ꝓprietatē vel attributū ſicut iuſtū vel ſapiēs.
tranſit ḡ in ipſum ꝓpter ſummā identitatē magnitu
dinis ad eēntiam: cum infera: ergo non manet ſm
ꝓpriam rōneꝫ magnitudinis. negāda eſt ꝯñtia. Imo
in creaturis ſic trāſit magnitudo pfectiōis ꝙ non eſt
aliud realr̄ ab eo cuius eſt: ⁊ tñ manet ſm ꝓpriā rō/
L.io.met. nem magnitudinis vt ꝓpriū fundamentū equalita
tis vel inequalitatis. Eſt enim vna ſpēs entiū quan/
tūcunqꝫ imālis alteri ſpēi imateriali equalis vel in/
equalis ſm pfectionem: ergo manet in ea magnitu/
do ſm pfectionē vt fundans iſtā equalitatē: ⁊ tñ trā
ſit iſta magnitudo in eſſentiam ꝑ identitatem. qꝫ ait
Aug⁹.6. de tri.c.8. de iſta magnitudine: idem ē ma/
ius eē qḋ melius eē. bonitas enim eſſentialis q̄ vna
ſpēs eſt melior alia non eſt res addita eſſentie. Non
ſunt ḡ oppoſita in diuinis: imo nec in creaturis trāſi
re ⁊ manere ſi recte intelligatur: trāſire pp realē idē/
titatem: ⁊ manere ꝓpter ꝓpriam quiditateꝫ: nec ſe/
quit̄: manet. ergo manet realr̄ diſtinctū: ſed ſicut ali
q̄d manet qñ ſua ꝓpria q̄ditas non eſt deſtructa ſiue
ꝑ corruptionem ſiue ꝑ reſolōnē in ſepataꝫ potentiā
m ſiue per confuſionem. primo modo tranſit ignis in
aquam. 2° mō ſi ꝑ potētiam diuinā reſolueret̄ ignis
in materiam primā ſm ſe manentem. 3° modo ſi ex
eo ⁊ aqua generaret̄ mixtū neutrius actualitate ma
nente: nullo iſtoꝝ modorum tranſit aliquid in diui/
nis. ⁊ ſolūmodo ſic tranſire infert non manere. Non
ergo ſequitur. oppoſitum manet hoc eſt in ꝓpria ⁊
perfecta ⁊ plena actualitate: ergo manet realiter di/
ſtinctum: qḋ declarari poſſet ſi eēt queſtio de alieta/
te reali. ¶ Sed ex hoc ſequitur aliud dubium: qꝛ ſi/
cut ſe hꝫ magnitudo ad eſſentiaꝫ ſic ſe videt̄ habere
equalitas ad identitatem. ſi ergo magnitudo tranſit
in eēntiam equalitas trāſibit in idētitatem: ⁊ ita nō
erunt tres relones cōes in diuinis.ſ. equalitas ſilitu
do ⁊ identitas. ¶ Hic pōt concedi ꝙ equalitas non
eque diſtinguitur ab identitate ⁊ ſilitudine ſicut iſta
duo diſtinguunt̄ inter ſe. ſꝫ ꝙ equalitas dicat modū
ꝓpriū vtriuſqꝫ relonis ad hoc.ſ. ꝙ tam identitas q̄ꝫ
ſimilitudo ſit ꝑfecta. Si.n. ꝑ impoſſibile pater hrēt
diuinitatē maiorē ⁊ filius minorē: eſſet q̄dam identi
tas ibidē. ſed qꝛ fundamētū nō hrēt eādē magnitu/
dinē nō eēt ibi pfecta idētitas: qꝛ nō cū eq̄litate. Cō/
ſimilr̄ duo hntes ſciam maiorē ⁊ minorē ſunt aliquo
mō ſiles. ſed nō pfecte ſimiles: qꝛ nō equales in ſcia
in qua aſſimilant̄. magnitudo igit̄ eadē cuiuſcunqꝫ
n fundamenti ſiue idētitatis ſiue ſilitudinis dat cuicū
qꝫ idētitati ⁊ ſilitudini ꝙ ipſa ſit pfecta eq̄litas. ḡ di/
cit modū ſilitudinis: ꝙ ipſa ſit pfecta: ⁊ modū idēti/
tatis: qꝛ ꝙ ipſa ſit pfecta: ſicut magnitudo eadem: di
cit modū fundamenti.ſ. ꝙ ipſum ſit pfectū.

Ultimo in iſto articulo viſo de magnitudi
ne: vidēdum eſt que eſt vnitas: q̄
(vt prius dictū eſt) vr̄ requiri ſiue per ſe ſiue quocū/
qꝫ mō in fundamēto equalitatis. Et eſt ſciendū ꝙ ſi
vnitas magnitudis alicubi ſit realis: ⁊ realiter hic ve
o riſſime eſt realis: qꝛ hec vnitas eſt numeralis ſiue ſin
gularis magnitudinis in duobus. in aliis non ē vni/
tas numeralis: ſꝫ ſm aliquos forte ſit vnitas aliqua
vlis ſiue rōnis: de quo non curo modo. tñ certuꝫ eſt
ꝙ nulla vnitas verius ē realis q̄ꝫ vnitas numeralis:
⁊ ꝙ iſta ſit proprie in deo alicuius cōis oībus pſonis
dicit Dam.c.8. In oībus inquit creatis hypoſtaſibuꝫ
qḋ diuerſum eſt reconſiderat̄. cōicatio aūt ⁊ copula
tio ⁊ vnū rōne ſiue cognitione conſiderari: in ſancta
vero ⁊ incomprehenſibili trinitate econuerſo eſt. il/
lic enim cōe quidem ⁊ vnū re conſiderat̄. vnumqḋ/
qꝫ enim horum ſe hēt ad alteruꝫ nihilominus q̄ꝫ ad
ſeipſum: cognitione vero eſt quid diuiſum. ¶ Ad
ꝓpoſitum eſt ēt rō: qꝛ ex.10. meta. vnuꝫ ⁊ multa. im T.c.9.t.20
mediate diuidunt ens. ergo ſi ex natura rei in patre
⁊ filio ſit magnitudo eēntie vt ꝓbatum eſt: illa ma/
gnitudo vel erit vna vel plures: non plures: qꝛ nōn
alterius rōnis. pꝫ. nec ēt plures eiuſdem rōnis: qꝛ ea
dem eēntia numero non eſt magna pluribus magni
tudinib⁹ eiuſdē ſpēi vel rōnis. ḡ breuiter hēmus cō/
cluſionem primam huius primi articuli.ſ. ꝙ equali/
tatis in diuinis prout dr̄ ſm magnitudinem eſt fun p
damentū reale ⁊ ex nā rei quantuꝫ ad qḋlibet qḋ re
quirit̄ ad fundamentū equalitatis: ⁊ hoc eque ſicut
in quolibet fundamento cuiuſlibet equalitatis ſiue
magis in diuinis.

Reſtat nunc videre de eternitate. pꝫ q̄dem
ꝙ ipſa ē alicuius qḋ eſt ibi ex nā rei. q
qꝛ ipſa eſt exiſtie vt exiſtia. exiſtia aūt eſt ibi ex natu/
ra rei. alioq̄n nihil eſſet ibi exiſ ex nā rei. hēmus ḡ
aliq̄d ex natura rei cuius eſt eternitas. ſed opꝫ q̄rere
an ex nā rei ꝯueniat ſibi eternitas vt eternitas. vr̄ ꝙ
ſic: qꝛ ſicut infinitas intenſiua dicit modum intrinſe
cum eēntie vt eēntie: ita eternitas vt eternitas dicit
modū intrinſecū exiſtie vt exiſtie: ⁊ tunc cum ibi ſit
exiſtia ex natura rei ſicut ⁊ eē: pari ratione modus
intrinſecus illius: ⁊ hoc ex natura rei ſicut modus in
trinſecus alterius pro hoc eſt Dyoniſius de diui. no.
c.5. partis tertie. deus nō quodāmō eſt exiſ. ſꝫ ſim/
pliciter ⁊ circūſcriptiue totū eſſe accipit in ſeipſo ⁊ ꝓ
accipit: pp qḋ dr̄ rex ſeculorum: ⁊ ſequit̄: ipſe eſt eē
exiſtibus: ⁊ ipſuꝫ eē exiſtiū. ⁊ exiſ ante ſecula. ipſe ē
enim euū euoꝝ q̄ eſt añ ſecula. Conſili mō vr̄ ſibi at
tribuere euuꝫ euoꝝ: ꝑ quod intelligit̄ eternitas ſm
ꝙ ipſe eſt exiſ ſimpliciter ⁊ incircūſcripte.

Cōtra iſtō obiicitur per illud Boetii.5. de cō
ſo. pſa.6. vbi vult ꝙ eternitas eſt inter
minabilis vite tota ſimul ⁊ pfecta poſſeſſio. ⁊ ſimilis R
ſnia habetur ab Anſel. mon.27. ⁊ ſm iſtam corrigē/
da eſt ſnia Ricar.2. tri.9. Carere inquit initio ⁊ fine
⁊ oī mutabilitate dat eternum eſſe: ſic ſupplēda ⁊ in
telligenda eſt iſta ſnia ſm deſcriptioneꝫ predictam
in qua ponitur vita que accipitur pro exiſtia actuali
pfecta quō Joan.5. ſicut pater habet vitaꝫ in ſemet 2. de aia.
ipſo ſic dedit ⁊c. hoc ḡ ponitur tanq̄ꝫ connotatuꝫ: qꝛ T.c.37.
quaſi ſubiectuꝫ vel fundamentū eternitatis: ⁊ illud Doctria ſin/
certum eſt eſſe in deo ex natura rei ſicut exiſtia per/ gularis ⁊ ex
fecta: ſed alia tria.ſ. interminabilis qḋ excludit defi pō diſſōnis
tionem: ⁊ tota ſimul qḋ excludit ſucceſſioneꝫ: ⁊ per eternitatis
fecta poſſeſſio qḋ excludit depēdentiam ⁊ participa ſbtiliſſima.
tionem. illa enim non vident̄ dicere vltra vitam ni/
ſi relationem poſitiuam vel negatiuam. negatiuā q̄
dem negatione terminationis: negatione ſucceſſio/
nis: ⁊ negatiōe depēdentie. ⁊ relonē poſitiuam potē
tialem vel aptitudinalem: qꝛ interminabilis vr̄ dice
re poſſe per ſe coexiſtere cuicūqꝫ durationi vel exiſ/
tie tota ſimul ſine variatiōe: ⁊ ſucceſſiōe poſſe coexi
ſtere cuicunqꝫ: perfecta poſſeſſio a ſeipſo exiſtere ⁊

nõ dependere in exñdo. Si ğ hec eſt ꝓpriiſſima de/
ſcriptio eternitatis quã inuenimus. ⁊ hoc ē vnũ tñ
ex nã rei. ſ. vita. tria aũt que cõplẽt rõnē eius nõ ſũt
ſibi ex nã rei vt vr: qꝛ ꝑ ſe importãt vel negationē ali/
cuius imꝑfectionis extrinſece vel relõnez aliq̃ꝫ apti
Pōdera v̄/bū q̄ intelligis. tudinalē vel potentialē ad aliq̃d extrīſecũ: ⁊ nec ſic
nec ſic eſt aliqͦd eorũ ibi ex natura rei. ⁊ per 9ñs nec
eternitas vt eternitas erit ibi ex nã rei. ¶ Hec con/
cluſio ſi concedit̃ põt rñderi ad illud qͦd arguit̃ in 3/
riuz. qꝫ. ſ. eternitas ſit ꝓprius modus exñtie diuine:
ſicut infinitas eſſentie diuine. hec eſt negãda: qꝛ ſi ꝑ
impoſſibile eſſentia diuina raptim trãſiret adhuc ha
beret tã eſſentia q̃ꝫ exñtia modũ intrinſecũ. ſ. infini
tatē intenſiuã: ſed non hr̄et illa exñtia eternitatez ꝑ
quã intelligim⁹ infinitatē duratiuã: q̃ vltra infinito/
S tem intẽſiuã nõ addit niſi negationē deficiendi vel
relõnē rõnis potẽtialitatis. ſ. coexñdi cuicũq̃ꝫ poſſibi
li: que relõ non eſt niſi rõnis. hoc pꝫ hoc mõ: qꝛ ſi an/
gelus annihilaret̃ cras nõ hr̄et aliũ modũ intrinſe
cũ in natura ſua q̃ꝫ ſi maneat in eternũ ſicut mane/
bit: ⁊ ſꝫ aliquos ſine ſucceſſiõe: qꝛ illã negãt de euo:
non eſt ğ poſſibile vltra infinitatē intenſiuã eſſentie
vel exñtie q̃ infinitas dr̃ magnitudo ſiue ſit huius ſi/
ue illius intelligere ibi aliquã quãtitatem que ſit ibi
ex natura rei. que. ſ. ſit duratiõis ꝑpetue: ſed quicq̃d
intelligit̃ ſupadditũ addit relõnē rõnis vel negatio/
nis. ¶ Uerũ eſt igit̃ qꝫ exñtia hꝫ modũ ſibi intrinſe/
cũ ſicut eſſentia: ſed illud non eſt niſi infinitas intẽ/
ſiua. eternitas aũt vt eternitas ſiue iterminabilis du
ratio vt interminabilis duratio nõ eſt īfinitas. ¶ Ad
dio^m. cõcedo qꝫ ex natura rei deus eſt exñtia incir/
cũſcripta: hoc ē infinita intẽſiue: ita qꝫ magnitudo ꝓ
prie exñtie eſt infinitas: ⁊ ita eſſet ſi ꝑ impoſſibile de
us ſtatim deſineret eē. Sed qͦd addũt vlterius qꝫ ip
ſe eſt euũ euoꝝ hoc eſt eternus vel eternitas: veruꝫ
q̃dem eſt hoc: qꝛ ſua exñtia hr̄ repugnãtiam ad deſi
nere eē: ⁊ fundamentũ illius repugnantie eſt ibi ex
nã rei. ſ. exñtia. ſed formalis rõ repugnantie ad deſi/
nere eē ſiue ſit negatio defitionis ſiue neceſſitas coe
xiſtendi cuicũq̃ꝫ cõpoſſibili: hoc vltra illud qͦd eſt ex
natura rei addit negationē imꝑfectiõis vel reſpectũ
ad extra. Nec dio⁹ dicit qꝫ ibi ex nã rei eſt euũ euoꝝ
ſicut eſt exñs. ſicut ſm Aug^m dicim⁹ deũ eſſe magnũ
eē ſapiẽtē bonũ ⁊c̄. ſicut frequẽter dicit. nõ tñ ꝑꝑ hoc
T opꝫ qꝫ illi ex natura rei 9ueniat hoc vel illud ſine oĩ
negatiõe vel relõne rõnis. ¶ Quãtũ ğ ad iſtũ artic
lum hr̄tur cuius ſit eternitas. ſ. exñtie. De iſta eterni
tate an inſit ex natura rei teneat̃ altera via duarum
dictarũ illa que vr̃ in q̃rẽti ꝓbabilioꝛ. De vnitate eter
nitatis tanq̃ꝫ q̃titatis fundãtis equalitatē. ⁊ hoc ſub
rõne vnitis non opꝫ hic aliter diſcutere q̃ꝫ dictum ē
prius de vnitate magnitudinis.

De tertio . ſ. pt̃ſte ptãs maxime importat
relationē ad poſſibile. ⁊ ꝑ 9ñs
diſt. 30. p̃. U relõnem rõnis. qꝛ (ſicut alibi ꝓbatum eſt) de⁹ ad ni
hil aliud a ſe põt referri realr̄. ſi ğ ptãs vt ptãs ponat̃
fundamentũ quãtum ad illud fundamẽtũ non ē ibi
equalitas ex natura rei. Si aũt accipiat̃ pt̃s pro illo
ſm qͦd iſte reſpectus dr̃ de deo qͦd forte eſt volũtas:
qꝛ illud eſt abſolutũ qͦd eſt p̃n^m olum poſſibilium. ſi
voluntas vt volũtas ponat̃ ibi ex natura rei: de quo
tactũ eſt aliq̃d in p̃ma q̃one: ſeq̃tur qꝫ illud fundamē
tum qͦd eſt reale eſt ibi ex natura rei. ſed tñ illud nõ
eſt fundamẽtum equalitatis ſm ptãtem vt abſolute
accipit̃. ſed vt accipit̃ ſub rõne ptãtis ad obiecta ex-
trinſeca. Nã ſm voluntatez abſolute pr̃ ⁊ filius non
ſunt equales niſi ſm magnitudinē intrinſecã volũ/
tatis. ⁊ illud eſt p̃^m ſm qꝫ attendit̃ equalitas. nõ aũt
3^m. ſm ğ voluntatē vt 3^m ſunt equales put voluntas
eſt equale p̃n^m poſſibiliuꝫ. ita qꝫ equalitas ptãtis eſt
ſemꝑ equalitas principii vt p̃ncipii ⁊ per 9ñs eo mõ
quo Aug⁹ intẽdit aſſignare equalitatem ſm iſta tria
ſemꝑ includit̃ in fundamẽto equalitatis tertie ptãs
vt ptãs ſiue cãlitas actiua. ⁊ cũ illa nõ ſit niſi reſpect⁹
rõnis nunq̃ꝫ fundamentũ qͦd aſſignat̃ 3^m equalitatis
eſt ibi ex natura rei. ¶ Sed obiicit̃ qꝫ relõ non põt X
fundari in relõne. ğ nec equalitas in ptãte. p̃mũ pro
bat̃. qꝛ ſi ſic: eſſet ꝓceſſus in īfinitũ. tñ ꝑ Aug^m. 7. de
tri. p̃. oē qͦd relatiue dr̃ ē aliq̃d excepto relatiuo. ğ oꝫ
reducere ad aliqͦd abſolutũ. ⁊ opꝫ relõnem fundari
in aliquo abſoluto. ¶ Diceret̃ forte qꝫ añs nõ eſt ve
rũ. qꝛ. 5. geometrie diffinit Euclides ꝓportionabili
tatem ſic. ꝓportionabilitas eſt ſilitudo duoꝝ propoꝛ
tionum. Similitudo iſta dicit relõnem formalr̄: ⁊ ē
ꝓportionis ⁊ ꝓportionis vt duoꝝ fundamentorum
ſiliũm. ꝓportio aũt manifeſte importat relationem.
¶ Sed q̃cq̃d ſit de hoc ad ꝓpoſitum põt dici qꝫ re/
latio rõnis põt bñ fundari in relõne rõnis. ſicut iſta ē
vera loquẽdo de intẽtionibus ſecundis. gen⁹ ē ſpẽs
hec intẽtio genus cõcipit̃ ſub intentione vlioꝛi queꝫ
ſpẽs qͦd eſt vle. ⁊ cõcipit̃ ſicut differens ſpecie ab hac
intentione ſpẽs ⁊ ab hac que eſt dr̃ia ⁊ nõ habet ſub
ſe per ſe inferioꝛa niſi numero dr̃ia. Nam hec inten
tio generis in coloꝛe ⁊ illa in animali non differunt
niſi numero ſolum. Fundat̃ ergo hec intentio que De hoc vid̃ 14. q̃onē vl̃i am huius.
eſt ſpẽs in hac intentione que eſt genus. ⁊ rõ huius
poſſibilitatis in relõnibus rõnis eſt iſta: qꝛ oē illud
põt eē fundamentuꝫ relõnis rõnis qͦd ipſa rõ poteſt
cõparare ad alia. poſſum aũt relõnē rõnis intellige/
re ⁊ eam ad aliam cõparare. ergo illa 2ª relatio fun-
datur in relatione p̃ma. relatio autem equalitatis q̃
fundat̃ in ptãte eſt tñ relõ rõnis ſicut illud in funda
mento eſt tñ relatio rationis.

De ſecũdo articulo principali tria dico. Y
p̃mo qꝫ equalitatis in diui/
nis extrema ſunt realiter diſtincta. 2° qꝫ ipſa ēt req̃/
rit diſtinctionem realem extremoꝝ illorum. 3° qꝫ ip
ſa non qualitercunq̃ꝫ requirit: puta concomitanter.
ſed preexigit illam diſtinctionē. Primum pꝫ. qꝛ per
ſone dicuntur equales iſta equalitate vna alteri. nõ
aũt dr̃ eſſentia equalis ſibi vel pſone vel econuerſo.
pſona aũt a pſona diſtinguit̃ realiter. ¶ 2^m ꝓbatur ꝑ
auctoritatem Hil. qui dicit 3° de tri. Similitudo ſibi
ipſi non eſt. Si aũt ſimilitudo non requireret diſtin/
ctionē extremorũ poſſet aliquid idem eſſe ſibi ſile.
ſicut eſt de identitate. idē. n. eſt ſibiipſi idē pro eo qꝫ
idẽtitas nõ requirit extremoꝝ diſtinctionē. Hoc aũt
ꝓbat̃ auctoritate Auguſtini. 6. de tri. c. 9. vbi vult qꝫ
in filio eſt p̃ma equalitas. Si aũt equalitas nõ requi
reret diſtinctionē extremoꝝ poſſet pater eſſe equa/
lis ſibi. ⁊ ꝑ 9ñs cũ pr̃ ſit p̃oꝛ origine filio p̃ma equali/
tas eēt in pr̃e. nunc aũt ꝓ tanto dictũ Auguſtini ē ve
rũ: qꝛ nõ eſt ibi eq̃litas niſi inter pſonas diſtinctas: ⁊
idͦ non eſt ibi niſi genito filio. In ipſo ğ eſt p̃ma eq̃li/
tas ⁊ terminatiue. qua. ſ. pr̃ eſt eq̃lis ſibi. ⁊ p̃ma eq̃li
tas quaſi denoiatiue vel relatiue. que. ſ. nõ eſt ad ter
minum aliquo mõ ſubſequentē. ¶ 3^m ꝓbat̃. ſ. qꝫ di/
ſtinctio ꝑexigit̃ rõni equalitatis: hoc ꝓbat̃ rõne fun/
data in auctoritate accepta Joan. 5. Patrē ſuũ dice
bat deũ eq̃lē ſe faciẽdo deo ⁊ innuit̃ talis demſatio:
Chriſtus dicebat ⁊ veriſſime pr̃em ſuũ deũ eſſe. ğ ſe
faciebat hoc eſt ſe aſſerebat equalem deo. cõicatio āt

perfecta nature nõ põt eſſe ſine cõicatõie eius in pro
pria ſua magnitudine. ꝛ per ↄ̃ñs nec ſine equalitate ĩ
ter cõicantem ꝛ illum cui cõicaẽ: ꝛ ꝙ ipſa communi
catio ſiue generatio que importaẽ in hoc ꝙ p̃rẽ ſuũ
Aa dicebat deum: ꝑexigaẽ ipſi eq̃litati ꝓbaẽ per hoc. qꝛ
qualis ordo realis eſſet inter aliqua ſi illa eſſent diſti
cta realiter talis ordo eſt inter ea vbi ſunt eadem ſo
lam diſtincta rõne: hec rõ eſt ſuperius ſepe declarata
nunc aũt ſi eſſentie magnitudo differret realiter ab
ipſa eſſentia. eẽntia ꝑor eſſet realr̃ magnitudine. ꝛ ꝑ
ↄ̃ñs cõicatio eſſentie cõicatione ſue magnitudinis. er
go qualiſcũq̃ diſtictio ſit inter illa in ꝓpoſito tali mõ
communicatio eſſentie erit ꝑor cõicatione magnitu
dinis: ꝛ ꝑ ↄ̃ñs eq̃litate: qꝛ nõ eſt in altero extremo ni
ſi ſm̃ magnitudinẽ cõicatã. ¶ 2° arguiẽ ad idem: qꝛ
pluralitas eiuſdẽ rõnis neceſſario finita neceſſario ꝑe
exigit pluralitatẽ alterius rõnis ſm̃ quam ipſa deter
mineẽ. Iſta fuit declarata in ſolutione ſecũde qõnis.
mõ aũt equalitatis in perſonis diuinis pluralitas eſt
eiuſdem rõnis ꝛ neceſſario finita. ergo ipſa preexigit
pluralitatẽ alterius rõnis per quam ipſa determinaẽ
ad certam pluralitatem. Iſta pluralitas alterius rõis
preexacta non poteſt poni niſi in proprietate perſona
li: minor ꝙ̃tum ad p̃mã p̃tẽ. ſ. ꝙ equalitatis in pſonis
diuinis eſt aliqua pluralitas. ꝓbaẽ. qꝛ relatiue oppoſi
ta neceſſario ſunt diſtincta: ꝛ per ↄ̃ñs plura: ꝛ cum re
lationes in eis ſint rõnes oppoſitionis ille eque vel
multo magis erunt oppoſite ꝛ diſtincte. ꝛ ſi idem nõ
põt eẽ ſiſe ſibi vt ſupra dictũ eſt ſm̃. Dil. multo magis
equalitas in vno equali eſt diſtincta ab equalitate in
alio equali. ¶ Alia ps mi. ſ. ꝙ illa eſt eiuſdẽ rõnis ſa
tis eſt euidens: qꝛ ſic eſt in qualibet equalitate. ¶ 3ª
ps mi. ſ. ꝙ eſt nẽcio finita. pꝫ qꝛ alioq̃n poſſent eẽ infi
nite equalitates ĩ diuinis: ꝛ per ↄ̃ñs neceſſario eſſent.
Et ſi inſteẽ ꝙ maior ꝓpoſitio eſt vera de pluralitate
reali ꝛ non alia. ſi autẽ minor ſic accipiat pluralitatẽ
equalitatum eſſe realẽ in diuinis: tunc petiẽ p̃ncipi
um. ¶ Cõtra hec maior eſt vera de q̃cũq̃ pluralita
te ſiue rei ſiue rõnis. mi. etiã ꝓbata eſt qualitercũq̃
ſit. ſ. ꝙ nẽcio ẽ pluralitas. qꝛ nõ ſolũ ĩ relõnibꝰ realibꝰ
nõ põt eẽ eadẽ relõ realis in vtroq̃ extremo. ſed alia
ꝛ alia. immo hoc verum eſt in relõnibus ſm̃ rõnẽ.
Bb Q̃uis enim relões rõnis ſint diminute entitatis re
ſpectu relonũ realiũ. tñ ĩ ſua entitate hñt oppoſitionẽ
ꝛ diſtinctionem correſſdentẽ ſue entitati vt pꝫ in exẽ
plo ſatis conuenienti. relõ enim cãe vt dr̃ de deo eſt
tñ rõnis: ꝛ tñ ipſa cã ſuo mõ oppoſitionem ꝛ incom
poſſibilitatẽ tantam hꝫ ad cãtũ ſicut p̃nitas ad ſiliũ.
non enim petiẽ concluſio in mi. accipiendo in mi. ꝙ
iſta ſit pluralitas realis: ſed tñ accipiẽ gñalr̃ ꝙ ſit di
ſtinctio equalitatis relatiuo ꝛ ſuo correlatiuo: quod
verum eſt ſiue relõ ſit realis ſiue rõis: ꝛ eſt pluralitas
neceſſario finitas ꝛ eiuſdẽ rõnis. ſequiẽ g̃ concluſio:
ꝙ neceſſario ꝑexigat aliq̃ diſtinctionẽ alterius rõnis
per quam determineẽ: ꝛ non inueniẽ talis alteriꝰ ra
tionis nec realis nec rõnis niſi pluralitas proprietatũ
perſonalium ¶ Iuxta iſtud pꝫ correlariũ. ſ. ꝙ demõ
Cc ſtratione propter quid relões cões cõcludunẽ de ꝑ
ſonis diuinis per relões originis. ſicut dictũ eſt in
2° articulo p̃me queſtionis: ꝙ per proprietates eẽn
tiales cõcludũẽ de perſonis hñtibus illas ꝓprietates
pſonales ꝑꝑ q̃d: vtpote per memoriã pfectam ꝑꝑ q̃d
cõcludiẽ de pſona hñte talẽ memoriam a ſe ꝙ ſibi cõ
uenit dicere verbũ pfectũ. ꝛ per voluntatem pfectaꝫ
cõcludiẽ ꝙ hñti eaꝫ a ſe cõuenit ſpirare. quemadmo
dum concludereẽ ſi memoria differret a dicere: ꝛ vo
luntas a ſpirare. ita in ꝓpoſito comparando relatões
perſonales ad cões eſt ſiſis proceſſus. qꝛ ſi differrent
realiter hr̃e iſtam nãm eandẽ per generationẽ: ꝛ eſſe
idẽ: vel per gñationẽ hr̃e magnitudinẽ eandem ꝛ eẽ
eq̃lis. ſicut per hoc ꝙ eſt. a. ꝓducere. b. perfecte in ꝑ
fecta magnitudine demõſtrareẽ equalitas. a. ꝛ. b. ita
vbi eſt dr̃ia q̃liſcũq̃ rõnis ſemper maneret idẽ ordo
cõceptuũ q̃tũ ad noſcibilitatem: ꝛ per conſequens
idem ordo ſcibilitatis.

Cõtra dicta in iſto articulo obiiciẽ du
pliciter. ꝓ ↄ̃ ↄ̃nẽ 2° ↄ̃ illaꝫ — Tho. j. pte ſũ. q. 7. arti. j pzio ſcrip. di. 31. Que. ꝛ Tho. p° pte. qõ. 27. ꝛ 28. ꝛ Henr. ꝛ alios.
tertiam ꝓbõnem de ꝑexigentia illa. ¶ Cõtra primũ
ſic. eq̃litas aliquoꝝ non eſt niſi relõ ſm̃ magnitudĩes
eorũdẽ cõmenſuratas inter ſe: non eſt. ergo eq̃litas
eoꝝ niſi ſm̃ plures magnitudines adinuicẽ cõmẽſu
ratas. g̃ cũ ſm̃ magnitudinẽ eẽntie dr̃ eſſe perſonarũ
eq̃litas cũ hic non poſſit eſſe pluralitas rei. ſed tñ ra
tionis: opꝫ ꝙ magnitudo bis accipiaẽ ſm̃ intellectũ
ad hoc ꝙ fundet equalitatem ſemel. ſ. vt in hac pſo
na ꝛ ſemel vt in illa: g̃ nõ eſt diſtinctio fundamẽti: q̃
requiriẽ niſi per tñ iteratã acceptionẽ intellectus: ꝛ
ita rõnis tñ. ¶ P̃. forma eiuſdẽ rõnis non diſtinguiẽ — T. c. 49.
niſi per diſtinctionem materie ex. 12. meta. equalitas
eſt forma tantum eiuſdem rõnis. vt acceptũ eſt in ar
guẽdo ꝛ nõ eſt ibi materia aliq̃. g̃ nõ eſt ibi alia ꝛ alia
equalitas: nõ g̃ ẽ hic ſolũ nõ diſtinctio fundamẽtũ ſm̃
p̃m arg̃m. ſed nec diſtinctio relõnum oppoſitarum ſm̃
iſtud argumentum. ¶ P̃. 3° ꝓbaẽ. ꝙ nec eſt diſtin
ctio extremorum inquantũ ſunt extrema que tñ req̃
riẽ. nam extrema non ſunt extrema niſi inq̃tum ter
minãt relõnẽ: nõ aũt terminant niſi inq̃tũ hñt funda
mentum equalitatis: ꝛ inq̃tũ hñt illud non diſtiguũ
tur. ¶ 4° ꝛ vltimo. qð cõuenit perſonis diuinis ſm̃
ſubam nõ diſtinguiẽ in eis. nunc aũt ſm̃ Augm̃. 5. de
tri. 7. querimus ſm̃ q̃d p̃ri ſit eq̃lis filius. nõ aũt ſm̃
h̃ ꝙ ad pr̃em dr̃ filius. Reſtat g̃ vt ſm̃ illud qð ad ſe
dr̃ ſit eq̃lis hec Augꝰ. hr̃ ergo hec mi. aſſumpta. ſ. ꝙ
equalitas conueniat perſonis ſm̃ ſubam.

Iſtarũ quattuor rationum 1ª confirmat pri
mã. ꝛ 4ª 2ᵃᵐ: re p̃nt tãgi pro diſtictis
rõnibus. ¶ Prima rõ vr̃ eẽ fundamentũ vnius opio — Henri. quo. j. q. j.
nis: ꝛ iõ ↄ̃ illud qð accipiẽ in ea pro fundamento. ſ. ꝙ
equalitas realis requirit diſtictas magnitudĩes ꝛ cõ
menſuratas. arguiẽ ꝑ ſic. Relationes que fundantur
in aliquo fundamento vt ipſum eſt vnũ nõ magis re — Dd
quirunt diſtinctionẽ eius q̃ ille que fundanẽ in aliq̃
non vt vnũ. ꝛ h̃ loquẽdo hincinde equalr̃. ſ. q̃tũ ad il
lud qð eſt eẽ relõnẽ realẽ: ſed relões originis fundã
tur in eſſentia diuina non vt vna. ita ꝙ vnitas nõ eſt
ratio proxima fundandi: ꝛ relões cões per oppoſitũ
fundanẽ in fundamento illo vt vnum eſt. g̃ nõ maio
rem diſtinctionẽ requirunt in fundamento relões
cões vt ſint reales q̃ relões originis. ſed iſte non re
quirunt ſm̃ oẽs. g̃ nec ille. ¶ P̃. eẽntia ſm̃ ſe ꝛ nõ vt
bis accepta ſm̃ intellectũ fundat diſtinctas relões
reales originis pro tanto vt vr̃ qꝛ ipſa vt fecunda ĩ ra
tione principii cõicatiui ꝛ termini cõicabilis eſt infi
nita formalr̃. ſed ipſa vt q̃ta virtualr̃ eſt infinita for̃
liter: immo ipſa eſt q̃tas infinita. ergo pari rõne ipſa
vt ſic q̃ta põt fundare relões cões oppoſitas reales
ꝛ non tñ vt bis accepta per cõſiderationẽ intellectꝰ.
¶ P̃. quod addiẽ de quantitatibus diſtinctis cõmẽ
ſuratis. Quero q̃d intelligiẽ per illud qð ipſe dicit eq̃
litatẽ realẽ nõ eſſe niſi ſm̃ magnitudines ſic cõmen
ſuratas: aut enim ꝑ hoc qð eſt eẽ cõmẽſuratas itelli
giẽ rõ formalis eq̃litatis. aut aliqua rõ preuia funda

mentalis .ſi primo mõ eſt manifeſta petitio: non eſt
realis cõmenſuratio.ḡ non eſt realis equalitas. ſi 2°
mõ nõ vř ꝓbabile ꝙ ſit rõ in fundamento ꝓſuppoſita
equalitati.imo cõmenſuratio actualis videť eſſe po/
ſterior eq̃litate:qꝛ vř ĩportare coextẽctionẽ ⁊ applica/
tionẽ aliquoꝝ equaliũ: ⁊ modũ talem extẽdendi ſiue
hñdi quantitatẽ ſm quam pñt coextendi ⁊ applicari
ad hoc ꝙ ſint commenſurabilia. Unde corpuſ xp̄i in
eucbariſtia non eſt cõmẽſuratũ alicui hñti quantitatẽ
ſed nec cõmenſurabile potentia ꝓpinqua ſub eo mõ
quo babet ibi equalitatem nõ eſt ergo argumẽtũ aliq̃
modo a priori.non eſt realis cõmẽſuratio . ergo non
eſt realis equalitas. ℭ Ad argᵐ igiť reſpõdeo ꝙ ſi eſ/
ſent due magnitudines quarum neutra aliam exce/
deret baberent vltra rationem quantitatis fundãtis
equalitatẽ vnitatẽ lꝫ diminutã.⁊ ſm q̃d.qñ aũt eſt in
duobus ſuppoſitis eadẽ magnitudo numero . tũc cũ
diſtinctione extremorũ eſt ibi vnitas ſimplr̃. hẽtur ḡ
Ee ſimplr̃ extremorum diſtinctio ⁊ ſimplr̃ vnitas forme
ſm quam referunť.⁊ ita verius eſt ibi illud qđ requi
riť ad relõnem cõem q̃ſ ſi nõ eſſet vnitas forme in ex
tremis niſi ſm q̃d:nã relatio cõis hoc hẽt gñale cum
aliis ꝙ relõ requirit diſtinctionem extremoꝝ:ſꝫ ꝟ hꝫ
ſpãle ꝙ requirit vnitatẽ fundamenti:neganda eſt er
go illa ꝓpoſitio ꝙ eq̃litas non eſt realis niſi ſm plu/
res magnitudies:imo illa que eſt ſm plures magni/
tudines eſt ſm q̃d equalitas realis:qꝛ eſt ſm vnitatẽ
magnitudinis ſm q̃d.ḡ vbi eſt vna magnitudo ſim/
pliciter ꝑꝫ equalitatem ſimplr̃ ⁊ realẽ non opꝫ ꝙ illa
vnitas ſit bis accepta vt rõ fundandi:qꝛ iterata acce/
ptio nihil adderet ad illud qđ eſt rõ fundandi:ſꝫ ma/
gis diſtraheret totũ:imo tñmõ ſufficit ꝙ ipa realr̃ ſit
vna hita in extremis realiter diſtinctis. ℭ Ad 2ᵐ de
articlo.2. illa propoſitione maiori dictũ eſt in.q.ſecunda.⁊ ex/
T.c.49. poſita eſt intentio pħi.12.meta.qñ nõ accipiť mate/
ria ibi ꝓ materia receptiua forme:ſed ꝓ quocũq; qđ
preexigiť ipſi forme ſm cuius pluralitatẽ determina
tur ipſa pluralitas in ipſa forma:⁊ hoc mõ equalitas
hꝫ mãm.qꝛ pluralitas equalitatis neceſſario preexi/
git pluralitatem alterius rõnis ſm quã neceſſario de.
terminoť ad certã pluralitatẽ: vt pꝫ in tertia cõcluſio
ne iſtius articuli que eſt ꝙ equalitas ꝓexigit relatões
originis. ℭ Ad tertium cũ diciť extremum inq̃tum
Ff extremũ terminat põt diuerſimode itelligi iſta redu/
plicatio: vel qꝛ reduplicať relatiuũ qđ dř oppoſitum
vel correlatiuum: vel reduplicať rõ formalis vltima
qua.ſ. vltimate formalr̃ eſt relatiuuꝫ vel correlatiuũ:
vel ꝙ reduplicatur ratio formalis nõ vltima ſed fun/
damẽtalis quaſi preuia ꝑ mõ ⁊ 2° maior eſt vera:ꝙ
ſ.extremum inq̃tum extremum opꝫ realr̃ diſtingui
ab extremo.tertio mõ falſa eſt:⁊ ſolũ illo mõ minor ẽ
v̄a. vñ ꝓbatio que accipit ꝙ extremuꝫ inquantũ ẽ ex
tremũ terminat. Adhuc ibi li inq̃tum hꝫ tantã redu/
plicationẽ q̃tam prius: ⁊ ſolũmõ in tertio ſenſu ꝓba
tur per hoc ꝙ terminat inq̃tũ hꝫ in ſe fundamentũ.
ℭ Ad 4ᵐ dico ꝙ hec ꝓpoſitio:ſm:qñ ſit comparatio
ad predicatum reſpectiuũ non ſemper notat ſuũ ca/
ſuale eſſe rõnem formalẽ vltimatã.inherentie ꝓdica
ti:ſed cõius vel ſaltẽ cõiter notat ipſum eẽ rõnẽ fũda
mẽtale:dico eñi ſoꝛ.ſm albedinẽ eẽ ſilem ꝑla.cũ tñ
albedo nõ ſit rõ formalis ꝓria eẽndi ſilez pla.ſed ſili/
tudo eſſendi ſilez:ſicut albedo eſſendi album. Pro
tanto tñ hoc ↄcediť:qꝛ albedo eſt ratio fundamẽtalis
ſilitudinis.dico tunc ꝙ Augꝰ intelligit ibi ꝙ equalis
eſt prĩ filiꝰ ſm ſubam:qꝛ pr̃nitas ⁊ filiatio nõ ſunt ꝓ/
prie rõnes fundamentales ipſius equalitatis:ſed ali/
quid qđ eſt cõe eis ⁊ aliq̃d qđ eſt ad ſe.qñ ḡ accipiť ſ
ma.illud quod dř ſm ſubam in pſonis non numerať
in eis:iſta eſt vera put li ſm:notat primam rõnẽ for
malem:⁊ ſic minor eſt falſa:nec ad intentionem Au
guſtini.ſed tñmõ intelligit put caſuale huius ꝓpoſi/
tionis ſm.notať eẽ rõ fundamentalis reſpectu rela/
tionis q̃ predicať. ℭ Et ſi obiiciať.quare ḡ pr̃ non di Difficultas
citur pr̃ ſm ſubam cũ ſuba ſit rõ fundamẽtalis reſpe/ notabilis
ctu pr̃nitatis ⁊ imediatius q̃ꝫ reſpectu equalitatis ꝑ
te: ℭ Dici põt ꝙ cũ dř ſm ſubam ibi accipiť ſubſtan/
tia put eſt vna.eſt aũt fundamentũ vtriuſq; relõnis Gg
vna q̃dẽ exñs:ſed non vt vna:imo vt vna in tribus
eſt fundamentũ equalitatis.ipſa aũt que eſt vna ⁊ nõ
vt vna in tribus eſt fundamentũ pr̃nitatis:ſiue filia/
tionis:immo vt ſecunda in ratione principii ⁊ termi
ni cõicabilis quaſi primo fundat. ℭ Alr̃ põt dici logi
ce ꝙ nihil dř vere cõpetere alicui ſm.a.ſi.a. ſit ratio
tranſcendens:⁊ ꝟ ſiue ſit rõ formalis ſiue fundamẽ/
talis: vñ hec eſt falſa. ſoꝛ.ſm coloreꝫ eſt albus.hec aũt
eſt vera ſoꝛ.ſm albedinẽ eſt albus: nunc aũt eẽntia ẽ
rõ fundamentalis pr̃nitatis.eſt tñ trãſcẽdẽs ſed equa
litas ratio fundamentalis nõ tranſcẽdẽs ſed adequa
ta:⁊ ideo ſm logicã Aug proprie locutus eſt: vt hec
ſit vera.aliquo modo pr̃ ſm eẽntiam eſt equaliſ.quo
modo iſta non eſt vera.ſm eẽntiaꝫ eſt pr̃:immo iſta
eſt vera.ſm memoriã eſt pr̃:qꝛ iſta rõ fundamẽtalis
eſt adequata relationi illi.

Secundo ↄdiciť his que dicta ſunt in 2° Th.in pmo
arti.de ꝓexigentia. Diciť.n.ꝙ ſcripti. di.31
equalitas nõ eſt aliqua realis relõ diſtincta a pſonali Uide. ſ. re-
bus:ſed in ſuo intellectu includit illas ⁊ eẽntie vnita portaᵗⁱᵒⁿᵘᵐ di.
tem ⁊ hoc ſic deduciť. In diuinis non eſt conſidera 31.q. 2. arti.
re niſi eẽntiam ⁊ relõnes reales quibus ſit diſtinctio 3.ad propo/
ideꝫ aũt ad ſe nõ referť:nec relatio referť ad aliã re/ ſitum.
lationem per aliquam relõnẽ aliã. Cũ enim dř ꝙ pr̃/
nitas oppoiť relatiue filiationi oppoſitio nõ eſt relõ
media inter filiationẽ ⁊ pr̃nitatẽ qꝛ iſto mõ relõ mul/
tiplicareť in infinitũ:⁊ iõ equalitas vtrũq; importat
.ſ.⁊ perſonarum diſtinctioneꝫ ⁊ eẽntie vnitatẽ:qꝛ ex
hoc ſunt equales qꝛ ſunt eiuſdẽ ſiue vnius magnitu/
dinis:includit ergo equalitas in ſuo intellectu ⁊ re/
lationes diſtinguentes ⁊ eẽntie vnitatem. Cõtra iſtđ
ſi enim intelligatur per ſe includere ⁊ non tñ quaſi
materialiter ſiue preexigendo hoc videť falſum. pri/ Hh
mo qꝛ eſſentia ⁊ relatio nõ faciunt conceptũ ꝑ ſe vnũ
nullus enim conceptus vnus eſt per ſe ad ſe ⁊ per ſe
ad alterum.equalitas aũt videť habere conceptũ per
ſe vnũ. ℭ P.quod per ſe includit altera alterius ra/
tionis non eſt per ſe eiuſdem rõnis: equalitas aũt eſt
per ſe vniuſ rõnis in patre ⁊ filio.ergo non includit ꝑ
ſe relationes originis iſtarum perſonaruꝫ.qꝛ ille re/
lationes ſunt alterius rõnis.

Dico ergo ꝙ equalitas fundamentaliť
importat eẽntiaꝫ: ꝓexigitiue Ii.
aũt relõnes pſonales:ſed nec per ſe ꝟ vel illud ĩpor/
tat:ſed per ſe importat relõnem aliquã ẽt alterius rõ
nis a relationibus originis que relõ hꝫ idẽ fundamẽ/
tũ remotũ qđ alis relõ hꝫ fundamentum ꝓpinquũ:⁊ Kk
ſm hãc relõnẽ cõem pſone cõſtitute per relõnes ori/
ginis referunť ℭ Et per hoc ad argumentuꝫ.conce/
do enim ꝙ ſm equalitatem eẽntia nõ referť ad ſe ne
q; ẽt ſꝫ equalitatẽ pñitas referť ad filiationẽ: ſed nõ
ſequiť.ergo paternitas nõ eſt alia relõ ab equalitate:
immo ſm equalitatẽ referť pr̃ hñs eẽntiam ⁊ pñita/
tẽ ad filiũ:nec apparet ꝓbabilitas in iſta cõſequentia
equalitas eſt relõ alia ab illis originis.ḡ ſm illaꝫ vel

idē referẽ ad ſe vel relõ ad relonẽ oppoſitaʒ: imo qõ
plus eſt ſm p̄riuatē nec referẽ idē ad ſe nec relõ ad
relonẽ oppoſitã: ſʒ relatiuū ad correlatiuū oppoſitū.
⁊ ſic eſt in ꝓpoſito: niſi ꝙ ibi relatiuum cõſtituẽ ꝑ ꝑ
relationem qua referẽ. hic aũt tm̃ denolaẽ a relatiõe
qua refertur quaſi aduentitia.

De tertio articulo dico ꝙ iſta relõ q̃ ieſt
extremis iſtis ineſt ſm funda
Ii mentuʒ qõ eſt in eis ex nã rei. Et hoc ꝓbaẽ duplici
auctãte euangelij: ⁊ duplici auctãte Auguſtini. ⁊ dupli
ci rõne. ꝑma auctas eſt Joan. 5. ꝑus allegata: patrem
ſuū dicebat eē deū equalē ſe faciēdo deo: qua. n. ne/
ceſſitate ⁊ realitate pater genuit filiū eadē genuit ſi/
bi equalē: dicēte Augº ꝯ maximū li. 3. c. 2. vel. 29.
Si dicimus inqt. ꝙ pr̃ maior eſt filio: qꝛ pr̃ genuit. ſi
lius non genuit. cito rñdebo. immo iõ pr̃ maior non
eſt filio: qꝛ equalē genuit filiū. ⁊ hoc iudei ceci intel/
lexerũt ſm ꝙ ptractat Chriſoſ ſup Joan. 5. qꝛ chriſtꝰ
in dicēdo ſe filiū patris dicebat ſe ex hoc eē eq̃lē pr̃i.
⁊ hoc iteꝝ ꝓbaẽ ex 2º auctoritate euãgelij ⁊ 2º Augu
ſtini. illa euãgelij eſt Joan. 10. qõ dedit mihi pr̃ ma/
ius oībus eſt. ⁊ verbū Auguſtini huic ꝯſonãs eſt. 15.
de tri. c. 14. pr̃ inqt genuit filiū ꝑ ola equalē ſibi. nõ. n.
ſeipm̃ integre ꝑfecteq; dixiſſet ſi aũt minus aut am/
plius eēt in verbo q̃ in ſeipſo. ¶ Ex iſtis formaẽ ta/
lis rõ. ꝑfectiſſima cõicatio non eſt niſi ꝑfectiſſimi ter/
mini cõicabilis ⁊ impꝑfectiſſimo magnitudīe ſm q̃
Kk olno ſit equalis ꝓductus producenti. Si ḡ ex nã rei
cõicatio illa in ḡnatione diuina eſt neceſſario ꝑfectiſ/
ſima ſicut terminus ꝑfectiſſimus cõicaẽ in magnitu/
dine ꝑfectiſſima quã daẽ filio qõ eſt maius oībus ſi/
cut ipſe dicit. ſic ex nã rei data ē ſibi equalitas ipſi pa
tri hñti eandē eēntiam in eadē magnitudīe. ¶ Huic
concordat tertia auctas ſcripture q̃ eſt ad phil. 2. non
rapinã arbitratus eſt eē ſe equalē deo. Et cū hac ter/
tia auctãte cõcordat Augꝰ ſup Joan. homil. 17. ſup il
lud equalē ſe faciens deo. Sed nõ ipſe ſe faciebat eq̃
lem ſed ille illū genuerat equalē. ſi ipſe ſe faceret eq̃
lem deo caderet in rapinã. Augꝰ vult dicere non ſe
fecit equalē deo rapiendo vel vſurpando equalitatē
ſed faciebat. i. aſſerebat ſe equalē deo ꝑꝑ hoc qõ di/
xit ſe natū ex deo. vñ dicit ibidem. chriſtus equalis
patri natus eſt. Vñ ſic illū cõmendat apls. qui cū in
forma dei eēt nõ rapinã arbitratus eſt ſe eē equalem
deo: q̃d eſt nõ rapinã arbitratus niſi ꝙ non vſurpa/
uit equalitatē dei: ſed erat in illa in qua natus eſt vñ
ꝑmiſit ante. ecce inqt intelligūt iudei qõ nõ intelli/
gunt arriani: qui dei filium inequalē patri dicūt: nec
iudei intellexerūt patrē eē equalē filio: ſed tm̃ itelle/
xerunt in verbis: qꝛ talis cõmendareẽ filiꝰ q̃ equalis
eēt patri. Ex oībꝰ iſtis verbis ſcripture ⁊ Auguſtini
vr̃ hēri ꝙ ſicut ꝑ nālem ḡnationē cõicata eſt filio nã
eadē ⁊ magnitudo ſubeſt ſic ⁊ equalitas. ¶ Ad ꝯclo/
nē iſtã rõ ꝑma eſt iſta: ſi eſſet alia magnitudo in pr̃e ⁊
in filio ſm arrianos: filius eēt minor pr̃e minoritate
q̃ eēt relatio realis ⁊ non tm̃ rõnis. relones enim de
ꝑ mõ fundate ſup q̃ntum nõ vt vnum ſunt reales: iõ
magis vel eque ſi eadē magnitudo cõicaẽ erit equa/
litas realis. ¶ 2ª rõ eſt q̃ quaſi cõfirmat iſtã: qꝛ nõ vr̃
Ll ꝓbabile ꝙ oppoſitū impꝑfectū ſit in entibꝰ ex nã rei:
⁊ non poſſit ibi eē oppoſitū ꝑfectū ex nã rei. Nūc aũt
equalitas eſt oppoſitū ꝑfectū ⁊ inequalitas oppoſitū
impꝑfectum ſm Augu^m de q̃ntitate aie vbi loquiẽ ad
diſcipulum ſic: equalitatē inqt inequalitati iure ante
ponis: nec quiſq; eſt vt eſtimo humano ſenſu ꝑditꝰ
cui illud non videaẽ. Nunc aũt in entibus eſt ꝑfecta:

inequalitas: qꝛ maioritas ⁊ minoritas ex nã rei ⁊ rea
lis: ḡ vr̃ irrõnabile ꝙ in entibus nõ ſit ꝑfecta equali/
tas realis ⁊ ex nã rei: nuſq̃ aũt eſt ꝑfecta niſi in ꝑſo/
nis diuinis: qꝛ nuſq̃ alibi ē magnitudo ꝑfecta. ¶ Cõ
ſimilr̃ poſſet argui de identitate ⁊ diuerſitate: qꝛ idē
titas eſt extremū ſiue oppoſitū perfectius: eſt aũt ſʒ
multos aliqua diuerſitas ꝑfecta in entibus que ſit re
latio realis: ḡ aliqua identitas ꝑfecta que ſit relõ rea
lis. nuſq̃ aũt eſt ita ꝑfecta ſicut in ꝑſonis diuis. illa eñ
q̃ eſt eiuſdem. ſuppoſiti ad ſe nõ eſt relatio realis. il/
la aũt que eſt in creaturis alterius ad alterū non ē ꝑ/
fecta: qꝛ nõ eſt ibi niſi diminuta vnitas. ¶ Ex his trī
bus articulis concludiẽ ſolutio q̃onis. ſi enim ſm cõ
munē ſniam relatio realis nõ reqrat niſi iſta tria. ꝑ^m Epilogus no
fundamētū reale: qõ. ſ. ſit in re ⁊ ex nã rei. 2^m ⁊ extre tabilis.
ma realia ⁊ realr̃ diſtincta. 3^m ⁊ ꝙ ipſa ex nã rei inſit
extremis abſq;. ſ. ol cõſideratione intellus vel abſq;
operatione potentie extrinſece. ⁊ iſta tria cõueniunt
equalitati in diuinis eque ſicut cuicunq; equalitati ī
entibus: vel magis vt pʒ de ſe in articulis premiſſis Mm
ſequiẽ ꝙ hec equalitas erit relatio realis ſicut alia q̃
cunq; realis ⁊ magis iſta q̃ quecunq; alia.

Ad primū arg^m ꝑncipale pʒ ex ꝑ^a ſnia q̃
poniẽ de magnitudine in ꝑ
articulo. qꝛ nõ eſt illa magnitudo molis ſed ꝑfectio/
nis: ⁊ ſic deus eſt magnꝰ ſm Aug^m. nõ ſine quacūq;
magnitudine: qꝛ eēt ꝯdictio nec per ꝯſis ſine q̃ntita/
te quacunq;: ſed eſt magnꝰ vno mõ ſine q̃ntitate alio
mõ nõ. ¶ Ad 2^m arg^m pʒ ꝙ magnitudo nõ numeraẽ
rñdendo ad ꝑmã obiectionē ꝯ dicta in 2º articulo.
¶ 3º arguiẽ ſic: illa relatio nõ ieſt ex nã rei que eque
ineſſet ſi ineſſet ex ſola cõſideratione intellectus cir
cūſcripta exiſtia reali: ſed circūſcripta per īpoſſibile
exiſtia reali diuinaꝝ perſonarū: poſita tñ ſola cõſide/
ratione in intellectu eaꝝ: adhuc intelligiẽ equalitas:
quēadmodū nunc in entibꝰ rõnis intelligiẽ que nõ
excedūt ſe ſm ſuã entitatē: equalitas ḡ perſonaꝝ nõ
neceſſario reqrit exiſtiã realem perſonaꝝ ſic quin ſine ea
poſſit intelligi eē. ¶ Rñ ꝙ qõ oīno neceſſario cõſequiẽ
aliquid ſicut exiſtens ſiue ſʒ exiſtentiam conſequiẽ
illud vt exñs ita ipm̃ vt intellectū neceſſario ꝯſequi Nn
tur illud vt intellectū vt quēadmodū ad hoīem rea/
liter exñtem cõſeqtur ipm̃ eē riſibilē exñter: ita ſi in/
telligaẽ hõ ſiue ſit: ſiue nõ ſit: neceſſario intelligiẽ ri/
ſibile ꝯſis ipm̃ in intellectu: nec tñ ſeqtur. ꝙ riſibile
nõ ſit eius paſſio realis. ita hic ꝑpter neceſſariã cõſe
cutionē equalitatis ad ſuppoſita diſtincta in nã diui
na ſiue illa exiſtant equalitas cõuenit eis exñter ſiue
illa intelliganẽ circūſcribendo exiſtiam vel abſtrahē/
do ab exiſtentia in itellectu cõſequiẽ eq̃litas. ¶ Ad
formã ergo argumenti dico ꝙ illa maior que accipit
relationē non eē realem que cõpetit extremis habē/
tibus oīno eſſe rõnis: concedi põt ſi intelligaẽ ꝙ eis
tm̃ cõpeteret vt hñtibus eē rõnis. ſed ſic minor ē fal
ſa. non enim tm̃ conuenit iſtis vt hñtibus eē ratiõis
ſed eē reale. ⁊ ideo realiter. Qõ. VII.

Iſto de his q̃ ꝯueniūt deo
ꝑ ꝯparationeʒ
ad intra ⁊ ſpãliter de his q̃ īportant re/
ſpectū ꝑſone ad ꝑſonã reſtat videre de
his que cõueniunt deo per cõparationē
ad extra. ſiue que importãt reſpectuʒ dei ad creatu/
ras. Et ꝑ de reſpectu põt eē difficultas. vno modo q̃
tum ad extremū cui conuenit. 2º mõ quãtum ad ex
tremū ſiue obiectū qõ reſpicit. ¶ De reſpectu ad ex
tra q̃ntū ad illud cui cõuenit duo ſunt queſita. primo

de illo extremo in gñali.2° in ſpali.pma qõ ē iſta.

Utrū deū eē oipotētem poſſit naturali rõne ⁊ neĉia demſrari? Et hoc in gñali intelligē do nõ deſcēdendo ad aliquā pſonā in ſpāli.2° qõ eſt ſpāliter cõparādo ad vnā pſonā.vtrū verbū dei vel fi lius in diuis hēat aliquā cāliātē ppriā reſpectu crea ture? ¶ Ad pᵐ ſic pcedit:vr̄ pmo ꝙ deū eē oipoten tem poſſit nāli rõne demſrari:qꝛ nāli rõne demſratur deū eē infinite potentie.ḡ ⁊ oipotentie.añs pbaᷓ.qꝛ

Tex.cõ.78. ⁊.79.idē.12 met.tex.cõ. 41. phs pbat.8.phyſi.deū eē ifinite potētie ex hoc ꝙ mo uet tpe infinito.pbo ꝯñtiā.infinita potentia non põt ab aliqua potētia excedi:nec intelligi:excedi:qꝛ tūc aliqua poſſet eē maioꝛ illa.⁊ ita illa non eſſet ifinita: ſed ois potentia que nõ eſt oipotentia põt itelligi ex cedi a potentia que eſt oipotentia. ¶ Ad oppoſitū ſi põt demſrari deū eſſe oipotentē.ḡ ⁊ deū poſſe gñare filiū:ꝯñs falſum.qꝛ eſt mere credibile.⁊ per ꝯñs nõ nāli rõne demſrabile.ꝯñtia pbaᷓ p Augᵐ ꝯ maximū li.3.c.7.vbi arguit ſic.ſi pr̄ non genuit filiū ſibi equa lem:aut qꝛ nõ potuit:aut qꝛ nõ voluit. Et vlterius ar guit ſi nõ voluit eū inuidū dixiſti.ſi non potuit vbi ē oipotentia dei patris? Uult ḡ arguere.ſi pr̄ nõ potuit gignere filiū ſibi equalem non fuit oipotens.ergo ex oppoſito ſi eſt oipotens põt gignere filium ſibi equa lem:⁊ ita ſi añs eſt demſrabile ⁊ ꝯñs. ¶ P̄.ſi ſic ḡ poſ ſet demſrari deū poſſe creare oē creabile.ꝯñs eſt fal ſum qꝛ angelus eſt qõdā creabile ⁊ tñ nõ põt demõ ſtrari nāli rõne vt vr̄:ꝙ angelus ſit ab eo creabilis. qꝛ phs ſequens rõnem nālem non poſuit intelligen tias creatas a deo imo eas neĉio a ſe poſuit.hoc eſt non ab alio effectiue.12.meta.c.5.Ubi poſtꝙ oſtē

T.c.41. T.c.42. dit ſubam ſeparatā nullā habere magnitudinē per hoc mediū.qꝛ hꝫ potentiā infinitā:⁊ infinita potētia non põt eſſe in magnitudine:querit vtrū ponenduꝫ ſit vnā talem aut plures:⁊ determinat ꝙ plures.Eſt ḡ non ſolum ſm ipm pma ſuba immālis:ſed quecū ꝙ infinita:⁊ pari rõne eſt a ſe neceſſaria.

Hic premittēde ſunt due diſtin ctiones neĉie.

T.c.30. Et 2° intra mēbra diſtinctiõis ſoluēda eſt qõ. ¶ Pri ma diſtinctio eſt nota ex p̄ poſterioꝝ q̄ eſt ꝙ demſra tionū alia eſt pp̄ter qd ſiue per cām:alia qꝛ:ſiue per effectū. Probaᷓ iſta diſtinctio per rõnem:qꝛ oē ne ceſſariū veꝝ nõ euidens ex terminis hñs tñ cõnexio nem neĉiam ⁊ euidentē ad aliud:vt neĉium euidēꝫ ex terminis:põt demſrari per illud veꝝ euidens:nūc aūt aliqõ veꝝ neĉiū nõ euidens ex terminis hꝫ con nexionem neĉiaꝫ ad aliqõ veꝝ acceptū a cā.⁊ aliqõ ad veꝝ acceptū ab effectu,nõ ſolū.n. v̄itates de cāis non pñt eſſe ſine qbuſdā veris de effectibus.ſed nec ecõuerſo:igiᷓ põt aliqõ veꝝ demõſtrari per aliqõ ve rū euidens acceptū a cā.⁊ tunc pp̄ter qd.vel per ali qõ veꝝ acceptum ab effectu ⁊ tunc qꝛ. Et vr̄ hic ſeq̄ corrclarium ꝙ pnᵃ imediata ſiue euidētia ex termi nis non pñt demõſtrari demſratione qꝛ:qõ ſi verū ē tunc quedā media vera iuter pma vera ⁊ ꝯclõnes vl timas ⁊ ſolū illa ſunt demonſtrabilia:qꝛ per vera vl tima.qualr̄ aūt veꝝ acceptū ab effectu poſſit eſſe eui dens:⁊ tñ veꝝ acceptū a cā non euidens patere põt: ſi aliqs cõſideret modū illū acqrendi ſciam p̄ meta.

In probe. T.vi. ⁊ 2° poſterioꝝ per experientiā:qꝛ per experientiā ē frequenter notū de effectu.qꝛ ē ex multis ſingulari bus acceptis a ſenſu:⁊ nondū ſcitur pp̄ter qd ita eſt qꝛ illud non hētur a ſenſu niſi mediāte vlterioꝛi inq̄ ſitione. ¶ Scđa diſtinctio eſt de oipotentia.⁊ illa p̄ ſupponit cõfuſum intellm huius termini oipotētia:

q̄ talis eſt.ꝙ oipotentiā nõ eſt paſſiua.ſed actiua:nõ quecūꝙ:ſed cātiua.per hoc hētur ꝙ ipſa ē reſpectu alterius in eſſentia cābilis:qꝛ non eſt cālitas niſi re ſpectu diuerſi ſimplr̄.ḡ eſt potentia reſpectu poſſibi lis:non gñaliter vt opponiᷓ ipoſſibili:nec ēt vt oppo niᷓ neĉio oi mõ a ſe put conuertiᷓ cū pducibili:ſed reſpectu poſſibilis prout poſſibile idem eſt qõ cābi le.qꝛ terminus potētie cātiue.includit ēt oipotētia q̄dā vlitatem non qdem ipſius potentie in ſe.nõ.n. oipotentia eſt quecunꝙ potentia formalr̄.qꝛ non eſt potētia aliqua creature. Sed iſta vlitas eſt ipſius po tentie non ſimplr̄:ſed reſpectu huius cābilis qõ eſt poſſibile ſiue creabile:vt ſit ſenſus.oipotentia eſt ip ſa potentia actiua reſpectu cuiuſcunꝙ creabilis. Et hoc põt intelligi duplr̄.vno mõ ꝙ ſit cuiuſcūꝙ crea bilis immediate vel mediate.alio mõ ꝙ ſit cuiuſcū ꝙ creabilis ⁊ immediate ſaltē immediatione cāe.B eſt nulla alia cā actiua mediante.

De ſecūdo articulo.videndū eſt de de mõſtratione.⁊ p̄ de demõ ſtratione pp̄ qd.2° de demõſtratione.qꝛ de demon ſtratiõe pp̄ter qd ſunt tres ꝯnes. ¶ Prima eſt iſta. deū eē oipotentē vtroꝙ mõ accipiēdo oipotentiā ē verū demõſtrabile in ſe demõſtratione pp̄ter quid. ¶ 2ᵃ cõcluſio.illud veꝝ eſt demõſtrabile viatori ſtā te ſimplr̄ ſtatu vie. ¶ 3ᵃ concluſio.illud veꝝ non põt demõſtrari viatori ex notis ſibi naturalr̄ ⁊ d lege cõi. De demõſtratione.qꝛ ſunt due ꝯcluſiones. ¶ Pria eſt iſta:deū eſſe oipotentē ꝫ oipotentia reſpiciēte im mediate quodcūꝙꝫ poſſibile.lꝫ ſit veꝝ:non tñ eſt no bis demonſtrabile demõſtratione qꝛ. ¶ 2ᵃ ꝯ.deum eſſe oipotentē oipotentia imediate vel mediate qõ cunꝙꝫ poſſibile reſpiciente põt demonſtrari a viato re demonſtratione qꝛ.ſic ergo ſunt qnꝙꝫ concluſio nes ex qbus integraᷓ ſolutio qõnis.

Prima cõcluſio pbaᷓ ſic.illud ē verū demõſtra bile in ſe pp̄ter qd per aliud veꝝ p̄us gñaliter qõ ex terminis ſuis hꝫ ꝙ ſic poſſet demonſtrari.tale ē iſtō veꝝ deus eſt oipotens vtroꝙꝫ modo.ḡ ⁊c.maioꝛ pꝫ. qꝛ tale veꝝ eſt in ſe quale eſt ex rõne terminoꝛuꝫ.vñ illud eſt in ſe veꝝ notum per ſe qõ ex rõnibus termi noꝛum eſt per ſe notum.ex hoc ſeqtur ꝙ tale veruꝫ in intellectu ꝯcipiente ſic terminos ſit per ſe notuꝫ. minoꝛ probaᷓ:qꝛ verum illud qõ ex terminis ſuis ē neceſſarium ⁊ mediatum:ex terminis ēt hꝫ ꝙ in ſe ſit demonſtrabile pp̄ter qd.tale veꝝ eſt iſtud.deus eſt oipotens:vtroꝙꝫ mõ intelligendo oipotentiā:p batio.patet enim ꝙ ſit veꝝ ⁊ neceſſ rium.nec p̄ hic probaᷓ.qꝛ de hoc nõ eſt qõ:ſed tñmodo de mõ quo illud veꝝ poſſit oſdi ſiue innoteſcere.Qõ ēt ſit veꝝ neceſſariuꝫ mediatū probaᷓ duplr̄ p̄ qualis eſt oꝛdo realis inter aliq̄ diſtincta realr̄.talis eſt oꝛdo cogno ſcibilitatis inter eadem qlitercunꝙꝫ diſtincta in eſſe cognoſcibili.nunc aūt ſi eſſet diſtinctio realis inter nām intellm:voluntatem ⁊ potentiā ad extra:eſſet talis oꝛdo realis:ꝙ qꝛ natura hꝫ talem intellm ⁊ ta lem volūtatē:iõ eſt ſic potens reſpectu taliū ad extra ḡ qlitercūꝙꝫ eſt hec diſtinctio ſempē oꝛdo cognoſci bilitatis talis:ꝙ qꝛ natura diuina hꝫ talē intellm ⁊ ta lē volūtatē:iõ hꝫ talē potentiā q̄ eſt oipotentia.pꝫ ḡ ꝙ hoc veꝝ neĉium hꝫ mediū:⁊ qõ mediū.qꝛ intel lectū vel voluntatē vel vtrūqꝫ. ¶ Hoc idē.ſ ꝙ illud veꝝ ſit mediatū probaᷓ 2° ſic.qꝛ oē verū neĉiuꝫ vel eſt mediatū vel imediatū.illõ aūt nõ eſt imediatū. ḡ ⁊c.probatio mi.qꝛ notionalē imediatiᵘ vr̄ ꝯuenire

eſſentie q̃ illud qđ dicit reſpectũ ad extra. vt hẽtur
ex ſolutiõe p̃me q̃onis. nũc aũt notionale nõ ita ime
diate cõuenit eẽntie diuine ſicut aliqđ eẽntiale. ſicut
probaẽ in ſolutione eiuſdẽ q̃onis: qȝ dicere cõuenit
ꝑ hoc mediũ ꝙ eſt perfecta memoria. g̃ multo ma
gis oĩpotentia que dicit reſpectũ ad extra non cõue
nit deo ſiue cuicũꝗ ꝑſone diuine oĩno immediate.
Prima ꝓbatio iſtarũ duarũ poſſet hẽre quandã de/
clarationẽ annexã. que. ſ. potentia ſit formalr̃ oĩpotẽ
tia: vel magis prope loquẽdo immediatũ fundamẽ
tum reſpectu oĩpotentie. an. ſ. intellꝰ in deo an volũ
tas: ſed hmõi explanatio non eſt ad propoſitum ſim
pliciter neceſſaria: qȝ ex vtroꝗ mẽbro eque hĩ itẽtũ.

Secunda cõcluſio

ſic intelli
giẽ ꝙ via
E tor nihil hñs ꝙ repugnet ſtatui vie nec ſimplr̃ nec ẽt
ad tp̃s permanẽs: cuiuſmodi ponitur raptus pauli/
poteſt habere iſtam notitiam per medium propter
qđ deus eſt oĩpotens: intelligẽdo de vtraꝗ oĩpoten
tia. hec cõcluſio probaẽ ſic. In quocũꝗ itellectu põt
haberi cõceptus ſimplex virtualr̃ includẽs veritatẽ
imediatã ⁊ vlterius mediatã: in illo intellectu habe
ri põt notitia ꝓpter qđ veritatis mediate. ſed ſtante
ſimplr̃ ſtatu vie citra. ſ. oẽm notitiã ꝑmanẽtẽ vel trã/
ſeuntẽ. que. ſ. repugnat ſtatui vie põt hñi talis ↄceptꝰ
virtualr̃ includens iſtam. deus eſt omnipotẽs: ⁊ ẽt
virtualiter includẽs ſuã imediatã ꝑcedẽtẽ: ergo ⁊c̃.
minor iſta q̃tũ ad hoc ꝙ aliquis conceptus ſimplex
virtualiter includit iſtam mediante aliqua alia ime
diata: pȝ ex hoc ꝙ in ꝓbõne p̃me ↄ̃nis oſſuȝ eſt iſtã
eſſe mediatã. ❡ Sed reſtat hoc ꝓbare ꝙ talis ↄce/
ptus in itellectu viatoris poſſit hñi ſtãte ſimplr̃ ſtatu
vie. hoc eſt citra cognitionẽ nõ tm̃ beatificã: ſed etiã
raptus. Hoc autẽ ꝓbaẽ ꝑ exẽplo. 2° rõne. Exẽplo ſic:
F aliqđ intelligiẽ ꝑ accñs ſicut intelligiẽ hõ intelligẽdo
albũ vel riſibile. vlterius aliquid itelligiẽ ꝑ ſe ſed in
vlĩ vt intelligiẽ hõ intelligẽdo aial. 3° intelligiẽ aliqđ
per ſe etiã in ꝑticulari. ſed adhuc quodãmõ confuſe:
ſicut intelligo hominẽ anteꝗ̃ intelligã diffinitionẽ:
⁊ q̃cũꝗ gradus ponatur: qȝ lȝ p̃mus gradus poſſet
diſtingui ꝑ abſolutũ ⁊ reſpectiuũ: vltimus tñ gradus
cognoſcẽdi aliqđ incõplexũ cognitione ſciẽtifica ſiue
previa ſcie ẽ cognitio diffinitiua: qȝ ipſa eſt cognitio
T.c.5. per ſe in ꝑticulari diſtinctiſſima: excedẽs etiã illam
confuſam cognitionẽ: de qua loquiẽ p̃hs ꝑ ph7ᶜ. ſu/
ſtinẽt aũt hec ꝙ noĩa ad rõnẽ ⁊c̃. Saltẽ in hac cogni
tione diffinitiua habeẽ cõceptus euidẽter ⁊ virtualr̃
includens oẽs veritates neceſſarias de tali obiecto.
Ex hoc arguiẽ ſic. Cognitio diſtinctiſſima previa ac/
tui ſcie ſiue cõceptus maxime euidẽter includẽs ve/
ritates principioꝝ ⁊ ↄclõnũ qui põt hñi citra viſionẽ
clarã ſiue cognitionem intuitiuã eius obiecti ſufficit
ad hñdum ſciam de tali obiecto. Sed quecunꝗ co/
gnitio de deo que ſit citra viſionem clarã vel cogni/
tionem intuitiuã eſt ſimplr̃ poſſibilis ſtatui vie. g̃ ta
lis cõceptus põt ſimplr̃ hẽri de deo ſtante ſimplr̃ ſta/
tu vie q̃ ſufficiat ad cognoſcendũ verũ complexum.
Huius ſyllĩ maior apparet exẽplo iam poſito. ⁊ cũ h
ex quadã diſtinctiõe inter intellectionẽ abſtractiuã
⁊ intuitiuaȝ que poſita eſt q̃one. 6. articulo ꝑ. Et bre
uiter hoc repetitur. qȝ etſi cognitio abſtractiua poſſit
eẽ non extñtis eque ſicut ⁊ extñtis: tñ intuitiua non eſt
niſi extñtis vt extñs eſt. Cognitio aũt hominis abſtra/
ctiua ⁊ diffinitiua põt eẽ non extñtis ⁊ exiſtẽtis pȝ ex
dictis ibi. ⁊ pȝ ex ſe. qȝ ita habetur ſi res non exiſtat.
ſicut ſi exiſtat. g̃ illa cognitio diffinitiua ẽ citra cogni
tionem intuitiuam obiecti diffiniti vlĩs. minor etiã
pȝ ex dictis ibidem: qȝ ſola cognitio intuitiua diuie B
eẽntie ẽ illa que ponit hoĩem extra ſtatum vie. ſi ſim
pliciter ſimplr̃. ſi ad tempus ad tp̃s. Qđ probatũ eſt
exemplo probaẽ ẽt rõne ſic. De quocũꝗ obiecto ſcie
põt hẽri cognitio ſimplr̃ diſtinctiſſima abſtractiua ob
iecti citra intuitiuã. deus aũt eſt per ſe obiectũ alicu
ius ſcie. g̃ de ipſo põt haberi talis notitia diſtinctiſſi
ma citra intuitiuã. ⁊ per ↄ̃ns ꝓpoſitũ. qȝ illa nõ pone
ret aliquem extra ſtatuȝ vie. ⁊ tñ virtualiter ⁊ euidẽ
ter eſt includens oẽs veritates neceſſarias de deo. ꝓ
batio maioris ſcia eſt de re non preciſe vt extñs ẽ. qđ
intelligo ſic. ꝙ ipſa extñtia ⁊ ſi ſit ratio itellecta in ob
iecto vel circa obiectum: tñ non neceſſario requiriẽ
vt actualiter conueniens obiecto inq̃tum obiectuȝ
eſt ſcibile. Iſtud probaẽ ex intentione p̃hi. 7. meta. T.c.53.
c. 13. Demonſtratio inquit eſt neceſſarioꝝ ⁊ diffini/
tio ſcientifica: ⁊ non contingit ſicut nec ſciam q̃nꝗ
ſciam q̃nꝗ ignorantiã eẽ: ita nec demonſtrationem
nec diffinitionem. ſupple q̃nꝗ contingit eẽ taleȝ: q̃ñ
qȝ non eẽ talem Ex hoc concludit. palam aũt ipſoꝝ
ſ. ſingulariuȝ corruptibiliũ neqȝ ſcia neqȝ diffinitio.
neqȝ enim ſunt manifeſta corrupta ſciam hñtibus
cũ a ſenſu abſceſſerint: ⁊ ſaluatis in anima rationibꝰ
eiſdem non erit demonſtratio neqȝ diffinitio. Intel
ligo ſic rõnem p̃hi. ꝙ ſi de contingenti ſiue de corru
ptibili vt tale eſſet diffinitio vel demonſtratio: cum
illud tale poſſit q̃nqȝ eſſe q̃nqȝ nõ ſaluata tñ rõne in
animo: ſequiẽ ꝙ eẽt q̃nqȝ ſcia de illo obiecto q̃nqȝ
ignorantia: ⁊ q̃nqȝ demonſtratio: ⁊ q̃nqȝ non. qđ eſt
impoſſibile. ❡ Ex hoc ergo habeo iſtam propoſitio-
nem. ꝙ cũ rõ in aĩa poſſit manere non manente extñ
tia actuali obiecti ſequiẽ ꝙ exiſtentia non eſt ꝑ ſe rõ
obiecti vt ſcibile eſt. qȝ ratio ſcientifica non põt ma/
nere eadem in aĩa non manente illo eodem: qđ eſt
per ſe rõ ſcibilis vt ſcibile ẽ. ſiue aũt ſcibile poſſit exi
ſtere in re ſiue non: ſaltem ratio eius vt ſcibile ẽ põt
manere eadẽ in anima non manente exiſtentia. Ab
ſtrahit g̃ ſcia ab exiſtentia. ita ꝙ non includit eaȝ in
ratione ſcibilis. ❡ Iuxta iſtam concluſionem habe/
ri poteſt correlarium quomodo theologia poteſt eẽ D
ſcientia in intellectu viatoris ſtante ſimpliciter ſta/
tu vie. quia intellectus potens habere conceptũ vir
tualiter includentem omnes veritates de ipo neceſ
ſarias ordinatas immediatiꝰ. ſ. ⁊ mediatius põt de
illo obiecto hẽre ſcientiam cõpletam. Sic auteȝ po
teſt intellectus viatoris habere de deo. ergo ⁊c̃ mi/
nor patet. qȝ diſtinctiſſimus conceptus ſubiecti theo
logie qđ eſt deus. poteſt haberi citra cognitioneȝ in
tuitiuam. ⁊ ille conceptus ⁊ virtualiter ⁊ euidenter De his vide
continet omnes veritates neceſſariaȝ de ſubiecto. clarius in p°
Contingentes autem nõ poteſt includere: qȝ ille nõ c.3.q.ꝓlo.
ſunt nate includi in ratione alicuius ſubiecti. Que/
cunqȝ eniȝ veritas includitur ſufficienter in aliquo
ſimplici conceptu eſt neceſſaria. Tamen de contin-
gentibus ſunt quedam veritates neceſſarie non quĩ
dem de actu eorum: ſed de poſſibilitate. ⁊ ille etiam
modo predicto ſciri poſſunt. vtpote deus eſt potens
creare: potens reſuſcitare ⁊ potens beatificare: ⁊ ſic
de alijs articulis fidei reſpicientibus contingenti/
am: nec vltra iſtud verum neceſſarium de eo: quod
eſt deum poſſe eſt aliquid proprie ſcientifice cogno
ſcibile quantum ad tale propoſitum. Eſſet ergo via
tor perfecte ſcientifice theologus: qui per conce/
ptum diſtinctiſſimum diuinitatis poſſibilem habe/
ri citra cognitioneȝ intuitiuã cognoſceret ordinate

veritates oēs neceſſarias: ſiue illas que ſunt de intri ſecis que neciō inſunt: ſiue illas q̄ ſunt de poſſibili cō parando ad extrinſeca. ℂ Ex hoc ſequiť φ ſi ponere tur theologiā eē ꝓprie ſciam in quodā lumine citra lumen glorie ⁊ ſupra lumen fidei: ⁊ illud lumē pone reť talis cognitio ſiue ꝯceptus obiecti v̄a eēt opinio de lumine. Sed ſic nō vř intellexiſſe q̄ poſuit lumen qꝛ vř poſuiſſe lumen in quo cognoſceret obiectū: nō autem qd̄ eſſet formalis rō ſiue formalis cognitio ip ſius obiecti. ſicut hic eſt poſitum.

Henri. q̄lib. 12. q. 2. vide in. 3. di. 24. ⁊ in plo. reportationū.

J

Tertia ꝯ eſt iſta φ hō viator ex puris nālib⁹ non pōt demřatiue pp q̄d cognoſce re iſtā. deus eſt oipotens: h̄ pbať ſic: qꝛ ꝓpoſitio me diata nō pōt cognoſci pp q̄d. niſi p ꝓpriā immediatā: nec illa pt ſimplr cognoſci niſi ex terminis ⁊ ſpāliter niſi ex rōne termini ſubiecti: qd̄. ſ. ſubiectū icludit p̄ dicatū. ⁊ pp h̄ icludit v̄itatē ſiue notitiā illi⁹ imedia te. Coordinatio ḡ ſcie pp q̄d nō eſt poſſibilis intelle ctui niſi hñti cōceptū de ſubiecto virtualr ⁊ euidēter includētē totā illā coordinationē: ſꝫ talis cōcept⁹ de deo nō eſt poſſibilis viatori ex puris nālibus p ſtatu iſto. pbatio huius: qꝛ non eſt ſibi poſſibilis ex nālib⁹ niſi conceptus qui pōt cāri virtute intell'ꝰ agentis ⁊ fantaſmatū. nihil. n. aliud eſt nāliter mouens intellꝫ viatoris de lege cōi. Iſtoꝝ aūt virtute. ſ. fantaſmatū ⁊ intel'ꝰ agentis nō pōt cāri in nobis cōceptus diſti ctus de deo: q̄ virtualr ⁊ euidēter includit veritates ordinatas vſqꝫ ad iſtā. deus eſt oipotens. vtroqꝫ mo do. Cuius pbatio depēdet ex ſolutione qōnis illi⁹: quō deus eſt cognoſcibilis a viatore. Sed nūc breui ter pōt ſic oñdi: viator hñs cōceptum ſimplicē ⁊ pfe ctiſſimū ad quē attingit hō ex nālibus nō trāſcendit cognitionē pfectiſſimā ſimplicē de deo poſſibilē me taphyſico. Cognitio enim fidei nō tribuit cōceptum ſimplicē de deo: ſed tm̄mō inclinat ad aſſentiendū q̄buſdā cōplexis: que non hñt euidentiā ex terminis ſimplicibus appehēſis ⁊ per ꝯñs per fidē non habeť cōceptio ſimplex trāſcendens oēm conceptū ſimpli cem apud metaphyſicū. Hoc ēt pꝫ qꝛ metaphyſicus infidelis ⁊ alius fidelis eundē cōceptū hñt. Cuꝫ iſte ſic affirmans de deo. ille vero negās non tm̄ ꝯdicūt ſibi inuicem ad nomen: ſed ēt ad intellm̄. ℂ Nunc aūt conceptus ſimplex pfectiſſimus ad quē attingit metaphyſicus de deo non includit euidenter verita tes ordinatas ad iſtā. deus eſt oipotens vtroqꝫ mō. qꝛ phi multi attingentes vt ſupponiť ad cōceptus pfectiſſimos poſſibiles viatori ex nālibus de deo: ad notitiam huius veritatis attingere nō potuerunt. qd̄ tm̄ fuiſſet eis poſſibile ſi talē conceptū ſimplicē habu iſſent. imo fuiſſet eis quaſi neceſſariū: qꝛ ex virtute il lius vidiſſent illā veritatem quaſi immediatā: ⁊ vlte rius applicando p illam ex iſta neceſſaria deductiōe ſciuiſſent veritatem illā mediatā. ℂ Probať h̄ aliter qꝛ primū p̄n^m ad qd̄ attingit metaphyſicus: ⁊ hoc ꝓ prium de deo non eſt ſibi notū niſi tm̄ qꝛ. eēt aūt no tū ſibi ꝓpter q̄d. ſi poſſet hřē cōceptū de deo virtua liter ⁊ euidēter includentē veritates ordinatas de deo. ḡ ⁊c̄. ℂ Prima ꝓpoſitio. qꝛ metaphyſicus non attingit ad p̄n^m ꝓprium de deo magis notū q̄ꝫ qꝛ. ꝓ batur: qꝛ p̄miſſa media ad cōcludendū quodcūqꝫ ꝓ priū de deo ē aliqua ꝓpoſitio particularis affirmās de ente pticulariter aliqd̄ p̄dicatū: qd̄ competit enti creato. ⁊ ex tali premiſſa concludit metaphyſicus de ente pticulariter p̄dicatū ꝓpriū de deo: vt poteſt ſi ar guiť. aliquod ens eſt cātum. ḡ aliqd̄ ens eſt cā nō cā ta. vel aliquod ens eſt finitum. ergo aliqd̄ ens eſt in

Uide. 3. diſ. 1. q. 1. ⁊ infra q. 14.

K

Quere. 8. phyſi. ⁊. 12. meta.

finitum: vel aliquod ens eſt poſſibile. ḡ aliquod eſt neceſſarium. Omnes iſte ꝯñtie pbanť per hoc φ cō ditio imperfecta nō ineſt alicui enti niſi enti inſit cō ditio pfectior: cū imperfectū dependeat a perfecto. Oēs iſte ꝯñtie non probant aliquid niſi qꝛ: ſicut ma nifeſtum eſt. ℂ Contra illud obiiciť. qꝛ cum volun tas ſit medium ad concludendū oipotentiā de deo: ⁊ hoc demonſtratione propter quid. ſicut dictum eſt in prima probatione prime ꝯcluſionis: ⁊ intellectus viatoris poteſt cognoſcere ibi eſſe voluntatem: im mo eē primā ⁊ perfectiſſimaꝫ voluntatem. ergo per hoc medium pōt cognoſcere propter quid omnipo tentiam in deo eē. ℂ Item omnis propoſitio vera ⁊ neceſſaria de extremis habentibus conceptus ſim pliciter ſimplices eſt per ſe nota. talis eſt illa que af firmat de deo paſſionem aliquam. ergo ⁊c̄. ℂ Prete rea paſſiones note de ente naturali concludunt ali quas perfectiones de deo: quia imperfectio in mo bili concludit de primo mouente perfectionē. Phy ſicus ergo poteſt attingere ad cognitionem haben dam de deo. quia per effectus naturales. nō ergo vi detur φ cognitio metaphyſici poſſit trāſcēdere phy ſicam: ſi metaphyſicus poſſit tantum habere cogni tionem quia. per tales effectus. ℂ Reſpōſiones ad iſta quere alibi.

di. 2. qō. 2. ⁊ di. 3. q. 1.

Additio.

ℂ Ad p̄mum dicitur diſtinguendo de voluntate: qꝛ aut viator cognoſcere pōt voluntatem dei in concep tu cōfuſo: ⁊ ſic conceditur φ ex puris naturalibus cognoſcere pōt eē ibi voluntatem perfectiſſimaꝫ ⁊ infinitā: ſed negať vt ſic eē mediū pp q̄d. ad demon ſtrandū deū eē omnipotentē: qꝛ opꝫ mediuꝫ cogno ſci diſtincte. Aut viator poteſt ex puris naturalibus cognoſcere pro ſtatu iſto voluntatem diuinam con ceptu diſtincto. ⁊ iſto modo negatur ℂ Ad 2^m ma ior poſſet negari: qꝛ datur inſtantia. Nam iſte. ens ē verum. ens eſt bonuꝫ. ſunt vere ⁊ neceſſarie propo ſitiones ⁊ extrema hñt cōceptus ſimplr ſimplices: qꝛ tam ens: q̄ꝫ verū ⁊ bonū: non hñt conceptus reſo lubiles: in alios conceptus priores: ⁊ tm̄ ſunt demō ſtrabiles per primam paſſionem entis. puta p vnuꝫ tamq̄ꝫ per medium propter quid. minor tm̄ vere ne gatur qꝛ ſimplr falſa: qꝛ eēntia diuina ⁊ quelibet po ſitiua paſſio de deo: habet conceptū reſolubilem in priorem conceptum. ſ. in conceptum entis: lꝫ ſit ip ſa ſumme ſimplex ſimplicitate oppoſita cōpoſitio ni ⁊ componibilitati. ℂ Ad tertium dicitur φ ſicut in demonſtrationibus propter quid eſt ordo: ita in demōſtrationibus quia. ideo ⁊ ſi phyſicus poſſit de monſtrare de deo quia. tamen metaphyſicus perfe ctius demonſtrat de deo quia. Reſponſiones etiā etiam ad iſta habentur in principio additionum hu ius quolibeti poſitarum in fine.

Iam cōſequēter videndum eſt de demřatiōe qꝛ. primo aūt videndum eſt de omnipotētia imme diate reſpectu oīs poſſibilis. vbi primo intellectus il lius imediationis exponeť. 2° poſitio pħoꝝum vide bitur. ⁊ 3° quid ſit tenendum.

aliorum: Uide. 2. diſ. 1. q. 2. ⁊. 3. d. eiuſdeꝫ ⁊. 8. ⁊. q. 3. plo. ⁊ in. q. meta.

2

De primo ſic. mediatio cāe reſpectu ef fect⁹ pt itelligi dupłr vel. ſ. φ cāt per cām mediā: vel qꝛ cāt mediante aliquo effe ctu. Non. n. oīs effectus medius ad aliū effectuꝫ eſt ſemp cā illius effectus: ita pōt itelligi imediatio cāe actiue: vel excludendo cām actiuam mediā vel ex cludendo effectū mediū priorem illo effectu. ℂ De vtraqꝫ immediatione ſimul dico φ non ſolum phi.

ſed etiã theologi negarẽt deũ eſſe oipotentẽ imedia
te: qꝛ nõ cõcedit deum poſſe cauſare relationem ni
ſi prius vel duratiõe vel nã cãndo fundamentũ: ꝛ ita
non põt i quẽcũqꝫ effectũ imediate. ſic ꝙ nullo effe
ctu quaſi medio priꝰ natura cauſato. ℭ Eſt ğ difficul
tas de imediatiõe vt excludit ſolũmõ cãm efficiẽtem
mediã. ꝛ intelligo effectiuã gnaliter: ſiue illa cã me
dia in cãndo attingat effectum principalem: ſiue tm̃
aliquem effectum preuiũ vel diſponẽtem ad illũ.

Secũdum .ſ. de poſitione phõꝝ. circa hoc phi videntur ſentire non ſolũ
ꝙ nõ ſit demõſtrabile deũ eẽ oipotẽtẽ imediate ſꝫ ẽt
ꝙ hoc ſit ipoſſibile. Et vr̃ fundamẽtũ eoꝝ in iſta pro
poſitiõe ſtare. pncipiũ neceſſariũ ꝛ oino pfectũ ad ni
8. phy. t. 12. meta. hil imediate cõtingẽter ſe hꝫ hec pbatur. qꝛ nulla no
uitas ſeu cõtingẽtia põt aſſignari i pncipiato imedia
te a tali principio. nõ eniꝫ qꝛ illud principiũ aliter ſe
hꝫ cũ ſit ſimplr̃ neceſſariũ. nec qꝛ illo vniformiter ſe
habente aliqd aliud requirit vel ipedit. qꝛ nõ eſt pnn
cipiũ iperfectũ. ꝛ per ꝯñs nec impedibile nec inſuffi
ciẽs ſiue aliud reqrens. ℭ Si iſta ppoſitio iam ꝓba
ta vera eſſet. ſ. ꝙ nihil põt eẽ imediate ꝛ cõtingẽter
a pncipio neceſſario ꝛ ſufficiẽte. ſtatim ſequit ꝙ non
põt cãre oẽ poſſibile imediate. Iſta ꝯñtia probat pri
mo in ſpãli de motu. qꝛ ſequit ꝙ deus non põt ime
diate cãre motũ. ſiue ſpãliter motũ localẽ: ſiue ſpãliſ
ſime motũ circularẽ celi. ℭ Et hoc vr̃ ſm̃ intẽtionem
phõꝝ pbari. ꝓ gnalr̃. qꝛ ſi poſſet oẽm effectũ imedia
te cãre ſine cã ſecũda ſic poſſet facere ꝙ nulla cã ſe
cũda hẽret actionẽ ppriã. Sed ſm̃ Cõmẽtatorẽ. 9.
Cõ. 7. meta. ſup illud igit poſſibile. Cũ eniꝫ entia nõ habe
bunt actiones ppꝛias nõ habebũt eſſentias ppꝛias.
Manifeſtũ eſt ꝙ apud phm̃ incõueniens eſt deum
poſſe eſſentias oium alioꝝ deſtruere. Cũ ſm̃ ipſum
aliqua alia a deo ſint formaliter neceſſaria. ℭ Cõfir
matur. qꝛ ſi preter ordinẽ cauſarũ in vniuerſo poſſit
quẽcũqꝫ effectũ cãre. ğ ordo cãlitatis in cauſis nõ eẽt
ſimplr̃ neceſſarius. ğ nec eſſentialis: qd̃ eſt inconue
niens apud phõs. ℭ 2° ſpãliter vr̃ hoc oñdi de mo
T. c. 79. tu. qꝛ ſm̃ phm̃. 8. phyſ. potẽtia infinita non põt ime
Idẽ 12. meta. diate mouere corpus in tpe: qꝛ ſi ſic aliqua potentia
finita poſſet mouere corpus in equali tpe: ſicut ipſe
T. c. 41. deducit ibi. eo ꝙ augmẽtata virtute motiua minuit
tempus in quo mouet. ℭ Habetur ergo ex intẽtiõe
Ariſtotelis ꝙ deus non põt imediate cauſare motũ
pprie dictũ. qꝛ cũ ſit ſucceſſiuus neceſſario erit in tẽ
pore. ℭ Si dicat ꝙ põt rẽ motus cãre ſed ſine ſucceſ
ſione: qꝛ per mutationẽ ſubitã ad illud ad qd̃ finitũ
mouẽs moueret i tpe. ℭ Cõtra hoc nõ ſoluit. qꝛ deꝰ
non poteſt imediate cauſare motũ circularẽ celi: qꝛ
non in tpe vt conceditur: nec in inſtanti: qꝛ in illo inſtã
ti totũ celũ eſſet in eodẽ loco ꝛ quelibet pars ſui i eo
dẽ loco in quo prius. ğ in illo inſtanti celũ non mu
tat. ℭ 3° hoc vr̃ oſtendi de quocũqꝫ effectu mãli. qꝛ
per trãſmutationẽ mãe vt vr̃ hꝫ pduci. Videt enim
T. c. 28. Ariſtoteles. 7. meta. 3 pla. pbare ꝙ ſeparatũ a mã
Cõ. 28. t. 31. non poſſit imediate trãſmutare mãm. Et Cõmenta
tor ibidẽ: ipoſſibile eſt ꝙ forme ſepate tranſmutent
materiã. nihil eniꝫ trãſmutant mãm niſi qd̃ eſt i mã:
ꝛ hoc cõuenit dicẽtibus mũdũ generari ꝙ tranſmu
tãs ipm̃ ſit aliqd̃ indiuiduoꝝ vel indiuiduũ vt corpꝰ
Ubi ſ. t. c. particulare. hec cõmẽtator. ℭ Ultimo videtur iſtas
10. t. 11. ꝛ ide. pbationes poſſe confirmari ꝛ ex intentione. phi. 8.
idẽ 12. met. phyſ. vbi vr̃ velle ꝙ qcqd deus põt imediate cãre ꝛ
t. c. 39. ꝛ 41. hoc totalr̃ neceſſario cauſat. qꝛ nõ vr̃ poſſe poni con
tingentia ad cãndũ ꝛ nõ cãndũ niſi p aliquã muta

bilitatẽ in agente. ꝛ hoc qꝛ effectus totaliter ꝛ pciſe
dependet ab agente. Nunc aũt ſi deꝰ poſſet imedia
te in qd̃libet cãbile qd̃libet dependeret totalr̃ ꝛ pci
ſe ab eo: ꝛ per ꝯñs neceſſario qd̃libet cauſaret. ꝛ tũc
ſequit multiplex incõueniẽs. ſ. ꝙ cãe ſcde puarent
actionibꝰ ſuis. qd̃ tangit prima rõ. ꝛ ꝙ deus imedia
te cãret oẽm motũ: qd̃ tangit ſcda rõ. ꝛ ꝙ deus ime
diate cauſaret oẽm effectũ mãlẽ: qd̃ tangit 3ª ratio.

De tertio tenendum eſt ſm̃ cõmunem ſententiam theologorum deũ m
ſic eſſe omnipotentem ꝙ ſine quocunqꝫ alio agente
poſſit cauſare quodlibet cauſabile. nec tamen iſtud
poteſt demonſtrari demonſtratiõe quia. ℭ Primũ gene. 1.
probatur auctoritate. In principio creauit deus ce
lum ꝛ terrã. ℭ Adducitur etiam ad hoc ratio. quia
virtus actiua cuiuſcunqꝫ cauſe ſecunde eminentius
eſt in prima cauſa ꝛ in primo agente qꝫ in ipſa cauſa
ſecunda. habens autem eminentius virtutem acti
uam videtur poſſe in effectum abſqꝫ illo qd̃ diminu
te hꝫ virtutem illam. Non enim ad pductionem ef
fectus requiritur imperfectio virtutis actiue: qꝛ nul
la imperfectio eſt ratio agẽdi. ſed eſt magis impedi
mentum actionis. ℭ Confirmatur qꝛ videmus cãs
equiuocas ita perfectos effectus pducere ſicut vni
uocas. qd̃ non eſſet niſi haberent virtutem actiuam
eo modo quo ſufficit ad cauſandũ perfecte. nõ autẽ
habent virtutẽ vniuocã: ſed tãtũ eminentẽ. ergo ꝛc.
ℭ Iſta ratio lꝫ videat probabilis: non tñ eẽt phõ de
mõſtratio. negaret eniꝫ iſtam ppoſitionẽ. quicqd in
ſe eminẽter vel virtualr̃ habet virtutem actiuã cau
ſe pxime ipſum põt imediate effectũ illius cãe cãre.
Diceret enim ꝙ eminẽtiori modo habẽs talem vir
tutem põt quidẽ in ſuo ordine in effectũ talis virtu
tis: ſꝫ ordo ſuus eſt ꝙ ſit cauſa ſuperior ꝛ remotior.
ℭ Cum adducitur ꝙ imperfectio non requiritur ad
cauſandum: diceret ꝙ cũ dico imediate cãre duo di
co. ſ. cauſationem: ꝛ illa requirit perfectionẽ ꝛ modũ
ſiue imediationẽ cãndi: ꝛ ille requirit iperfectionẽ
annexã. ergo ad imediate cãndũ requirit impfectio
non ſicut ratio cauſandi: ſed ſicut cõditio neceſſaria
in agente. ℭ Ubi eniꝫ eſt ordo eſſentialis ibi non po
teſt aliquid eſſe proximũ imperfectiſſimo niſi ipſum
ſit aliqualiter impfectũ. qꝛ ſi perfectũ eſſet proximũ
iperfectiſſimo eſſet eque imediatũ cuilibet alii a ſe.
ꝛ tunc iſta non haberent ordinẽ eſſentialẽ: ſicut non
eſſet ordo eẽntialis in ſpẽbus numeroꝝ ſi quelibet
eque imediate pcederet ab vnitate. Ex quo patet ꝙ
iſtã ppoſitionẽ negaret phõs: pfectior cã imediatius
cãt: intelligendo p imediatius excluſionẽ cãe ppin
que actiue. imo diceret ꝙ ſicut perfectior eſt cã ſupe
rior ita per plures cãs medias cauſat. nec iſte cauſe
medie requiruntur vt addatur perfectio cauſalita
tis que tota perfectiſſime eſt in ſola prima: ſed ma
gis requiruntur vt habeatur ordinata perfectio de
ſcendens ad vltimum imperfectum. ordinata autẽ
perfectio non habetur ſine diminutione perfectiõis
ꝛ cum imperfectione annexa.

Secundum .ſ. ꝙ illud verum nõ põt demõſtrari demõſtratõe n
quia. pbatur primo auctoritate. qꝛ philoſophi ad no
titiam talium veroꝝ. ſ. poſſibilium demonſtrari de
monſtratione quia. deuenire potuerunt. non aũt ad
notitiam huius veri. immo eius oppoſitũ tenuerũt:
qd̃ nõ eſt veriſimile de aliquo demõſtrabili demon
ſtratione quia. ℭ 2° hoc pbatur rõne. qꝛ ordo cãlitatis
nõ concludit ꝙ ſupior poſſit ſine inferiori in effectũ

in quez pōt cū inferiori:ſicut ſol non pt p ſe gñare ho
minē ſine pr̄e ſicut cū pr̄e. g̃ pari rōne ordo iſte nō cō
cludit φ p̄ᵃ cā poſſit ſine 2ᵃ in effectū iſtū in quē pōt
cū ſcḋa. ¶ Hoc ēt manifeſtiꝰ eſt in aliis gñib⁹ cāruz.
Si.n.ſm aliq̄s eēt ordo eēntialis i materiis: puta φ
p̄ma mā aīe intellectiue ꝓpinque ſit corpus organi/
cū. ⁊ ſic vlteriꝰ vſq̄ ad māz ſimplr̄ p̄mā que ſit ꝓpria
materia reſpectu forme p̄me ſubalis: nō opz φ mate
ria ſimplr̄ p̄ᵃ poſſit eē materia imediata reſpcū cuiuſ
cūq̄ forē cuiꝰ pōt eē alia mā 2ᵃ. B ēt pz in formis. ſi
eni opz φ p̄ᵃ forma poſſit eē imediata forā cuiuſcun
q̄ informabilis. cuius pōt eē imediate alia forma 2ᵃ
⁊ hoc ſiue p̄ᵃ forma ⁊ 2ᵃ accipiant̄ ordine gñationis
ſiue pfectionis. ¶ Iſta q̄ dicta ſunt de cā materiali ⁊
formali hñt maiorē euidētiā ſi vā ſit opinio de plura
litate formarū: de q̄ mō non eſt qō. Sed ad ꝓpoſituz
ſufficit φ ſi in cauſis mālibus ⁊ formalib⁹ eēt ordo:
nō oporteret φ p̄ᵐ eēt cā imediata cuiuſcūq̄ cābilis.
g̃ modo vbi talis ordo eſt: puta in cauſis efficientib⁹
nō opz φ p̄ᵃ poſſit eē cā imediata cuiuſlibet. ¶ Hoc
ēt pz in cauſis efficientib⁹ reſpectu cognitionis. naz
principia ponunt̄ cāe reſpectu cognitionis ꝯnis: vt
T.c.86.⁊ iñ idē ꝓ poſteˀ. habet 2ᵒ phyſi. lz p̄mū principiū hēat veritatē euidē
tiſſimā. ⁊ etiā contineat eminenter ⁊ virtualr̄ verita/
tes oīum poſterioꝝ: nō tñ opz φ poſſit eſſe imediate
cā cognoſcēdi qōcūq̄ poſteriꝰ: imo opz p medis or/
dinate ꝓcedere ad B vt acq̄rat̄ cognitio ꝯnis remo/
te. ¶ Hoc tādē pz in ordine cārū finaliū. accipiendo
eniz vltimū in aliq̄ coordinatōe finiū non opz φ illō
poſſit eſſe cā finalis imediate reſpectu cuiuſcūq̄. q2
aliqō remotū non ordinatur ad ipſum niſi median/
te. ſine propinquiori. ſicut organa exteriora ordinata
ad potionē vel inciſionem non ordinantur ad ſanita
tem niſi mediantibus iſtis finibus propriis.

Sed lz hec cōcluſio non ſit demon
ſtrabilis q2: tñ cū vā ſit oppoſitū demōſtrari non pōt:
iō ad rōnes adductas pro opinione phoꝝ rñdenduz
O eſt. ¶ Ad p̄mā theologus hñ cōcederet φ cā prima
pōt iſta cāta nō ſolū p̄uare ſuis actionib⁹: ſed ēt pro/
priis entitatibus: q2 ea pōt annihilare. Nec ꝯcordat
9. meta.t.c. 17. cū pho in iſta ꝓpoſitione. φ oē ſempiternū eſt forma
liter neceſſariū: ⁊ B vocādo oē euiternū ſempiternū.
q2 euiternū ſimplr̄ poteſt non eē. lz non tali potentia
paſſiua intrinſeca: qualis eſt in corruptibilib⁹. ¶ Ali
ter lz deꝰ p̄uet entia 2ᵃ actionib⁹ ſuis ꝯueniēdo cā
litatē eoꝝ ⁊ cāndo effectus quos illā poſſent cauſare.
nō opz φ p̄uet illa ſuis entitatib⁹. manēt enim ⁊ nō
cauſant ſuos effectꝰ: q2 alia cā imediate cauſat illos.
poſſent tñ illos cāre. ſicut manet iſte ignis: ⁊ tñ non
cauſat ignē in hoc ligno ſi aliud agens fortius preue/
niat in igniēdo: poſſet tñ cāre: q2 formā que eſt prin/
cipiū igniēdi hz: ⁊ ita pōt intelligi dictū Comē. cum
ait. Cū entia non habebūt actiones ꝓprias: nō habe
būt eēntias ꝓprias: qō in añcedēte neget hr̄e actionē
propriā. debet intelligi nō tm̄ actualiter: q2 tūc argue
ret̄ a deſtructione poſterioris ad deſtructionē prio/
ris. ⁊ eſſet fallacia conſequētie. q2 pluribus aliis mo/
dis pōt poni deſtructio iſtius poſterioris. puta p for/
tius agens ꝯueniens vel per ꝯrium impediens. Sz
dz intelligi in antecedente nō habebūt actiones pro
P prias. nec actualiter nec aptitudinaliter. nec virtualr̄
⁊ hñ ſequitur φ nō habebūt ꝓprias eſſentias: q2 qō/
libet actiuū per ꝓpriā formaz ⁊ virtutem hz virtuali
ter ſuā actionē etiā qñ non actualiter ꝓducit. Et iſta
expoſitio antecedentis pōt haberi ex illo verbo Cō/
mētatoris: qō ꝓmittit: cōuenit iſtis vt nullū eōs hēat
actionē ꝓpriā naturalē. ⁊ ſubdit. Cū entia non habe
būt actiones ꝓprias ſupple nālit̄er vel aptitudinalr̄
ſm propriā naturā nō habebūt eſſentias ꝓprias. Illi
aūt contra quos arguit ibi. ſ. moderni ponunt vnum
agens omnis entia ſine medio: ſed non ſicut chriſtia
ni: q2 ſm Augᵐ. 7. de ci. c. 30. Sic deus res quas cō/
didit ad miniſtrat vt eas agere ꝓprios motus ſinat.
lz enim poſſet agere oīa: ⁊ ſic agendo entitates q̄dez
reꝝ non deſtrueret: ſed eas quaſi ocioſas ⁊ vanas re
linqueret: maluit tñ eis ſicut entitatē ſic ⁊ virtutem
actiuā ⁊ propriam tribuere actionē. nō eniz vlr̄ per/
fectionē reb⁹ ſubtraxit cuiꝰ ſunt capaces. ¶ Ad ſecū
dā formā materialē nō negat phs imediate induci
in materiā a deo: imo inferiꝰ in qōne de bona fortu
na dicet̄ q̄d Ariſtotiles ſenſit de aīa intellectiua. De T.c.28.
intentione eius. 7. meta. vbi adducit̄ cōmentator: ⁊
vr̄ dicere φ nullū imāle poſſit trāſmutare materiaz
imediate. Et ſi intelligat de deo ſicut vr̄ ſpālit̄er p il/
lud verbū dicētib⁹ mūdū gñari. negaret eum theolo Cō. 21. ad fi/
gus: ⁊ eandē ſniam dicit cōmēto 3ᵒ poſt illud qō mo nem.
uet mām nečio eſt corpus hñs qualitatē actiuaz aut
potētiā que agit p corpus habēs qualitatē actiuam ⁊
imponit Ariſtotili φ idem ſenſit. ¶ Sed melius vr̄
φ qñ lr̄a Ariſtotilis pōt habere ſanū intellectū. ⁊ lr̄a
Cōmē. ſanum intellectum habere non pōt: φ dicat̄ Q
Auer. non hr̄e intentionē Ariſtotilis. ⁊ ſaluet̄ eius in Uide i expo
tentio: qō hic etiā vr̄ poſſe fieri. Nam de hoc ad pñs ſitōe. 7. met.
breuiter trāſeundo dici poteſt. φ Ariſtotiles ibi ar/ 2. q.
guit ꝯ Pla. ꝓbādo φ idee non ſunt neceſſarie ad ge
nerationē: q2 ſufficit B aliq̄d ad gnāndū B aliq̄d ſed
nec idee pñt gñare B aliquid: q2 ſi gnāns nō eſt hoc
aliquid nec genitū erit hoc aliq̄d. Utraq̄ ꝯtia ſatis
tenet non eē genitū p ideā Pla. nec tñ extendēda eſt
ad ꝓpoſitū noſtrū. ſ. de deo. q2 ſi idea generaret eſſet
generans vniuocū. q2 eiuſdē ſpēi: non eſt autē aliqua
cā vniuoca neceſſaria niſi cōpoſita ⁊ materialis ſicut
genitū eſt cōpoſitū ⁊ materiale. Hoc pro prima parte
rationis. ſ. φ idee nō ſunt neceſſarie. ¶ Pro ſecūda
parte. ſ. φ idee nō pñt generare facit illud φ ſi gñans
vniuocū non ſit hoc aliq̄d cōpoſitū ⁊ materiale: nec
genitū erit B aliq̄d. deus aūt ⁊ pōt eſſe cauſa genera
tionis ⁊ requirit̄ ad generationē: non ſicut cauſa vni
uoca: ſed equiuoca. ⁊ hoc ſuprema in cuius virtute
agit omnis alia cauſa tam vniuoca q̄ʒ equiuoca.
¶ Ad tertium. abſolute concedendum eſt tam Ari/
ſtotilem q̄ʒ Auerr. deum poſſe immediate mouere
corpus negaſſe. Et in hoc habet theologus vtrunq̄
negare. Poſuerunt tamen deum mouere celuz me Ut ſcḋt auer.
diate ſcilicet mediante intelligentia que eſt propria 12. meta. cō.
motrix celi. de hoc amplius tangetur reſpondendo 41.
ad tertium argumentum principale ad qōnē. ¶ Ad
quantum qō confirmat iſtas tres probationes dici
poteſt φ non eſt de intētione Ariſtotilis φ deus ab/ R
ſolute neceſſario cauſet quicq̄d imediate cauſat: hoc
eſt ſine cauſa media agente. ſicut dicetur inferius de
anima intellectiua in qōne de bona fortuna. ſed ſm
ipſum deus neceſſario agit quicq̄d pōt agere imme
diate: hoc eſt ſine oī medio ſiue agente ad ipm: ſiue Speculatio
ad aliqō preuiū diſponens ad illud: ⁊ ſine omni me/ notabilis.
dio cauſato ſiue ꝓuio ad illud. illud ergo φ ſine om
ni medio cauſato ꝓuio ſiue cauſante ꝓuio poteſt age
re hoc neceſſario agit. Et ratio huius eſt apud eum:
q2 ex quo iſtud a ſolo deo immediate omnino depē
det ipſius nouitas in eſſendo ſiue contingentia non
reduceret̄ ſm ipſum vltimate niſi in aliquā nouita/

tem in deo. Et ſic intēdit ipſe arguere. 8. phyſi. qꝛ illa nouitas motus in vſū ſiue oīno primi motus ſiue ēt oīno primi cāti quodcūqꝫ illud eſſet: eſſet immediate a deo ſine oī cā media agente vel diſponente & ſine oī cāto medio. de illo aūt qđ pōt deus īmediate cāre: ſine. ſ. cā media agente attingente illud: dūz tn̄ ſit aliqua cā diſpoſitiua ad illud vel ſaltem aliquod cātum p̄uium reqſitum ad illud non diceret Ariſtoteles ꝙ deus neceſſario ſimplr̄ illud cauſaret: ſꝫ tm̄modo neceſſitate ineuitabilitatis: & hoc poſito illo p̄mo vel preuio qđ requirit. ¶ In neutro aūt iſtoꝝ concordat cū eo theologus: qꝛ ponit ꝙ deus per voluntatem libere & cōtingenter ſe hēt ad quodcunqꝫ
S cābile extra. & hoc excluſa neceſſitate non ſolūz īmutabilitatis ſed ēt ineuitabilitatis. ¶ Concedo ergo ꝙ Ariſtoteles ſm ſua p̄ncipia negaret deū multa poſſe īmediate cāre: puta oīa illa in quoꝝ p̄ductione ē ſimplr̄ contingentia abſqꝫ vtraqꝫ neceſſitate p̄dicta: ſed in hoc theologus ꝯdicit ſibi ſicut dictū. Eſt ḡ de demonſtratione. qꝛ concluſio p̄ncipalis & in ordine quarta iſta. ſ. ꝙ deū habere oīpotentiam immediate reſpectu cuiuſcunqꝫ cābilis lꝫ ſit veruꝫ: non tn̄ eſt nobis demonſtrabile demonſtratione qꝛ.

Quinta ꝯ p̄ncipalis eſt iſta. ꝙ demſ̄trabile ē viatori demſ̄tratione qꝛ deuꝫ eſſe
T oīpotentē mediate vel īmediate. hoc eſt ꝙ poſſit cāre quodcunqꝫ cābile vel īmediate: vel per aliqđ medium quod ſubſit cāitati eius. ¶ Hec concluſio probať per hoc ꝙ neceſſe eſt ſtatū eſſe in cāis efficientibus.
T.c.5. & ide & hoc p̄batur 2° meta. & p̄batio Ariſtotilis breuiter nunc tāgendo ſtat in hoc: tota vniuerſitas cātorum cāꝫ hꝫ. non aūt ꝗ ſit aliqđ diſtītus vniuerſitatis qꝛ tūc idē eſſet cā ſui. ergo aliqđ extra totā vniuerſitatē illā. Si ergo in cāis non aſcendať in infinitū nō ſolū quelibet eſt cāta: ſed tota multitudo erit cāta: & per ꝯñs ab aliquo extra totam illā multitudinē. ergo in illo erit ſtatus tanꝙ̄ in ſimpliciter p̄ cānte. ¶ Poteſt aūt illius ꝯcluſionis adduci alia probatio talis. Cā effectiua quāto ſuperior tanto perfectior in cāitate. ḡ ſi ſupra iſtam datā eſt alia in infinitū ſuperior in cāndo illa erit in infinituꝫ p̄fectior in cāitate. & per ꝯñs hēbit cāitatem infinite p̄fectam. cāitas aūt cāta vel dependens in cāndo non eſt infinite perfecta: qꝛ eſt imperfecta reſpectu illius a quo dependet. ḡ ſi in infinitū aſcendať in cāis aliqua erit oīno incāta nec dependens in cauſando. & p̄ ꝯñs in illa erit ſtatus. ſic ꝙ ipſa erit effectiua nō cāta nec depēdēs in cauſando: & ab ipſo eſt oīs cāitas cauſe inferioris: vel ſalteꝫ in virtute eius cauſat. ¶ Ex hoc ad p̄poſitū ſequiť ꝙ
U in quodcūqꝫ cauſatuꝫ poteſt aliqua cā inferior mediate vel īmediate: in illud idē pōt illa cauſa ſupior: & hoc ſaltē mediante cā p̄ma: & p̄ ꝯñs p̄ma cā hēt oīpotētiā ſm intellectū p̄tinentē ad iſtū articulum. ¶ Iſta rō videť dupl'r poſſe impediri. Primo qꝛ diceret ꝙ in ordine cāꝝ efficientiuꝫ lꝫ ſtatus ſit ad vnum primū efficiens: tn̄ iſtud non eſt deus. ſed aliqua intelligentia mouens p̄mum celum. nec rō naturalis deducit ꝙ vltra tale mouēs: deus īmediate moueat niſi in rōne cāe finalis. ſicut videtur phs illū
T.c.36. modū mouēdi appropriare ipſi deo. 12. meta. vbi ait ꝙ mouet ſicut amatū & deſideratum. ¶ 2° diceret ꝙ efficiens p̄m qđcunqꝫ ſit non probať hře potentiā reſpectu oīs cābilis qualitercunqꝫ. ſ. immediate vł mediate. ſed tn̄ reſpectu omnium cābilium in ſua coordinatione. oporteret ergo probare ꝙ preter illa non eſſent alia poſſibilia cāri extra illam coordinationem. Iſta duo excluduntur per hoc ꝙ non eſt niſi vnicum ens a ſe ſiue non ab alio. Ex hoc enim ſeqtur ꝙ non eſt niſi vnicum agens non dependens in agendo. quod enim dependet in eſſendo ſi agat dependet in agendo. Dic ad formam inſtātiarū ꝯiter.

Ad argumenta p̄ncipalia. ¶ Ad p̄mū primo vidēdum eſt de añte & poſtea de conſequentia. De antecedente dicunt quidā ꝙ Ariſtotiles non intellexit p̄mum ens eſſe infinite potentie intenſiue ſiue vigoris: ſed tn̄ extenſiue ſiue duratiōe. ratio eniꝫ ſua nō plus ꝯcludit niſi ꝙ ipꝫ mouet motu īfinito. qꝛ motꝰ ille non eſt infinitus niſi duratione. Et ad hoc videť ſufficere virtus infinita in duratione. Auerrois & ſequaces q̄re Dē. & alios ātiquos.

Contra dupl'r. p̄ contra illud qđ imponiť Ariſtoteli. 2° ꝯ rōneꝫ que ad hoc adduciť. De p̄. Ariſtotiles enim ex hoc ꝙ deus eſt infinite potentie concludit ꝙ nō pōt eſſe ī magnitudine nec habere magnitudinem: quia nec infinitā cuꝫ nulla talis ſit: nec finitam: quia quacunqꝫ potentia in magnitudine finita poſſet aliqua eſſe maior. intelligit ergo in antecedente talem infinitateꝫ potentie cum qua ſm intentionem eius nō poſſet ſtare oppoſitum conſequentis. ſ. habere magnitudinem vel eē in magnitudine: qꝛ hoc eſſet dicere ꝙ faceret ꝯñtiā que ſm intentionem eius non teneret ſi oppoſitum conſequentis poſſet ſtare cum antecedente. Nunc autem cū potentia infinita ſm durationeꝫ pōt ſtare oppoſitū conſequentis. ſ. eſſe in magnitudine ſm intentionē eius: cū manifeſtum ſit celum habere magnitudinem: & tn̄ ſm ipſum hēt potentiā infinite durationis: immo ſm ipſum. 9. meta. 2. ſ. ce. & mū. & in multis aliis locis. Oē ſempiternum ē formaliter neceſſariū. & ita ſi eſt actiuū hēt potentiā actiuā infinitam ſm durationē. ḡ in antecedēte nō tn̄ intelligit ille de potētia infinita duratione: ſed de aliqua alia que repugnat magnitudini. illa aūt non eſt niſi infinitas intēſiua. 8. phyſi. ad finem. T.c.17. T.c.12. & iſ ¶ Concedo ergo cū iſta concluſione ꝙ Ariſtotiles ſiue ſufficienter p̄bauerit intētū ſuūꝫ ſiue non: intellexit de infinitate potentie intenſiua. X ¶ Sed tūc reſtat. 2m. ſ. de probatione: qualiter. ſ. eiꝰ p̄batio procedat. De hoc dico ꝙ tanta perfectio pōt concludi de potentia ex hoc ꝙ ſufficienter poteſt in talem actum quanta pōt concludi ex hoc ꝙ exit in talem actuꝫ. Et ſi ergo ꝯñs Ariſtotilis. ſ. ꝙ deus mouet motu infinito falſum ſit ſm theologos: tamen multi eorum concedunt ꝙ pōt mouere motu infinito etiā a parte ante. ſicut omnes concedunt ꝙ a parte poſt: tamen differunt a philoſopho in hoc: qꝛ phs ponit iſtam potentiam neceſſario coniunctaꝫ actui. quia inter extrema ſm ſe immutabilia eſt habitudo omnino neceſſaria: talia ſm eum ſunt deus & celuꝫ. ergo l'r iſta eſt habitudo neceſſaria neceſſitate immutabilitatis ad quam ſequitur motum qui cauſatur ab hoc in illo eſſe neceſſarium: non illa neceſſitate que repugnat motui. ſed neceſſitate ineuitabilitatis. non poteſt ergo ceſſare. Nec concordat ſecum theologus in prima propoſitione inter extrema &c. nec ī 2ª de celo: qꝛ non ponit mouere neceſſario cōpetere deo actualiter. ponit tn̄ poſſe infinito tp̄e mouere. Ex iſto poſſe ſicut ex ipſo mouere: ꝯcludi pōt infinitas potētie. ¶ Sꝫ nunqđ intēſiue? Dico ꝙ ſic. nulla. n. virtus pōt p̄ infinitū tp̄s mouere niſi vel a ſe vel virtute alterius: & tādē opꝫ ſtare ad aliquā p̄maꝫ que mouet ex ſeipſa. Ariſtotiles ergo arguit de potētia primi mouentis qui non mouet virtute alterius

ſed a ſe. Et ex hoc põt inferre ꝙ ipſa ſit infinita inten
y ſiue. qḋ aũt hẽt a ſe potentiã actiuã hẽt a ſe entitatẽ:
qḋ aũt hẽt a ſe aliqḋ hꝫ illud in tota plenitudine que
ſibi põt competere. nihil enim habet limitate in ali/
quo niſi habeatur ab aliquo agente determinante il
lud ad certũ gradũ. qꝛ ſi vnũ ens habeat a ſe plenitu
dinem entitatis ⁊ aliud ens non haberet a ſe talem
plenitudinẽ: ſed entitatẽ limitatam oĩno nulla eſſet
rõ quare illud plus haberet plenitudinẽ entitatis ꝙ̃
iſtud: ſed videtur eſſe caſus qui nõ poteſt eſſe in his
2. phyſi. L. c. 40. que ſunt a ſe. Et hoc igitur ꝙ primum mouẽs mo/
uet a ſe. ⁊ per ↄ̃ñs eſt a ſe cum tota plenitudo poten/
tie actiue ⁊ entitatis: non poſſit eẽ ſine infinitate in/
tenſiua: ſequitur ꝙ ipſum ſit infinite potentie inten/
ſiue. ❡ Contra hoc qḋ accipit in antecedẽte ꝙ mo/
uet motu infinito: qꝛ eque habet ſm te ppoſitum ſi
moueret motu finito: ſed a ſe. Concedo ꝙ vis prin/
cipalis in hoc ſtat ꝙ eſt mouere a ſe. ſed aliquaꝫ eui
dentiam hẽt ratio de motu infinito: qꝛ ſm Aṽ. mo-
tus primus eſt primo infinitus: ⁊ ita ille eſt magis p
prius pͥmo mouenti. primitas aũt motionis eſt me/
dium ppriũ ad ppoſitũ vt intelligatur in anteceden
te. mouet motu infinito prima infinitate. que. ſ. non
eſt ob infinitate motus alterius: ſed a ſola virtute il/
lius mouentis.

De cõſequẽtia aũt lꝫ infinita potẽ
tia actiua ſit vere
Aa oĩpotentia: non tñ ſequitur. ſi rõne naturali poteſt cõ
cludi hoc habere infinitam potentiã. ḡ ⁊ oĩpotentiã.
qꝛ non eſt notum rõne naturali infinitã potentiaꝫ eẽ
oĩpotentiam. ⁊ hoc totum intelligẽdo de oĩpotentia
immediata reſpectu cuiuſcunqꝫ poſſibilis. ❡ Cum
pbat ꝙ infinita potentia ſit oĩpotentia: qꝛ infinita po/
tentia non põt excedi nec intelligi excedi: quecunqꝫ
aũt potentia que nõ eſt oĩpotentia põt intelligi exce-
di. ❡ Rñderet phs ꝙ potentia ſuprema nõ eſt oĩpo
tentia: ſicut intelligimus oĩpotentiã. ⁊ tñ eſt infinita
potẽtia. non ergo põt intelligi excedi ſm intenſionẽ
qꝛ ſic infinita eſt. ſed lꝫ poſſit intelligi excedi aliquo
mõ ſm extenſionẽ: qꝛ nõ eſt oĩpotentia: nõ tñ prope
hoc intelligi põt: qꝛ non ſine ↄ̃dictiõe: qꝛ diceret phs
ꝙ oĩpotentiã immediatã reſpectu cuiuſlibet in aliq̃
eodẽ eẽ includeret ↄ̃dictionẽ. qꝛ deſtrueret ordineꝫ
eſſentialẽ cãrum. ❡ Verũ eſt ḡ ꝙ ſuprema potẽtia
actiua ſiue potentia infinita eſt omnipotentia. ſꝫ non
eſt notum p rõnẽ nãlem ꝙ ſuprema potẽtia poſſibi-
lis ẽt intenſiue infinita ſit oĩpotentia ppͥe dicta. que
ſ. põt in quodcunqꝫ poſſibile immediate.

Ad primũ argm̃ in ↄ̃rium: qḋ. ſ. eſt de ge
neratione filij. ❡ Rõ ꝙ potẽ
tia actiua põt intelligi ppͥe: qꝛ pro potentia cãtiua
Bb cui corrñdet poſſibile. i. cauſabile. Alio modo põt in
telligi magis extenſiue pro potentia productiua cui
corrñdet poſſibile. i. obiectum pducibile: ⁊ ita oĩpo/
tentia põt intelligi dupl̃r. Primo modo potentia cã-
tiua oĩs cauſabilis. 2º mõ potentia pductiua omnis
pducibilis. Si ſcḋo mõ intelligeret ſolus pater eẽt
oĩpotens: qꝛ ſolus pr̃ hꝫ fontalem fecunditatẽ ad p/
ducendũ oẽ producibile. Sancti vero nõ ſic loquunt
de oĩpotentia: ſed tñ primo mõ. vt. ſ. importat potẽ-
tiam cãtiuam oĩs cãbilis. i. poſſibilis: quõ nec filius ẽ
poſſibilis: nec ſpũs ſanctus: lꝫ ſit producibilis. qꝛ nõ
eſt cãbilis: nec in alietate nature producibilis. ſm ḡ
ꝙ ſancti loquuntur de omnipotentia. ſ. pro potentia
cãtiua omnis cãbilis que eſt cõis tribus perſonis ab
ſolute cõcedendum eſt ꝙ oĩpotentia non reſpicit ac

tum notionalẽ intrinſecuꝫ: ⁊ ſi ḡ poſſet demonſtrari
deũ eſſe oĩpotẽtẽ: non tñ potẽtẽ in tales actus notio/
nales. ❡ Sed ↄ̃ hoc eſt difficultas in auctoritatibus
Auguſtini ⁊ Ricar. adductis. ❡ Ad auctoritatẽ Au
guſtini que allegata fuit prius in contrarium dici po
teſt. ꝙ iſta conſequentia. ſi pater non poteſt genera- Expõ mira/
re filium vel non equalẽ filium non eſt oĩpotens. nõ bilis ad au/
eſt formalis: eo modo quo arguit a deſtructione par cto. Aug.
tis in q̃titate ad deſtructionem totius: ſed eſt a de/
ſtructione poſterioris neceſſario cõſequentis ad de/
ſtructionem prioris: qꝛ ſi non poſſet generare filium
aut filiuꝫ equalẽ: aut hoc eſſet qꝛ non competit eius
perfectioni eſſentiali: aut qꝛ non cõpetit eius ppͥe
tati perſonali. non ſecundo modo: qꝛ illa perſona eſt
a ſe: ⁊ ideo non repugnat proprietati ſiue aliquid ac/
tiue producere. Si primo modo. ergo non habet na
turam perfectam cui poſſit in aliquo ſuppoſito com
petere potentia productiua oĩs producibilis. ⁊ ſi er/
go negatio actus notionalis nõ infert formaliter ne
gationẽ oĩpotentie. tamen gratia materie tenet con Cc
ſequentia de iſta perſona cui non repugnat ratiõe p
prietatis ſue actus talis notionalis. ❡ Sed contra ꝓ
arguitur per hoc ꝙ omnipotẽtia videtur proprie re/
ſpicere deum vel perſonam diuinam pro obiecto.
Iuxta illud Ricar. 12. de tri. vbi arguit ꝙ ſi duo eẽnt c. vltimo.
omnipotentes: vnus faceret aliũ nullipotentem: qḋ
non ſequeret niſi reſpectu oĩpotentie in vno eorum
obiectum eſſet alter omnipotens. ❡ Ad hoc põt di-
ci ſicut dictũ eſt ad argumentũ Auguſtini. ꝙ non te
net illa ↄ̃ña tanqꝫ a toto in quantitate. eſt omnipo/
tens: ergo eſt potens circa aliũ deũ ſiue circa alium
oĩpotentẽ: qꝛ alius deus ſi poneret non eẽt obiectuꝫ
oĩpotentie proprie dicte: ſed neceſſario eſſet a ſe. Sꝫ
ↄ̃ña ſic tenet per locum extrinſecum: vno modo qꝛ
vnus omnipotens poſſet ſua voluntate omnia poſſi
bilia ⁊ compoſſibilia pducere. Alius vero omnipo/
tens poſſet ex ſua voluntate eadem poſſibilia impe/
dire: ergo ille faceret illum nullipotentem: non agẽ
do aliquid circa ipſum: ſed circa obiectum potentie
ipſius. ❡ Si dicas illum cuꝫ iſto in obiectis volitis
vĩter cõcordare. ❡ Contra. q̃q̃ illud videat eẽ pu
ra fictio de illis reſpectu quoꝝ vtraqꝫ voluntas me-
re cõtingenter ⁊ eque independenter ſe hẽt. tamen
ex hoc ſequitur ꝙ ille faciat iſtum nullipotẽtem: qꝛ Dd
non pñt eſſe due cauſe totales cauſantes idem cãtũ:
qꝛ vel illud bis accipet eẽ: vel non vtraqꝫ vt diſtincta
ab alia eẽt cauſa completa. Iſte aũt qui per te ponit
concordare cum illo in volitis per ſuam propriã vo/
luntatem poteſt eſſe cauſa totalis ⁊ completa volito
rum. ergo ille non poteſt eſſe cauſa totalis diſtincta
reſpectu eorũdem. Et ſicut eſt de duobus ita de om
nibus. ergo per voluntatem illius ex parte obiecto/
rum põt ille fieri nullipotens. hoc eſt non potens ali
quid ponere in actum voluntate iſtius preueniente
vt diſtincta ⁊ totaliter cauſante idem. ❡ Sed cõtra Egidius de
rñſiones iſtas datas ad auctoritates Auguſtini ⁊ Ri Roma .li.i.
cardi arguit per hoc ꝙ formaliter ſequit. ſi filius eſt di. 20.
omniſciens: ergo eſt ſciens generationẽ patris. ⁊ cõ/
ſimiliter ſi eſt oĩuolens eſt volens iſtã generationẽ.
ergo a ſimili de oĩpotentia ſequit in ↄ̃ña vera ⁊ for
mali. eſt oĩpotens ḡ eſt potens in gñationem illaꝫ: ⁊
non tñ gr̃a materie ſicut dicit rñſio. ❡ Hic põt dici
ꝙ in oĩbus iſtis noĩbus: oĩpotens: oĩſciens: oĩuolẽs
ẽ diſtributio nõ actus: ſed obiecti ipſius actus. ergo Ee
formalr̃ inferri põt de obiecto hoc ⁊ illo. ⁊ ita de qui
buſcũqꝫ obiectis actus talis. Nunc aũt ſcĩe ⁊ volun

tatis diuine in quacūq3 perſona diuiſa ſimplr eſt ob
iectum actus notionalis: non ſic eſt obiectū oīpoten
tie. igiť formalr omniſciens ⁊ oīuolens inferunt ſci/
re ⁊ velle actū notionalē: non ſic oīpotens poſſe actū
notionalē. Rō illius dr̄ie eſt: qꝛ actus notionalis eſt
quid ſcibile ⁊ volibile: non aūt ſimplr poſſibile prout
poſſibile intelligiť cābile: qꝛ ⁊ ſi hēat rōnē boni ⁊ ve/
ri: non tñ rōnē cābilis ⁊ cauſati. ¶ Ad aliud argumē
tum de creatione angeloꝝ. concedo ꝙ ſicut iſta de/
mōſtrať ꝙ deus pōt in oē cābile mediate vel imme
diate. ita pōt demōſtrari in pticulari ꝙ poſſit in hoc.
qñ minor mediante qua inferť talis concluſio ē eui/
dens vel demonſtrata: aliter non. qꝛ ſm pħm primo
c.20. priorum. Cōtingit ſcire de oī mula eſſe ſterilē ⁊ igno
rare de hac mula: ſi hec minor ē ignota. ſ. hāc eē mu/
lā. Nūc aūt minor reſpectu huiꝰ ɔclōnis deus poteſt
Th. i. pte ſū cāre angelū eſt iſta. angelus eſt cābilis. ¶ De iſta āt
me qō. 66. minori dr̄ ꝙ tm̄ eſt credita ⁊ non demonſtrabilis: ⁊
ar. 2. ideo ɔcluſio ſequens eſt tm̄ credita. lꝫ maior vl̄is ſit
demonſtrabilis. ¶ Dr̄ ſcdo ꝙ iſta minor negāda eſ/
ſet ſm pħm. ⁊ ita concluſio. Poſuit enim pħs (vt di/
cuntiſti) oēm intelligentiam eſſe ſimplr a ſe. qꝛ poſu
it oēm intelligentiā eſſe neceſſariam: ſicut pꝫ. 12. me
T.c.43. ta. Cātum aūt ab alio eſt ex ſe non ens ⁊ de ſe poſſi/
bile quod aūt eſt ſimplr neceſſe eē nullo modo eſt poſ/
ſibile. non ergo poſuit Ariſ. iſta ɔdictoria. ſ. intelligē/
tiam eē neceſſariam quod plane poſuit: ⁊ tñ eam eē
Henri. ql̄ib. cātam ab alio. ¶ Dicitur ēt a quibuſdam ꝙ Ariſ. po
6. q. 14. ſuit intelligentiam eē infinitam. ⁊ ex hoc ſequitur ēt
ꝙ ipſa ſit a ſe. qꝛ quod eſt ab alio eſt finitum. aſſs p/
T.c.41. ſ. 8. batur. qꝛ. 12. meta. c. 4. repetit oſſum eē ꝙ non con/
phyſi. uenit primum mouens habere magnitudinem: qꝛ
habet potentiam infinitam. ⁊ finitum non hꝫ poten/
tiam infinitam. ¶ Poſt illud ſtatim in principio. 5.
T.c.42. c. querit vtrū ponendū ſit vnā talem ſubam aut plu/
res: ⁊ determinat ꝙ plures ſm numerū lationū. in/
tentio ergo ſua eſt cōparando concluſionē pcedentē
ad concluſionē ſequentē ꝙ plures ſint ſube ſine ma
T.c.43. gnitudine: qꝛ infinite potentie. ¶ Item. c. 5. poſt pn
cipium. palam inqt eſt: qꝛ tot ſubas neceſſe eſt eē na
T.c.41. tura ſempiternas ⁊ immobiles ſm ſe ⁊ ſine magni/
tudine propter predictam cām in. 4. c. ſ. habere potē
tiam infinitā: qꝛ illa non pōt eē in magnitudine nec
finita nec infinita: qꝛ nulla eſt.

Sed quia nulli auctori imponenda eſt ſnīa falſa vel multū abſurda
niſi habeatur expreſſe ex dictis eius vl' ſequatur eui
denter ex dictis eius. Et cum iſtō angelum eſſe ens
a ſe ſit non tm̄ falſum ſicut patet: ſed etiam valde ab
ſurdum: qꝛ oppoſitū eius pōt demōſtrari vt patebit:
nec iſtud legatur expreſſe ex littera Ariſ. nō videtur
hoc ſibi rationabiliter imponi. ¶ Dico ergo de iſta
minori. angelus eſt cābilis. duo oppoſita predictis
primum ꝙ illa eſt demōſtrabilis ſm ꝙ illud fuit ab
Ariſ. conceſſum. Primum probo ſic. non poſſunt eē
due nāe intellectuales ſimplr infinite: ſed quecunq3
natura intellectualis ſi eſt a ſe ſiue incauſata ipſa eſt
ſimpliciter infinita. ergo nō pñt eē plures nature in
tellectuales ſimplr incāte. prima eſt icauſata: alioqn
non eēt prima. ergo quelibet alia eſt cauſata. ¶ Pri
ma propoſitio iſtius deductiōis probatur diffuſius
in qōne de vnitate dei. nunc tango vnā probationē.
qꝛ vtraq3 illarum intelligeret alteram perfectiſſime.
tantum. ſ. quātum ipſa eſt intelligibilis: ⁊ comprehen
ſibilis. ⁊ ſimilr vna diligeret aliā quantū ipſa eſt dili
gibilis: ⁊ ſic ēt vtraq3 ſeipſam cōprehēdit ⁊ diligit.
⁊ ita vtraq3 tam ſm intellm̄ q̄ ſm voluntatem bea
tificať tam in ſeipſa q̄ in alia. eandem aūt potentiā
ſimul cōprehendere duo obiecta adeq̄ta infinita eſt
impoſſibile. qñ vtrūq3 obiectū toti virtuti potentie
totaliter adequať. imo nec vna poꝰ pōt habere duo
obiecta eque prima eēntia aūt iſtius eēt pmū obie
ctū ſui intellectus. non ergo eſſentia illius erit pmū
obm̄ iſtius. ſed nec erit obm̄ ſecundariū: qꝛ non eſt
entitate poſterius q̄ ſit eſſentia illius cum ſit infini/
ta ſicut iſta. nec per ɔñs eſt poſterius ea i itelligibili
tate. potentiam ēt ita perfecte comprehendere eēn
tiam alterius ſicut ppriam eſt impoſſibile: precipue
qñ natura propria non includit eminenter naturam
alterius nec dependet eēntialiter ab illa altera. nec
eſt eiuſdem ſpeciei cum illa: que omnia ſunt vera in
propoſito de deo. ſ. ⁊ intelligentia. ¶ 2ª ppoſitio hu
ius deductionis. ſ. ꝙ natura que eſt a ſe eſt infinita.
pꝫ ex illo quod dictū eſt ſupra qualiter pħs probat p
mum mouens eē infinite potentie qꝛ eſt a ſe potēs.
⁊ ideo hꝫ plenitudinem potentie.

Secundū ſ. ꝙ Ariſtotiles cōceſſit iſtam Og
minorem. pbo. ⁊ pmo ex in T.c.52. ⁊ iā
tentione eius. 12. meta. cōcedit enim omnia habere
ordinē eēntialē inter ſe: ⁊ magis ordinē eēntialem
ad vnū primum. Nunc aūt infinitū intenſiue nō po/
teſt eē ſubordinatū eēntialiter alicui alteri. nec ſicut
ad finē. qꝛ bonū infinitū nō eſt ppter alterum bonū.
bonum aūt totius vniuerſi vtroq3 modo ſe hēt. ⁊. ſ.
in ordine entium inter ſe. ⁊ in ordine eorum ad op
timū ſeparatū. nec infinitū pōt eē ſubordinatum al/
teri vt principaliori: qꝛ habet virtutem actiuam infi T.e. vlti.
nitā. Et ēt ſm ipſum in fine. 12. Entia non volūt ma Henri. q̄li. 8:
le diſponi. vnus ergo princeps. ¶ Rñdeť ꝙ Ari. or q. 9. ⁊ viſia.
dinem conceſſit in entibus ſeparatis. qꝛ ſcda cauſa
depēdet a pria. lꝫ non ſit cauſaliter ab ea. ſicut eſt in
ſpēbus numerorum ⁊ figurarum. ¶ Contra hoc ni/
hil eſt dependens ab aliquo in eēndo a quo non hēt
in aliquo genere cāe eē: ⁊ ſimiliter de permanentia.
⁊ non obſtat illud de nūeris. qꝛ numerus minor po/
tentialiter ſeu materialiter acceptus eſt pars maio T.c.3.
ris. pars autem hēt rōnē3 materie. vt habetur. 5. me
ta. partes inqt totius vt ex quo cauſe ſunt ⁊ idē3 ibi
dem. hoꝝ aūt hec quidē quaſi ſubiectum vt ptes. nu Dð
merus vero minor actualiter ⁊ formaliter acceptus
non eſt ps maioris. nec ab ipſo ſic accepto depēdet
maior in eēndo. ¶ Preterea in eodem. 12. c. 4. de p T.c.36.
mouente dicit ꝙ mouet ſicut appetibile ⁊ intelligibi
le. huiuſmodi aūt mouent non mota. Sic aūt deus
mouet intelligētiam ſibi primā. ḡ cāt intelligere ip
ſius intelligentie. ſed illud intelligere vt iſti dicunt 12. meta.
ſm Ariſ. eſt idem ꝙ ſuba intelligentie. ¶ Si dicať T.c.37. ⁊. 3.
ꝙ illud mouere eſt methaphoricū. ⁊ nō pprie aliq̄d de aīa.
cāre. ¶ Cōtra. oīs intellectio que nō eſt eadē obieto T.c.15.
cātur ab obiecto ⁊ vr̄ ꝙ effectiue ſm cōmē. ibi dicē/ Cō.36.
tē. ꝙ balneū i mēte mouet vt efficiēs. ⁊ vt extra mo/
uet vt finis. ¶ Probať idē3 2° ſm intētionē Ariſ. 8. T.c.79.
phyſi. qꝛ ibi pbat ꝙ mouēs ifinite potētie nō pōt im/
mediate mouē. celū moueť. igiť immediate ab aliq̄
mouēte poꝰ finite. illud āt eſt itelligētia ppa motrix.
vult ḡ ꝙ illa ſit finita ⁊ per ɔñs non a ſe. hec ɔñtia eſt
ſuperius oſtenſa. ¶ P. ex eodem. 8. arguiť ſic. pħus T.c.78. ⁊ iā
vult ibi ꝙ mouens infinite potentie moueat celum
motu infinito: ⁊ non immediate vt dictum eſt. ergo
mediate. ſ. mediante intelligentia. Et hanc eſſe eius
intentionē. ſ. mouens finitū mouere celū imediate:
⁊ mouens infinitū mediate. dicit Cōmentator. 12.

meta.cō.41.ſunt igit̄ reſpectu celi duo mouentia or
dinata. Tūc arguo ſic. qñcūq; ſunt plura agentia eēn
Ji tialr ordinata. aut 2ᵐ accipit eē a p̄. exēplū de celo ⁊
igne. aut 2ᵐ lȝ non accipiat eſſe a p̄. tñ accipit aliquā
influentiā. exēplū. Baculus motū accipit a manu vt
poſſit vlterius mouē pilā. aut 3° mō ambo attingunt
eundē effectū īmediate ſed ordine quodā. p̄ᵐ. ſ. pn
cipalius. ⁊ 2ᵐ minus pncipalr. tñ ipm eūdē effectuȝ
attingit. Exᵐ de p̄re ⁊ matre reſpectu gn̄atiōis. plis.
ſm opinionē ponētē matrē eē actiuā. Quero g̊ q̄ iſto
rū triū modoꝝ ſe hñt iſta duo agētia in mouendo ce
lū. non 3° mō. qꝛ ſtatim ſequit̄ ꝙ in equali tpe īmo
in eodē tpe moueat virtus finita ⁊ īfinita. qꝛ vtraq;
attingit motū īmediate tanq̄ ppriū effectū. Si dēt
12. meta. 2ᵘ cū nihil ſm A R. recipiat ab intelligētia aliud ab
Argᵐ effica/ eius eſſentia hr̄ ppoſitū. Si dēt p̄ᵐ pȝ ꝙ hoc eſt ppo
ciſſimū 3 p/ ſitū. pȝ ergo ꝙ Ariſtoteles ſic itellexit iſta agētia eſſe
teruos. ordinata ꝙ 2ᵐ eſſet a primo: ⁊ tūc p̄ᵐ mouet media
te: ⁊ dat eē ⁊ virtutē primo mouēti. ⁊ qꝛ ppetuo dat
illud eē. ⁊ virtutē: iō eſt cā perpetuitatis ī motu fini
tas ḡ virtutis q̄ nō eſt aliud a nā angeli eſt cā ſucceſ
ſionis motus: qꝛ illi virtuti pōt eſſe aliqua reſiſtentia
in mobili q̄ nō poſſet eſſe virtuti infinite. ¶ 3° pbat̄
j. ⁊. 2. ce. ⁊ hoc idē ex intētiōe Auer. qui de intētione Ariſto. lo/
mūdi. ⁊. 12. quēs ī tractatu de ſbā orbis. c. 3. dicit ſic. Corpus ce/
meta. leſte nō indiget tñ virtute mouēte in loco: ſed ēt vir
tute largiente eē ⁊ ſubam ſuā ⁊ pmanentiā eternam
⁊c. ⁊ poſt: dixerūt qdā ipm ſ. A R. nō dicere cāȝ agē/
tē celū: ſed tñ cām mouentē. ⁊ illō fuit valde abſur/
dū. Ita aūt poſuit A R. celū eſſe formalr neciuȝ ſicut
intelligētias: qꝛ vlr oēm ſubam ſempiternā dixit for
T.c.17. malr eſſe neceſſariā. vt pȝ. 9. meta. c. 7. eſt ḡ potētia
T.c.42. ⁊ nihil ſempiternū ⁊c. ⁊. 12. meta. ſatis habet̄ intentio
inde. eius de h. c. 5. ḡ ita ſtaret cū intentiōe eius ꝙ deus
eſſet cā ſubſtātie ipſius itelligētie ſicut ſm Auer. fu
it intētio eius de celo ¶ Et hec eſt intentio Aui. ex/
preſſe. 9. meta. c. 4. ꝙ oīs intelligentia cāta eſt a p̄. ⁊
forte in hoc nō ſolū non 9dicit A R. ſed explicat illō
de modo ⁊ ordine pductiōis qō A R. nō explicauit.
¶ Et ſi dicat̄ A R. poſuiſſe oēm intelligentiā a p̄ im
mediate pductā. tūc Auicēna quantū ad ordinē quē
ponit 9dicit ei. ſed ad ppoſitū ꝙ intelligentia ſit p/
ducta habet̄ 9cordia. De mō aūt illius cātionis ſatis
hēri pōt ex intentiōe Auicēne quo ad hoc. ſ. ꝙ nō po
ſuit eā p motū vel mutationē vel cū aliqua nouitate.
ſed ꝙ totū eſſe intelligētie ſemp eſſet a p̄. ⁊ in diuer
ſitate eſſentie. ſicut nos ponimuſ ꝙ filius eſt a patre
ſemp in eadē eſſentia. ⁊ ſicut ſm A R. ſempiternū ē
i2. ce. ⁊. j. me lumen in illis corporib' pſpicuis q̄ nunq̄ cadunt in
theo. c. 3. vmbra alicuius corporis. ſ. corporū cātiū vmbrā in
vniuerſo. ⁊ tñ illud lumē ppetuū in corpibus illumi
natis poneret̄ a ſole effectiue. Non. n. lumen illō di/
ceret̄ a ſe formalr: qꝛ tunc non eſſet eiuſdē rōnis cus
lumine in illa pte que aliqñ non illuminat̄. nā illud
lumen cū ſit nouū certū eſt ꝙ cātum eſt a ſole. qō āt
Kk cātū eſt nō ē eiuſdē rōnis cū eo qō eſt a ſe. ¶ Qñ ḡ p
bat̄ ſm intentionem A R. angelū non eſſe cātuȝ: qꝛ
ſm ipm eſt formalr neceſſariū. ¶ Dico ꝙ ipſe nō po
ſuit iſta inter ſe repugnare cātum ⁊ formalr neciuȝ.
T.c.4. cū dicat 2° meta. ſempiternoꝝ pncipia ſemp eſſe ve
riſſima ⁊ neceſſe eſt. qꝛ ſunt aliis cā veritatis. Sempi
terna ḡ que ipſe poſuit formalr necia conceſſit pn°
T.c.6. hēre ¶ Itē. 5. meta. c. de neciō. nihil phibet neceſſa/
rioꝝ quorūdā eſſe alteras cās. Hoc ēt pȝ in veritati
bus pncipii ⁊ 9nis. ſi tñ pnᵐ ſit cā 9nis in eſſendo ve
rū. ¶ Cū arguit̄ cātū eſt de ſe non ens ſed poſſibile

eſſe pprie. dicēdū eſſet ꝙ nō eſt de ſe ens vel magis
nō ē a ſe ens. ita ꝙ cāto non opȝ ꝙ cōpetat aliqua nō
entitas: ſed negatio modi eſſendi q̄ eſt a ſe eſſe. ⁊ iſta Ll
negatio eſt cōpoſſibilis neceſſario. lȝ negatio entita/
tis non ſit cōpoſſibilis ei. ¶ Qō ēt dr̄ ꝙ cātum eſt de
ſe poſſibile ſi intelligit̄ de potētia que eſt dria entis
oppoſita actui. talis potentia non neceſſario inuenit̄
in cāto niſi qō cātur cū nouitate. non aūt neceſſariuȝ
fuit apud A R. 9nexio cātionis ⁊ nouitatis. ſicut nec
apud illos theologos: q̄ dicūt deū poſſe pduxiſſe ali
qd ab eterno. eſt tñ oē cātū poſſibile hoc eſt obiectuȝ
potētie cātiue. ſed iſta poſſibilitas lȝ repugnet neceſ
ſitati a ſe nō tñ ſm A R. repugnat neceſſitati forma
li. ¶ Ad aliud cū imponit̄ A R. de infinitate intelli/
gentie oppoſitū eſt veꝝ. ⁊ ēt in ſe demōſtrabile. ⁊ oñ
ſum eſt prius ꝙ ſit de eius intentione.

Ad illas ḡ auctātes eius p hoc adductas. T.c.41.
¶ Ad p̄mā. 9 vltima. 4. c. non eſt T.c.29. id
illa ꝙ p̄muȝ eſt ſine magnitudine: qꝛ īfinite po'. ſed 5. ⁊. 8. phyſi.
poſt illam ſeqtur alia 9cluſio. quaſi recitata vt prius ⁊. j. celi.
oñſa. ſ. ꝙ eſt impaſſibilis ⁊ inalterabilis. oēs enī alii
motus ſunt poſteriores illo qui eſt ſm locū. hec ille. Mm
Non eſt aūt illa ſubſtātia mobilis ſm locū: qō pba/
ri pōt ex pbabitis ibi. ⁊ tunc 9cludit. ḡ non eſt mobi/
lis aliquo poſteriori motu: ⁊ ita inalterabilis. ⁊ tunc
ſequitur pnᵐ. 5. c. vtrū aūt vnaȝ talē ⁊c. ita ꝙ talitas T.c.42.
iſta refert̄ ad eſſe inalterabile de quo immediate p/
ceſſit ſermo. Non aūt refert̄ ad eſſe potētie infinite
de quo fuit ſermo in pcedente. §. que enim cōtinua
tio eſſet ſermonis ꝙ eſſe tale referat̄ ad conditionē
prius habitam mediate ⁊ non ad illam q̄ prius īmedia
te hētur: vel poſſet dici ꝙ ſi tale refert̄ ad illam con
ditionem mediate ppoſitā referenda eſt ad illud ꝙ
fuit in 9cluſione. ſ. non hēre magnitudinē. ⁊ cōcedo
quod plures ſunt tales ſine magnitudine ſicut plu
res ſunt inalterabiles ⁊ impaſſibiles. ¶ Ad aliaȝ au
ctoritatem dico ꝙ negatio pōt per tot media pp qd
de aliquo concludi quot pōt eſſe in ipſo cāe repugnā Nn
tie ad affirmationē oppoſitā ⁊ ſi aliqd vnū ſit cā ade
q̄ta repugnātie illud erit mediū adequatū ad oñdē
dū talē negationē. infinitas aūt intēſiua eſt vna cā re
pugnantie ad hēre magnitudinē: ſed non adequata.
hēre aūt intellectualitatē ſine mā eſt ratio adequata.
Iſta aūt duo opȝ coniungi. ſ. intellectualitatem ⁊ im
mālitatem ad hēdum medium ſufficiēs qꝛ ſicut nō
ſufficit intellectualitas ſola ſm mentem A R. ſicut
pȝ in hoīe. ſic nec immālitas: ſicut pȝ in celo. ¶ Ad
iſtam ḡ auctoritatē dico ꝙ non hēre magnitudinem
pōt concludi ex infinitate potentie. ⁊ ſic concluditur
ibi. c. 4. 9cluſione penul. ⁊ ēt concludit̄. 8. phyſi. Pōt T.c.41.
ēt concludi ex alio. ſ. immālitate cū itellectualitate. T.c.78. ⁊
puꝝ enim intellectuale non pōt hēre magnitudinē. inde.
qꝛ forma intellectualis non eſt extenſibilis. ſed ſi ali
qō intellectuale ſit q̄tum hȝ mām que pficit̄ a for/
ma intellectuali. ⁊ tunc recipit q̄titatē non rōne itel
lectualitatis ſed rōne mālitatis quaȝ pficit forma in
tellectualis. ſicut eſt in homine. Hec ergo ē vera. nā
hñs infinitam potentiā nō hȝ magnitudinē. ⁊ hec na
tura intellectualis non hñs materiam nō hēt magni
tudinē. Ibi ḡ verſus finem. 4. c. pbatur non hr̄e ma T.c.41.
gnitudinē per hēre potentiā infinitā ſed illud nō eſt
mediū adequatum reſpectu pdicati. ibi aūt. c. 3. poſt T.c.30.
pnᵐ hētur de ſubſtātiis īmobilib' ꝙ opȝ eas eſſe ſi/
ne mā. ſempiternas enim eas eē opȝ. Et ſi aliqd eſt
actu ſempiternuȝ. ḡ actu ſine mā. ⁊ poſtea in pn°. 4. T.c.36. ⁊ ill
c. hētur quō iſte ſubſtātie mouētes ſunt nāe intelle/

ctuales. Ex iſtis hr̃ ſcḋm medium ad remouēdū ma-
gnitudinē qḋ eſt eē itellectuale ſine materia. & iſtud
eſt mediū adeq̃tū reſpectu ꝑdicati. qn̄ ġ dr̄. c. 4. ꝙ oꝫ Co
tot ſubas eē ſine magnitudine ꝑꝑ cām ꝑdictā hoc dꝫ T.c.43.
intelligi de illa cā adequata que. ſ. eſt intellectualitas
ſine materia que dicta eſt in pn̄ᵒ tertij capituli: & in
pn̄ᵒ q̃rti capituli. non aūt debet referri ad illaꝫ propo T.c.30.
ſitionē que tacta eſt in fine de infinitate potētie. nec T.c.36.& ili
hoc vr̄ deſtruere ſniam lr̄e cū intellectualitas imā-
lis ſit ꝑpria cā imo adeq̃ta reſpectu ꝑdicati. hoc autē
qḋ eſt hr̄e infinitā potentiā vel non eſt ei⁹ cā vel non
eſt adequata. q2 predicatū oī intelligentie ꝯuenit. me
diū aūt conuenit ſoli deo: cui honor eſt & gloria in ſe
cula ſeculorum. Queſtio. VIII.

Trum filius vel verbū diuinū hē
at cālitatē aliquā ꝑpriā reſpectu creatu-
re: Arguiẗ ꝙ ſic. q2 ars dicit reſpectū cā-
litatis ad artificiatū: & idea ad ideatū. ſꝫ
v̄bo diuino ꝯpetit ꝑprie eē artē & hr̄e in ſe ideas oiuꝫ
factibiliū. ġ &c. minor pꝫ per Auguſt. 6. de tri. c. 9. vel
37. verbū inquit perfectū cui non deeſt aliquid: ē ars
q̄dā oīpotentis & ſapientis dei. ħ pro p̄ma parte mio-
ris: & ſequiẗ. plena oīum rōnum viuētū incōmutabi-
liū: & ħ ꝑ ſcḋa parte minoris. q2 per rōnes illas intel-
ligit ideas: vt patet ex intentione eius. 83. q. q. 46. &
ſequiẗ ibi. nouit deus oīa que fecit per ipſum. ħ pro
vtraqꝫ ꝑte minoris. intelligendo ſic. nouit tanq̄ꝫ in ar-
te in qua relucent rōnes artificiatorū. ℂ Ad oppoſitū
7.1.8. Auguſtinus. 2. de tri. c. 5. loquens de filio incarnato.
mitti inquit a pr̄e ſine. ſ. ſ. non potuit. & ſequiẗ paucis
interpoſitis. Fortaſſe aliquis cogitat vt dicamus eti-
am a ſeipſo miſſum eſſe filium. q2 ille Marie ꝯcept⁹
& partus opatio trinitatis ē qua cauſante omnia cau-
ſantur. Et iſtam concluſionem ꝯcedit implicite cum
ridet ad obiectionem que poſſet fieri ꝯ eam dicens:
quō inde pr̄ filiū miſit ſi ipſe ſe miſit: cui p̄mo reſpon
deo &c. ℂ Itē ibidē intelligat iſtam incarnationem
vna eademqꝫ opatione pr̄is & filij inſepabilr̄ eē factā.
nō vtiqꝫ inde ſeparato. ſ. ſ. ℂ Iteꝫ idē li. 4. c. 22. vel
38. plane fidenter dixerim pr̄em & filium & ſ. ſ. vnius
eiuſdēqꝫ ſube deū creatorem trinitatē oīpotentē in-
ſeparabiliter operari.

a Queſtio iſta gn̄aliter ꝑpoſita intelligi pōt
de quacūqꝫ cālitate q̄ deo conue
nit reſpectu creature. ſed argumenta magis tangunt
de cālitate effectiua. ℂ De iſta ġ cālitate ꝑ inquirēda
ſunt tria videnda: p̄ vtrum aliqua rō formalis cauſan
di ſit ꝑpria verbo: 2ᵒ vtꝝ aliq̄s modus vel ordo in cā-
litate ſeu cāndo ſit ꝑprius ſibi. 3ᵒ vtrū aliquis reſpe-
ctus cālitatis vel aliquis alius reſpectus ad creaturā
includaẗ per ſe in eius ꝑprietate ꝯſtitutiua:

De primo dici pōt ꝙ non eſt ꝑpria ſibi
aliq̄ rō foꝛalis agendi ad ex-
tra. ℂ Et hoc poteſt tripl̄r oſ̄di. p̄ auctoritate. 2ᵒ rōe
ſumpta a poſteriori. & tandem ratione ſumpta a p̄o-
ri. ℂ Auctoritas eſt Augu. 5. trini. 14. vbi dicit ſic. ad
creaturam pater & filius & ſpiritus ſanctus ſunt vnuꝫ
p̄ncipium ſicut vnus creator & vnus deus. ℂ Ex hoc
videẗ ꝙ ſicut eſt in eis vna formalis deitas per quaꝫ
dicunẗ vnus deus: ſic eſt vna formalis rō cauſandi &
p̄ncipiandi per quā dicunẗ vnus creator & vnum pn̄-
cipium. Hoc idē vult Dio⁹ de di. no. dicēs cōia toti⁹
diuinitatis ſunt cābilia oīa. ℂ Rō a poſteriori ſumiẗ
ab actu cauſandi de quo actu ait ſaluator. Iō. 5. que
cunqꝫ ille. ſ. pater fecerit hec & filius ſimiliter facit. ꝑ
hoc ꝙ ait: quecunqꝫ: pꝫ ꝙ non ſe hn̄t pater & filius in
agendo ſicut cā vniuerſalis & particularis: ſicut ſol &
pater in gn̄atione aialis. Ex hoc ꝙ ait hec. pꝫ ꝙ nō ſt Speculatio
cāe varie reſpectu aliorꝫ cātorū. ſed eorūdē. ex hoc ꝙ ſubtiliſſima
ait: facit. pꝫ ꝙ non ſe habent ſicut agens & rō agendi.
ratio quippe agendi non proprie agit. Ex eo ꝙ ait: ſi-
militer: pꝫ ꝙ non habent ſe in agendo ſicut cauſa ſu-
perior & inferior. que non agit virtute propria ſed v̄-
tute alterius. puta dependenter & imperfecte reſpcū
eius: nec ēt agunt ſicut due cāe ꝑtiales continentes
vnā cālitatē cōpletā. ſiue ſint eiuſdē rōnis vt duo tra
hentes nauem. ſiue ſint alterius rationis. vt intelle-
ctus agens & fantaſma ſm̄ aliquos in mouendo intel-
lectum poſſibilem. q2 in talibus neutra cā pōt dici cō-
plete facere: ſed ambe faciunt complete & totaliter:
vtraqꝫ autem per ſe non niſi diminute & partialiter,
vnde magis proprie dici poteſt vtraqꝫ alteri coagere
q̄ꝫ facere effectuꝫ. ſimiliter tales due cāe non oīno ſi-
militer cauſant effectum. His ergo differentijs & imꝑ-
perfectionibus excluſis intellexit chriſtus. ꝙ pater & B
filius & pari ratione tota trinitas quecunqꝫ cauſata ſi-
mul cauſant. & hoc eque perfecte & complete. ℂ Ex ħ
ſequiẗ ꝙ verbo non eſt propria aliqua ratio formalis
agendi. cōſequentia iſta ꝑbaẗ. nullum ſuppoſitū foꝛa-
liter agit niſi ſit actu per illḋ qḋ eſt ſibi formaliter rō
agendi & intelligo ſic. vel ꝙ habeat illud tanq̄ꝫ formā
informantem vt eſt in creaturis. ꝑpter qḋ A R̄ˢᵗᵒ 2ᵒ
de aīa. concludit aīam eſſe actum & formā corꝑis. q2 T.c.6.& 18.
eſt pn̄ᵐ quo conueniunt ei opationes corporis aīati. & 24.
vel ſic ꝙ illud qḋ eſt principium agendi ſit oīno ideꝫ
ſuppoſito agenti: ſicut eſt in forma ſimplici ſubſiſten-
te que ſe tota ſtatiꝫ eſt illud qḋ eſt ex 8. meta. & ita ſe T.c.16.
tota agit. ℂ Nunc aūt illud qḋ eſt propriū vni perſo-
ne non poteſt eſſe actus alterius perſone: nec primo
mō nec 2ᵒ mō ſicut vult Augu. 7. de tri. c. 1. vel. 9. vbi
vult ꝙ pr̄ nō pōt eē ſapiens ſapientia genita. ſequiẗ ġ
ſi illud quod eſt ratio fōmalis agendi in aliqua actio-
ne ſit proprium vni perſone ꝙ alia perſona non agit
formaliter illa actione. ℂ Si dicatur ad illud ſm̄ vnā Henric⁹ q̃li
opinionem ꝙ tres perſone in ſuo intellectu commu- beto. 6. q. 2.
ni & eſſentiali hn̄t vnū verbū qḋ eſt formale principi-
um cāndi quaſi proximū & eſſentia quaſi remotū: ſꝫ
pater hꝫ illud verbū a ſe. quaſi dicendo ipſum. filius
& ſ. ſ. habent ipſum a ſolo patre. qui vice omniū vni-
cū verbū dicit ad ꝑficiendū intellectū eſſentialeꝫ. Et
ſilr̄ de. ſ. ſ. reſpectu voluntatis. ℂ Contra. certum eſt
ꝙ pr̄ non hꝫ v̄bū aut actū ſuū formalē altero ꝑdictorꝫ
modorꝫ. ergo tm̄ mō hꝫ ip̄m vt correlatiuū vel ꝯſub-
ſtantiale. diſtinctū tn̄ in ſuppoſito. ſed neuter modus
hn̄di ſufficit ad hoc vt ſic habens dicatur formaliter
agere iſta actione: reſpectu cuius illud quod ſic habe-
tur eſt proprium formale p̄ncipiū. q2 neuter modus
habendi ſaluat hoc principium. formale hr̄i tāq̄ꝫ for-
mam vel actū hn̄tis. qḋ tn̄ requiriẗ ad hoc ꝙ habens
poſſet dici agere tali actione. Iſtḋ pꝫ de creaturis nō
tm̄ de correlatiuis ſed quibuſcunqꝫ diſtictis hypoſta
tice cōparatis ad eandē actionem. ℂ 3ᵒ arguiẗ ad ꝑ-
poſitum a priori p̄ per mediū proprium ſic. formalis C
rō cāndi in deo & prima eſt intellectus vel voluntas
vel aliquis actus intellectus vel voluntatis: ſed triū
perſonarum eſt idem itellectus & eadem voluntas:
& per conſequens earum eſt oīno idem actus intel-
ligendi & volendi: & idem obiectum ſiue primarium
ſiue ſecundariuꝫ. ergo & eadem rō formalis cāndi ēt
prima eſt cōis tribus perſonis. ℂ Hāc rōnē tāgit Au
guſtinus. 2. tri. 8. quō indē pr̄ cū. ſ. filium ſanctificauit 5. tri. 7.

Primum Jo.io. ſi ipſe ſeipſum ſanctificauit: vtrunqꝫ enī ipſe dn̄s ait
ſicut ꝓbat ibi. ⁊ poſt. quō pr̄ eū tradidit ſi ipſe ſe tradi
2m. Jo.17. dit. vtrunqꝫ enī dicit Apoſtolus: ſicut ipſe probat ibi.
primū ro.8. Et ſubdit miſſionem credo. reſpondebis ſi ꝓbe ſapis.
2m galat. 2. qꝛ vna voluntas ē pr̄is ⁊ filij ⁊ inſeꝑabilis opatio. quã
ſi dicat huiuſmodi veri qḋ pater agit ⁊ filius ſimiliter
agit cā eſt ꝑ eandē rōnem agendi. qꝛ vna voluntas
eſt pr̄is ⁊ filij: ⁊ ex hoc ſequit̄ inſeparabilis operatio.
℄ Hoc ēt confirmat̄ per illud. 3. tri. 6. voluntas dei ꝑ
Henric⁹ vbi ſupra. ma eſt ⁊ ſūma cā olum. i. formalis rō cān̄di. ℄ Dice-
ret̄ ad hoc ꝙ lꝫ volūtas vel intell̄s ſit formalis rō cān
di: non tn̄ in qualibet perſona. ſed aliqua ꝓprie hꝫ po
tentiā vt eſt pn̄m formale vel primū cān̄di. ℄ Cōtra
ħ ſi eſt eadē potentia. ⁊ hīs eūdē actū ⁊ circa idem ob
iectuꝫ ipſa in quocūqꝫ ſuppoſito ſit: ſemꝑ habebit eā
dē rōnē cāſitatis reſpectu obiecti cābilis per ipſaꝫ po
D tentiam. nam ſuppoſitū non tribuit aliquā rōnem cā
ſitatis ipſi rōni formali agendi: ſed ipſum hꝫ rōnē cāe
agentis ꝑciſe per ħ ꝙ hꝫ rōnē formalē agendi que-
cunqꝫ ergo perſona hꝫ eādē potētiam hēbit eādē ha-
Th. l.2. ſcri- bitudinē ad obiectū cābile. ℄ Aliud mediū ꝓprium
pti. di.1. ⁊ in accipit̄ ad ꝓpoſitū ipſuꝫ. ſ. eē diuinū. ⁊ ex ħ medio ar
1.1. parte ſū. guit ſic. eſſe diuinum cōe eſt trib⁹. qꝛ ipſa eēntia cōis
q.45. artic. eſt trib⁹: eē aūt diuinū eſt ꝓpriū pn̄m cān̄di: ꝓbo: eſſe
6. ⁊ aliqͥliter rex ꝓpe eſt eē cātū. ⁊ oꝫ ꝙ cāet̄ a ſuo ſimili ğ p ſe cā
qō.4. arti.3. tur ab eē diuino. ℄ Cōtra hoc eēntia vt eſſentia non
⁊ q.6. ar.4. eſt ꝑncipium agendi niſi per modum nature. de⁹ aūt
ad extra nihil agit hoc modo. ℄ Ultimo poteſt oñdi
ꝓpoſitum per mediū cōe a ꝑori ⁊ ħ ſic. oē cauſatum
per ſe dependet a cā ꝑma ſicut imperfectum ⁊ poſſi-
bile a perfecto ⁊ ſimplr̄ neceſſario. ğ illud qḋ eſt for-
malis rō cauſandi eſt formalis rō terminandi iſtam
dependentiā cāti. ⁊ per ꝯñs formalis rō eſſendi per-
fectum ⁊ neceſſariū ſed neceſſitas ⁊ perfectio eadeꝫ
eſt cōis tribus perſonis. ergo ⁊ ratio terminandi de-
pendentiā cāti erit cōis. ⁊ per ꝯñs formalis ratio agē
di erit communis.

Contra iſta pōt argui. notitia ⁊ amor in di-
uinis ſm ꝙ ſunt ꝓcedentes ſūt ra-
tiones ſm quas creature producunt̄. ⁊ hoc ſm gen⁹
cauſe formalis. ſine quibus intellectus ⁊ voluntas eſ-
ſentiales non ſufficienter diſponerent ad ipſas crea-
turas producendas. Nunc autem notitia procedens
verbum eſt. ⁊ amor ꝓcedens. ſ. ſ. eſt. ergo verbo ē ali
qua rō formalis cān̄di ꝓpria. ⁊ ſilr̄. ſ. ſ. maior oñdit̄ q̄
druppliciter. Primo ſic. ſapia vt eſt eſſentialis nō eſt
niſi ſpeculatiua. ſed vt eſt perſonalis eſt practica re-
ſpectu opandoꝝ cōtinens in ſe ideas que ſunt prin-
cipia opandi. Nūc autē non ſufficit ad operandum
aliqua notitia tanqꝫ ratio prima niſi ſit practica. er-
go ⁊c. ℄ 2⁹ oſtēditur per exemplū de artifice creato.
Artifex enī in ſapia artis duplicē hēt notitiā de arti-
ciato. vnam ſimplicis notitie in arte vlī qua intuetur
operanda pure ſpeculatiue. ⁊ aliam hēt notitiam diſ-
poſitiuam ad opus. qua in arte ꝑticulari concepta de
arte vlī: intuet̄ ordinē ꝓductionis ſue in opus: ⁊ eſt
cognitio practica: ſine qua impoſſibile eſt artificem
procedere in opus. Silr̄ deus in notitia ſimplici eēn
tiali nouit ſingula ſimpliciter ⁊ abſolute tanqꝫ in ma
nifeſtatione quadam. In notitia vero producta no-
uit eadem intrinſeca ⁊ extrinſeca tanquaꝫ in quodā
declaratiuo: ⁊ ſpāliter nouit factibilia in eo tanquam
in quodam diſpoſitiuo eoꝝ ad opus. ſicut ergo noti-
tia artis vlīs non ſufficit ſine notitia artis particula-
ris que eſt diſpoſitiua ⁊ practica. ita in deo non ſuffi-
cit notitia eſſentialis ſine notitia producta. ℄ Tertio
oñditur iſta maior per quoddam ſimile in nālib⁹. qꝛ
ſicut forma naturalis nō eſt pn̄m actionis ſm ꝙ eſt ꝑ
fectio eius in quo eſt: ſed ſolummō ſꝫ ꝙ hꝫ reſpectū
ad effectum ſilr̄ ſapientia vel amor ſolūmō ſm ꝙ hꝫ
reſpectū ad effectū eſt pn̄m operandi ſapientia autē
diſponens ⁊ amor effectans que reſpiciunt effectum
non ſunt niſi ſapientia ⁊ amor procedentes. ℄ 4⁹.
oñdit̄ eadem maior ex ordine ꝓductiōis intrinſece
ad extrinſecā: ⁊ ħ ſic: vbi in diuinis terminat̄ ordo ra
tionis in eēntialibus: ibi incipit ordo originis in ꝑſo-
nis. ğ pari rōne vbi terminat̄ ordo originis in perſo-
nis ibi incipit ordo originis creaturarum: non poteſt
ergo pater creaturā ꝓducere niſi prius ꝓductis ver-
bo ⁊. ſ. ſ. Si aūt pater haberet in ſe formalr̄ omnē rō-
nem cān̄di creaturam ita ꝙ in verbo non eſſet aliq̄ ꝑ
pria rō cān̄di videt̄ ꝙ poſſet pr̄ cāre: lꝫ non ꝓduceret
filiū. ℄ Confirmat̄ iſtud per Augu. 15. de tri. c. 11. vel
28. poteſt eſſe inquit verbum noſtruꝫ qḋ non ſequat̄
opus. opus aūt eſſe nō pōt niſi precedat verbū. ſic⁊ v
bū dei eſſe potuit nulla exiſte creatura. creatura autē
nulla eſſe pōt niſi per ipſum per qḋ facta ſunt oīa.

Ad iſta. maior ꝑme rōnis negāda eſt: quia
(vt dictū eſt prius) notitia ⁊ amor
ſm ꝙ deus eſt cā creature ſunt cōes formalr̄ trib⁹ ꝑ-
ſonis ℄ Ad ꝑmā ꝓbōnem iſtius maioris notitia in
memoria: ⁊ notitia verbi non differunt in nobis vt
ſpeculatiua ⁊ practica. qꝛ nō differunt niſi ſicut habi-
tualis notitia ⁊ actualis. que conueniunt ſemper i rō
ne ſpeculatiui vl̄ practici. Si ğ notitia eēntialis i pr̄e
ſe habet ſicut notitia in memoria reſpectu notitie q̄
eſt in verbo nō erit illa in patre ſpeculatiua ⁊ alia pra
ctica: ſed vel vtraqꝫ practica vel vtraqꝫ ſpeculatiua.
Quod addit̄ ibi de continentia ideārū ſoluet̄ viden-
do ad argumentum principale. ℄ Ad 2m notitia in
patre de creatura non ſe hꝫ ſicut notitia artis vlīs re-
ſpectu notitie eiuſdem in verbo. pꝫ hoc ex predictis:
qꝛ ſe hn̄t ſicut notitie memorie ⁊ intelligentie: ⁊ lꝫ ꝑ-
ma ſit quaſi habitualis: ⁊ ſecunda quaſi actualis. tamen
vtraqꝫ eſt eque vlīs vel particularis ℄ Illud etiā qḋ
dicitur de arte vniſi ꝙ ipſa ſit ſpeculatiua. ⁊ ars par-
ticularis practica non videt̄ veꝝ: qꝛ ſm diffinitioneꝫ
artis. 6. ethi. Ars eſt habitus cum recta ratione facti c.5.
uus: patet ergo ꝙ omnis ars eſt habitus practicus.
qꝛ omnis habitus factiuus eſt practicus. ℄ Hoc etiā
arguit̄ ex eo qḋ dicitur arteꝫ particularem cōcipi de
arte vlī. qꝛ ꝯclōnes practice reſoluunt̄ in ꝑncipia pra
ctica ſaltem vt in principia prima: immo videt̄ ꝙ ſi
poſſint reſolui aliquo modo in principia ſpeculatiua
niſi practica ſit ſubalternata ſpeculatiue. qꝛ omnis do
ctrina concluſiones proprias reſoluit in pricipia pro
pria niſi ſit ſubalternata alicui ſuperiori cuius cōclō-
nes hꝫ pro principijs. Si quandoqꝫ ergo inueniat̄ di
ctū ab aliquo auctore ꝙ ars vlīs eſt ſpeculatiua ⁊ par
ticularis practica. Hoc indiget expoſitiōe. ⁊ poteſt ſic
intelligi: quãto aliqḋ medium recedit magis ab vno
extremo: tanto non ſolū accedit ad alteꝝ: ſed dī hr̄e
rōnem alterius. ſicut pꝫ ex. 5. phyſi. ꝙ rubeum reſpe- T.c.52.
ctu albi dī nigrū. Nunc aūt cognitio mere ſpeculati-
ua eſt illa que nullo modo eſt directiua in opus. Co-
gnitio vero mere practica eſt illa que immediate eſt
directiua in opus. quecunqꝫ ergo cognitio media ꝑ
q̄to magis recedit ab vno extremoꝝ. tanto magis
pōt dici contineri ſub altero. Nunc autē cognitio ar
tis vniuerſalis nō eſt immediate directiua in opus.
qꝛ operationes ſunt circa ſingularia. ꝑ meta. Notitia In probe⁹
autē artis ꝑticularis eſt immediate directiua. ꝑ tan-

to igiẽ notitia artis vl̃a pōt dici ſpeculatiua:pro quā
to non eſt immediate directiua in opus ſicut eſt par/
ticularis.nec tñ eſt ſimplr̃ ſpeculatiua. ſed directiua.
licet mediate.q2 pticularis virtute eius eſt immedia
te directiua.℄ Qō igiẽ addiẽ ꝙ in verbo t.ā꜡ in diſ
poſitiuo nouit deus factibilia:quero quid intelligit ꝑ
notitiā diſpoſitiuā in deo: In nobis video vnam no
titiā de agibili determinantem quid ſit agēdū.⁊ hāc
ſequiẽ act⁹ voluntatis:qua recte volo ſic agere ſicut
rō dictat agendū eſſe. Iſtā volitionē:ſequiẽ quedam
cognitio qua ſcio me ſic velle. Et ſi ſcirem voluntatē
meā eē imutabilē ⁊ nō impedibilē:ſcirē me aliqñ ſic
facturū eſſe. In deo aūt nō poſſumus hr̃e diſtinctos
actus re ſed quaſi rōne. Aut ḡ per notitiam diſpoſiti/
uam intelligis in deo notitiā quaſi ꝓcedētē oēm actū
voluntatis.ſiue illum quo vult ſe ſic facturum eſſe.⁊
tunc ſequiẽ ꝙ ſit talis notitia in deo diſpoſitiua eſt i
vna perſona ⁊ in alia.q2 omnis notitia in deo. ꝗ q̄ſi
B ꝓcedit omnem actū voluntatis hr̃ in intellectu diui/
no virtute ꝑmi obiecti mouētis illud aūt mouet ne/
ceſſario intellectū diuinū ad quācunq3 notitiā prece
dentē actū volūtatis:q2 in tota iſta motione non inue
niẽ pn̄m motiuum niſi per modum nature:⁊ per ꝯñs
neceſſario. Aut per notitiam diſpoſitiuam intelligis
illā que ſequiẽ determinationē volūtatis.⁊ tunc ſeq̄
tur ꝙ cū quelibet ꝑſona nouit determinationē volū
tatis in q̄cūq3 ꝑſona ſicut in ſeipſa: ꝙ quelibet h3 eā
notitiā diſpoſitiuā de quolibet opabili. ℄ Nec valet
dicere ꝙ hec perſona nouit illā ſic diſponere de opa/
bili.ſed nō ſeipſam.q2 ſicut argutū eſt ad ꝯnē ꝑncipa
lem iſtius articuli. vnius volūtatis vna eſt diſpoſitio.
⁊ ita ſi vna perſona diſponat de hoc operabili per ꝯñs
⁊ alia que h3 eandē voluntatē eodē mō:immo eodē
actu diſponit:⁊ per ꝯñs reflectendo ſe per actum in/
tellectus ſuper actum voluntatis.ſicut vna ſcit ſe ſic
diſponere de h̃ opabili ſic ⁊ alia.⁊ ſic notitia diſpoſiti
ua iſto mō intellecta eſt cōis tribus ꝑſonis. ℄ Ad ter
tiā ꝓbationē que eſt de forma naturali actiua. R̃ꝰ. l3
forma naturalis actiua hēat reſpectū quēdā ad ꝓdu
ctū qui reſpectus ſignificaẽ per nomen principū vel
potētie.tñ illud qȯ dr̃ eſſe ꝑncipium vel potentia tan
q̄3 ſubſtratū huic reſpectui eſt aliq̄ forma abſoluta:
qȯ ꝓbaẽ:q2 nō minus formale ꝑncipiū actiōis vl̃ mo
D tus eſt aliqȯ abſolutū q̄3 terminus. Et ꝑcipue ſi iſta ꝓ
poſitio eſt vera illud eſt formale pn̄m agendi in quo
agens ⁊ ꝓductū aſſimilanẽ:nūc aūt terminus forma
lis actionis vel motus non ſolum poteſt eſſe forma
T.c.10.⁊ ex abſoluta:ſed neceſſario vr̃ ex. 5.phyſi.ꝙ eſt forma ab
preſſius. 7. ſoluta nō includēs aliquā relōnē.ḡ vel neceſſariū vel
phyſi. ſaltē poſſibile ꝙ illud qȯ eſt pn̄m formale agendi ſit
T.c.17.⁊.20 forma abſoluta:⁊ vt forma abſoluta. hoc declaraẽ in
exemplo.q2 l3 calor ſit potentia calefaciēdi.⁊ hoc qȯ
dico potentia importat reſpectū in concreto : tamen
ille reſpectus per ſe nō includiẽ in rōne principij acti
ui.ſicut loquimur de ꝑncipio actiuo.accipiēdo ꝓ illo
qȯ imediate denoīatur ab illo reſpectu. ℄ Hoc p3 in
alio exēplo magis remoto hoc.qȯ eſt eē obm̄ impor/
tat ex ſignificatione nolo reſpectum. Si tamen que/
raẽ q̄d ſit ꝑmū obm̄ viſus.non vr̃ deẽ per aliqȯ relati
uū:q2 tūc eēt facile aſſignare oīa obiecta potentiarū
puta ꝙ ꝑm̄ obiectū viſus eſt viſibile.⁊ auditus audi/
bile:⁊ ſic de aliis.ſed o3 aſſignare pro primo obiecto
aliquod abſolutū ſubſtratum illi relationi que ipor/
tatur per hoc qȯ eſt obiectū.cuius abſoluti forma ſit
per ſe motiua talis potentie.ſicut lux vel color reſpe/
ctu viſus.⁊ ſonus reſpectu auditus.⁊ ſic de aliis. hoc
eſt ꝙ dicit Ariſto.2°.de aīa.cuius inquit eſt viſus h̃ T.c.66.
eſt viſibile:⁊ ſequitur. viſibile eſt color. hoc autē eſt
ſm ſe viſibile:ſm ſeipſum aūt non rōne.ſed qꝛ in ſe
ipſo h3 cām eſſe viſibile.oīs enim ⁊c̃. vult dicere ꝙ ſi
color eſt primū obiectū viſus ipſu3 ſm ſe eſt viſibile
non per ſe ꝑmo mō.⁊ hoc eſt qȯ dicit non rōne. hoc
eſt. hoc predicatū qȯ eſt viſibile non cadit in ratione
ſubiecti.ſed per ſe ſcđo modo.q2 in ſubiecto eſt cā ꝑ
dicati.⁊ hoc intēdit cū ſubdit.ſed qꝛ in ſeipſo hab3
cām. ℄ Conſilr̃ eſt in multis aliis ⁊ ſpecialiter in ꝓ/
poſito:q2 cū querimus pn̄m actiuum reſpectu alicuiꝰ
actionis nō intelligimus de reſpectu qui importatur
in concreto per hoc qȯ eſt principiū actiuū.tunc enī
facile eſſet oñdere reſpectu oīs actionis ſuum princi
piū.q2 principium actiuū reſpectu calefactionis ē ca
lefactiuū.⁊ illuminationis illuminatiuū: ⁊ ſic de ſin/
gulis. Sed intelligimus de illo qȯ eſt primū funda/
mentū illius reſpectus.illud aūt eſt forma abſoluta:
⁊ hoc non includendo aliquē reſpectū. q2 reſpectus
illo non poſſet alicui eſſe prior natura termino reſpe/ J
ctus.forma autem actiua eſt prior natura termino ac
tionis ſaltem in actionibus equiuocis. Applicando
ergo ad propoſitum ſi notitia que eſt ratio formalis
producendi creaturam nō plus includat rōnē reſpe/
ctus ad eā q̄3 rō reſpectus includiẽ in forma in ratio/
ne principij actiui naturalis: ⁊ ibi non includitur ſed
tm̄ conſequitur. videẽ ſequi ꝙ in ratione notitie vt
eſt formale principium producendi creaturam non
ꝯcludiẽ reſpectus ad eā. ℄ Aliter breuiſſime pōt dici
ꝙ in notitia ꝓducta nō eſt aliquis reſpectus ad crea
bile qui non ſit in notitia cōi tribus ꝑſonis: ſicut ꝑus
probatum eſt. ℄ Ad quartam ꝓbationem maioris:
l3 iſta ꝯgruentia de prioritate ꝓductionis intrinſece
ad extrinſecā poteſt multipliciter impediri. tamen vide sco. in 2°. q. 5.
conceditur concluſio ꝙ vera eſt.ſ.ꝙ pater non poſ/
ſet producere creaturas niſi ꝑus productis filio ⁊.ſ.ſ.
⁊ ratio huius eſt.q2 qñ ab eodem vnum ſimpliciter Reſolo no/
neceſſario ꝓduciẽ:⁊ aliud contingenter. non poteſt tabilis
ꝓducere illud ad quod contingenter ſe habet.niſi ꝑ/
us ꝓducto illo ad qȯ neceſſario ſe h3.⁊ maxime quā
do eadē eſt neceſſitas ꝓducti ⁊ ꝓducentis . ꝓductū
aūt extrinſecū contingenter ꝓduciẽ. Intrinſecum ve
ro neceſſario: ſic ꝙ ipſum eſt neceſſariu3 eadē neceſ
ſitate qua ⁊ ꝓducēs. Nō pōt ergo incohari ordo pro/
ductoꝝ extra niſi prius terminato ordine productoꝝ
intra. ℄ Alia ratio eſt.q2 producto priori cōmunicaẽ
cāſitas reſpectu poſterioris:ſi non repugnet proprie K
rōni illius ꝓducti.nā ex ordine ꝓductoꝝ nulla repu/
gnat ſibi cāſitas: cum ipſum ſit prius productū. Cum
ergo perſona producta (vt tactum eſt in ratione prio
ri) ſit producta prius quacunq3 creatura: ⁊ cum nō re
pugnet ſibi ex rōne ꝓductionis cauſalitas reſpectu
creature: ſequiẽ ꝙ eſt prius creatura nō tm̄ vt ē ꝑus
ꝓducto q̄3 ipſa creatura ſed ⁊ vt ꝓductiua ipſius. Et
hec duplex rō ꝑoritatis pōt haberi ex verbis Aug. ibi
adductis.ꝑma rō in hoc ꝙ ait: verbu3 dei eſſe potuit
nō exiſte creatura.nō aūt ecōuerſo.2ᵃ in hoc quod ſ̃
dit per qȯ oīa facta ſunt. Nec tñ ex iſtis duabus rōni
bus: nec ex iſta auctoritate ſequitur ꝙ verbo ſit aliq̄
propria ratio formalis cauſandi: q2 abſq3 tali proprie
tate rōnis cauſandi pōt ſtare tam prioritas perſone
ad creaturā tanq̄3 producti ad productum: q̄3 priori
tas tanq̄3 principij productiui ad ꝓductum.nō enī
oportet ꝙ productum immediatius producenti vel
ꝓductioni ⁊ ēt ꝓductiuū tertij habeat propriam ra/
tionē producendi illud tertiū: ſed ſufficit ꝙ hēat ra

tionē cōez eādē cū primo producēte: ſic ꝙ neceſſario ſibi illā cōicat anteꝗ̄ vltimū ꝑductū ꝑducat. ⁊ ſic eſt ī ꝓpoſito. ꝑ hoc apparet q̄re pr̄ ſilio ⁊. ſ. ſ. non produ/ ctis non poſſet creare: qꝛ non ꝑducto illo ad qḋ ꝑdu cens neceſſario ſe hꝫ nō pōt ꝑduci illud aliud ad qḋ cōtingenter ſe hꝫ: non ꝑducto ēt illo qḋ natum eſt ha bere eandē cāſlitatē reſpectu tertij cū ꝑducēte. nō pōt ꝑduci illud tertium. ꝗ illa ꝓpoſitio aſſumpta: ſi ſbuꝫ
l non h̄ret propriā rōnem cāndi: pr̄ ⁊ ſi nō produceret verbū tn̄ poſſet creare. falſa eſt propter duplicē rōnē ꝓdictā. ¶ Si arguit̄ ꝯ hoc. qꝛ ſm̄ auctoritatem Aug. allegatam creatura neceſſario ꝓexigit verbum in rōe cauſe. vnde ait: creatura nulla eſſe poſſit niſi per ipm̄ per qḋ oīa facta ſunt. ſ. verbum. non aūt neceſſario ꝓ exigeret̄ in rōne cāe ſi totalis ⁊ completa cauſalitas eſſet in patre. ¶ R° ꝙ verbum neceſſario ꝓexigatur in rōne cāe ad ꝑductionē creature pōt dupl̄r intelli/ gi. vel tanꝗ̄ cāſlitatē perficiens vel tanꝗ̄ in eadē cāſli tate cum ꝓ ꝓexacto cōueniens. Primo modo non re quirit̄ filius. qꝛ nō ꝑficit cāſlitatē pr̄is: ſed pr̄ in ſe: ⁊ a ſe h̄ẽt cāſlitatem ꝑfectā. ⁊ eā cōicat filio: ⁊ iō filius h̄ẽt: qꝛ pr̄ hꝫ. 2° mō requirit̄ filius. qꝛ enim prius ꝗ̄ cretu ra ꝑducat̄ cōicat̄ ſibi eadē natura cū pr̄e. ⁊ ꝑ ꝯñs ea/ dē virtus actiua reſpectu cuiuſcūꝗ̄ poſterioris. ſeꝗ̄t̄ ꝙ filius tanꝗ̄ conueniens in eadē cāſlitate cū patre ꝓexigat̄ ad ꝑductionem creature. ¶ Aliter pōt dici ⁊ reddit in idē ꝙ effectū. ꝓexigere aliquid ī rōne cāe
m pōt eſſe dupl̄r. Uno mō ex pte ipſius effectus ſimplici ter quantum eſt de ſe: ita. ſ. ꝙ effectus non haberet a quo ſufficienter poſſet produci niſi illḋ eſſet cā. Alio mō ex pte neceſſarie ꝯcomitātie in cā. ꝓ mō filius nō ꝓexigit̄ in rōne cāe. ſed 2°. qꝛ eādē ꝑfectionē totalē cāndi h̄ẽret pr̄ ſi per impoſſibile ſolus eſſet. ſed non pōt in actū illius cāſlitatis exire niſi prius filius cōcur rat ſecū vel cōicat ſecū in eadem perfectione. ⁊ ſꝫ eā exeat in eundem actum.

De ſecundo articulo ꝑncipali dico ꝙ filius negat a ſe auctorita tē ꝑmariā cāndi. Joā. 5. nō pōt filius a ſe facere ꝗ̄cꝗ̄.
n concedit aūt ſubauctoritatē in cāndo. cū ſubdit. niſi qḋ viderit pr̄em facientem. ⁊ infra ibidē. opa q̄ dedit mihi pr̄ vt ꝑficiam ea ipſa opa que ego facio. ergo ⁊c̄. Dedit mihi pr̄ ecce ſubauctoritas. Ego facio. ecce cāſli tas. ¶ Cōſilr̄ reſpectu ſpūs ſancti. habet filius auctori tatē in agendo. Et rō vtriuſꝗ̄ eſt. qꝛ a quo aliquid hꝫ ꝑn̄m agendi: ab eo hꝫ ⁊ agere. ⁊ per ꝯñs virtute illius agit. non virtute eius tanꝗ̄ cauſe ſuperioris. qꝛ nō hꝫ virtutem diſtinctam ab eo: ſed v̄tute illius tanꝗ̄ ꝑn/ cipij cōicantis ſibi cauſalitatem: ⁊ ideo h̄ẽtis auctori tatē in iſta cauſalitate in qua recipiens hꝫ ſubauctori tatē. ¶ Sed hic obijcit̄. qꝛ ſi pr̄ prius ordine cāt ꝗ̄ fi
Argumenta ſubtiliſſima lius. ergo filius non cauſat illud cauſatum. qꝛ qḋ pri/ us cātum eſt: poſterius cāri nō pōt. niſi idē bis cāret̄ qḋ eſt impoſſibile. ¶ Silr̄ pōt argui de ordine origīs ſicut de ordine cāſlitatis. qꝛ ſi pater facit a ſe: ⁊ fili⁹ nō a ſe: ergo pr̄ cāt prius origine: ⁊ tunc vt ꝓus non pote rit cāri a filio quaſi in ſecundo ſigno originis. qꝛ idē non pōt bis cāri. ¶ Ad iſta video ꝙ ordo in cauſan do poteſt intelligi vel vt actio reſpicit producens. vel
o vt reſpicit productum. Si ꝓ modo eſt ordo auctorita tis ⁊ ſubauctoritatis in propoſito. qꝛ ille eſt inter ſup poſita agentia in habendo ꝑncipium formale agendi pro quanto. ſ. vnū illorum hꝫ illud ab altero. 2° mo/ do nō eſt hic ordo: qꝛ nō prius ponit̄ creatura in eſſe per actionē pr̄is: ⁊ poſtea ſequit̄ actio filij. ſed virtus cauſandi ordinate ſm̄ ordinē originis habet̄ in vtroꝗ̄ ꝙ prius natura ꝗ̄ terminus ꝑducat̄. Et iſta virtute habita a tribus in eodem ſigno nature. cōpleto tamē toto ordine originis ponitur effectus omnino ſimul a tribus. Quod ergo dr̄ ꝙ prius cātum nō pōt poſte rius cāri. cōcedat̄ referendo prius ⁊ poſterius ad ipſꝫ cāri. ⁊ ſic ꝓbat̄ ꝓpoſitio. ſed nō ꝑ hoc eſt negandum quin prius h̄ñs virtutē cāndi. ⁊ poſterius origine h̄ñs eandē poſſint per ipſam ſimul natura habitā in vtro ꝗ̄ ſimul effectū cāre. ¶ Aliter poſſet dici ſpecialiter ad ſcḋm. ꝙ prius origine cāre eſt cāre a ſe poſterius origine cāre eſt cāre ab alio. ſicut autem ab alio hꝫ v̄/ tutem cāndi vel a ſe: ſic ⁊ cāre. nec eſt verum ꝙ ſic ꝓ/ us cātum ab aliquo non poſſit poſterius cāri ab alio: qꝛ huiuſmodi intellectus eſt iſte qḋ aliquid nō poſſit cauſari ab vno a ſe. ⁊ ab alio non a ſe: qui intellectus falſus eſt vbi eadem virtus actiua eſt in producente ⁊ producto.

De tertio articulo principali dico ꝙ nul/ lus reſpectus ad creaturā pōt ꝑ p
ſe includi in conſtitutiuo perſone verbi. tum qꝛ ꝗ̄cꝗ̄ quid in ea includit̄ per ſe eſt reale. diſtinguendo rea le ꝯ ens rationis. qꝛ conſtitutum eſt ſic reale. ⁊ per cō ſequēs ꝗ̄cꝗ̄d in ipſo per ſe includit̄ eſt hoc mō reale. Nūc aūt ꝗ̄cūꝗ̄ reſpect⁹ in diuinis ad creaturā eſt tm̄ modo ens rōnis. ergo ⁊c̄. tum qꝛ ꝗ̄cūꝗ̄ reſpectus di ad creaturā hꝫ ꝓ fundamēto primo aliꝗ̄d cōmune tribus. nō dico ſic pr̄io ꝙ ex natura fundamēti oriat̄ relatio illa: qꝛ tunc eſſet relō realis: ſed ſic prorio ꝙ il lud ſit prima rō cōparandi per actum intellectus di uini perſonas diuinas ad creaturam. Sicut etiam ta ctum eſt in primo articulo de intellectu ⁊ voluntate. ſic poſſet probari de quocunꝗ̄ ſm̄ ꝙ deus per actuꝫ intellectus eſt comparabilis ad creaturam. Qm̄ autē q fundamētū primū eſt cōe tribus. reſpectus non pōt eē proprius vni. non ergo reſpectus ad creaturā īclu ditur ꝑ ſe in proprietate alicuius ꝑſone. qꝛ quicquid ī cluditur ſic eſt ꝓpriū illi ꝑſone. Tum tertio. qꝛ iuxta ꝑmam viā poſſet argui ꝙ ꝗ̄cꝗ̄d eſt in perſona diuina eſt neceſſe eſſe a ſe. ⁊ hoc excludendo ꝑ li a ſe aliud ī rōne cāe. nō aūt in rōne principij. qꝛ quicquid eſt ibi eſt incauſatum. licet aliquid ibi poſſet poni principia tū. Nūc autē reſpectus ad creaturā etiam in quocun ꝗ̄ eē reali vel cognito non pōt eſſe neceſſarius a ſe ꝯ modo. qꝛ nec terminus reſpectus poteſt eſſe neceſſa rius ſic. qꝛ in quocunꝗ̄ eſſe creatura eſt vel poſſibi/ lis vel ſaltem non neceſſaria a ſe. ergo nullus reſpe/ ctus ad creaturam in quocunꝗ̄ eſſe poteſt per ſe in/ cludi in perſona diuina. ¶ Sed iſta ratio lꝫ forte ꝓce dat ex veris. tn̄ apparēter poſſet multipliciter impro bari ⁊ impediri. ⁊ non euidenter ſolui niſi cum proli xitate tanta: quanta hic aggredi non intendo. ¶ Sꝫ obijcitur contra iſtud: qꝛ verbum importat ꝑ ſe ꝓpe tatē ſecūde ꝑſone. ⁊ cū hoc per ſe importat reſpectū ad creaturam. ergo ⁊c̄. Prima propoſitio pꝫ ex princi pio euangelij Joan. In principio erat verbū. vbi euā geliſta per hoc quod eſt: verbū: intendit exprimere ꝓprie ſecūdam perſonā in diuinis. Et Augu. 7. tri. c. 2. Eo verbū quo filius. ¶ Scḋa ꝓpoſitio ꝓbat̄ ꝑ illḋ 83. q. q. 63. vbi exponit̄ illud. In principio erat ver/ bum. Aug. quod grece inquit logos dicitur latine v̄ bum ⁊ rōnem ſignificat. hic tamen verbum melius ī terpretatur vt ſignificetur nō ſolum ad patrem reſpe ctus: ſed etiam illa que per verbum facta ſunt opera tiua potentia. Uult ergo ꝙ cuꝫ dicit̄: verbū. importe tur reſpectus ad creaturam ¶ Item contra rationē factam obijcitur: qꝛ ſi verum ſit hoc, quod accipit̄ in

illa rõne: ꝙ creatura in quocũꝙ eſſe non eſt neceſſaria a ſe. nec per ↄ̃ñs ꝗcunꝙ reſpectus ad creaturam eſt ſic neceſſarius: tunc ſequitur ꝙ nec reſpectus dei vt intelligentis ad creaturã intellectam. nec reſpect⁹ eius vt creatiui ad creaturã vt creabilẽ ſit neceſſarius a ſe. ſed deus nihil eſt formalr. et neceſſario niſi illud ſit neceſſarium a ſe. ergo ſequeret̃ ꝙ deus non neceſſario eſt intelligens creaturam nec cauſatiuus creature: quorum vtrunꝙ eſt falſum. ❡ Ad iſta. ad p̃mũ poſſet eſſe duplex difficultas. vna ex re: alia ex ſignificato huius nominis verbum. ❡ Quantum ad p̃mũ dico ꝙ in ꝓprietate ſcḋe pſone non includit̃ aliquis reſpectus per ſe proprius ad creaturã: pp̃ rõnes ad h̃ poſitas. ❡ Quantũ ad ſcḋm dico ꝙ reſpectus realis: et reſpectus rõnis non faciunt aliq̃d per ſe vnum. et ideo ſi tales duo reſpectus ĩportent per hoc nomẽ v̄bum ſequit̃ ꝙ illud nomẽ non p̃cise ſignificat vnũ p ſe conceptũ. q̃ꝛ reſpectus ad p̃rem vt dicentẽ eſt realis: reſpectus aũt ad creaturã vt dictã vel cãtã eſt rõis tm̃. g̃ ſi hoc nomen verbum per ſe importat tm̃ vnũ conceptũ: ſequit̃ ꝙ alteꝝ illoꝝ ſignificabit: et alterum connotabit tm̃ modo: qḋ ſi verũ eſt ꝓbabilr dici poteſt ꝙ ſicut idem ſignificat filius et filiatio: lʒ alio modo ſignificandi: ſic idem ſignificat verbum vt eſt quaſi cõcretũ et eius abſtractũ ſi lʒ fingere. qḋ. ſ. eſt verbatio. qḋ ſignificat idẽ: lʒ alio mõ. v̄bari enĩ eſt idẽ ꝙ dici ſiue intellectualr exprimi. et per ↄ̃ñs verbum importat in concreto hoc qḋ eſt intellectualiter expreſſum. et tunc cõnotabit relõnem ad illud qḋ dicitur per verbum. pro tanto ꝙ connotat notitiam perfectam: que notitia hʒ reſpectũ rõnis ad cognita per eã ſm̃ hoc igitur q̃ntum ad ſignificatum huius vocis: verbũ: erit iſte ordo ꝙ p̃ et per ſe ſignificatur reſpectus originis ſ. expreſſio intellectualis paſſiua. ſed modo ↄcreto. Scḋo connotat̃ notitia quaſi terminus formalis cõmunicatus per iſtam expreſſionem. et illa eſt cõis tribus tamẽ appropriata verbo. Tertio v̄o per h̃ ꝙ iſta notitia hʒ reſpectum ad noſcibilia connotaret̃ in nomine verbi talis reſpectus. ſm̃ hoc ergo negando erit ſcḋa ꝓpoſitio aſſumpta in argumento. et cum ꝓbat̃ p Auguſt. 83. q. q. 63. dici poteſt ꝙ pro tanto melior eſt tranſlatio huius qḋ eſt logos in hoc qḋ verbum q̃ in h̃ qḋ eſt rõ: q̃ꝛ hoc nomen rõ nec reſpectũ originis ꝓprium nec illum ↄ̃ñtem appropriatum q̃ eſt ad creaturã ita importat ſicut hoc nomen verbum. q̃re v̄bũ vt verbum põt compari per intellectum ad quodcũꝙ. et ↄ̃ñs h̃re appropriatam relõnem rõnis. Qḋ v̄o ait vt ſignificat̃ ad p̃rem reſpectus. h̃ dʒ intelligi de eo quod primo et p̃ncipalr ſignificat̃. quod aũt addit ad ea que facta ſunt. ibi debet intelligi ſignificare p connotare. ❡ Ad 2ᵐ poteſt dici ꝙ neceſſarium a ſe abſꝗ omni repugnantia q̃ntum eſt ex pte ſui põt eẽ ſine eẽ reali cuiuſcunꝙ non neceſſarij a ſe. q̃ꝛ non eſt ↄdictio quantũ eſt ex pte p̃oris abſoluti: ꝙ ipſum ſit ſine poſteriori. tñ illud neceſſarium nõ põt eẽ ſine eẽ cognito cuiuſcunꝙ alterius. q̃ꝛ eſſe ei⁹ neceſſario req̃rit cognitionem alterius. et per ↄ̃ñs alterũ in eſſe cognito. et conſimiliter eſt de eſſe poſſibili. Non igitur pſone diuine cõpetere aliq̃d reale põt. niſi illḋ ſit neceſſarium a ſe. hoc eſt incãtum. q̃cq̃d aũt includit̃ in proprietate perſone competit perſone vt aliqḋ reale. poteſt tñ pſone diuine cõpetere aliqḋ cognoſcere vl̃ aliquid poſſe: lʒ illud non neceſſarium a ſe. ſicut nec terminus. ❡ Aliter poteſt dici qḋ de⁹ eſt ſic neceſſario intelligens creaturam et cãtiuus creature. ꝙ vtrunꝙ iſtorum formaliter dicitur aliq̃d neceſſariũ a ſe: put a ſe excludit cauſam: ſed non neceſſarium in eẽ reali ſed in aliquo eẽ diminuto. q̃cq̃d aũt includitur in ꝓprietate perſone ſic eſt neceſſarium a ſe: ꝙ eſt in eſſe reali. Nũc aũt necᷓ̃iũ a ſe non necᷓ̃io coexigit aliquid aliud in eẽ reali: lʒ coexigat aliquid aliud in eẽ cognito vel eſſe diminuto. ❡ Tertio mõ poſſet dici ꝙ alio mõ eſt necᷓ̃iũ illud qḋ necᷓ̃io req̃rit̃. et h̃ ſiue p̃exigat̃ ſiue coexigatur ad eẽ neceſſarij. Alio modo eſt neceſſarium illud qḋ ad eẽ necᷓ̃ij necᷓ̃io conſequit̃. ❡ Ex dictis de cauſalitate effectiua patet ſolutio q̃õnis de cãlitate exemplari et finali. q̃ꝛ cũ cã exẽplaris ſit aliq̃ rõne formali exẽplãs. et cã finalis ſit aliq̃ ratione terminãs ſiue finiẽs: ſicut cã efficiẽs aliq̃ ratione formali efficiẽs. ſeq̃tur ex cõſimili ratione ꝙ nulla iſtarum cauſalitatum põt eẽ ꝓpria: niſi rõ formalis cauſãdi ſit ꝓpria. mõ g̃ põt alicui perſone eẽ ꝓpria rõ exẽplandi ſiue finiendi ſicut nec formalis ratio agendi. ❡ Hoc poſſet probari hic ſicut prius ꝓbatum eſt de cauſa effectiua: ſed de probationibus prius poſitis euidẽtior ad ꝓpoſitũ vr̃ illa vltima. q̃ꝛ ratio formalis terminandi dependentiã cãti ad cãm in quocunꝙ genere cãe de quo eſt hic ſermo eſt aliqua perfectio: et loquendo de cã prima in quocunꝙ illoꝝ geneꝝ eſt aliq̃ pfectio ſimplr. Si ergo quecũꝙ perfectio ſimplr eadẽ eſt in tribus. ſequitur ꝙ quecunꝙ cauſalitas in quocunꝙ generum illorum ſit communis. T

Ad argumẽtum in oppoſitum.

Ad minorẽ dico ꝙ quelibet pſona ſicut eſt creatrix ſic eſt artifex: et cũ ſit ſimplex in qua non differt hñs et illud quod habetur. quelibet eſt ars. et ars eque pticularis: et eque actualis: ſicut patet reſpondendo ad obiectiones: in primo articulo. tamen appropriate verbum dicitur ars ſicut ſapientia ſiue notitia pro tanto: q̃ꝛ ex modo ſue proceſſionis competit ſibi ꝙ ſit notitia actualis p̃cedens de memoria paterna declarans omne intelligibile quod in memoria illa continetur. Hoc pʒ per Auguſtinum. 7. trini. c. primo. ita dicitur filius ſapiẽtia patris. quẽadmodũ dicitur lumen patris: et qualit̃ hoc ſit ſtatim ſubdit. i. quemadmodũ lumẽ de lumine: et vtrunꝙ idem lumẽ. ſicut intelligit̃ ſapientia de ſapientia et vtraꝙ vna ſapiẽtia. conſimiliter dico ars de arte et vtraqʒ vna ars. ❡ Ad aliud quod additur in minori de ideis patet prius in reſpõſione ad p̃mã obiectionem in primo articulo. q̃ꝛ idee ſunt communes cuilibet perſone: licet appropientur verbo propter modum proprium emanationis eius. q̃ꝛ procedit vt notitia actualis declaratiua omnis obiecti. qḋ quaſi habitualiter continetur in memoria paterna. V X

Queſtio IX.

Conſequenter querit̃ de omnipotẽtia in comparatione ad obiectũ quod reſpicit. et ſunt tres queſtiones. prima queſtio de omnipotentia vt reſpicit ſubſtantiam immaterialem: et eſt iſta. Utrum deus poſſit facere angelum informare materiã? 2ᵃ qõ eſt de omnipotentia vt reſpicit formam accidentalẽ ſed habentem eſſe modo ſupernaturali. et eſt iſta. Utrũ deus poſſit ſpecies in euchariſtia conuertere in aliq̃d preexiſtens? 3ᵃ eſt de omnipotentia prout reſpicit formam accñtalem habentem eſſe modo naturali. et eſt hec. Utrum deus poſſit facere quod manente corpore et loco: corpus nõ h̃eat vbi ſine eſſe in loco? ❡ Ad p̃mã qõnem arguitur ꝙ ſic. deus poteſt facere formã materialem eſſe ſine materia. g̃ et formã immateria/

lem eſſe in materia & per conſequens angelū eſſe in
materia & informare materiam. antecedens probat̃
ſic. q2 deus facit accidens materiale ſine ſubiecto in
ſacramento altaris. conſequentia probatur: q2 nō ma
gis videtur repugnare forme immateriali eſſe in ma
teria ꝙ̄ forme materiali eſſe ſine materia. ¶ Cōtra
ſi angelus informaret materiam. aut daret ei actum
ſimpliciter ſiue ſubſtantialem: aut actum ſm q̄d ſiue
accidentalem. non primo modo. q2 cū ſit per ſe ſub/
ſiſtens non poteſt facere per ſe vnū cum alio. act9 aūt
ſubſtantialis facit per ſe vnum cum illo quod infor/
mat. nec ſecundo modo. q2 ſm Ariſto. ꝑ phyſi quod
T.c.26.& 27. vere eſt nulli accidit. angelus eſt id quod vere eſt. i.
ſubſtantia. ergo &c̃.

Hic ſunt tria videnda. ꝑ intellectus
qōnis exponat̃. 2° ſolu/
tio eius prout poſſibile fuerit declaret̃. 3° aliqua du/
bia diſſoluantur. ¶ De primo breuiter hic non queri
tur ſi angelus hēat materiā ptē ſui: q2 tunc angelus ſi
informaret materiam. ſed forma que eſſet altera ps
eius informaret eā. ſicut ignis non informat materiā
ſed forma que eſt altera pars eius. Nec querit̃ vtrū
angelus poſſit informare materiam hoc eſt effectiue
tranſmutare materiam ad formā. & hoc virtute dei.
l3 forte virtute ſui non poſſit: vt ſic deus faciat ange/
Ricardus lū effectiue informare materiā. ſicut ſm aliquos fac̃
& tho. corpus effectiue agere in ſpiritum. ¶ Sed queritur
de informatione formali: an. ſ. deus poſſit facere an/
gelum eſſe formam informantem.

De ſecūdo concluſio negatiua eſt tenē/
da. & ad hoc poſſent pōi due
A rationes. quarum prima ſumit̃ ex medio communi.
ſcōa ex medio magis ꝓprio. ¶ Addent̃ poſtmodū
rationes inquirendo de eis ſi concludant. ¶ Prima
ratio eſt iſta: illud quod eſt ſimplr̃ per ſe ſubſiſtēs nō
ꝑt eſſe forma materie. angelus eſt huiuſmodi. ergo
&c̃. maior declaratur. Ens per ſe pōt intelligi triplicit̃
vno modo intelligitur ens per ſe ſolitarie. prout acci
T.c.9. pitur ꝑ poſterioꝝ in tertio modo per ſe. & hoc modo
accidens poteſt eſſe ens per ſe qn̄ nō eſt in ſubiecto.
Secundo mō dicit̃ ens per ſe prout diſtinguit̃ cōtra
ens in alio. & ſic per ſe ens eſt idem qꝺ non inherens
actualiter: nec aptitūdinaliter. & hoc modo quecunq3
ſubā non tm̄ cōpoſita. ſed etiam materia & forma eſt
ens per ſe: q2 forma ſubālis l3 inſit materie informā
do. nō tm̄ inheret. q2 inherere dicit non per ſe infora/
re. q2 inherens nec eſt actus ſimpliciter: ſed act9 ſm
quid. nec cum illo cui inheret facit per ſe vnū. oppo
ſita conueniunt ei quod per ſe informat. Tertio mō
ens per ſe dicitur illud qꝺ h3 actualitatem vltimatā:
ita ꝙ nō eſt per ſe ordinabile ad aliquē actum ſimplr̃
vltra iſtū quē hēt: qui quidē actus vlterioꝛ poſſit eſſe
actus eius per ſe. & hoc vel primo vel participatiue.
quod hoc mō eſt per ſe ens cōiter dicit̃ ſuppoſitū & in
natura intellectuali dicit̃ perſona. hoc mō intelligit̃
maioꝛ de ente per ſe. Iſtud ſolum dr̄ ꝓprie ſubſiſtēs
T.c.2. ſicut phs loquit̃. 2° de aīa dicens. ꝙ materia eſt pote
tia hoc aliquid. ſpecies aūt ſm quā aliquid dr̄ hoc ali/
quid. 3m quod eſt ex ipſis quod ſimplr̃ eſt hoc aliquid
i. per ſe ſubſiſtens h3 actualitatē vltimatā non ordi/
nabilem per ſe ad aliquem actū vlterioꝛē: maioꝛ ſic
intellecta ꝓbat̃. q2 forma ſubālis per ſe ordinat̃ ad eſ
ſe totius. Illud autem eſſe eſt actus ſimpliciter com
poſiti quidem per ſe primo. ſed forme participatiue:
q2 pars dicitur eſſe per ſe per accn̄s. hoc eſt per ſe pti
cipatiue. totum autem primo: quod igitur eſt per ſe
ſubſiſtēs: nec poteſt ordinari ad aliquod eſſe per ſe.
illud non poteſt eſſe per ſe forma. probatio minoris:
angelus eſt perfectus in ſpecie perfectra imo ꝑfectio
ri ꝙ̄ ſit aliqua ſpēs ſubſtantie materialis. ordo enim
ſpērum eſt vt ordo numerorum. 8. meta. nunc autē T.c.10.
aliqua ſubſtantia materialis eſt ita in actu vltimo: ꝙ
non eſt per ſe ordinabilis ad aliquem actum vlterio/
rem. alioquin poſſet eſſe proceſſus in infinitum in ſb̄
ſtantijs materialibus vt quelibet poſſet eē pars alte/
rius. ergo multo magis angelus eſt per ſe ſubſiſtens
ſm intellectum predictū. ¶ Hec rō procedit ex me/
dio cōmuni. q2 medium illud quod eſt per ſe ſubſi/
ſtens eque cōcludit ꝓpoſitū de igne ſicut de angelo.
imo de quocūq3 quod eſt complete in aliqua ſpecie
ſubſtantie. ¶ Hinc patet ꝙ non vniſibile non eſt dr̄ia B
diſtinguens angelum ab aīa. q2 eſt cōe angelo & igni.
¶ Hinc etiā p3 q̄re aīa ſepata non eſt perſona. l3. n.
non ſit nata inherere: & ideo ſit ens per ſe 2° mō ꝑdi
cto. l3 etiā poſſet eſſe ens per ſe ꝑ mō. i. ſolitarie: non
tm̄ per virtutem cauſe extrinſece: ſicut poteſt accidēs
vel foꝛā materialis: ſed virtute nature ſue ſibi dereli
cte. & hoc q2 non necīo dependet a mā in ꝓprio ſuo
eē: tm̄ nō pōt eē ens per ſe tertio mō ꝑdicto: & ſolum
illud qꝺ eſt ſic per ſe ens dr̄ ſuppoſitū. in nā aūt intel
lectuali dicitur perſona. & ſic eſt perſona incōicabilis
q2 ſibi repugnat cōicari. nō tm̄ vt vl'e ſingularibus. ſ3
vt forma materie actuande per ipſam. ¶ 2a ratio ad
ꝓpoſitum eſt hec. q̄cq̄d pōt eſſe forma ſubālis hoc ſi/
bi cōpetit immediate per eēntiā ſuam. ſ. poſſe dare
actum ſimpliciter ipſi materie. q2. 8. meta. p3 ꝙ nō ē T.c.15. & in
alia rō q̄re hoc poſſet facere per ſe vnum cū materia
niſi q2 hoc per ſe actus & illud per ſe potentia. & huiꝰ
non eſt aliqua rō vlterioꝛ niſi ꝓpria rō huius & illius.
ergo cui repugnat eſſe hunc actū materie. preciſe re
pugnat ſibi per rōnē ꝓpriam. conſequentia iſta ꝓbat̃.
q2 maiori ꝑfectione atteſtat̃ ꝙ alicui repugnat eſſe
formam materie ꝙ̄ ꝙ ſibi conueniat. ſi ergo nō pōt
hoc ſibi conuenire niſi per ſuam ꝓpriam rōnem: ſeq̄
tur ꝙ cui repugnat maxime repugnabit per ꝓpriam
rōnem formalē ipſius. Si igitur rō ꝓpria q̄ditatiua
angeli eēt nota: per illam ꝓpter quid poſſet oſtēdi ꝙ
ſibi repugnat informare materiam. ¶ Iſta rō licet
oſtēdat ꝙ mediū eēt ꝓpriū ad cōcluſionē ſi ipſa eēt
nota tn̄ nō oſtēdit ꝯcluſionē eſſe veram. vnde negās
eam diceret ꝙ nō repugnat huic informare. nec eēn
tia ſua ꝓpria eſt ratio per ſe repugnantia. Ideo vlte
rius confirmatur ratio ſic. cuilibet actui ſimpliciter
per rationem propriam vel conuenit aptitudo ad ꝑ C
ſe informandum vel repugnat informare. de eſſen/
tia angeli non eſt dari primum. ergo ſecūdū. & tunc
vltra vt argutum eſt: ipſa eēntia eſt ꝓpria ratio repu
gnantie. ꝓbatio minoris. aptitudo non eſt ſine actua
litate quin ſit imperfectio aliqua. ¶ Tertia rō poſ/ Uide. 2. de
ſet poni talis. ordo perfectionis in formis videtur eē aīa t.c. 6 ge.
per receſſum earum a materia: ſicut actus ꝑfectioꝛ
plus recedit a potentia. ſed anima intellectiua tantū
recedit a materia ꝙ nature ſue relicta pōt habere eē
ſuum proprium ſine ea. ergo angelus qui eſt perfe/
ctioꝛ quacunq3 anima itellectiua plus recedit a ma/
teria. ſed non videtur ꝙ plus poſſit recedere niſi ſi/
bi repugnet ineſſe materie. ¶ Iſta ratio non vide/
tur multum probare: quia multiplex datur excellen/
tia actus ad actum alia ꝙ̄ iſta ſic recedere a materia:
immo anima intellectiua: licet poſſit eſſe ſine mate/
ria: tamen ita perfecte poteſt vniri materie ſicut ali/
qua forma inferioꝛ: & ita diceretur ꝙ angelus poteſt

quidē eſſe ſine materia etiam ꝑfectiori modo ꝙ̄ aīa
intellectiua: ſed tñ pōt eſſe in materia. qꝛ licet depen
dere a materia ſit imperfectionis: non tñ eſt euidēs
ꝙ poſſe communicare actualitatē ſuā materie ſit im
perfectionis. ⁊ precipue qñ talis communicatio pōt
eſſe ſine dependentia: ſicut poneretur in propoſito.
Tho. pᵃ pte ſūme. q. 89. art. j. ¶ Quarta rō vř ſumi ſm aliq̄s ex opatiōe angeli q̄
eſt intelligere. ⁊ hoc ſic. intelligere ē operatio imma/
terialis. ergo intellectus eſt potentia immaterialis. ⁊
vlterius. ergo natura intellectualis eſt natura imma
terialis. Prima conſequentia probař per hoc ꝙ ope
ratio nō eſt magis abſtracta a materia ꝙ̄ potentia cu
ius eſt operatio. operatio enim ineſt operanti ſm po
tentiā ꝓpriā vt ſm rōnē primā operādi. ⁊ per conſe/
quens ſi potentia ſit mālis illa opatio nō eſt immate
rialis. 2ᵃ ꝯñtia ꝓbař: qꝛ potētia nō excedit ſubſtātiā:
⁊ videř iſta ꝯñtia ꝑcipue tenere de natura illa que eſt
mere intellectualis cuiuſmodi eſt natura angelica.
non ſic manifeſte tenet de natura que eſt diminute
intellectualis. ⁊ cum hoc ſenſitiua quantum ad aliq̄s
poētiam. ſicut eſt aīa noſtra. qꝛ illa dependet a mate
ria in operando ſaltē aliqua opatiōe: ſed natura me/
re intellectualis nullo mō dependet a mā in operan
do nec per ꝯñs in eēndo. Videř etiam ꝯſequentia a
primo ad vltimū cōfirmari per cōmētū ꝓpoſitionis
penultime de cāis vbi dř. Impoſſibile nāq ē vt
ſit res cuius ſubſtātia cadat ſub tpe. ⁊ eius actio ſub
eternitate. ſic. n. eius actio melior eēt ipſius ſubſtan/
j. t. z. d aīa. tia: hoc eſt impoſſibile. Primū añs ꝓbař ex obiecto:
qꝛ ab obiecto actus quilibet recipit ſpēm ⁊ ꝑfectionē
nūc aūt obiectū intellectus inquātum hmōi a mate/
ria abſtrahiř. qꝛ forme in mā ſūt indiuiduales: q̄s nō
apprehendit ſm ꝙ hmōi. ¶ Si huic rationi inſtetur
qꝛ ſimili rōne poſſet concludi per operationem ⁊ vl/
terius per potentiam ꝙ aīa intellectiua eſſet imma/
terialis. ⁊ tñ concluſio eſt falſa. hoc eſt ꝙ non eſt per/
fectio materie. lʒ ſm aliquos vera ſit de immateriali.
Tho. hoc eſt non compoſita ex materia ⁊ forma. ¶ Dicere
tur ꝙ bene potentia intellectiua eſt immaterialis: ⁊
etiam anima hoc mō eſt immaterialis: qꝛ non eſt im
merſa materie nec a materia totaliter apprehenſa. ⁊
hoc declaratur qꝛ quāto forma eſt nobilior tanto ma
gis dominatur materie corporali ⁊ minus ei coniun
gitur ⁊ magis eam ſua virtute excedit. aīa aūt noſtra
vltima eſt in nobilitate formarum. vnde intantū ſua
virtute excedit māꝫ corporalem: ꝙ hʒ aliquaꝫ ope/
rationem ⁊ virtutem in qua nullo mō cōmunicat cū
mā corporali. ⁊ hec virtus dicit̃ intellectus. ¶ Con
tra iſtud. hō nō eſt homo ſm aīam ſiue per aīam niſi
ſm ꝙ aīa informat māꝫ. ergo nec operatur opera/
tione propria hominis ſm aīam niſi vt aīa informat
materiam. ergo vel nō intelligit ſm aīam vt ſm for/
mam que ſit principiū huius operationis. vel intelli/
git ſm eā vt informat materiam. ¶ Prima ꝓpoſitio
probatur: qꝛ cōpoſitum non eſt illud quod eſt niſi ex
partibus. ⁊ hoc non vt diuiſis ſed vt vnitis. vt patet
T. c. 60. ex. 7. meta. reſpectu huius ſyllabe ab. de a. ⁊ b. ⁊ ita
vniuerſaliter de partibus ⁊ toto. nec ſolum eſt hoc ve
rum de partibus materialibus quas vocat ibi phus
elementa: ſed etiam de partibus eſſentialibus q̄ ſūt
materia ⁊ forma. compoſitum enim ex hoc vnum ē.
T. c. 15. qꝛ hoc eſt potentia ⁊ illud actus. ſicut vult. 8. metaᶜᵉ.
hoc eſt quia vna pars que eſt potentialis informař. ⁊
alia que eſt actus informat ipſam. ¶ Item ſecundo
contra idem. Anima ſm ſupremum gradum perfe/
ctionis ſue eſſentialis informat materiam. ſed intel
ligere non poteſt competere ſibi ſm aliquem gradū
ſuperiorem q̄ʒ ſit ſupremus. non ergo competit ſibi
vt excedit materiam. intelligendo per excedere non
informare. prima patet. qꝛ alioquin homo non eēt ſu
premum ens corporale. nec per ꝯñs proximuꝫ ange/
lo in ordine ſpecierum. qꝛ non eēt actu formaliter ꝑ
illud quod eſt ſupremum in anima intellectiua que
eſt proxima forma angelo. ¶ De iſta quarta ratione
videndum eſt. primo de antecedente. Illud autem
antecedens. ſ. ꝙ intellectio eſt operatio immateria/
lis: poteſt intelligi tripliciter. Uno modo per oppoſi/ D
tum ad operationes ſenſitiuas que dicuntur organi
ce. qꝛ exercentur per organa determinata: ⁊ ſic mate
riales. qꝛ requirunt determinatam partem corporis
determinate complexionatam. ⁊ per oppoſitum in/
tellectio eſt operatio non organica. non enim per
aliquam partem corporis determinatam exercetur.
⁊ hoc modo intellectus dicitur eē nullius partis cor
poris actus. intelligendo ſic vt in nulla parte vel per
nullam partem proprie exerceat operationem ſuam
ſicut potentie ſenſitiue. Sed ex iſto intellectu antece
dentis non videtur ſequi immaterialitas forme. for/
ma enim pure materialis dum tamen ſit vniformis
in toto ⁊ in qualibet parte non dicitur operari per or
ganum. ſicut ignis non dicitur operari per organum.
⁊ cōmentator. 7. metaᶜᵉ ſuper illud ergo ſicut dictuꝫ C. c. 31.
eſt. Uirtutes iſte aſſimilātur intellectui in hoc ꝙ nō
agunt per organum. ⁊ loquitur de virtutibus que ſūt
in ſeminibus. ⁊ paulopoſt. virtutes que ſunt in cor/
poribus animalium agunt per inſtrumenta determi
nata ⁊ membra propria. virtus autem formatiua nō
agit per membrum propriuꝫ. ⁊ ratio huius eſt. quia
illa ſola forma dicitur principium operandi organi- E
ce. que. ſ. quodammodo illimitata in agendo: poteſt
eſſe principium difformium actionum: que tamē nō
poſſunt elici niſi mediantibus partibus diſſimilibus
⁊ ideo requiritur ꝙ perfectibile a tali forma habeat
partes diſſimiles per quas operationes ille organice
exerceātur. ⁊ talis forma eſt proprie ſola anima que
propter ſui perfectionem vltra formas inferiores
poteſt eſſe principium plurium operationum per ip
ſam conuenientium ſuo toti: ⁊ ideo requirit pro ſuo
perfectibili adequato corpus habens partes maio/
ris diſſimilitudinis que conueniunt pluribus opera
tionibus diſſimilibus quarum poteſt eſſe principiū.
Immo ex iſto intellectu antecedentis videtur poſſe
argui ꝙ intellectio eſt operatio eque materialis ſi/
cut viſio. qꝛ viſio poteſt exerceri per partem materia
lem determinatam. intellectio autem nō per aliquā
partem: ſed eſt totius primo. non enim manus intel
ligit ſed homo. ſed ſi anima non vt perficiens totum
poſſit eſſe principium intelligendi. ergo ipſa vt perfi
ciens quamcunq partem eque poſſet eſſe principiū
intelligendi ſicut ipſa vt perficiens totum. ⁊ tunc di/
ci poſſet ita digitus intelligere ſicut homo: quia ita
digitus eſſet in actu per formam vt eſt principiuꝫ in
telligendi. Si ergo totum eſt eque materiale ſicut
pars vel magis: ſequitur ꝙ iſta operatio que non cō
petit forme niſi vt eſt in toto ſit eque materialis ſicut
illa que ſibi competit vt eſt in parte. ¶ Reſpondeo
ad hoc operatio que competit forme: vt eſt quodam F
modo illimitata perfectio ſi communicetur materie
vel toti: communicatur ei quod eſt in actu per for/
mam ſic illimitatam. tale eſt totum ⁊ non aliqua ps
eius reſpectu anime intellectiue cui vt ſic illimitata
eſt competit intellectio. ¶ Alio modo poſſet intelli

ſi aïs q̄ intellectio eſt imīalis terminatiue. B ē ten
dit in obm abſtractū a mā. ⁊ in B intellectu vř aïs ꝑ
batū fuiſſe per imālitatē obiecti. ſed iſta pbō nō ꝯclu
dit immaterialitatē ſimplr etiaʒ terminatiue ſiue ob
iectiue. q2 ſm oēs q̄ditas rei materialis pōt eſſe per
ſe obiectū intellectus noſtri: ſed tantūmodo ſi requi
ritur in obiecto immaterialitas: hoc eſt abſtractio a
materia indiuiduali. ⁊ ex hoc ſequit̄ q̄ opatio ſit im/
materialis terminatiue. hoc eſt indifferens ad obie/
cta ſingularia materialia. ⁊ tunc ad hn̄dum ꝯclonem
īntētā opʒ pbare q̄ operatio que reſpicit vle ꝑ obie/
cto nō poſſet aliquo mō cōitari māe. ℂ Tertius itel
b lectus aſtris eſt iſte. intellectio nō ꝑ alicuius materia
lis tanq̄ȝ primi receptiui: ſed eius receptiuum pri/
mū ⁊ ꝓprium eſt forma nō illa totius que eſt q̄ditas
ſicut eſt humanitas: ſed illa que ē ſimplex ⁊ altera ps
cōpoſiti. quelibet aūt opatio ſenſitiua eſt primo com
poſiti ex materia ⁊ forma ſicut proprij receptiui. ſicut
pʒ in pn° de ſenſu ⁊ ſenſato. non enim ipſa aïa eſt im
mediata receptiua viſionis: ſed ipſum organū qᵭ eſt
cōpoſitū ex aïa ⁊ determinata pte corporis eſt prima
rō recipiendi viſionē: nec eſt aïa nec aliq̄d aïe: nec il/
la forma mixtionis que eſt ī determinata pte corpo
ris: ſed forma totius organi eo modo quo hūanitas
eſt forma totius hominis eſt prima rō recipiendi vi
ſionē. ℂ Ex hoc pʒ q̄ ſi organū dicat̄ illa ps toti⁹ aïa/
lis in qua tāq̄ȝ in proximo receptiuo recipit̄ ſenſatio,
organum dicet̄ eſſe aliq̄d cōpoſitū ex aïa vt eſt princi
pium talis opationis ⁊ ex parte corpis ſic mixta. ⁊ tūc
pʒ quare oculus cecus non eſt oculus niſi ſm quid.
q2 non eſt niſi altera pars cōpoſiti qᵭ natū eſſet dici
oculus carens alia parte qua cōplete oculus eſt ocu/
lus. ℂ Ec hoc ēt patere pōt q̄ ſi potētia dicat̄ illᵭ qᵭ
eſt rō prima recipiendi actū: potētia viſiua non erit
aliquid ꝑcīſe aïe: ſed vel erit forma totalis ipſius or/
gani vel aliquᵭ conſequēs illā formā. ℂ Pʒ ēt q̄re aïa
ſeparata nō pōt ſentire: q2 nō hʒ receptiuū ſenſatiōis
qᵭ eſt organū: nec formalē rōnem recipiendi que eſt
forma totalis ipſius organi. ℂ Per oppoſitum eſt de
d intellectione q2 receptiuum eius primū: ⁊ prima rō
formalis recipiendi eā eſt aïa vel aliquid ex pte aïe ꝑ
ciſe nō includēdo aliquā materiā: ⁊ ꝑꝑ B pōt ipſa cō/
petere aïe ſeparate. q2 ibi manet primum eius rece
ptiuū. Scōm ēt iſtū tertiū intellectū qui plus continet
veritatis intelligere eſt opatio immaterialis: q2 pri/
mū receptiuū hʒ non includēs materiā ſaltē corpalē.
⁊ iō ſine tali materia pōt ipſa opatio hri. nūc aūt potēs
hre opationeʒ ſine materia pōt hre eē ſine materia. g̃
f.de aïa in ꝓ hemio. natura illa cui⁹ ē iſta opatio ꝓpa pōt hr̄e eē ſine mā.
ℂ Ex B ergo medio. ſ. opatione pōt cōcludi ipſius na
ture talis immaterialitas B eſt a mā in eēndo ſepa/
bilitas. nō aūt illa immālitas vlterior q̄ eſt ipoſſibili/
tas informādi māmꝫ. ⁊ hoc eſt rōnabile q̄ ex intelle/
ctione que eſt mediū cōe aïe ⁊ angelo poſſit cōcludi
immaterialitas communis vtriq̄ȝ.

De tertio principali

obiicit̄ ꝯ pmā
T.cō.7. rationē. q2 ex.7. meta. forma eſt magis ens q̄ȝ com
poſitum. ergo illa non ordinatur ad eſſe totius tanq̄ȝ
ad aliquid perfectius. ℂ Preterea ſpecialiter de ani
ma videtur q̄ ipſa ſit per ſe ſubſiſtens. q2 ipſa per ſe
operat̄. operatio enim qua compoſitum operatur ꝑ
ſe non competit ſoli forme. anime autem ſeparatur
competit intelligere. ℂ P. eſſe anime eſt eſſe compo
ſiti. g̃ non ordinat̄ ad illud eſſe. ℂ Antecedens pbat̄
ꝑꝑ B. n. aïa humana remanet in ſuo eſſe: toti⁹ eē de/
ſtructo. nō aūt alie forme. q2 B idē eē qᵭ eſt totius eſt
ipſius aïe: nō ſic in aliis. ℂ P. hec aq̄ pōt eē pars ali/
cuius totius eque ⁊ ita eſt ordinabilis ad eſſe ꝑfecti/
us qᵭ ſit eius participatiue. ⁊ per ꝯñs hec aq̄ nūc non
eſt per ſe ſubſiſtens. ℂ P. idē nō repugnat eidem ni/
ſi per eandē rōnem repugnantie. ſi ergo angelo repu
gnet informare materiā: hoc eſt per aliquam vnaʒ ra
tionem in angelo ꝑꝑ quam ſit iſta repugnantia. nō er
go ſunt due rōnes. vna cōis ſicut pceſſit prima ratio
⁊ alia ꝓpria ſicut pceſſit ſecunda rō. ℂ P. ſm phos
celi vident̄ eſſe aïati. non aūt pōt poni ibi aïa intelle 2.ce.t.12.
ctiua. q2 intellectiua inferior angelo non pōt perfice meta.t.9.
re corpus niſi ꝑficiat ſʒ perfectionē vegetatiue ⁊ ſen meta.
ſitiue q̄s includit: vel niſi ille ſi ſint diſtincte ſimul ꝑfi Auicenna
ciant. ℂ P. angelus quandoq̄ȝ ſumit ſibi corpus per
quod exercet actus vite: ergo cū agere ꝑſupponit eē
dabit illi corpi eē viuū. ⁊ ꝑ ꝯñs informabit illᵭ. ℂ Ad Enumerat
iſta quinq̄ȝ. Ad pᵐ non intelligit̄ prius ⁊ magis ſm tñ. 5. hic ſol
perfectionem: ſed ſm pncipalitatem ⁊ independen/ uenda. quia
tiam. q2 eſſe pncipij principalioris eſt independens duo vltima
reſpectu principiorū ⁊ reſpectu principij minus prin/ hñt ſolut̄ i. 2
cipalis. ℂ Ad 2ᵐ q̄uis iſta ponat̄ ratio fundamenta- pᵐ di. 14. q.
lis pro concluſione iſta q̄ anima intellectiua eſt ſub i. 2ᵐ. di. 8. q.
ſiſtens tñ concluſio non vř vera loquendo ꝓprie de vnica.
ſubſiſtente eo modo quo pri⁹ dictū eſt q̄ ens ꝑ ſe ter
tio mō ibi accipiendo dř ſubſiſtēs. ſed nec aïa intelle
ctiua vnita eſt per ſe ſubſiſtēs. i. ſolitarie ſicut accidēs
in altari dicitur per ſe ens: q2 tunc vnita non informa
ret corpus. ſepata enim q2 ſic eſt per ſe ens non īfor/
mat. ſi g̃ vnita eſſet ſic per ſe ens eūdē moduʒ eēndi
hēret informans ⁊ nō informās. ℂ Ad rōnem g̃ illā.
intellectio que eſt operatio imanens in operāte pōt 3
dici cōpetere per ſe alicui dupliciter. Uno mō ſicut
primo ſuſceptiuo. Alio mō ſicut remoto. Exempluʒ
ꝑ mō ſupficies dicit̄ alba. 2° mō nō: ſed hō dř homo
eſt albus. ſic aïa dř per ſe intelligere tanq̄ȝ primū re
ceptiuū intellectionis. ſed non primū qñ eſt vnita: q2
qñ eſt vnita eſt rō ſm quā intellectio cōuenit hoī tan
q̄ȝ toti per formā. hō aūt dř per ſe intelligere tanquā
receptiuū remotū: q2 non recipit intellectionem niſi
per hoc q̄ aïa que eſt eius forma primius recipit eā:
quādo ergo accipit̄ in maiori: qᵭ per ſe opat̄ eſt ꝑ ſe
ſubſiſtens: verū eſt de ꝑ operante. qᵭ. ſ. ſic operat̄ q̄
non eſt vlterius alicui ratio operādi illa opatione Si
aūt nō eſſet ſubſiſtēs: ſed forma informans nō poſſet
opari q̄n vlterius eſſet rō opandi ſuo toti: ſed iſto mō
minor eſt falſa q̄ aïa per ſe intelligit. hoc enim non
eſt verum niſi eo modo quo operatio cōuenit forme
ſicut proximo ſuſceptiuo. ℂ Ex iſto pʒ quomō intel/
lectio eſt immaterialis. ſ. nō q̄ non ſit ipſius aïe vni-
te put informat māʒ: ſed q2 ipſa eſt ſolius aïe vt pri
mi ſuſceptiui. totius aūt cōpoſiti tanq̄ȝ remoti ſuſce/
ptiui ⁊ tñ ſm ptē formalē ſui. ℂ Ad aliud habens oï
no idem eſſe nō vř ſimplr imperfectū per hoc q̄ non k
cōicat alteri illud eēſ ſi g̃ aïe eſſet idē eſſe qᵭ ⁊ totius
quare aïa ſepata eſſet imperfecta in eēndo: cū tūc ni/
hil ſibi tollat̄ niſi q̄ ſuū eē nō cōicat alteri: quare etiā
idē eē hōis aïa eſſet impfecta in eēndo ⁊ totuʒ habēs
idē eē eēt imperfectū in eſſendo: q̄uō ēt manet eē to
tius niſi maneat totū hōis illud eſſe: ℂ Dico g̃ q̄ eſſe
aïe manet idē dum aïa manet ens illo eſſe: ⁊ hoc ſiue
ſit cōiuncta ſiue ſepata: ⁊ conſiliř vř q̄ eſſe totius non
manet idē niſi dū totū manet idē in illo eſſe: q2 nulli⁹
eſſe actuale vř manere idē: niſi manente illo actualr
hñte illud eſſe. Uidet̄ g̃ iſta neganda q̄ eē aïe eſt idē
qᵭ eē totius: q2 aïa hōis eſſe vř pars totius hōis eſ/

ſe.cōſiſt videť eſſe ſe habere ad eē. ¶ Et illa ꝓbatio que adduciť ad ꝓpoſitū.ſ.ꝙ aīa remanet in ſuo eſſe: non ſic alie forme: non concludit propoſitū: imo oppoſitum. ideo enim remanet in ſuo eſſe: q2 eſſe eius eſt oīno incorruptibile ⁊ per ſe ⁊ per accidens. videreť aūt corruptibile ſi eſſet idē cū eſſe cōpoſiti. cōpoſitū enim vere corrūpiť. ſicut enim generatio videť terminari ad eſſe generati: ita eſſe corrupti videť eē terminus a quo corruptionis. ⁊ per ꝯñs nō manere. ¶ Alie aūt forme materiales nō manēt in ſuo eſſe. corrupto toto: nō q2 eſſe earū nō fuerit aliud ab eſſe cōpoſiti corrupti: ſed q2 ipſe corrūpunť per accidēs: hoc aūt eſt vel q2 agens corrūpens per principiū ſuū actiuū contrariū illius attingat illas vt ꝯria: vel ſaltē attingit cōpoſitum corrūpendo ipſum: ⁊ forme tales ſunt inſeparabiles a compoſito in eſſendo. neutrum aūt iſtorū verū eſt de anima intellectiua. Si etiā (vt iſti dicunt) anima intellectiua ſit incorruptibilis: q2 eſſe per ſe conuenit forme que eſt actus: qđ aūt ſm ſe conuenit alicui inſeꝑabile eſt ab illo. ſicut ḡ impoſſibile eſt ꝙ forma ſeparet a ſe ipſa: ſic ĩpoſſibile eſt ꝙ forma ſubſiſtens deſinat eſſe. Si inquā iſta ſit rō incorruptibilitatis aīe intellectiue: ſequiť ꝙ non eſt incorruptibilis propter hoc ꝙ idem eſt eſſe eius ⁊ totius. eſt. n. ſeꝑabilis a toto manēs tñ inſeparabilis a ſeipſa.

L ¶ Pōt igiť ad clarius videndū reſponſiones ad duo argumēta predicta diſtingui de eſſe. vno mō eſſe pōt intelligi illud qđ primo formaliter aliqđ recedit a non eē. primo aūt receditur a non eē: ꝑ illud ꝑ qđ aliqđ eſt extra intellectū ⁊ potentiā ſue cauſe. Ꝺ modo cuiuſlibet entis extra intellectū ⁊ cām eſt proprium eſſe. Alio modo dicitur eſſe vltimus actus cui ſ. non aduenit aliqđ alius dans eſſe ſimplr: ⁊ ipſuꝫ dꝛ ſimplr habere eſſe cui primo cōuenit eſſe ſic dictuꝫ. primo inquā ſic: ꝙ nō ſit alicui alteri rō eēndi illo eē. Iſto mō cōpoſitū perfectū in ſpecie diciť eſſe ⁊ ſoluꝫ illud. pars autē eius diciť eē per accñs tantūmō vel magis proprie participatiue iſto eſſe totius. ſic igiť ſolum cōpoſitū eſt per ſe ens accipiendo eē ſecūdo modo. Anima autem intellectiua non dicitur ſubſiſtens niſi improprie ⁊ ſm quid lꝫ dicatur ens ⁊ ꝑ ſe ens primo modo accipiendo eſſe: ⁊ hoc pro reſponſione ad primum argumentum. ¶ Per eandem diſtinctionem patet ad ſecundum: q2 primo modo accipiendo eſſe forme ⁊ totius non eſt idē eē omnino. ſecūdo modo eſt idē eē: ſed illud non eſt vtriuſqꝫ eodeꝫ modo: ſed totius primo ⁊ partis participatiue.

M ¶ Ex hoc pꝫ quō anima ſeparata dicitur imperfecta in eēndo: q2 eo modo quo ipſa eſt vnita poteſt dici perfecta in eēndo: nō eēntialiter ⁊ primarie: ſed ꝑticipatiue: ſuo quidē ꝓprio eē eſt eque perfecta ſeꝑata ⁊ coniuncta: ſed cōiuncta perfecta eſt eē totius participatiue: lꝫ non primarie. ⁊ quantum ad hoc ſeparata eſt impfecta. q2 caret ipſo eē totius: ⁊ poſſet dici ꝙ iſta imperfectio eſt imperfectio ſimpliciter: q2 caret illo eē quod eſt perfectio ſimpliciter: licet non ꝓpria: imo ipſa eſt maior perfectio ꝙ̄ eē eius proprium: q2 includens illud eſſe. Non igitur dicitur forma imperfecta ex hoc ſolo ꝙ non cōmunicat ſuam perfectionem alteri. ſicut nec ipſa perficitur in hoc ꝙ cōmunicat: ſed dicitur imperfecta ex carētia perfectionis eſſe totius: que carentia cōcomitať illud nō cōmunicare. ¶ Ad 4ᵐ illud qđ pōt eē pars integralis homogenea totius etſi participet eſſe eius quādo eſt in toto: ⁊ non participet quando eſt extra totū: tamen ſeparatū non dꝛ imperfectū: q2 hꝫ eſſe eque perfectuꝫ cū illo eē qđ pōt participare. vñ nō dꝛ ꝓprie ordinabile ad eē totius ſicut illud quod natū eſt eē pars eēntialis per ſe ordinabilis ad eē illius cuius natum eſt eē aliquid: nec poteſt eē in ſe aliquid eiuſdē rationis cum illo.

¶ Ad aliud dico ꝙ in eodem poſſūt plura includi: quorum cuilibet ſm propriam rōnē etiaꝫ alio circūſcripto repugnat aliqđ idē. ⁊ tūc quodcūqꝫ illorum pōt eſſe ratio repugnantie illius includentis ad aliud. N ¶ Exemplum homini per rationem ſubſtātie repugnat ꝙ ſit albedo etiam quocūqꝫ alio circūſcripto. ¶ Item per rationem rōnalis. illa ergo ꝓpoſitio eſt neganda ꝙ vnum vni non repugnat niſi per vnā rationē repugnantie. ſed ſi addatur non niſi per vnicā rationē primam: diſtingui pōt: q2 ratio repugnantie vni extremo cōpetit illi cui eſt rō repugnandi ⁊ alteri repugnat: vel ergo primitas iſta refertur ad iſtā conuenientiam. ⁊ tunc illa erit prima rō repugnātie que primo conuenit iſti ⁊ cū hoc repugnat alteri: vel primitas iſta refertur ad repugnantiam. ⁊ tunc illa erit prima ratio repugnantie que primo opponiť illi: ⁊ cum hoc conuenit iſti: ⁊ vtroqꝫ modo poteſt diſtingui de primitate cōmunitatis ⁊ perfectionis. Quantum ad primitateꝫ cōmunitatis prius repugnat ſubſtantie eſſe quantitateꝫ ꝙ̄ animali. econuerſo tamē quantum ad primitateꝫ perfectionis: q2 animal plura includit propter que repugnat ſibi ꝙ ſit quātitas quā ſubſtantia includit: accipiendo tamen vniformiter primitatem vera eſt propoſitio: ꝙ eiuſdeꝫ ad idē vna eſt prima ratio repugnantie: ⁊ ex hoc ſequiť ꝙ non proceſſit vtraqꝫ ratio poſita ad concluſioneꝫ ex ratione repugnantie prima eadem primitate: quod concedo ¶ Similiter quantū ad primitatem communitatis prius competit homini eſſe ſubſtantiam ꝙ̄ rationalem: ⁊ quantum ad primitatem perfectionis eſt econuerſo. ¶ Sed ſi arguatur. idem non cōpetit eidem niſi per eandem rationem. ergo ſimiliter eſt de repugnantiis. ¶ Reſpondeo non eſt ſimile: q2 multis cōmuniter non conuenit idem predicatum ſaltem quod non eſt de eſſentia eorum niſi per idem cōmune eis: ſed multis repugnare poteſt ideꝫ non per aliquid cōmune eis. Exemplum. repugnat homini ⁊ albedini eſſe angelum: ⁊ licet forte homini ⁊ albedini ſit ens cōmune vniuoce tamen ens nō eſt ratio iſtius repugnantie: quia conuenit angelo. Exemplum manifeſtius. lapidi albedini ⁊ chimere repugnat eſſe deum: non tamen per aliquid cōmune: ſicut manifeſtum eſt. O

¶ Aduerte: q2 doctor non ſoluit duo vltima argumēta. ſ. ſextum ⁊ ſeptimū facta in principio tertii articuli. ¶ Ad primū igitur dici poteſt: ꝙ licet Auicē. hoc poſuerit. 9. ſue meta. c. 4. ſ. celum eſſe animatuꝫ: tamē Ariſtoteles nunꝙ̄ poſuit. Et ſi dicatur ꝙ Ariſtoteles in de celo ⁊ mundo. ⁊. 12. meta. videatur hoc dicere vel alibi. ¶ Rñdetur ꝙ anima duplex officiū habet: vt patet ſcđo de anima. ſ. mouēdi ⁊ informādi. de primo dicit Ariſtoteles qđ eſt ſm quā intelligimus ⁊ ſentimus ⁊ mouemur: ⁊ ſm hanc vltimaꝫ proprietatem celi dici poſſunt eſſe animati: ⁊ ſic angeli ſunt forme celi: non informantes: ſed mouentes. ¶ Ad aliud ꝑ idem dico: vt patet in. 2. diſt. 8. ꝙ angelus poteſt aſſumere corpus ⁊ vniri illi vt motor naui ⁊ mobili: non autem per informationeꝫ vt patet de multis angelis ⁊ bonis ⁊ malis. vbi ſupra in ſecundo ⁊c. Additio P aliorum.

Ad argumētū ꝑncipale nego ꝯñtiā ⁊ rō eſt: q2 prius pōt

D eē ratio repugnãdi alicui ne inſit ſibi: qḋ ſi ineēt eēt
poſterius. ſicut repugnat hoī eē rudibilē: ⁊ illud quo
formalr hō eſt hō eſt rō illius repugnantie: ⁊ tñ rudi-
bile ſi ineſſet: eēt poſterius hoīe: ſicut paſſio eſt poſte
rior ſuo ſubiecto. Eſt igiẗ prius ſimplr neceſſario cã
repugnãtie ſic. ſ. ꝙ ɔ̃dictio eſt illa cōiūgi: nō ſic necīo
ꝑt eſſe rō cōuenientie alicuius poſterioris. ſic. ſ. ꝙ ɔ̃-
dictio ſit illa non vniri: qꝛ nō eſt ɔ̃dictio abſolutum
ꝑus ſeparari a ſuo poſteriori. ¶ Ad ꝓpoſitū formaꝫ
mãlē ſeparari a mã nō reqͥrit niſi ꝙ forma nō ſit ſim-
pliciter necīa rō ſue vnionis ad mãm: qḋ veꝝ eſt: qꝛ
eſt entitas abſoluta: ⁊ ita prior nã illa vnione: ſ; for-
mã imãlē vt angelū poſſe vniri mãe poneret aliquã
vniri quorū vnum eſt ratio repugnantie. vt oſtenſuꝫ
eſt in ſolutione qōnis. Qō. X.

Ad ſecūdum

queſituꝫ an deus poſſet ſpēs in eucbariſtia cōuertere in aliquid preexiſtẽs: arguiẗ ꝙ nō: qꝛ nō poteſt aliqͩd cōuerti in aliud niſi hēat aliqͩd cōe: iſte
ſpecies non hñt aliqͩd cōe cū aliquo ꝑexiſtente. g̊ ⁊c̄.
maior ꝓbaẗ. ſi nihil maneret cōe. g̊ eēt iſtarū ſpecieꝝ
annihilatio ⁊ non cōuerſio. minor probaẗ. qꝛ iſte ſpe-
cies nō hñt ſubſtãtiã ſubiectã: nec ēt materiã q̄ ē pri-
ꝑ phy. ⁊. j. de ge. ⁊. 7. meta. ⁊. 12. eiuſdem. ⁊ alibi ſepe.
mū ſubiectū in his que trãſmutanẗ adinuicē. ¶ Cō-
tra. nã pōt iſtas ſpēs conuertere in aliqͩd nō ꝑexiſ. g̊
deus pōt illas cōuertere in aliqͩd preexiſtens. aña pꝫ
qꝛ iſte ſpecies cōuertunẗ per actū nutritionis in ſub-
ſtãtiã nutriti: ita ꝙ ex eis virtute nature genereẗ ca-
ro nō preexiſ: qꝛ ſi ꝑexiſ magis habeẗ ꝓpoſitū. con
ſilr ex eis virtute ignis poſſet gñari ignis. ⁊ virtute ce
li poſſet generari aliqḋ aĩal per putrefactioneꝫ. Pro-
batio conſequentie. magis vꝫ potētia diuina poſſe ſu
per iſtas ſpēs vt conuertēdas in ꝑexiſ: q̄ȝ potētia na
ture in non preexiſ: qꝛ potentia excedit potentiã in
infinitum. preexiſtia termini ⁊ non preexiſtia non va
riant rōnem termini in infinitum. ergo ⁊c̄.

Queſtio

iſta nō querit gñaliter de poſſibi-
litate totalis cōuerſiōis vnius in
aliud: ſed ſpãliter de cōuerſione īter tales terminos
de quibus eſt ſpãlis ⁊ propria difficultas. ¶ Ad cuiꝰ
ſolutionē ꝓpriã videndū eſt ꝑ̊ ſi in iſtis terminis de
quibus querit ſit aliq̄ ſpãlis rō īpoſſibilitatis ad con
uerſionē totalē. ¶ Et hoc videndū eſt ꝑ̊ ex parte illiꝰ
termini a quo qui dꝛ q̄ntitas ſeparata. 2° ex parte ter
mini ad quē qui intelligiẗ ꝑ hoc qḋ eſt aliqͩd ꝑexiſ.
3° ex parte conuerſionis qualis eſt iſta conuerſio: pu
ta ſi illa ſm ꝙ tangit argumētū ſit annihilatio.

De primo dico

ꝙ nō eſt aliq̄ ſpãlis rō īpoſſibilitatis in
A quãtitate ſepata qn ipſa poſſit eque conuerti in qḋcū
q̄ȝ ſicut poſſet aliud creatū. vbi poniẗ cōuerſio totalis
eſſe poſſibilis. H pōt ad pñs breuiter oſtendi ſic illud
agens eque pōt quecūq̄ȝ terminuꝫ in quēcūq̄ȝ totalr
conuertere: qḋ in virtute ſua actiua hꝫ vtrūq̄ȝ termi
nū eque totalr q̄ntū ad eē ⁊ non eē: ⁊ ēt quodlibet ne
ceſſario cōcomitans vtrūq̄ȝ terminū in eſſendo deꝰ
hꝫ quecūq̄ȝ duo creata eque iſto mō in ſua ptãte ſiue
potentia actiua. g̊ ⁊c̄. maior ꝑ̊ exponiẗ ſic. totum ali-
quando teneẗ catbe˝ ⁊ ſignificat idē qḋ perfectū ex
T. c. 10. ⁊. 23. Uide. j. ⁊. 5. phyſi. ⁊. j. de ge.
ptibꝰ. Aliqñ ſincatbe˝ ⁊ ſignificat idē quod quelibet
ps. In gñatione ſube ſm pħm ꝑ̊ de generatione: cō
uerſio eſt totius in totū. hoc intelligiẗ primo mō: qꝛ
tam corruptū q̄ȝ generatū eſt per ſe vnum. ⁊ iō vere
totū. In generatione vero ſm quid qualis eſt in al-
teratione vel augmētatione ibi generatū non eſt per
ſe vnum ſm pħm. 7. meta. c. 6. Non ſit inde quale ſ; T. c. 12.
quale lignū nec quãtū: ſed quãtū lignū. ⁊ ideo ibi ge-
nitū non eſt vere vnū. In ꝓpoſito vero intelligiẗ cō-
uerſio totalis ſiue totius in totū accipiendo totū ſin-
catbe˝: vtpote ꝙ ſic cōuertaẗ cōpoſitū in cōpoſituꝫ:
vt materia in materiã ⁊ forma in formã: maior ſic ex-
poſita probatur: qꝛ agens qḋ eque habet in virtute
ſua actiua vtrūq̄ȝ terminum conuerſionis quãtum
ad aliquid partiale in eo: eque poteſt vnum in alteꝝ
conuertere conuerſione partiali. ſicut enim generãs
qḋ habet in virtute ſua actiua formam huius corru-
pti ⁊ formam huius geniti. pt illḋ in illud cōuertere
conuerſione partiali. que eſt ſm formã. ſic illud agēs
quod eque habet in virtute ſua formã huius corru-
pti ⁊ formam huius geniti: eque poteſt partialiter cō
uertere iſtud in illud corrūpendo vel generando. er
go pari ratione agens qḋ eque hꝫ in virtute ſua acti-
ua vtrūq̄ȝ terminū iſtum ⁊ vtrūq̄ȝ illum: ⁊ hoc quã-
tum ad qḋlibet vtriuſq̄ȝ: ⁊ quantū ad qḋlibet neceſ
ſario concomitans vtrūq̄ȝ in eſſendo. que pōt vtrobi
q̄ȝ iſtum terminum conuertere in illum cōuerſione
totali tale autē agens eſt deus. ¶ Secūdo modo ſic.
eodē modo poteſt aliquid conuerti in aliud quo illḋ
poteſt ſuccedere iſti nunc autē virtute diuina poteſt
qḋcunq̄ȝ creatum ſm ſe totū ⁊ qḋlibet eius ſuccede
re alteri creato. g̊ ⁊c̄. ¶ Contra iſtud obijciẗ primo
ſic. qꝛ ſm hoc deus poſſet eque cōuertere ſubaꝫ cor-
poreã in ſubam incorporeã. ⁊ vnã incorporeã in aliã
ſicut pōt conuertere vnã corporeã in aliã corporeã.
ɔ̃ñs pꝫ. qꝛ potētia diuina eque habet terminū vtro-
biq̄ȝ. ſed ɔ̃ñs eſt falſum. hoc probatur pͥo ꝑ Augͥ c. 4.
ſuper gene. 7. Omne corpus in omne corpus poſſe
mutari non defuerunt qui aſſererent. corpus autem
aliqḋ conuerti in animã ſieriq̄ȝ nãm incorporeã nec
quenq̄ȝ ſenſiſſe ſcio: nec fides hꝫ. In eodē liͦ etiã. c.
10. 24. vel. 26. expreſſius habet idem. omne inquit
corpus in oē corpus mutari credibile eſt: qḋlibet au
tem corpus poſſe mutari in animam credere abſur
dum eſt. ¶ Ꝑ. Boeꝰ lib. de duobus naturis ⁊ vna ꝑ
ſona chriſti. in parte qua diſputat cōtra Euticē dicit.
Neq̄ȝ corporea ſubſtantia in incorporeaꝫ mutari po
teſt: nec incorporee in ſe inuiceꝫ ꝓprias formas mu
tant. ſola enim in ſe mutari poſſunt que habēt vnius
nature ſubiectum cōe. hec ille. ¶ 2° inſtatur contra
iſtaꝫ rationē: quia cum non ſolum ſubſtantie create:
ſed quecūq̄ȝ create eque ſubſint virtute diuine: ſeq̄-
retur ꝙ ſi aliquod creatum poſſet deus totaliter cō-
uertere in aliud creatum: ꝙ hoc poſſit eque de qui-
buſcūq̄ȝ creatis: ⁊ tunc ſequunẗ multa que videntur
incōuenientia: puta ꝙ ſubſtãtia poſſet cōuerti in ac-
cidēs: ⁊ ita poſſet fieri inherens: ⁊ abſolutū poſſet cō
uerti in reſpectiuū: ⁊ ita poſſet hēre duos terminos:
⁊ pari rōne econuerſo in vtraq̄ȝ cōuerſione. ¶ 3° in
ſtaẗ contra iſtã rōnē: qꝛ ꝙ agens in virtute actiua ha
beat totalr vtrūq̄ȝ terminum nō inferẗ niſi ꝙ pōt to
talr iſtū deſtruere qḋ eſt annihilare: ⁊ illum totalr ꝓ
ducere qḋ eſt creare. Sed hoc creare ⁊ illud annihi
lare non eſt conuertere hoc in illud. g̊ ⁊c̄. ¶ Ad iſta.
Ad primū intētio Auguſtini ibi eſt ꝓbare ꝙ aĩa ī pͥ-
ma ꝓductione nō ſit ꝓducta de aliquo corpore ſicut
ipſe ꝓcedit: ⁊ pͥo per viã diuiſionis de ſingulis cor-
poribus: ⁊ tandē ſummatim de omni corpore per il
lud quod allegatum eſt. corpus conuertitur in aĩam
⁊c̄. Productio autē primaria non habet opus mira- B
culoſum: ſed talis eſt qualis competit rebꝰ ꝓductis.
Non vult ergo negare: quin deus poſſet conuertere

corpus in aīam: ſed vult dicere ꝙ hoc in pͥma rerum ꝓductione non ſit factū vel non potuit fieri ſm modum illius ꝓductionis: qꝛ illa non erat miraculoſa: ſed cōſiderans naturis rerū productarū hoc eſt de intentione Auguſtini ibidē. ¶ Si vero arguat̄ ex verbis Auguſtini. qꝛ dicit omne corpus poſſe mutari in omne corpus: ſed nō in animā: non eſt autē primum poſſibile niſi per omnipotētiam diuinā. ergo nec 2^m per illā eſt poſſibile: qḋ eſt propoſitū. ¶ Rn̄ᵒ ſi aliquid eſt impoſſibile vbi concurrūt multe rōnes impoſſibilitatis qḋcūqꝫ aliud vbi deficit aliqua illarū rationuꝫ comparataꝫ ad illud pōt dici poſſibile: non abſolute ſed reſpectu huius. verbi gratia. Si lapidem eſt impoſſibile videre ⁊ aīal excecatū eſt impoſſibile videre ⁊ catulū ante nonuꝫ diem impoſſibile eſt videre. In iſtis ſemper poſterius eſt poſſibile reſpectu prioris: qꝛ non remanet rō illa que eſt precipua reſpectu impoſſibilitatis ī priori. Pꝫ diſcurrēdo per rationes impoſſibilitatis in iſtis exemplis ad ꝓpoſitū. vt ignē conuerti in celū multas hꝫ rōnes īpoſſibilitatis: puta qꝛ nō hn̄t iſta corpora principia trāſmutādi ſe inuicē: cuiuſmodi ſunt qualitates actiue ⁊ paſſiue formaliter vel virtualiter oppoſite. non ēt habēt ſubiectuꝫ receptiuū tranſmutationis adinuicē: nō ꝓpter iſtas rōnes ſolas eſt impoſſibile corpus conuerti in aīaꝫ: ſed ꝓp aliā rationē repugnat: que. ſ. eſt ꝙ vnuꝫ eſt extenſuꝫ aliud non: ⁊ ſic non conueniunt in aliquo qḋ natum eſt manere cōe in trāſmutatione vnius corporalis in aliud: qꝛ corporale nō trāſmutatur in aliḋ niſi per alterationē que recipit̄. in corporali ⁊ modo extenſo: ⁊ ita nec ꝓductuꝫ ꝓducitur niſi vt extenſuꝫ ⁊ habens modū extenſi. ¶ Ad aliaꝫ auctoritatē que eſt Boetii: dico ꝙ intentio ſua eſt ꝙ non ſunt cōuertibilia in ſe inuicē niſi que hn̄t materiam cōem: nec hec oīa. ſicut ait ibi: ſed ea tantū que in ſe facere ⁊ pati poſſunt. vnde dicit ibidē ꝙ non poteſt es in lapidē permutari. ergo non loquit̄ de quacūqꝫ conuerſione poſſibili deo. ſed de conuerſione que requirit mām cōem: imo ⁊ vltra hoc etiā qualitates actiuas ⁊ paſſiuas oppoſitas: que ſufficiunt ad conuerſioneꝫ mere naturalem: qꝛ aliter intelligi non poteſt ꝙ es nō poſſet conuerti in lapidem niſi de cōuerſione naturali ⁊ nō quacūqꝫ: ſed imediata. ¶ Si obiicias ꝙ ſic intelligendo dicta ſua non poteſt haberi concluſio quā intendit probare. ſ. ꝙ humanitas non poſſet conuerti in deitatē: qꝛ ſm predicta ex premiſſis ſuis non poterit ꝑdicta cōcluſio cōcludi niſi de cōuerſione imediata que poſſet fieri virtute nature: de tali conuerſione non fuit cōtradictio inter ipſum ⁊ euticen. ¶ Rnᵒ. rō Boetiī in premiſſis ſuis non plus concludit qꝫ quod dictū eſt ſupra. ſ. ꝙ natura humana non pōt cōuerti in diuinitatē tali cōuerſione que reqͥrit ſubiectū cōe ⁊ principia agendi ⁊ patiendi mutuo in cōuerſis: ſꝫ vt habeat̄ cōcluſio quā intendit. ſ. ꝙ ꝑ nullā potētiaꝫ pōt humanitas conuerti in diuinitatem. oportet addere iſtam propoſitionē. diuinitas non minus excedit actiuā potentiā quācūqꝫ cauſatiuā in ratione termini qꝫ vnum ens naturale excedit quamcūqꝫ potētiā naturalē comparatū ad aliud ens naturale. patet hec ꝓpoſitio: qꝛ cū diuinitas ſit infinita ⁊ incauſabilis: nullo modo poteſt eſſe terminus potentie cauſatiue: qḋcunqꝫ autē creatum poteſt eē terminus potentie cauſatiue: ⁊ hoc non tm̄ abſolute: ſed comparatum ad quodcunqꝫ aliud ens creatum tanqꝫ ſuccedens illi. tunc ſtat argumentuꝫ Boetii per locum a maiori. ſi per totam potentiam createꝫ non poteſt

E

D

es immediate mutari in lapideꝫ. ergo multo magis vel eque non poteſt per quācunqꝫ potentiam actiuā nature create conuerti in diuinitatem. ¶ Ad illud de ſubſtantia ⁊ ente abſoluto concedi poteſt concluſio que infertur: ꝙ ſubſtantia poteſt conuerti in accidens: ⁊ ens abſolutum in ens reſpectiuum: non tamē ſequitur ꝙ ſubſtantia inherebit manens ſubſtātia: quia vtercꝫ terminus conuerſionis habebit proprium modum eſſendi ſibi correſpondentem: ita ꝙ terminus a quo ſi fuerit ſubſtantia habuit modum per ſe eſſendi. terminus autē ad quem iſtius conuerſionis ſi fuerit accidens habebit proprium modum ſibi correſpondentem. ſ. eſſe in alio: non ergo ſubſtātia exiſtit in alio: ſed ſubſtantie per ſe enti tanquam termino a quo ſuccedit ens in alio tanquam terminus ad quem. ¶ Conſimiliter de ente abſoluto ⁊ reſpectiuo. ¶ Ad tertium dici poteſt ꝙ non improbat conuerſionem totalem quātitatis: nec etiam in aliquid preexiſtens: ſed ſi aliquid improbat: improbat generaliter conuerſionem totalē: que tamen in iſta qōne ſupponenda videtur: ⁊ illa ſuppoſita difficilis declaranda eſſent.

E

De ſecūdo principali conceditur communiter ꝙ nō eſt aliqua ratio ſpecialis īpoſſibilitatis ad iſtā conuerſionem preexiſtentia termini ad quē: qꝛ in eucbariſtia ponit̄ panis conuerti in corpus chriſti preexiſtens. Diuus aūt crediti poſſibilitas declarat̄ vno mō ſic. deus qꝛ non agit vt inſtrumētū cū ſit primū agens. ideo pōt agere non per motū. ⁊ ſic ſequit̄ ꝙ pōt formam deſtructaꝫ eandē reducere: ⁊ hoc in eadē materia. nā ideo prohibetur forma eadē redire actione alicuius agentis creati: qꝛ illud agēs agit per motū: qui cuꝫ ſit ſucceſſiuᵘ non pōt idē redire. ¶ Ulterius deuꝫ reſpicit materiā vt eſt quid ⁊ vt ſic eſt indiſtincta quācūqꝫ ergo formam poteſt ponere in hac materia: eandē ꝑt ponere in quacūqꝫ materia. ¶ Ex iſtis duobus declaratis arguit̄ qꝛ deus poteſt formam deſtructam eandē reducere in ſuā materiam ex primo. ⁊ per 2ᵐ ex ſecūdo pōt illam formā in quācūqꝫ materiam reducere. ⁊ pari rōne formā manētē in mā propria pōt eādē in qꝫcūqꝫ mām inducere: ſed ad idētitatē forme in numero ſeqͥtur ꝙ eadeꝫ ſit mā. ğ deus pōt facere ꝙ quecunqꝫ materia ſiat hec mā ſicut poteſt facere ꝙ ſiat ſub hac forma pōt ğ deᵘ facere ꝙ forma corporis chriſti ponatur in materia panis. ſicut pōt facere ꝙ mā panis ſiat ſub hac forma: ⁊ ſic iſta mā conuertit̄ in mām illius corporis: ⁊ forma in formā: ⁊ totum in totū. ¶ Aſſumpta multa in iſta deductione declarant̄ diffuſe: ſed declarationes ille cā breuitatis poſſunt omitti: imo iſtā deductionē breuiando vis eius in hoc videt̄ ſtare. compoſitū. a. conuerti totaliter in cōpoſituꝫ. b. eſt potentiale. a. informari forma ipſius. b. hoc aūt eſt poſſibile. ğ ⁊c̄. prima ꝓbat̄. ꝙ potentiale ipſius. a. informari forma ipſius. b. eſt iſtud potentiale fieri illud: qꝛ idētitas forme concludit idētitatē materie: ⁊ ita cōuertit̄. a. in. b. nō ſolum forma in formā: ſed mā ī materiā ⁊ ecōtra. ꝓbatio ſecūde: qꝛ potentiale ipſius. a. ⁊ potentiale ipſius. b. eſt quid indiſtinctū ⁊ ſic in hoc ⁊ in illud poteſt eadem forma induci ab agente reſpiciente illud ꝓtētiale: vt eſt dd. ¶ Iſto modo breuiando iſtam deductioneꝫ non videtur neceſſarium eſſe ad propoſitum illud quod ibi tangitur de reditione forme deſtructe. ¶ Contra iſtud. materia tota vt eſt quid ſub qua rōne deus eam attingit in agendo: aut intelligitur eſſe eadem

F

Egidius de roma I theorē^m theor. ſ.

T.c.27. idẽtitate numerali aut tñ̃mõ eadẽ: qꝛ eiuſdẽ rõnis.
ſi primo mõ hoc vr̃ falſum. ꝛ contra Ariſto.12.meta.
c.2. horum inquit que ſunt in eadem ſpecie diuerſa
ſupple ſunt principia non ſpecie: ſed qꝛ ſingularium
aliud tua materia ꝛ ſpẽs ꝛ mouens ꝛ mea: rõne autẽ
vlĩ eadẽ. Si etiam ſit eadem numero materia. a. ꝛ
materia.b. ergo cuꝫ forma.a. non poſſit educi de mã
a. qꝛ materia.a. iaꝫ actu habet illã formã pari ratione
non poterit educi de mã.b. intelligatur per.a. corpus
xp̃i ꝛ per.b. panis. ſi de materia panis educatur forma
corporis chriſti non ꝓpter hoc mã panis fieret mate
ria corporis ſiue conuertetur in eã: qꝛ mã q̃dã prioritate
te eſt prior forma ſm̃ Aug⁹.12. cõfeſſi.c.16. Eſſe vti-
q3 aliq̃d non formatũ põt formari. qꝺ aũt non eſt nõ
põt. ſic g̃ eſt prior mã q̃ꝫ illud qꝺ ex ea ſit. ꝛ in lib.13.
c.13. Cũ aliud ſit celi ꝛ terre materies aliꝺ celi ꝛ ter/
re ſpẽs. mãm q̃dẽ de nihilo oĩno. mũdi aũt ſpeciẽ de
Eſt in.l.li. vt informi mã. ſimul tñ̃ vtrũq3 feciſti. ꝛ ſm̃ illud p̃ me/
cõiter diui/ ta. in fundamento nature nõ eſt aliquid diſtinctũ ꝛẽ.
dit text⁹.l.c. ¶ Et per rationẽ: qꝛ ipſa materia eſt eadẽ ſub oppoſi
7. i aliq̃ trãſ tis formis: forma aũt non põt ſine ipſa manere. Nũc
latione. aũt ad variationẽ poſterioris non ſequitur variatio pa
ris: nõ ergo ſi hec forma recipiatur in aliqua alia mã ſe
queretur q̃ illa fieret iſta. nam ibi non eſt niſi inductio
forme in mãm que prius eã nõ habuit: mã aũt tran/
ſiens a priuatione ad formã nõ ꝓpter hoc ſit materia
que ipſa prius non fuit. ¶ Si aũt intelligatur 2° mõ q̃
quecũq3 mã vt quid eſt eadẽ. hoc eſt eiuſdem rõnis
ex hoc non ſequitur q̃ forma que eſt in iſta mã poſſet
eadẽ numero ſimul ineſſe illi: ſꝫ tñ̃modo q̃ aliqua
eiuſdẽ rõnis cum ea. hoc aũt non ſufficit ad habẽduꝫ
intentũ. ¶ Ulterius quãtũ ad iſtũ articulũ dico q̃
b duplr̃ põt intelligi ↄuerſionẽ fieri in preexiſtẽs. Uno
mõ. ſ. in illud qꝺ aliq̃n fuit: ſed nũc non manet. Alio
mõ in preexñs qꝺ. ſ. ꝓfuit ꝛ nunc in eodẽ eſſe manet.
Et hoc ſecũdũ adhuc duplr̃ intelligitur. Uno modo
q̃ manẽs ſimplr̃ in eſſe prehabito tamẽ aliqua noui
tate ſuperaddita illi eſſe ſit terminus noue cõuerſio/
nis: puta q̃ ibi ſit noua pñtia illius termini alicui cui
prius non fuit pñs. Alio mõ q̃ ibi non ſit aliqua no-
uitas nec in ipſo eſſe nec in aliquo poſteriori. ¶ De
iſtis tribus intellectib⁹ per ordinem eſt videndum.
Primus nõ hꝫ aliquã difficultatẽ magis de termio
ꝑexiſtente hoc eſt q̃ aliq̃n prefuit q̃ꝫ de nõ preexiſtẽ
te: niſi iſtã ſi deus põt deſtructũ idẽ numero reparare:
qꝺ conceditur ab oĩbus catholicis. nec mirũ: qꝛ nõ eſt
ibi ↄdictio. ¶ De alio aũt intellectu preexñtis: qꝺ. ſ.
in eodẽ eſſe manet eſt amplior difficultas: qꝛ nulla
T.c.7.ꝛ ibi. mutationũ de quib⁹ loquitur phs.5. phy. vr̃ poſſe po/
ni ad terminũ ꝑexiſtẽtẽ ſic. Prim⁹ vero intellꝰ ſubdi
d uiſionis eſt ſecũdus principalis: qui videtur poſſibilis:
qꝛ ita videtur de facto ponendũ in euchariſtia. corpus
eniꝫ chriſti prehabẽs ꝛ retinens idem eſſe ſimplr̃. p
iſtã conuerſionẽ ſit de nouo pñs ſpeciei panis. Et cõ/
ſilr̃ poſſet poni de quãtitate conuertẽda in preexñs:
qꝛ nõ eſt aliq̃ repugnãtia ex parte termini ad quẽ.

Cõtra iſta arguitur. p̃ ↄ illud qꝺ vr̃ de eu/
chariſtia: ꝛ hꝫ ſic: ſm̃ illꝺ aliq̃d
eſt ꝑ ſe terminus ad quẽ cõuerſionis: ſm̃ q̃ ſuccedit
termino a quo: ſꝫ per te corpus ſuccedit pani ſꝫ iſtaꝫ
pñtiã quã hꝫ de nouo ꝛ nõ ſm̃ eſſe ſubſtãtiale. ergo
eſt per ſe terminus ſm̃ q̃ hꝫ illã pñtiã vel ſm̃ q̃ ſit
pñs: ſed ſic eſſe pñs non dicit formalr̃ ſubſtantiã nec
aliq̃d ſubſtãtiale: qꝛ eadẽ ſubã per te manẽs non fuit
prius pñs ꝛ nunc eſt pñs. g̃ per ſe terminus ad queꝫ
conuerſionis in euchariſtia non eſſet ſubã. ꝛ per ↄñs
iſta cõuerſio nõ eſſet trãſubſtãtiatio: qꝛ trãſubſtantia
tio eſt trãſitio vnius ſube in aliã. ¶ P̃. ſcꝺo arguitur cõ
tra illud qꝺ vr̃ hoc eſſe poſſe de quãtitate. Prio ſic. iꝺ
genitũ eſt vbi prius corruptũ fuit: qꝛ rõ locandi que
eſt quãtitas manet eadẽ in vtroq3 ſic etiam in eucha
riſtia qꝺ fuit rõ locandi panẽ manet idem in conuer
ſione. ꝛ per hoc corpus chriſti qꝺ eſt terminus cõuer
ſionis põt poni ibi eſſe ſine habere preſentiã talem.
ergo per oppoſitum ſi non manet illud qꝺ fuit in ter
mino a quo ratio locandi. ſequitur q̃ terminus ad quẽ
non eſt ibi vel nõ habebit talẽ preſentiã: ſed ſi quãti
tas conuertatur in aliquid patet q̃ ratio locandi non
manet: qꝛ quãtitas fuit illa ratio locandi. ¶ P̃. ſi per
conuerſionẽ quãtitatis in aliud: aliud fieret hic pñs:
ſequeretur q̃ illud eſſet hic tali modo eſſendi quali
modo conuerſum habuit hic preſens eſſe: ſed cõuer
ſum qꝺ eſt quãtitas fuit localiter circũſcriptiue. igitur
terminus ad quẽ conuerſionis eſt hic localiter. ex q̃
videntur ſequi duo impoſſia. Primo q̃ idẽ ſit ſimul in
duobus locis localiter. conſequẽtia ꝓbatur: qꝛ termi
nus qui ſit hic localiter poteſt manere ĩ ſuo proprio
loco localiter ſicut corpus chriſti nunc manet locali
ter in celo. conſequens autẽ q̃ idem ſit ſimul ĩ duo/
bus locis localiter videtur inferre multa ĩpoſſibilia: pu
ta q̃ idẽ ſimul moueretur ꝛ q̃ſceret: qꝛ poſſet ibi mo/
ueri: ꝛ hic quieſcere. Similiter q̃ idem ſimul cale/
ſieret ꝛ frigeſieret. ſi hic habeat approximatum ignẽ
ibi aquã. Similiter idem eſſet continuũ ꝛ non conti
nuũ ſi hic hẽat diuidẽs partẽ a toto ꝛ ibi non. Similr̃
idem erit ſilr̃ mortuũ ꝛ viuũ ſi animal habeat ibi cor
ruptiuũ inferens mortẽ: ꝛ hic non habeat: ſed quecũ
q3 neceſſaria ꝛ ſufficientia ad ſalutẽ. ¶ 2ᵐ impoſſibi
le principale ſequens ex hoc q̃ terminus conuerſio/
nis ſit hic localiter eſt iſtud: q̃ duo corpora poſſent
eſſe ſimul in eodẽ loco. conſequentia probatur: tum qꝛ
conuertatur iſtud in duo corpa qua rõne eſt hic loca
liter vnũ ꝛ aliud. tũ qꝛ conuertatur iſtud in aliqꝺ ma
ius. illud maius ſi ſit hic localiter pars erit cũ parte. cõ
ſequens aũt. ſ. q̃ duo corpora ſint ſimul videtur Ariſt. T.c.76.ꝛ cir
ꝓbare eſſe ĩpoſſibile ex intentione. 4. phyꝫ. citer.

Ad iſta ad primũ ſi terminus ꝑ ſe trãſubſtã
tiationis eſt ſuba ꝛ ſm̃ eẽ ſube vt ar/
guitur cũ corpus ſm̃ eẽ ſubſtãtie nõ ſuccedit pani ꝓpe
loquẽdo de ſucceſſione: qꝛ ꝛ ſi hẽat eẽ poſt eẽ panis:
non tñ̃ incipit hr̃e illud eſſe deſinẽte pane: qꝺ vr̃ ne/
ceſſariũ ad hoc q̃ ꝓprie diceretur ſuccedere ibi ineſſe.
Alioquin poſſet dici ſol ſuccedere vermi corrupto:
qꝛ habet eſſe ſuum poſt eſſe vermis. neganda eſt er/
go illa propoſitio. ſm̃ hoc aliquid eſt per ſe termin⁹
ad quẽ ſm̃ quod ſuccedit termino a quo: qꝛ ſm̃ idẽ
eſt prius ꝛ nunc manens. ꝛ per conſequens alteri ꝓ/
prie non ſuccedens corpus chriſti diceretur termin⁹
eſſe ad quem tranſubſtantiationis ꝛ hoc ideo: qꝛ illa
non eſt productiua termini ad queꝫ: ſed tantũmodo
conuerſiua alterius in ipſum. ſm̃ autem illud eẽ nõ
dicitur proprie ſuccedere termino a quo ſicut prius
dictum eſt. poſſet tamen iſte concedi q̃ ſm̃ illud eſt
nouitas in termino ad quem ſm̃ quod ſuccedit ter/ 3
mino a quo. accipiendo proprie ſuccedere. ꝛ tunc cõ
cedi põt q̃ non eſſet hic nouitas in termino niſi ſm̃
iſtam preſentiã ſm̃ quã nunc vere ꝛ realiter eſt hic.
ꝛ prius nõ fuit hic. dũ ſubſtãtia panis fuit hic. ¶ Ad
ſcꝺm dico q̃ nunc corpus chriſti eſt vbi fuit panis:
nec tñ̃ quãtitas que fuit pani formalis rõ eſſendi hic
eſt formalis rõ corpori chriſti eſſendi hic. tũ qꝛ quãti
tas iſta nõ eſt formaliter in corpore chriſti. ergo nec

aliquid corpori chriſti competit per illã vt per ratio/
nẽ formalẽ. tum qꝛ quãtitas non poteſt eſſe forma/
lis ratio locandi niſi circũſcriptiue: qꝛ illa eſt ratio de
terminata ad illum motũ locationis. quicquid ergo
per quãtitatẽ vt per rationẽ formalẽ locat̃: hoc circũ
ſcriptiue locat̃. corpus chriſti nõ ſic eſt preſens in ſa
cramento pꝫ. ğ ⁊c̃. lꝫ ergo non maneret illud qꝺ fuit
cõuerſo rõ formalis locandi. adhuc poterit deus ter/
minũ conuerſionis facere ibi preſentẽ vbi cõuerſuꝫ
fuit: ⁊ qꝺ adducit̃ de generato ⁊ corrupto ſi concede
tur eandẽ quãtitatẽ manere. ⁊ ideo ꝑ illã generatum
localiter eſſe vbi corruptũ fuit: hoc non concludit ꝓ
poſitũ: qꝛ per iſtã conuerſionẽ non opꝫ terminũ eſſe
localiter vbi fuit ipſum conuerſum: imo eſt hic eodẽ
mõ eſſendi quẽ tribuit ſibi agens conuertẽs aliud in
ipſum. ¶ Ad aliud negari põt iſta propoſitio: termi/
nus eſt hic eodẽ mõ eſſendi quo mõ fuit hic illud qꝺ
conuerſum eſt. Inſtãtia enim eſt: qꝛ ſubſtãtia panis
que conuerſa fuit: fuit hic localiter ſuo modo. ſicut. ſ.
ſuba panis põt eſſe alicubi localr̃: qꝛ pars ſub quãtita
te fuit in parte loci ⁊ tota in toto. nec tñ ſubſtãtia cor
poris chriſti in quã conuertit̃ eſt hic tali mõ: imo to/
ta eſt vbiqꝫ: nõ ğ ſeqtur ꝙ terminus in quẽ cõuertit̃
quãtitas neceſſario ſit hic localiter. ¶ Si tñ dicet̃ ꝙ
deus poſſet conuertere quãtitatẽ in illũ terminuꝫ: ⁊
ꝙ ille fieret hic localr̃. alicui forte videret̃ ꝙ illa que
ſequunt̃ ex hoc non ſunt ĩpoſſibilia ſimplr̃. ſic. ſ. ꝙ in/
Luce. I. cludãt ꝯdictionẽ que ſola dicuntur eſſe impoſſibilia
deo. apud quẽ nõ eſt ĩpoſſibile oẽ verbũ. hoc eſt oĩs
conceptus poſſibilis in intellectu: qualis eſt oĩs con
ceptus in quo non includunt̃ contradictoria. Cũ er
go ex prĩo iſtoꝝ qꝺ eſt idẽ corpus eſſe ſimul in duo/
bus locis localr̃ inferunt̃ multa que apparent ĩpoſſi/
bilia: per duas propoſitiones videt̃ ꝓbabiliter poſſe
videre. ¶ Prima eſt. forme priores ipſo vbi: non va
R riant̃ ꝑꝑ variationẽ ipſius vbi: qꝛ ꝑꝑ variationẽ poſte
rioris nõ variat̃ prius: ex qua propoſitione habet̃ ꝙ
idẽ habẽs duo vbi nõ ꝑꝑ hoc variat̃ ſꝫ aliquã formã
ſubalẽ nec ſꝫ aliq̃ꝫ de genere q̃titatis vel qualitatis
qꝛ forme iſtoꝝ generũ ſunt ſimplr̃ priores ipſo vbi.
¶ Secũda ꝓpoſitio eſt iſta. quãcũqꝫ paſſionẽ ad for
mã ſube: vel quãtitatis: vel qualitatis reciperet ideꝫ
corpus a duob⁹ agentibus ſibi in iſto eodẽ vbi appro
ximatis: ⁊ illã ⁊ nõ aliã reciperet ab eiſdeꝫ ſibi in di/
uerſis locis vel vbi approximatis. Exemplũ. ſi hic cir
ca lignũ approximentur ignis ⁊ aqua qualẽ trãſmu-
tationẽ faciẽt circa illud lignũ in hoc vbi eãdem ⁊ nõ
aliã faciẽt circa idẽ lignũ ſi hẽat duo vbi: ⁊ in vno ap/
proximet̃ ſibi ignis ⁊ in alio aqua. Iſtud ꝓbat̃ ex ꝑ/
ma ꝓpoſitiõe precedẽte: qꝛ in diuerſis vbi non varia
tur forma abſoluta que eſt ſimplr̃ prior ipſo vbi. Iſtas
duas applicando ſoluunt̃ q̃ tanguntur in argumẽto
⁊ multa ſilia. ¶ Primũ. ſ. idẽ moueri in hoc loco ſiue
vbi ⁊ quieſcere in alio vbi non ſunt repugnãtia. ſicut
nec habere hoc vbi ⁊ illud: qꝛ iſta duo. ſ. moueri ⁊ q̃e
ſcere ſm̃ vbi ſunt poſteriora ipſo vbi ideo pñt varia
ri ſm̃ variationẽ in illo priori. ¶ Scd̃m de caleſieri
⁊ frigeſieri ſoluit̃ per ſecũdã propoſitionẽ. non enim
aliter caleſieret ⁊ frigeſieret ideꝫ exñs in duob⁹ vbi
q̃ꝫ exñs in vno vbi in quo hẽret iſta duo agentia ap/
proximata. ⁊ ſicut tunc ſi alterũ agentium ſimplr̃ vin
ceret virtutẽ reliqui agentis illud aſſimilaret ſibi paſ
ſum ⁊ impediret reliquuꝫ qꝺ eſſet minoris virtutis
aſſimilare ſibi paſſum. ſi aũt eſſent aliquo mõ equa-
lis in virtute alterarẽt paſſum quaſi ad quoddã me-
diũ inter duo extrema. ſic etiã nunc qñ ponit̃ ideꝫ in

duobus vbi. ¶ Tertiũ de continuitate ſoluit̃ ꝑ ideꝫ
qꝛ ſi agẽs ſoluẽs continuitatẽ vinceret virtutẽ cõſer/
uantis continuitatẽ: abſolute continuitas eſſet diui/
ſa vtrobiqꝫ: nõ tñ vt ab aliquo vtrobiqꝫ. ſicut videt̃ ꝺ
corpore chriſti in pixide qñ idẽ corpus fuit diuiſum
in cruce. ¶ Quartũ ſi'r vel facilius ſoluit̃: qꝛ forma
ſubſtãtialis ſi virtute alicuius agentis circa iſtud in
vno loco ſeparet̃ a mã ſimplr̃. nuſq̃ꝫ eſſet vnita eidẽ
materie vt diceret̃ de corpore chriſti qñ fuit mortuũ
in cruce nõ fuit viuum in eucbariſtia. ¶ 2ᵐ ꝑncipale
qꝺ infert̃ tanq̃ꝫ incõueniens. ſ. duo corpora eſſe poſ
ſe eſſe ſimul diceret̃ nõ eſſe incõueniens: nec impoſ
ſibile: qꝛ ꝯdictio nõ apparet: cũ vnitas loci non ſit for
malr̃ vnitas corporis: ſed corpus hꝫ ꝓpriã vnitatem
intrinſecã cui accñtaliter aduenit eſſe in vno loco. ğ
non ſequit̃ qꝺcũqꝫ corpus eſt in hoc eodẽ loco. ğ eſt
idẽ corpus: nec ſimultas variat vnitatẽ corporis vel
2 loci. ¶ Ad auctoritatẽ Ariſto. 4. phy. dici poteſt: ꝙ
probatio ſua ad hoc ꝓcedit ꝙ virtute propria vel na
ture create ꝑꝑ ſui limitationẽ non põt idẽ corpus eẽ
in diuerſis locis adequatis: ſed de virtute diuina il/
limitata non concludit. ¶ Tertius intellectus prin/
cipalis. ſ. ꝙ aliq̃d manẽs in eodẽ eſſe qꝺ iam pri⁹ ha
buit nulla oĩno nouitate facta circa ipſum põt eẽ ter
minus noue conuerſionis declarat̃ eſſe poſſibilis ɓ
mõ: qñ deus conſeruat creaturã: terminus illius con
ſeruationis non eſt aliq̃d nouũ: ſed idem ⁊ ſm̃ ideꝫ
eſſe qꝺ prius habuit: nõ ğ requirit̃ conſeruatio actio
vel paſſio nouitatẽ in termino. ğ nec cõuerſio. ꝯñia
declarat̃ ex hoc ꝙ ſicut deus volens hoc habere eſſe
quaſi poſt idem eſſe conſeruat illud. ſic volens illud
hr̃e eẽ poſt eẽ illius conuertit illud in iſtud: qꝛ facit eẽ
iſtius: ⁊ ſi non ꝓprie: tñ aliquo modo ſuccedere ipſi
eẽ illius: nõ requirit̃ aũt ad hoc ꝙ illud ſit terminus
actionis: ꝙ ſimplr̃ ⁊ ꝓprie ſuccedat alteri. ſ. tanquaꝫ
nouũ ſicut pꝫ in cõſeruatione. ſm̃ hoc diceret̃ ꝙ ſic
deus eodẽ velle creat illud inquãtũ vult hoc eẽ poſt
non eẽ: ⁊ conſeruat illud inquantũ vult hoc eẽ quaſi
poſt idẽ eẽ. ſic eodẽ velle conuertit aliud in iſtud: qꝛ
vult idẽ poſt iſtud. ¶ Si arguit̃ quo mõ poteſt illud
eſſe terminus conuerſionis poſitiue ſi per eã nõ ac
cipiat aliquod eſſe: cũ ẽt in diuinis illud qꝺ eſt termi
nus actionis accipiat eſſe per illam actionem. ¶ Di m
ceret̃ ꝙ non opꝫ oẽm terminũ actionis poſitiue hr̃e
eſſe acceptum per illam actionẽ. niſi vel ſimpliciter
vel in ordine ad aliqꝺ aliud. ⁊ ſic terminus conuer/
ſionis poteſt dici accipere eſſe in ordine ad conuer/
ſum inquantuꝫ deus vult iſtud eſſe poſt illud. ¶ Ali
ter diceret̃ ꝙ actio poſitiua vel eſt productiua termi
ni ſimplr̃ vel equiualenter. ⁊ iſta conuerſio ſecundo
modo eſt ꝓductiua: qꝛ quantum eſt ex parte ſua ipſa
ſufficeret ad hoc ꝙ terminus acciperet eſſe per eaꝫ:
ſed ſi non accipit eſſe hoc ideo eſt: quia iam preha/
bet illud eſſe. ¶ Contra iſtam declarationem argui Suſtinendo
tur: qꝛ ſm̃ hoc poſſet dici deum quicquid annihilat ꝑmã ɗclara-
conuertere in ſolem: qꝛ vult ſolem manere in ſuo eſ tionez ſolue
ſe. poſt eſſe illius annihilati: ſicut hoc preexiſtẽs mo/ ɓ argumẽtũ.
net poſt eſſe illius conuerſi. ¶ Aliter poteſt declara
ri poſſibilitas illius itellectus: ⁊ hoc ſic. quod poteſt
eſſe terminus conuerſionis concomitante ipſum ali n
quo poſteriori. qꝺ non includitur in per ſe termino
ipſius. illo circũſcripto poteſt eſſe terminus eiuſdẽ.
hoc patet. qꝛ vt prius eſt terminus conuerſionis: ⁊ a
priori vt prius poteſt circũſcribi poſterius. nunc aũt
ſubſtantia corporis xp̃i eſt per ſe terminus tranſub/
ſtãtiationis: lꝫ cõcomitet̃ ꝑſentia illa qua de nouo eſt

preſens ſpeciei panis: ſicut declaratū fuit exponēdo intellectū precedentē. ergo ſine tali preſentia ⁊ qualicūq̧ nouitate alicuius poſterioris ipſo eſſe corporis: poſſet corpus eſſe terminus conuerſionis.

Quē ockā q̄li.4.q.35. Vē.q̄li.9.q.9.q̄li.ii.q.4. q̄li.12.q.4. Quē egidiū ⁊ alios.

De tertio p̄ncipali tenet̄ cōiter ꝙ in conuerſiōe totali nō eſt ānibilatio termini a quo. vna opinio deducit ex hoc ꝙ poſt cōuerſionē panis nō eſt nibil. ⁊ p̄bat̄ ɔ̄ńtia: q2 ſi eēt nibil oporteret dicere ꝙ eſſet annibilatū. ⁊ vltra deducit. ſi nō eſt nibil eſt aliq̄d: nō aūt eſt ꝙ p̄fuit: q2 illud conuerſū eſt: nec aliq̄d extra terminū ad quē. p3 diſcurrendo. ḡ poſt conuerſionē eſt illud in qđ conuerſum eſt vt ſic verū ſit dicere: qđ prefuit panis eſt corpus chriſti. Aut ſi iſta negaret̄ neceſſario eſt dare ꝙ aliq̄tas corporis chriſti ſit eius qđ fuit panis. ℭ Contra illud qđ ipſe addit ꝙ panis poſt conuerſionē nō eſt nibil: ſed aliq̄d ſic ꝙ aliq̄tas corporis ſit eius qđ fuit panis. pōt argui ꝑ ſic. qđ nullo mō aliter ſe babet in ſe poſt cōuerſionē ꝙ̄ prius ſe babuit: nec aliquid i ſe aliter b3: non b3 aliquā aliquitatem quā prius non babuit. corpus chriſti nullo modo ſe babet in ſe alr̄ poſt cōuerſionē ꝙ̄ ante: ſed ante conuerſionē panis non babuit in ſe aliquitatē panis: nec aliq̄tas corporis erat aliquitas panis. ergo nec poſt conuerſionē3. ℭ P̄. eſſe termini ad quē cōuerſionis requirit nō eē termini a quo. p3 ſi termini ſint oppoſiti: cū eſſe vni⁹ oppoſiti excludat eſſe alterius oppoſiti. ergo terminus ad quē conuerſionis vt talis non b3 in ſe entitatē vel aliq̄tatē termini a quo. ℭ Aliter dr̄ ꝙ nō annibilat̄: q2 manet in po^a in mā corporis chriſti. ℭ Contra h̄ arguit̄: q2 tunc non poſſet deus annibilare aliqđ mālē niſi ſimul ānibilaret oīa mālia: q2 quocūq̧ māli non annibilato ſemp̄ in mā eius manet in potētia qđcūq̧ mālē. ℭ P̄. vbi totū tranſit in totu3. ibi non manet mā termini a quo: cu3 ergo in trāſmutationib⁹ que req̄rūt mām: mā manēs ſit illa que fuit corruptio. ḡ ⁊c. ℭ Alr̄ dicit̄ ꝙ ſicut ſm̄ Ariſt. 5. phy. tranſmutatio naturalis aliqua eſt a non ſubiecto in ſubiectū: ⁊ illa eſt generatio. aliqua econtra: vt corruptio aliqua a ſubiecto in ſubiectū: vt alteratio. ⁊ ḡnaliter oīs motus ꝑprie dictus. ſic in tranſmutatiōe ſupernāli aliqua eſt verſio a nō ſubiecto in ſubiectū: vt creatio. aliq̄ ecōuerſo vt annibilatio. ⁊ aliqua a ſubiecto in ſubiectū vt conuerſio totalis vnius poſitiui in aliud. nō eſt ḡ iſta cōuerſio annibilatio: q2 b3 ꝑ ſe terminū poſitiuū. ℭ Cōtra h̄. l3 ſint duo termini poſitiui tn̄ cōcomitant̄ duo termini negatiui. ſicut qn̄ concurrūt ḡnātio ⁊ corruptio cōiter in naturalibus ſunt duo termini negatiui cōcomitantes duos terminos poſitiuos: ſicut eſſe aque corrumpende concomitat̄ non eſſe ignis ḡnandi: ⁊ eſſe ignis concomitatur nō eſſe aque. ℭ Conſilr̄ in ꝑpoſito eſſe panis concomitatur non eē corpis xp̄i. ⁊ eē corpis concomitat̄ non eſſe panis. Tūc arguit̄. mutatio dr̄ eē creatio vel annibilatio ex ꝑ ſe terminis eius: non aūt ex concomitantib⁹ ꝑ ſe terminos. ſicut ḡnatio non eſt per ſe creatio ꝑp hoc ꝙ terminus ꝑ ſe a quo non eſt nibil: ſ3 priuatio. ⁊ cōſilr̄ eſt de ꝑ ſe termino ad quē corruptōis: Cū ergo cōparādo ꝑ ſe terminos huius conuerſionis qui ſunt eſſe panis: ⁊ nō eſſe panis cū illud non eē ſit totale non eē: q2 nibil panis manet. ſequeret̄ ꝙ ipſa deſtructio per ſe conſiderata ſit ānibilatio. ℭ Aliter pōt dici ⁊ deduci ad ꝑpoſitū illud exemplū de corruptione vbi non tantū per accidēs terminat aliqđ poſitiuū. qđ. ſ. eſt per ſe terminus generationis concomitātis: ſed cū corruptio ſit deſtructio partialis. ſ. totius non niſi ſm̄ formā ibi relinquit̄ altera ps cōpoſiti. ſ. materia per ſe. ergo corruptio non eſt annibilatio: q2 aliquid corrupti manet. Sed ſi iſta eſſet preciſa rō. tunc forma videret̄ annibilari: q2 nibil eius remaneret. ℭ Silr̄ illud manēs non eſt per ſe termin⁹ corruptionis ad quē. Jdeo magis adhuc diſtinguit̄ per ſe corruptio ab annibilatione per ſuu3 per ſe terminū: q2 ille non eſt nibil ſiue negatio abſoluta: ſed eſt negatio in apto nato ſiue priuatio. ⁊ pro tanto ēt forma poſſet dici non annibilari: q2 ei ſuccedit pro termino non nibil: ſed priuatio illius forme: adhuc ſi vtraq̧ iſtarum rationum deficeret: puta ſi deus ſubito conuerteret totū ignē in totā aquā nō manente eodē ſubiecto cōmuni. adhuc non eſſet annibilatio: q2 terminus ad que3 deſtructionis ignis ⁊ ſi non ſit ꝑprie priuatio forme ignis. tamen non eſt negatio extra genus: ſed eſt negatio vt includit̄ in forma oppoſita poſitiua: negatio aūt in genere non pōt eſſe terminus ad quē annibilationis. ſicut nec talis negatio pōt eſſe terminus a quo creationis. Jn ꝑpoſito licet due prime rōnes non inueniant̄: q2 nec aliq̄d termini a quo manet: nec forme eius ſuccedit priuatio ip ſius ꝑprie loquendo: q2 nō in eodē ſuſceptiuo. tertia tn̄ rō inuenit̄: q2 deſtructionē panis terminat negatio eē panis nō extra genus: ſed vt includit̄ in eē termini ad que3. ℭ Sed contra hoc arguit̄: q2 termino deſtructionis accidit ꝙ ſit terminus aliq̄s ad quem poſitiuus. ergo qualis eſſet iſta deſtructio ſi non eēt terminus poſitiuus cōcomitās. talis eſt modo quātū ad per ſe rationē deſtructionis: nō ergo p̄hibet̄ eſſe annibilatio per hoc ꝙ terminus poſitiuus cōcomitatur. ℭ Diceret̄ autē hic ꝙ negatio extra genus ⁊ negatio in genere abſoluta tamē ⁊ negatio que dr̄ priuatio non differūt formaliter ſm̄ rationē negatiōis ⁊ tn̄ ſic diſtinguunt̄ ꝙ alicuius mutationis vnū eſt ꝑ ſe terminus ⁊ non aliud: vt p3 de corruptione: ita negatio vt includitur in termino poſitiuo ſuccedēte eſt hic per ſe terminus.

Egidius in theore. theore. j. ⁊ 34.

Uar. l. 4. di. ii. cui cōcordat Joānes pariſiēſis. T. c. 7. ⁊ iſ.

Ad argumentum p̄n^{li}. aliq̄d eē cōe terminis pōt eſſe duplr̄ vel cōmunitate reali. ſicut materia que eſt cōe ſubſtratum vtriq̧ termino in corruptione. hoc mō nō op3 in conuerſione totali aliq̄d eē cōe termīs: imo tale cōe repugnat conuerſioni totali. Alio mō pōt intelligi cōe cōitate rationis: puta ꝙ vterq̧ terminus contineatur ſub ente. ⁊ hoc ſufficit ad excludendū rōnē creationis ⁊ annibilationis: q2 in illis alter terminus non continet̄ ſub ente. ⁊ hoc mō diceret̄ ꝙ iſte ſpēs ⁊ illud ꝑ̄tris in quod cōuerterent̄ haberent aliquid cōe. ℭ Aliter poſſet poni aliquid cōe termīs non eēntialiter: ſed cōis habitudo ad idē agens: q2 potentie agentis eodē modo ſubiacet vterq̧ terminus conuerſionis: ⁊ hoc etiam ſufficit ad excludendum annibilationē: q2 nibil proprie non ſubiacet potentie agētis: cū non ſit aliq̄d cauſabile. ℭ Argumentū in oppoſitū probat ꝙ natura poteſt conuertere aliquid in aliud conuerſione totali: ⁊ ita non req̄rit ſubiectū cōe ꝙ manifeſte eſt incōueniēs. in quacūq̧ trāſmutatione nāli ſm̄ p̄hm. iō ad illud argumentū dicendū eſt: ꝙ agens naturale pōt oēm tranſmutationē illam ⁊ ſolū cauſare circa iſtas ſpecie3: que tranſmutatio poteſt hic habere ſubiectū trāſmutabile. nulla aūt trāſmutatio ſubſtantialis b3 hic ſubiectū tranſmutabile: quia nulla eſt hic ſubſtātia: nec cōpoſita nec materia. ideo agēs naturale nō pōt hic trāſmutationē ſubſtātialem cauſare: ſed acci

dentalē in qua ſufficit quātitas pro ſubiecto. Jn illo ergo nūc in quo ꝑ actionē agentis naturalis eucbariſtia bȝ primo non eſſe: cū natura nibil corrūpat niſi aliq̄d incōpoſſibile ꝑducendo ꝑduceretur virtute nature quoddā cōpoſitū per accńs. ſ. quātuȝ quale qualitate incōpoſſibili eucbariſtie que corrūpit. ⁊ iſtius cōpoſiti ſubiectū ꝓfuit: ⁊ forma inducta eſt ab agēte creato babente eā in virtute ſua actiua. ¶ Sed nunq̄d tūc producitur aliqua ſuba? ¶ Rº: non actione nature: q2 non bȝ paſſum de quo ꝑducat ſubſtātiā. ſi ergo tunc ſubſtātia ꝑducat. boc eſt actōe dei qui diſpoſuit nuſquā accńs eſſe ſine ſubiecto niſi in eucbariſtia manēte: ⁊ ideo illa deſtructa deus ꝑducit ſubaȝ cōpoſitaȝ que nata eſt affici illis accitibus cauſatis per agens nāle nec illa ſuba noua requirit ꝓpter actionē nāe: imo actionē illā ſequit ordine nāe: nec neƈio. q2 deus poſſet non ꝑducere ſubſtātiā illā: ſed ſequit ordine diſpoſitionis diuine. ¶ De ipſa aūt deſtione eucbariſtie duplex eſt opinio. vna q̄ vr̄ eſſe Jnno. de officio miſſe. parte tertia. vbi dicit ꝙ quāuis ſpēs maneant que poſſent afficere ſubſtātiā panis ⁊ vini ſi eēnt ibi. ſi tn̄ tanta fiat alteratio circa ſpecies ꝙ panis eis affectus non eſſet cōueniens nutrimētū: deſinit eſſe eucbariſtia. ⁊ in eodē inſtāti actione diuīa fiet ibi noua ſubſtātia que nata eſt affici illa qualitate. boc autē eſt ſubſtātia panis. ⁊ tunc illa manet vlterius in alteratione vſq; ad inſtās gńationis noue ſube: ⁊ illā generat natura corrūpendo illā ſubſtātiā cōpoſitā quā potentia diuina reduxit. ¶ Alia eſt opinio ꝙ manet q̄diu manent qualitates que poſſent afficere ſubſtantiā conuerſam: lȝ ipſa ſic affecta non eſſet conueniēs nutrimentum: non ergo deſinit eſſe eucbariſtia niſi q̄ñ deſineret ipſa ſubſtātia panis: ⁊ ſm̄ boc eſſet dicēdū ꝙ in illo inſtanti corruptionis ſpecierū eſt ibi ſubſtantia noua: ſed non panis: q2 illa non eſſet nata affici qualitatibus incōpoſſibilibus pani iam inductis: ſed talis eſt illa ſubſtantia noua qualem natura generaret de pane corrupto. ſi ſubſtantia panis ibi fuiſſet.

Queſtio. XI.

Ad tertium ſic procedit. arguit ꝙ deus nō pōt facere ꝙ manēte corpe ⁊ loco corpus non babeat vbi in loco: q2 nō pōt manere extrema q̄n maneat relō media: ſicut non pōt eſſe duo alba quin ſint ſimilia. corpus ⁊ locus vident eē extrema inter que ipſum vbi eſt quaſi babitudo media. ſm̄ illud ſex principiorū: vbi eſt circūſcriptio corpis a circūſcriptione loci procedēs. ¶ Cōtra. ſic ſe babēt corpus ⁊ locus ad vbi ſicut actiuum ⁊ paſſiuū ad actionē ⁊ paſſionē: nunc aūt deus pōt facere ꝙ manente actiuo ⁊ paſſiuo nō ſit inter illa actio ⁊ paſſio. ergo ⁊c̄. maior ꝓbatur. q2 ita videt vbi babitudo media inter locuȝ ⁊ corpus. ſicut actio ⁊ paſſio inter agens ⁊ patiens. minor ꝓbat: q2 ſicut babetur Dan. 3º. Tres pueros in fornacem miſſos ignis non combuſſit: ⁊ tn̄ fuit actiuus: q2 flāma erumpens interfecit eos qui miſerunt eos in fornacem ⁊ corpora eorum erant paſſiua: q2 non eſt veriſimile ꝙ tunc babuerunt dotem impaſſibilitatis.

Jſta queſtio pōt bre dupliciē intellm. vnū d̄ corpe ⁊ loco i cōi. Aliū de corpe ⁊ loco determinato. ⁊ vterq; pōt ſubdiſtingui. Et iō ſunt bic q̄ttuor declarāda. ¶ ꝓ ſi corpori in cōi repugnat nō babere vbi poſito loco in cōi. ¶ 2º ſi repugnat loco in cōi eē ſine vbi ſiue nō circūſcribere? ⁊ ꝓ poſito corpe in cōi. ¶ 3º ſi poſe ſit ß corpore ⁊ boc loco manētibus: ſed boc corpore buic loco nō pñte: ꝙ ß corpus nō bēat boc vbi? ¶ 4º ſi boc corpore ⁊ boc loco manentib9: ⁊ boc corpe buic loco pñte poſe eſſet boc corpus non bre boc vbi?

De primo dico ꝙ nō icludit ꝯdictionē corpus eſſe ſine corpe aliquo continēte. ⁊ per ꝯñs ſine vbi: imo ita eſt de ꝓ celo qd̄ nō bȝ corpus continēs. poſito ēt ꝙ eſſet locus: nō tn̄ quicūq;: ſed aliq̄s capax buius corporis nō eſſet ad buc ꝯdictio: ꝙ boc corpus non baberet vbi. Rō primi eſt: q2 non eſt ꝯdictio abſolutū manere abſq; reſpectu ad illud qd̄ non eſt prius eo vel ſaltē qd̄ nec ē prius nec ſimul nā cū ipſo. nūc aūt locus nec eſt prius natura corpore nec ſimul: imo vr̄ poſterius corpore. ergo ⁊c̄. Ex boc pōt accipi rō ſecūdi. ¶ Contra iſtd. corpori g ſe cōpetit eſſe in loco: ita ꝙ corpeitas eſt per ſe rō eſſendi in loco: ſed ꝯdictio eſt rōnē formalē eē: niſi illud ſit cuius eſt rō formalis. ¶ P̄. corpus locatuȝ dependet a locante. ergo illa bitudo locati ad locans eſt bitudo quedā dependentie: ſed abſolutū non pōt eē ſine dependentia ꝓpria quā natum eſt babere. ¶ P̄. ꝯ illud qd̄ dicit de primo celo arguit: q2 illud corpus ſi moueat: non eſt dare quo motu moueretur niſi localí: ſed moueri localiter requirit eſſe in loco: q2 moueri localiter eſt alr̄ ſe bre in loco nunc q̄ꝫ prius. Si dicat ꝙ celū quieſcit: ſequit ꝙ quieſcit quiete oppoſita illi motui quē natū eſt bre: ⁊ ita quieſcit localiter. ⁊ tūc propoſitū. ¶ Ad primū pōt dici ꝙ dimenſio eſt ratio fundamētalis ꝓxima reſpectu vbi: ⁊ ſi ſic intelligeret ratio formalis bn̄ pōt talis ratio formalis ſeparari ab illo reſpectu cuius dr̄ eſſe rō. ⁊ boc intelligēdo in actu: lȝ non ſepararet ab aptitudine vel potentia ad illud. Exemplū. albedo iſto modo eſt rō eſſendi ſimile: ⁊ tamē non eſt contradictio ꝙ ſit ſine ſimilitudine actuali ¶ Cōtra. ſi dimenſio eſt propria rō fundamētalis reſpectu paſſiue locationis ſaltem iſta erit per ſe ſecūdo modo etſi non ꝓ modo: corpus locatur. ſicut color videt: ſed in ꝓpoſitione per ſe ſecūdo mō cū ſit neceſſaria ſimplr̄ ſubiectū non poteſt eē ſine predicato. ¶ Rº ꝙ corporeitas eſt ratio fundamētalis reſpectu buius qd̄ eſt eſſe locabile: ⁊ reſpectu buius ēt qd̄ eſt locari ꝓpria quidem ⁊ proxīa vtriuſq;: q2 cuius eſt potentia eius eſt ⁊ actus: ſed reſpectu primi eſt ratio neceſſaria. reſpectu ſecūdi rō non neceſſaria: q2 aptitudo eſt intrinſeca per iſtā rationē ēt preciſe acceptā: ſed illud ad qd̄ eſt aptitudo nō ineſt actualiter niſi per agēs reducēs aptitudinē ad actū: negandū eſt igit qd̄ aſſumit. ſ. banc eſſe per ſe ſecundo mō corpus locatur: lȝ concedendū ſit banc eſſe ꝑ ſe. corpus eſt locabile. Exēplū buius: bec eſt per ſe ſecūdo mō bō eſt riſibilis. bec aūt contingēs bō ridet. ¶ Ad ſecūdū illa depēdētia que eſt locati ad locans nō eſt ſimplr̄ neceſſaria ex parte eius qd̄ dr̄ depēdere ſicut eſt depēdētia cāti ad cām: ſed eſt dependentia aliqualis tanq̄ ad illud qd̄ natum eſt conſeruare ē in ſua diſpoſitiōe nāli. corpus q̄deȝ nāle in ſuo loco naturali natū eſt ſic conſeruari. ſine tamen tali cōſeruante poteſt abſolute eſſe. ¶ Ad tertium poteſt dici ꝙ ſi mouetur: mouetur ſm̄ locare non ſm̄ locari: q2 nunc alr̄ locat corpus contentum q̄ꝫ prius locauit: ſed non aliter locatur: quia non locatur: ⁊ iſto modo intelligitur dictum Auerrois ꝙ celum eſt in loco per centrum: quia ſuum eſſe in loco eſt locare locabile ſitum in loco. ¶ Si aūt queratur de iſto locare ad quod genus pertinet vt ſic motus ille videtur eſſe in illo genere: non ad genus vbi: quia

Marginal notes: A (left, beside "ſubſtātia ꝑducat"); A (right, beside "De primo"); 4. phyſi. ⁊ .j. celi. ⁊ alibi.; 4. phyſi.; C; 5. ⁊ 6. phyſi.; B; ꝓ de ſōno ⁊ vigilia. c. j.; C; 4. phy. ⁊ in porphi.; 4. phy. c. 43.

vbi eſt circūſcriptio paſſiua: nō ad aliquod aliud ge/
nus. tū q motus eſſet in pluribus generib⁹ ꝙ ponit
T.c.9. ꝛ ibi. pħs. 5. phy. tum q diſcurrendo nō inuenit ad qđ ge
nus aliud pertineat. ¶ P. ſicut celū pōt circulare: lꝫ
non contineat a corpore ſic pōt circulare: lꝫ non con
tineat corpus: puta ſi eſſet idem corpus continuuꝫ ꝛ
ſpericum. igitur illa forma fluens ſm quaꝫ eſt per ſe
motus circulationis. poſſet per ſe eſſe ſine reſpectu
tam ad continens ꝙ ad ꝯtentū: ꝛ ita eſt forma mere
abſoluta. ¶ Reſponſionem quere.

Additio ¶ Ad primū dr̄ ꝙ aliud locare ptinet ad predicamen
tū vbi: ꝛ licet nō diffiniat niſi vbi paſſiuū a pħo: tñ ē
aliud vbi actiuū qđ eſt ſpēs alia ipſius vbi qđ eſt pre
dicamentū cōe ad vbi actiuū ꝛ vbi paſſiuū. pꝫ in. 4.
di. 10. q. 1. ¶ Ad ſcđm dr̄ ab aliquibus ꝙ in tali caſu
nō moueret celū. ¶ Alr̄ tñ dico ꝙ talis motus eēt
ad vbi imaginariū: non actuale ꝛ reale: nec hoc ē in
conueniens concedere: cū hoc ſequat ex caſu. pate/
aliorꝫ. bit inferius in iſta queſtione ꝛc̄.

De ſecundo

articulo dico ꝙ nō appa
ret ꝯdictio ſupficiē cōca/
D uaꝫ eſſe ſine reſpectu ad aliud corpus vt cōtētū. eſto
ēt ꝙ aliud corpus ſit qđ eſſet natū cōtineri: q vt pu⁹
arguitū eſt de reſpectu locationis paſſiue: ita pōt hic
argui de locatōe actiua. ¶ Itē confirmatur: q celuꝫ
eſt incorruptibile: ꝛ lꝫ elemēta ſm ſe tota ſint incor/
2. ꝛ 3. ce. ꝛ in de ge. ruptibilia ſm pħm: nō tñ eo modo ſunt incorruptibi
lia quo celū: q forma elemēti cū ſit eiuſdē rōnis ī to
to ꝛ in parte: non eſt formalis rō incorruptibilitatis
in toto ſicut nec in pte: ꝛ lꝫ non ſit aliq cā nālis corru
ptiua totius elemēti ſicut ptis: tñ iſtā poſſibilitatē in
trinſecā ad corruptionē reduci ad actū: nō eſt ita im
poſſibile ſicut celū corrūpi. Aut ſalteꝫ ſm theologos
poſſe eſſet deū elemēta annihilare que quātū ē ex for
mis ſuis ſunt corruptibilia: lꝫ nō annihilare celū qđ
ſm formā ſuā eſt incorruptibile: q in conſeruando
priꝰ ꝛ magis neciꝰ non reqrit tanꝙ mediū aliqđ
minus neceſſariū cōſeruari. Abſolute igit poſſet ani
hilare elemēta ꝛ nihil inouare circa eſſe celi. hoc po/
ſito latera celi nō concurrerēt in inſtanti: q nā non
pōt facere talē trāſmutationē in inſtāti. remanere igi
tur pōt ſupficies cōcaua celi: ꝛ tñ nō cōtinēs aliquod
corpus. ¶ Cōtra iſt 3. vacuū eſſe eſt impoſſe ſimplr̄: vt
c. đ vacuo ſe re ꝑ totum. T.c.37. pbat Ariſt. 4. phyſi. ſed ſi ſupficies cōcaua eſſet ſine
corpore. eſſet vacuū. igit ꝛc̄. ¶ Ad pbationē maio/
ris: vna rō pħi in. c. de loco. ꝯ ponētes locū eſſe ſpa/
tiū eſt iſta: q tūc infinita vtiqꝫ eēnt loca ꝛ ſubdit ad
pbationē iſtius ꝯñtie. diſtantie eniꝫ aere ꝛ aqua idē
faciūt oēs partes in toto qđ ois aqua in vaſe. ¶ P in
T.c.22. ꝛ ibi idē. 7. phy. t.c.9. expreſſius. ter latera vacui nihil eſt mediū: ſed ſm pħm. 5. phy.
illa ſunt ſimul quoꝝ nihil eſt mediū. ſi igit eēt vacuū
latera eſſent ſimul ꝛ non ſimul. ¶ P. in tempore eſt
cōtradictio duo inſtātia eſſe diſtātia ꝛ non eſſe tēpus
mediū. igit pari rōne in loco ꝯtradictio eſt duo eē lo
caliter diſtātia ꝛ non eſſe corpus mediūꝫ. ¶ Ad pᵐ.
Quē auer/ roiꝫ ꝛ alios. E iſta pbō ꝯñtie ſm pħm multiplr̄ exponit: ſed qualit
cunqꝫ ꝯñtia declaret non tenet niſi ponēdo vacuum
eſſe ſpatiū actu dimēſionatū: lꝫ nō habeat qualitates
naturales. quādiu eniꝫ ponit ibi dimenſio in actu ſp
remanet rō ſm pħm. quare nō cōpatit ſecū aliud cor
pus niſi vnū diuidat alterū: ſed vacuū iſtud qđ poni
tur poſſibile deo in iſto mēbro non eſt aliqđ ſpatiuꝫ
habēs dimēſiones poſitiuas: ſed tantūmodo eſt ibi
poſſibilitas ad tantas dimenſiones poſitiuas cū carē
tia cuiuſcūqꝫ dimēſionis in actu: ꝛ hoc modo poteſt
dici de oībus rōnibus pħi ibi poſitis ꝙ procedūt cō/
tra vacuū vno mō imaginando. ſ. ꝙ ſit ſpatiū actu di
mēſionatū ſine corpore: ꝛ ita nihil concludūt contra
intellectū qui cōcedit deo eſſe poſſibilis. ¶ Ad ſcđꝫ
dico ꝙ mediū pōt intelligi vel poſitiuū ꝛ actuale: vel F
priuatiuū ꝛ potentionale: ꝛ vtroqꝫ modo dꝫ intelligi
nullū eſſe mediū eorū que tāgūt ſe ꝛ que ſunt ſimul
latera autēꝫ vacui etſi non habeant medium primo
mō. hñt tñ mediū ſecūdo mō: q inter ea poſſet tātū
corpus intercipi quātū eſt illud corpus qđ intercipit
qñ ſpatiū eſt actu plenū. eſt ibi igit medium potētia
le: ꝛ ſequit ex hoc qđ eſt ibi mediū priuatiuū ſiue pri
uatiue: q carens tanto medio quantū poſſet interci
pi iter illa extrema. ¶ Ad tertiū diceret ꝙ nullo mo
tu exiſtēte poſſet eē quies aliqua ēt proprie accepta
q nullo corpore moto poſſet aliqđ corpus vniformi
ter ſe hr̄e: ꝛ cū hoc eſſe aptū natū aliter ꝛ alr̄ ſe hēre:
ſicut poſt iudiciū corpus beati poſſet vniformiter ſe
hr̄e in ſua diſpoſitōe: lꝫ nullū corpus alr̄ ſe haberet:
q nō opꝫ ꝙ aliqua cōpora inferiora aliter ſe habeāt a. l. in infer/no.
ad hoc vt hri vniformiter ſe habeāt: nec aliqua alia
corpora ponant tunc fore mouenda. huic etiā vni/
formi diſpoſitioni corridet ꝓpria mēſura que eſt tē
pus. inter cuius quecunqꝫ duo inſtantia imaginata
poſſet tantus fluxus ſiue motus intercipi: ꝛ ita ſi tps
dr̄ menſura motus ſiue fluxus illa vniformis exiſtia
hēbit tēpus: lꝫ non vniformiter actuale poſitiuū: ſed
potentiale ꝛ priuatiuū. vñ intellectus hñs notitiaꝫ tē
poris actualis ꝛ poſitiui applicādo eam ad iſtā dura
tionē vniformē pōt cognoſcere quātitatē ipſius. ſ. ꝙ
tantā hēet poſitiue ſi eēt tēpus poſitiuū. ¶ Cōſilr̄ eſt
in ꝓpoſito de diſtātia in loco poſitiua ꝛ priuatiua. ſi/
cut mora ꝑuatiua mēſurat ptes alicuius ſucceſſiui: ſ
ſic dimēſio priuatiua mēſurat partes pmanentes: ꝛ
h: q priuatio equat habitui ſuo mō. vñ illđ argumē/
tū poteſt adduci pro propoſito cōfirmādo: ꝛ hoc ſic.
poſſibile eſt diſtātiā aliquā eē inter aliqua quaſi ſm
tēpus: lꝫ non ſit inter illa tps poſitiuū intermedium.
hoc eſt poſitiua mēſura motus: ſed ſufficit ꝙ ſit tps
potentiale vel priuatiue acceptū ad hoc vt ſit diſtan/
tia inter illa quaſi tpalis ſm quā hoc dr̄ eē poſterius
vel prius illo. igit a ſimili de loco ꝛ diſtantia locali.
¶ Si arguit ꝯ hoc ꝙ diſtantia non poteſt eſſe niſi ſit
aliqđ in q ſit illa diſtātia: ꝛ hoc nihil eſt: q nulluꝫ eſt
mediū. ¶ Poteſt dici ꝙ diſtantia formaliter iportat
reſpectū inter extrema. reſpectus autē eſt in vno ex
tremo ꝛ ad aliud ſicut ad terminū. hic autē eſt dare
vtrūqꝫ terminum poſitiuū: lꝫ nō ſit mediuꝫ poſitiuū.
ꝛ ſi ex ſolo primo iſtoꝝ diceretur habitudo poſitiua
poſſet concedi ꝙ hic eſſet diſtantia poſitiua: ſed ſi vl/
tra hoc requirat ꝙ medium ſit poſitiuū. tunc ſaltem
ſaluatur propoſitum: q hic eſt diſtantia priuatiue ꝛ
poſitiua potentialis: ſed non actualis.

De tertio

pꝫ ꝙ ſi hoc corpus non ſit huic
loco pñs nō circūſcribit iſto lo/ G
co. igit nō hꝫ vbi in hoc loco. ſi etiaꝫ non eſt huic lo/
co preſens. ſm curſuꝫ nature eſt in alio loco: ꝛ ſꝫ na/
turā nō poteſt ſimul habere duo vbi. ergo non habet
hoc vbi. ꝛ tamē iſte locus manet: q manet hoc vlti/
mum corporis cōtinentis: ꝛ hoc patet in ſecundo ar
ticulo. ¶ Cōtra hoc. locus importat rōnem continē/
tis: q ſuperficies abſoluta circumſcripta ratione cōti
nentis non habet rōnē loci. nunc aūt continere cum
dicat reſpectum nō vr̄ manere niſi ſit ad eandē ter/
minū. igit quando continetur aliud ꝛ aliud nō vide/
tur manere idem locus: ſed qñ corpus non eſt pre/
ſens huic loco non eſt idem contentum. ¶ R°. 4.

T.c.17. ⁊ 21. ⁊ 36. phyꝝ. vult phs ꝙ idē locus maneat ſuccedentibus ſi
bi inuicem corꝑibus. ex hoc pʒ ꝙ nō eſt alius locꝰ ſi
aliud locatū cōtineat: qñ igiť arguiť de relatione ↄti/
nētis ad cōtentū cōcedi pōt ꝙ locus vltra ſuperficiē
D addit relōnē ↄtinentis vt intelligiť per illud qꝺ diciť
in diffinitione vltimū continētis. h eſt primū ⁊ ime/
diatuʒ ↄtinens. ⁊ tunc ↄñter dōm eſt vel ꝙ variato
4. phyſi. t.c. 41. contento non variať relō in alio extremo: ⁊ hoc eodē
modo quo reſpicit illud extremū: qꝛ reſpicit ꝓ ex/
tremo per ſe: contentū in cōi ⁊ nō hoc ſignatū. vel po
teſt dici ꝙ variato ↄtento variať relō ipſa correſpon/
dens: ⁊ ita eſt aliud ⁊ aliud continere reſpectu alteri
us ⁊ alterius contenti: ſed non variať extremū rela/
tum qꝛ idem eſt continens. ⁊ ita idē locus. Exēplum
huius. corpus hñs albedinē ſi ſm eā eſt ſimile mul/
tis multas hʒ ſiſitudines. qꝛ ſiſitudo numerať termi-
no numerato: ſed tñ ipſum nō eſt multa ſimilia: ſed
Nota pūctū ſubtiliſſimū vnū ſile: ſicut hñs multas ſcias eſt vnū ſciēs: qꝛ cōcre
tū nō numerať ad ſolā numerationeʒ forme: ſed opʒ
ꝙ cū hoc ſit numeratio ſuppoſiti hñtis formam.

De quarto videť ꝙ poſſet eē ibi triplex intellectus. Primus ꝙ hoc
corpus mō qͣtitatiuo ſit pñs huic loco ſine alio corꝑe
J ſic pñte. Alius intellectus ꝙ ſimul cū alio pñte ſit h
mō pñs. Tertius intellectus ꝙ ſine mō qͣtitatiuo ſit
huic loco pñs. ¶ De pͦ planū vř ꝙ talis pñtia non pt
eſſe ſine vbi: ſicut non poteſt poni ſine circūſcriptiōe
paſſiua corporis a loco: qꝛ circūſcriptio illa non vide
tur aliquid ponere vltra hoc qꝺ eſt corpus eſſe pñſens
huic loco modo quantitatiuo. ſ. tanquā coextenſum
⁊ cōmenſuratū. ¶ Sed hic eſt dubiū: qꝛ iſta circūſcri
ptio vel preſentia nō vř dicere aliqd niſi reſpectū for
maliter. ⁊ per ↄñs ipſuʒ vbi nihil eſſet formalr niſi re
T.c.10. ſpectus. hoc ↄñs videť falſum: qꝛ ſm phm. 5. ⁊ 7.
T.c.17. ⁊ in phyꝝ ad relōnē nō eſt per ſe motus: ſed ſm phm. 5.
T.c.9. ⁊ in phyꝝ. motus eſt per ſe in gñe vbi. ¶ Si dř ꝙ vbi ꝑ ſe
importat abſolutū ⁊ reſpectū: ⁊ per illud abſolutū qꝺ
importat diſtinguitur ab aliis generibus que ſimilr
importāt reſpectus: ſʒ determinatos ꝑ determinata
fundamenta. ¶ Contra. abſolutum ⁊ reſpectus nō fa
ciunt per ſe vnum conceptū ſed cuiuſcunqꝫ generis
eſt ↄceptꝰ per ſe vnuʒ. g ⁊c. nec abſolutū per ſe ↄ̄bit re
ſpectū ad tale genus vel ad talē ſpēm in tali genere ꝓ
pter idē mediū: qꝛ nō facit per ſe vnū conceptū cum
illo. ¶ Silr ex eodē medio pōt argui vlterius: qꝛ ac/
cipiať vterqꝫ iſtoꝝ conceptuū per ſe. vterqꝫ ſi eſt cōis
C eſt dicibilis de pluribus in quid. ergo vtrobiqꝫ aſcen
dēdo ſtatus eſt ad vnum cōceptū cōmuniſſimuʒ per
ſe dicibilē de pluribus. ⁊ tunc in vtroqꝫ ꝓceſſu ſtabiť
ad conceptū ꝓprij generis in illo ꝓceſſu. ¶ Hic dici
pōt ꝙ ſi ſm cōiter dicta ſaluanda ſit diſtinctio deceʒ
Speculatio notabilis generū. ⁊ per ↄñs ſex genera vltima non contineanť
ſub genere relōnis: cum nō appareat ꝙ importēt formas
abſolutas: nec ſimul importent abſolutuʒ ⁊ reſpectū
vt argutū eſt: ↄñs eſt dicere ꝙ ſunt eētialr reſpectꝰ:
nec tamē de genere relōnis. igiť opʒ diſtinguere iter
reſpectum ⁊ reſpectum ēt diſtinctione ſm genus: ſʒ
aūt diſtinctio reſpectuū: quos importent iſta ſex gña
K ab illo reſpectu: qui ꝓpe dř relō: que eſt qͣrtum genꝰ.
accipi ex illo dicto cōi: quo dicunť reſpectus de gene
re relōnis eē reſpectus intrinſecus aduenientes: reſpe
ctus aūt illoꝝ ſex generū extrinſecus aduenientes. h
poteſt intelligi ſic. nullus reſpectus ſic intrinſece ad/
uenit abſoluto: ꝙ conueniat ei ſm ſe ſiue ad ſe: quia
tunc non eſſet reſpectus. de rōne eni reſpectꝰ ē ꝙ ſit
vnius ad alterū: ille igiť reſpectus dř intrinſecus ad/
ueniens qui neceſſario cōſequiť fundamento poſito
termino: qꝛ nō pōt eſſe reſpectus magis intrinſecus
abſoluto. ⁊ per oppoſitum ille eſt intrinſecus adueni
ens q̄ nō neceſſario cōſequiť fundamentū etiam poſi
to termino. ¶ Si iſta ſint vera. rñderi pōt ad illā au/
ctoritatē phi. 5. phyꝝ. ꝙ neget motū ad relōnem ꝓpe
dictā que pertinet ad quartū genꝰ nō aūt ad quēcun/
qꝫ reſpectū ꝑtinentē ad aliquod ſex generū: imo cōce
dit ibi motum eſſe in vbi: qui cōiter nō dř eē motus
ad formam abſolutā: qꝛ vbi vt vř non eſt forma abſo
luta: ſed reſpectus corporis contenti ad locū cōtinen
tem. ¶ Rō aūt differētie relōnis ab aliis reſpectibꝰ
in non terminādo motū videť eſſe: qꝛ ex quo relatio
neceſſario conſequiť extrema poſita nunqͣ pōt ipſa
acquiri per ſe ſed tm̄mō per accñs: alio. ſ. abſoluto ac L
quiſito in altero relatoꝝ. ⁊ talia que non acquirūtur
niſi per accñs. ſ. alio acquiſito negat phs in 5. phy. per T.c.10. ⁊ in
ſe terminare motū. reſpectus aūt nō nečio ↄñs extre
ma pōt hře propriam nouitatem abſqꝫ nouitate vni
us vel alterius extremi. ⁊ iō poteſt habere propriam
acqſitionē. nā ita vř eſſe de vbi. qꝛ pōt deus conſerua
re idem locabile ⁊ eūdem locū: ⁊ tñ non manebit ea
dem circūſcriptio. qꝛ corpus eſt abſns ab illo loco: ⁊ h
etiam poteſt natura facere. ponendo aliud corpꝰ pñ/
ſens illi loco. non igitur iſta extrema locum ⁊ locabi/
le neceſſario conſequiť ipſum vbi. ⁊ ideo pōt eſſe no/
uum nouitate propria ⁊ acquiri corꝑi nullo abſoluto
acquiſito nec corpori nec ipſi loco. ¶ Sed ſi queratur
quō pōt acqſitio reſpectus eſſe ſucceſſiua niſi ſucceſ/
ſio ponatur in aliquo abſoluto? ¶ Diceretur ꝙ cor/
pus ſucceſſiue ſm partem aliam ⁊ aliā ſit pñs eidem
parti loci. ſilr corpus ſm eandem partem ſit ſucceſſi/
ue preſens alij ⁊ alij parti loci: ita ꝙ tam ex diuiſibili
tate corporis qͣ loci ſequiť diuiſibilitas circūſcriptio
nis corporis a loco: ⁊ diuiſibilitas ſucceſſiua qñ pars
poſt partem acquiriť. non eſt ergo diuiſibilitas in re
ſpectu ſine diuiſibilitate in abſoluto: ſed eſt ſucceſſio
in reſpectu: qui eſt circumſcriptio ſine ſucceſſione in
forma abſoluta corporis vel loci. ¶ De 2° intellectu M
in iſto articulo. ſ. an hoc corpus haberet hic vbi. ſi ſi/
mul cum ipſo hic eſſet aliud corpus modo extenſo.
videť poſſe dici ꝙ tūc hoc corpus nō hřet hic vbi: qꝛ
pari rōne aliꝺ corpus hřet hic vbi. nō pñt aūt eſſe duo
vbi eiuſdē loci: qꝛ vnius loci vna circūſcriptio. ¶ Itē
corpus locatū facit latera continentis diſtare. ſed hoc
corpus qꝺ aduenit ſcꝺo huic loco non facit latera eiꝰ
diſtare. immo iam per aliud corpus qꝺ prius fuit hic
fuit diſtantia inter latera. ¶ Et confirmať. qꝛ ſi vtrū/
qꝫ faceret latera diſtare. igiť vtrunqꝫ eſſet mediū in/
ter iſta diſtantia: ſed vbi eſt aliud ⁊ aliud medium ꝑ
ſe. ibi videť eſſe alia ⁊ alia diſtantia. ⁊ ita inter eadeʒ
latera eiuſdē loci eſſet duplex diſtantia. ¶ Poteſt tñ
dici ꝙ in iſto intellectu vtrunqꝫ corpus haberet vbi
in hoc loco: qꝛ cū vtrunqꝫ ponať hic ſicut cōtētū coex
tenſum ⁊ cōmēſuratū: vel vtrūqꝫ erit locatū: qꝺ eſt ꝓ
poſitū: vel neutrū: ⁊ tunc eſt locus iſte vacuus in quo
ponuntur eſſe duo corpora mō extēſiuo: qꝺ nullus di
ceret. Silr vtroqꝫ iſtoꝝ amoto altero remanente. illꝺ
remanens habebit hic vbi: ſed non alium modū ha/
bebit hic ex parte ſui ad locum continentē qͣ modo
habeat. ¶ Iſtud pʒ per oppoſituʒ de angelo: qꝛ ſi an
gelus ſit ſimul cū corꝑe non hʒ ꝓprie vbi in iſto loco
in quo corpus coextñs habet proprie vbi: qꝛ angelus
non eſt ibi coextenſius ⁊ commēſuratus illi loco. nec
replet illum locuʒ. vñ ſi corꝑe amoto ſolus angelus
ibi maneret: locus ille proprie diceretur vacuus. op/

poſita iſtoruʒ ſunt vera de corpe coextēte alteri corpi. ❡ Et ſi queras quō pōt locus iam plenus iteꝝ repleri? ❡ Rn̄ ad hoc ⁊ ad obiectōes ꝓ alia pte. ❡ Ad primā ſm iſtā viam que ponit in eodem ſuppoſito ⁊ ſūdamēto poſſe eſſe plures reſpectus eiuſdeʒ rōnis ad diuerſos terminos. cōcedēdū eſt ꝙ eidē loco pōt cōpetere alia ⁊ alia circūſcriptio actiua. ⁊ poteſt ſibi in alio ⁊ alio corpore alia ⁊ alia circūſcriptio paſſiua correſpondere. ❡ Ad aliam. facere latera diſtare poteſt intelligi dupl'r. vel effectiue. ⁊ ſic agens diſtēdens latus a latere facit ea diſtare. vel quaſi formal'r. ⁊ ſic medium interceptum dr̄ facere diſtare. ⁊ hoc ſcdo modo cōcedendū eſſet ꝙ vtrūqꝫ corp' h̄ extenſiue exiſ facit latera huius loci diſtare: qꝛ vtrunqꝫ eſt mediuʒ inter extrema. ꝑ aūt mō neutrum corpus facit latera diſtare: ſed ipſum agēs qd̄ p̄mo diuidit hoc latus ab illo. ⁊ per hoc ēt pʒ quō vtrūqꝫ replet. qꝛ non effectiue ſed formaliter. non enim eſt maius inconueniens locū plenū repleri de nouo aliquo replente formalit' ꝙ̄ continens vnū ſibi cōmēſuratū de nouo contineꝛ aliud ſiſi mō cōtinēdi. ❡ Ad confirmationem illā diceret ꝙ accipiendo diſtantiam pro illa habitudine q̄ eſt in vno diſtante ad alterum vt ad terminum non eſt niſi vna diſtantia inter eadē extrema ſiue ſint plura media ſiue vnicum: nec illa eſt vera hoc mō loquēdo de diſtantia: ꝙ vbi eſt aliud per ſe medium ibi ē alia ꝑ ſe diſtātia: niſi intelligatur aliud per ſe medium hoc eſt aliud neceſſario requiſituʒ tanquam mediū diſtantie: ſed in ꝓpoſito nō requirit' illud tanꝙ̄ aliud. Si aūt diſtantia acciperet' alio mō ꝓ dimēſiōe media inter extrema que diſtant: concedendum eēt ſic loquendo ꝙ inter latera continentis duo corpora eſt duplex diſtantia ❡ De tertio intellectu in iſto articulo. ſ. ꝙ ſi hoc corpus eſſet preſens huic loco: ſed nō modo quantitatiuo: hoc eſt non tanquam coextēſuʒ loco nec cōmēſuratum. Pōt dici ꝙ tunc ꝓprie nō haberet vbi in hoc loco: qꝛ ꝓprie vbi eſt forma ſm ſe diuiſibilis. cū ſm eam per ſe poſſet eē motus: ⁊ iō n̄ cōuenit alicui niſi diuiſibili. ⁊ per modum diuiſibilis ſe hn̄ti: corpus autem quod non coextēditur loco: ſed ē totum preſens cuilibet parti illi' loci: non hʒ moduʒ diuiſibilis in comparatione ad locuʒ: nec per ɔñs hʒ vbi proprie reſpectu eius. Extendendo tamē vbi ad talem preſentiam ſimplicem ſm quam angelus dicitur eſſe hic. ſic cōcedendū eſſet ꝙ corpus pñs ſʒ iſtū intellectū diceret' ꝓprie hr̄e vbi: nam vere eſt hic preſens non circūſcriptū. ❡ Ad argumētū p̄ncipale ſi illa maior que accipitur v̄a eſt. nō hʒ v̄itatē niſi de relatione proprie dicta. reſpectus aūt quē importat vbi non eſt talis. Iſtorum autē declaratio patet ex dictis in tractando primum intellectū in quarto argumento principali.

Queſtio. XII.

Expeditis his q̄ q̄ſita erāt d' deo. ſequunt' aliqua queſita de creaturis. ⁊ ꝑ de oīb' in cōi. deinde de q̄buſdā in ſpāli. De oībus in cōi fuit vnū queſitū ⁊ eſt iſtud. Utruʒ rei create ſit idē reſpectus ad deū vt creantem. ⁊ deum vt conſeruantē? Arguit' ꝙ nō. aliquid pōt creari ⁊ non conſeruari. igit' tn̄ pōt hr̄e reſpectū ad deum vt creantē: ⁊ non ſʒ hr̄e reſpectū ad deum vt conſeruantē. igitur non eſt idem reſpectus. ꝓbatio primi añtis. Res eo in inſtanti creationis non conſeruat'. qꝛ non indiget conſeruatione. niſi quando pōt non eſſe ⁊ de ſe tendit ad non eſſe. ſed dū creat' non pōt non eſſe nec tunc tendit ad non eſſe cuʒ tūc accipiat eſſe: nihil igitur conſeruat' niſi qd̄ manet poſt inſtans creationis ſue. ſed deus pōt aliquid creare qd̄ non maneat poſt inſtans creationis ſue. qꝛ non eſt ɔ̄dictio ꝙ tn̄modo habeat eſſe in vno inſtanti ⁊ in illo creet'. ❡ Contra. eiuſdem ſimplicis ad idem ſimplex non eſt niſi ideʒ reſpectus realis. nunc aūt dei creantis ⁊ conſeruātis eadeʒ eſt voluntas qua formaliter creat ⁊ conſeruat ⁊ ipſa exiſtia rei create ⁊ conſeruate eadem eſt. igitur reſpectus eſt idem rei create ⁊ conſeruate ad deum vt creantem ⁊ conſeruantem.

Hic ſunt tria videnda. ꝑ de eo qd̄ p̄ncipaliter querit'. ſ. ſi idem ſit reſpectus realis in creatura ad deum vt creanteʒ ⁊ conſeruantē? 2° de eo qd̄ tangit p̄mū argm̄ ſi ſimul poſſet dici res creari ⁊ conſeruari? ⁊ iſta difficultas magis tangit modū loquendi. 3° de quodam anne𝔵o quod tangit idē argumentū. ſ. ſi poſſet aliquid creari qd̄ tn̄ nō conſeruet' poſt inſtans creationis?

De primo dici pōt ꝙ idem ē reſpectus creature ad deū vt creantē ⁊ cōſeruantē: ⁊ h̄ ꝓbatur ſic. eiuſdē re ⁊ rōne ad idē re ⁊ rōne nō eſt dependētia eēntialis niſi vnica eiuſdē rōis. exiſtia autem creature permanentis eſt eadem omnino in creatione ⁊ conſeruatione. ⁊ ex parte termini eſt oīno idem re ⁊ rōne. ſ. velle diuinum ⁊ hitudo non ſolum ad creantem ſed ad ɔſeruantē eſt hitudo dependentie eēntialis ⁊ eiuſdē rōnis. igit' ⁊c. maior ꝓbat'. ſi eēnt plures dpēdētie oīno eēntiales inter extrema oīno eadem. ſicut dependentia creature ad deum vt ad efficientē ⁊ vt ad finē. tn̄ iſte vident' eſſe alterius rōnis: ſi enim eēnt eiuſdē rōnis eēnt ſibi incōpoſſibiles in eodeʒ ⁊ ſm idem: qꝛ qn̄ aliquid dependet ad aliud aliqua dependentia ſi illa ſit ſufficienter terminata nō dependet ab eo alia dependentia eiuſdē rōnis: qꝛ tūc vtraqꝫ illaꝝ ſine alia terminaret' ⁊ dependeret tali dependentia ⁊ non dependeret. ⁊ hoc dependentia ſufficiēter terminata. minor habet tres partes. p̄ma. ſ. ꝙ idē ſit eſſe rei ꝑmanētis in creatione ⁊ cōſeruatiōe. ꝓbat' qꝛ in hoc eſt differentia ꝑmanētis a ſucceſſiuo: qꝛ ſucceſſiuū dū manet ſemꝑ hʒ aliud ⁊ aliud eſſe: ſicut aliam ⁊ aliā ptē: ſed ꝑmanēs hʒ ſemꝑ idē eē nec variat' ſm partē ⁊ ptem: qꝛ tūc eſſet ſucceſſiuū: nec ſm totū ⁊ totum: qꝛ tunc in quolibet alio ⁊ alio inſtanti haberet totaliter aliud ⁊ aliud eē: qd̄ eſt abſurdum. 2a pars minoris. ſ. ꝙ velle diuinū oīno idem eſt rō terminādi hitudinem rei create ⁊ conſeruate: ꝓbat'. qꝛ velle diuinuʒ reſpectu cuiuſcūqꝫ volibilis ſemper manet idē. illud autē eſt rō prima intrinſeca terminādi qd̄ cūqꝫ extrinſecum. 3a pars minoris. ſ. ꝙ vtraqꝫ habitudo eſt habitudo dependentie eſſentialis de creatione eſt manifeſta. de conſeruatione probatur. qꝛ ad illud dependet res eſſentialiter in eſſendo quod eſt ſibi ratio habendi eſſe. talis eſt conſeruatio cauſe conſeruantis. iuxta illud Auguſtini. 4. ſuper Gen. ca. 14. Creatoris nāqꝫ po' ⁊ omnipotentis atqꝫ omnitenentis virtutis: cauſa ſubſiſtēdi eſt omni creature: que v̄tus ab eis que creata ſunt regendis ſi aliquando ceſſaret. ſimul ⁊ illoꝝ ceſſaret ſpēs. omniſqꝫ natura concideret: neqꝫ enim ſicut ſtructor edium cum fabricauerit abſcedit: atqꝫ illo ceſſante atqꝫ abſcedente ſtat opus eius. ita mundus nec ictu oculi ſtare poterit ſi ei deus regimē ſubtraxerit. hec ibi. ❡ Diceretur hic ꝙ fundamentum relationis creature ad deū vt creātem non eſt abſolute exiſtia rei create: ſed ipſa creatio paſſiua. cōſil'r fundamentum relōnis creature ad S. Bona. 2. di. 2.

deū conſeruantē nō eſt exiſtia creature abſolute: ſed
T.c.20. ipſa conſeruatio paſſiua. ꝓbaꝫ per phm. 5. meta. c.
de ad aliquid. vbi vult ꝙ relones ſcdi modi fundanꝫ
ſuper actionē ⁊ paſſionē. nunc aūt lꝫ abſoluta exiſten
tia creature ſit eadem in pmo nūc eēndi: ⁊ deīceps
tn̄ creationē paſſionem ⁊ cōſeruationē paſſionem eē
eadem nō eſt manifeſtius ꝙ̄ illud qḋ queriꝫ. ¶ Dic
dici pōt ꝙ phs. 5. met. non intelligit ꝙ actio ⁊ paſſio
ſint prima fundamenta relonū ſcdi modi: qꝛ relo ſi
manet fundamento nō manente. manet aūt relo ſcdi
modi non manente actione vel paſſione: ſicut aliq̄
manet pater non manente gnatione qḋ aūt dici re-
E lationē de 2° modo fundari ſuper actionē ⁊ paſſionē
intelligendū eſt non tanꝙ̄ ſuper fundamētū ꝓpriū
vel ſuper rōnē primā fundandi: ſed tanꝙ̄ ſup diſpo
ſitionē mediā inter fundamētū ꝓpriū ⁊ ipſam relonē
ipſa autem potentia actiua ⁊ paſſiua pōt poni funda-
mentum immediatum relonis ipſius actiōis ⁊ paſ-
ſionis. lꝫ reqraꝫ actio ⁊ paſſio media: nō vt rō fundā
di relonē: ſed vt qḋdā ꝓuium ad ꝓ vt ipſa in funda-
mēto tali fundeꝫ. ¶ Spāliter autem in propoſito nō
videꝫ concedēdū ꝙ aliqua paſſio ſit rō fundamenta-
lis huius habitudinis quā hꝫ creatura ad deū vt creā
tē vel cōſeruantē: qꝛ nūꝙ̄ ꝓprie eſt paſſio niſi qn̄ eſt
aliquod paſſum recipiens formam ab agente: qꝛ ſm
T.c.17. phm. 5. meta. Potentia actiua eſt pn̄m transmutādi
Idē. 9. me- aliud inquātum aliud: igitur potentia paſſiua eſt pn̄m
ta. t. c. 2. transmutandi ab alio. talis transmutatio non inueni
tur niſi vbi eſt paſſum recipiēs eā ab agente: in cōſer
uatione ⁊ creatione nō eſt ita. ſed totū creatū ⁊ totū
conſeruatum eſt totaliter a creante ⁊ conſeruante: nō
ſic vt aliquid eius paſſum recipiat formā ab agente.
i. Po. vbi ꝓ ¶ Dic obiciꝫ per illud Aug ii. ſuper gen. vbi vult ꝙ
ſuper ge- aer: non eſt factus lucidus a ſole: ſed ſit lucidus. alio-
neſ. cap. 19. quin recedente ſole remāeret lucidus: eque autē vl
ꝫ expreſſe ⁊ quecūꝙ̄ creatura dependere a deo in eſſe ſicut aer
aliqualr. 2. a ſole in illuminato eſſe: qḋ ipſe intelligit per lucidū
ibidē. c. 24. eſſe a ſole. igitur nulla creatura reſpectu dei eſt facta
in eſſe: ſed continue ſit in eſſe: ⁊ ꝑ ꝯñs eſſe creature ē
T.c.15. 57. in cōtinuo fieri ¶ Itē phs. 1. phyſi. dicit ꝙ aliqua ſūt
⁊ 58. in fieri que nō hñt cōpletū eſſe: ſicut ſucceſſiua: ⁊ per
D oppoſitum aliqḋ dr̄ in facto eſſe qn̄ ſic hꝫ eē completū
ꝙ nō depēdet in eſſendo ab aliquo extrinſeco. creatu
ra autem ſemper in eſſendo eque dependet a deo in
eē: qꝛ eque ſemꝑ ab ipſo per idē velle ipſius hꝫ idem
eē ⁊ ꝓ mō poſſet dici: ꝙ ꝓductio ꝑſone diuine ſemꝑ
eſt in fieri: qꝛ nunꝙ̄ iſta ꝑſona pōt hr̄e eē niſi accipien
do actualr a ꝓducente. ⁊ tn̄ eſſe perſone eſt maxime
permanens. hoc mō eſſe creature lꝫ ſit permanens:
tn̄ reſpectu dei a cuius volitiōe actuali ſemper eque
dependet ſemper eſt q̄ſi in fieri. hoc eſt actu depēdēſ
a cā dāte eē: ⁊ nunꝙ̄ in facto eſſe: hoc eſt in actu ſepa
rato ⁊ independente a quocūꝙ̄ alio: non tamen ē in
fieri nouo ⁊ nouo: ſed per oppoſitū illi eſt in facto eē
hoc eſt in eſſe completo accepto ſine aliqua nouitate
addenda.

De ſecundo articulo dico ꝙ cū iſto re
ſpectu creature hñtis eſſe
ad deū vt a quo hꝫ eē: pōt cōcurrere diuerſi reſpect⁹.
R idē eni eē qnꝙ̄ imediate ſuccedit nō eſſe oppoſito: ſi
cut in inſtāti in quo res īcipit eē: qnꝙ̄ aūt nō imedia
te ſuccedit ipſi nō eē: ſed quaſi eidē. eē vt ꝓtus hītō. ita
intelligendo ꝙ lꝫ non ſit iſte ꝑoritas in ipſo eſſe ſm
ſe: tn̄ dr̄ eē in ipſo per cōparationē ad aliud prius ſecū
coexiſt: prim⁹ reſpect⁹ qui. ſ. eſt ipſius eſſe ad nō eſſe
ꝓcedēs nō eſt realis: qꝛ nō eſt ad terminū poſitiuum

ſcdo aūt qui eſt ipſius eē ad eē idē q̄ſi ꝓexiſ vel ma-
gis cū alio ꝑoꝛi exiſ nō eſt realis: pro q̄to eſt eiuſdē
ad idē. reſpectus aūt ipſius eſſe ad cām a qua eſt: eſt
realis. igitur neuter illoꝝ dictoꝝ reſpectuū eſt idē il-
li. ¶ Cōtingit tn̄ eadē voce multa diſtincta aliqualiter 7. me. t. c. 13.
importari. ſicut ergo pōt īponi aliqḋ ad ſignificandū
dependentiam ipſius eē ad cām nō ꝓciſe: ſed vt ē cū
reſpectu ad nō eē īmediate precedēs: ⁊ ſic ſignificat F
hec vox creari vel creatio: qꝛ ibi nō tn̄ notaꝫ depēdē-
tia rei ad cām in eſſendo: ſed vltra hoc in accipiendo
tunc primo illud eſſe poſt nō eſſe: pōt ēt aliq̄ vox im-
poni ad ſignificandū illā dependentiā vt eſt cū 2° re
ſpectu. ſ. vt eſt ipſi⁹ eē ad ſe ipſuꝫ q̄ſi ꝓhabitū ⁊ ſic im
poniꝫ hec vox ꝯſeruari. vbi nō tm̄ notaꝫ depēdētia ī
eſſendo: ſed cū hoc hītudo illius eſſe q̄ſi ad idē eē vt
ꝓhitū. Pro tāto igiꝫ nō eſt veꝝ dicere de creatura ꝙ
creaꝫ ꝓprie niſi in ꝓ inſtanti: qꝛ non niſi in illo hꝫ im
mediatū ordinē ad nō eſſe ꝓcedens: nec eſt veꝝ dice
re ꝙ conſeruaꝫ niſi poſt pm̄ inſtans. qꝛ non niſi tūc hꝫ
immediatū ordinē ad ſeipꝫ q̄ſi ꝓhabitū. ¶ Propter
igitur iſtos diſtinctos reſpectus rōnis īportatos per
creari ⁊ conſeruari nō predicaꝫ vnum de re qn̄ aliud
predicaꝫ. reſpectus tn̄ ille qui eſt ad cām ſemꝑ māet
idē. ⁊ ſi iſte precise ſignificareꝫ duabus vocibus vtra
qꝫ ſil' ē predicareꝫ de eodē: ſicut ꝓ ꝙ eſt eē ab alio
dante eē. ⁊ ꝓ ꝙ eſt accipe eē ab alio ꝓciſe ſignificant
illā hītudinē non intelligēdo ibi dare vel accipere no
uitatē: nec illā importāt: qꝛ verū eſt dicere ꝙ filius ac
cipit deitatē a pr̄e ⁊ pr̄ dat ei ⁊ cōicat deitatem: ⁊ iſta
duo ſemꝑ ſimul ꝓdicanꝫ de eodē. ¶ Nec curo diſpu
tare de ſignificato huius vocis creari an per ſe ſignifi
cet reſpectum ad creatorem: ⁊ connotet reſpectum
ad non eſſe ꝓcedens. an econuerſo illum per ſe ſigni
ficet ⁊ illum cōnotet ad cām. An vtrunꝙ̄ ſignificet: ⁊
tunc nō ſignificat ꝓciſe cōceptū per ſe vnū: ſed duos
reſpectus. ⁊ vnus eſt realis: ⁊ alius rōnis: qui non fa
ciunt conceptum per ſe vnū: qꝛ qḋcūqꝫ iſtoꝝ triū dica
tur: ꝓ ſaltē ſaluaꝫ ꝙ vterqꝫ reſpectus aliq̄lr īportaꝫ.
precise tn̄ ꝑ illū qui eſt rōnis negaꝫ idem ſimul crea
ri ⁊ conſeruari.

De tertio ꝓncipali dico ꝙ non eſt ꝯdictio
aliqḋ ens tm̄mō in vno inſtan-
ti hr̄e eē. ipſuꝫ. n. inſtās raptim trāſit ita ꝙ non eſt ni G
ſi vt ita loquar inſtātaneū: vel ſi dicas inſtans ſm ſb-
ſtātiā ſemꝑ manere idē: ſi illud dicaꝫ eē ſubs mobi-
lis: cū illa ſubs non ſit per ſe termin⁹ alicuius ꝯtinui
de gn̄e q̄titatis: ſequiꝫ ꝙ illud ꝙ vocas inſtans ſm
ſubam: nō eſt terminus cōtinuās per ſe ꝑtes tpis. ſal-
tē inſtans ſm eē nō manet ſed raptim tranſit: ⁊ ita oꝫ
dicere de mutatione: ⁊ per ꝯñs de inſtanti i quod eſt
per ſe menſura mutationis. non aūt videꝫ maior ꝯdi
ctio de re ꝑmanēte ꝙ nō niſi in vno inſtāti hēat eē: ꝙ̄
de ipſo inſtāti vel mutatiōe. qꝛ ⁊ ſi res ꝑmanens poſ-
ſit hr̄e idē eē non ꝓciſe ꝑ inſtans: ſed ꝑmanſiue: ⁊ in-
ſtans vel mutatio non poſſit: tn̄ ꝑmanens totum eſſe
ſuū hꝫ in inſtāti vno: qꝛ in ꝓ diſtinguiꝫ contra ſucceſ-
ſiuum. nō eſt g̊ ꝯdictio. ſi illud eē vltra ꝓ inſtans non
hēat. ¶ Cōtra ꝓ vr̄ Ariſ̄ꝰ. 8. phyſi. vbi ait. opponunꝫ T.c.66.
inquit gnatio ⁊ cōruptio: quare ſi impoſſibile ē ſimul
mutari ſm oppoſitas. non erit autem continua mu-
tatio: ſed erit mediū ipſoꝝ tēpus. Et in fine. c. penu⁹
inconueniens videꝫ ſi factum neceſſe eſt mox corrū
pi ⁊ nullo tpe ꝑmanere. ¶ Itē. inferius in eodē. 8. vult T.c.63.
ꝙ non eſt accipe vltimū in eē ipſius corrūpendi: ſed
primum in eſſe gnandi. ⁊ cū ꝓ ēt pmum in non eſſe
corrūpēdi. ſignuꝫ indī vtriꝙ̄ cōe eſt. ⁊ ꝓ ⁊ poſteriori.

huius aũt finis: illius aũt p̄n^m res aũt ſemper poſterio
T.c.69. ris paſſionis eſt. ⁊ idem paulopoſt ipſius tp̄is in quo
fiebat factuꝫ eſt in vltimo ſigno. ¶ P. ſi res creata tã
tũmõ hẽat eẽ in inſtãti: tũc in illo verũ eſt dicere: res
iſta incipit eſſe: q2 tunc primo eſt: ⁊ ſimul verꝫ eſt dice
re res iſta deſinit eſſe: q2 tunc vltimo eſt: nunc aũt re/
pugnantia vr̃ eſſe ꝙ ſimul res incipiat eẽ ⁊ deſinat eſ
ſe. ¶ Ad p^m intẽtio p̄hi eſt ibi ꝙ ſolus motus localis
poteſt eſſe cõtinuus ⁊ ꝑpetuus ⁊ nullus alius motus
D nec ẽt mutatio. ⁊ h̃ ꝓbat. q2 oẽs alii motus ⁊ mutatio
nes ſunt ex oppoſitis in oppoſita: vt generationis. in/
quit ⁊ corruptionis eſſe ⁊ non eſſe termini ſunt. Alte
rationis aũt ꝯrie paſſiones ⁊c̃. Si igit̃ aliquis iſtoꝝ
motuum vel mutationum poſſet eſſe perpetuus ⁊ cõ
tinuus: hoc nõ eẽt ab eodẽ termino a quo ad eũdem
terminũ ad quem: q2 in motu ſic ſimplr̃ vno vera eſt
T.c.91. iſta ꝓpoſitio. 6. phyſi. mutatio aũt necꝫ vna infinita.
eſſet ergo illa continua ꝑpetuo mõ per cõtinuã refle/
xioneꝫ a termino in terminũ. puta ſi motu finito mo
uereť a calido in frigidum ceſſaret alteratio q̃tũ eſt
in iſtis terminis. niſi ſtatim eſſet reflexio a frigido in
calidũ: ſed in tali reflexione motus prior ⁊ poſterior
cum ſint oppoſiti nõ pñt cõtinuari nec facere vnum
motũ continuũ. cuius ꝓbõ eſt: q2 tunc mobile ſimul
moueret̃ motibus vel mutationibus oppoſitis. hec
ꝯſñia ꝓbat̃. q2 in motu cõtinuo verꝫ eſt dicere a p̄n^o
mot^9 ꝙ mobile mouet̃ ad vltimũ terminũ: ſicut ſi vl
timus terminus motus continui eſt calor: verꝫ eſt di
cere de mobili in p̄n^o motus ꝙ calefit. ſi igit̃ calefa/
ctio poſſet continuari frigefactioni a p̄n^o huius tota/
lis motus continui eſſet verum dicere ꝙ mobile ca/
leſit ⁊ frigeſit. ¶ Et ꝓp cõſilem rõnẽ ꝓbat ibi ꝙ non
põt cõtinuari corruptio gñationi vt ſit vna mutatio:
q2 tunc a p̄n^o mutaret̃ oppoſitis mutationibus: quia
corruptione ⁊ gñatione. Nã in q̃cũqꝫ vna mutatione
ſiue continua verũ eſt dicere ꝙ a p̄n^o mutat̃ ad vlti-
mum terminum. Ille autem eſt terminus gñatiõis
igit̃ a p̄n^o mutatur mutatione gñationis ⁊ tñ tũc per
poſitum mutat̃ mutatione corruptionis: q2 illa ponit̃
precedere vt continuanda gñationi. iſtud autem ni/
hil eſt ꝯ hoc qḋ dictũ eſt rẽ in vnico ſolo inſtãti. ſ. crea
tionis hr̃e eẽ: q2 nõ cõcedo ꝙ illi creationi poſſit con
tinuari annihilatio, vt ſit vna mutatio. q2 tunc ſm ar/
gumẽtũ p̄hi qñ creat̃ verꝫ eſt dicere ꝙ annihilatur. ſꝫ
I tñmõ ꝯcedo ꝙ creationẽ ꝯſequit̃ annihilatio. ¶ Et
ſi arguitur ꝙ tam annihilatio q̃ creatio eſt in inſtan/
ti: q2 vtraqꝫ eſt a virtute infinita que non poteſt age/
re in tempore: vt vr̃ p̄hs ꝓbare. 8. phyſi. igit̃ in ꝓpoſi
T.c.79. to vel erunt in eodẽ inſtanti: quod eſt inconueniens
p̄ho. ſ. idẽ ſic mutari oppoſitis mutatiõibus. vel erũt
in diuerſis inſtantibus. ⁊ tunc illa inſtantia erũt ime
diata: qḋ ẽt eſt incõueniẽs apud p̄hm. ¶ Ad hoc di-
co ꝙ rõ p̄hi que tacta eſt. ſ. ꝙ idẽ nõ põt ſimul muta
ri mutationibus oppoſitis ꝓbat corruptionem ſi poſ
ſe continuari gñationi: ſed cũ hoc eſt alia cõcluſio ve/
ra. ſ. ꝙ gñationẽ nõ põt īmediate ſequi corruptio. ſꝫ
illius eſt alia rõ hec. ſ. ꝙ vtraqꝫ eſt in inſtanti. ⁊ non ſi
mul in eodem: vt pꝫ: erunt igit̃ in alio ⁊ alio inſtanti
ſed non ſunt duo inſtantia ſibi immediata. ¶ Hec ꝓ
batio que eſt ſm intẽtionẽ p̄hi: lꝫ nõ ibi ponat eã nõ
4. T. 6. phy. eſt ꝯ ꝓpoſitũ nr̃m: q2 iſta res creata que non manet
niſi per inſtans creationis annihilatio eius nõ eſt ĩ iſtã
ti: ſed in tp̄e dicto inſtãti creationis: ſiquidẽ poſt iſtãs
nõ eſt aliquid in tp̄e indiuiſibilr̃ imediatũ: ſed diuiſi
biliter tali. ſ. immediatione qua ꝯtinuũ terminatũ ẽ
immediatuꝫ ſuo termino. ⁊ h̃ mõ mot^9 eſt imediat^9 vl

timo quietis: q2 poſt illud ſtatim eſt mot^9 ſicut diuiſi
bile poſt ĩdiuiſibile qḋ eſt eius p̄n^m. ¶ Cũ igit̃ arguit̃
ꝙ annihilatio eſt in inſtanti negandũ eẽt de annihi/
latione in caſu in quo loquimur: ⁊ hoc ſemper referẽ
do intentionem ad inſtãs tp̄is: ſiue in illo dicatur ꝓ/
prie eſſe creatio ⁊ annihilatio ſiue magis cum illo.
¶ Et cũ probat̃. q2 virtus infinita nõ agit in tp̄e. Il/
lam ꝓpoſitionẽ p̄hs nõ ꝯcederet niſi de virtute infini
ta nãli neceſſitate agente: q2 de alia non eſt inconue/
niens illud ad qḋ ipſe deducit. ſ. ꝙ virtus finita ⁊ infi
nita agunt in equali menſura. Theologi aũt non ꝯce
dunt deũ agere naturali neceſſitate circa creaturaꝫ.
¶ Sed nunquid tenendo deũ agere naturali neceſ/
ſitate poſſet concedi aliquid poſſe mãere tñ ꝑ iſtãs:
cum mutatio ſic tantum maneat etiam ſm philoſo/
phum. ¶ Quere reſponſionem.
¶ Ad iſtud cõſequẽter video ad eẽm. ꝙ ſi deus pro- Additio
duceret aliquid. aut ꝓduceret illḋ ſine cãis ſecũdis
qḋ p̄hi non admitterent: ⁊ tũc poſſe eẽt illud tñ du/
rare per inſtãs: ſicut ⁊ dei actio tñ per inſtans dura
ret. ¶ Si aũt ꝓduceret mediãtibus cãis ſcḋis ſic nõ
videt̃ cõcedendũ ꝙ illud poſſet tñ ꝑ inſtans durare
loquẽdo de re permanente: ſecuꝫ ẽ de indiuiſibilib^9
vt de mutatione ⁊ inſtantibus etiaꝫ ſm p̄hm que tã
tum per inſtans durant. Sed probabilius eſt ſimpli
citer in tali caſu tenere negatiuam loquendo de per
mutationibus. quere. 8. di. j. q. vltima ad finẽ. Aliorum.
¶ Ad aliã auctoritatẽ p̄hi illa requirit alium intellm
ẽt ab vtroqꝫ p̄dictoꝝ. q2 ſ. natura nihil ꝓducit vt ſtati
corrũpat̃: nec ꝙ neceſſe eſt mox corrũpi. ſicut ipſe di vide. j. ce. t.
cit: q2 natura ꝓducens ſic influit ad ꝯſeruationẽ pro/ c. 138.
K ducti ꝙ poſſit per tp̄s aliqḋ manere. ita ꝙ corrupti-/
ua vel non ſunt approximata vel non vincunt virtu/
tẽ gñantis ⁊ cõſeruantis gñatũ: q2 tunc gñans impe-
diret̃ gñeret: nec ex illo põt hr̃i aliqua impoſſibilitas
reſpectu potẽtie diuine. ſed tñ īpoſſibilitas ſm cãs
naturales inter ſe comparatas. ¶ Ad illud dico ꝙ in
gñatione ⁊ corruptione naturali corruptũ nõ hꝫ vlti/
mũ ſui eẽ: q2 tunc hr̃et q̃litates cõuenientes ſalteꝫ in
tali gradu in quo poſſent ſtare cum forma illius. ⁊ ſi
ſic: nõ ſubito abijcerent̃. nec igit̃ corrũpendũ ſubito
corrumperet̃: ⁊ ſicut corruptũ nõ hꝫ vltimũ ſui in eẽ.
ſic hꝫ p^m in nõ eſſe: q2 cũ eſſe geniti cõcurrit nõ eẽ cor
rupti: genitũ aũt in inſtãti gñationis hꝫ eẽ. q2 tũc ſola
eius eſt in materia. ⁊ hꝫ tũc p^m eſſe: q2 tũc ſola ime/
diate ſuccedit p̄uationi: ⁊ ſicut genitũ hꝫ p^m in eſſe:
ſic corruptũ hꝫ p^m in non eſſe: ſed ſi aliq̃ virtute cõſer
uaret̃ aliqḋ ens in eſſe in aliq̃ inſtãti vltio ibi tunc nõ
eẽt dare p^m non eẽ: ſic eẽt de illa creatura ꝑmanente
L que non hr̃et eẽ niſi ꝑ inſtãs. ¶ Vlr̃ aũt dico ꝙ in ſuc
cedentibus ſibi inuicẽ ſiue ſint oppoſita p̄uatiue ſiue
ꝯdictorie ſiue q̃ſi ꝯrie. q2 ambo ſunt poſitiua. nũqꝫ eſt
dare vltimũ p̄cedentis ⁊ cũ hoc p^m ꝯſñis. q2 tunc op
poſita eſſent in eodẽ inſtãti: vel duo inſtãtia imedia/
ta. ſemꝑ tñ alterꝫ eſt dare. ſ. vel vltimũ p̄oris vel p̄mũ
poſterioris. q2 diuiſibile non eſt immediatũ niſi indi
uiſibili. ⁊ ſuccedentis ſibi inuicem ſunt oppoſita im/
mediata. Cũ igit̃ illa que accipiunt non eſſe poſt eſſe
q̃dã ſunt raptim trãſeũtia q̃dã ꝑmanẽtia naturalr̃ ge
nita vel corrupta. q̃dã aũt pñt eẽ entia permanentia
virtute diuina ꝓducta vel corrupta. In p̄mis. ſ. rapti
tranſeuntibus eſt dare tam vltimũ q̃ p^m in eſſe. q2 il
lud inſtãs in quo ſolo hñt eſſe. ⁊ iõ nec eſt dare p̄muꝫ
nec vltimũ in nõ eſſe: q2 tã in toto tp̄e terminato ad
h̃ iſtãs q̃ꝫ in toto tp̄e ſequẽte hoc inſtãs hꝫ nõ eẽ. In
ſcḋis aũt eſt dare p^m in eſſe ſed nõ vltimũ. ⁊ ſilr̃ in nõ

eſſe eſt dare primũ ⁊ nõ vltimũ: ſicut expoſitũ eſt pri
us ꝑ intentione phi. In aliis aũt que per virtutẽ diui
nã ꝓducunt̃ vel deſtruunt̃ põt eſſe vterq̃ iſtorũ mo/
doꝝ. Et ẽt 3° modo. ſ. ꝙ ſit ibi dare vltimũ in eẽ ⁊ nõ
ꝑmum in non eẽ: q2 illa virtus põt in quẽcũq̃ modũ
ſucceſſionis vnius ad alterũ qui non includit ↄ̃dictio
M nẽ. ❡ Ad aliud dico ꝙ icipit: dupl̃r exponit̃. vno mõ
cũ poſitione pñtis ⁊ negatione ꝑteriti. ſic. ſ. eſt. ⁊ nõ ꝑ
us fuit. alio modo per negationẽ pñtis ⁊ poſitionem
futuri. ſic nõ eſt: ⁊ erit. ❡ Simil̃r deſinit dupl̃r expo
nit̃. dico igit̃ ꝙ ſm vnũ modum exponendi veꝝ eſt
ꝙ ſimul aliquid incipit ⁊ deſinit. q2 raptim trãſiẽs in
cipit. hoc eſt: eſt ⁊ non fuit. ⁊ deſinit eſſe: hoc eſt: eſt ⁊
non erit: vbi vtrobiq̃ affirmat̃ eſſe: ⁊ negationes iſte
hinc ⁊ inde. ſ. non fuiſſe ⁊ nõ foꝛe nõ ſunt oppoſite: ꝑ
ciſe aũt repugnantiam importãt incipe ⁊ deſinere
ſm iſtos intell'ſ in q̃bus eſt aliq̃d idẽ affirmatũ ⁊ ne/
gatum: vel oppoſita aliqua includunt̃.

Ad pꝛimũ argumẽtũ ꝑncipale pʒ ex 2° ar
ticulo ꝑncipali: quo mõ ꝑmũ
aĩs eſt verũ. ſ. ꝙ aliq̃d põt creari ⁊ nunq̃ conſeruari.
hoc enim eſt tñmõ ex rõne alterius ⁊ alterius reſpe
ctus ĩportati in hoc ꝙ ẽ creari ⁊ cõſeruari. ſ. reſpect⁹
N od oppoſitũ. ſ. ad nõ eẽ ꝑcedẽs q̃ñtũ ad creationem ⁊
ad ĩꝑminet eẽ vt ꝓhi'tũ q̃ñtũ ad ↄ̃ſeruationẽ. qui duo
reſpectus ſunt tñ reſpect⁹ rõnis. ꝑm⁹ eſt reſpect⁹ ne
gatiuus: q2 ad nõ eẽ: ⁊ nullus talis eſt realis. ſecũdus
eſt eiuſdẽ ad idẽ ꝓhabitũ: ſicut ꝑmus ad idẽ eſſe non
habitũ. nõ eſt aũt verũ rõne reſpectus ad cãm. Et cũ
infert̃ igit̃ põt hñe reſpectũ ad deũ creantẽ. ⁊ tñ nũq̃
hñe reſpectũ ad deũ cõſeruãtẽ cõcedi põt ſi vniformi
ter accipiat̃. hoc eſt ꝙ deus nunq̃ dicat̃ ↄ̃ſeruare il
lud q̃ñtum ad totũ qð importat̃ ꝑ cõſeruare. ❡ Si ãt
intelligatur ꝙ nunq̃ hẽbit ad deuʒ reſpectũ illũ quẽ
ĩportat h̃ qð eſt cõſeruari a deo qui eſt reſpectus de
pendentie ad cãm in eẽndo: neganda eſt ↄ̃ñtia: q2 ⁊ ſi
nun q̃ hẽat reſpectũ dependẽtie cũ illo alio qui eſt q̃
ſi ſucceſſionis ad ſeipſum. tñ illum qui eſt dependen
tie neceſſo hẽbit: ⁊ tunc in vltimo ↄ̃ñti nõ põt plus cõ
cludi niſi ꝙ totũ qð importat̃ per illũ terminũ creari
nõ eſt idẽ toti: qð importat̃ ꝑ conſeruari. ſ. duplex re
ſpectus hic duplici reſpectui ibi. qð verũ eſt: q2 lʒ ille
qui cõiter vtrobiq̃ ĩportat̃ ſit oĩno idẽ. tñ alter qui ĩ/
portat̃ in hoc qð eſt creari alius eſt ab illo altero qui
ĩportat̃ ꝑ hoc qð eſt conſeruari. Qõ. XIII.

De creaturis in ſpeciali tñmõ q̃re
bat̃ de creatura viuẽte ſ. h̃ vita ſenſitiua
vel intellectiua. Et erat qð cõis oĩ viuẽ/
ti hac vita vel illa ⁊ erat iſta. Utrũ actus
cognoſcẽdi ⁊ appetẽdi ſint eẽntial̃r abſoluti: vel eẽn
tialiter relatiui: Arguit̃ ꝙ relatiui. q2 talis act⁹ nõ ꝑt
ĩtelligi niſi coĩtelligẽdo terminũ. abſolutũ aũt põt in
telligi nõ cointelligẽdo aliq̃d in rõe termini. igit̃ ⁊c̃.
ꝑma ꝓbat̃. q2 nõ põt intelligi ꝙ ſit viſio niſi ſit alicu/
ius viſibilis vel obiecti. minoꝛ de ſe' eſt manifeſta.
❡ Contra. talis actus eſt q̃litas. oĩs aũt q̃litas eſt foꝛ
5. phyſi. t. 5. ma ſimpl̃r abſoluta: q2 gña ſunt ĩpermixta. ğ ⁊c̃.
t. 10. ⁊ 14. meta. ⁊ in themiſtio ⁊ Boetio. **Queſtio** iſta nõ q̃rit de actu terminato ad
cognitionẽ tãq̃ ad terminũ q̃. ſ.
A actu ꝓducit̃ vel educit̃ vel inducit̃ ipſa cognitio: ſed
querit de actu cognoſcẽdi: q̃. ſ. eſt ipſa cognitio actua
lis: ita ꝙ iſte actus ſi dicat̃ actio nõ intelligit̃ ꝙ ſit de
gñe actionis: q2 ipſa eſt ſemꝑ ad terminũ aliquẽ acci
pientẽ aliquo mõ eſſe ꝑ ipſam actionẽ: ſʒ intelligit̃ ꝙ
ſit actio h̃ eſt opatio qua agẽs tãq̃ actu vltimo perfi/
cit̃. Et breuiter ad cautius loquẽdũ in tota iſta q̃õne
intelligit̃ hoc nomẽ actio ꝓ actione de gñe actionis.
que. ſ. eſt actio ꝓductiua: vel ſaltẽ aliquo mõ faciens
ad eẽ termini per ipſam ponendi. ⁊ h̃ nomen opatio
intelligit̃ pro actu intrinſeco quo ipſum opans ꝑficit̃
vltimate. ❡ Itẽ lʒ qð gñal̃r poſſet intelligi de reſpe/
ctu ad obiectum vel ſubiectũ: tñ argumẽta vidẽt̃ re/
ſtringere eã ad ꝑm intellectũ. ❡ Eſt igit̃ intellect⁹ q̃õ
nis ꝑ tractãdus iſte. An actualis cognitio ſit eſſentia
liter relatiua ad obiectuʒ cognitum ⁊ ſil̃r de actuali
appetere. ❡ Ubi tria ſũt videnda. ꝑ ꝙ in oĩ intelle B
ctione ⁊ gñal̃r opatione q̃cunq̃ de qua loquimur eſt
aliq̃ entitas abſoluta. 2° q̃l̃r illð abſolutum hẽat ali/
quaʒ relõnẽ ad obiectum ſibi annexã. 3° an illa relõ
ſit actui iſti eſſentialis.

Pꝛima cõcluſio ꝓbat̃ tripl̃r. ꝑ
ſic. vltima perfe Quẽ ockam
ctio ſube viue non eſt ſola relõ: opatio ẽ hmõi ꝑfectio q̃libe. 1. q. 18.
ſube viue qua nata ẽ operari. puta viuentis vita ſen/ C
ſitiua vel intellectiua. igit̃ opatio non eſt ſola relatio.
igit̃ ⁊c̃. maioꝛ ꝓbat̃. q2 ſola relatio nõ ſumme appeti
tur appetitu naturali ⁊ electiuo nature ꝑfectiſſime ap
petẽtis: ſed vltima ꝑfectio nature viuẽtis a tali natu
ra ſumme deſiderat̃ deſiderio naturali: de q̃ intelligi
põt illud Aug. 13. de tri. c. 4. Beati oẽs eẽ volum⁹ ꝙ c. 8.
ſemꝑ veꝝ eſt: ſiue de btitudine actu cogitem⁹ ſiue ñ.
⁊ tñ ſine actuali cognitiõe ñ eſt in nobis actuale velle
voluntatis. ❡ Ibidẽ ẽt vult ꝙ q̃cq̃d aliud q̃ſq̃ laten
ter velit ab hac voluntate cõi non recedit. deſiderat̃
ẽt ſummo deſiderio electiuo volũtatis bene diſpoſi/
te. Minoꝛ ꝓbat̃ ẽt ꝑ phm. 1. ⁊. 10. ethi. vbi vult ꝙ feli C. 9. ⁊ inde
citas que eſt finis vltim⁹ nature intell'ualis. ⁊ per ↄ̃ñs Cõ. 7. ⁊. 8. ⁊
ſumme deſiderabilis: eſt opatio optima. vel cõſiſtit ĩ inde.
opatione optima. ❡ Idẽ vult. 12. meta. c. 6. vbi õ do T. c. 51.
loquens dicit. ꝙ ſi non intelligat quid vtiq̃ eſt ſigne
⁊ ſtatim poſt. ſi non eſt hic qð ſua intelligentia ſed po
tentia. non eſt vtiq̃ optima ſuba. per intelligentiam
intelligit actualẽ intellectionẽ. nã ad ꝓbõnẽ dicte cõ
ſequentie ſtatim ſubdit. per intelligere enĩ ei honora
bile ineſt. ❡ Idẽ hr̃. 9. meta. c. 7. vbi vult ꝙ actus eſt T. c. 13. ⁊. 15.
prioꝛ potentia nõ ſolũ tpe ⁊ rõne ſed ẽt ſuba: h̃ eſt ꝑfe
ctione. vñ in ꝓbõne illius mẽbri ꝙ actus ꝑor eſt ſuba
exẽplificat ipſe vt vir puero ⁊ hõ ſpermate. ⁊ ↄ̃clõneʒ T. c. 15.
ſic intellectam ibi ꝓbat: q2 gřa actus tanq̃ finis ſunt
alia ordinata ad actuʒ ſicut declarat ibi in multis exẽ
plis. ❡ Sil̃r auctoritates multe de fine vltimo ⁊ ſum
me deſiderabili qui eſt btitudo ſiue dicãt de cogni/
tõe ſicĩ illa Aug. viſio eſt tota merces. ſiue loquant̃ de 1. tri. c. penl.
dilectione. ſicut de doctrina xp̃iana. ſumma merces
eſt vt ipſo perfruamur. ſaltẽ in h̃ oẽs conueniunt ꝙ ſi
nẽ vltimũ ⁊ maxime deſiderabilẽ dicũt eẽ opatiõem
vel in opatiõe conſiſtere. ❡ 2° ꝓbat̃ concluſio ꝑnci/
palis ſic relõ ꝓprie dicta ñ ẽ noua ſine nouitate alicu D
ius abſoluti prioris. ⁊ hoc in ſubiecto vel in termino:
operatio aũt põt eſſe noua ſine nouitate cuiuſcũq̃ al/
terius prioris abſoluti in ipſo operante. ſine ẽt cuiuſ/
cũq̃ alterius abſoluti nouitate in termino. igit̃ oper/
ratio nõ eſt ꝑciſe relõ ꝓprie accipiẽdo relõnẽ. igitur
⁊c̃. maioꝛ ꝓbat̃. tũ ꝑ phm. 5. phyſi. vbi negat motum T. c. 10.
in ad aliquid. ⁊ expꝛſſius in. 7. vbi vult ꝙ ad virtuteʒ T. c. 17.
⁊ malitiã nõ eſt alteratio: q2 ſunt ad aliq̃d hec autem T. c. 17.
que ad aliquid neq̃ ꝑationes ſunt: neq̃ ꝑatio eſt
ipſorum neq̃ alteratio oĩno. hec ille. tũ per rõneʒ: q2
relõ ꝓprie dicta neceſſario ſequit̃ extrema ſil' poſita:
⁊ ita nõ põt eẽ noua ſine nouitate alicuius extremi.
minoꝛ ꝓbat̃ q̃ñtũ ad ꝑmam ꝑtem: q2 illud qð erit de

E potētia accñtali ad actū non recipit aliquam formam
nouā priorem ipſa opatione q2 tūc nō fuiſſet prius in
po^a accñtali ſed eēntiali. 2ª pars minoris eſt maniſe/
ſta. pz enī q nihil abſolutū aduenit viſibili. qñ vide
tur actu nec intelligibili qñ intelligit actu. ⁊ conſimi
liter de aliis ℭ P. ois relo realis fundamentū ſuū
primū vel rōnē fundandi primā neceſſario ɔſequit
vel cōcomitat. ⁊ hoc poſito termino. nūc aūt ipſā po/
tētiam opatiuā nō neceſſario cōcomitat relo actualis
ad obiectū. igit ipſa po^a non eſt prima rō fundādi ta
lē relonē. igit ſi ponat aliqua relo actualis opantis ad
obiectū oporteret dare ſibi pro fundamēto vel rōne
fundādi prima aliqd poſterius ipſa po^a. ⁊ quaſi me/
diū inter ipam potētiā ⁊ illā relationē. tale qd non vr
poſſe poni niſi ipſa opatio: nūc aūt illud qd ē primū
fundamentum relonis vel prima rō fundandi eam:
aut eſt abſolutū iuxta illud. 7. de tri. c. p. Oē qd relati
ue dr eſt aliqd excepto relatiuo. aut ſaltem nō eſt pre
ciſe illa relo cuius eſt fundamētū vel rō fundādi. igit
operatio non eſt preciſe relatio opantis ad obiectū. ⁊
pari rōne opatio nō eſt pciſe aliq relo. ℭ Ex hac con/
cluſione ſic phata ɔcludit vlterius ppoſitū ſic. ſi hec
operatio eēt pciſe reſpectus: tūc eēt relo. q2 reſpect^9
quem phs concedit aliquo mō conuenire operatiōi
eſt proprie de gñe relonis. ⁊ pertinet ad 3^m modū re
T.c.20. latiuoz: vt pz ex. 5. meta. cum igit operatio nō ſit pre
ciſe relo vt pbant rōnes iam poſite: ſequit q non ſit
preciſe reſpectus. ⁊ per ɔñs eſt ibi aliq entitas abſo/
luta qd eſt ppoſitum in iſto articulo.

De ſecundo articulo pncipali tria ſūt
videnda. p arguitur q in
opatione neceſſario eſt aliq relo realis ad obm. 2° di
F ceē qlr hoc ſit intelligendū. 3° videbit de rōnibus ad
iſtud pbandū poſitis. Primū oñdit tripl'r. ⁊ hoc co2
ridenter triplici pbationi poſite in p arti p ex ratiōe
perfectionis que fuit mediū in prima rōne. arguitur
ſic. vltima ⁊ ſumma pfectio nature opatiue nō pōt eē
ſine reali relone ad obiectū pfectiſſimū circa qd ipſa
nata eſt opari. opatio autē eſt ſumma perfectio talis
nature. igit ⁊c. maior pbat. q2 ſi ſumma pfectio natu
re viue diceret aliqd vt ē ad ſe: ipſa ſuba rei h mō eēt
ſumma perfectio. q2 ſuba eſt pfectior quocūq ſuo ac
cidēte ſm Ariſt. 7. meta. Si igit concedat beatitudi
T.c.4. nem creature eſſe accñs illi nature btificabili. ⁊ cum
hoc ſūmā eſſe eius pfectionē h nō pōt pōi vt ē aliqd
ad ſe: ſed pciſe inqñtū cōnectit ſiue cōiungit fini vltio
ſimplr. ſ. obiecto extrinſeco qd per ipm attingit. ipſa
igit relo ad ipſum obiectū eſt formalis rō pp quā bea
titudo dr ſumma perfectio. ℭ Cōfirmat h per illud
Aug. 13. de tri. c. 5. vel. 15. vbi aliis diffinitionibus bti/
tudinis reprobatis concludit quaſi p va diffinitiōe.
Btūs igitur nō eſt niſi qui hz oia que vult ⁊ nihil ma
li vult. ℭ Ex hoc arguit qñ in cōcretis eſt predicatio
per ſe. primo modo ſequit q abſtractū predicat d ab
G ſtracto: pz in exēplo albū eſt coloratū per ſe p. ⁊ p ɔñs
Ut idē phus 4. topi. c. 15. non rōne ſubiecti: ſed rōne forme: ⁊ iō hec eſt vera. al
bedo eſt color. igit ſi hec eſt vera. p modo beatus hz
qcqd bene vult. ſequit q beatitudo eſt (vt ita dicā)
habitio cuiuſcūq bene voliti. nunc aūt habitio vl hre
vr per ſe importare relonē. ℭ P. iuxta 2^m mediū. ſ.
de nouitate abſoluti arguitur ſic. Ad formam abſolu
tam nouā pōt eſſe per ſe mutatio. Ad opationē. puta
intelligere vel hmōi nō pōt eē per ſe mutatio. igit ⁊c.
maior pbat. q2 forma abſoluta pōt acquiri ſubiecto
nō tm per accñs. ſ. ad acquiſitionē alteri^9: ſed per ſe p
pria acquiſitione: q2 pōt p per ſe ſuccedere ſue pprie

pnatiōi. minor pbat per phm. 7. phyſi. dicētē. neq3 T.c.20.
in intellectiua pte ale eſt alteratio: ſciens enim maxi
me ad aliqd dr. ⁊ multa ibidē tā in lra phi q in ɔmē/
to vident eſſe ad hāc intētionē. ℭ P. iuxta 3^m mediū
. ſ. de diſtinctione relonis ⁊ fundamenti eius arguit
ſic. In cuius ſubſtātia eſt relo illud non eſt aliqd ab/ D
ſolutū. ſed in 3° modo relatiuoz in ſubſtātia vni^9 ex/
tremi. ſ. mēſurati eſt relo. opatio eni refert ad obm il
lo tertio mō. igit ⁊c. maior pbat. q2 abſolutū nō iclu/
dit in ſua rōne eēntiali relatiuū: q2 tunc eēt per ſe ad
alterū per illū reſpectū incluſū: ⁊ eēt per ſe nō ad alte
rum ſed ad ſe: q2 ponit abſolutū. minor pz per cōmē
tatorem. 5. meta. vbi vult q in tertio mō relatiuorū Cō.20.
relo eſt in ſubſtātia alterius extremi tm: ſicut in rōne
intellectus ⁊ nō in rōne intellecti vel intelligibilis. re
latio inquit non eſt in ſubſtātia intellecti: ſicut eſt i ſb
ſtātia intellis. igit ⁊c. Ibi ēt illud vbū phi idē bis dice
ret. exponit ſic. intellect^9 nō refert ad intelligentē: ſz
ad intellectū: q2 ſi ita eēt tunc intellectus conſtituere
tur p intelligentē. ⁊ vr eſſe econuerſo: ex quo ſeque/
ret q illud qd cōſtituit per aliud cōſtituat illud ſicut
ipſe arguit q intellectus ſi diceretur ad intelligētem
conſtitueret per ipſum: ita intelligit q cōſtituit per
intelligibile ad quod dr: non aūt conſtitueret per il/
lud: ſi eēt in ſe aliquod abſolutum

Circa ſecundum in iſto articlo
diſtinguo de 3
opatione: ⁊ eſt diſtīctio manifeſtior in actu cognoſcē
di. pōt tñ poni forte in actu appetēdi: aliq g cognitio ē
p ſe exñtis ſicut que attigit obm in ſua ppria exñtia
actuali. Exēplū de viſione coloris ⁊ cōiter in ſenſatio
ne ſenſus exterioris Aliq ēt eſt cognitio obiecti ñ vt
exñtis in ſe: ſed vel obm nō exiſtit: vel ſaltē illa cogni
tio nō ē eius vt actualr exñtis. Exēplū: vt imaginatio
coloris: q2 cōtingit imaginari rem qñ nō exiſtit ſicut
qñ exiſtit. ℭ Cōſilis diſtinctio pbari pōt in cognitiōe
intellectiua h pbat. p q2 pz q aliq pōt eē intellectio
nō exñtis. aliq ēt pōt eē obiecti exñtis vt exñtis: quia
talē hēbit btūs de obiecto btifico: aliodn poſſet aliqs
eē btūs in obiecto. eſto p impoſſe q ipm nō eēt exñs:
de quo dr hre clarā viſionē ſiue facialē pp h q actus
eius cognoſcendi tēdit in illud vt in ſe pñs in ppria
exñtia actuali. ℭ 2° pbat idē. q2 qcqd eſt perfectiōis
in cognitione magis poteſt competere cognitioni i/
tellectiue q ſenſitiue. nunc ēt poſſe attigere obiectū
in ſe realr pfectionis eſt: vbi non vileſceret po^a attin
gentis pp imperfectionē obiecti. g intellis pōt hre ac/
tum q ſic attingat obm in ſua reali exñtia: ſaltē illud
obm qd eſt nobilius tali intellectu vel eque nobile.
Et ſi cōcedat de intellectu nro ipm. ſ. poſſe hre talē
actum cognitionis quo attingat rē vt exñtē in ſe: pari
rōne pōt h cōcedi de quocūq obo: q2 intellect^9 nr ē
potētialis reſpectu cuiuſcūq intelligibilis ℭ Cōtra
iſtam diſtinctionē arguit p per hoc q intellect^9 nr in
cognoſcēdo abſtrahit ab hic ⁊ nunc. ⁊ pari rōne ab oī
ɔditione exñtis vt exñtis. igit nō cōpetit ſibi aliqd p
ſe intelligere vt exñs. ℭ P. ſi ſint due tales itellectio
nes poſſibiles intellectui nro. tunc pari rōne eiuſdē
obiecti poterunt eſſe due tales. ℭ Quero tūc quō di/ 5. meta. t. nō habente cōmentum.
ſtinguerentur. non numero tm: q2 duo accñtia eiuſ/
dem ſpēi nō pñt eē in eodē ſubiecto ſil nec ſpē: q2 ſi/
ue act^9 cognitiōis accipiat ſpēm a po^a ſiue ab obiecto
cū hic ſit eadē po^a ⁊ idē obm. non poterit poni diffe/
rētia ſpecifica. ℭ Ad p^m illoz dici pōt q diſtinctio q
ponit cōiter inter cognitionē intellectiuā ⁊ ſenſitiuā K
ex parte obiecti: puta q intelligimus vlē: ſentim^9 ſin·

gulare ⁊ quecunq; diſtinctio alia iſti conſimilis non debet intelligi tanquã inter potentias diſperatas ex equo: ſicut eſt diſtinctio viſus in vidẽdo colores: ab auditu in audiendo ſonos: ſed debet intelligi diſtinctio intellectus a ſenſu ſicut potẽtie ſuperioris cognitiue ab aliqua cognitiua ſubordinata ſibi ⁊ per conſequens ꝙ potentia ſuperior põt cognoſcere aliqđ obiectum vel ſub aliqua rõne qđ obiectũ: vel ſub q̃ rõe potẽtia inferior nõ põt cognoſcere. nõ tñ oꝫ econuerſo ꝙ inferior poſſit aliqđ obiectũ vel ſub aliq̃ rõe cognoſcere qñ ſupior poſſit etiã pfectiori mõ obiectum illud cognoſcere: ⁊ ſub eadẽ rõe cognoſcibilitatis ex pte obiecti: ⁊ ſic pt concedi ꝙ intellect⁹ poteſt cognoſcere obiectũ nõ vt hĩ ⁊ nũc: qꝛ ſub rõne quiditatiua abſoluta. ſenſus aũt non pt ſic cognoſcere obiectũ qꝛ eſt virtus limitata ad cognoſcendũ ipſum ſub ratione exiſtis: ſed nõ pp hĩ intell's determinaẽ ad cognoſcendũ obiectũ ſub modo oppoſito: qꝛ indifferens ẽ ad cognoſcẽdũ ipm ſub vtroq; mõ. ¶ Ad 2m concedi põt ꝙ ſint due cognitiões eiuſdẽ obiecti ſimul: ſic ꝙ non diſtiguaẽ obiectũ ab obiecto: ſicͭ eẽntia ab exiſ-
L tia: qꝛ lꝫ inter iſta ſit aliqua diſtinctio obiecti. tñ non ſufficiens ad ppoſitũ: qꝛ ẽt ipſa exiſtia poteſt cognoſci cognitione abſtractiua. ſicut eniꝫ eẽntiã ſic exiſtiã poſſum intelligere lꝫ non ſit realr extra intellectum. dicenẽ igiẽ cognitiones diſtincte: ⁊ hoc ſm ſpẽm pp ratiões formales motiuas hincinde: qꝛ in cognitiõe intuitiua res in ppria exiſtis eſt per ſe motiua obiectiue: in cognitione aũt abſtractiua eſt per ſe motiuũ aliquid in quo res hꝫ eẽ cognoſcibile: ſiue ſit cã vtualiter continẽs rem vt cognoſcibilẽ: ſiue ſit effectus puta ſpẽs vel ſilitudo repñtatiue cõtinens ipm cuius ẽ ſilitudo. ¶ Iſta diſtinctiõe act⁹ cogſcẽdi ſuppoſita pt dici ꝙ pm⁹. ſ. q̃ eſt rei exiſtis in ſe neceſ̃o hꝫ annexam relõnẽ realẽ ⁊ actualẽ ad ipſuꝫ obiectũ ⁊ ratio eſt: qꝛ non põt eẽ talis cognitio niſi cognoſcẽs hẽat actualr ad obiectũ talẽ habitudinẽ que neceſſario reqͥrit extrema in actu. ⁊ realr diſtincta: ⁊ q̃ ẽt naturã extremorum neceſſario oſequiẽ. ¶ In ſpãli aũt vr eẽ duplex
M relõ actualis in iſto actu ad obiectũ. vna põt dici relatio menſurati vel verius menſurabilis ad menſurã. Alia põt dici relõ vnientis formalr in rõne medij ad terminũ ad quẽ vnit: ⁊ iſta relõ medij vnientis ſpãli/ ori noie põt dici relõ attingentie alterius vt termini vel tendentie in alteꝝ vt in terminum. ¶ Iſta autẽ diſtinctio duarũ relõnũ. ſ. mẽſurabilis ad menſuram ⁊ attingentie ad terminũ ſatis vr eſſe maĩfeſta: quia vtraq; ab altera ſeparí põt ſicut in eſſentijs ſuperior
5.li.6. met. hꝫ rõnẽ menſure reſpectu inferioris: nec tñ ſemp ſuperior hꝫ reſpectu ſupioris relõnem attingentie de qua loquimur. Actus ẽt volũtatis vl' intellectus totaliter cãntis obiectũ. vr hrẽ relõnẽ tẽdẽtie reſpectu eius vt termini intellectionis vel volitionis: ſiue iſta relõ ſit realis ſiue tñ rõnis: non tñ talis intellectio vel volitio habet reſpectu talis obiecti relõnem menſurabil' ſed magis relõnẽ mẽſure. ¶ De pͣ relõne. ſ. menſura-
12 meta. T.c.20. bilis loquitur Ariſt. 5. meta. ꝙ illa ppͥie ptiet ad tertium modũ relatiuorum. vbi ſciendũ eſt ꝙ aliquid
N menſurari eſt intellectum de eius q̃titate determinata p aliud certificari: ita ꝙ mẽſurari iportat reſpectũ ad intellectũ cui ſit certitudo: ⁊ ad menſuram p quã ſit certitudo. prima nõ eſt realis: ſicut nec ſcibilis ad ſciam: ſecũda eſt cauſati nõ in eſſe: ſed in cognoſci ad cãm in cognoſci: ⁊ hec ẽ relõ realis q̃tũ eſt ex pte dependẽtie cãti ad cãm que dependentia eſt rõne extremoꝝ: ⁊ non tñ per actuꝫ intellectus comparantis hoc ad illud: tñ qꝛ iſta hitudo dependentie nõ q̃dẽ ipſius cognitionis ad cãm cognitionis que hñ eſt realis: ſꝫ dependentie obiecti vt cogniti ad obiectuꝫ: vt p qđ cognoſciẽ eſt inter extrema nõ vt hñtia eẽ reale ſed tñ vt hñtia eẽ cognitũ: iõ iſta hitudo non eſt ſimpliciter realis nec tñ eſt ita pure relõ rõnis: ſicut eſt illa q̃ eſt vlis ad ſingulare: vel illa que eſt contradictorij ad contradictorium. qꝛ Ariſtotiles non dicit relationeꝫ in 3° mõ eẽ menſurati ad mẽſurã: ſed eẽ mẽſurabilis hoc eſt apti nati menſurari ad mẽſurã: hĩ eſt aptã natam mẽſurare: qđ ſic põt intelligi: ſicut. n. ex dictis pꝫ mẽſurari actualr eſt actualr dependere in cognoſci: ita mẽſurabile dicit aptitudinalẽ vel potentialẽ dependentiam in cognoſci: vel dicit dependẽtiã in cognoſcibilitate. vnũq̃dq; aũt ſe hꝫ ad cognoſcibilitatẽ ſicut ſe hꝫ ad entitatẽ. igiẽ per mẽſurabile intelligiẽ illud ſubſtratũ rõne cuius hoc eſt mẽſurabile. ⁊ illud ẽ en/ 12. meta t.
titas cãta vel pticipata: vt ſic in tertio mõ relatiuorũ c.4.
per hĩ qđ eſt aliquid dici vt mẽſurabile ad mẽſuram intelligiẽ dici tanq̃ dependens in entitate ad illud a quo pticipat entitatẽ: vt ſic ſit relõ ſimplr realis ex parte menſurabilis in hoc tertio mõ. qꝛ illud intelligitur ens per pticipationẽ vel imitationẽ reſpectu alterius. ¶ Ulterius ad ppoſitũ. cum aliquid poſſit multiplr pticipare pfectionem ab alio actus cognoſcendi ſic pticipatiue ſe hꝫ reſpectu obiecti: ſicut ſilitudo reſpectu cuius eſt: nõ dico ſilitudo per cõicationẽ eiuſdẽ forme: ſicut eſt albi ad albũ: ſed ſilitudo per imitationẽ: ſicut eſt ideati ad ideã. ¶ Scđs actus cogſcen-
di: qui. ſ. nõ ẽ neceſ̃o exiſtis vt exiſtis: nõ neceſſario hꝫ relõnẽ realẽ actualẽ ad obiectũ: qꝛ relõ realis actualis requirit per ſe terminum realẽ ⁊ actualẽ: tñ iſte ſecũdus act⁹ põt poni hrẽ ad obiectũ relõnẽ realẽ potẽtialẽ. ⁊ hĩ pm. ĩ de qua in pcedẽti membro dictũ eſt. ſ. menſurabilis vel dependẽtie. nõ aũt 2am. ſ. vnionis vel attingentie. põt ẽt iſta cognitio hrẽ ad obiectũ relationem rõnis actualẽ: ſꝫ illã neceſ̃o requirit ad hĩ ꝙ ſit ipſius obiecti. ¶ Sũt g̃ hic q̃tuor declarãda. pͥm ꝙ cognitio abſtractiua hꝫ relõnẽ realẽ potẽtialẽ ⁊ aptitudinalẽ. ſ. menſurabilis ad obiectũ ẽt nõ exñs. hĩ probaẽ: qꝛ illud qđ hꝫ relõnẽ actualeꝫ ad terminũ exñtẽ ⁊ q̃ꝫtũ eſt ex pte ſui ſemp vniformiter ſe hꝫ ad illum hꝫ relationem aptitudinalem ad illũ terminũ qñ nõ eſt exñs: oñatio eſt hmõi qꝛ eſt aliquid mẽſurabile p obiectum: hoc eſt aptũ natu in entitate ſua dependere ad obiectũ. hoc in ſpãli tali depẽdẽtia q̃lis eſt eius qđ ẽ ſilitudo per imitationẽ vel pticipationẽ ad illud cuius eſt ſilitudo. hec oĩa q̃tum eſt ex parte fũdamẽti eẽnt in actu ſi termin⁹ eẽt in actu. ¶ 2m. ſ. de relõne attingẽtie ad terminũ qui attigiẽ põt dici ꝙ cognitioni abſtractiue nõ cõuenit talis relõ realis potẽtialis vel aptitudinalis. pbaẽ: qꝛ non conuenit fundamento q̃tum eſt ex parte eius nec ſibi cõpeteret in actu ſi terminus poneret in actu: qꝛ terminus nõ ẽ natus p illã actũ attingi vt actu exñs. ¶ 3m. ſ. de relõne
rõnis in cognitione abſtractiua põt duplr intelligi. P
Uno mõ ſic. qꝛ terminus nõ hꝫ eẽ reale: ſed tñ eſſe ĩ intellectu tunc ad ipm nõ põt eẽ niſi relõ rõnis: qꝛ ñ põt relõ verius hrẽ eẽ q̃ terminus ad quẽ eſt: nũc aũt obiectũ qđ terminat cognitionem abſtractiuã nõ oꝫ habere niſi in intellectu. igiẽ ⁊c̃. ¶ Alius poteſt eẽ intellectus talis: actus intelligẽdi obiectũ abſtractiue põt intelligi actu reflexo. cũ enim iſta intellectio ſit ſimilitudo naturalis obiecti p obm cognitũ: põt ille cognoſci reflectendo. ⁊ intell's ſic cognoſcẽs iſtã cognitionẽ põt cõparare ipſam ad obm. ipſa aũt ſic compa/

ſita per actū intellectus refert̄ reſonē rōnis. ¶ Inter
iſtas duas relationes rōnis vna eſt differentia. nā 2ª
ſicut pōt eſſe obiecti nō exiſtis: ſic pōt eſſe cognitiōis
non exiſtis. ſi tn̄ illa cognitio ſit intellecta ⁊ per intel-
lectum compata. pma aūt relo nō pōt eſſe niſi actus
exiſtis: ⁊ nō vt obiecti cogniti per aliquē actū reflexū
nec per intellectuʒ comparati. ¶ Ex hac dr̄ia ſequit̄
alia. ſ. ꝙ 2ª relatio eſt rōnis ꝗtuʒ eſt ex pte vtriuſqʒ
extremi. Prima ꝗtū eſt ex pte obiecti eſt rōis: ꝗtuʒ
aūt eſt ex pte actus eſt realis: qꝛ vr̄ ſequi naturā actꝰ:
⁊ nō tn̄ cōpetere illi actui in obiecto intellecto vł cō
parato. ¶ Contra hoc. ens reale non requirit tāq̄ ad
naturā eius ꝯ͞ns vel cōcomitans aliqḋ non reale. igit̄
actus cognoſcēdi realis nō hʒ reſonē rōnis ꝯ͞ntē ipm
ex natura ſui. ¶ Rꝰ per actū cognitionis obiectū hʒ
eſſe cognitū: ⁊ iō pōt naturā actus ſequi aliq̄ habitu-
do q̄ ſit ad obiectū vt hn̄s tale eſſe ¶ Ex h̄ pʒ quartū
gūo. ſ. relo rōnis nečio concomitat̄. qꝛ hoc vez eſt de
pma reſone rōnis. nā ſine ſcḋa poſſet cognitio ipſa eē
ſicut actꝰ rectꝰ ſine reflexo ꝯ͞nte. ⁊ multo magis poſ-
ſet obiectum terminare actū illū abſqʒ hoc ⁊ hr̄et re-
lationē rōnis ad actū. ſcḋa cōtingenter cātur poſt ac-
tum intellectionis recte. igit̄ non fuit in obiecto ne-
ceſſaria rō terminandi illum actum.

Nunc tertio in iſto articulo vidēdū ē ad argumēta facta in pri-
ma pte huius articuli p ꝗto videnf̄ minus cōclude
re. ¶ Ad pᵐ cōcedo ꝙ opatio que eſt vltima pfectio
nature opantis nečio hʒ annexā reſonē. puta ſi loqua
mur de opatione btīfica hoīs vel angeli. iſta neceſſa
rio eſt exiſtis vt exiſtis. qꝛ ſi ſit cognitio eſt intuitiua:
ſi ſit volitio eſt nečio cōcomitās intuitionē: ſed cum
dr̄ ꝙ ipſa eſt vltima pfectio pciſe inq̄tū cōnectit cuʒ
obiecto. dico ꝙ vltima pfectio pōt itelligi vel aliq̄ ſū- a
ma pfectio per ſe vna. vel pfectio integrata ex illa ⁊
oībus neceſſario cōcomitātibus ꝓ mō dico ꝙ opatio
eſt vltima pfectio: ⁊ eſt ſimplr̄ pfectioꝛ q̄cūqʒ cōcomi
tāte ipſam: ēt illa reſone quā formalr̄ iportat conne-
xio: qꝛ ſi poſſem hr̄e opationē beati ſine illa reſone eſ
ſem btūs: nō aūt eēm btūs ſi hr̄em reſonem ſine ope
tione. Iſtud pʒ de btītudine dei que formalr̄ cōſiſtit
T.c.51 in opatione ſm illud phi. 12. meta. vbi de eo loquēs
ait. Si non intelligat qḋ eſt inſigne ⁊ venerabile: ſed
ſe hʒ quēadmodū ſi dormiens: ſiue intelligit: ⁊ nō eſt
hoc qḋ ſua intelligentia. ſ. actualis intellectio nō eſt
vtiqʒ optima ſubſtātia. ⁊ pbat ꝯ͞ntiam. p intelligere
enim ei honorabile ineſt: ⁊ tn̄ btītudo eius nō requi
rit reſonē rōnis inter opationē ⁊ obiectū: qꝛ ſi poſſit
intellectus eius cōparare actū ſuū ad obiectū: tn̄ iſte
cōparatio ſiue relatio rōnis nō includit̄ in ipa opatio
ne que opatio ſm ſe eſt btīfica. nō enim vr̄ rōnabile
ꝙ magis deus ſit btūs formalr̄ aliq̄ opatiōe includē-
te relationē rōnis ꝗ̄ btītudo angeli includat aliquaʒ
talē relationē. btītudo tn̄ creata neceſſario reqrit re-
lationē ad obiectū. ſed realē: ⁊ h̄ qꝛ nō pōt hr̄e maio-
rē vnitatē cū obiecto ꝗ̄ vnitatē reſonis. opatio aūt di
hʒ cū obiecto verā vnitatē ⁊ idētitatem: ⁊ iō ibi nulla
requirit̄ relo ad hoc vt ipſa ſola ⁊ abſoluta ſit plene
btīfica. ¶ In hoc pʒ vna excellētia btītudinis diuine
ſup creatā: qꝛ illa vt abſoluta eſt plene vltimū bonuʒ
eius. btītudo creata nō eſt vltimū niſi cum relatione
annexa. Qn̄ igit̄ dr̄ ꝙ eſt vltima perfectio inquantū
pciſe cōnectit cum obiectū. R̄ eduplicatio iſta poteſt
intelligi fieri vel rōne reſonis vel rōne fundamēti p
ximi. ꝓ mō negādū eſt. qꝛ ipſa formalis rō relationis
non eſt ſibi rō ciudi vltimā pfectionem. 2ᵒ modo cō-
cedendū eſt ꝙ inquātū cōnectit hoc eſt inq̄tū eſt fū-
damētū primū cōnectēs: ſic ē pfectio vltima. ¶ Per
idē pʒ ad illā cōfirmationē. Btūs eſt qui hʒ ⁊c. ſi eniʒ
habere intelligat̄ ibi iportare reſonē: tunc vel eſt de
ſcriptio per illud qḋ neceſſario cōcomitat̄ opationē
beatificam. vel hoc nomē btītudo non iportat pciſe
abſolutū: ſed cū reſpectu ad obiectū. Si aūt per hr̄e i
telligat̄ operatio q̄ obiectū hʒ: iuxta illud Auguſtini.
83. q. q. 35. habere deū nihil aliud eſt niſi noſce: tunc
hr̄e btīficū non importat per ſe reſonē. ſed illa tn̄ mō
cōcomitat̄. ¶ Cōtra h̄. non eſt ꝯ͞dictio abſolutū ſepa-
ri a reſone ſicut prius a poſteriori: ⁊ maxime qn̄ nō ē
relatio dependentie eēntialis. igit̄ ſi operatio beati-
fica ſit abſoluta poſſet per potentiam diuinam ſepa-
rari a relatione illa: ⁊ tunc eſſet btūs: non tn̄ ꝯ͞nectus
obiecto. ¶ P̄. poſterius generatione eſt perfectiꝰ ſm
phum. 9. meta. ſed relatio ſi eſt aliud ab operatione T.c.15.
abſoluta eſt poſterioꝛ gnātiōe. igit̄ ⁊c. ¶ Ad pᵐ alibi.
¶ Poteſt dici ſicut etiā in. 4. di. 49. hoc. dicit. ꝙ licʒ Additio
btītudo nō includat eēntialr̄ reſpectū attingētis ad
obiectū. neceſſario tn̄ reqrit vt ſit pfecta ⁊ completa
btītudo. ideo hn̄s operationem illam ſine tali rela-
tione non eēt vere ⁊ cōplete btūs. Quere in. 4. diſt.
10. q finali. ⁊ hic. ſ. diſtinguēdo de vltima perfectio-
ne ad illud argumentum.
¶ Ad ſecundum illa ꝓpoſitio phi debet intelligi pro- Aliorum
cedendo in eodem ordine: qꝛ ſi in alio ordine vel ge
nere ſit aliquid poſterius generatione non opʒ ꝙ ſit R
perfectius: ſic enim accidens eſſet perfectius forma
ſubſtantiali. ⁊ tantum iſto modo eſt relatio poſterioꝛ
abſoluto: non enim in eodem ordine aduenit tanq̄
propꝛium complementum abſoluti: ſed abſoluto in
ſe habente propꝛiam perfectionem completam ex
illa perfectione conſurgit relatio ¶ Ad 2ᵐ argumē-
tum quod accipit̄ ex. 7. phyſi. ſi diceret̄ ꝙ Ariſto. oia Quē ocāʒ
illa dicit non ſm opi. ꝓpꝛiam. ſed ſm opi. Pla. videt̄ vbi ſupꝛa.
poſſe hr̄i ex cōmētatoꝛe. vbi in fine cōmēti Ariſt. inqt Cō. 20.
intelligi in hoc loco non ꝙ hec ſit opinio eius: ſed in- 7. phyſi.
tendit declarare vim opinionis huius. Hec ille. Sen
tentia etiā in ſe vr̄ illa quam imponit Aug. Pla. in. 12 Ca. vlti.
de tri. ⁊ Ari. primo poſterioꝝ. ſ. ꝙ addiſcere nō ſit niſi T.c.4. ⁊ iñ.
reminiſci. ait enim ſic. Acqrere cognitionē in pnᵒ. nō 7. ph. t. c. 20
eſt generatio neqʒ alteratio. hō eni ſit ſciens ⁊ intelli In tranſla-
gens quando aīa eius quieſcit ⁊ firmat̄: quēadmodū tiōe arabica
qn̄ ſurgit e ſomno. Et cōmētatoꝛ expōit: ⁊ l alia trāſla
tione apparet illa eadē ſn̄ia ꝙ nō mutat̄ aīa in prima
acceptione ſcie. ſicut nec mutat̄ qn̄ poſt impedimen
tuʒ: ſomni vel ebꝛietatis pōt vti ſcia qua prius nō po
tuit vti. ¶ Tn̄ pōt alr̄ dici ꝙ ſi Ariſt. iſta dixerit ſʒ p
pꝛiam opinionem hoc fuit ꝙ motum ⁊ mutationem
non dixit per ſe eſſe ad aliquā formā niſi que poteſt
ꝓpꝛia acqſitione acqri: ⁊ iō ad nullā formā dixit eſſe S
motū: que tn̄ acqrit̄ alia acqſita: ſicut eſt de relatiōe
vnde vult ibi ꝙ in qualitatibus illis non eſt alteratio T.c.15.
que fiunt cū quedā alterant̄ h̄ eſt cum alteratio ſit in
aliis: denſata enī aut rarefacta ⁊c. ⁊ poſt. Sicut ſani-
tas frigidoꝝ ⁊ calidoꝝ cōmēſuratio quedā eſt. ⁊ ideo T.c.17.
ſanitas nō eſt pꝛopꝛius terminus alicuius alteratiōis
ſed aliqua alia alteratio terminat̄ ad aliquē gradū ca
lidi vel frigidi. ⁊ tūc ipſum eſt cōmēſuratū aliis q̄lita-
tibus coꝛpis. ⁊ ſic eſt ſanitas. Si aūt h̄ eēt manifeſtuʒ
ſcilicet ꝙ ſcia vel actu ꝯ͞ſiderare eēt ſola relatio ſatis
pateret ꝙ ſm intentionē Ariſt. ad illaʒ nō eēt muta
tio vel alteratio: ſed pbatū eſt in ꝓ articulo ꝙ opatio
non eſt ſola relo ⁊ pari rōne vel maioꝛi nec habitus
ſcie. Vn̄ vr̄ aliquid vltra addendū. ſ. ꝙ Ariſt. non cō-

cedit alteratione͂ eſſe ad aliquā q̄litate͂:niſi que pōt ꝑ
acquiri ſic ꝙ ipſa nō tn̄ conſequat̃ ꝑ accñs ad formā
inductā ſicut relō:ſed nec eius inductio necio ſequa
tur inductione͂ alicuius forme ꝑoris ⁊ tūc iſta ꝯclu
ſio eius nō eſt vera niſi de alteratione īmediata ꝑ al
teranti in illo ordine:⁊ ſic ad ſciaꝫ vel ꝯſideratione͂
nō eſt aliqua alteratio īmediata ꝑ alterāti in illo ordi
ne:q2 ꝑmū tale eſt obiectū extra.cognitio aūt in itel
lectu nō immediate cāuſatur ab obiecto: vt extra.ſꝫ ab ali
quo intra:q2 intelligim⁹ cū volumus.nō aūt ſentim⁹
T.cō.55.⁊ 60.vid.3.de aia.c.8.⁊ alibi. cū volum⁹ 2° de aia.q2 ad intelligēdū hēmus obie/
ctū intra.ad ſentiēdū req̄rit̃ obiectū extra.ꝙ aūt itel
ligat̃ de tali alteratōe de qua dictū eſt ꝓbat̃:q2 paruꝫ
añ concedit ſenſuꝫ alterari dicēs:⁊ ipſi ſenſus alterā
tur.patiunt̃ eniꝫ.actio eniꝫ ipſoꝝ mot⁹ eſt per corp⁹
T.c.12. patientie aliq̄d ſenſit.hic aūt negat parteꝫ intellecti/
uā alterari:⁊ vr̃ aſſignare pro rōne:q2 notitia intelle/
ctiua accipit̃ nō īmediate ab obiecto extra:qđ eſt pᵐ
alterās in iſto ordine:ſed mediāte cognitione ſenſi/
tiua.vn̄ ad ꝓbādū ꝙ nulla mutatio eſt ad ſciam. att.
ex ea enim que eſt ſm ꝑte͂ experientia vl̄em accepim⁹
ſciam. Et ſic illud verbū ibide͂ ſciens mat̃e ad aliq̄d
T.c.20. dr̃.dꝫ intelligi ſic.ad aliq̄d.i.ad obiectū intra:⁊ non
īmediate ad obiectū extra:qđ eſt ꝑmū alterās:⁊ iſta
T.c.20. ꝯcluſio ſic particulariter intellecta de alteratione pri
ma ſufficit ad ꝓpoſitū ſuū ibi:q2 ꝯne͂ illā.ſ.ꝙ mouēs
T.c.ū.⁊ cir/citer. ⁊ motū ſimul ſunt.intēdit ꝓbare inductiue in ſingu/
lis motib⁹ ⁊ ſpāliter in alterationibus vr̃ hr̃e inſtan/
tiā de illis qualitatibus que nō īmediate inducunt̃ a
pxio alterante:q2 ibi alteratū ⁊ ſi ſimul ſit cū proxio
alterāte:nō tn̄ cū primo in illo ordine de quo mani/
feſtius eſt ꝙ ipſum ſit alterās. ❡ 3° mō poſſet dici ꝙ
dictū Ariſtotilis eſt intelligēdū de alteratione que ē
T motus. vel ſi eſt indiuiſibilis eſt mutatio terminati/
ua vel cōtinuatiua mot⁹:vl̄ ſaltem que eſt ſubcti mo
bilis vel mutabilis:⁊ ab aliquo agente nāli.nullum
iſtoꝝ inuenit̃ in ꝑte itellectiua quia ipſa eſt indiuiſi
bilis:⁊ ita nō ſuſceptiua motus.q̄ requirit ſubiectuꝫ
diuiſibile.ipſa ēt:q2 īdiuiſibilis: ideo nō eſt localiter
pñs alicui agēti nāli:q2 nō replet locū. agens aūt phy
ſicū non eſt actiuū niſi in paſſum ſibi localr̃ preſens.
ſenſus aūt ꝑ oppoſitū pōt dici alterari.⁊ q2 ibi cōpoſi
tū quātū recipit:⁊ q2 ab agente nāli cui eſt localiter
pñs. ❡ Iſtud tertiū dictū videt̃ ſatis verū:ſed nō vr̃
poſſe hr̃i ex textu Ariſtotilis ibi. ❡ Ad 3ᵐ pōt dici ꝙ
in tertio modo relatiuorū ſic ꝯcedit̃ relōneꝫ eſſe in
ſuba alterius extremi tn̄:ſicut in duobus ꝑmis mo/
dis ꝯcedit̃ relōne͂ eē in ſuba vtriuſqꝫ extremi. vn̄ di
cit ibi cōmētator:relō eſt duobus modis.aut relatio
eſt in ſuba vtriuſqꝫ extremi relati.aut in ſuba alteri⁹
tn̄.nūc aūt in duobus primis modis nō includit̃ re
D latio eſſentialr̃ in vtroqꝫ extremo:īmo vtrūqꝫ ſm ſe
eſt abſolutū:ſed dr̃ ibi relō eſſe in ſuba vtriuſqꝫ extre
mi:vt in fundamēto primo ſiue rōne fundandi. ⁊ ſic
in tertio mō eſt tn̄ in ſubſtātia alterius extremi. hoc
Snoua. planius hēt̃ur in alia trāſlatione:vbi ſic habetur: ſm
numerū ⁊ potētiā dicta ad aliq̄d hoc eſt pxio ⁊ ſc̄do
modis oīa ſunt ad aliq̄d:eo ꝙ ipſum qđ eſt alterius
dr̃ ipſum q̄d ē:ſed nō eo ꝙ aliud ad illud.mēſurabile
vero ⁊ ſenſibile ⁊ intellectuale eo ꝙ aliud ad ipſum
dr̃ ad aliud dicunt̃. vult dicere ꝙ relatiuum primis
duobus modis per ſe dr̃ ad aliud:⁊ non tantū eo ꝙ
aliud refert̃ ad ipſum. In tertio mō tn̄ vnū extremū
eſt per ſe fundamētū relōnis.reliquū vero dicit̃ ad
aliud ſolū:q2 aliud eſt eius. ❡ Hic breuiter dici pōt
ꝙ hic eſt drĩa iſtoꝝ modorū:q2 in primis duobus eſt
relatio mutua.ita ꝙ in vtroqꝫ extremo eſt ratio fun/
dandi relōne͂ vnā:⁊ ratio terminādi relōne͂ aliaꝫ. In
tertio modo eſt relatio nō mutua:ſed rō fundādi re/
latione͂ eſt tn̄ in vno extremo ⁊ in alio rō terminādi
eande͂. ❡ Qđ aūt addit̃ ibi de illo ꝙ bis diceret̃ ide͂
⁊c̃.pōt cōmentator ibi ſic intelligi:ꝙ aliquid dicatur
conſtitui per illud ad qđ eſſentialr̃ dependet:lꝫ illud
non ſit intrinſecū illi:⁊ ſic conſtituit̃ per illud qđ eſt
menſura eius.ſi igit̃ intellectus diceret̃ ad intelligē/
tem vt ad menſuram:conſtitueret̃ hoc mō per ipm:
ſed intelligens conſtituit̃ per intellectū vt per formā
ſuam.igit̃ erit circulus in cōſtitutionib⁹:lꝫ nō eodeꝫ
modo conſtituendi.⁊ hoc eſt ipōle:dū tn̄ vtrūqꝫ con X
ſtitutum dependeat per ſe a cōſtituente:q2 nō poteſt
eē circulus in per ſe dependētiis:⁊ hoc pōt intelligi
per illud dictū cōmentatoris:ibi. Idē diceret̃ bis.⁊
tūc idē erit cauſa ⁊ cāuſatū eiuſde͂:ſꝫ facilius exponitur
lr̃a Ariſtotilis ibide͂ ſm aliā tranſlatione͂:q2 ſi intelle
diceret̃ ad intelligente͂ vt ad mēſurā:⁊ cū dr̃ ad intel
ligibile vt ad mēſurā ide͂ vt mēſurabile erit bis dictū:
hoc eſt ad vtrūqꝫ duorū vt ad menſuram:qđ eſt in/
cōueniens de duobus diſperatis.ſ.ꝙ vtrūqꝫ ſit com
plete menſura eiuſdem.

De tertio articulo ꝑncipali dico ꝙ relō Y
pōt tripl̄r ſe hr̃e ad abſolutuꝫ.
Uno mō contingēter ⁊ per accñs: vt ſilitudo ad albe
dine͂. Alio mō neceſſario: vt relō creature ad deum.
Tertio mō ſm verā idētitatem:ſicut in diuinis relō
ꝑſonalis ſe hꝫ ad eſſentiam:ſed nō vr̃ ꝙ poſſibile ſit
amplior idētitas que proprie dicat̃ idētitas eſſentia
lis: q2 nec relatio pōt eſſentialr̃ includi in abſoluto:
q2 idē eſſet eſſentialr̃ ad ſe ⁊ eſſentialr̃ ad alterū: nec
abſolutū ⁊ relō pñt includi in aliquo per ſe vno: ſic ꝑ
ſe vno ꝙ ſit vnius generis:⁊ ipſius ſit proprius con/
ceptus per ſe vnus:⁊ ꝙ ipſum ſit per ſe in vno gene/
re:quia ſicut in rebus non pōt fieri vnuꝫ per ſe ex di/
ſtinctis:niſi illa ſe habeant ſicut proprius actus ⁊ pro
pria potentia in eode͂ genere: vt patet per ꝓhm.8.me T.c.13.⁊ circiter.
ta.ſic non poteſt aliquid eſſe habēs per ſe conceptuꝫ
vnū:⁊ cuꝫ hoc per ſe includens diſtincta niſi conce
ptus vnius ſit per ſe potentialis ⁊ alterius actualis ꝑ
ſe determinans illū potētiale͂.relatio ⁊ abſolutū non
pñt hr̃e tales conceptus quorū vnus ſit per ſe deter/
minabilis:⁊ alius per ſe determinans: q2 ſi aliquis
conceptus abſtractus ſit indifferens poteſt contrahi
per conceptum abſolutum quouſqꝫ ſit determinatiſ
ſimus ſub genere abſoluto. conſimiliter de cōceptu
relati ſub genere relatiuo:neuter igitur eſt per ſe cō/
tractiuus vel determinatiuus alterius: q2 vterqꝫ ſi/
ne altero natus eſt habere conceptum determinatiſ Uid.6.topicoꝝ.c.10.
ſimum in propria coordinatione. ❡ Ex his ad propo
ſitum in actu cognoſcendi de quo querit̃ eſt aliqua
entitas abſoluta: vt probatum eſt in ꝑ articulo. ibi ēt
eſt aliqua relatio vt probatum eſt in 2° articulo. Et
ex iſto vltio habetur ꝙ abſolutū ⁊ relatiuū non poſ
ſunt cōſtituere aliq̄d per ſe vnū:nec ſaltē vnius gene
ris:qđ.ſ.habeat cōceptū per ſe vnum ❡ Ex his ſeq̄/
tur ꝙ actus cognoſcendi vel non eſt aliquid per ſe Aa
vnuꝫ vnius generis: vel non per ſe includit illa duo
que probata ſunt ibi concurrere. videt̃ aūt probatuꝫ
in primo articulo. ꝙ eſſentialr̃ includat abſolutuꝫ: ⁊
precipue in prima ratione. igitur videtur ꝙ actus ta
lis nō ſit eſſentialiter relatiuus ſicut per ſe includēs
relationem. vel ſi dicatur ꝙ eſt quoddam totum in/
cludens ambo illa:tunc non eſt aliquid per ſe vnum
eſſentialiter relatiuū:ſed vnū per accñs eſſentialiter

includēs alterā ptē: ſicut diceret̄ ipͥroprie ꝙ hō alb⁹
eſt eſſentialr̄ alb⁹. h.n. iproprie dr̄: qꝛ nihil eſſentialr̄
ꝓprie dr̄ de eo qd nō eſt in ſe aliquid vnū eſſentialr̄:
ſicut nihil pōt eſſe verū de eo qd eſt in ſe falſuȝ: ſicut
eſt illud cuius rō includit repugnātiā: qd qꝛ nō eſt in
ſe poſſe: iō nihil dr̄ de ipſo poſſe. vel ſibi eē poſſibile: ſic
in ꝓpoſito: qd nō eſt per ſe vnū nihil poteſt ei eſſe ꝟe
vel per ſe idē. ¶ Si queraẗ ſupponendo oṗationem
eſſe ꝑ ſe vnā: ꝑ per oīs vnius generis ad qd gen⁹ per
tinebit: Pōt dici ꝙ ꝑ ſe eſt in genere qualitatis. hoc
ꝓbat̄ diſcurrēdo ꝑ genera. pȝ ꝙ nō eſt in gn̄e ſubē. ⁊
ſilr̄ de oībus aliis generib⁹ ꝑterꝙ̄ de q̄litate: relōne:
actione ⁊ paſſione. nō eſt aūt relō: vt ꝓbatū eſt in pri
mo articulo. nec actio nec paſſio. ꝓbo ꝑ per mediuȝ
cōe. illud. ſ. qd poſituȝ eſt in ꝑ articulo. qꝛ ſicut nulla
relō ita nec vlla actio de genere actionis: nec paſſio ꝺ
genere paſſionis eſt ꝑfectio vl'tia agētis vel oṗantis.
hec oṗatio eſt ꝑfectio ⁊c. ¶ P. actio eſt trāſmutatio
T.c.17. alterius inquātū alterū: ſicut potētia actiua ſm̄ phm̄
5. meta. eſt pn̄ᵐ trāſmutādi aliud inquātū aliud. paſ
ſio aūt eſt trāſmutatio ab altero inquātū alterū. opera
tio aūt cognoſcēdi vel appetēdi nec eſt trāſmutatio
alterius: nec trāſmutatio ab altero. qd lȝ videaẗ eſſe
manifeſtum: tn̄ ꝓbari pōt: qꝛ trāſmutatio tam actiua
ꝙ̄ paſſiua eſt nexio ad aliquē terminū accipientē eē
illa trāſmutatione. qꝛ ſm̄ terminū formalē paſſuȝ ſe
Bb hȝ aliter nūc ꝙ̄ prius. oṗatio aūt non eſt ad aliquem
terminū accipientē eſſe per ipſaȝ: imo eo mō quo hȝ
terminū ad quē: nec ē ꝓductiua termini ad quē: nec
eductiua de potentia paſſi nec inductiua in paſſum:
ſed ꝑſupponit terminū. oīs aūt actio de genere actio
nis: vel eſt ꝓductiua termini vel eductiua vel indu/
ctiua. imo eo ipſo ꝙ̄ actio talis ponit̄ in diuinis: pu
ta gn̄atio vel ſpiratio per ipſam aliqᵈ terminus acci/
pit eſſe. ſ. ſuppoſitū genitū vel ſpiratū. ¶ Tertio ſic.
agens actione de genere actionis nunꝙ̄ eſt ſimplr̄ ꝑ
fectius per illā: imo ex ꝑfectione ſua cōplete agit cō/
municando alteri ꝑfectionem: nūc aūt operatio eſt
ꝑfectio ſimplr̄ oṗantis. relinquitur igiẗ tandeȝ ꝙ illud
abſolutū qd eſt in oṗatione ſit aliqᵈ de genere q̄lita-
tis. ¶ Et ſi queraẗ i qua ſpecie: Uno mō pōt dici ꝙ
diſcurrēdo per ſpēs illi⁹ generis rōnabilius vr̄ ponē/
dum ꝙ ſit in prima ſpecie: qꝛ in nulla alia pōt poni:
Cc pȝ de ſcd'a ⁊ de quarta: de tertia ēt pȝ ſi in illa non ſit
niſi qualitas ſenſibilis: ſicut vr̄ hr̄i in ꝑdicamētis ⁊ ēt
T.c.20. qd vt in mai. 7. phy. In illa ēt prima ſpecie videnẗ po
ni oēs qualitates ſpūales: ſiue ſint i eſſe quieto ſicut
ſunt habitus: ſiue in fieri ſicut ſunt oṗatione: niſi forte
diceret̄ ꝙ oṗatione; pertinēt ad tertiā ſpeciē qualita
tis: ⁊ ꝙ ſint paſſiones ſpūales: ⁊ ꝙ phs mentionē ibi
fecit expſſe de paſſionib⁹ corporalibus tanꝙ̄ manife
ſtioribus. Et per illas debēt intelligi paſſiones ſpūa-
les: lȝ aūt in oīa ſit diſtinguere oṗationē ꝓprie dictaȝ
a paſſione cuiuſmodi eſt delectatio vel triſtitia in vo
luntate: qꝛ oṗatio tendit quaſi in terminū operatōis.
paſſio aūt quaſi a termino cauſat̄ in ſubiecto ſicut tri
ſticia a triſtabili in volūtate. tn̄ in h cōueniūt ſpūalis
oṗatio ⁊ paſſio: qꝛ vtraqꝫ eſt in fieri in ſubiecto: ⁊ pro
tanto vtraqꝫ poſſet dici paſſio pertinēs ad tertiā ſpēȝ.
quicquid aūt dicat̄ circa hoc ꝺ pͥa ſpecie vel tertia:
hoc ſaltē vr̄ ꝓbabile ꝙ oṗatio ſit in genere qualita-
T.c.16. tis. ¶ Cōtra h vr̄ illud phi. 9. meta. quorū inquit nō
eſt aliqd aliud opus ꝑter actionē: in iſtis exiſtit actio
vt viſio in vidente: ⁊ ſpeculatio in ſpeculante. hec il/
le. Intentio ſua eſt diſtinguere inter actionē tranſeū
tē ⁊ imanētē. vult igiẗ ibi ꝙ aliqua actio ſit imanēs
ſicut exēplificat de viſione ⁊ ſpeculatiōe. tn̄ cōſtat ꝙ
iſte ſunt oṗationes. igiẗ oṗatio eſt actio ſȝ eū. ¶ Itē
phs. 3. de aīa. Intelligere quoddā pati eſt. ¶ Item T.c.2.5.12.
10. ethi⁹. c. 2. dicit ſic: nō tn̄ ſi nō qualitatū eſt delecta ⁊.18. vid cō/
tio: ꝑꝑ hoc neqꝫ honor neqꝫ en̄ virtutis oṗationes mē.123.⁊ de
ſunt qualitates neqꝫ felicitas. hec ibi. ¶ Itē. 7. phyſi. anima.
ſciēs ⁊ cognoſcēs dicunẗ ad aliqd. vbi cōmētator: di T.c.20.
gnius eſtimaẗ eē de. c. ad aliqd ꝙ̄ de q̄litate. ¶ P. ꝑ
rōnē: abſolutū nō diſtinguiẗ ſpecifice per aliqd extri
ſecū ſed ꝑ propriā dr̄iā intrinſecā ſibi ⁊ abſolutā: nūc
aūt oṗatōes diſtinguunẗ ſpecifice ꝑ obiecta diſticta
ſpecie: qꝛ oṗationes circa diſtincta ſpē magis diſtin/
guunẗ ꝙ̄ oṗatōes ꝙ̄ ſunt circa obiecta eiuſdē ſpeciei
iſte aūt diſtinguunẗ numero. igiẗ ille habēt maioreȝ
dr̄iā ꝙ̄ numeralē: ⁊ ita ſpecificā. ¶ P. operatio habȝ
ꝓpriam perfectionē ⁊ nobilitatē ab obiecto: vt vide
tur ſatis manifeſtū. Et probat̄ per illud. 10. ethi. c. 4.
ſm̄ vnūquodqꝫ optima eſt operatio optime diſpoſi
ti ad potentiſſimū eorū que ſunt ſub ipſa: hoc eſt cir/
ca obiectū optimum talis operationis.

Ad iſta Ad pͥᵐ: oṗatio hȝ duas cōditiones in
q̄bus cōuenit cū actione. prima eſt ꝙ Dd
ſemp eſt in fieri. nō dico ſucceſſiuo: qꝛ oṗatio eſt indi
uiſibilis: ſed ſic in fieri ꝙ in continua depēdentia ad
cām eādē ⁊ ſm̄ idē: ſicut dependentia rei cōſeruate
ad cauſam conſeruantē: de qua dictum eſt prius in
quadā qōne hita de iſta mā. ſcd'a conditio eſt: ꝙ oṗa ſ.12.
tio tranſit in obiectū ſicut in terminū lȝ non accipiat
eſſe ꝑ ipſam: qꝛ ꝑſuppoſitū i ſuo eſſe: ⁊ ꝑꝑ iſtas duas
conditiones pōt oṗatio dici actio: ſicut ꝑꝑ iſtas ſigni
ficat̄ grāmatice per verbū actiuū: ⁊ ꝑꝑ eaſdem dicit̄
oṗatio actio ſcd'o: ⁊ ita iſta diſtinctio actionis ſic in/
tellecta in tranſeūtē ⁊ imanētem nō eſt generis i ſpe
cies: ſed vocis in ſignificationes: nā actio tranſiēs eſt
vera actio de genere actiōis: actio imanens eſt qua/
litas: ſed equiuoce dr̄ actio ꝑꝑ conditiones predictas.
¶ Alio mō pōt actio de gn̄e actionis diuidi in actio
Ee nē imanētē ⁊ trāſeūtē ſicut ſupius in inferiora. nā nō
ſolū ad formā inductaȝ per motum in paſſum aliud
ab agente eſt actio de genere actionis: ſȝ etiā ad for/
mam inductam per mutationē in ipſomet agente. il
la enim forma abſoluta cū ſit noua eſt terminus ali-
cuius actionis proprie dicte per quā accipit eſſe. qñ
igitur forma terminans actionē eſt extra ipſuȝ agēs:
tūc actio illa trāſit: qñ vero forma illa eſt in ipſo agē/
te: tunc actio eſt imanēs. Diſtinctio iſtorū duoꝝ mo
doruȝ intelligendi actionē imanentē pȝ: qꝛ illud qd
ſm̄ primū intellectū dr̄ actio imanēs: hic dicit̄ termi
nus actionis imanentis ſm̄ aliū intellectum: ⁊ qd in
alio ſcd'o intellectu dr̄ actio: cōiter intelligimus per
hoc qd eſt elicere: qñ dicimus ꝙ potentia elicit ope-
rationē: ⁊ per hoc qd ē dicere: qñ dicimus ꝙ memo
ria ſiue ſuppoſitū per memoriam dicit verbum: ⁊ ꝑ
ſpirare qñ dicimus ꝙ per voluntatē ſpirat de amo-
rem ¶ Iſte ſecundus intellectus de iſta diſtinctio/
ne actionis imanentis ⁊ tranſeuntis: licet ſit verus:
non tamen eſt de intentione phi ſicut primus. vt pȝ
ex eo qd dicit. 9. meta. non eſt aliud opus ꝑter actio T.c.16.
nem: opus vocat operatum. preter aūt illaȝ actionē
qua inducitur vel educiẗ operatio eſt aliquod opus:
hoc eſt terminus operantis: puta ipſomet operatio:
⁊ ſequitur ibi. In iſtis exiſtit actio vt viſio in viden/
te. vbi ſatis exprimit ꝙ viſionem vocat actionem
imanentem: non autem aliquam aliam cuius viſio
ſit terminus. ¶ Ad ſcd'm poteſt dici ꝙ ſicut eſſe al/
bum eſt habere albedinem tanꝙ̄ formaȝ: ſic ſentire

vel eſſe ſentiētē eſt hr̄e ſenſationē ſicut formā. vnde
ſi obiectū vel de⁹ cāret effectiue ſenſationē nō dice/
reĩ ſentire ſ3 ipſe ſenſus l quo ſubiectiue recipiĩ ſen
ſatio.eſt igiĩ ſentire recipe vel hr̄e ſenſationē: ⁊ ſic in
ff telligere recipe intellectionē: qꝛ l3 intellectus ſ3 ali/
quā opinionē cāret in ſe intellectionē: tñ nō diceret
intelligēs in h ꝙ cauſat. ſ3 hn̄ denolareĩ aliquo mō a
v̄bo ſignificāte talē actionē vel cauſationē3: vtpote ſi
eſſet īpoſitū tale verbū intelligifico: qḋ igiĩ dr̄ intelli
gere eſt pati nō ꝓbat ꝙ ſit per ſe de genere paſſionis
2. thopicoꝝ sed ꝙ formalr̄ denominat per hoc ꝙ recipiĩ in aliq̄
c.24. ſubiectiue: vt ſit ſenſus: intelligere eſt recipe intelle
ctionē: ⁊ recipe: ē quoddā pati. ¶ Ad aliud. io. ethi.
dici poteſt vno modo ꝙ opationes virtutis dicunĩ
actiones elicitiue opationū ꝓprie dictarū: ⁊ ille actio
nes bone ſunt: qꝛ gñatio boni eſt bona. ille aūt opa-
tiones actiones nō ſunt q̄litates. ſed ꝓprie ſunt ď ge
nere actōis. Iſte intellēs vr̄ poſſe hr̄i a cōmētatore qui
ad ꝓbōnē illius: neq3 virtutis opatiōes q̄litates ſunt.
dicit ſic: ſiquidē opatio motio eſt opatiua: motio aūt
nō ē qualitas: hec ille. opatiua motio pōt dici motio
ad opationē. ¶ Et ſi obijciaĩ ꝓ hoc ꝙ dicit neq3 feli/
citas: pōt dici ꝙ ſicut nomen operationis ſumiĩ hic
minus proprie pro actione terminata ad operationē
proprie dictā: ſic felicitas pōt īproprie ſumi ꝓ actiōe
terminata ad ipſam ⁊ ſufficit Ariſtotili accipe opera
tiones virtutis ⁊ felicitatē pro illis pro quib⁹ ſufficiē
ter pōt inſtare ꝯ ꝓpōnē: oē bonū eſt qualitas ꝯ quā3
intēdit facere inſtātiā. ¶ Alr̄ pōt dici ad illā auctem
gg ꝙ intēdit ibi tm̄ de q̄litatib⁹ in eē quieto cū dicit: ne
q3 virtutis opationes q̄litates ſunt: qḋ apparet ꝑ hoc
qḋ negat ibi iſtā ꝯñiam: delectatio nō eſt qualitas:
igiĩ non eſt bona: ⁊ ꝓbaĩ ꝙ nō ſequiĩ per illā inſtan/
tiā neq3 eni3 virtutis ⁊c. aña enim in iſta ꝯñia nō eſt
verū niſi de qualitate permanēte. nam delectatio ve
re eſt q̄litas: ſed in fieri. igiĩ ſufficit ſibi inſtare de il/
lis que h mō nō ſunt qualitates: ſicut nec delectatio
eſt qualitas ſ. nō in fieri. ꝙ aūt delectatio vere ſit q̄/
litas probaĩ ex dictis ibidē. nā intēdit ꝓbare ꝙ dele
vide. 6. ⁊. 9. ctatio nō eſt motio. oīu3 inquit motionu3 proprie vr̄
phyſi. eſſe velocitas ⁊ tarditas vel in ſe vel in cōparatione
ad aliud. delectationi aūt nullū hoꝝ exiſtit trāſpone/
re in delectationē velociter vel tarde eſt: non eſt aūt
velociter delectari. vult dicere ꝙ delectatio non eſt
velox: ⁊ ideo nō eſt motus: ſed ꝯtingit velociter trāſ
poni vel trāſmutari ad eā. igiĩ pōt eſſe terminus trāſ
mutationis velocis. igiĩ pōt eē terminus mot⁹: ſ3 ſ3
T. c. io. ꝓbm. 5. phyſi. motus nō pōt eſſe ꝑ ſe ad actionē ⁊ paſ
ſionē. igiĩ ipſa delectatio nō eſt actio nec paſſio: ⁊ tūc
diſcurrēdo ꝑ genera relinq̄tur tandē ꝙ eſt qualitas.
Illi igiĩ qui fecerant iſtā ꝯñiā ſuppoſuerant tanq̄
verū: oē bonū eſt qualitas hn̄s eē quietū. delectatio
non eſt talis igiĩ ⁊c. ¶ Et ad iſtā maiorē tactā in en/
thymemate rñdet phs per inſtātiā de opatione vir/
tutis. Q aūt non oīs opatio ſit actio ꝓprie dicta. ꝓba
tur ꝑ illud ibidē. c. 5. Appetere inquit delectatione3
exiſtimabit qs vtiq3 oēs: qḋ ꝓbat ſubdens. Qm̄ ⁊ vi
uere oēs appetūt: vita aūt opatio quedā eſt: hec ibi:
qūo vita vel viuere poſſet dici actio de genere actio
nis. ¶ Ad aliud de. 7. phyſi. iſta phi ſm ea que dicta
ſunt in 2⁹ articulo intelligēda eſt ſic. qꝛ ſcie nexio an/
hh nexa eſt relatio ad obiectū intra: ⁊ ita nō eſt a ꝑ alte/
rante īmediate: nec per ꝯñs ad ipſam eſt ꝓria altera
tio: ſed illud qḋ cōmentator addit exponendo ꝙ di
gnius eſt ꝙ ſit de. c. ad aliq̄d q̄ de qualitate: poteſt
hr̄e aliū intellectū: de quo diceĩ rñdēdo ad argumē/
tum principale. ¶ Ad primā rōne3 diceret ꝙ actus
diſtinguunĩ per obiecta q̄tū ad manifeſtatione3: qꝛ
manifeſtior eſt diſtinctio obiectoꝝ q̄ actuū ⁊ ex illa
tanq̄ ex manifeſtiori īnoteſcit iſta. ¶ Et cōfirmatur
hoc: qꝛ ſcḋo de aīa ſicut vult phs ꝙ actus diſtinguun T. c. 33. ⁊. 36
tur ꝑ obiecta: imo magis ꝙ obiecta ſunt preuia ipſis ⁊ inde.
actibus. ꝓꝓ qḋ op3 prius tractare de diſtinctiōe obie
ctoꝝ q̄ actuū: ita ēt vult ꝙ potētie diſtinguunĩ per
actus hoc aūt nō eſt eſſentialr̄: qꝛ actus eſt eſſentialr̄
poſterior potentia: ⁊ poſterius nō eſt per ſe rō diſtin/
guēdi prius. igiĩ nec ibi illud aliud. ſ. de obiectis l cō
paratōe ad actus d3 intelligi de diſtinctione eſſentia
li. ¶ Alr̄ pōt dici ꝙ a quo aliq̄d h3 entitatē ab eo h3
vnitatē. ⁊ per ꝯñs diſtinctionē: cauſatu3 igiĩ ſicut h3
entitatē a quacūq3 cā per ſe: ita vnitatē ⁊ diſtinctōe3
⁊ ēt qḋcūq3 dependens ab illo a quo dependet eēn/
tialiter. ⁊ maxie verū eſt hoc qñ dependet ab aliquo
tanq̄ a cā ꝓpria ſiue termino ꝓprio ſue depēdētie:
qꝛ qñ cōiter terminat depēdētiā eius ⁊ alterius nō.
ita accipiĩ vnitas eius ⁊ diſtinctio ſm vnitatē ⁊ diſti
ctionē talis termini dependentie: nūc aūt actus de/
pēdet ab obiecto tanq̄ a termino ꝓprio ſue depēdē
tie. Cōcedi igiĩ pōt ꝙ actus diſtinguunĩ ꝑ obiecta ſi
cut per aliqua extrinſeca a q̄bus actus dependēt de ii
pēdētia eſſentiali ⁊ ꝓpria. nō tñ diſtinguūĩ ꝑ illa ſicut
ꝑ formalia diſtinctiua: nec ēt: qḋ eſt ad ꝓpoſitū ſicut
ꝑ terminos relationis incluſe in actib⁹. Et cu3 dr̄ ꝙ
abſoluta diſtinguunĩ per intrinſeca. Verū eſt tanq̄
ꝑ formalia diſtinctiua ¶ Si aūt acciperet ꝙ non di
ſtinguunĩ per extrinſeca: concedendū eſſet ſic intel/
ligendo ſicut per correlatiua ⁊ per ſe terminos rela/
tionis: qꝛ abſolutū non requirit extrinſecum vt per
ſe correlatiuum: nec per ſe terminum relationis pñt
tñ abſoluta diſtingui per aliqua extrinſeca ſicut cāta
per cās proprias ſiue per illa ad que habent ꝓpriam
dependentiam in entitate ⁊ vnitate: ⁊ talia ſunt ſub
iectā reſpectu operationū. ¶ Ad aliā rōnē patet per
idē. qꝛ actus: ⁊ ſi nō ſit eſſentialr̄ relatiuus: cū tñ ſit ꝑ
ſe mediū vniens potentia3 tali obiecto: dr̄ perfectio
ex maiori perfectione obiecti: ſed iſtā perfectionem
non h3 ab illo tanq̄ a principio intrinſeco: ſed ſicut a
cā extrinſeca vel ſaltē ab aliquo extrinſeco qḋ termi
nat dependentiam eius eſſentialem.

De quarto ꝑncipali dici pōt. ꝙ illa q̄li/ kk.
tas q̄ vel eſt opatio vel īclu-
diĩ in opatione nō h3 relationē ad ſubiectū magis eſ Vid. 7. met.
ſentialē q̄ alie qualitates: ⁊ iō ſi ponaĩ alias non eſſe ⁊. 12. diſt. 4.
eſſentialr̄ relatas ad ſubiectū de quo non eſt mō qō:
nec iſta poneĩ eſſentialr̄ relata ad ſubiectu3. ¶ Q ſi
dicaĩ iſtā eſſe in fieri: ⁊ per hoc eſſentialius depēde/
re a ſubiecto: q̄ alias que ſunt in facto eē vel in ḟcto
eſſe. ¶ R⁹ iſtud nō variat depēdētiā ad ſubiectum:
ſed tātu3 variat modū eſſendi ipſius forme in ſe vel
ſaltem in cōparatione ad cām dantem eſſe.

Ad argumētum principale dici
pt ꝙ ſi aliqua
vox īponeret ad ꝑciſe ſignificādū entitatē abſoluta3
que eſt opatio vel in opatione: ⁊ ꝑ ſe in gñe q̄litatis: ll
ſignificatū illius vocis poſſet ītelligi nō coītelligēdo
obiectū in rōne termini. ſ3 cōiter voces īpoſite ad ſi-
gnificādū opationē īportāt relōnem vel ꝑncipalr̄ vel
cōnotando: ⁊ ratio eſt qꝛ operatio cōiter intelligitur
ſub reſpectu tendente ad obiectu3. ⁊ ſub modo quo
intelligitur ſub eo cōmuniter ſignificatur. Exemplū
ſpēs intelligibilis eſt qualitas abſoluta: qḋ ſaltē op3
eos concedere qui ponūt ſpēm eē formalē rationem

intelligēdi.ſ.ꝑ ſe pncipiatiuā actus: ⁊ tñ cōiter vocaꝫ ſſitudo obiecti: nō ꝙ illa ſit relō quā per ſe īportat h nomē ſſitudo: ſed q₂ ipſa ex natura ſua eſt quedā for ma imitatiua ⁊ repñtatiua obiecti. iō ðr ſſitudo ta lis.ſ.ꝑ imitationē: ⁊ ēt cū ſignificaꝫ ꝑ hoc nomē ſpēs adhuc non ſignificaꝫ ſub rōne abſoluti preciſe ſ₃ iclu dendo illā relōnē ſub qua cōiter intelligiꝫ. vnde etiā ſpēs ðr alicuius obiecti ſpēs. cōſilr eſt de vocibus ſi gnificātibus opationē. ¶ Et ſi arguas aliq̄ operatio: puta illa que nō eſt obiecti: vt exiſtētis nō h₃ ad obie ctū niſi relōnē potētialē: nūc aūt op₃ cointelligere ob iectū tanq̄ terminū actualis relōnis: q₂ qui itelligit actū cognoſcendi op₃ vt cointelligat obiectū nō tm̄ vt cognoſcibile ſed vt actu cognitū. igiꝫ cognoſcere īportat relōnē actualē. ¶ Rñ relō que quātum eſt ex
Mm pte fundamēti eſſet actualiſ ⁊ ꝑ nō entitatē termini eſt potiſ ipſa denoīat frequēter fundamētū vel ſub iectū q̄ſi actualr ineſſet. ¶ Exemplū. concediꝫ ꝙ aīa ſeꝑata non eſt tm̄ inclinabilis ad corpus: ſed ꝙ incli naꝫ ad corpus ⁊ tñ nō eſt ibi actualis inclinatio: quia terminus nō eſt in actu: ſed pro tāto actualr denoīat q₂ quantum eſt ex parte aīe actualr ineſſet. ¶ Cōſilr ðr ꝙ ſcia practica dirigit l₃ nō ſit actualis directio ſ₃ eam. puta qñ nulla alia potentia ab intellectu opatur nec dirigiꝫ ſm eam. ¶ Conſilr ðr ꝙ albedo eſt mē
io.meta.t.c. ſura oīum colop. ⁊ ſic de pmo in quolibet genere re
7. ſpectu poſteriorū: l₃ nūq̄ non ſit actualis mēſuratio ꝑ defectū termini. ¶ Conſilr pōt dici hic. ꝙ q₂ relō operationis ad obiectū ſ₃ quātū eſt ex parte eius in eſſet actu: iō ſub rōne eius q̄ſi actualr inherentis opa tio intelligiꝫ. ⁊ ſic ſignificaꝫ: ⁊ ſic obiectū cointelligiꝫ vt terminās actualē dependētiā. ¶ Jllud qð dcm̄ ē verū eēt ſi cointelligereꝫ ſemp obiectū ſub rōne mē ſure: q₂ relō mēſurabilis eſt ibi potētialis. vt pius di ctū eſt: nūc aūt intelligēdo opationē op₃ cointellige re obiectū tanq̄ illud qð attingiꝫ per operationem. ¶ Veriꝰ igiꝫ vr eē dicēdū ꝙ op₃ obētū coitelligit ta li actui vt terminū attingētie vniōis in actu q̄ vt ter
Nn minū dependentie vel mēſurabilis: iſta aūt attingen tia eſt relatio rōnis in actu abſtractiuo. ſed q₂ ſub rō ne illius relōnis attingētie cōiter intelligiꝫ. ⁊ hoc at tigētie actualis: l₃ illa nō ſit actualitas realis: ſ₃ actua litas relōnis rōnis. ⁊ iō cōiter operatio ſignificaꝫ ſub tali relōne actuali. ⁊ op₃ obiectū cointelligi vt termi
Ca. de q̄lita te ad ſinē. nans talē relōnē actualē. ¶ Hinc p₃ ꝙ illud Ariſto tilis in pdicamētis nihil phibet idē in pluribꝰ gene ribꝰ enūciari. qð nō eſt verū de aliquo per ſe vno. ſ₃ de aliquo vno per accñs: qð ēt q̄q₃ vno noīe ſignifi caꝫ: ſicut forte hoc noīe ſcīētia: ſed nō ꝑ hoc eſt vnū
T.c.i₃. pprie qð eſt vnū ſm diffinitionē ſm illud. 7. meta. c.₃. Diffinitio vero eſt nō ſi nomē rationi idē ſignifi cet: oēs enī₃ rationes eſſent termini: h eſt diffinitio nes. ⁊ pbādo ɔñtiā ſubdiꝫ. Erit enim nomē qð cuili bet rōni idē. Quare ⁊ yliās diffinitio erit. Et ex h poſ
Cō.20. ſet intelligi dictū Auerroīs. 7. phyſi. dignius eſt inq̄t qð ſit de ca. ad aliquid q̄ de qualitate. qð forte verū eſt quātū ad illud qð formalius eſt in ſignificato no minis īpoſiti ambobus vel illi toti per accñs: qð eſt abſolutū ſub reſpectu. ¶ Ex hoc etiā forte pōt intel
T.c.20. Jdē in pñ.c. de qualitate ad ſinem. ligi illud. 5. meta. ꝙ aliqua dicunꝫ ad aliqd ſm genꝰ vt medicina inquit eop eſt que ad aliquid q₂ ipſius genus ſcīa videꝫ eſſe eorum que ad aliquid. nomen forte ſpeciei imponiꝫ preciſe ad ſignificandum qua litatem. ⁊ propter hoc non dicitur ad proprium cor relatiuum. nomen autē generis non imponitur pre ciſe ad ſignificādum genus ſiue qualitatē: ſ₃ ad ſigni

ficandū ipſam ſub reſpectu. Qõ. XIIII.

Conſequenter q̄riꝫ de his q̄ ptinēt ſpāliter ad creaturā hñtē vitā intel lectualē. Et p̄ de his q̄ ſunt cōia homini ⁊ angelo. Deinde de his que ſunt homi ni propria. Cōia ſunt iſta intellectus ⁊ voluntas. de intellectu fuerunt queſita duo. vnū de obiecto. aliud de cauſa actiua actus intelligendi. Primū fuit. Utrū anima ſue naturali perfectiōi relicta poſſit cognoſce re trinitatem perſonarū in diuinis? Et idem poteſt queri de angelo. videtur ꝙ ſic q₂ qui pōt cognoſcere aliquem actū cognoſcēdi pōt etiam cognoſcere ob iectū vt eſt obiectū illius actus: nūc aūt aīa vel ange lus ex ſua pfectione nāli pōt cognoſcere actū beatifi cū alterius aīe vel angeli: ⁊ obiectū illius actus ē deꝰ trinus. igitur ⁊c. probatio maioris. actus eſt nālis ſili tudo obiecti. actus ēt per ſe tendit in obiectum. igiꝫ qui cognoſcit illū actū, pter vtrāq₃ conditiones pre dictā ſequiꝫ ꝙ cognoſcat obiectū. probatio minoris: potentia non impedita ſed ſue nāli perfectioni reli cta pōt cognoſcere qðcunq₃ contentum ſub ſuo obie cto primo ſiue adequato. alioquin non eſſet ſibi ade quatum: ſed obiectum adequatū cōe tā angelici in tellectus q̄ noſtri eſt ens in cōi. vel ſaltē ens finita tū: actus aūt beatificus creature continēꝫ ſub iſto ob iecto pmo. ¶ Cōtra obiectū ſupnāle non pōt creatu ra cognoſcere ex perfectione ſua nāli. q₂ tūc nō eſſet ſibi ſupnāle: nūc aūt trinitas eſt obiectū ſupnāle: im mo obiectum beatificū. igitur ⁊c.

Ad intellectū q̄ōnis aliq̄ pmittanꝫ. p̄ de pfectiōe nāli aīe vel angeli. Aīa humana ⁊ ſi in quocūq₃ ſtatu: ſiue.ſ. nāe inſtitute ſiue diſtitute ſiue reſtitute hēat eandē pfectionē nālē₃ intelligendo de illa quā ex neceſſita te nāe requirit: tñ ad pfectionē nālē ſupremā in ſolo A
tertio ſtatu attingit in quo non tm̄ hēbit ſupernālem perfectionē glorie. ſed ēt pfectionē₃ ſupremā ipſius nāe. Poſſet igiꝫ intelligi qð vel de illa pfectione nāli que ſemp habeꝫ: vel de iſta ſuprema. ⁊ tunc in p̄ in tellectu hū pprie ðr aīa relicta ⁊c. ſed in iſto ſcðo in tellectu magis pprie q̄riꝫ h mō. An aīa ad pfectionē naturalē ſupremā reducta ex iſta pfectione poſſit ſic cognoſcere trinitatē? ¶ 2° pmitto ꝙ aiam poſſe co gnoſcē aliqð obm. vno mō pt itelligi ipſā₃ poſſe reci pere illā cognitionē. Alio mō ipſā₃ poſſe attigere in illā cognitionē: ⁊ h vel ex ſe ſola vel ſaltē ex concur ſu cauſarū q̄ nate ſunt ɔcurrere nālr ad illū effectu₃. Jſtorū mēbrorū ſcðm infert pmū: ſed nō econuerſo q₂ ad primū ſufficit nuda capacitas: qūo lapis ꝑ op poſitū nō pōt cognoſcere: q₂ repugnat ſibi recipere il lū actū. Ad 2m aūt reqriꝫ ꝙ tali capacitati correſpon deat aliqua cā actiua naturalr. q₂ vero difficultas eſt pncipalr in ſcðo mēbro q̄ōnis. iō de p̄ breuiter expe diēdo poſſet cōcedi ꝙ ſi intellectus poſſibilis eſt pro pria potentia receptiua cuiuſcūq₃ intellectionis ita ꝙ l₃ requiraꝫ aliqð preuiū intellectioni nō tñ tanq̄ potentia receptiua vel rō recipiēdi: ſicut ſuperficies ponitur ratio recipiendi colorem: tunc quodcunq₃ B
ens quod habet in natura ſua intellectū poſſibilem poteſt ex natura ſua cognoſcere quodcūq₃ cognoſci bile. hoc eſt recipere cognitionem eius quātū eſt ex parte ſui. ¶ Tertio premitto ꝙ cognitio intellecti ua de qua eſt qð pōt intelligi perfecta aut iperfecta: ⁊ intelligo ad propoſitū non de pfectione intenſiua: ſed de perfectione ex parte obiecti. ꝙ.ſ. illa intelli

gaẜ pfecta qua attingiẜ obiectū ſub perfecta ratione
ſue cognoſcibilitatis. hoc eſt p ſe ꝓpria ꝛ diſtincta: ꝛ
per oppoſitū iperfecta dicaẜ illa qua attingiẜ tm̄ p ac
cidēs vel tm̄ in aliquo ↄ̄ceptu cōi vel ↄ̄fuſo. ¶ Itē
C cognitio diſtincta vel eſt mediata vel imediata. dico
imediatā qn̄ obiectū nō mediāte aliquo alio obiecto
intelligiẜ p qđ vel i quo intelligaẜ. ita ꝙ hic excludiẜ
mediū cognitū: non autē mediū qđ eſſet preciſe rō
cognoſcendi vel intelligendi. ¶ Ex iſtis ſequiẜ ꝙ ad
ſolutionē q̄ōnis tria ſunt vidēda. pͦ de cognitione im
perfecta. ſcđo de cognitione perfecta imediata. ꝛ 3ͦ
de cognitione mediata. ꝛ in quolibet iſtoꝝ ad quem
poteſt anima vel angelus attingere ex perfectiōe na
turali vno modo vel alio intellecta.

L.c.26. **De primo** Intellꝰ ſm̄ pħm 3ͦ de aīa hꝫ
duplicē opationē. ſ. intelligen
tiā ſimpliciū ꝛ intelligētiā cōpoſitoꝝ. ſ. cōponere ꝛ di
uidere intellecta. ꝛ pͦ pōt eē ſine 2ͦ ꝛ nō ſic ↄ̄uer
ſo ꝛc̄. ¶ Prio igiẜ vidēdū de pͥma cognitione. dico
D ꝙ aīa ex pfectiōe nāli ē quā hꝫ in iſto ſtatu q̄ eſt iter
tres ſtatus infimus: pōt hr̄e intellectionē iperfectā
iſtoꝝ terminoꝝ deus ꝛ trinus: nō aūt perfectā. pōt
enī ex cognitiōe huius entis abſtrahēdo cognoſce
re ens ſm̄ ſe: ꝛ ſic de bono. ꝛ h̄ iſto modo quē tangit
Augꝰ. 8. de tri. c. 3. Bonū h̄ ꝛ bonū illud tolle h̄ ꝛ illđ
ꝛ vide ipſū bonū ſi potes. ita deū videbis. ꝛ ibidem
inferius ſatis pꝫ q̄ō non ſolū pōt cognoſci deus in
iſto quaſi cōfuſo conceptu boni: ſed in conceptu quo
dāmodo ꝓprio: ſi intelligiẜ bonū per eſſentiā vel bo
nū ſūmū. vnde ait inferius: ſi poteris ſine illis q̄ parti
cipatiue bona ſunt pſpicere ipſum bonū cuius ptici
patione ſunt bona: pſpexeris deū. ¶ Conſimiliter p
hoc verū pōt intelligi ipſum verū. ꝛ ſm̄ Auguſtinū
ibidē. c. 2. Deus veritas eſt. cū dr̄ veritas mane ſi po
tes in intellectiōe veritatis: ꝛ ſi intelligas veritatē nō
tm̄ in cōi: ſed per eſſentiā. iā habes ↄ̄ceptū quodāmō
propriū deo. ¶ Breuiter dico ꝙ qđcūq̄ tranſcēdēs
per abſtractionē a creatura cognita pōt in ſua indifia
intelligi: ꝛ tūc cōcipiẜ deus quaſi cōfuſe ſicut aīal i in
tellectu homo intelligiẜ. ¶ Sed ſi tale tranſcendens
E in cōi intelligiẜ ſub rōne alicuius ſpālioris perfectio
nis: puta ſūmū vel primū vel infimū: iam hētur con
ceptus ſic deo ꝓprius ꝙ nulli alij ↄ̄uenit. ¶ Conſilr
abſtrahēdo a numero proprie accepto qui. ſ. eſt quā
titas diſcreta: rōnē proprie diſcretionis: hr̄i pōt cōce
ptus eius qđ eſt trinitas. Et ad iſtum modū acquirē
di cognitionē ſimplicē iſtoꝝ terminoꝝ deus ꝛ trinꝰ
ſufficit nā aīe etiam in hoc ſtatu. ¶ Qđ probaẜ pͦ. qꝛ
fidelis ꝛ infidelis ↄ̄dicētes ſibi de hac ꝓpoſitiōe. deꝰ
eſt trinus ꝛ vnus. nō tm̄ ↄ̄dicūt ſibi de nōibus: ſꝫ de
cōceptibus: qđ non eſſet niſi vterq̄ in intellectu ſuo
hēret conceptū terminoꝝ. ¶ Hoc ſcđo probaẜ: qꝛ fi
des que diſtinguit iſtū ab illo cū nō ſit habitus incli
nās ad aſſentiendū ex notitia terminoꝝ nō eſt rō no
ſcendi terminos: ſed pſupponit eoꝝ notitiā. ¶ 3ͦ pt
idē oſtēdi. qꝛ abſtractio entis ab h̄ ente: ꝛ ſūmi ab h̄
ſummo in ſenſibilibus eſt nālis: ꝛ iſta duo ſibi coniū
cta non habēt repugnātiā: ꝓp qđ ratio iſta ens ſūmū
L.c.34. non eſt ratio in ſe falſa: ſicut loquiẜ pħs. 5. meta. c. đ
falſo: ꝙ illa rō in ſe falſa cuius partes includunt repu
gnantiā: ꝛ illa nō pōt concipi aliquo actu ſimplici in
tellectus: ꝛ per oppoſitū iſta: ens ſūmū pōt vno ac
tu concipi: qꝛ alterū iſtoꝝ nō repugnat alteri. ¶ Re
ſtat vlterius videre qualr̄ aīa habens notitiā de pdi
ctis terminis. ſ. deus ꝛ trinus poſſit ex natura ſua co
gnoſcere veritatē huius ꝓpoſitionis. deus eſt trinus:

ꝛ cū poſſit intelligi de cōplexione hr̄i notitia creduli
tatis vel ſcie: ꝛ hoc vel ſcie ꝓp quid. vel qꝛ. videndū
eſt que iſtaꝝ poſſit hr̄i de iſto cōplexo. deus ē trinus:
Dico ꝙ prima. ſ. notitia credulitatis ſaltē acquiſita F
pōt haberi ē mō ex naturalibus. hoc probaẜ: qꝛ ſm̄
Augͫ. ii. de ci. c. 3. Ea que remota ſunt a noſtris ſen
ſibus qm̄ nr̄o teſtimonio ſcire non poſſumus. de his
alios teſtes reqͥrimus: eiſq̄ credimus a quoꝝ ſenſi
bus remota eſſe vel fuiſſe nō credimus. ꝛ idē. 15. de
tri. c. 12. vel. 23. Abſit vt ſcire nos negemus que teſti
monio didicimus alioꝝ. Alioqn̄ neſcimus eē ocea
nū: neſcimus eſſe terras atq̄ vrbes que celeberrima
fama cōmēdat. ¶ Ex his ꝛ ſimilibus auctoritatibus
eius hēmus ꝙ credere poſſumus teſtimonio alioꝝ
ē rā firmiter vt illud credere dicaẜ apud eum ſcire:
igiẜ magis poſſumus ꝛ magis debemus credere te
ſti magis veraci: ꝛ adhuc magis cōitati ꝙ pſone ſin
gulari nunc autem eccleſia catholica eſt cōmunitas
maxime verax. qꝛ illa maxime veritatem cōmendat
ꝛ mendaciū reprehendit. igitur eius teſtimonio cer
tiſſime credi pōt. ꝛ precipue in illis in quibus illa plꝰ
damnat mendaciū: puta de his que ſunt fidei ꝛ mo
rū. ¶ Poteſt igitur viator ex natura ſua audita ꝛ in
tellecta cōmuni doctrina eccleſie firma credulitate
aſſentire his que ipſa docet de fide ꝛ moribus. inter
que principale eſt de trinitate in diuinis. De iſta cre
dulitate acquiſita vr̄ accipi illud ad Ro. 10. Fides ex
auditu. ſ. ſane doctrine chriſti: de qua ſubdit: Audi
tus autem per verbum chriſti. De iſta etiā poteſt ac
cipi illud Auguſtini contra epiſtolam fundamenti.
Ego inquit euangelio non crederem niſi me eccle
ſie catholice auctoritas cōpelleret. ¶ Sed vltra iſtā G
fidē acquiſitā habemus fidē infuſam. ꝛ ad illā habē
dam: lꝫ poſſit homo ex naturalibus ſe diſponere: nō
tamē ex natura intrinſeca: nec ē concurrētibus qui
buſcūq̄ cauſis naturalr̄ motiuis intellectus ad eam
pōt attingere: qꝛ illam ſolus deus infundit qui nō eſt
cauſa naturaliter motiua elicitiua intellectus cauſa
ti. ¶ Cōparando fidem infuſam ꝛ fidem acquiſitam
ad actum credendi in hoc conueniunt ꝙ qn̄ inſunt
eidem aīe actus vnus ꝛ idē credendi elicitur ſm̄ in
clinationem vtriuſq̄: qꝛ qn̄ ſunt due forme que na
turaliter inclinant ad actum in eodē operante. vtra
q̄ quātū eſt de ſe neceſſario ꝛ ſemper inclinat ad ac
tū: ꝛ ideo quādocūq̄ actus eliciẜ: eliciẜ ſm̄ inclina
tionem vtriuſq̄. Et ſi per hoc quod eſt actum credē
di initi fidei iſti intelligaẜ actum elici ſm̄ inclinatio
nem eius. tunc concedendum eſt ꝙ actus credendi
initur vtriꝰ fidei. Eſt tn̄ dr̄ia vna quātū ad hoc qđ H
eſt actū elicere. iſta. ſ. ꝙ ex fide acquiſita etiā ſi ſo
la inſit pōt elici actus credēdi. ſicut credimus certis
articulis teſtimonio fidedigno aſſerentis: ad que tn̄
non inclinat aliqua fides infuſa. Hereticus ē in vno
articulo diſſentit: aliis articulis credendo: non ex fi
de infuſa. cum illa non poſſit ſtare cū hereſi in quo
cunq̄ articulo. Sed ex fide ſolum infuſa non poteſt
quis elicere actum credēdi ꝛ hoc de lege cōmuni: li
cet deus fidei infuſe aſſiſtendo poſſet mouere intel
lectum ad aſſentiendum actualr̄ illi ad qđ fides illa
inclinat. ſed tunc forte non ex ſola inclinatione fidei
iſtius eliceretur actus ille: ſed ex motione diuina: ꝛ
multo magis de lege cōmuni ex ſola fide infuſa non
pōt haberi actus credēdi: hoc pꝫ de puero baptizato
qui ſi poſtea nutriretur in deſerto vel inter infideles
ꝛ nullā haberet doctrinā de credēdis nunq̄ actum
rectum credendi eliceret. Et ratio eſt qꝛ fides infuſa

inclinat ad credēdum ea que non habent euidentiā
ex terminis: nec includunt aliquam euidentiā cōne/
xionis terminorum ſi termini ſint apprehenſi ex ſen
ſibus. ℂ Contra. nec fides acquiſita includit talē eui
dentiam. ℂ Reſponſionem quere alibi.
Additio ℂ Rñdeo ſicut hñi pōt in. 3. di. 23. e. 24. Fidem infu
ſam nobis ineſſe: eſt tñ creditū. iō nullo mō euiden
tiā facit. Acq̄ſitā expimur nobis ineſſe: q̄ mediante
obiecta credibilia ſunt per auditū preſentia. e ſic ali
quo mō euidentia. lz ꝑprie neutra ſit ex obiecto eui
dens. Per infuſaꝫ ſine acq̄ſita non pōt quis exire in
actū. vt patet ſtatiꝫ ſupius. Euidētiā hꝫ acquiſita ex
Alioꝝ teſtimonio reuelantis: ſiue predicantis.
ℂ Alia differentia eſt quātū ad h ꝙ eſt actum initi fi/
dei: qꝛ fides infuſa nō pōt inclinare ad aliqđ falſum.
l inclinat autē virtute luminis diuini cuius eſt ꝑticipa/
tio: e ita non niſi ad illud qđ eſt ɔforme illi lumini di
Quē ad h in uino. Actus igiť credēdi incħtū initiť iſti fidei non pōt
plo. reporta tēdere in aliquod falſum. Sed fides acq̄ſita cōiter in
tionū z. j. h nitiť aſſertioni alicuius teſtis qui poſſet deficere. e
dñs. 3. ideo illa fides non tribuit actui credendi inquantum
ſibi initiť qđ nō poſſit ſibi ſubeſſe falſum: frequenter
tamē non ſibi ſubeſt falſuꝫ: qñ. ſ. teſtis cuius teſtimo
nio initiť in teſtificādo illud ſit verax. Et dixi cōiter
qꝛ deo imediate reuelāti poſſet ꝗs credere credulita
te acquiſita. ſi aliud non ſit verū reuelari a deo ꝗ̄ ac
tū credēdi vel noſcēdi cāri imediate a deo in eo cui
ſit reuelatio. Et quādocūqꝫ ad idē inclinat fides infu
ſa e acq̄ſita: tūc neceſſario acq̄ſite nō ſubeſt falſuꝫ: nō
ꝙ hec neceſſitas ſit ex ipſa fide acquiſita: ſed ex infu
ſa cōcurrēte cū ipſa ad eūdē actū. Innitiť igiť actus
credendi fidei infuſe tanꝗ̄ regule certe e oīno infal
libili a qua actus hꝫ ꝙ nō poſſit eſſe falſus: ſed initiť
acquiſite tanꝗ̄ regule minus certe: qꝛ nō per illā re/
pugnaret actui ꝙ eſſet falſus vel circa falſum obie/
ctū. ℂ Cōtra iſtā differentiā pōt argui ſic: qꝛ ad eun/
dē actū cōcurrit regula fallibilis: lz cū regula infalli
bili ille actus nō eſt infallibilis. probať per ſimile: qꝛ
ex duab⁹ ꝑmiſſ a quarū vna eſt necīa e alia contin
gēs nō ſequiť cōcluſio necīa: e rō eſt: qꝛ qđ dependet
ex pluib⁹ non pōt eſſe perfectioris conditionis quo
cūqꝫ illoꝝ: nūc aūt quicunqꝫ actus credēdi ad hoc ꝙ
eliciať dependet a fide acq̄ſita mouēte. igiť ſi illa ſit
fallibilis: nunꝗ̄ actus elicitus erit ex principio tali:
ꝗ̄ ſibi poſſet ſubeſſe falſum. ℂ R⁹ ad qđcūqꝫ incli/
nat lumē fidei infuſe illud eſt determinate veruꝫ: ſi
aūt ad idē inclinet ſimul aliud qđ quātū eſt de ſe poſ
ſet inclinare in falſum nō ab illo alio: vt tale. ſed ab
iſto lumine hēreť ꝙ in illo actu nō ſit deceptio. ℂ 3⁹
differentia poſſet poni que cōuenit cū prima: que. ſ.
eſt ꝙ nō percipio me inclinari in actū per fidē īfuſaꝫ
ſiue ſm illā elicere actū: ſed tñ ꝑcipio me aſſentire
ſm fidē acq̄ſitā vel eius principiū. ſ. teſtimoniuꝫ cui
credo: qꝛ ſi perciperē me habere actū ſm fidem infu
ſam: e cū hoc ſcirē ꝙ ſm fidem infuſam non poteſt
haberi actus niſi determinate verus: perciperem ꝙ
actus meus non poſſet eſſe falſus: qꝛ ex hoc ſequiť ꝙ
perciperem ꝙ obiectū actus nō poſſet eſſe falſum: e
tunc ſcirem illud. i. infallibiliter cognoſcerē illud eē
verū: qđ nullus expitur in ſe vt credo: quātūcūqꝫ ali/
quis hēat vtrāqꝫ fidē: e ſm vtrāqꝫ aſſentiat. tātūmō
igiť credimus in vlī ꝙ tendens in aliquod cōplexuꝫ
ſm inclinationeꝫ fidei infuſe in hoc non poſſet erra/
re. quis aūt e qñ ſm eam tēdit: nec ipſemet tendēs
ſcit nec alius nec aliquis certitudinaliter experitur.
ℂ Contra hoc. iz. de tri. c. j. Non ſic vī fides in corde
in quo eſt ab eo cuius eſt: ſed eam tenet certiſſima
ſcientia clamatqꝫ conſcientia. e poſt. Illud qđ crede
re iubemur videre non poſſumus: ipſam tñ fidem
qñ eſt in nobis videmus i nobis. ℂ R⁹. intelligit ſic,
fidem videri quomodo concedit animaꝫ ſemper ſe,
noſcere non ꝙ ſemper ſit actus elicitus: ſed qꝛ ſem/
per eſt perfecta preſentia obiecti actu intelligibilis.
vnde ſubdit ibi: rerū abſentiū pñs eſt fides ec. ita ꝙ
generaliter illud ad qđ habet anima potentiaꝫ acci/
dentalem propinquā noſcendi: hoc Aug⁹ dicit eam
noſcere. ℂ Aliter diceret ꝙ accipit fidē pro actu cre
dendi de quo ibidē parū poſt dicit. Aliqñ rebus fal/
ſis accōmodatur fides. hoc eſt aliꝗs actus credendi.
ℂ De ſcia aūt qꝛ: dico ꝙ nō poteſt aliꝗs modo ex na
turalibus attingere ad ſic intelligendū trinitatem in l
diuinis: qꝛ non poteſt ſcire illud de cauſa per effectū
demonſtratione quia: quo circūſcripto remanet in
cā quicquid eſt neceſſariū ad cauſandum. ſed circū/
ſcripta per impoſſibile trinitate haberetur quicquid
neceſſarium eſt in deo ad cauſandum creaturā: qꝛ e
principium formale cauſandi perfectum e cōpletuꝫ
e ſuppoſitū habens illud principium formale perfe Dētur. ā. q.
ctū: vt pꝫ in quādā queſtione prehabita de hoc mo 8. e l. z. q. j.
ta. videť autem ad cauſationem ſufficere ſuppoſitū
perfectum habēs principiū formale perfectū. ℂ De
ſcientia vero ꝑpter quid: dico ꝙ non poteſt aīa mō
ex naturalibus attingere ad ſciendū propter ꝗd deū m
eſſe trinū: qꝛ notitia eius qđ eſt ꝑpriiſſimū ſubiecto
non continetur virtualiter primo e euidenter niſi in
per ſe e proprio cōceptu ſubiecti vel in ipſo ſubiecto
ſic concepto. eſſe trinuꝫ eſt huiuſmodi reſpectu dei.
igiť non pōt ſciri propter quid de deo niſi habito tali
conceptu dei: ſed talis non habeť pro ſtatu iſto de le
ge cōmuni. ſicut patet in prima cōcluſione que fuit ꝺ
ſimplici notitia terminoꝝ. probatio maioris. qꝛ tale
proprium aut ſciretť de ſubiecto proprio e per ſe cō/
cepto. e tūc patet veritas illius maioris. aut ſciretur
de ſubiecto concepto in vniuerſali vel indiſtincte: e
de ipſo ſic concepto non pōt ſciri propter quid niſi ꝑ
conceptum illius proprium e diſtinctū. Exemplum
eſſe primā figurarū non pōt ſciri ꝑꝑ quid de aliqua fi
gura in cōmuni niſi per medium propriū. ſ. per rōnē ꝑ poſteriorū
circuli. nec mirū: qꝛ predicatū propriū ad hoc ꝙ ſcia l. c. 23.
tur ꝑꝑ quid requirit mediū ꝑpriū. De iſto ſciri ꝑ/
pter ꝗd vere eſſent due prime concluſiones que po/
ſite ſunt ſupra in queſtione de oīpotentia. ſed nō ſūt q. 7.
hic ad propoſitum. qꝛ hic tantuꝫ queritur de notitia
poſſibili modo ſic haberi ex naturalibus.

De ſecūdo ꝑicipali

lz noti/
tia ꝑ ſe n
e propria e imediata poſſit diſtingui in intuitiuam e q. 6. z. iz. e l
abſtractiuam de qua diſtinctione prius eſt habituꝫ. z. di. 3. q. 9. e
tamen de vtraqꝫ videtur iſta concluſio tunc tenēda l. 3. diſ. 14. q.
ꝙ anima nō pōt attingere ad notitiam dei propriaꝫ 3. e ſuper. 7.
e imediatam ex perfectione ſua naturali etiam pro meta. q. 15. e
quocunqꝫ ſtatu nature: concurrentibus etiam qui/ 18.
buſcūqꝫ cauſis naturaliter motiuis ipſius anime ad
cognoſcendum. e idem diceret de angelo. Et ratio
eſt quia omnis talis intellectio. ſ. per ſe e propria e i/
mediata requirit ipſum obiectum ſub propria ratio
ne obiecti preſens e hoc vel in propria exiſtentia. pu
ta ſi eſt intuitiua. vel in aliquo perfecto repreſen/
tante ipſum ſub propria e per ſe ratione cognoſci/
bilis. ſi fuerit abſtractiua. deus autem ſub propria ra
tione diuinitatis non eſt preſens alicui intellectui
creato niſi mere voluntarie. de preſentia reali patet.

ꝑillud Ambr.ſuꝑ lucã. in eius ꝑtãte ſatis eſt videri
Idez habet cuius nãe nõ eſt videri ſi vult vr:ſi non vult non vr.
Aug⁹ de vi- optie dicit ꝙ eius nãe nõ eſt videri.ſupple a creatu/
dẽdo deuz. ra:qꝛ eius nã nõ eſt cã naturalr actiua huius viſiõis:
nec ẽt aliq̃ natura creata q̃ ẽ naturaliter actiua põt eẽ
cã huius viſionis vel ꝑfecte pñtie obiecti:qꝛ non põt
cõtinere in ſe perfecte eſſentiã illã ſm entitatẽ ſuaz.
igiꝛ nec ſm ſuã intelligibilitatẽ. ¶ Per idez ẽt pz: ꝙ
nihil creatũ põt eſſe cã eiuſ pñtie ẽt abſtractiue apud
itellectũ:qꝛ nõ põt cãre aliquid qδ ſit repreſentatiuũ
proprium ⁊ per ſe diuinitatis ſub propria ratione co/
gnoſcibilis:qꝛ tale repñtatiuũ nõ põt cãri niſi vel ab
ipſomet cognoſcibili: vel ab aliquo ꝑfecte cõtinente
ipſuz ſub rõne ſue cognoſcibilitatis. ¶ Et ſi igiꝛ de⁹
poſſit cognoſci ꝑ aliqδ repñtatiuuz:illud tñ nõ poſſet
cãri niſi imediate ab ipſo deo illud voluntarie cãnte.
¶ Contra.iſtud.q̃cq̃d per ſe continetꝛ ſub primo ob/
iecto nãli alicuius potẽtie:ad illud potẽtia põt natu/
raliter attingere:alioq̃n obiectũ ꝓmũ nõ eſſet adeq̃/
tũ potẽtie:ſed trãſcẽdẽs in rõne obiecti. nũc aũt ens
qδ eſt primũ obiectũ naturale intell'ꝰ veriſſime con/
Uide vv.i.ſ. uenit ipſi deo.igiꝛ ⁊c̃. ¶ Diceretꝛ ꝙ obiectũ primuz
q.2.⁊ hũc.q. nãle põt duplr intelligi. vno mõ ad qδ potẽtia incli/
j.⁊ alibi ſepe natꝛ. Alio mõ ad qδ potẽtia põt naturalr attingere.ſ.
O ex cõcurſu cãrũ naturaliũ. Ens in ſua cõitate ſiue ſit
vniuocationis ſiue analogie.non curo mõ.⁊ ſi ponatꝛ
obiectũ adequatũ cuiuſcũq; intell'ꝰ creati loquendo
de obiecto adequato ꝑ modo:nõ tñ de obiecto adeq̃
to ſcδo mõ:imo ſic pro quocũq; ſtatu cuiuſcũq; intel
lectus creati preciſe ens limitatũ eſt obiectũ adeq̃/
tũ:qꝛ preciſe illud põt attingi virtute cãe naturaliter
motiue intell'ꝰ. ¶ Sed nec ens adhuc in tãta cõitate
Tho.j.ꝑ.ſu. acceptũ eſt obiectũ naturale intell'ꝰ humani vt vidẽ
q.12.ar.4.⁊ tur aliq̃ dicere:ſed ſpãliter q̃ditas rei materialis. Ad
q.85.art.j. qδ ponitꝛ talis rõ. potẽtia enim ꝓportionatꝛ obiecto.
Triplex aũt ponitꝛ potẽtia cognitiua. quedã oĩno ſe/
parata a materia ⁊ in eẽndo ⁊ in cognoſcẽdo vt intel
lectus ſubẽ ſepate. Alia cõiuncta materie:⁊ in eẽndo
⁊ in opando vt potẽtia organica:ſicut ſenſus. 3ª q̃ eſt
forme hñtis eẽ in materia.ſed ipſa nõ vtiꝛ materia ſi
ue organo materiali in opando. talis eſt intellus nr.
Iſti triplici potẽtie corñdet triplex obiectũ ꝓportio
natũ.prime quiditas ſepata oĩno a materia.ſcδe ſin/
gulare oĩno materiale.tertie igiꝛ corñdet q̃ditas rei
mãlis:que lz ſit in mã:tñ nõ cognoſciꝛ vt i mã ſingu
lari. ¶ Sed ꝯ arguiꝛ qꝛ ſi illud intelligeretꝛ de ꝓprio
obiecto intellus humani vt eſt talis poª:ſequeretꝛ ꝙ
intellectus btĩ hẽret q̃ditatez rei mãlis pro obiecto
adequato:vel ſi nõ:nõ maneret eadẽ potentia q̃ mõ:
quorũ vtrũq; eſt falſum. ¶ Nec valet dicere ꝙ ele/
uatꝛ per lumẽ glorie.nullus eniz habitus eleuãs po/
tẽtiã põt habere obiectũ ꝙ trãſcẽdat primũ obiectũ
potẽtie:qꝛ tũc ille hitus nõ eſſet illius potẽtie: ſ; vel
eſſet in ſe potẽtia:vel faceret potẽtiã eſſe aliã ab iſta:
ſicut hñet aliud obiectũ ꝓmũ ¶ Dico igiꝛ ꝙ obiectũ
naturale hoc eſt nãliter attingibile adeq̃tũ intelle
P ctui nr̃o.⁊ ſi pro ſtatu iſto ſit q̃diditas rei mãlis: vel
forte adhuc ſpãlius q̃ditas rei ſenſibilis intelligẽdo:
non de ſenſibili ꝓprie ſolũ:ſed ẽt de incluſo eſſentia
liter vel virtualr in ſenſibili:tñ obiectũ adequatũ in
tellectui nr̃o ex nã potẽtie nõ eſt aliq̃d ſpãlius obie/
cto intell'ꝰ angelici:qꝛ q̃cq̃d põt intelligi ab vno ⁊ ab
alio:⁊ hoc ſaltẽ cõcedere dꝫ theologus qui ponit iſtũ
ſtatũ nõ eſſe nãlẽ nec iſtã ipotẽtiã intelligẽdi reſpcũ
multorũ intelligibiliũ eẽ naturalẽ ſed penalẽ. Iuxta
illud.15.de tri.27. certa inquit oculis tuis interiori/
bus lux illa monſtrauit. illa.ſ.eterna de qua ibi locu
tus eſt:⁊ ſubdit.que igiꝛ cã eſt cur acie fixa lucẽ ipaz
videre nõ poſſis:niſi vtiq; infirmitas:⁊ q̃s eã tibi fe/
cit:niſi iniq̃tas.⁊ de hoc ſupra ibidem. O tu aĩa mea
vbi te ſentis eſſe:vbi iaces:ſeq̃tur.agnoſcis recte te
eſſe in h̃ ſtabulo q̃ ſamaritanus ille ꝑduxit illũ quem
reperit multis a latronib⁹ inflictis vulneribus ſemi
uiuũ relictũ. ¶ Tũ phs qui ſtatum iſtũ diceret ſim
pliciter nãlẽ hoĩ:nec aliũ exptus erat:nec rõne cogẽ
te cõcluſit.diceret forte illud eſſe obiectũ adeq̃tuz in
tellectus humani ſimplr ex natura talis potentie qδ
ꝑcepit ſibi eſſe adequatum pro ſtatu iſto.

Cõtra iſta arguiꝛ. ꝙ ens non tñ limita
tũ:ſed illimitatuz ſit obiectũ
naturalr motiuũ intell'ꝰ creati: ⁊ ita ens vt eſt indif/
ferens ad vtrũq; erit obiectum adequatuz naturale
ſ.per actionẽ cãe naturalr agentis attingibile. ¶ Et Difficulta//
arguiꝛ primo ſic. eiuſdẽ obiecti primi accepti ſ; ſuã tes nõbiles.
totã idifferentiã ad potẽtiã quã ꝑ reſpicit acceptã ſ;
ſuã totã indifferẽtiã eſt idẽ modus ſe habendi i mo/
uẽdo.ſ.naturaliter vel nõ naturalr. nũc autẽ ens illi/
mitatũ mouet naturaliter aliquẽ intellectũ diuinũ.
igiꝛ ſimili modo mouet quẽlibet intellectum. Alia
eſt minor iſta.aliqδ ens mouet naturaliter itellectũ
cauſatũ.⁊ ſequiꝛ.igiꝛ qδlibet ſilr mõ mouebit. Ma/
ior iſta ꝓbatꝛ ꝑ inducẽdo de potẽtijs ⁊ obiectis earũ
ꝓmis:⁊ ꝑ ſe obiectis cõtẽtis ſub illis primis. probatꝛ
ſcδo qꝛ obiectũ ꝓpriũ ſm totã ſuã indifferentiaz eſt
adequatũ obiectũ ⁊ reſpicit potẽtiã ſuã ſm totuz ge/
nus ſuũ vt propꝛuz extremũ. Aliq̃s igiꝛ eſt modus ꝓ
prius ſm quẽ h̃ extremũ reſpicit illud. Ille igiꝛ idẽ
modus ſaluabiꝛ inter q̃cũq; extrema ꝑticulariter cõ
tẽta ſub iſtis ꝓmis extremis:qꝛ particularia extrema
⁊ ſe reſpiciunt ſm h̃ ꝙ includũt ꝓma extrema: ⁊ ita
ſe reſpiciunt eodẽ mõ quo illa prima. ¶ P̃. oĩs actus
ꝑcedẽs actũ volũtatis eſt mere naturalis.nũc autem
actio eſſentie diuine ẽt vt eſt obiectũ mouens intel/
lectũ creatum precedit actũ voluntatis.igiꝛ ⁊c̃. ꝓba
tio minoris:qꝛ eſſentia vt eſſentia eſt obiectũ beati/
ficũ:nõ aũt eſſentia vt voluntas: vel vt volens.igitur
mouere ad actũ beatificũ cõuenit eſſentie rõne qua
eſſentia eſt:⁊ per ꝯñs illa erit ꝓor actiõe voluntatis.
¶ Confirmatur.qꝛ ſi per ipoſẽ deus nõ eẽt volẽs eẽn
tia ſua naturalr moueret intellectũ ad videndum ip
ſam.igiꝛ ⁊ modo ſilr mouebit:cũ non moueat inq̃/
tũ volẽs.ſicut nec eſt primũ obiectũ inquãtũ volẽs.
¶ P̃.obiectuz oẽ gignit notitiam actualẽ ſui.⁊ iſta gi
gnitio eſt naturalis ꝓpter qδ genitum dr̃ proles ſm
Augm.9.de tri.c.vlti.igiꝛ iſta viſio eſſentie in intelle
ctu btĩ naturalr gignetꝛ ab illa eẽntia. ¶ P̃.ſi volũtas
neceſſario concurrit cũ eſſentia in rõne principij mo
tiui ad actum beatificuz intellectus creati:quero q̃s
eſt ordo eſſentie ⁊ voluntatis in mouendo: volũtas
enim non poteſt dici ratio motiua prima: ⁊ eſſentia
ſecunda quaſi virtute eius mouẽs.opꝫ igiꝛ dare ecõ
uerſo.ſ.ꝙ eſſentia ſit prima rõ motiua: ſed prima rõ
motiua in mouẽdo tenet ſuũ propꝛiũ modũ mouen
di.non enim determinatꝛ ad mouendũ per illud qδ
ſcδm eſt.ſed determinat ipſum ad mouendũz. ſicut
videmus ꝙ actiuũ naturalr quantũ eſt de ſe neceſſa
rio agit:in illa tamẽ actione in qua ſubiacet volunta
ti non neceſſario agit: ſed põt contingenter agere ⁊
non agere:non quidẽ ex ſe:ſed propter contingẽtiaz
in voluntate ad agendũ. ¶ Similiter ſi voluntas in
agẽdo ſubiaceret ꝓncipio naturalr actio determina/
retur ab illo ad determinate agendum.

Digreſſio p fundiſſima theologica fundamēta li; vbiq; notanda.

A

Hic intelligēdū ē q motio oino pͣ in entibꝰ ē ne
ceſſario nālis. qꝛ oi motiōi volūtatis ē alia pſuppoſi-
ta. Et ſi aliq̄ motio in entibꝰ eſt nō nālis: maxie mo/
tio volūtatis ē nō nālis. ℭ Itē aliq̄ motio pt intelligi
eē ad terminū ſimplr infinitū. aliq̄ aūt ad terminū fi/
nitū. vel ad īfinitū includētē finitū: ⁊ illa q̄ eſt ad ter/
minū infinitū ſimplr eſt pοꝛ: qꝛ nō pt infinitū pꝰrige
re finitū. Sicut igiꝛ loq̄ poſſumꝰ: lꝫ īpropꝛie accipien
do motionē extēſiue: aſſignari pōt ordo motionū in
entibꝰ: ⁊ ſic loquēdo oino pᵐ mobile motiōe nāli ex
tēſiue loquēdo eſt intellꝰ diuinꝰ. ⁊ iō pmū motiuū
motiōe naturali eſt eēntia dīna vt ē pmū obiectū in/
tellectꝰ ſui. igiꝛ oino pͣ motio eſt naturalis motio in-
tellectꝰ diuini a ſuo obcto: ⁊ cū nāle mouēs moueat
mobile inq̄tū pt. illud aūt obm pōt mouere ad intel
lectionē actualē ſui: ⁊ h in intelligētia ingenita illius
pſone in q̄ p eſt eſſentia: ⁊ ad actualē notitiā ſui geni
tā: ad vtrāq; naturalr mouebit: lꝫ ordie quodā. qꝛ qꝺ

Nō pūctū q̄ intelligis al/tioꝛa.

eſt alicui pnᵐ opandi opatōe īmanēte ⁊ pducēdi p/
ductū diſtinctū quodāmō eſt pus pnᵐ opandi. ℭ Si
dicas q productio īmanet in diuinis ſicut operatio.
ℭ Rꝫ pductio nō īmanet quātū ad terminū. opatio
aūt oino īmanet. ℭ Silr eēntia eſt naturale motiuū
ad intelligēdū qꝺcūq; intelligibile ſimplex. ſꝫ nō ni/
ſi pus illa eēntia ſit in oībꝰ ſuis ſuppoſitis: nō quidē
q ſine h eēt defectꝰ pncipij actiui: ſed ex pte termini
reqriꝛ ordo. Sic igiꝛ cōpleta ē actio mere naturalis:
⁊ ad terminū oino pmū. ſ. infinitū vbi motio oino p-
ma eſt elicere vel q̄ſi elicere intellectionē i intelligē/
tia pma: ⁊ huic prima eſt gignere verbū. ℭ Hāc ſeqꝛ

R

actio q̄ nata eſt eſſe ad terminū oino pmū: puta ad eſ
ſentiā pmā cōicādā: q̄ lꝫ non ſit naturalis: tn̄ eſt oino
neceſſaria. ⁊ hec eſt motio volūtatis: ⁊ hec q̄ſi eſt du
plex. ſ. ad amare ſimplex ⁊ eē ad amorē pcedētem. ⁊
hec duplex motio volūtatis correſpōdet duplici motiōi
naturali que dicta eſt eē in itellectu ad intelligere ⁊
dicere. ℭ Cōtra. actio naturalis in eodē pcedit actio
nē nō naturalē. nūc aūt pte actōe naturali intellꝰ di/
uinus intelligit creabile. igiꝛ iſta actio pcedit omnē
actionē volūtatis. ⁊ ita ſpirationē ſpiritꝰ ſācti. ℭ Rñ
deo maioꝛ eſt vera loquēdo in eodē ordine ex parte
termini. hic autē eſt alius ordo ex pte primi termini
⁊ ſecūdi. ⁊ iō naturalis in vno ordine ſequiꝛ nō natu
ralē in alio ordine. pꝛla eniꝫ diſtinctio ordinū attēdi
tur ex pte terminorū. 2ͦ ex pte pncipioꝝ quātum ad
modū pncipiandi. ℭ Cōtra ordo pncipiorū eſt prioꝛ
ordine terminorū ſicut ⁊ pncipiū termino. nā p prin-
cipiū terminus pduciꝛ vel cōicaꝛ. ℭ Rꝫ aīs verū ē
de termino totali qui ſimplr capit eſſe. nō aūt de ter/
mino formali qui ſolūmō capit eſſe ſm q̄d. ℭ Cōple
to aūt toto iſto pceſſu originis reſpectu primi termi
ni. ſ. eſſentie diuine cōicāde. ſequiꝛ ordo alius reſpe/

S

ctu termini ſcꝺi eēntie. ſ. creabilis. ⁊ quidē eēntia ip-
ſa diuina in iſto ſcꝺo ordie mouet p ad intellectionē
ſimplicē oīa intelligibilia. ⁊ hec intelligētia vt iā ē in
tribus ſuppoſitis. nō aūt mouet ad diſtinctā notitiā
ſignificatis cuiuſcūq; cōplexionis: qꝛ ſi moueret determi

Cā notabili; paucis mā/ feſta pꝰanti bꝰ atq; theo logis.

nate ad cognoſcēdā alterā ptē in futuris cōtingētibꝰ:
cū nāle mouēs neceſſario moueat: ſequiꝛ q intellꝰ
diuinus neceſſario intelligeret hāc ptē ꝯdictionis fore verā:
⁊ ita vel poſſet errare: vel oppoſito nō poſſet euenire
⁊ tūc nō eēt contingēs ſed neceſſariū: illud qꝺ poniꝛ eſſe
ꝯtingēs. ℭ Si queraꝛ cū idē videaꝛ eē ordo cuiuſcū
q; intelligibilis ad pmū intelligibile quare pmū nō
eque neceſſario mouet ad cognitionē cuiuſcūq;: ℭ Rꝫ.

naturaliter moueret ⁊ p ꝯñs neceſſario ad cognitionē cu
iuſcūq; qꝺ eſt poſſe nāliter ⁊ neceſſario cognoſci. hmōi eſt
qꝺcūq; obiectū ſimplex. ⁊ ēt qꝺcūq; cōplexū verum
neceſſariū. nō aūt tale eſt aliqꝺ cōplexū de extitia cō/
tingētis: qꝛ nō eſt natū eſſe determinatū ad veritatē.
ℭ Et ſi queras q̄re nō neceſſario mouet ad talē cognitio
nē de cōplexo habendam quali poſſet haberi de eo.
ℭ Rꝫ aut moueret ad cognoſcēdū ſub diſiunctione
hoc fore vel nō fore: ⁊ hec cognitio non eſt determīa
ta de altera parte. Aut ſi moueret determīate ad co
gnoſcēdū alterā partē illa neceſſario eēt determina/
ta. ℭ Cōpleto igiꝛ toto ordine motiōis neceſſarie ſe

T

quiꝛ motio cōtingēs. illa non pt eē p pncipium nālis
motionis: qꝛ illius nō eſt niſi neceſſario mouere. igiꝛ opꝫ
illius motiōis pncipiū ponere volūtatē. Et ſic hmōi
motio cōtingēs ordinate. p ad intra: qꝛ niſi ipſa volū/
tas determinet in ſe ad volēdū alterā ptē nūq̄ deter
minabit aliq̄d ad extra. p igiꝛ determīat ſe ad volen
dū h fore determinate. 2ͦ ex h intellꝰ vidēs iſtā de/
terminationē volūtatis infallibilē nouit h eē futurū.
e conuerſo igiꝛ eſt in motiōe neceſſaria ⁊ contingēte
qꝛ in neceſſaria primū pnᵐ eſt nāle ⁊ iō p naturalr deter/
minaꝛ ad pptiā actionē. In cōtingēte aūt primū pn
cipiū eſt liberū: cuius actionē in p ordine ſequiꝛ na/
turalis. Cōpleta vͦo motione cōtingēte ad intra ſeqꝛ
motio ad extra. Illa igiꝛ tota eſt contingēs: ⁊ p ꝯñs
īmediate ipſius voluntatis vt principij. nullū igitur
intellectū creatum mouet eēntia vt eſſentia tanquam
motiuū per modū nature: ſed oēm intellectionē illi/
us eſſentie quā nō cāt aliqꝺ creatū cāt īmediate vo-
lūtas diuina. ℭ Per hoc pꝫ ad argumenta iam facta
in ꝯrium. Maioꝛ eniꝫ primi argumēti debet ſic itel

V

ligi. quācūq; potētiā īmediate mobilē a tali obiecto
ipſum obiectū vniformiter mouet. Nunc aūt quātū
ad prim ſ minorē eſſentia diuina eſt motiua īmedia
te ſui intellectus: ſed nō intellꝰ creati: qꝛ intellectus
diuinus eſt primū mobile oino. ⁊ iō p mouet a pma
forma motiua. ⁊ nihil aliud eſt īmediate mobile a p
ma forma motiua: qꝛ nō pōt īmediate mouere niſi
p mō motionis: ⁊ nihil aliud natū eſt ſic moueri. Si
igiꝛ cōcludas q eſſentia diuina eodē modo mouet
oēm intellectū: cōcedaꝛ quē īmediate mouet: ſed il/
le eſt ſolus intellꝰ diuinus: vt pꝫ ex dictis. ℭ Alia aūt
minoꝛ. ſ. q obiectū creatū naturaliter mouet: vera ē
de intellectu quē īmediate mouet. falſa autē eſſet ſi
aliquē intellectū moueret mediāte actu voluntatis:
qꝛ illū nō alr moueret: ſicut ſi voluntas mea poſſit li/
bere cāre intellectionem eſſentie mee in te. Sꝫ iſto
mō forte non eſt de aliqua eſſentia ⁊ voluntate crea
ta: qꝛ quelibet eſſentia eſt īmediate motiua intellꝰ

X

creati: ⁊ iō motione naturali. nulla aūt volūtas crea/
ta ē motiua ad itellectionē pfectā alicuiꝰ eēntie vt eſ
ſentia eſt: qꝛ nec pfecte eā cōtinet eminēter vel vnitiue: ⁊ q̄litercūq; ſit de obiecto creato mouente intel-
lectū nālr: pꝫ pus q nō eſt eadē rō de eēntia diuina:
qꝛ ipſa nō eſt īmediate motiua alicuiꝰ intellꝰ niſi pri

Y

mi. ℭ Ad aliud dico q mouere ad actū beatificum
nō ē pprius actus illius eēntie diuine neq; eſt pus ac
tus volūtatis. imo eſt pprie actꝰ illius volūtatis. eēn/
tia. n. vt quodāmō poꝛ volūtate eiꝫ ſit obiectum pᵐ ⁊
īmediatū illius viſionis in rōne terminātis: tn̄ nō eſt
obiectū īmediatū in rōne mouētis: ſed tn̄ mouens
remotū pro q̄to mouet intellm diuinū ad viſionem
precedētē illud velle quo mouetꝛ intellectꝰ michae/
lis ad viſionē. ℭ Et per hoc pꝫ ad confirmationē ibi
poſitam: qꝛ ſi illa eēntia nō eēt formalr volens nihil

uino poſſet cauſare ad extra: qꝛ nihil poſſet cauſare
niſi naturaliter: ⁊ quodcunq; extriſecum: cum ſit for
maliter poſſibile non poſſet eẽ a neceſſario niſi con/
tingenter. ¶ Ad 3^m dici poteſt: ꝙ eẽntia non hẽt ra/
tionem motiui ad viſionem ſui ab intellectu creato
niſi inq̃tum preſupponit̃ ipſam mouiſſe intellectū
diuinum ad viſionem que preſupponit̃ ipſi velle di/
uino motiuo intellectus creati: non igitur ſe hñt eẽn
y tia ⁊ voluntas vt mouens ſuperius ⁊ inferius ꝓprie
loquendo ſic intelligendo ꝙ vtrunq; attingat ipſū
motum: ſed tñ voluntas attingit intellectum crea/
tum: tñ preſupponit motionē intellectus diuini ab
ipſa eẽntia ſine qua ipſa voluntas non haberet illud
Arg^m ſubti/ lissimũ. velle quo mouet. ¶ Si arguitur contra hoc. qꝛ volū
tas vt voluntas non poteſt mouere niſi ad videndū
voluntatem vt voluntas eſt. non autem ad videndū
eẽntiam vt eẽntiam: nunc aũt videre voluntatē vt
voluntas eſt: ⁊ non eſſentiam vt eſſentia eſt: non
eſt videre objectum beatificum. ꝓbatio minoris. qꝛ
idem eſt obiectum beatificū intellectus creati ⁊ in/
tellectus diuini. Intellectus aũt diuinus non beatifi
cat̃ in videndo voluntatẽ vt voluntas eſt: qꝛ volun/
tas non eſt primū obiectū itellectus ſui ⁊ nõ beatifi/
catur niſi attingendo primū obiectū probatio maio
ris. qꝛ cum volũtas ſit quaſi poſterior ipſa natura: qꝛ
proprietas non poteſt eẽ principium cauſandi perfe
ctam viſionem eẽntie vt eẽntia eſt: que quodãmo
do eſt prior ⁊ perfectior. Iuxta illud Dam. c. iz. totū
inquit in ſeipſo comprehẽdens habet eẽ velut quod
dam pelagus ſubſtãtie infinitum ⁊c̃. ¶ Ad iſtud di/
Aa co. ꝙ qꝛ volũtas eſt perfecte idem cum eẽntia: ideo
poteſt eẽ principium motiuum ad videndum eẽn/
tiam vt eẽntia eſt. neganda eſt igitur illa maior. verū
quidem eſt. qđ ibi affirmatur. ſ. ꝙ voluntas põt eſſe
principium motiuum ad videndum voluntatē vt
volũtas eſt. falſum autem eſt qđ ibi negatur. ſ. ꝙ nõ
poteſt eẽ principium ad videndum eẽntiam vt eẽn/
tia eſt. ¶ Ad probationem maioris rñdeo: ꝙ priori
tas illa eſt quaſi prioritas fundamenti: ſed illud fun
damentum non ſolum eſt perfecte idem cū illo qđ
intelligitur fundari in eo: ſed etiam illud habet per/
fectionẽ formalem formaliter infinitā. ꝓpter quod
perfecte identice ⁊ vnitiue continet perfectionẽ fun
damenti: ⁊ propter iſtam rationem poteſt voluntas
eẽ principium cõicandi eẽntiam: qꝛ ipſa eſt identice
omnino eiuſdē perfectionis cum eẽntia. ¶ Ad ali
ud poſſet dici: ꝙ Aug^9 loquitur ibi de notitia que ẽ
verbum. vnde cū dixiſſet. naſcitur proles ipſa trini
tatis notitia. ſubdit in fine capituli. Eſt quedam ima
go ipſa mens ⁊ notitia eius que ẽ proles eius: ac de
ſeipſa verbum eius ⁊ amor tertius. hec ille. Non igi
tur quecunq; notitia actualis obiecti eſt verbū eius:
Bb ſed illa ſola que de ipſo naſcit̃ tanq̃ proles: hoc eſt
non tñ eſt naturalis ſimilitudo eius ſed nãliter gi/
gnitur ab ipſo naſcendo. notitia igit̃ actualis que ꝓ
ducitur immediate per voluntatem non eſt verbū
obiectiq; ⁊ ſi ſit ſilitudo naturalis obiecti: non tñ eſt
naturaliter genita. ¶ Et ꝓpter iſtđ poſſet dici: ꝙ bea
tus non hꝫ verbum de deo: qꝛ ⁊ ſi illa viſio ſit imago
diuine eẽntie ipſam nãliter repreſentans: non tamẽ
eſt imago nãlis naturaliter ab ipſa procedens ſed il/
lius eẽntie eſt tñ vnicum verbum: ⁊ hoc in ſolo in/
tellectu increato: in quo ſolo poteſt eẽ notitia ipſius
obiecti naturaliter genita. ¶ Aliter poſſet dici ad il/
Cap. vii. lud. 9. de tri. cum dicit Aug^9 ꝙ oẽs res quãcunq; co
gnoſcimus congenerat in nobis notitiam ſui: qđ vel

intelligitur de re quam nãliter cognoſcimus: hoc ẽ
ex cauſis nãliter motiuis intellectus noſtri. illa qui/
dem in ſeipſa vel in cauſis ſuis congenerat: hoc ẽ na
turali fecunditate ⁊ neceſſitate cauſat in nobis tan/
q̃ naturalem ſimilitudinem notitiam ſui. ⁊ ſic ver/
bum non gignitur niſi de memoria. nunc autem ob
iectum qđ ſit cognitum per actum voluntatis non
opꝫ preeſſe in memoria: vel ſaltem nõ agit vt preexi
ſtens in memoria. Sic igitur modo dicto ſaluat̃ pro
prie ratio verbi. ¶ Uel ſi hoc qđ ait. omnis res ex/
tendatur etiam ad eẽntiam diuinam: tunc illud qđ
ſequitur. ſ. congenerat notitiã ſui debet intelligi vel
formaliter pro obiecto naturaliter motiuo vel equi
ualenter pro obiecto increato: qꝛ ipſū vel per ſe vel
per aliquid ſibi idem: cauſat in nobis notitiam ſui: q̃
equiualet in perficiendo intellectū: ac ſi eẽt proles
naturaliter genita: qꝛ ẽ ſimilitudo naturaliter ducẽs
in obiectum. ſicut ſi eẽt ab obiecto naturaliter expreſ/
ſa. ¶ Hic videtur ſequi ꝙ eẽntia non eſt repreſenta Cc
tiua ſui michaeli prius natura q̃ viſio eius cauſatur
in michaele. igit̃ multo magis nõ ẽ repſentatiua ali
cuius alterius: ſed tam ipſa q̃ alia contingenter repꝛ
ſentantur per actum voluntatis: ita ꝙ ipſum repſen
tare non eſt precedens quocunq; ipſam intellectio
nem obiecti qđ dr̃ repreſentari. ¶ Sed ſi queratur
hec repreſentatio quodammodo prior actuali intel
lectione illa tñmodo inuenitur in memoria. ⁊ in me
moria diuina nihil proprie eſt niſi obiectū qđ quaſi
tribuit actum primū ſiue immediatū actui 2°. ſ. intel
lectioni actuali. illud aũt ſic actuans eſt prĩtia com/
pleta pmi obiecti. ſ. eẽntie diuine. ¶ Cõtra: quõ igit̃
beatus videt obiectū ſcđariū in ipſa eẽntia: ſi non ẽ
aliquo mõ ibi repñtatū: ⁊ non repñtat̃ ſibi in volunta
te: qꝛ voluntas non eſt ſpeculū in quo videat̃ lꝫ per
voluntatem manifeſtet̃. ¶ Rñdeo. lapis videtur in Speculo ſin gularis.
eẽntia diuina. nõ vt in ſpeculo in quo reluceat vt ob
iectum preſens: ſed ipſa eẽntia ſe ſolam ⁊ ſoli ſuo in
tellectui ſe repñtat ante actum intelligẽdi: ſed lapis
videt̃ in eẽntia diuina: vt obiectum ſecundariū in
primo obiecto: non quidē motiuo ad intellectionẽ
ſecundi: ſicut mouet intellectum ꝓprium: ⁊ ſicut in
tellectū noſtrum mouet principium ad concluſionẽ
ſed ordine primi obiecti ⁊ ſcđi terminantis quodā
alio. ſ. voluntate mouente ad iſta duo obiecta ordie
quodam actum intellectus terminantis.

De tertio principali dico: ꝙ aĩa ex natu/ Dd
ralibus in quocunq; ſtatu: vel
angelus non põt cognoſcere eẽntiã diuinam ſub ra/
tione propria mediate. ſic intelligendo ꝙ per obie/
ctum cognitū mediū: vel in obiecto cognito medio
cognoſcat̃ ratio eius: qꝛ nihil põt per ſe diſtincte in/
telligi hoc modo mediate: niſi in illo medio cõtinea
tur eẽntialiter ⁊ virtualiter: ⁊ hoc perfecte. ſ. ſm to/ 2. meta. tex. c. 4.
tam rõnẽ cognoſcibilitatis ſue. eẽntia diuina in nul/
lo alio ſic cõtinetur. igitur ⁊c̃. minor probatur: qꝛ ni/
hil aliud a diuinitate continet eam perfecte ſub rõ/
ne entitatis. igitur nec ſub ratiõe cognoſcibilitatis.
maior probatur. qꝛ obiectum quodcunq; ſi moueat
ad aliquam notitiam tunc ſm vltimū virtutis moti
ue mouet ad ꝓpriam ⁊ perfectam notitiã. ſui igitur
nec põt mouere ad notitiam ſimplr̃ perfectiorẽ illa
nec per ↄ̃ñs ad notitiam propriam perfectioris ob/
iecti. ¶ Contra iſtud inſtatur primo contra rationē
ſic. ſufficit ꝙ cauſa virtualiter contineat illud cuius
eſt cauſa: ita ꝙ ad hoc ꝙ ſit cauſa non oportet ꝙ cõ/
tineat illud cuius non eſt cauſa. nunc autē quicq̃d

moueret ad diſtinctam ⁊ perfectã notitiam eſſentie diuine: non ꝓpter hoc opʒ ꝙ cõtĩ cã illius eẽntie: ſed tñ cã illius notitie. igitur lʒ non contineat illã eſſentiaʒ: vt ꝓbatur. ſi tñ contineat illã notitiã: vt puta ꝙ ſit perfectius ea: ſicut ſubã eſt perfectioꝛ accñte hoc ſufficit ad hoc ꝙ moueat intellm ad talem notitiaʒ. videt̃ aũt ꝙ illa notitia poſſit eminenter cõtineri in ſubſtantia angeli vel anime: cũ illa ſubſtãtia ſit multo perfectioꝛ ꝗ̃ notitia: ⁊ multo imediatioꝛ ipſi obiecto in oꝛdine eſſentiali. ❡ Põ inſtatur contra cõcluſionem illam probatã. p̃mo ſic. per illud qꝺ eſt imago ꝓpꝛia alicuius obiecti videtur poſſe diſtincte cognoſci illud cuius eſt imago. ſic eniʒ ſenſus viſus diſtincte cognoſcit obiectum in ſpeculo. nunc aũt non ſolum angelus: ſed ẽt anima ẽ imago dei ſm Augm̃ 14. tri. c. 8. vterqꝫ aũt põt diſtincte cognoſcere ſeipʒ etiã ex naturalibus: ſicut de ipſa aĩa de qua minus videtur. vult Augꝰ. 14. de trini. c. vlti. qm̃ ſemper ſe noſce: ſemperqꝫ ſeipſam velle cõpꝛehẽdebat̃ ſimul ẽt ſemper ſui meminiſſe: ſemperqꝫ ſeipſam intelligere ⁊ amare compꝛehẽderetur: ꝗ̃uis non ſemper ſe cogitare diſcretam ⁊c. ⁊ eodem lib 14. c. 4. vel. 9. diximus mentem noſcere ſemetipſam. nihil enim tam nouit mens ꝗ̃ illud qꝺ ſibi preſto eſt. nec menti magis quicꝗ̃ preſto eſt ꝗ̃ ipſa ſibi: ⁊ de hoc ibidẽ multum. c. 6. ⁊. 7. ❡ Scꝺo inſtatur ad ideʒ per hoc ꝙ intellectus creatus beatus põt naturaliter cognoſcere ſuum actum beatificum. igit̃ per illum poteſt naturaliter cognoſcere obiectum. ꝯñtia iſta probat̃. tum qꝛ actus eſt naturalis ſimilitudo obiecti: immo videt̃ eſſe expꝛeſſioꝛ ſimilitudo ꝗ̃ eſſet ſpẽs intelligibilis ipſius obiecti ſi poneret̃: igitur obiectum diſtincte põt cognoſci per ipſum vt per nãlem ſimilitudinem ſui. tum qꝛ non videt̃ ꝙ actus poſſit cognoſci vt eſt huius obiecti niſi cognoſceret̃ hoc obiectũ ſub ea ratione ſub qua ipſius eſt actus.

Uide. 10. tri. c. 10. ⁊. 8. tri. c. 7.

Ee Ad iſta. Ad primũ dico: ꝙ nihil ſufficiẽter continet continentia virtuali ipſaʒ notitiam niſi contineat obiectũ cognoſcibile tanquã ꝓpꝛiũ repñtatiuum eius. ſ. foꝛmale vel eius repreſentatiuum virtuale. ſpẽs aũt ꝓpꝛia obiecti: ⁊ ſi ſit reſpectu eius diminuta in entitate: tñ continet ipſm pꝛimo modo tanꝗ̃. ſ. repñtatum per ipſam foꝛmaliter: ſed qñ non eſt repreſentatiuum foꝛmale obiecti opʒ ꝙ virtualiter contineat tale repñtatiuum ꝓpꝛiũ ⁊ qñ eſt repñtatiuum ſicut obiectum cognitum: tũc opʒ ꝙ contineat aliud obiectum: qꝺ ꝑ ipſum debet cognoſci. ❡ Ad duo alia argumenta negaretur foꝛte ꝙ aĩa vel ãgelus ex nãlibus poſſet cognoſcere ſe ipſum ⁊ ẽt actum ſuum beatificum. Sed qꝛ vtrũqꝫ vĩ contineri ſub ꝓpꝛio obiecto intellꝰ huius ⁊ illius ⁊ hoc ſub pꝛimo nãliter attingibili. ſ. ſub ente limitato. Ideo dici poſſet aliter: ꝙ taʒ aĩa ꝗ̃ angelus licet poſſit nãliter noſcere ſe ꝗ̃tum ad illud abſolutũ qꝺ ipſm eſt: non tñ põt naturaliter noſcere ſe inquantuʒ eſt imago dei ſiue ſe eſſe imaginẽ dei: qꝛ non põt naturaliter cognoſci relatio: niſi nãliter poſſit cognoſci vtrũqꝫ extremum. ❡ Pꝛo iſta rñſione videtur eẽ illud Auguſtini. 15. de tri. c. 24. Qui vident inde ſuam mentẽ: ⁊ in ea trinitatem iſtã. ſ. memoriã intelligentiam ⁊ voluntatem: nec tñ credunt eã que intelligũt eſſe imaginẽ dei. ſpeculuʒ quidẽ vidẽt: ſed vſqꝫ adeo non vident per ſpeculũ: vt. ſ. ipſum ſpeculum qꝺ vident ſciant eſſe ſpeculũ. i. imaginem. ❡ Contra iſtã rñſionem dupliciter argui põt. pꝛimo ſic. relatio imaginis vel eſt idem cũ eſſentia aĩe vel angeli: vel ſaltẽ neceſſario ꝯñs naturã eius: igit̃ per ipſam cognitam põt ipſa relatio cognoſci. Añs ꝓbat̃ ſic. qꝛ relatio dependentie eſſentialis vel eſt idẽ nãe dependẽnti vel neceſſario conſequit̃: qꝛ ſi cõtingenter adueniret nature. nã poſſet eſſe ſine illa dependentia. ⁊ ita nõ eſſentialiter dependeret. relatio aũt imaginis vĩ eẽ relatio dependentie imitãtis ad illud quod imitatur. ❡ 2ᵒ ſic. potentia põt naturaliter cognoſcere quodcunqꝫ contentũ ſub ſuo pꝛimo obiecto naturali. nũc aũt ſub ente limitato qꝺ eſt pꝛimũ obiectum naturale intellꝰ creati continet̃ illa relatio imaginis: qꝛ ipſa non eſt infinita: cũ ſit in fundamento finito. ❡ Ad

Ff pꝛimũ. relatio non põt cognoſci niſi cognoſcat̃ vtrũqꝫ extremũ. qñ igitur fundamentũ non includit terminũ in rõne cognoſcibilitatis ipſum non eſt cã ſufficiens ad cognoſcendũ relationem. ita eſt hic. Et cũ arguitur ꝙ neceſſario conſequit̃ fundamẽtũ. ex hoc non ſequitur ꝙ per ipſum poſſet perfecte cognoſci: niſi eſſet entitas abſoluta: ad cuius cognitionem nõ requiritur aliud cognoſci in rõne termini. ❡ Cõtra hoc: qꝺ includit aliud in entitate: ⁊ in cognoſcibilitate fundamentũ. aũt illud includit in entitate relationem iſtam ſi neceſſario conſequat̃ ipſum. igit̃ ⁊ includit ipſam in cognoſcibilitate. ❡ Rꝰ non includit eam in entitate vt totalis cã eius: ſed vt pꝛoxima cã. ſuppoſita tñ alia cauſa. ſ. termino: qꝛ ⁊ ipſum fundamentũ illam aliam cãm ſupponit. ❡ Conſimiliter concedo: ꝙ includit eam in cognoſcibilitate preſuppoſita aliã cã eius ĩ cognoſcibilitate. ⁊ hoc ſi ſimplr ſimpliciter: ſi alicui alicui. ſed iſti cognoſcẽti. ſ. angelo vel aĩe ⁊ hoc naturalr: ſiue ex cauſis nãliter motiuis non ꝑſupponit̃ obiectũ ſiue terminus eſſe naturaliter cognoſcibilis. ⁊ ideo fundamentuʒ lʒ ſit huic naturalr cognoſcibile: non ſequit̃ relationẽ huic eſſe naturalr cognoſcibilẽ. ❡ Ad 2m̃. ens limitatuʒ. ⁊ ad

Gg ſe. vel ſi ẽt eſt limitatũ ⁊ ad alterũ: tñ limitatum: eſt naturale obiectum intellꝰ creati. ſed entitas limitata in ſe que eſt eẽntialiter ad alterũ illimitatũ. non ẽ naturaliter intelligibilis ab intellectu creato: ſicẽ nec terminus ſine quo: nec ipſa itelligi põt. ❡ Licet iſte rñſiones ꝓbabiliter videant̃ ſaluare ꝙ abſoluta entitas anime vel actus beatifici poſſet naturaliter intelligi ab aĩa: lʒ nõ naturaliter poſſit itelligi ab ea relatio ad terminũ. nec per ꝯñs opoꝛteat deum intelligi in ratione termini illius relationis. Tñ rõnes ille de anima ⁊ de actu videntur habere aliam difficultatem: vnam cõem: qꝛ per illud quod eſt naturalis imago obiecti poteſt ipſum obiectum cognoſci licet per hoc qꝺ ẽ imago nõ cognoſcatur relatio imaginis. Exemplũ. per ſpeciem albi in oculo videt̃ album: licet non cognoſcatur relatio illius ſpẽi ad album: ⁊ ita eſt de intellectu ponendo ſpeciem intelligibilẽ: ⁊ ratio eſt: qꝛ illa relatio fundata in ſpecie ſenſibili vel intelligibili non eſt foꝛmalis rõ cognoſcendi obiectum: ſed illa foꝛma in qua fundat̃ relatio. igitur in pꝛopoſito: lʒ non naturaliter intelligat̃ relatio anime vel actus beatifici ad deum: tamen qꝛ eſt tale fundamentum ꝙ ex ſe eſt ſimilitudo obiecti per ipſum poterit cognoſci obiectum. ❡ Uidetur etiam ſtare ratio pꝛius facta de actu: qꝛ actus videtur eſſe foꝛmalis ſimilitudo obiecti: ⁊ actualioꝛ ꝗ̃ ſpecies intelligibilis: ſi poneret̃. igit̃ ſi per ſpẽm poſſit obiectũ diſtincte intelligi vel cognoſci magis vel eque poterit intelligi per actuʒ. ❡ Uidetur etiam ſtare aliud quod fuit ibi tactum: quia ꝙ actus intelligatur vt ẽ obiecti: ⁊ non intelligatur obiectũ ſub illa ratiõe ſub

Dubia ſubtiliſſima.

qua terminat actum. videtur esse ꝫdictio. nunc autē
ex naturalibus anima que beata eſt pōt cognoſcere
ex natura ſua actum beatificum vt eſt beatificus: z
per ꝯ͡ñs vt eſt obiecti beatifici: qz etſi non habeat ac/
tum illum ex natura ſua: tñ ſup illum actum iam exi/
ſtentem poteſt reflecti: z hoc virtute ſua naturali: qḋ
ꝓbo primo per illud .15. de tri. c. ii. vbi dicitur. Qui
dicit ſcio me viuere. vnum aliquid ſe ſcire dicit. pro/
inde ſi dicat. ſcio me ſcire me viuere duo ſunt. z ſe/
quitur. ſic poteſt addere tertium z quartum: z innu/
merabilia ſi ſufficiat. poteſt inquam ex virtute natu/
rali. ſi tñ ſufficiat ad continuandum iſtos actus refle/
xos. ℭ Hoc probatur 2°: qz ſi ad actum reflexionis
requiritur aliquod ſupernaturale: pari ratiōe ad no/
uum actum nouum ſupnaturale: z tunc ſicut in infi/
nitum pōt procedi in actibus reflexionis. ſic in infi/
nitum requiritur aliud z aliud ſupernaturale quo re/
flectetur. ℭ Confirmatur: qz actus tertius haberet
ſe ad 2ᵐ ſicut reflexus ad rectum. ſi igit̄ poſito actu
recto non pōt anima reflecti ſuper illum: niſi virtute
alicuius ſupernaturalis ad hoc eleuantis. pari ratiōe
nec per tertium reflecti poteſt ſuper 2ᵐ: niſi per ali/
ud ſupernaturale. ℭ Hoc probatur tertio: qz intelle/
ctus actum quem habet poteſt percipere z experiri.
z hoc ſm propriam perfectionem illius actus: z ex
natura ipſius potentie: ſicut qñ video ex virtute po/
tentie naturalis percipio me videre. z poſſem illud
ex ratione virtutis viſiue percipere ſi eēt reflexiua ſi/
cut intellectus.

Ad iſta aliquid eē medium cognoſcēdi: vel
in cognoſcendo pōt intelligi dupliciter. vno modo ꝙ ſit medium cognitum ſic ꝙ per ip/ Db
ſum cognitum cognoſcatur aliud: ſicut cognoſcitur
concluſio per principium. alio modo ꝙ non ſit me/
dium cognitū ſed ratio cognoſcendi ſolum: ſicut ſpe/
cies ſenſibilis in ſenſu eſt ratio ſentiendi. primo mō
nihil poteſt eē medium cognoſcēdi obiectum aliud
niſi contineat in ſe cognoſcibilitatē illius obiecti ſm
quā illud cognoſcitur per illud: qz ſi iſtud excedat il/
lud in cognoſcibilitate: tunc illud qualitercunqꝫ per/
fecte cognitum deficiet ab iſto cognito in cognoſci/
bilitate. 2° modo bene poteſt aliquid eē mediuꝫ co/
gnoſcendi aliud. licet cognoſcibilitas ſua propria de/
ficiat a cognoſcibilitate illius. dum tamen ſit natuꝫ
ducere in illud vt cognoſcibile. per hoc patet ad pri/
mum: quia licet anima ſit imago dei: tamen non eſt
nata eē mediū cognoſcendi deum 2° modo: ſed tm̄
primo modo. vt haberi pōt ex auctoritate Auguſtini
prius adducta. Qui videt ſuam mentē zc̄. Medium
autem cognoſcendi 2° modo reſpectu iſtius medij
vt cogniti eſt aliquod ꝓprium formale repreſentati/
uuꝫ ipſius anime. z per illud cognoſcitur anima ſub
propria ratione tanqꝫ perfectiſſimum repreſentabi/
Ji le per illud: z per conſequens per illud non poteſt in/
telligi deus ſub ratione ſue intelligibilitatis: ſed tm̄
in aliquo diminuto intelligibili imitante z participā/
te intelligibilitatem eius. ℭ Et per idem ad 2ᵐ: qz
actus eſt ſimilitudo cognita: z talis nō ſufficit ad co/
gnoſcenduꝫ illud cuius eſt actus: ſicut ſpecies intel/
ligibilis in vno intellectu viſa: alij intellectui viden/
Hic ſignat̄ q̄ daz additio infra ad finē huius li.
ti eam non ſufficeret ad perfecte cognoſcendum ob/
iectum cuius eſt. ℭ Contra. actus in illo intellectu
cui ineſt eſt ratio perfecte attingendi obiectum tan/
qꝫ preſens per illum actū. igitur ei cui ille actus ē ꝑ
ſentialiter notus ille per illum actum notum poterit
attingere illud obiectum: qz per illum actum: z in il/
lo habet idem obiectuꝫ ſibi preſens. ℭ Reſpōdeo.
intellectus cui actus ineſt per illum vt rationem ꝓ/
ximam attingendi attingit obiectuꝫ: ſuppoſita tamē
preſentia obiecti propria. cui aūt ille actus eſt cogni/
tus non habet illum vt ſibi propriam rationem attin/
gendi: ſed ad hoc ꝙ haberet actum quo formaliter
attingeret oportet habere alium actum: z cum hoc
ꝓpriam preſentiam obiecti. ℭ Ad aliud cum argui/
tur ꝙ anima ex natura ſua poteſt reflecti ſuper actū
beatificum vt beatificus eſt. hoc poſſet negari. veruꝫ
quidem eſt ꝙ reflecti poteſt: ſed non niſi virtute illi/ Kk
us virtute cuius habet actum rectum. Nec plus ꝓ/
bat auctoritas Auguſtini: qz nō dicit ꝙ poſſit ſem/
per ex ſola natura. ſed ſi hēt actum rectum poteſt re/
flecti ſuper illum vel ex virtute nature vel ex virtute
illius per qḋ hēt actum illum. z nō ſequitur illud cō/
ueniens de proceſſu in infinitum: qz idem ſuperna/
turale ſufficit ad actum rectum: z ad omnes refle/
xos. ℭ Ad illud etiam de ſenſu patet: quia ꝙ perci/
pio me videre eſto ꝙ hoc non ſit per potentiam vi/ Argm̄ principale qz ſoluitur facil'r ex dictis. ideo omiſit doct. ipſiuꝫ ſolonē hic.
ſiuam: tamen non eſt per potentiam aliquam infe/
riorem: ſed forte per aliquam ſuperiorem cuius eſt
cognoſcere actum viſus. Queſtio. XV.

Conſequenter q̄ritur de mo/
do quo intellectus exit in actuꝫ ſiue de
cauſa intellectionis. Et eſt queſtio poſi/
to ꝙ beatus in patria habeat verbuꝫ de
creatura viſa in eēntia diuina. Utrum reſpectu illi⁹
verbi creature intellectus poſſibilis hēat ſe pure paſ/
ſiue? Arguitur ꝙ ſic: quia intellectus poſſibilis reci/ 3. de aīa. t. c.
pit illam intellectionem: ſed idem reſpectu eiuſdeꝫ 2. 12. z. 18.
non habet rationem receptiui z actiui. qḋ enim re/
cipit eſt in potentia: quod autē agit eſt in actu. Idē 5. 9. z. 10.
autem non poteſt eē ſimul in potentia z in actu: cuꝫ meta.
iſte ſint prime differentie entis. igitur itellectus poſ/
ſibilis nullo modo actiue ſe habet reſpectu verbi: z
per conſequens pure paſſiue. ℭ Contra. ſi verbum
ibi formatur quero a quo formatur. non poteſt dici
ꝙ formatur ab obiecto: quia intellectio eſt actio im/
manens ſm phm̄. 9. meta. ſi auteꝫ eēt actio obiecti T. c. 16.
in intellectum illa eēt actio tranſiens: nec poteſt di/
ci formari ab intellectu agente: qz intellectus agens
facit de potētia intelligibili actu itelligibile ſm phm̄
3. de anima. igitur tota actio eius completa ē ante in/ T. c. 18.
tellectionem actualem: z per conſequens ante ver/
bum: nec poteſt dici ꝙ memoria formet actiue ver/
bum: quia verbum formatur per actum intelligen/
di. memoria non intelligit: ſed omne intelligere eſt
ipſius intelligentie. 15. de tri. igitur relinquitur tan/ Ca. 7.
dem ꝙ nihil in anima actiue format verbum: niſi in/ Idē. 14. tri.
tellectus poſſibilis. c. 7.

Hic non queritur ſi de obie/
cto beatifi/
co poſſit haberi verbum: nec de obiecto ſecundario
viſo in illo obiecto primo: nec ſi aliud ſit verbuꝫ ob/
iecti primi z ſecundi. ſed ſupponitur de obiecto ſe/
cundario haberi verbum. z queritur qualiter intel/
lectus poſſibilis ſe habeat in eius formatione. Inci/
piendo igitur a manifeſtioribus primo inq̄retur de
formatione verbi ſm modum intelligēdi quē nunc
experimur. z ſecundo applicabitur ad intellectio/
nem in patria.

De primo ſuppoſito ꝙ i/
ntellectio pfecta: puta diffinitiua de obo diffinibili ſiue ſit a

totiens.igit̃ in parte intellectiua eſt parens gignens
illam notitiam que eſt proles: ⁊ per conſequens pri
cipium actiuum reſpectu intellectionis. Qui igitur
Ueluti qui/ poneret fantaſma vel aliquam formam talem in par
dam lucifa/ te ſenſitiua eſſe rationem immediate gignendi noti
ge putant. tiam actualem: non ſolueret: vt videtur: rationez pa
rentis in mente proprie accepta. ¶ Preterea Augu
ſtinus.15.de tri.c.23. Memoria hominis ⁊ maxime
illa quam pecora non habent in qua res intelligibi/
les: ita continentur vt non in eam per corporis ſen/
ſus venerint habet in hac imaginem trinitatis impa
rem quidem: ſed tamen qualemcunq̧ ſimilitudinē
patris. hoc exponit.c.13. in fi. ſic. Hoc verbum noſtrū
de ſcientia noſtra naſcitur quemadmodum ⁊ illud
de ſcientia patris natum eſt. ⁊.c.21. vel.63. Memo/
ris inquit tribuens omne quod ſcimus. ¶ Ex iſtis
habetur ꝙ illa memoria quam pecora non habent:
hoc eſt proprie intellectiua pro tanto habet ſimilitu
dinem patris: quia de ipſo vel de ſcientis que eſt in
ea naſcitur verbum noſtrum ſicut verbuz eternum
naſcitur de ſcientia patris. ſatis expreſſe videtur in
iſtis auctoritatibus velle quod in parte intellectiua
proprie accepta ſit principium actiuum reſpectu in/
tellectionis.

De ſecundo primi articuli principa/
lis certuz eſt ꝙ ad actua
E lem intellectionem cauſandam concurrunt aliquid
ipſius anime intellectiue: ⁊ obiectum aliquo modo
preſens. ſ. vel in ſe vel in aliquo repreſentāte: ſed qd
iſtorum debet poni per ſe actiuum: reſpectu intelle/
ctionis auctoritates videntur varie loqui. Aug⁹.12.
ſuper Gen.c.29. Non putandum inquit eſt corpus
aliqd agere in ſpiritum quaſi ſpiritus corpori facien
Idem.3.de ti materie vice ſubdatur. omni enim modo preſtan
ciui.cō.19. tior eſt res que facit illa de qua facit: nec vllo modo
corpus preſtantius ſpiritu: immo ſpiritus preſtātior
corpore: Quis igitur imago eſſe incipiat in ſpiritu: ta
men eandem imaginem non corpus in ſpiritu: ſed
ſpiritus in ſeipſo facit celeritate mirabili. ¶ Itē idē
10.de tri.c.5. anima conuoluit ⁊ rapit imagines cor
porum. ¶ Pro actiuitate tamen obiecti videtur di/
cere.15.de tri.10.vel.24. formata cogitatio ab ea re
quam ſcimus. verbum eſt quod in corde dicimus.
Et ibidem. Ex ipſa ſcientia quā memoria tenemus
naſcitur verbum. Et.c.12.vel.30. Uerbum eſt ſimili
tudo rei note de qua gignitur ⁊ imago eius. ¶ Phi
loſophus autem videtur loqui pro actiuitate obie/
cti: q̄ illud videtur eſſe principium actiuum per qd
aliquid reducitur de potentia eſſentiali ad acciden/
talem. hoc autem eſt aliquid ex parte obiecti: q̄ illd
per qd obiectum eſt preſens ſub ratione actu intelli
T.c.60. gibilis eſt ſpecies cauſata ab obiecto. ¶ Pro hoc eſt
illud ſcdi de anima qd prius eſt adductum. ſ. vniuer
ſalia quodammodo ſunt in anima. vnde intelligere
in ipſo quidem eſt cum velit: ac ſi diceret: ꝙ q̄ ob/
iecta intelligibilia ſunt preſentia anime. ideo ipſa ē
in potentia accidentali potens intelligere cuz velit.
¶ Sed pro actiuitate potētie videtur aliquibus eſ/
T.c.16. ſe illud.9.meta. ꝙ ſpeculatio eſt actio immanens. ſi
autem intellectio non eſt ab itellectu: ſed tm̄ ab ob/
iecto. non eſſet ibi actio immanens: ſed tm̄ tranſiēs.
¶ De iſto articulo poteſt dici ꝙ vtrunq̧ concurrit
in ratione principij actiui reſpectu intellectionis. ali
f quid. ſ. ipſius anime ⁊ ipſum obiectum: vel aliquid
ex parte obiecti. Et hoc videtur haberi ab Auguſtio
9.de tri.c.vlti. Liquido inquit tenendum eſt ꝙ ois

res quamcūq̧ cognoſcimus cōgenerat in nobis no
titiam ſui. Ab vtroq̧ enim paritur notitia. ſ. a cogno
ſcēte ⁊ cognito. Et.11.de tri.c.2.vel.5. ex viſibili ⁊ vi
dente gignitur viſio. Et lʒ ibi ſubdat. informatio ſen
ſus que viſio dicitur: a ſolo imprimit̃ corpore quod
videtur. hoc non eſt contra illud: quia equiuoce ac/
cipitur hoc nomen viſio. primo pro actu videndi.2°
pro ipſa ſimilitudine rei viſe: ⁊ illa a ſolo corpore cā/
tur. Et iſta equiuocatio poteſt colligi ex multis ver/
bis illius capituli. ¶ Pro hac concluſione videt̃ eſſe
ratio quoniam quando obiectuz intelligibile eſt ac
tu preſens intellectui poteſt haberi intellectio actua
lis illius obiecti: ſed non poteſt haberi ſine pricipio
perfecte actiuo. igitur vel alterum illorum tantū eſt
perfecte principiū actiuum vel ambo integrant vnū
principium perfecte actiuum: ita ꝙ vtrūq̧ ſit partia
le actiuum. Quod autem neutrum ſit perfecte prin
cipium actiuum probatur primo de obiecto: q̄ ali/
quod obiectum non eſt nobilius ipſa intellectione:
ſicut accidens ſenſibile. ⁊ principium actiuum perfe 6
ctum quādo eſt equiuocum neceſſario ē perfectius
forma cauſata. ¶ 2° probatur idez q̄ obiecto exiſtē
te eque preſente intellectui ſi maior eſt conatus: ⁊
maior intentio ad intelligēdum perfectior poteſt ha
beri intellectio. ⁊ hic videtur quia perfectius veſti/
gium derelinquitur: igitur maior intentio volunta/
tis cauſat aliquo modo perfectiorem intellectionē:
quod non videretur probabile ſi ſoluz obiectum eſ
ſet cauſa actiua eius: quia illd videretur ſemper age
re ſm̄ vltimum potentie: cum ſit agens naturale nō
liberum per eſſentiam. patet. ſed nec liberum p̱ par
ticipationem videtur: cum non ſit eadem natura cū
voluntate. ¶ Tertio oſtenditur idem ſic. operatio il
la non eſt per ſe perfectio agentis quam ipſuz elicit
preciſe mediante aliquo ſuo accidente per accidēs.
Exemplum. calefacere vel etiam calere non eſt per
ſe perfectio ligni calidi: q̄ non competit ſibi niſi per
calorem qui eſt accidens eius. illud autem a quo ob
iectum aliud ab anima eſt p̄ſens intellectui eſt eius
accidens per accidens: quia quandoq̧ contingēter
ineſt: quandoq̧ non. igitur ſi ſolum illud eſt princi/
pium actiuum reſpectu intellectionis: intellectio nō
eſſet propria perfectio intellectus vel hois. ¶ Itez
ſecundo probatur: ꝙ nec totalis actiuitas cōueniat
intellectui: quia actus videtur ꝓpria ſimilitudo ob
iecti. videtur etiam ſortiri ſpeciem ab obiecto. licet
non ſicut a principio formali intrinſeco: tamen ſicut
a per ſe principio extrinſeco. videtur etiam eſſentia
liter depēdere ab obiecto: propter qd refertur ad ip
ſum in tertio modo relatiuorū. hoc aūt non videret̃
verum ſi obiectum eſſet tm̄ cauſa per accidens: vel
cauſa ſine qua non. ¶ Concedo igitur auctoritates
prius adductas ad quaſcunq̧ affirmatiuas: ſiue de
intellectu ſiue de obiecto. verū quidē eſt ꝙ vtrunq̧
iſtorum aliquo modo eſt actiuum ad intellectionē:
ſed actiuum partiale. ambo autem integrant vnum
actiuum totale.

Sed hic ſunt duo dubia. p̄mo quō
iſta conſtituunt vnuz
p̄fectū p̄m̄: 2m̄ de q̄buſdā auctoritatibus adductis:
puta de illa Auguſtini. Ex ipſa ſcia naſcitur. verbuz.
quō iſta facit p̱ obiecto: ⁊ ſimilr̄ illa Ariſtotelis.2.de T.c.60.
aia. ſcia aūt vlium eſt. ¶ Ad primum dico ꝙ cauſe
concurrentes quandoq̧ ſunt eiuſdem rationis ⁊ or
dinis: vt plures trahentes nauē. quādoq̧ vero ſunt D
alterius rationis ⁊ ordinis. Et hoc dupliciter. quan/

doq; poſterior hȝ virtutem ſuaȝ a priore. Exemplū.
ſol ⁊ pater in generatione hoīs: quandoq; poſterior
non habet virtutem ſuam a priore: nec dependet in
habendo ſuam virtutem ab ea: ſed tñ dependet ab
ea in agendo ſm ſuam virtutem: ita ꝙ ſuperior pri/
cipalius agit: ⁊ inferior minus pricipaliter agit. Exē
Uide ṗ de plum forte de patre ⁊ matre in generatione prolis:
Gen. alalium vt enim videtur haberi ex. 16. de animalibus. mater
ad finem. aliquo modo ſe habet actiue qḋ videtur rationabi/
le: cum formam eiuſdem ſpeciei cōſequatur virtus
eiuſdem ſpeciei. Mas autem ⁊ femina non diffe/
T. c. 25. runt ſpecifice ſm phm. 10. meta. Mater autem vir/
tutem ſuam actiuam non habet a patre: nec in habē
do ipſam ab illo dependet: ſed dependet ab ipſo in
agendo ſm ipſam virtutem: ⁊ agit minus principali
ter. ¶ Ad propoſitum intellectus ⁊ obiectum nō cō
currunt primo modo: qꝛ ille concurſus nō eſt neceſ
ſarius ex rōne concurrentium: ſed tñ ex defectu vir
tutis in vno: qꝛ ſi duplicaretur virtus vnius ipſuȝ ſo
lum ſufficeret: non ſic hic: qꝛ quantūcūq; ſit obiectū
pfectū vel intellꝰ perfectus neutrū tñ cauſaret actuȝ
ſine alio. nec concurrunt ſcḋo modo: qꝛ intellectꝰ nō
habet virtutem ſuam actiuam ab obiecto: non econ
uerſo. Tertio igitur modo poſſunt dici concurrere.
Quel. 3. di. ¶ Qḋ aūt eorum ſit pricipalius non oportet diſcute
ṗ. q. penulti re. ¶ Ad 2m dico ꝙ iſta tria accipit Augꝰ pro eodeȝ
ma. verbum gigni de memoria. ⁊ verbum gigni de ſciē/
tia in memoria: ⁊ verbuȝ gigni de re nota: qꝛ per ſci/
3 entiam intelligit actum primum per quem anima ē
in actu ſufficienti ad actum intelligendi: ⁊ virtute il
lius primi actus gignitur verbum ⁊ in illo actu pri/
mo relucet obiectum. ⁊ pro tāto dicitur gigni de ob/
iecto. igitur de ſcientia gignitur: vt de principio for/
mali gignendi: de obiecto aūt vt relucente in illo pn
cipio de memoria vero vt continente illud principi
uȝ. ita ꝙ omnes tales auctoritates Auguſtini ſm in
tentionem illius loquuntur pro actiuitate obiecti.
¶ Cōſimiliter ⁊ ille auctoritates Ariſtotilis que di
cunt ꝙ per ſcientiam poſſumus intelligere cum vo
T. c. 60. lumus: ⁊ in 2o de anima. ſcientia eſt vniuerſalium:
T. c. 8. ⁊ in 3o de anima. Cum autem vnaqueq; fiant vt ha
betur ſupra. ¶ Et eſt intelligendum ꝙ tam Augꝰ ꝙ̄
Ariſtotiles accipit ſcientiam: non pro habitu illo ac/
quiſito ex actibus frequentatis ⁊ facilitante ad ſimi
les actus: ſed pro illo per qḋ obiectum eſt preſens:
vt tactu intelligibile ſiue ponatur ſpecies intelligibi
lis ſiue aliquid aliud. Scientia enim ē illud ſm Ari
2. de aīa. t. c. ſtotilem ſm ꝙ anima educitur de potentia eſſentia
2. ⁊. 5. ⁊. 3. de li ad accidentalem. hoc autem precedit omnem ac
aīa. t. c. 8. ⁊. 8 tualem intellectionem: quia illa eſt terminus poten
phyꝫ. t. c. 3ꝫ. tie accidentalis. Scientia vero acquiſita ex actibus
R ⁊ facilitans ad conſiderandum non precedit omneȝ
actum intelligendi. ¶ Similiter apud Augm. Sciē/
tia eſt formalis ratio ſm quam memoria eſt pariens
ſiue gignens. Iſta autem ſcientia acquiſita ex mul/
tis conſiderationibus non eſt formalis ratio gignen
di quācunq; intellectionem: immo gignitur ex mul
tis precedētibus. ¶ Si dicas ꝙ illa auctoritas. 12.
ſuper Geñ. non affirmat tñ de anima: ſed etiam ne/
gat abiectum agere in animaȝ. ¶ Similiter Ariſto/
tiles non tñ concedit obiectum agere: ſed videt̄ ne
gare intellectum agere quia videtur ponere ꝙ intel
2. ⁊. 3. ḋ aīa. ligere ſit pati quoddam. ¶ Ad primum poſſet dici
ꝙ Augꝰ negat ibi obiectum agere in animam ime/
diate ſm eſſe materiale quod habet extra animam.
¶ Ad 2m. Ariſtotiles videtur frequentius loqui ꝓ

actiuitate obiecti ⁊ paſſibilitate potētie. cuius ratio
eſt: qꝛ cōmuniter locutus eſt de potentiis anime in/
quantum ſunt illa quibus formaliter poſſumus ope
rari: puta de ſenſu inquantum eſt quo poſſumus for
maliter ſentire: ⁊ de intellectu quo intelligere: ſicut 2. de aīa. t.
loquitur de anima vt eſt illud quo formaliter viui/ c. 24.
mus. nunc autem licet intellectus actiue cauſet in/
tellectionem: non tamen dicitur intelligere inquan
tum cauſat: qꝛ ſi deus cauſaret illam eandem intel/ 2
lectionem: non tamen dicitur intelligere illa intelle
ctione: ſed intellectus ille in quo cauſatur itellectio.
igitur ⁊ modo intellectus dicitur intelligere: non qꝛ
cauſat: ſed quia recipit intellectionem. Et ſic veruȝ
eſt ꝙ intelligere eſt quoddam pati. quia intellectuȝ
intelligere non eſt niſi ipſum recipere intellectionē.
Illa autem auctoritas. 9. meta. ſi faciat pro actiuita
te obiecti vel non patet: ex queſtione de actu cogno q. 15.
ſcendi ⁊ appetendi.

De tertio primi articuli principalis vidē
dum eſt an illud in parte intel
lectiua quod eſt actiuum ad intellectionem ſit intel
lectus agens vel poſſibilis. videtur ꝙ agens qꝛ intel
lectus poſſibilis recipit intellectionem. ſi igitur cuȝ
hoc ſit actiuus reſpectu intellectionis. pari ratione
poſſet dici ꝙ reſpectu ſpeciei intelligibilis quam re
cipit eſſe actiuus: ⁊ ita non requireretur intellectus
agens ad aliquem actum in intellectu. ¶ Cōfirma 3. de aīa. t. c.
tur illud: quia actiuum ⁊ paſſiuum diſtinguunt potē 17.
tias in anima. ¶ Scḋo ad idem ſic. phs 3. de anima T. c. 18.
diſtinguens intellectum agentem a poſſibili ſic ait.
Eſt enim intellectus hic quidem talis quo eſt om/
nia fieri: ⁊ de agente. ille autem quo eſt omnia face
re. Ex hoc videtur ſequi ꝙ intellectus agēs adequa
tur poſſibili in ratione actiui ⁊ paſſiui. Eſt igitur acti Uide. 3. ḋ aīa
uus ad omne illud cuius poſſibilis eſt receptiuus: ⁊ t. c. 37. ⁊. 38.
per conſequens ad intellectionem ¶ Preterea idē
ſequitur de intellectu agente. Eſt ſicut habitus qui/
dam ⁊ vt lumen. lumen autem itellectuale videtur
eſſe principium actiuum cognoſcendi veritates in/
telligibiles. ſm illḋ. 12. de tri. 15. Mens rebus intel/ a. l. ſubiūcte.
ligibilibus naturali ordine diſponēte conditore ſub
iecta ſic iſta videt in quadam luce ſui generis incor
porea: quemadmodum oculus carnis videt que in T. c. 19.
hac corporea luce circūadiacent. ¶ Preterea ibidē
ſequitur. ſemper nobilius eſt agens patiente ⁊ prin/
cipium materia. ⁊ ſubdit de intellectu agēte. igitur
impaſſibilis eſt ſubſtantia in actu. igitur vult ꝙ in/
tellectus agens eſt nobilior poſſibili: vel ſaltem non
minus nobilis. nunc autē imago conſiſtit in eo qḋ
optimum eſt in noſtra natura: vt probatur in primo
articulo per Augm. igitur intellectus agens pertinȝ
ad imaginem: ſed non poteſt pertinere niſi ad me/
moriam. patet. ſed cum memoria habeat conſerua/
re obiectum vel ſpeciem obiecti: ⁊ exprimere vel gi
gnere notitiam actualem eius. pȝ ꝙ intellectui agē
ti nō poteſt competere primū: qꝛ non eſt virtus rece
ptiua nec conſeruatiua. igitur cōpetit ſibi 2m. ſ. expri
mere notitiā. ¶ Sed pro alia parte. ſ. intellectu poſ T. c. 19.
ſibili arguit̄ ṗmo per illud Ariſ ꝙ itellectus agens
eſt ſicut lumē. Commē. vult ibi ꝙ ſicut lumen facit Cō. 19.
quodammodo potentia colorē actu colorem: ſic in/
tellectus agens facit de potētia intelligibili actu itel
ligibile. igit̄ actus eius terminatur ad obiectū actu
intelligibile. ⁊ hoc precedit intellectionem. ¶ Con
firmatur ꝑ illud. 3. de aīa cōmēto. 18. vbi vult cōmē/ Ad finem.
tator: ꝙ ſi res haberēt eſſe eo mō quo poſuit Plato

non oporteret ponere intellꝰ agentē: igitur non ponitur niſi vt per ipſum fiat obiectū actu vle: ſed hoc precedit actualem intellectionem. ¶ P̄. 2ᵒ ſm cōmentatorē. intellꝰ agens ponit̄ vt per ipſum transferat̄ obiectū de ordine in ordinē: quod ſic intelligi poteſt. de ordine ſenſibilium ad ordinē intelligibiliū. ⁊ per ꝯñs de ordine corporalium ad ordinem ſpūalium. ⁊ quare requirit̄ ibi aliqđ transferens ꝓprium: rō videt̄ eſſe: qꝛ agens qđ hꝫ eē corporale non hꝫ rōnem agentis niſi in paſſum corporale: ꝑpter hoc ꝙ tale agens requirit paſſum approximatū ſibi localiter: qꝛ ſi non eēt localiter pñs eēt tali agenti quaſi nō pñs. igit̄ nunꝙ̄ aliqđ corporale pōt eē rō immediate cāndi aliqđ ſpūale: nec per ꝯñs transferendi ab illo ordine ad illū ordinem. Et iſta videtur eē rō Auguſtini. 12. ſuper Gen̄. 29. Sed qñ obiectū fit de actu intelligibili actu intellectū non transfertur ſic de ordine ad ordinem. igit̄ non requirit̄ ibi intellꝰ agēs. ¶ Confirmat̄. qꝛ ad hoc ꝙ intellectū fiat actu volitum non ponit̄ talis tranſlatio ab ordine in ordinē. ⁊ hoc ideo eſt. qꝛ actu intellectū eſt ſufficienter proportionatū voluntati. Cū igit̄ actu intelligibile hñs eē in memoria intellectiua ſit eque ſufficienter proportionatū intelligibile ad hoc. ſ. vt ſit actu itellectū: ſequitur ꝙ ibi non requirit̄ virtus transferens de ordine ad ordinē. ¶ P̄. 1ᵒ ſi intellectus agens eēt per ſe actiuus ad intellectionē actualem: pari rōne vbicunꝙ̄ poneret̄ potentiā eē actiuā ad ꝓpriam operationē. ⁊ cū hoc eē potentiā receptiuā talis opatiōis. ibi eēt diſtinguere potentiam agentē ⁊ poſſibilē: vt pote voluntatē agentē ⁊ voluntatem poſſibilem. ſꝫ cōem opī. que ponit voluntatem actiuā ⁊ eē receptiuam volitionis. ⁊ ſimilr̄ ſi ſenſus ponat̄ actiuus ꝓꝓ hoc forte: ꝙ ſenſatio videt̄ nobilior ipſo obiecto ſenſibili extra eēt diſtinguendū de ſenſu agente ⁊ poſſibili. Cū igit̄ pbs iſtā diſtinctionē de agente ⁊ poſſibili nuſꝙ̄ ponat ibi niſi in itellectu. ſeqt̄ur ꝙ iſta dria non eſt ꝓꝓ illa que cōiter inueniunt̄ in alijs potētijs. ⁊ ita non ꝓꝓ agere ⁊ recipere actionē. ¶ P̄. 4ᵒ videt̄ eē ꝯ̄ illud idē. 9. de tri. vlti. a cognoſcente ⁊ cognito parit̄ notitia intellectꝰ aūt agens non eſt cognoſcēs: ſed ſolū poſſibilis. igit̄ ab illo pitur intellectio: ⁊ per ꝯñs actiue ſe hꝫ reſpectu intellectionis.

De iſto articulo ſi prima via tenet̄ poſſet dici ꝙ intellꝰ agens hꝫ duas actiones ordinatas. prima eſt facere de potentia intelligibili actu intelligibile: vel de potentia vlī actu vle. 2ᵃ eſt facere de potentia intellecto actu intellectū. p̄mum intelligit̄ ſic. ꝙ virtute intellectus agentis de fantaſmate in fantaſia gignit̄ ſpēs intelligibilis in intellectu. vel aliqua rō in qua actu relucet itelligibile: que breuiter loquendo dicat̄ ſpēs intelligibilis. ⁊ iſtā gignitionem realem repreſentatiui de repreſentatiuo dicit̄ concomitari ꝙ̄dam gignitio metaphorica obiecti de obiecto. ſ. intelligibilis de imaginabili: qđ idō rōnabiliter dicit̄. qꝛ tale eē obiectiuū hꝫ obiectū in repñtari quale hꝫ repñtatiuū correſpondens. ⁊ ideo tranſlatione reali facta in repñtatiuo qñ de corporali gignitur ſpūale. ſ. de repñtatiuo ſingulari gignit̄ repreſentatiuū vle ꝯſimilis dicit̄: vel intelligit̄ tranſlatio in obiectis de corpali ad ſpūale. vel de ſingulari ad vle. ¶ 2ᵃ actio poneret̄ per quā de potentia intellecto fieret actu intellectū. vbi ſimiliter intelligitur factio methaphorica ex pte obiectorum correſpondens factioni reali ex pte eoꝝ quibus tenditur in obiecta: qꝛ realr̄ ſpēm intelligibilē ſequit̄ actualis intellectio.

⁊ ſicut prima tranſlatio de potentia ad actū. ſic etiā 2ᵃ diceret̄ fieri per intellectū agentem: tā ex parte obiectorū: ⁊ hoc methaphorice ꝙ̄ ex parte illorū in quibus relucent obiecta. ⁊ hoc realr̄ pro tanto. ſ. ꝙ virtute intellectus agentis de fantaſmate gigneret̄ ſpēs intelligibilis: ⁊ ſic methaphorice de potentia intelligibili gigneretur actu intelligibile. ⁊ 2ᵒ virtute ſpēi intelligibilis gigneret̄ actualis intellectio: ⁊ ſic methaphorice loquendo in obiectis de potentia intellecto fieret actu intellectum. ¶ Cōſimiliter poſſet poni duplex paſſio ordinata in intellectu poſſibili correſpondens iſti duplici actioni intellectus agentis: quarū prima eēt receptio ſpēi intelligibilis a fantaſmate per primā actionē intellectus agentis. ⁊. 2ᵃ eēt receptio intellectionis a ſpecie intelligibili ꝑ ſecundam actionē intellectus agentis. Et ſm hoc diceret̄ ꝙ ad memoriā intellectiuam pertinent intellectus agens ⁊ poſſibilis. Agens quidē non ꝙ̄tū ad p̄mam actionem que eſt facere de potētia intelligibili actu intelligibile: immo illius actionis terminus eſt memoria in actu: qꝛ per illam actionem eſt intellectus hñs obiectū actu intelligibile ſibi preſens. Sed quātū ad ſecūdā actionē: qꝛ cū memorie ſit exprimere actualem notitiam vel intellectionem: ⁊ intellectus agentis ſcđa actio ſit agere ad iſtā actionē. intellectꝰ agens ꝙ̄tum ad ſecundam eius actionem includeretur in memoria. Intellectus aūt poſſibilis quantum ad primā eius receptionē: qua. ſ. recipit actu intelligibile ſibi preſens dicitur memoria. Et quantū ad ſecundam receptionem. ſ. actualis intellectionis dicitur intelligentia. ¶ Et ſm hoc reſponderi poſſet ad illa que videnī adducta in ꝯ̄riū per hoc ꝙ actio abſtrahendi que eſt prima actio intellectus agentis eſt magis ꝓpria ſibi ꝙ̄ ſecunda que eſt cāre intellectionem: qꝛ illa poteſt competere alijs potētijs. nulla aūt alia transfert obiectum ſuum de ordine ad ordinem ſic intelligendo de ordine corporaliū ad ordinem ſpiritualiū: immo voluntas lꝫ cauſando actū ſuum ſm aliquos ꝑ hoc methaphorice transferat obiectum ſuū de ordine intelligibiliū ad ordinē appetibilium: tñ iſta tranſlatio non requirit voluntatem agentem ſic intelligendo: hoc eſt preparantem obiectum ſuū vt ſit actu volibile: ſicut intellectus agēs ꝑparat obiectū ſuum vt ſit actu intelligibile: qꝛ qñ obiectum eſt actu intellectū eſt actu volibile. nō igitur reqritur aliqua actio ꝑparans obiectū voluntati. ille igitur auctoritates affirmant qđ verum eſt de p̄mo actu intellectus agentis. ⁊ ſi quandoꝙ̄ dicatur ꝙ ꝑpter illam ſolum ponitur intellectus agens. Uerū eſt vt talis virtus eſt propria intellectui: quia eſt ibi tñ potentia preparans obiectum. propter 2ᵐ enim actum non eſt proprie in itellectu talis virtus agēs. nam alie potentie poſſunt agere ad operationem ꝑ ſuppoſito obiecto.

Si vero teneretur alia via. ſ. ꝙ illud anime quod eſt actiuum ad intellectionem eſt intellectus poſſibilis. ⁊ ꝙ intellꝰ agens habet tñ actionem abſtrahendi obiectum. tūc eſſet dicendum ꝙ intellectus agens non pertinet ad memoriam: ſed actio eius terminatur ad memoriam ⁊ hoc reſpectu ſenſibilium: quia terminatur ad illam formam per quam obiectum actu intelligibile relucet intellectui: ⁊ illa eſt forma conſtituens perfectā memoriam. Reſpectu autem mere intelligibilium puta ſpiritualium nullā actionē oīno hēret: ⁊ hoc ſi talia intelligantur nō per ſpeciem: vel ſi per ſpēm: tñ

Ubi ſupra. XD

Doctrīa ſingularis.

o

n

p

q

poſſunt eam cāre virtute ꝓpria. Intellectus aūt poſ
ſibilis ſm hoc poneretur pertinere ad memoriā nō
tm̄ vt retinens ꝺ repreſentatiuū obiecti actu intelli
gibilis. ſed etiam vt exprimens actiue notitiam ac/
tualem. ¶ Et tunc ad illa que ſunt adducta contra
poſſet reſponderi. ¶ Ad primum ꝙ potentia opera
tiua non ē actiua ſui obiecti: lꝫ ſit actiua ſui actus cir
ca obiectuꝫ. ꝛ ideo non pari rōne poteſt intellectus
poſſibilis cauſare ſpēm intelligibilem ſicut poteſt cā
re intellectionem illam. ¶ Ad confirmationem il/
lam diceret ꝙ loquendo de potentia vt dicit reſpe/
ctum bene diſtinguit in actiuum ꝛ paſſiuum: ſed lo
quendo de illo quod ſubeſt reſpectui qd̄ cōmuniter
intelligimus cum dicimus potentia quemadmo//
dum dicimus ꝙ calor eſt potentia calefactiua. ſic
non oportet ꝙ actiuum ꝛ paſſiuum diſtinguant ip/
ſam: qꝛ tunc voluntas eſſet due potentie. ¶ Ad ali/
ud cum arguitur ſm Ariſtotilez ꝙ intellectus agēs
R eſt quo eſt omnia facere. Intelligendum eſt ſic. face
re omnia actu itelligibilia. Et hoc habetur ex eo qd̄
ſequitur: ꝙ lumen facit quodammodo potentia co/
lores actu colores. qꝛ facit eos actu viſibiles. ſic intel
ligendo ꝙ licet natura abſoluta coloris que eſt in ge
nere qualitatis maneat eadem in tenebris. tamen
vt ſic non eſt viſibilis intelligendo de potentia propi
quaqꝫ quando opꝫ duas cās concurrere ad agendū
vna earum. ſ. ſcda non eſt in potentia propinqua niſi
alia. ſ. prima concurrente. Ad hoc autē ꝙ color agat
in viſum requirit alia cauſa concurrens ad agendū
ſ. lumen. ideo tūc ſolū eſt color viſibilis in potentia
propinqua qn̄ eſt actu illuminatus. hoc modo fantaſ
ma non pōt gignere ſpēm intelligibilē: niſi cōcurrē/
te actione intellectus agentis. Ille igit intellectus
facit oīa actu intelligibilia: ꝛ hoc in potentia propin/
qua: qꝛ relucētia in ſpēbus intelligibilibus que ꝑus
fuerunt in potentia remota: qꝛ tm̄ relucentia in rep/
ſentatiuo mālī ꝛ repreſentante ea ſub ratione ſingu
laris. non aūt dicit ꝙ agens eſt quo eſt omnia facere
actu intellecta. ¶ Cum igitur concludit adequatio
intellectus agentis in agendo ad poſſibilem in reci/
piendo: debet inferri vniformiter de actione et rece
ptione actu intelligibilis, non de actiōe et receptio
ne actu itellecti. ¶ Ad 3m. veritas principij videtur
in rationibus terminorum. ille autem rōnes termi/
S norum vt actu intelligibiles ꝛ vniuerſales relucent
intellectui per actione lucis itellectus agentis. Sic
igitur videt veritatem principiorum in luce intelle/
ctus agentis: non tanꝙ inmediate cauſante illam
viſionem. ſed mediate. ſ. cauſando ratiōes termino
rum in eſſe intelligibili per quas poſtea cauſatur ac
tus videndi veritatem principiorum. ¶ Ad quartū
diceretur ꝙ agēs eſt nobilius poſſibili preciſe vt re/
ſpicit obiecta ſenſibilia: quia preciſe reſpectu illorū
eſt agens in intellectū poſſibilem. ¶ De iſto articu/
lo hoc tenendū videt: ꝙ illā diſtinctionē Auguſtini
10. de tri. c. ii. memoria intelligentia ꝛ volūtas cōpa/
rando ad illam Ariſtotilis in intellectu agentē ꝛ poſ
ſibilem ſic ſibi inuicē correſpondent ꝙ ſolus poſſibilis ē
V intelligentia: qꝛ ſolus recipit actum intelligēdi: ꝛ ſic
etiā cōiter Ariſtotiles loquitur de intellectu: vt eſt
quo intelligimus ſiue quo recipimus intellectionē
etiam poſſibilis pertinet ad memoriā inquantū me
morie eſt recipere notitiā habitualem. ſm illud. 15.
de tri. 10. ſcientia quam memoria tenemus. ꝛ ſic lo/
quitur Ariſtotiles quandoqꝫ de intellectu poſſibili
vt eſt quo ſcimus: ſiue vt eſt quo habemus ſciam ꝑ

quā reducitur de potentia eſſentiali ad accidentalē.
¶ Sed quo ad aliū actuꝫ memorie qui eſt gignere T
notitiam actualem: pꝫ ꝙ hoc competit adhuc intel/
lectui poſſibili per accidens: qꝛ quando forma acti-
ua ineſt alicui ſubiecto: actio ſm illam formam per
accidens competit eidē: ſicut lignū per accidens ca-
lefacit. nunc aūt illud quo obiectū actiue ſe hēt ad gi
gnendū intellectionem eſt forma intellectus poſſibi
lis. igitur intellectus poſſibilis ſaltem per accidens
gignit. ¶ Sed ſi vltra hoc queras an conueniat ac/
tus gignendi notitiam per ſe ipſi parti itellectiue. po
teſt teneri ſm predicta vel ꝯpetere ꝑciſe intellectui
agenti: vel preciſe intellectui poſſibili. ꝛ ſm hoc iſte
vel ille diceret pertinere ad memoriā. ¶ Uel poſſet
poni tertio modo actus gignendi vtriqꝫ cōpetere. ſꝫ
agenti tanꝙ pricipaliori: ꝛ poſſibili tanꝙ minus ꝑn
cipali. nec ſequitur ſi ſint vna natura. igitur non poſ/
ſunt habere reſpectu eiuſdem cāūtatem principalio
rē ꝛ minus principalem. pꝫ enim inſtantia de intel/
lectu ꝛ volunṫate: quaruꝫ vna ſm multos eſt actiua
principalior: ꝛ alia ſubordinata in aliqua actione: ꝛ
tamē ſunt vna natura. Sed iſta inſtātia ſm aliquos
non eſt ſimilis: qꝛ non vtraqꝫ potētia immediate at
tingit idem vt cāūtum: ſed vna per operationem ſuā
cauſatam mouet aliam ad ſuam operationem. Bre
uiter ſi non teneret diſtinctio potētiarum: nec re ab
ſoluta: nec relatiōe reali: ſed tm̄ ꝙ idē abſolutū quo/ Uide aucto
dāmodo illimitatum eſt ꝑncipium imediatū multo rez de ſpū ꝛ
rū actuū: ꝛ ſic reſpectu alterius ꝛ alterius dicet alia anima.
ꝛ alia potentia: tunc prima via ꝓbabilis videtur.

De ſecūdo articulo dico: ꝙ intelle/
ctus beatus poteſt habere verbum de creatura co/ V
gnita in genere proprio. ꝛ ad formationeꝫ illius ver/
bi ponendum eſt intellectum poſſibilem ſic ſe habe
re tunc: ſicut ſe habet nunc ad formatiōem verbi qd̄
habet de obiecto nunc. qꝛ ſm Augm. 7. de ciui. c. 30.
Sic deus res quas condidit adminiſtrat vt eas pro-
prios motus agere ſinat. igitur remanebit in patria
naturalis actio que nata eſt cōpetere nature ſm ſuā
perfectionem. Sed de creatura viſa in eſſentia diui
na dubiū eſt an intellectus beatus habeat de ea ver
bum proprium. ꝙ ſi ſic conſimiliter dicenduꝫ eſſet
de intellectu poſſibili in formatione verbi de creatu
ra viſa in eſſentia diuina ſicut de viſa in ꝓprio gene/
re dictum eſt. ¶ Sed poſſet dici ꝙ nō eſt ibi verbū
de obiecto viſo in eſſentia diuina: tum qꝛ hīs verbū
immediate attingit obiectū cuius eſt verbum. lapis
enim viſus in eſſentia non immediate attingitur vt
obiectum ꝑ actum viſionis. qꝛ ſic videt in genere ꝓ
prio: ſed ibi ſola eſſentia diuina immediate attingi/
tur: qꝛ ipſa ſola primo mouet. ꝛ per conſequēs ad ſe
ipſam attingendā. ¶ P. verbum ꝓprium alicuius
gignit de ſcia ſiue ꝓpria ſpecie ipſius obiecti nūc au
tem in memoria intellectus beati non eſt ſcientia ꝓ
pria vel ſpecies lapidis. vt videtur in verbo: qꝛ per il
lam non videtur niſi in gn̄e ꝓprio. ¶ Item eodem
actu videt eēntia diuina ꝛ res in ipſa: ſed de eēntia
viſa non habet intellectus videns verbum: qꝛ tunc
non videret illam immediate. igitur nec habet ver
bum de re viſa in ipſa eſſentia. ¶ Contra iſta moti
ua arguitur contra primum. ꝛ ſi per principiū cogno
ſcatur concluſio: tamen ipſa poteſt cognoſci imedia
te in ratione obiecti: quia diſcurſus non terminatur
preciſe ad illud quod fuit principium diſcurrendi:
qꝛ tunc ab illo adhuc eēt vlterius diſcurrendū: nec

per conſequens eſſet diſcurſus terminatus: nunc au
tem concluſio de ſe eſt terminus diſcurſus ſyllogiſ/
mi demõſtratiui. igitur illo diſcurſu terminato ſtat
intellectus in cognitione immediata concluſionis.
pari rõne lʒ eſſentia diuina moueat prius ad vidẽdũ
ſeipſam. tñ qꝛ eſt motiuum illimitatuʒ mouet ſcdo
ad videndũ creaturam. in termino igiꝰ illius motio
nis intellectꝰ põt videre creaturã vt obiectũ imedia
tum. ℂ Contra 2m ſic. ad gignẽdum verbũ ꝓprium
alicuius obiecti ſufficit memoria ꝑfecta ſiue actualr
ſiue virtualiter cõtinẽs illud obiectũ: ſicut per noti/
tiam habitualẽ principii põt gigni actualis cognitio
concluſionis: lʒ illa memoria non ſit huiꝰ obiecti for
maliter ⁊ ꝓprie: ſed eius virtualiter contentiue: ſic
intellectus beati hñs eẽntiã diuinã actualr preſentẽ
vt intelligibilem hʒ memoriã ꝓpriã reſpectu viſio/
nis illius eẽntie: ⁊ cũ hoc memoriam perfectam vir
tualiter contentiuam viſionis creature: qꝛ ſicut vir/
tualiter continet in entitate: ſic in cognoſcibilitate:
btũs igitur habet memoriam ſiue ſcientiã in memo
ria ſufficientẽ ad gignẽdum propriũ verbũ lapidis:
nec ſequitur in iſta 2a ſicut nec in prima rõne ꝙ illa
viſio ſit rei in proprio genere: qꝛ viſio in ꝓprio gene
re eſt per rõnẽ videndi acceptam a creatura aliqua.
ℂ Contra 3m motiuum. ille actus nõ eſt ꝓpria cogni
tio alicuius obiecti qui põt ſtare in intellectu: ⁊ tñ il
lud obiectũ oĩno nõ eẽ cognitũ: nunc aũt viſio eſſen
tie diuine põt ſtare eadem in intellectu beati ⁊ tñ la
pis non videri ab ipſo. igitur ⁊c̃. Probatio maioris.
quia proximum formale in intellectu ad hoc vt ob/
iectuʒ ſit ſibi cognitum eſt ipſe actus cognoſcendi il
lud obiectum ſibi inherens: ⁊ proxima rõ formalis
non videꝰ poſſe ineſſe alicui ſine illo cuius eſt ratio
formalis: ſicut albedo nõ poteſt ineſſe alicui niſi illõ
ſit album. ℂ Itẽ pari ratione idẽ actus viſionis eſſet
ipſius eſſentie ⁊ cuiuſcunqʒ creati viſi in ea: et ita
vnus actus finitus poſſet eſſe ĩfinitoruʒ obiectorum
poſſibilium videri in ipſa. quia qua ratione nõ repu/
gnat vnum actũ eẽ duorũ vel triũ obctoꝝ: pari rõne
nec quorũcũqʒ obctoꝝ. ℂ Itẽ nõ pʒ neceſſitas illius
cõſequẽtie. ſi eadem eſt viſio eẽntie diuine ⁊ lapidis
igiꝰ ſi eſt verbum lapidis eſt verbum eẽntie. ℂ Ad p̊
mũ iſtorum diceretur ꝙ illud qd̓ cognoſciꝰ ꝑ aliud
bene põt immediate cognoſci. Sed non ſic ſi cogno
ſcaꝰ preciſe in illo. ſicut intellectus diuinus preciſe
cognoſcit creaturam in eẽntia ſua: ⁊ non per illam
creaturam vt obctũ imediatũ: qꝛ tunc intellectio eiꝰ
vileſceret. ℂ Conſimiliter diciꝰ de viſione quã btũs
habet in verbo de creatura. ℂ Ad 2m diceretur ꝙ
eẽntia diuina nõ eſt in memoria creata beati aliquo
ordine prius ꝙ̃ in intelligentia: quia non cauſatur
aliqua forma in intellectu beato repñtans illam eẽnti
am. Sed p̊m quod cauſatur intellectu beato eſt ipſa
viſio. illa autem cauſatur in ipſa intelligentia. ℂ Uel
aliter diceretur ꝙ illa viſio immediata cauſatur a vo
luntate diuina ſicut dictum eſt in qõne prima pre/
cedente: ⁊ conſimiliter viſio lapidis: et per conſe/
quens neutra gignitur a memoria non ſolum ipſius
videntis. ſed nec ab aliqua memoria. ℂ Contra. in
tellectio eſſentie diuine continet virtualiter intelle/
ctionem lapidis. igitur iſta intellectio gigniꝰ illam:
⁊ tunc illa eſt verbum. ℂ R̃ideo. intelligentia non
gigniꝰ. Uel poteſt dici ꝙ vtraqʒ viſio imediate cau/
ſatur a voluntate diuina. ℂ Ad tertium. illud vide/
tur eque concludere ꝙ non eſt idem actus intelle/
ctus diuini reſpectu eẽntie ſue ⁊ obiecti ſecundarii.

quod omnes negant. Unde maior rationis eſt ne/
ganda: niſi intelligatur de primo obiecto. ℂ Ad alia
quere alibi.

ℂ Ad alia duo argumenta reſponſio poteſt haberi Additio
in 3. di. 14. q. 2. quaſi in fine. ibi poteſt dici ꝙ cõclu
ſio iſta poſſet ⁊c̃. Ideo conceditur totum argumen
tum. ⁊ ſi inferatur. igitur eadem erit viſio intellectꝰ
beati cum viſione intellectus dei. negatur conſequẽ
tia: quia intellectus dei habet viſionem per accidẽs
obiectorum ſecundariorum. qꝛ illa per accidens in
telligit. ſ. mediante eſſentia oſtendente ſibi illa libe
re ⁊ contingenter. ideo actus beati nullaʒ perfectio
nem accipit ab illis obiectis: ſed tota eius perfectio
eſt ab eſſentia viſa ⁊ illa oſtendente. ℂ Ad aliud di
citur ꝙ argumentum valet. ⁊ conſequentia tenet ſi
ſit vnus ⁊ idem actus viſionis eſſentie ⁊ aliorum
obiectorum. ſi autem ſit alius ⁊ alius actus. conſe/
quentia nulla eſt. aliorum.

Ad primũ p̃ncipale ſi teneatur in 3o ar
ticulo: ꝙ intellectus agẽs ac
tiue ſe habeat ad intellectionem: ⁊ poſſibilis paſſiue
tunc non ſꝫm idem mouet ⁊ mouetur anima ad in/ y
tellectionem. nec tamen ſꝫm diſtincta ſubiecto: quia
illa duo non ſic diſtinguuntur. Si autem dicatur ꝙ
poſſibilis actiue ſe habeat ad intellectionem tũc idẽ
ſꝫm idem mouet ad eaʒ ⁊ mouetur. ℂ Et ſi dicatur
hoc eſſe impoſſibile. quia tunc idem ſꝫm idem eſſet
in potentia ⁊ in actu. ℂ Reſpondeo. omnis actio q̃
eſt ad formam non actiuam eſt agentis equiuoci ⁊
non vniuoci: qꝛ ſi agens eſſet vniuocum forma qua
agit eſſet eiuſdem rationis cum forma terminante
⁊ ita illa eẽt actiua. Augmẽtationũ aũt ⁊ multarum
alterationuʒ ⁊ cõiter motus localis termini nõ ſunt
forme actiue: igitur mouens in iſtis: ⁊ vniuerſaliter
agens equiuocum eſt in actu aliquo non eiuſdẽ rõ/
nis cum termino ad quem mobile eſt in potentia. ſʒ
eſt in actu ſꝫm aliquid virtualiter vel eminenter cõ/
tinens illum terminũ. ſic diceretꝰ in propoſito ꝙ idẽ
in anima eſt rõ virtualr cõtinendi intellectioneʒ. vt
effectũ equocũ ⁊ recipiendi eandẽ. ℂ Cõtra hoc. ha
bens formã nobiliorẽ non eſt natũ recipe formã mi
nus nobilem: igiꝰ hñs illã nobiliori mõ. ſ. virtualiter
nõ eſt natũ recipere illã formã formaliter. ℂ Et con
firmatur. qꝛ pari rõne diceretur ꝙ quodlibet qd̓ ſit
tale formaliter: eſſet tale virtualiter: ⁊ ita quodlibet
tranſmutaretur a ſeipſo. ℂ Ad primũ dico ꝙ forma
eiuſdem ſpeciei non poteſt ſimul haberi intenſius
⁊ remiſſius: nec due forme: vt cõtraria ⁊ media p̃nt
ſimul eẽ in eodẽ: ſed tñ due forme diſperate hꝫ p̃nt
ſimul eẽ: ⁊ etiã eiuſdem gñis remotiꝰ ſicut calor ⁊ co
lor quarum tñ vna eſt nobilior altera. Non eſt igitur
impoſſibilitas formarũ in eodem. qꝛ vna eſt eminẽ/
tior altera. vel eminenter ſiue virtualiter ipſius con
tentiua: ſed ex aliqua rõne ſpãli. puta ꝓp̄ ꝯrietatẽ vel
vnitatem ſpecificam. vel aliquã aliam talẽ. Antece/
dens igiꝰ vniuerſaliter ſumptum falſum eſt: ⁊ lʒ in
multis ſingularibus videatur eẽ verum. tamen hoc
non eſt ratione nobilioris forme vel nobilioris mo
di hñdi formã ⁊ minus nobilis. ſed ex aliqua alia rõ
ne ſpãli que non reperitur hic in principio motiuo.
⁊ in iſta forma recepta. ℂ Si tñ aliquid hẽret iſtam
formã eminẽter ſic ꝙ infinite virtualr: nõ eẽt capax Aa
eius formalr: qꝛ infinitas excludit oẽm potentialita/
tẽ. ſed qñ forma illa virtualr ſed finite habeꝰ hñ põt
aliqua ꝑfectio: lʒ ſꝫm qd ⁊ accidẽtalis addi ſubiecto
ꝑ hoc ꝙ illa recipit formaliter: ſicut lʒ ſubſtantia ſit

ſimpliciter perfectioꝛ accidente: tñ aliquo modo ꝑficitur recipiendo accidens ⁊ totum illud .ſ. ſubſtantia qualis perfectioꝛ eſt ꝙ̃ ſuba ſola. ſic potentia operans eſt perfectioꝛ ꝙ̃ ſeipſa poª ſola: ⁊ operatio ẽ aliqualis perfectio ipſius potentie: lꝫ potentia ſit ſimpliciter perfectioꝛ operatione. ℂ Ad confirmationeꝫ illam põt dici: ꝙ ibi eſt cautela transferendi ſe a parte opponentis ad partem rñdentis ꝓpter defectum argumenti. nec videt̃ aliud niſi obligare reſpondentẽ ad ꝓbandum vnum neceſſariũ manifeſtum: puta ꝙ non quodlibet mouet ſe. Et ad illam probationem pari rõne ⁊c̃. põt dici ꝙ licet in hoc ꝙ eſt eſſe in potentia tale formalr̃ nõ ſit aliqua repugnantia ad hoc ꝙ eſt eſſe tale virtualiter. nec econuerſo quantum ẽ ex parte rõnis terminoꝛum. qꝛ tunc vbiqꝫ eſſet eadẽ repugnantia: tamen alicubi concomitat̃ vnum iſtorũ aliquid quod repugnat alteri. Et tunc gratia materie verum eſt: ꝙ illud qḋ eſt tale virtualiter nõ poteſt recipere tale formaliter: ſed nõ per ſe ꝓpter hoc ꝙ eſt habere virtualiter: ſed propter illud concomitans. Exemplum. ſol eſt calidus virtualiter: ⁊ tñ non põt recipere caloꝛem formaliter: ſed tamen nõ repugnat eſſe formaliter calidum propter hoc ꝙ eſt calidus virtualiter: qꝛ etiam ſaturno qui eſt frigidus virtualiter repugnat eſſe calidum formaliter: huius aũt repugnantie cã communis eſt ſoli ⁊ ſaturno: qꝛ corpus celeſte non eſt receptiuum qualitatis elementaris vel cuiuſcũqꝫ corꝑis corruptibilis: ſicut nec ecõuerſo. ſic in propoſito aliqḋ mobile ad formã concomitanter hꝫ aliquid propter qḋ repugnat ſibi virtualiter continere eam: ſicut lignũ hꝫ aliquid ꝓpter qḋ repugnat ſibi virtualiter continere caloꝛem: ſed hoc non eſt: qꝛ eſt receptiuum caloꝛis: ſed qꝛ habet talẽ formam mixtam. ℂ Ad argumentum in oppoſitum cum arguitur de obiecto ꝙ actio eſt immanens. concedo ꝙ intellectio que dicitur actio .i. operatio ẽ actio immanens ſimpliciter in potentia operante. ſed actio illa de genere actionis que terminatur ad illã operationem aliqua quidem eſt immanens non ſolum in eodem ſuppoſito: ſed etiam in parte intellectiua: ⁊ ſm̃ vnuꝫ modum dicendi in tertio articulo eſt immanens in eodem intellectu poſſibili: ad illaꝫ tamen intellectionem eſt aliqua actio non imanens puta illa que eſt obiecti. ℂ Cum arguitur de memoria ꝙ illa non intelligit. illa ratio deficit dupliciter. ꝑmo qꝛ remouendo aliquid a memoꝛia non propter hoc concluditur illud competere intellectui poſſibili ſed magis contrarium qꝛ ſm̃ dicta in tertio articulo: vel ſolus intellectus poſſibilis eſt memoꝛia vel ſaltem intellectus ille includitur neceſſario in memoꝛia. ℂ Scḋo deficit ſic: quia memoꝛiam non intelligere: non concludit ipſam non eẽ actiuam reſpectu intellectionis: vt termini per actionem eius producti. verbum aũt non eſt terminus productus ꝑ intellectiõem: ſed per actionem aliquam productiuã de genere actionis.

Qõ. XVI.

Conſequenter queritur de voluntate. Et primo de actione eius in cõmuni. ſcḋo in ſpeciali de diſtinctiõe vnius actus eius intrĩſeci ab alio actu. ⁊ tertio de diſtinctiõe actus intrĩſeci ab extrĩſeco. ℂ Prima queſtio eſt hec. Utrum libertas voluntatis ⁊ neceſſitas naturalis poſſunt ſe compati in eodeꝫ reſpectu eiuſdem actus ⁊ obiecti. ℂ Et arguitur ꝙ non: quia neceſſitas ⁊ libertas videntur repugnare. Iuxta illud Auguſtini de libe. arbi. Satis inquit compertum eſt nulla ratione fieri menteꝫ ſeruam libidinis niſi propꝛia voluntate: ⁊ ſtatim poſt. Qui motus ſi culpe deputetur non eſt naturalis ſed voluntarius in eo quidem ſimilis motui illi quo deoꝛſum lapis fertur ꝙ ſicut iſte eſt propꝛius lapidis: ſic ille animi. ſed in eo diſſimilis ꝙ in ptãte non habet lapis cohibere motum quo mouetur deoꝛſum: animus vero non ſic. ⁊ ſequitur. Ideo naturalis lapidis ẽ ille motus: animi vero iſte voluntarius. hec verba Auguſtini. ⁊ paulo poſt verba diſcipuli ab Auguſtino quidẽ appꝛobata ſequuntur iſta. Motus quo voluntas cõuertitur niſi eẽt voluntarius ⁊ in noſtra penitus ptãte neqꝫ laudandus neqꝫ culpãdus hõ eſſet neqꝫ monendus monendũ aũt hoĩem non eſſe quiſquis exiſtimat de hominum numero exterminandus ẽ. Ex iſtis ſatis patet. ꝙ repugnat naturalis motio ⁊ libera reſpectu eiuſdem. ℂ Contra. 5. de ciui. io. Si neceſſitas inquit dicenda eſt que non eſt in noſtra poteſtate: ſed ẽt ſi nolumus efficit quod põt: vt eſt neceſſitas moꝛtis: manifeſtum eſt voluntates noſtras quibus recte vel perperam viuit̃ ſub tali neceſſitate non eẽ. Et ſequit̃. Si autẽ diffiniat̃ illa neceſſitas eſſe ſm̃ quam dicimus neceſſe eſt. vt ita ſit aliqḋ: aut vt ita fiat. neſcio cur eam timeamus ne nobis libertatem auferat voluntatis: neqꝫ enim ⁊ vitam dei ⁊ preſcientiam dei ſub neceſſitate ponimus ſi dicamus neceſſe eſt deum ſemper viuere ⁊ omnia preſcire. Et poſt. cum dicimus neceſſe eſt vt cum volumus libero velimus arbitrio: ⁊ verũ dicimus: ⁊ non ideo liberum arbitrium neceſſitati ſubiicimus que adimit libertatem. ii.2.

Hic ſunt tria videnda. ꝑmo an in aliquo actu voluntatis ſit neceſſitas. 2° ſi cuꝫ hoc ſtet ibi libertas. 3° ſi quãqꝫ cũ libertate poſſit ſtare nãlis neceſſitas.

De primo dico ꝙ in actu voluntatis diuine ẽ neceſſitas ſimpliciter: ⁊ hoc tã in actu diligendi ſe: ꝙ̃ in actu ſpirandi amorem ꝓcedentem .ſ. ſpũs ſanctus. hoc ſic pꝫ: qꝛ deus neceſſario eſt beatus. igitur neceſſario videt ⁊ etiaꝫ diligit obiectum beatificuꝫ. Similiter ſpũs ſanctus eſt deus: ⁊ per ꝯñs ſumme neceſſarius in eſſendo. igitur cum accipiat eſſe procedendo: actus ille quo procedit eſt ſimpliciter neceſſarius: vtraqꝫ auteꝫ cõcluſio probatur propter quid. ſic volũtas infinita ad obiectum ꝑfectiſſimum ſe habet modo perfectiſſimo ſe hñdi: volũtas diuina eſt huiuſmodi igitur ad ſummũ diligibile ſe hẽt modo ꝑfectiſſimo quo poſſibile eſt aliquã voluntatẽ ſe hẽre ad ipſum: ſed hoc nõ eẽt niſi ipſum neceſſario ⁊ actu adequato diligeret: ⁊ etiam amoꝛẽ eius adequatuꝫ ſpiraret: qꝛ ſi aliquod iſtoꝛum deficeret poſſet ſine cõtradictione intelligi aliquam voluntatem perfectioꝛi modo ſe habere ad obiectum: quia ille modus poſſet intelligi perfectioꝛ: ⁊ ille modus non includit contradictionem: quia non eſt contradictio quod voluntas infinita habeat actum infinitum: circa obiectum infinitum. ⁊ per conſequens actum neceſſarium ⁊ etiam neceſſario. quia ſi poſſet non habere talem actũ circa tale obiectum poſſet carere ſumma perfectione. Similiter ſi amoꝛ adequatus obiecti eſt ſpirabilis vt credimus maxime competit voluntati infinite eſſe principium ſpirandi illum. ℂ Ad hãc concluſionem ponuntur quedam probationes que etiam cõcludũt de omni volũtate reſpectu illius obie

Marginalia (left): Speculatio nõbilis ⁊ cõfutatio rõis aduerſarioꝝ ſubtiliſſima. — Bb

Marginalia (right): A — Dẽ. q̃li. 3. q. 17. q̃li. 4. c. ii. ⁊ Lb. j q. io. ar. j. ⁊

cti ſiue clare viſi ſiue in vniuerſali apprehenſi ſicut
modo ipſum apprehendimus. ¶ Prima probatio
talis eſt. voluntas neceſſario vult illud in quo eſt ra/
tio omnis boni: quia non poteſt obiectum aliqđ nõ
velle in quo non eſt malitia aliqua nec aliquis defe
ctus boni: finis autem vltimus eſt huiuſmodi.
1.c.86. ¶ Scḋa probatio habetur ex dicto philoſophi. 2°.
t.a.17. phyſi. ſicut principium in ſpeculabilibus ſic finis in
operabilibus. Et. 7. ethi. in actionibus ꝙ cuius gra
tia eſt principium quemadmodum in mathemati/
cis ſuppoſitiones: nũc autem intellectus aſſentit ne
ceſſario principiis in ſpeculabilibus: igitur volũtas
neceſſario aſſentit vltimo fini in agibilibus. ¶ Ter/
tia probatio talis eſt. voluntas neceſſario vult illud
cuius participatione vult quicquid vult. vltimus fi/
nis eſt huiuſmodi. igitur ⁊c. probatio maioris. om/
ne variabile reducitur ad aliquid inuariabile. ⁊ ita
varietas actuum circa ea que ſunt ad finem preexi/
git actum inuariabilem. ⁊ per conſequens maxime
4. circa illud cuius participatione alia obiecta termi//
nant actum. minor probatur per illud. 8. de trini. 3.
Tolle hoc tolle illud vide ipſum bonum ſi potes. ⁊
ita deum videbis non alio bono bonum: ſed omnis
boni bonum. ¶ Iſte rationes non videntur proba/
re concluſionem neceſſariam de quacunqꝫ volunta
B te in communi: nec etiam videntur in ſe neceſſarie.
primum probatur: quia quando ſunt due nature ab
ſolute ⁊ eſſentialiter ordinate prior ſine cõtradictio/
ne videtur poſſe eſſe ſine poſteriori: nunc autẽ iſto
rum trium que ſunt obiectum diligibile: ⁊ ipſa ap/
prehẽſio vel viſio illius obiecti in intellectu creato:
⁊ etiam ipſa voluntas creata: quodcunqꝫ eſt abſolu/
tum ⁊ prius naturaliter actu diligẽdi illud obiectũ:
⁊ hoc loquendo de dilectione in volũtate creata. igi
tur quodcunqꝫ illorum poſſit eſſe: immo ꝙ omnia
illa poſſint eſſe ſine actu illo dilectiõis non includit
contradictionem: nec per conſequens oppoſitũ eſt
ſimpliciter neceſſarium. quomodo illud dicitur ne/
ceſſarium cuius oppoſitũ includit contradictionẽ.
¶ Hic dicitur ꝙ maior vera ẽ de illis abſolutis quo
rum vnum non depẽdet ab alio: nec ambo a tertio.
In propoſito autem viſio ⁊ fruitio dependent ab eo/
dem tertio. ſ. obiecto. ¶ Contra hoc: quodcunqꝫ ab
ſolutum deus poteſt immediate cauſare ⁊ tamẽ nõ
neceſſario ſi cauſat illud per cauſam mediam poteſt
non neceſſario cauſare: quia illa cauſa media non ne
ceſſitat ipſum ad cauſandum effectum illius cauſe
medie. igitur licet ambo iſta cauſentur a cauſa com
muni. tamen 2m non ſolum contingenter cauſabit:
ſed etiam poſito primo adhuc contingenter cauſa/
C bitur. ¶ Preterea potentia que neceſſario agit cir//
ca obiectum neceſſario continuat actum illum quã/
tum poteſt. voluntas autem ſaltem viatoris non ne
ceſſario cõtinuat actum circa finem in vniuerſali ap
prehenſum. quantum poſſet continuare. igitur non
neceſſario agit circa illũ. Maior patet exemplo de
appetitu ſenſitiuo: ⁊ videtur poſſe probari per ratio/
nem quia illud quod eſt intrinſeca ratio ipſius potẽ
tie neceſſario agendi: erit etiam ratio ſemper neceſ
ſario agendi quantum eſt ex parte potentie: ⁊ ita cõ/
tinuandi quantum ipſa potentia poteſt continuare.
Minor probatur. quia voluntas viatoris poſſet quã
doqꝫ continuare actum intellectus quo conſiderat
finem quando non continuat: ſed vel conuertit in/
telligentiam ad conſiderationem alicuius alterius:
vel ſaltem non impedit quin obiectum aliud occur
rens impediat illam conſiderationem: illa autẽ con
ſideratione non continuata non cõtinuatur circa il/
lud obiectum actio voluntatis: ⁊ continuata illa cõ/
tinuaretur iſta probatio eiuſdem minoris per illud
primo retractationum. 9. ⁊. 22. Nihil tam eſt in po/
teſtate voluntatis ꝙ̃ ipſa voluntas: quod non intelli
gitur quantum ad eſſe illius voluntatis: ſed quan/
tum ad agere eius: nunc autem in poteſtate volun/
tatis eſt quod per eius imperium alia potentia ha /
beat actum vel non habeat: ſicut ꝙ intellectus non
conſiderat ſaltem illud obiectum ſine cuius cõſide/
ratione poteſt voluntas habere actum imperandi.
igitur in poteſtate voluntatis eſt ꝙ ipſamet non ha/
beat actum circa illud obiectum determinatũ. hoc
non intelligo ſic ꝙ ipſa poſſit voluntarie ſuſpendere
omnem actum ſuum: ſed voluntarie poteſt non vel D
le illud obiectum ſed habet tunc aliud velle. ſcilicet
reflexum ſuper ſuum actum. iſtud. ſ. volo modo nõ
elicere actum circa illud obiectum. ⁊ hoc bene po/
teſt ex ſe. alioquin non poſſet omnem actum ſuſpẽ/
dere poſt deliberationem. ⁊ eſt ſimile de actu intel/
lectus ⁊ voluntatis quo ad hoc non poteſt ſuſpende
re illam intellectionem que neceſſaria eſt ad volitio
nem illam per quam ſuſpendit illam intellectionẽ:
ſed poteſt quamcunqꝫ aliam ſuſpendere. ſic non po
teſt pro nunc ſuſpendere omnem volitionem. quia
non illam qua voluntarie ſuſpendit: ſed poteſt ſuſpẽ
dere quamcunqꝫ aliam ad hoc non neceſſario requi
ſitam. ¶ Preterea neceſſitas agẽdi eſt ab illo quod 9.meta.
eſt principium per ſe agendi: quia ſi illud non neceſ c.17.
ſario ſe habet ad agere: nec aliquid per illud neceſſa
rio agit. paſſum autem ſm ſe eſt in potentia contra/
dictionis. Si igitur per te obiectum ſit ratio neceſſi
tatis in volendo: quia ponis ꝙ quecunqꝫ voluntas
comparata ad ipſum obiectum neceſſario vult ipm:
nulla autem voluntas vult neceſſario quodcunque
obiectum. tunc videtur ſequi quod obiectum ſit pri
cipale actiuum reſpectu volitionis: quod tamen ſic
arguens non concedit. ¶ 2m. ſ. quod ille probatio/
nes non ſunt neceſſarie: patet diſcurrendo per eas.
Ad primam negatur maior: quantumcunqꝫ in obie
cto aliquo ſit perfectio tota obiecti: tamen ad neceſ
ſitatem actus requiritur quod potentia neceſſario
tendat in illud obiectum: ⁊ quicquid ſit de volunta
te creata beata: ⁊ de perfectione eius ſupernaturali
qua tendit in obiectum illud: tamẽ diceretur quod
voluntas viatoris ſimpliciter cõtingenter tendit in
illud. ⁊ etiam quãdo eſt in vniuerſali apprehenſũ: E
quia illa apprehenſio non eſt ratio determinandi vo
luntatem ad neceſſario volendum illud: nec ipa vo
luntas neceſſario ſe determinat illo poſito: ſicut nec
neceſſario continuat illud poſitum vt tactum eſt in
ſecunda ratione: tamen iſta poſſet concedi ꝙ volun
tas non poteſt reſilire ab obiecto ſiue nolle obiectũ
in quo non oſtenditur aliqua ratio mali: nec aliquis
defectus boni: quia ſicut bonum eſt obiectum hu//
ius actus qui eſt velle. ita malum vel defectus bo//
ni: qđ pro malo reputatur: eſt obiectum huius actus
qui eſt nolle. ⁊ non ſequitur vltra. non poteſt nolle
hoc. igitur neceſſario vult hoc: quia poteſt hoc obie
ctum neqꝫ nolle neqꝫ velle. vt tactum eſt ſupra per/
tractando illam auctoritatem primo retractationũ.
¶ Contra hoc poteſt argui ſic. ſi non poteſt nolle B
obiectum hoc ideo eſt. qꝛ habet in ſe aliquid cui re/
pugnat illud nolle. tale autem repugnãs non poteſt
eſſe niſi actu velle illud obiectũ. igitur illud neceſ/

ſario ſibi ineſt. Maior probatur: q2 ſi vnū incompoſ
ſibilium repugnat. alterum neceſſario ineſt. Minor
probatur. quia nulla inclinatio ad volendum habi//
tualis vel aptitudinalis repugnat illi nolle actuali: q2
cuꝫ vno modo poſſet ſtare poſſibilitas vel aptitudo
ad oppoſitum actum. ¶ Dic poteſt dici quod illud
repugnans actui nolendi finem eſt ipſamet poten/
tia voluntatis. quia ipſa non poteſt habere velle niſi
reſpectu obiecti volibilis: vel nolle niſi reſpectu ob
iecti nolibilis: quia nullum aliud velle vel nolle eſt
poſſibile fieri. finis autem non habet rationem noli
bilis: quia nec malitiam nec defectum boni: vnde
hoc qđ eſt nolle finem includit contradictionem ſi/
cut videre ſonuꝫ. Sicut vult Aug⁹ in enche. 14. Sic
n. beati eſſe volumus: vt miſeri eſſe non ſolum noli
mus: ſed nequaq̄ꝫ velle poſſumuꝫ. Sicut igitur repu
gnat ipſi actui volendi tendere in miſeriaꝫ. ita vide
tur repugnare actui nolendi tendere in beatitudi/
nem: vel forte magis: quia non ita caret miſeria om
ni ratione volibilis: ſicut beatitudo ratione nolibi/
lis. ¶ Ad ſcđam probationem. illud ſimile philoſo/
f phi de fine ꝛ principio debet intelligi quo ad duo. ſ.
quo ad ordinem obiectorum intelligibilium ꝛ ob/
iectorum volibilium inter ſe: ꝛ etiam quo ad ordi/
nem quem habent reſpectu potentiarum ordinate
tendentium in ipſa. Intelligo ſic primum. ꝙ ſicut ē
ordo in veritate inter principium ꝛ concluſionem q̄
habet veritatem participatam a principio: ſic eſt or/
do inter finem ꝛ ens ad finem in bonitate ſiue appe
tibilitate: quia ens ad finem habet bonitatem parti
cipatam reſpectu finis. Et ex hoc ſequitur ſcđm. ſ. ꝙ
ſicut intellectus ordinate tendens in illa vera pro//
pter principium aſſentit concluſioni: ſic voluntas or
dinate tendens in illud quod eſt ad finem tendit in
ipſum propter finem. Sed non eſt ſimile hincinde
comparando illa ad potentias iſtas: vt abſolute ope/
rantes: quia tunc non poſſet aliqua voluntas velle il
lud quod eſt ad finem niſi vtendo ſcilicet volendo
ipſum propter finem. Cum tamen dicit Auguſtinus
g 83. q. q. 30. ꝙ peruerſitas voluntatis eſt in vtēdo fru
endis ꝛ fruendo vtendis. ¶ Ex quo habetur ꝙ volū
tas poteſt obiecto vtendo frui: non ſic autem poteſt
intellectus verum ſcibile intelligere tanq̄ꝫ principi
um. ſ. tanq̄ꝫ euidens ex terminis: ꝛ ratio differentie
eſt: quia itellectus mouetur ab obiecto naturali ne
ceſſitate: voluntas autem libere ſe mouet: patet etiā
in aliis ꝙ non eſt ſimilis neceſſitas hincinde: quia ꝑ
principium neceſſario ſcitur cōcluſio: non ſic per bo
nitatem finis neceſſario appetitur illud quod eſt ad
finem. ¶ Ad tertiam probatiōem maior poteſt ſim
pliciter negari: quia ſi volūtas nihil neceſſario vult
nō oportet quod illud ratione cuius vult alia neceſ/
ſario velit. ſed qđ illud contingenter velit ſufficit ad
volendum alia eo modo quo vult ea. ¶ Aliter po//
teſt dici ꝙ maior poteſt habere duplicem intellectū.
vnum talem. illud cuius participatione vult alia tan
q̄ꝫ participatione obiecti voliti: illud magis vel pri/
us vult. Alium talem. cuius participatione in entita
te vult alia que ꝑticipant entitatem illud prius vult.
primus intellectus videtur eſſe verus. ſed non ſecun
dus. quia ꝛ ſi color quem video participet entitateꝫ
ſuam a primo ente: ꝛ viſibilitatem a primo viſibili.
non tamen color viſus requiritur primum ens vel
primum viſibile prius videri: quia non videtur par
ticipatione eius vt viſi: ſed vt entis vel viſibilis: ꝛ tā
tum iſto ſcđo intellectu eſt minor vera ſicut ꝛ illa ꝑ

batio adducta tantum probat quod illud ſit bonuꝫ:
vel volibile participatione primi volibilis: non au//
teꝫ quod hoc preciſe ſit volitum ꝑticipatione illi⁹ ꝑ
mi vt voliti. ¶ De iſto igitur articulo q̄cquid ſit de
voluntate creata beata. vtrum ſcilicet per aliquid ſu
pernaturale neceſſitetur ad volendum vltimum fi/ h
nem vel non: ſaltem probabiliter poteſt dici ꝙ non
omnis volūtas creata neceſſitatur ex natura ſua ad
volendum finem: non ſolum abſolute: quod mani/
feſtum eſt: ſed nec poſita apprehenſione obſcura illi
us obiecti ſicut modo apprehendimus: hoc ſaltem
certum videtur quod voluntas diuina neceſſitatur
ſimpliciter ad volendum bonitatem ꝓpriam. ¶ Et
ſi queratur an neceſſario velit aliquod aliud obie//
ctum ab eo: Poſſet dici quod excluſa neceſſitate co
actionis de qua non eſt ſermo: poteſt intelligi vna
neceſſitas immutabilitatis que excludit poſſe oppo
ſituꝫ ſuccedere ei quod ineſt. Alia eſt neceſſitas om
nimode ineuitabilitatis ſiue determinationis que
non ſolum excludit oppoſitum poſſe ſuccedere iſti:
ſed omnino excludit ipſum poſſe ineſſe. loquendo
de ſola prima neceſſitate: deus neceſſario vult quic
quid vult: quia nō poteſt ſuccedere oppoſituꝫ ei qđ
ineſt. neq̄ꝫ ex parte actus neq̄ꝫ obiecti: quia hoc nō
poſſet eſſe ſine aliqua mutatione in deo: cum obie/
ctum eſſe volitum: non ponat aliquid extra ipſum
deum: ꝛ non poteſt de non volito fieri volitum. vel
econuerſo: quin ſit mutatio in aliquo: non enim eſt
tranſitus a contradictorio in contradictorium nullo
aliter ſe habente: quia tunc non eſſet ratio quare il/
lud contradictorium magis eſſet verum modo quā
prius: ꝛ quare illud falſum. ¶ Sed de ſecunda ne//
ceſſitate poteſt dici quod licet neceſſario volūtas di
uina habeat actum complacentie reſpectu cuiuſcun i
q̄ꝫ intelligibilis: inquantum in illo oſtenditur que/
dam participatio bonitatis proprie: tamen non ne
ceſſario vult quodcunq̄ꝫ creatum volitione efficaci
ſiue determinatiua illius ad exiſtendum: immo ſic
vult contingenter creaturam fore: ſicut contingen/
ter eam cauſat: quia ſi neceſſario hac ſecunda neceſ
ſitate vellet eaꝫ fore: neceſſario etiam neceſſitate in
euitabilitatis eam cauſaret: ſaltem pro tunc pro q̄n
vult eam fore.

De ſecundo articulo principali dico k
ꝙ cuꝫ neceſſitate ad vo/
lendum ſtat libertas in voluntate. hoc probatur pri/
mo per auctoritates. prima eſt Auguſtini in enche.
que dicta eſt ſupra. Sic enim oportebat prius fie//
ri hominem vt ꝛ bene poſſet velle ꝛ male: nec gra/
tis vel fruſtra ſi bene: nec impune ſi male: hoc eſt in
ſtatu illo primo meretur: vel demeretur. Et ſequi/
tur. Poſtea vero ſi erit: vt male velle non poſſit: nec
ideo libero carebit arbitrio: multo quippe liberi//
us erit arbitrium: quod omnino non poterit ſerui
re peccato: ꝛ ſubdit quaſi pro probatione: neq̄ꝫ cul/
panda eſt voluntas: aut voluntas non eſt: aut libe/
ra dicenda non eſt: qua beati ſic eſſe volumus vt eſ
ſe miſeri non ſolum nolimus: ſed nequaquaꝫ pror
ſus velle poſſumus: ſicut enim anima noſtra nunc
habet nolle infelicitatem. ita tunc nolle iniquitateꝫ
ſemper habitura eſt. ¶ Item Anſel. de libero arbi/
trio. c. primo. Qui ſic habet quod decet ꝛ expedit
vt hoc amittere nequeat liberior eſt q̄ꝫ ille qui ſic ha
bet hoc ipſum: vt poſſit perdere. Et ex hoc concludit
liberior igitur eſt voluntas que a rectitudine decli/
nare nequit. ¶ Idem probatur per rationē. ꝛ ꝑmo

quia ita eſt.nã ex precedente articulo hꝫ ꝙ volũtas diuina neceſſario vult bonitatem ſuam. ⁊ tamen in volendo eam eſt libera.igitur ⁊c̃.probatio minoris. quia potentia operans circa vnum obiectum non abſolute:ſed in ordine ad aliud eadem eſt operatiua circa vtrunqꝫ obiectum:ſicut arguit philoſophus in 2° de anima:ꝙ illa potentia qua cognoſcimꝰ differentiam vnius obiecti ab alio obiecto ipſa nata eſt cognoſcere vtrunqꝫ obiectum in ſe:ſicut ipſe arguit ibi de ſenſu communi:nunc autem voluntas ipſa diuina refert ad finem alia obiecta que ſunt volibilia propter finem.igitur ipſa ſub eadem ratione potentie eſt operatiua circa vtrunqꝫ:ſed circa illud qđ eſt ad finem libere operatur.patet.quia contingenter vult illa:⁊ contingentia in agendo reducitur ad primum non naturaliter actiuum ſed libere. igitur ipſa ſub ratione potentie libere vult bonitatem ſuam. ❡ Preterea ſcđo probatur idem propter quid.⁊ primo ſic:actio circa finem vltimum eſt actio perfectiſſima.⁊ in tali actione libertas in agẽdo eſt perfectionis:igitur neceſſitas in ea non tollit:ſed magis ponit illud quod eſt perfectionis:cuiuſmodi eſt libertas. ❡ Preterea conditio intrinſeca ipſius potentie vel abſolute vel in ordine ad actum perfectum non repugnat perfectioni in operando.nunc autẽ libertas vel eſt ꝯditio intrinſeca voluntatis abſolute vel in ordine ad actum volendi.igitur ipſa libertas poteſt ſtare cum conditione perfecta poſſibili in operando:talis conditio eſt neceſſitas ſpecialiter vbi ipſa eſt poſſibilis.eſt enim ſemper poſſibilis vbi neutrum extremum requirit contingentiam in operationem:que eſt media inter extrema:ſic eſt in propoſito:ſicut probatuꝫ eſt in ꝓcedenti articulo. ❡ Si queras.quo mõ ſtat libertas cum neceſſitate. ❡ Reſpondeo ſm philoſophum.4.metaphyſice.non eſt querenda ratio eorum quorum non eſt ratio.demõſtrationis enim principii non eſt demonſtratio. ita dico hic:ꝙ ſicut iſta eſt immediata ⁊ neceſſaria voluntas diuina vult bonitatem diuinam:nec eſt alia ratio:niſi quia hec eſt talis voluntas:⁊ illa talisꝰ bonitas:ſic voluntas diuina contingenter vult bonitatem ſeu exiſtentiam alterius:⁊ hoc quia eſt talis voluntas ⁊ illud eſt tale bonuꝫ niſi addamus generaliter vnum breue.ꝙ voluntas infinita neceſſario habet actum circa obiectum infinitum.quia hoc eſt perfectionis:⁊ pari ratione non neceſſario habet actum circa obiectum finituꝫ:quia hoc eſſet imperfectionis.nam imperfectionis eſt neceſſaria determinari ad poſterius:⁊ perfectionis requiſite eſt ſic determinari ad prius ⁊ perfectionis concomitantis ad illud quod eſt ſimul natura. ❡ Confirmatᷓ illud. quia non eſt eadem diuiſio in principium naturale ⁊ liberum:⁊ in principium neceſſario actiuum ⁊ cõtingenter:aliquod enim naturale poteſt contingenter agere:quia poteſt impediri. igitur pari ratione poſſibile eſt aliquod liberum ſtante libertate neceſſario agere.

❡ Sed ſemper eſt dubium in quo ſtat per ſe ratio libertatis:ſiue enim dicatur ꝙ libertas ſtat in īdeterminatione ad agendum:ſiue in dominatione reſpectu ſui actus. per neutrum hic videtur poſſe ſaluari libertas. ❡ Hic diceretur ꝙ cum dicitur voluntateꝫ neceſſario velle neceſſitas poteſt determinare actuꝫ volendi vt terminatur ad obiectum.⁊ ſic eſt verum manifeſtum intelligendo de bonitate diuina que ſola eſt proprium ⁊ per ſe obiectum:alia autem non ſunt per ſe obiecta propria.ideo non neceſſario vult illa aut poteſt neceſſitas determinare actum vt egreditur a voluntate.Et hoc poteſt intelligi dupliciter. vno modo vt ſit neceſſitas preuia ad voluntatem:⁊ voluntas intelligatur cadere ſub neceſſitate tanquã impellente in actum ⁊ figente in actu. ſi autem ſic eſſet.voluntas ageretur ⁊ non ageret nec ſtaret in tali actu libertas. Alio modo poteſt intelligi neceſſitas concomitans:ita quod ipſa intelligatur cadere ſub voluntate ſic ꝙ voluntas propter firmitatem libertatis ſue ſibiipſi neceſſitatem imponit in eliciendo actum:⁊ in perſeuerando ſiue figendo ſe in actum:in ſpiratione concomitatur neceſſitas nature: quia vis quedam nature primo modo dicte.ideſt eſſentie ſiue nature ſcđo modo dicte ſcilicet principii naturalis productiui ſimilis:talis enim aſſiſtit volũtati in cõmunicando naturam ſpiritui ſancto. ❡ Eſt igitur ordo quadruplicis neceſſitatis.prima qua deus neceſſario viuit.ſcđa qua neceſſario intelligit.tertia qua neceſſario ſpirat.quarta qua neceſſario diligit ſe. ❡ In quo igitur eſt libertas volendi. ❡ Reſpondeo quia delectabiliter ⁊ eligibiliter elicit actũ ⁊ permanet in actu. ❡ Contra ſm Ricar. glorioſius eſt quod ſm naturam habetur ꝙ̃ quod aliter habetur. ❡ Reſpondeo ꝙ ex neceſſitate nature habetur velle.non neceſſitate tamẽ nature habetur obiectũ: quia eſſet contradictio.igitur in iſta propoſitiõe que eſt de dicto deum ſe velle eſſe neceſſarium. patet diſtinctio ꝙ neceſſitas poteſt determinare actum volendi ſic vel ſic.ſ.abſolute vel cum reſpectu ad obiectum:ſed non eque apparet in iſta.deus vult neceſſario que eſt de re.tamen eadem veritas eſt cõmunis ꝙ neceſſitate nature habetur actus. ſed nõ vult obiectum neceſſitate nature.

De tertio principali

dicitᷓ. ꝙ in aliquo actu voluntatis diuine ſcilicet in actu ſpirandi ſpiritum ſanctum eſt aliquo modo neceſſitas naturalis. ſic intelligendo ꝙ voluntas vt eſt ſimpliciter voluntas non eſt principium elicitiuum actus notionalis quo producitur ſimile in forma ipſi producenti.quia tunc in quocunqꝫ eſſet:eſſet principium elicitiuum actus quo produceretur ſimile in forma:ꝙ falſum eſt in creaturis. ❡ Sed voluntas vt eſt in natura diuina:⁊ vt ſic per illam habet quandam naturalitatem ad producendum actum notionalem. ſic eſt principium elicitiuum actus notionalis. Ex hoc enim quod fundatur in natura diuina:ſiue in eſſentia habet ſibi annexam quandam vim nature. ⁊ ſic quandam neceſſitatem naturalem ab iſta naturalitate ſiue vi naturali annexa voluntati contrahit. ⁊ ſic eſt pricipium elicitiuum actus notionalis.licet enĩ in actu voluntatis eẽntialis vt ordinatur in ſummum amatum ab ipſa ſola voluntate ratione qua eſt libera ſit neceſſitas immutabilitatis:tamen inquantum actio voluntatis ordinatur in amorem productum tendentem in amatum terminaliter:ſic ab illa naturaliter annexa voluntati procedit neceſſitas immutabilitatis circa ſolum actum notionalem elicitum a voluntate vel potius ab ipſa libertate voluntatis vt ei talis naturalitas eſt annexa. ❡ Additur ad hoc quod illa naturalitas in voluntate nullo modo preuenit eius libertateꝫ.nec eſt ratio elicitiua actus notionalis.hoc enim eẽt omnino contra eius libertateꝫ.ſed potius eſt ꝯſecutiua ⁊ annexa libertati vt aliqđ quo aſſiſtẽte volũtati:volũtas ipſa ex vi:ꝙ̃

Deſ.in ſũ. arti.60.q.ſ.

habet ex eo qđ eſt voluntas ⁊ libera poteſt elicere ac
tum ſuum notionalem: quem ſine illo aſſiſtente eli
cere omnino non poſſet. ❡ Sunt igitur aliter ⁊ ali/
ter iſte propoſitiones in diuinis neceſſarie deus ne/
ceſſario viuit. qꝛ neceſſitate nature. deus neceſſario
intelligit: qꝛ neceſſitate intelligibilis determinantis
intellectum ad hoc: vbi eſt aliqua diuerſitas rõnis.
deus neceſſario ſpirat. ſ. ſ. qꝛ neceſſitate naturali nõ
ꝑueniente ſed concomitante. deus neceſſario amat
ſe. neceſſitate conſequente infinitatẽ libertatis abſ/
ꝗ aliqua neceſſitate nature.

Contra iſtud. non videt̃ ꝙ illud quod fun
datur ĩ aliquo poſſit habere ratio/
P nem aliquam neceſſitatis vlteriorem vltra illud in
quo fundatur: nec etiam ꝙ fundatum poſſet habere
duplicem rationẽ neceſſitatis: ⁊ illud in quo funda
tur tñ vnicam: qꝛ tunc circumſcripta per impoſſibi/
le vel poſſibile illa vnica ratione neceſſitatis in fun/
damento adhuc remaneret alia ratio neceſſitatis in
fundato. ⁊ ita illud fundamentum remaneret neceſ
ſarium. ⁊ tñ non remaneret neceſſitas fundamenti.
nunc aũt ſm iſtos: actus notionales fundantur in ac
tu eẽntiali. ⁊ ſm oẽs: actus eẽntiales aliquo modo
ſunt priores. igitur non poteſt eẽ ꝙ in actu eſſentiali
quo deus diligit ſe ſit tñ vnica neceſſitas: ⁊ ex vnica
ratione neceſſitatis. ſ. ex infinitate libertatis. ⁊ tñ ꝙ
in actu ſpirandi ſit cum hoc alia ratio neceſſitatis. ſ.
naturalis. ❡ Preterea. ſicut memoria perfecta ĩ ſup
poſito conueniente eſt principium perfectum ꝓdu/
cendi verbum perfectum: ſic videtur ꝙ voluntas ꝑ
fecta in ſuppoſito vel ſuppoſitis conuenientibus ſit ꝑ
fectum principium producendi amorem perfectũ.
ſicut igitur memoria in patre eſt principium gignẽ/
di filium: ſic voluntas in patre ⁊ filio eſt principium
ſpirandi ſpiritum ſanctum. nec videtur vltra rõnem
perfecte memorie vel perfecte voluntatis coaſſiſten
tia alicuius eẽ neceſſaria. ſic ꝙ illo non aſſiſtente nõ
poſſet voluntas in actum ſpirandi ⁊ memoria in ac/
tum dicendi. ❡ Si aũt intelligeret aſſiſtentiam eſſe
Q vt obiecti ad potentiam: forte illa requiritur tam in
memoria ꝙ̃ in voluntate ⁊ magis forte ad hoc vt ꝑ
actum cõicetur natura ꝙ̃ ad hoc vt actus ſit neceſſa
rius. qꝛ principiorum illorum. ſ. obiecti ⁊ potentie
vtrũꝗ per ſe eſt ratio proprie neceſſitatis in elicien
do actum ſuũ vt ſuus eſt. ſed forte non vtrũꝗ per ſe
eſt ratio perfecta conſubſtantialitatis termini ad ip/
ſum producens. ⁊ tunc verum eẽt ꝙ non requiritur
talis aſſiſtentia ad actum eẽntialem. qꝛ licet ibi req̃/
ratur obiectum non tamen vt principium cõmuni/
candi ſuam propriam perfectionem. ❡ De iſto arti/
culo poteſt dici ꝙ non eſt hic difficultas accipiendo
naturam extenſiue prout extẽdit ſe ad omne ens. ſic
enim dicimus naturam voluntatis immo extendẽ/
do ad non ens dicimus naturã negationis. Sic. n.
extenſiue loquendo neceſſitas in ente quocũꝗ poſ
ſet dici neceſſitas naturalis. ⁊ tunc cum volũtas ſal
tem diuina ex ſua perfecta libertate habeat neceſſa
rio aliqđ velle: iſta neceſſitas perfecte libertatis po/
teſt dici iſto modo neceſſitas naturalis. Sed dif//
ficultas non eſt niſi accipiendo naturam magis ſtri/
cte. prout. ſ. natura ⁊ libertas ſunt prime differentie
T.c.49. agentis vel pricipii agendi: quomodo loquitur phs
2° phy. vbi diuidit cãm actiuam in naturam ⁊ pro/
poſitum. Eorum inquit que fiunt propter hoc. i. pro/
R pter finem cuiuſmodi ſunt omnia que fiunt a per ſe
cauſa: alia quidem ſm propoſitum: alia vero non ſm

ꝓpoſitum ⁊ paulopoſt. ſunt autem propter hoc que
cunꝗ ab intellectu vtiꝗ aguntur. ⁊ quecunꝗ a na/
tura. ⁊ reducit ad iſtas duas cauſas per ſe duas cau/
ſas per accidens. ſ. caſum ⁊ fortunam. de hac diſtin/
ctione loquitur. 9. meta. c. 4. diſtinguens modũ quo T.c.io.
potẽtie actiue rõnales ⁊ irrationales diuerſimode
exeunt in actus ſuos. tales inquit. ſ. irrationales po/
tentias neceſſe eſt quando actiuum ⁊ paſſiuũ appro
pinquantur hoc quidem facere. illud autem pati. il/
las vero. ſ. rationales non neceſſe eſt ſupple hoc face
re ⁊ illud pati. de hac diſtinctione loquitur Aug°. 5.
de ci. c. 9. eſt cauſa fortuita: eſt naturalis: eſt volunta
ria. ⁊ declarat ibi membra. ❡ Iſta diuiſio principii
actiui diuerſis nominibus exprimitur non ſolũ apđ
diuerſos: ſed etiam apud Ariſtotilem. vt patet ex 2°
phyſicorum. vbi premiſit ſm propoſitum: ⁊ non ſm T.c.149.
propoſitum. ⁊ ſubdit ab intellectu ⁊ a natura. ⁊ in. 9.
meta. rationales ⁊ irrationales potẽtias. per iſta tria T.c.lo.
non ſm propoſitum: ⁊ a natura: ⁊ potentie irrationa
lis: intelligit principium actiuum: quod communi/
ter dicimus naturam. per alia vero tria intelligit illđ
aliud principium actiuum in quo concurrunt reſpe
ctu actus extrinſeci ⁊ intellectus ⁊ voluntas. ſed
vtrunꝗ iſtorum per ſe acceptum habet ſuum pro/
prium modum principiandi: intellectus quidem ꝑ
modum nature. vnde ad ſuum proprium actum cõ S
paratus natura eſt ſicut filius in diuinis producitur
per modum nature. licet eius principium producti/
uum ſit memoria. voluntas autem ſemper habet ſu
um modum cauſandi proprium. ſ. libere. ⁊ ideo quã
do concurrit cum intellectu vt in productione arti/
ficialium: totum dicitur produci libere ⁊ a propoſi/
to. quia propoſitum eſt pncipale ⁊ immediatum pñ
cipium illius productionis extrinſece. ſi autem quã
doꝗ concurrat potentia naturaliter actiua cum ipſa
voluntate. ſicut eſt de potentiis inferioribus quibus
vtimur ad agendum. licet actio proprie vt eſt huius
principii ſit per modum nature. tamen quia totum
ſubiacet volũtati. ideo libere vtimur ⁊ dicimur libe/
re agere a pncipali agente. ⁊ hoc modo loquitur. 9. T.c.io.
meta. vbi vult. ꝙ vltra intellectum requiritur aliqđ
determinans vt appetitus ⁊ pro hereſis. alioquin ſi/
mul faceret contraria. nam ipſa ſcientia ſimul con/
traria oſtendit. ⁊ ipſa quantum eſt ex parte ſui eſſet
principium per modum nature. ⁊ neceſſario quan/
tum eſt ex parte ſui cauſaret quodlibet reſpectu cu/
ius eſt in potentia. Ille inquit cõtrariorum quare ſi/ 9.meta.
mul facient contraria. hoc eſt impoſſibile. neceſſari/ T.c.io.
um eſt igitur alterum adeſſe quod propoſitum eſt ꝟ
eſt determinans ad vnum oppoſitorum. ⁊ ſubdit di
co autem hoc appetitum ⁊c̃. ❡ Ad propoſitum di/
co: ꝙ licet aliquod principium poſſet concurrere in T
agendo cum voluntate puta ſm aliquos obiectum.
ſm aliquos intellectus. ⁊ illud concurrens quantũ
eſt ex ſe ſit naturaliter actiuum. tamen voluntas per
ſe loquendo nunꝗ̃ eſt principium actiuum natura/
liter. quia eſſe naturaliter actiuum ⁊ eſſe libere acti
uum ſunt prime differentie principiũ actiui. ⁊ volun
tas. vñ voluntas: eſt principium actiuum libere. nõ
magis igitur poteſt voluntas eſſe naturaliter actiua
ꝙ̃ natura vt eſt principium diſtinctum contra volũ/
tatem poteſt eſſe libere actiua. ❡ Sed queritur vn Dubiũ nota/
de eſt ꝙ voluntas licet neceſſario agat nõ tñ natura bile.
liter agit: cum non poſſit natura magis eẽ determi/
nata ad agendum. quam ꝙ ſit neceſſitata ad agere.
❡ Rñdeo. oẽ agẽs naturale. vel eſt oino primũ vel

ſi eſt poſterius erit ab aliquo priori naturaliter deter/
minatum ad agendum. voluntas aūt nunq̄ pōt eſſe
agens omnino p̄mū: ſed nec poteſt eē determinata
naturaliter ab aliquo agente ſuperiori. qꝛ ipſamet ē
tale actiuū ꝙ ſeipſam determinat in agendo. ſic in
telligendo ꝙ ſi voluntas aliquid neceſſario velit: pu
ta.d. non tamē illud velle cauſatur naturaliter a cau/
ſante voluntatem: etiam ſi naturaliter cauſaret vo/
luntatem. ſed poſito actu primo quo volūtas eſt vo
luntas ſi ipſa ſibi relinqueretur: ⁊ ſi poſſet contingen
ter hēre vel non habere hoc velle: tamen ſeipſam
determinaret ad hoc velle. ❡ Cū igitur dicitur ꝙ na
turale principiū non pōt magis determinari q̄ ꝙ
neceſſitetur. ❡ Rñ°. lꝫ neceſſariū ſit ſumme determi
u natum: quo ad excluſionem indeterminationis ad
vtrūlibet. tñ aliqd neceſſarium aliquo modo eſt ma
gis determinatum q̄ aliud: ſicut ignem eſſe calidū.
Speculatio notabilis. vel celum eē rotundum eſt determinatū a cauſante
dante ſimul eē celi ⁊ rotunditatem. ſed graue eſt de
terminatū ad deſcenſum non habito actu deſcendē
di ab ipſo gñante: ſed tñ habito ab ipſo principio nā
liter determinatiuo ad deſcendendū. voluntas autē
cāta ſi neceſſario vult aliquid non ſic eſt determina
ta a cauſante ad illud velle: ſicut graue ad deſcēſuꝫ.
ſed tñ a cānte hꝫ principiū determinatiuū ſui ad h
velle. ❡ Si aūt dicas ſi deſcenſus cauſat̄ a grauitate
intrinſeca tunc graue mouet ſe: quare igit̄ non libe/
re eque ſicut volūtas mouet ſe ad illud velle: reſpe/
ctu cuius ipſa volūtas eſt ratio neceſſaria cauſandi?
❡ Rñdeo illa cauſatio grauitatis eſt naturalis. iſta
libera. qꝛ hoc eſt hoc ⁊ illud eſt illud. ❡ Breuiter igi
tur poſſet dici. ꝙ eē forme ⁊ modus eſſendi: agere ⁊
modus agēdi ſunt immediata. ideo ſicut non ē alia
ratio: quare hoc habet talem modum eēndi niſi qꝛ
eſt tale ens. ſic non eſt aliqua ratio quare hoc hꝫ talē
modum agendi. puta libere vel naturaliter. niſi qꝛ ē
tale principium actionꝫ. ſ. liberū vel naturale. ❡ Ad
argumentum in contrariuꝫ dici pōt. ꝙ intentio Au
guſtini eſt ibi arguere contra Ciceronem qui nega/
Li.5.c.9. uit preſcientiam dei: nec ex illa preſcia cōceſſa opor
teret eum negare liberū arbitriū noſtrū. Aug° auteꝫ
docet qualiter preſcia dei ⁊ liberum arbitriuꝫ ſimul
ſtant ſic arguendo. Sic īquit deo certus eſt ordo cā/
rum. qḋ ꝯceſſit ipſe. Cicero ſubdit Aug°. Et ipſe dp
pe noſtre voluntateſ in cauſarum ordine ſunt quoni
am humane voluntates humanorum operuꝫ cauſe
ſunt: atq; ita qui omnes rerum cauſas preſciuit pro-
fecto in eis cauſis etiam noſtras voluntates ignora/
re non potuit. Et poſt. quo modo igitur ordo cauſaꝝ
preſciēti deo certus id efficit vt nihil in noſtro ſit vo
luntate cum in ipſarum cāꝝ ordine magnum ha
beant locum noſtre voluntates. ❡ Etiam in ſequen
ti capitulo. non ꝓpterea nihil in noſtra voluntate eſt
qꝛ deus preſciuit quid futurū eēt in noſtra volunta/
te. non enim nihil preſciuit: ſed aliquid. ⁊ illo preſci/
ente eſt aliquid in noſtra voluntate. Rñdendo autē
tio. vult oſtendere quomodo ſimul ſtant neceſſitas illa
quam in preſcito requirit preſcientia: ⁊ tamē ꝙ pre/
ſcitum ſit in noſtra ptāte. hoc quidem non eēt verū
ſi eſſet ibi neceſſitas violentie. de qua ait etiam ſi no
limus efficī qḋ poteſt: ſicut eſt neceſſitas mortiſ: ſed
ſi eſt neceſſitas qualiſcunq; de qua ſolemus diceret
neceſſe eſt vt ita ſit aliquid: vel vt ita fiat aliquid nō
oportet timere ꝙ talis neceſſitas ſi ponatur in actu
x noſtro preſcito nobis auferat libertateꝫ: quia iſta ne
ceſſitas preſcientie vel preſciti vt preſciti: ⁊ ſi ſit ne/
ceſſitas immutabilitatis: non eſt tamen ſimpliciter
neceſſitas ineuitabilitatis ſiue omnimode determi
nationiſ ſed tñ ineuitabile ex ſuppoſitione iſta: qꝛ il
lud eſt iam preſcitum. ❡ Et ad oſtendendum ꝙ nō
qualiſcunq; neceſſitas tollit libertatem ſubdit illud
ex quo argutum eſt. neq; ⁊ vitam dei ⁊ preſcientiaꝫ
⁊c̄. ſi precise dixiſſet ⁊ preſtientiam facile eſſet vide/
re qualiter illam nō ponimus ſub neceſſitate que re
pugnet libertati. quia libere ⁊ contingenter preſcit
hoc. lꝫ ſuppoſito ꝙ preſciat immutabiliter preſciat.
Et eodeꝫ modo eſt de actu meo preſcito. ꝙ lꝫ ſit im
mutabiliter preſcitus: tamen contingenter ex parte
dei preſcientis. ⁊ ſimiliter relinquitur contingentia
ex parte mei exequētis ❡ Sed difficilius eſt ꝙ ad-
dit vitam ⁊ preſcientiam. Sed ibi poteſt eē duplex
reſponſio. vna ꝙ vita accipiatur ibi pro actu beatifi-
co. ſicut accipitur vita Joan. 17. Hec eſt vita eterna
vt cognoſcāt te. ⁊ ſicut loquitur philoſophus. 12. me L.c.19.
ta. intellectus actus eſt vita. ⁊ pari ratione actus vo-
luntatis eſt vita. vita iſta non cadit ſub neceſſitate ex
cludente libertateꝫ etiam in deo. ſi autem intelliga
tur vita pro vita naturali ipſius dei: tunc non debet
ītelligi de illa vita ſm ſe accepta: ſed de ipſa vt a vo/
luntate diuina accepta. poteſt autem eē aliquid he/
ne in ſe neceſſarium ⁊ neceſſitate repugnante liber y
tati: quamuis tamen ſit libere immo contingenter
acceptatum. Exemplum. Siquis voluntarie ſe pre/
cipitat ⁊ ſemper in cadendo illud velle cōtinuat ne
ceſſario quidem cadit neceſſitate grauitatis natu//
ralis. ⁊ tamen libere vult illum caſum. ita deus li/
cet neceſſario viuat vita naturali: ⁊ hoc tali neceſſita
te que excludit omnem libertatem: tamē vult libe/
re ſe viuere tali vita. igitur vitam dei non ponimus
ſub neceſſitate intelligēdo vitam vt a deo libera vo
luntate dilectam.

Queſtio. XVII.

Deinde queritur.

Utrū actus dilectiōis naturalis ⁊ actus
dilectionis meritorie ſint eiuſdeꝫ ſpēi?
Arguitur ꝙ non. qꝛ illi actus differunt
ſpecie qui eliciunt̄ a principijs diuerſis ſpecie. iſti ac
tus ſunt hmōi. igitur ⁊c̄. Probatio maioris. non eſt
minor differentia in principiatis q̄ in principijs im
mo maior. Probatio minoris. actus dilectionis na/
turalis elicitur a voluntate propria actione naturali
ipſius. Actus autem dilectiōis meritorie elicit̄ me-
diante habitu ſupernaturali: puta charitate. natura/
le autem ⁊ ſupernaturale differunt ſpecie. ❡ Cōtra.
differentia ſpecifica actuum precipue accipitur ex p
ſe obiectis. nunc autem idem eſt per ſe obiectum di
lectiōis naturalis ⁊ meritorie: qꝛ deus ſub rōe ſom/
mi boni vtroq; actu diligitur.

Hic primo videndum eſt quid intelli/
gendū ſit per dilectionē na
turalem. 2° quid per dilectionem meritoriam. 3° ex
his infertur veritas queſiti.

De primo nō inteligit̄ hic dilectio nālis
illa incliatio nature ad bonū
que eſt coeua ipſi nature. imo forte nō aliud ab ipſa
nā: ſed querit̄ de actu elicito dilectiōis nālis. illa aūt
inclinatio nō eſt actus elicitus. ⁊ pro tanto poſſet di/
ci dilectio habitualis. qꝛ aſſilat̄ habitui in h ꝙ eſt p
cedēs actū ⁊ pmanēs ſine actu. ❡ Actus autem dile z
ctiōis naturalis de quo queritur poſſet vno modo in
telligi actus elicitus ſm illam inclinationem natu/
raleꝫ. puta qñ mens actu diligit ſe. vel actu vult ſibi

cõmodum. Alio mõ poſſet intelligi actus nālis dilectionis. diſtinguendo ꝯ ſupnaturalem: ille. ſ. quē voluntas ex ſeipſa actu nāli põt hēre: lꝫ non ſit ſm inclinationē nālem. ſicut voluntas ex ſeipſa põt hēre actũ vitioſum: ⁊ tñ ille actus eſt preter naturā vel ꝯ naturam ſm Dam. hoc ſcḋo modo magis videt̃ intelligi in qōne. qꝛ ſic procedit pͥmum argumentũ. tñ primo modo intelligendo dilectionē nālē ꝫ illa forte cõtinetur ſub dilectione nāli ſcḋo modo accepta ſaltē vt in pluribus. qꝛ plures actus dilectionis ad quos naturaliter inclinamur poſſumus poteſtate naturali elicere. lꝫ non omnes. qꝛ ad perfectiſſimum circa vltimum finem eſt inclinatio naturalis. lꝫ ad illum nõ poſſit natura attingere ex ſe.

B De ſecũdo dico ꝙ actus meritorius eſt act⁹ deo ſpāliter acceptus tanq̄. ſ. dignus premio reddendo pro illo actu. ſpecialiter dixi. qꝛ omnia acceptat acceptatione gñali diligendo ea ſm bonitatem ſuā: ⁊ ordinando ea ad ſeipſum vt ad finem: ſed actum meritoꝛium ſpecialiter acceptat in ordine ad aliqḋ bonum iuſte reddendum pro eo. meritoꝛium igit̃ addit ſupra actum duplicem relationem. vnam ad voluntatē vt acceptantē. ⁊ aliam ad illud bonuꝫ ad qḋ voluntas accept. ſe illud ordinat. ⁊ huic relatiõi ſcḋe ſimilis eſt illa que importatur in hoc qḋ ē vti. vti. n. eſt obiectum volitum ordinare ad aliud vt ad finē. ſicut voluntas apud quam meret̃ qꝛ actũ iſtum meritoꝛium ordinat ad aliud vt ad premiuꝫ. Neutra autem relatio importata per meritoꝛium eſt realis qꝛ non competit actui ex natura alicuius realis in actu. ſed tñ per actum voluntatis quo actus acceptatur.

C ¶ Non ſolum enim itellectus poteſt comparare obiectum aliqua comparatione que non eſt ex natura rei. ſed etiam voluntas poteſt hoc acceptando. ſicut intellectus cognoſcendo. Et forte poſſe comparare obiectum comparatione que non eſt ex natura obiecti competit illis potentiis per rationem cõmunem in eis. ſ. propter immaterialitatem earum. ¶ Et ſi q̄ras de comparatione cauſata in obiecto per actum voluntatis: an ſit relatio rationis: poteſt dici ꝙ ſtricte accipiendo relationem rationis. ſ. pro habitudine cauſata in obiecto per actuꝫ partis rationalis per eſſentiam. ſ. intellectus illa non eſt relatio ratiõis qꝛ comparatio iſta immediate cauſatur per voluntatē ſicut ipſa immediate habet actum comparatiuum. ⁊ tunc ſequitur ꝙ ſic ſtricte accipiendo relationem rationis non omnis relatio eſt realis vel rationis. ſꝫ eſt tertia. ſ. relatio voluntatis comparantis. Alio modo poteſt intelligi relatio rationis pro quacunq̄ cõparatione facta per actum partis rationalis ſiue per eſſentiam: ſiue per participationem. ⁊ ſic iſta poteſt dici relatio rationis. ¶ Ulterius meritoꝛium connotat ſiue quaſi preexigit in actu duplicem habitudinē

D eius quaſi ad duplex principium. vna eſt ad voluntatem vt libere elicientem vel imperantem actum. nihil enim acceptatur vt meritoꝛiuꝫ niſi ſit libere in poteſtate operātis. immo illud qḋ eſt commune ad meritum ⁊ demeritum: quod poteſt itelligi per hoc qḋ eſt imputabile: requirit iſtam habitudineꝫ ad voluntatem vt in poteſtate ſua habentem actum. nihil enim imputatur alicui nec vt premiabile: nec vt punibile. niſi ſit in poteſtate eius: nec per cõſequens vt

ſ. ethi̇ᵉ. laudabile vel vituperabile. laus enim quodāmodo premium eſt. vituperium quidem pena. Alia autem habitudo requiritur ipſius actus ad formam ſupernaturalem qua acceptatur ipſa perſona vel potentia operans que ponitur eē gratia vel charitas. non eniꝫ actus alicuius acceptatur vt dignus premio niſi perſona operans ſit accepta. ſm illud Gen. 4. Reſpexit deus ad Abel ⁊ ad mũera eius. prius ad Abel q̄ ad munera. qꝛ non placet oblatio non dilecti. Unde ſequitur ibi. ad Cayn vero ⁊ ad munera eius nõ reſpexit. ¶ Sed qualis requiritur habitudo actus ad charitatem ad hoc vt ſit meritoꝛius dubium eſt. Uidetur enim ꝙ ſufficit charitatem ineſſe ipſi operāti. qꝛ ex quo ſm charitatem eſt ſpāliter dilectus: act⁹ eius ſpāliter acceptabitur. ſicut videmus ꝙ ſupplicatio vnius apud aliquem acceptatur ⁊ alterius non. licꝫ inter eos non ſit differentia in aliquo qḋ ſit principium actiuum reſpectu actus ſupplicandi. ſed tantuꝫ in hoc eſt differētia ꝙ iſte eſt ſpecialiter dilectus ab illo qui rogat̃ ⁊ iſte non. ¶ Sed contra hoc arguit̃. qꝛ hñs charitatem põt peccare venialiter. ¶ Dicitur ꝙ ille actus non eſt acceptabilis: qꝛ hꝫ aliquid repugnans. ſed ad hoc ꝙ actus alicuius nõ hñs aliquid tale repugnans accepteť. ſufficit ſolum principium acceptationis perſone. ¶ Contra hoc videt̃ eſſe ꝙ ab habente charitatem põt aliquis actus indifferēs elici. qꝛ non apparet repugnantia ꝙ aliqueꝫ actum eliciat non ordinans actualiter ad fineꝫ vltimũ vel virtualiter: hoc ē virtute alicuius actus immediate ordinati ad illum. ille igit̃ non eſt meritoꝛius: nec tñ ē peccatum: qꝛ nullo precepto aſtringitur quis actualiter oēm actum ſuum ordinare in deum vel virtualiter modo predicto. ¶ Poteſt igit̃ dici ꝙ ad hoc ꝙ

E actus ſit meritoꝛius non ſufficit ꝙ hēat ſecum charitatem inexiſtenteꝫ perſone. ſed vltra hoc requirit̃ ꝙ ſm inclinationē charitatis inexiſtentis act⁹ eliciatur. Deus enim qui ſe ſolum ⁊ propter ſeipſum diligit poteſt aliquam formā deiformeꝫ dare creature: quam habens ſpāliter diligatur. ⁊ opus eius ad qḋ ipſa inclinat pro quanto ſit ſm ipſius inclinationem ſpāliter acceptetur.

F De tertio pꝛĩcipali põt dici ꝙ actus dilectionis nālis ⁊ meritoꝛie non differunt ſpecie: ⁊ hoc loquendo de per ſe differentia quā important per ſe rõ naturalis: ⁊ rõ meritoꝛij: non aũt per accñs: de differentia. ſ. aliqua concomitante. puta differentia obiectoꝛum vel aliqua tali. intelligendo etiā de differentia actus ſpecifica ineſſe nature. ¶ Hec cõcluſio ſic intellecta pꝛobatur ſic. qꝛ forma abſoluta: non diſtinguitur ſpecie ab alia per ſolam relationem. ſed ꝑ aliquam differentiam abſolutam eiuſdem generis: ſm illud in predicamentis. diuerſoꝛum generum: ⁊ non ſubalternatim poſitoꝛum diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie. Abſolutum igitur non diſtinguitur ſpecifice per aliqḋ reſpectiuum. actus autē dilectionis eſt forma abſoluta vt habitum eſt prius in quadam qōne de hoc mota. meritoꝛium aũt (vt iam dictum eſt) non importat niſi reſpectum. igitur ⁊c. ¶ Si iſtius rõnis altera pꝛmiſſarum negaret̃ ſalteꝫ ambe iſte videntur vere. ꝙ non eſt diſtinctio ſpecifica rei a re per ſolum reſpectum rõnis vel non realeꝫ. nunc aũt meritoꝛiũ vt dictũ eſt non importat formalr̃ niſi reſpectũ vel reſpectus: ⁊ nõ reales. puta ad voluntatē acceptantē: ⁊ ad pͥmiũ in ordine ad illud ad qḋ acceptat̃. ¶ Diceret̃ ꝙ ⁊ ſi iſte rões ꝯcludant: ꝙ non diſtinguitur actus ab actu in genere nature. tñ diſtingui poteſt in genere moris. quia illa diſtinctio ſit per reſpectus: cum circunſtantie formaliter dicant

*Regu. 2. an tepdicamētali.

q. ij.

3. ethi⁹. reſpectus: ⁊ forte alique dicunt reſpectus non reales
ſicut videt̃ de circumſtantia finis: nam ꝙ aliquis ve/
lit hunc actum propter hunc finem non videt̃ dicere
in actu niſi relonem voliti per actum volũtatis ad ta
B lem finem relati. ❡ Contra hoc. illud quod eſt prop/
um potentiale ad formam ſpecificam non diſtinguit̃
ſpecifice ab ipſa ſpecie: qꝛ ipſum vt eſt potentiale nõ
eſt complete in aliqua ſpecie. nunc autem actus na/
turalis: vt hic loquimur: ⁊ ꝓprium potentiale. reſpe/
ctu illius qđ dicit actus meritorius: qꝛ actus ſub illa
rõne cõſideratus ſub qua eſt in poteſtate naturali vo
luntatis capax eſt ordinis illius quẽ importat merito
rium. Exemplum huius. Si animale eſſet tantũ cõ/
ſtitutum per formam aialis: ⁊ nõ per formã ſpecificã
ſub animali. illud non eſſet diſtinctum ſpecie ab aliq̃
ſpecie ſub aĩali. qꝛ eſſet proprium potentiale reſpe/
ctu forme ſpecifice. ita eſt de natura actus compara/
ta ad illas conditiones quas importas meritorium.
❡ Diceret̃ ꝙ tunc actus moralis non poſſet dici di/
ſtingui ſpecie a meritorio in ſpecie moris: qꝛ iſte act⁹
eſt in ſpecie virtutis moralis. actus autem meritori/
us eſt in ſpecie alterius virtutis: puta ſupernaturalis
Iſte autẽ virtutes differũt ſpecifice. igit̃ ⁊ actus dif
ferunt ſpecie in genere moris ⁊ tamen ille qui eſt ac-
tus virtus moralis eſt actus naturalis: intelligẽdo ꝙ
eſt in naturali ptãte voluntatis: qꝛ actus virtutis mo
ralis non excedit totã poteſtatẽ illã. ❡ Reſpondeo.
actus qui eſt complete circumſtantionatus ſm virtu
D tem moralem eſt potentiale reſpectu virtutis quam
dicit meritoriũ: immo eſt immediatius potẽtiale q̃
actus naturalis: naturalis hoc eſt nature nude vt pre
ſupponit̃ virtuti morali. Eſt.n. rõnabile vt actus me-
re naturalis per prius recipiat ꝑfectionẽ illã que non
tranſcendit totam facultatem nature. cuiuſmodi ꝑfe
ctio eſt ſm virtutem moralẽ: ⁊ vlterius illa habita re
cipiat perfectionem ſimpliciter ſupernaturalẽ. Non
ſolum igitur de actu mere naturali. vt. ſ. prior eſt ꝑfe
ctione morali. ſed etiam actu perfectu morari cõclu/
dit ratio prius facta. ſ. ꝙ potentiale non diſtinguitur
ſpecifice ab illo reſpectu cuius eſt potentiale. qꝛ ſub
illa maiori põt accipi minor vera. non ſolum de actu
mere naturali: ſed de actu morali ❡ Et cum arguit̃
ꝙ virtus moralis differt ſpecie a charitate. igit̃ actus
differt ſpecie ab actu in genere moris. ꝯñia non va/
let. quando ſunt virtutes ſubordinate. lꝫ enim de v̓/
tutibus diſperatis videret̃ ꝙ earuꝫ eſſent actus diſti
cti ſpecie ſaltem in eſſe moris: tamen quando vna ẽ
ſuperior: ⁊ alia inferior non oportet ꝙ bonitas quã
habet actus ab vna ſit diſtincta abſolute ſpecie a bo/
nitate quam habet ab alia: ſed magis ꝙ virtus ſupe/
rior tribuat bonitatem vlteriorem que ſit quaſi com
pletiua bonitatis illius quam tribuit inferior. Et hoc
modo charitas dicitur eſſe forma aliarum virtutum
Z qꝛ bonitas meritoria que cõpetit actui aliquo modo
a charitate eſt completiua bonitatis cuiuſcunq; alte
rius in actu. ❡ Contra hoc. ſaltem actus vt eſt chari/
tatis ſiue meritorius. lꝫ non ſit in ſpecie diſperata ab
actu vt eſt virtus moralis. erit tamen in ſpecie vlte/
riori ⁊ cõpletiori q̃ ſit actus vnde moralis. Et talis
diſtinctio ſpecifice ſufficit ad propoſitum. ❡ Hic vno
modo poſſet concedi concluſio: ⁊ tunc dilectio meri
toria diceret̃ habere quandam rõnem ſpecificã quã
non habet aliqua dilectio naturalis vel naturalis: lꝫ
eadem dilectio numero ſit naturalis cõſiderata vt ꝓ/
ſuppoſita rõni meritorij. ratio igit̃ meritorij eſt rõ ſpe
cifica cõpletiua bonitatis precedentis: nõ aũt ſpecifi/
ca diſperata. nec plus probat medium prius poſituꝫ
de potentiali proprio ⁊ perfectione cõpletiua. Si aũt
iuſtitia generalis eſt virtus ſuprema ⁊ forma aliaruꝫ
virtutum moralium. tunc de illa eſſet aliquo modo ſi 5. ethi⁹.
mile ⁊ de charitate. ❡ Aliter dicitur. ꝙ ratio meri/
torij non eſt aliqua ratio ſpecifica ⁊ completiua in ge
nere moris. qꝛ non dicit aliquam bonitatem vel re/
ctitudinem intrinſecam. ſed tantum illam preſuppo
nit. ⁊ dicit vlterius reſpectum ad voluntateꝫ accepta
tem. Sed ſi meritoriũ nõ ꝓſupponat preciſe bonita/
tẽ actus moralẽ. ſed bonitatẽ quã tribuit charitas cũ
illa ſit cõpletior bonitate morali in actu ſequit̃ ꝙ ac/
tus qui eſt meritorius hꝫ aliquã bonitatem ſpecificã
vlteriorem q̃ bonitatem moralẽ. lꝫ enim meritoriũ
non importet talẽ bonitatẽ vlteriorẽ: tñ ꝓexigit: ⁊ hoc
videt̃ ꝓbabile. qꝛ alias poſſet actus eſſe meritorius..
qui tamen nullam hñet bonitatẽ vltra bonitatẽ mora
lẽ. ❡ Cõtra hoc. actus põt hñri etiã cõplete extra i ſpe
cie moris. lꝫ non habeatur habitus virtutis. ſicut eſt
gñaliter de electione qua generat̃ virtus moralis. igi
tur a ſimili omnem bonitatem quam actus habebit
quando charitas inerit habere poſſet ſi non ineſſet.
❡ Reſpondeo. ratio probat ꝙ oẽm illam rectitudi/
nem poſſet habere: qꝛ conformitateꝫ eandẽ ad regu/ K
lam puta dictamen verum. ⁊ ideo in moralibus ha/
beretur eadem bonitas moralis: qꝛ illa rectitudo eſt
bonitas moralis. vel non eſt ſine ea: ſed actus chari/
tatis vltra rectitudinem hoc eſt conformitatem ſui/
ad cognitionem directiuam hꝫ ꝓpriam bonitatem
ex hoc ꝙ eſt ſm inclinationem charitatis. immo eẽ
ſm illã inclinationem eſt habere ꝓpriam bonitateꝫ
charitatiuam nõ ſic de virtutibus moralibus.

Contra concluſionem que tenetur in ſolu
tione queſtiõis obijcitur ſic. cogni/
tio naturalis de deo: ⁊ cognitio fidei infuſe ſunt act⁹
differentes ſpecie in intellectu: igitur pari ratione di
lectio naturalis ⁊ dilectio charitatiua in affectu. ante
cedens ꝓbatur: qꝛ actus fidei infuſe eſt determinate
veridicus: ita ꝙ non põt ei ſubeſſe falſum. actui autẽ
credulitatis acq̃ſite ex naturalibus põt ſubeſſe falſũ
in cognitiuis aũt illud qđ eſt determinate veredicũ
diſtinguit̃ a non determinate veridico ſpecie. vt pꝫ c. 3. ⁊ inde.
6° ethi. qꝛ ſic ſuſpitio ⁊ opinio quibus põt ſubeſſe fal
ſum diſtinguitur a virtutibus intellectualibuꝫ q̃ ſunt
habitus determinate veridici. ꝓbat̃ etiã antecedenꝫ
de cognitione naturali ſciẽtifica de deo. de q̃ vr̃ ma/
nifeſte ꝙ differat ſpecie a quacũq; credulitate. ꝯñia
ꝓbatur tñ per locum a ſimili. qꝛ videt̃ eſſe ſimile de
iſtis actibus in intellectu: ⁊ de illis in voluntate tuꝫ
a cẽ: qꝛ qñ cognitiones preuie differunt ſpẽ. actus vo
luntatis ſequẽtes differũt ſpecie. qꝛ ea que ſunt eiuſ
dẽ ſpẽi nõ ꝓexigũt ꝑ ſe niſi aliq̃ eiuſdẽ ſpẽi. ❡ Ad illđ
aña poteſt negari loquendo de actu credẽdi naturali Z
⁊ ſupnaturali. qꝛ credere ſupnãle eſt act⁹ vt elicit̃ ſꝫ
inclinationẽ fidei infuſe: credere aũt nãle eſt act⁹ eli/
citus ſm certitudinẽ acceptam ab aliquo teſtifican/ q. 14.
te. nunc autem vt dictum eſt prius in quadam qõne
ſimul poteſt quis vno ⁊ eodẽ actu credere ex teſtio/
nio aſſerentis ⁊ credere ſm inclinationẽ fidei infuſe
ſi ineſt. igit̃ idẽ eſt actus in re. ⁊ ille vt eſt naturalis ẽ
potentialis ad illã ꝑfectionẽ quã recipit a fide infuſa.
proprium autem potẽtiale non diſtinguit̃ ſpecie a ꝑ/
fecto hñte vltra illud potentiale propriã ꝑfectionem.
❡ Ad probõnem ꝯñtie poteſt dici ꝙ cognitio certa q̃
habet propriam certitudinem intrinſecam: ⁊ hoc vel a
ſe vel ab obiecto vt includit̃ in ipſa. vel ab aliq̃ per ſe

cauſa: diſtinguitur ſpecie ab incerta cognitione. Exemplum. cognitio principii ſeipſa eſt certa vel ab obiecto. ſ. a principio ꝙ eſt a ſe verum manifeſtum vel ſaltem eſt manifeſtum ex terminis qui ſunt per ſe cauſe euidẽtie principii ⁊ includunẗ in ipſo. ꝯcluſio aũt eſt certa per principium tanq̃ per cãm ſue certitudinis. ſed per nullũ iſtoꝝ modoꝝ eſt actus fidei infuſe certus: ſed tñmõ a quodã extrinſeco. illud enim lumen fidei infuſe. qꝛ eſt participatio quedam luminis diuini non põt inclinare intellectum: niſi in aliqd determinate verum. certitudo ergo illa in actu eſt ex q̃dam comparatione ad quoddã extrinſecum infallibile cui actus ille conformaẗ. nõ eſt aũt ex ipſa intrinſeca ꝑfectione actus: qꝛ eque ꝑfectus eſſet quantum ad qͦlibet intrinſecũ ſibi ſi eque intenſe eliceretur preciſe ſm fidem acquiſitam. ¶ Cõtra. ſaltẽ iſtam certitudinem habet a per ſe cã ſua. ⁊ hoc ſufficit. ¶ Rñ°. qualiſcunq; ſit cãlitas fidei infuſe reſpectu actus credendi: tñ nõ facit actum illum eſſe certiorem intellectui hñti actum q̃ ſi ipſa fides infuſa nõ cãret. certitudo enim nata eſt ineſſe intellectui de actu ſuo excludens nõ tñ deceptionem: ſed ẽt dubitationẽ. ⁊ h nõ eſt niſi intellectus percipiat illud a quo actus habet ꝙ ſit certus qꝛ ſi nihil põt percipere vnde ſit certus: videẗ ꝙ poſſit dubitare. intellectus aũt non percipit illud principium certificãs. ¶ Alia ãt ꝓbatio ꝯcedẽtis que tangit de actu ſcientifico videẗ accipere manifeſte verum: ⁊ tunc neganda eſt ꝯñtia. non. n. ſequitur ſi intellectiones diſtinguaẗ ſpecie. igiẗ ⁊ volitiones niſi addaẗ in antecedente ꝙ intellectiones vt ſũt per ſe preuie ad volitiones diſtinguunẗ ſpecie. hoc ẽ ꝙ requiratur in eis diſtinctio ſpecifica ad hoc vt poſſent habere tales volitiones: ⁊ ita non eſt in propoſito: qꝛ ſiquis naturali rõne ſciens deum eẽ bonũ eliciat actum fruitionis circa ipſum ⁊ alter credẽs ipm eſſe bonũ diligat ipſum. nec primus actus requiriẗ ꝙ ſe ad habendum dilectiones vt ſcientificus: nec ſecũdus vt creditiuus. ſed vterq; requiriẗ ſub quadam ratione communi. ſ. vt oſtẽſiuus obiecti diligibilis. ¶ Conſilr etiam poſſet dici ad aliã ꝓbationem añtis de credulitate infuſa ⁊ acquiſita. eſto ꝙ illi actus differunt ſpecie hoc non eſt per ſe inquantũ ſunt preuii ad diligere. hoc eſt inquantũ precedunt ipſos actus
n diligendi non requiritur illa dĩa iſtorum ſpecifica. Exemplum. ſi alicui demoſtratiue ꝯcluderẽt hoc eẽ volendũ ⁊ alteri dialectice. tamen actus quo iſte vellet hoc non differet ſpecie ab actu quo ille vellet idẽ qꝛ in cognitionibus inquantum ſunt preuie non requiritur iſta differentia ſpecifica.

m [margin letter beside "dam comparatione"]

Ad argumentum

principale dĩ ꝙ habitus ẽ cã nõ ſubẽ actus ſed modi in actu. ⁊ ille modus poſſet concedi differre ſpecie ſuo mõ a ſuba actus. Iſta reſponſio licet videaẗ ſm aliquos ꝓbabilitatem habere loquẽdo de illo mõ quẽ habitus attribuit actui: cuiuſmodi eſt delectabiliter vel faciliter vel prõpte operari vel expedite. iſtos quidem modos vel etiã iſtum modũ ſi ſint vnus modus videẗ habitus acqſitus communiter tribuere actui. vel ſi vltra hoc dicaẗ ꝙ habitus aliquis puta virtutis virtuoſis tribuit recte vel virtuoſe agere. tñ nullus iſtorum modorũ in actu põt eſſe proprius charitati vel actui meritorio. qꝛ meritorium (vt dictũ eſt) dicit actũ acceptatũ volũtati diuine in ordine ad premium reddẽdũ. nũc ãt nihil aliud eſt actum acceptari a volũtate diuina ſic: q̃ voluntatem ſic acceptare actum. nihil autem cauſatum põt eſſe ratio formalis voluntati: qꝛ ſic acceptet actum: ⁊ hoc intelligendo vt ratio formalis medians inter potẽtiam ⁊ actum. igiẗ de charitate non videẗ poſſe dici ꝙ ipſa ſit principium illius modi in actu qui modus ſibi proprie correſpondet. ¶ Poteſt igitur aliter dici ad argumentum. ꝙ maior illa ꝙ actus illi differũt ſpecie que eliciũẗ a ꝑncipiis differentibus ſpecie vera eſt de principiis totalibus. qꝛ ab illis hñt totaliter actus entitatem ſuam ⁊ per ꝯñs vnitatẽ ſuã ⁊ diſtinctionẽ. vera eſt etiam de pricipiis partialibus: dum tñ ſint principia diſpata ⁊ per ſe requiſita inquantum diſpata. qꝛ ſi ſint ſubordinata vel non per ſe requiraẗ ꝙ ſint diſperata nõ opꝫ ꝙ actus ſpecie diſtinguanẗ. nunc autem charitas non eſt principium totale actus nec diſperatũ reſpectu ipſius voluntatis: ſed ſubordinatũ. qꝛ potentie eſt vti habitu nõ econuerſo. nec ẽ per ſe requiſita nõ ſolũ ad ſubaꝫ actus: ſed nec ad actũ inquatũ meritorius. ſed tãtuꝫ requiriẗ vt quoddã preuium ad hoc ꝙ actus ſit acceptabilis. ¶ Sed nec requiriẗ vt tale preuium neceſſitate ordinis eſſentialis cauſarum. ſed tñ neceſſitate diſpoſitionis illius voluntatis que cõtingẽter diſpoſuit non acceptare actũ niſi ſm iſtam inclinationẽ ſit elicitus. principiũ aũt ſpecie diſtinguẽs vel eſt per ſe principium illius in ſe. ⁊ per ꝯñs dans ſibi aliquam entitatẽ realem que ſit eius in ſe. vel ſaltẽ eſt ꝑncipiũ eius ſm illud ſm qd diſtinguiẗ ſpecie. vel ſi eſt principium diſpoſitiue diſtinguens oꝫ ꝙ per ſe diſponat ad hoc ꝙ ſm ordinem eſſentialem cauſarum hoc vt diſtinctũ cauſeẗ. nullum iſtoꝝ cõpetit actui per habituꝫ charitatis. ¶ Nota hic per ordinem quis ſit actus. imputabilis ad laudem vel vituperiuꝫ: actus virtuoſus ſm virtutem moralem: actus charitatiuus: ⁊ actus meritorius. primus dicit reſpectuꝫ ad potentiaꝫ libere elicientem actum ſecundus addit reſpectum ad virtutẽ inclinantẽ vel verius ad regulam virtutis ſcꝫ rõnem rectã vt dictãtem. tertius dicit reſpectum ad charitatẽ incilnantẽ. quartus ad voluntatẽ diuinã ſpãliter acceptantẽ. tertius dicit bonitatẽ aliquam vltra 2m. ⁊ preexactam ad 4m. non ex natura rei. ſed ex diſpoſitione volũtatis acceptãtis.

o [margin letter beside "teſt igitur aliter"] — p [margin letter beside "elicitus"] — Doctrina ſingularis. [marginal note beside "ſus ſm virtutem"]

Qõ. XVIII.

Deinde queritur

d cõpatiõe actus intrinſeci volũtatis ad actũ intrinſecũ. ¶ Utrũ actus exterior addat aliqd bonitatis vel malitie ad actum interiorẽ: Arguiẗ ꝙ nõ. qꝛ qd nõ hꝫ rõnẽ voluntarii non hꝫ rationem boni vel mali. actus aũt exterior vt diſtinctus ab interiori non habꝫ rationem volũtarii: qꝛ nõ hꝫ ꝙ ſit voluntarius niſi ab actu interiori. igiẗ actus exterior ſm ſe nõ hꝫ bonitatem vel maliciam: non adderet aũt niſi tale aliquid ſm ſe haberet. igiẗ ⁊c. ¶ Cõtra. que preceptis negatiuis diſtinctis ꝓhibenẗ hñt ꝓpriam ⁊ diſtinctaꝫ rõnem illiciti. nunc aũt alio ꝓcepto ꝓhibeẗ actus exterior ⁊ alio interior. vt pꝫ de iſtis ꝓceptis. non mechaberis ⁊ nõ cõcupiſces vxorem ⁊c. ⁊ ſilr de iſtis ꝓceptis. non furtũ facies. ⁊ non concupiſces rem proximi ⁊c.

3. ethi. [marginal note beside "tum interiorẽ"] — Exodi. 20. ⁊ Deuẗ. 5. ⁊ alibi. [marginal note beside "terior. vt pꝫ"]

Iſta queſtio

hꝫ maiorẽ difficultatem de bonitate actus morali. qꝛ de bonitate actus naturali manifeſtuꝫ videẗ qcquid per illam intelligaẗ ꝙ ipſa eſt alia ⁊ alia alterius nature. patet autem ꝙ alia eſt natura actus interioris ⁊ exterioris immo iſti actus eliciũẗ immediate a diuerſis potentiis. interior a voluntate. exterior a potentia aliqua exteriori. lꝫ per imperiũ volũtatis.

A [margin letter beside "quid per illam"]

¶ Secundo etiam habet difficultatem intelligẽdo de actu illo ⁊ iſto: non quando ſunt diuerſi. ſiue in diuerſis ſuppoſitis. puta ſi vnus habeat actum interiorem ⁊ alius exteriorem. ſiue in eodem ſuppoſito. puta ſi vnus nunc ſolum habeat interiorem: ⁊ alius exteriorem. Sed difficultatem habet de actibus iſtis quando ſunt coniuncti. puta quãdo in eodẽ ex actu interiori ſequit̃ actus exterior. ¶ Tertio non eſt intelligenda queſtio de additione bonitatis ⁊ malitie ſm intentionem ſed ſm extẽſionẽ: frequenter enim euenit ꝙ tam in bonis q̃ in malis actus deſiderij q̃ eſt reſpectu abſentis eſt remiſſior actu illo qui ẽ preſentis. quem Auguſtinus vocat amorem. 9. de trini. vlti. dicens ꝙ appetitus inhiantis ſit amor fruentis. Et forte non tantum eſt actus intenſior circa obiectũ preſens q̃ circa abſens: ſed ſimplr alius actus ſed ſi
B ne ſit idem actus deſiderij ⁊ amoris ſiue alius ⁊ ſolius. ſaltem actus amoris eſt perfectior intenſiue. quietat enim voluntatem eo modo quo actus deſiderij non poteſt eam quietare. quãdo igit̃ exterior habet̃. tunc vel cauſaliter vel occaſionaliter actus interior intenditur. Sed de hoc non querit̃. ſed an actus exterior ex ſe addat bonitatem aliam illi que eſt in actu interiori. ¶ Eſt igitur intellectus queſtionis iſte: in quo precipuam habet difficultatẽ. an actus exterior quando in eodẽ eſt cõiunctus interiori habeat bonitatem moralem propriã diſtinctã a bonitate actus interioris. Ubi ſunt tria vidẽda. primo a quo actus habeat bonitatẽ moralem vel malitiam: 2° an ab eodẽ habeat ꝙ ſit laudabilis vel vituperabilis: ⁊ ſiue culpabilis: 3° ſi eſt alia bonitas vel laudabilitas in actu exteriori q̃ interiori?

De primo bonitas moralis actus eſt

C integritas eoꝛ oĩum que recta ratio operãtis iudicat debere ipſi actui cõuenire vel ipſi agenti in ſuo actu conuenire. ¶ Hec deſcriptio declaratur. Sicut enim bonitas primaria entis que dicit̃ bonitas eſſentialis que eſt integritas vel pfectio entis in ſe importat poſitiue negationẽ imperfectionis per qḋ excludit̃ imperfectio ⁊ diminutio. ſic bonitas entis ſecundaria que eſt accidentalis ſiue ſuperueniẽs entitatis eſt integritas cõuenientie vel integra cõueniẽtia eius alteri cui debet cõuenire vel alterius ſibi. ⁊ iſte due cõuenientie cõmuniter ſunt cõnexe. Exemplum primi. ſanitas dicit̃ bona homini. qꝛ ſibi cõueniẽs. ⁊ cibus dicitur bonus: qꝛ habet ſaporem ſibi conuenientem. Exemplum vtriuſq; põt haberi ab Aug̃. 8. de trini. c. 3. vel. 8. Bona inquit valitudo ſine doloribus ⁊ laſſitudine. hoc pro primo membro. qꝛ valitudo ẽ bona homini. quia eſt ei conueniens. Et ſubdit Aug. ⁊ bona facies hoĩs dimenſa pariliter ⁊ affecta hilariter ⁊ luculenter colorata. hoc pro ſcḋo mẽbro. qꝛ talis facies dicit̃ bona habẽdo illa que ſibi conueniunt. ⁊ eſt differentia. qꝛ illud quidẽ qḋ eſt cõueniens alicui dicitur ei bonum. hoc eſt illi pfectio vel bonitas. ſed non dicit̃ denoĩatiue vel accidẽtaliter bonum in ſe. illud aũt cui aliquid conuenit dicit̃ denominatiue bonũ. eo ꝙ habet illud qḋ ſibi conuenit. ⁊ in primo eſt denominatio quaſi forme a ſubiecto. ſicut anima dicit̃ humana ſic aliquid dicit̃ bonum homini: qꝛ bonum humanum. ſed in 2° econuerſo eſt denominatio ſubiecti a forma. cum dicitur homo eſt bonus ſm illud bonum ſuum. actus aũt natus eſt conuenire agenti: ⁊ etiam habere aliquam conditionẽ ſibi conuenientem. vtroq; igitur modo habens illam poteſt dici bonitas bonitate accidentali. ⁊ hoc verum eſt generaliter de actu etiam naturali. ⁊ per conſequẽs bonitas iſta in habendo illud quod ſibi conuenit non tantum eſt bonitas accidentalis: ſed naturalis.

¶ Iſta conuenientia vel eſt a natura extremorum: vel ſi debeat reduci ad iudicium alicuius intellectus adhuc eſt naturalis: qꝛ hoc erit cũ intellectus ſit menſura conuenientie hoc eſt ad iudicium illius intellectus qui eſt mẽſura totius nature qui eſt intellectus diuinus. Iſte quidẽ ſicut perfecte cognoſcit qḋcũq; ens ita perfecte cognoſcit conuenientiam vel diſcõuenientiam vnius entis ad alterum.

¶ Ulterius aliquod agens de eo qḋ ↄuenit actui ſuo non iudicat: nec illud in poteſtate ſua habet. ſicut eſt agens ſine intellectu ⁊ volũtate. ⁊ ibi vel ex ſolis cauſis mere naturalibus determinatur quid conueniat actui: ⁊ ex eis inclinat̃ agens ad agendum: vel ſi vltra illud ſit iudiciũ alicuius intellectus. ⁊ motio alicuius voluntatis. hoc non eſt niſi ipſius dei inquantum eſt vniuerſalis director ⁊ motor totius nature. ⁊ iſta bonitas in actu agẽtis ſine intellectu nõ erit niſi mere naturalis. ¶ Aliud eſt agens qḋ de conuenientia ſui actus iudicat: ⁊ illud in poteſtate ſua habet ſicut agens per intellectum ⁊ voluntatem. ⁊ bonitas ſecundaria talis actus integra dr̃ bonitas moralis.

¶ In actu aũt cuiuſcũq; alterius agentis non eſt bonitas niſi mere naturalis. qꝛ vel ſm cauſas mere naturales: vel ſi ſm intellectum vel voluntatem: hoc non eſt niſi dei quaſi naturaliter mouentis.

¶ Ultra iſtud iudicium generale de ↄuenientia actus qḋ eſt communiter de actu agentis per cognitionem: ſiue ſine cognitione ſunt aliqua que ſm iudiciũ ſpe-
E ciale agunt ex cognitione intrinſeca ſibi ⁊ quedã cũ cognitione ſenſitiua tãtum que aliquo modo apprehendunt conuenientiam obiecti: ſiue iudicent de cõuenientia actus ſiue non ſaltem non tranſcendũt bonitatem naturalem. Alia agunt ex cognitione intellectiua que proprie ſola eſt iudicatiua de tali conueniẽtia. ⁊ talia nata ſunt habere regulam intrinſecam rectitudinis in ſuo actu. ⁊ in ſolis iſtis poteſt eſſe actus bonus habens bonitatem moralem: ſed non ſufficit ad illam ꝙ in agente ſit potentia iudicatiua de conuenientia ſui actus. ſed oportet ꝙ actu recte iudicet de actu. ⁊ ſm illud rectum iudicium actus ſiat. ſi enĩ cognitio propria ſit erronea. licet agatur cõformiter cognitioni recte alterius cognoſcentis. quia tamen tale agens natum eſt regulari in ſuo actu per propriam cognitionem. ⁊ ſcḋm illam non agit: ſed contra illam ideo non recte agit. ¶ Cõſimiliter talem actũ elicit qualem habet in ſua poteſtate. habet autem in
F poteſtate ſua talem actum qualem cognoſcit ⁊ elicit qꝛ poteſtas liberi arbitrij vel formaliter vel concomitanter exiſtit in cognitione ⁊ electione. Sic igitur patet qualiter bonitas moralis actus eſt conuenientia iudicatam ſm rectam rationem operãtis. ¶ Quod aũt addebatur omnium eorum que debent conuenire actui ſic declaratur. omne iudicium incipit ab aliq̃ certo. primum iudicium de conuenientia non poteſt preſupponere aliquam cõuenientiam dictatã ab illo intellectu: quia tunc non eſſet primum. Preſupponitur igitur aliquod certum: ⁊ non ab illo intellectu iudicatum ⁊ huiuſmodi eſt nature agentis ⁊ potentiam ſm quam agit. ⁊ ratio quiditatiua actus. ex ratione enim iſtorum quiditatiua concluditur hũc actũ eſſe conuenientem huic agenti ſm iſtam potentiam vel diſconuenientem. nullo preſuppoſito niſi rõnibus

iſtorum terminorum. ſicut ex rõne hominis ⁊ poten
tie intellectiue. ⁊ actus intelligendi. patet ꝙ conue/
nit homini per intellectum intelligere. patet etiaȝ ꝙ
non conuenit ſibi per intellectũ tangere cognita ra/
tione illius actus qui eſt tangere: ſimiliter patet ex ra
tionibus nature potentie ⁊ actus quare bruto non cõ
uenit intelligere: vel magis ꝓprie ſibi repugnat intel
ligere. in iſto quidem primo iudicio quod precise ac
cipitur ex natura operantis ⁊ potentie operatiue ⁊ ip
ſius actus non eſt inconuenientia hoc indebita ſiue
inordinata connexio: ſed diſconueniẽtia. hoc eſt im/
poſſibilitas abſoluta conueniendi. ¶ Ulterius ex ra
tionibus iſtorum trium conclu di poteſt quid ſit obie
ctũ conueniens tali actui vt eſt talis agentis. puta de
actu comedendi ꝙ cõuenienter tranſeat ſuper cibũ
reſtauratiuum deperditi. non autem ſup illud quod
non eſt natum eſſe nutrimentũ. ſicut lapis vel aliqd
huiuſmodi ꝙ lȝ alij animali eſſet nutrimentũ non ta
mẽ homini. Iſta detriminatio obiecti eſt prima de/
terminatio que pertinet ad genus moris. non tanꝗ̃
G differentia determinans ad aliquid in illo genere: ſȝ
tanꝗ̃ potentiale receptiuum determinationis mora/
lis. qȝ quando actus eſt habens obiectum conueni/
ens agenti ⁊ actioni: tunc eſt capax determinationis
moralis: ſm circunſtantias ordinatas: propter quod
dicitur ex obiecto actus habere bonitatem ex gene/
re quia ſicut genus eſt potentiale reſpectu differen/
tiarum: ſic bonitas ex obiecto eſt prima in genere
moris preſupponens ſolam bonitatem nature. ⁊ ca/
pax omnis bonitatis ſpecifice in genere moris. In
iſta autem bonitate ſpecifica que dicit̃ bonitas ex cir
cunſtantia talis eſt proceſſus. prima bonitas videtur
eſſe circunſtantia finis. qȝ ex natura agentis ⁊ actio/
nis ⁊ obiecti ſtatim concluditur ꝙ talis actus nõ de/
bet competere tali: niſi in ordine ad talem finem. ⁊
debet eligi ⁊ appeti propter finem talem. ⁊ iſta circũ
H ſtantia non eſt ipſius actus: vt in eſſe reali poſiti vel
non preciſe ſic. ſed eſt ipſius actus vt voliti ⁊ per ac/
tum voluntatis ad talem finem relati. immo non mi
nus eſt electio bona que ſit propter finem debitum:
eſto ꝙ per actum illum elicitum extra non attinga/
tur finis electionis ꝗ̃ ſi attingeretur. Poſt circun/
ſtantiam finis videtur ſequi circunſtantia modi agẽ/
di que concluditur ex omnibus predictis vel aliqui/
bus eorum talis vel talis debere eſſe. Poſtea conclu
di poteſt de tempore. quia tali agenti talis actio pro
pter talem finem etiam talem habens modum non
debet ſemper cõuenire. ſed pro tempore pro quo or/
dinabilis eſt ad talem finem: vel pro quo poteſt talẽ
finem habere. ¶ Ultima autem omnium videt̃ cir/
cunſtantia loci. immo multi ſunt actus quoꝝ etiã bo
nitas completa moralis non determinat locũ. ¶ Sic
igitur patet de pluralitate eorum que recta ratio di/
ctat debere conuenire actui: quis ad hoc vt ſit perfe/
cte bonus debet habere ſm deſcriptionem iam poſi
tam omnium iſtorum integritatem. Unde Dionyſi.
de diui. nomi. parte quarta. Bonum eſt ex vna ⁊ to/
ta cauſa. malum autem ex particularibus defectib⁹.
tota inquit cauſa hoc eſt integra ex omnibus circun/
ſtantijs. ¶ Contra. circũſtantie ſunt relationes. ⁊ bo/
c.3. ⁊ inde num eſt qualitas. io. ethicorum. virtus etiam eſt qua
L.c.17. ⁊ 20 litas in predicamentis. ¶ Reſpondeo. 7. phyſi. vir/
tus omnis: ⁊ malitia ad aliquid ſunt. actus igitur eſſe
bonos vel virtuoſos importat relationem vel mul/
I tas relationes: ſed tamen habet modum denominã
di vel predicandi qualitatis: ſicut ſanum vel pul-
chrũ. ⁊ communiter ita eſt de quarta ſpecie qualita/
tis. ¶ Iuxta ſecundam partem auctoritatis Diony-
ſij. videndum eſt vnde actus habeat malitiam mora
lem. vno modo poteſt malitia opponi priuatiue bo-
nitati in actu. Alio modo contrarie: quando habet ha
bitum vitioſum qui eſt habitus quidem poſitiuus.
licet cum priuatione perfectionis debite. Alio modo
dicitur malus priuatiue tantum. ſ. quia caret bonita/
te quam deberet habere. licet non habeat habitum
vitioſum contrarium poſitiuuȝ. ¶ Diſtinctio iſta po
teſt haberi a Boetio ſuper predicamenta exponẽdo
primam proprietatem qualitatis. Dicitur inquit iuſti
tie iniuſtitiam non eſſe contrariam. putant enim in
iuſtitiã priuationem eſſe iuſtitie non cõtrarietatẽ. Et
ſubdit hoc reprobando. multe habitudines priua/
tionis vocabulo proferuntur vt illiberalitas atqȝ im/
prudentia que nũquam virtutibus opponerent̃ que
ſunt habit⁹ niſi ipſe quoqȝ habitus eſſent. ¶ Per ra/
tionem apparet iſta diſtinctio. poteſt enĩ aliquis age
re non cum circunſtantia debita: ⁊ tamen non cũ cir/
cunſtantia indebita. puta quando non ordinat actuȝ
ad finem debitum: nec tamen ipſum ordinat ad finẽ
indebitum. tunc ille actus eſt malus priuatiue: non K
contrarie. ſicut ille qui ordinat̃ ad fineȝ indebitum.
⁊ ex multis talibus actibus generat̃ habitus conſimi
lis in malitia. ſ. priuatiua non contraria. Exemplum
huius dare elemoſynam non propter bonum finem
ſcilicet amorem dei. vel ſubuentionem primi. non
tñ ꝓpter malum finem puta vanam gloriam vel no
cumentum alicuius: eſt actus malus priuatiue: non
tamẽ contrarie. ¶ De malitia priuatiua loquit̃ Dio.
ꝙ quicunqȝ defectus particularis cuiuſcunqȝ circun
ſtantie neceſſario requiſite reddit actum ſic malum:
ſed malus contrarie non eſt niſi habeat circumſtanti
am poſitiuã habentẽ aliquam deformitatem. ¶ Bre
uiter igitur ſicut bonitas moralis eſt integra conueni
entia ſic malitia moralis eſt diſcõueniẽtia. ⁊ malitia
quidem priuatiua diſconuenientia priuatiue hoc eſt
carentia conuenientie debite. malitia autem contra
ria eſt diſconuenientia contraria: hec eſt cõditio aliꝗ̃
repugnans conuenientie. ¶ Ex dictis ſequit̃ corre/
larium ꝙ in eodem actu ſubſtrato poteſt eſſe multi-
plex bonitas moralis. qȝ ideȝ actus põt eſſe recte cir/ L
cunſtantionatus non ſoluȝ multis circumſtantijs pti/
cularibus que nõ ſunt multe bonitates ſed integrãt
vnam bonitatem. ſed etiam poteſt idem actus ee cir
cunſtantionatus complete omnibus circunſtantijs
ꝑtinentibus ad vnam virtutem. ⁊ etiam omnibus ꝑ
tinentibus ad aliã virtutẽ: ⁊ ita ſm dictamina diuer/
ſa perfecte prudentie reſpectu multorum finium ꝑ/
priorum. Exemplum. vado ad eccleſiam ex iuſtitia:
quia teneor per obedientiaȝ vel ex voto: vado etiaȝ
ex charitate ad deum. vt orem vel vt exhibeam deo
cultum latrie: ⁊ vado etiam ex charitate fraterna:
vt edificem proximũ. Et breuiter in quocunqȝ actu
ſiue bono tñ bonitate morali: ſiue vltra bonitate me Uide. io.
ritoria quanto cõcurrunt plura motiua ordinata agẽ ethi. c. 2.
di tanto melior eſt. ¶ Cõſimiliter in eodẽ actu põt
concurrere multe malitie: tot quidẽ quot ſunt dictami
na de oppoſitis que deberent ineſſe.

De ſecũdo principali dico ꝙ laudabile Hic ſignat̃
⁊ vituperabile immo gene ꝗ̃dã additio
ralius premiabile ⁊ punibile continentur ſub hoc cõ infra in fine
muni quod eſt imputabile: ⁊ illius communis ẽ vna huius lib.
ratio. hec. ſ. actum eſſe in libera poteſtate agentis. ⁊ M
licet ad iſtam poteſtatem concurrant intellectus ⁊

voluntas. tamen illa indifferentia qua poſſet non fieri illud quod fit. ⁊ poſſet fieri illud quod non fit intelligendo diuiſim non coniunctim. in ſenſu. ſ. diuiſionis nō cōpoſitionis. Iſta inquam indifferentia vel indeterminatio ad alterā partē non pōt complete reduci niſi in ipſam volūtatem: qꝛ quecūqꝫ alia potentia actiua eſt naturalr̄ actiua. ⁊ ita determinate vnius quantū eſt de ſe. vnius inquam partis ꝯdictionis. ita ꝙ licet ſit indeterminate actiua reſpectu multorum diſpatoꝝ. ſicut ſol eſt cauſa multorum effectuum hic inferius. tamen loquendo de q̄cūqꝫ vna cōtradictione cauſa quecūqꝫ talis eſt determinata ad vnam partem. puta ſol ad generandū herbā hanc determinate. ⁊ hūc vermē. ⁊ ſic de alijs: voluntas aūt ſola habet indifferentiam ad ꝯdictoria. ⁊ talem ꝙ ipſa eſt ſui determinatiua ad alterum eorū. ex. 9. meta. c. 4. aliter ſimul ageret contraria. propter hoc igitur ꝙ actus eius ſic indifferenter eſt in eius poteſtate. lꝫ non niſi ſuppoſita intellectione. ideo per ſe eſt imputabilis agēti. Unde ſecundo de libero arbitrio dicit Augu. ſatis compertū eſt ⁊c̄. motus ſi culpe deputatꝰ nō eſt naturalis: ſed voluntarius. Et poſt verba diſcipuli motus quo voluntas conuertitꝰ niſi eſſet voluntarius ⁊ in noſtra poteſtate poſitus: neqꝫ laudandus eſſet homo neqꝫ culpandus vt ſupra in queſtione de neceſſitate naturali in voluntate. Imputabile igitꝰ duos reſpectus importat: vnū ad poteſtatem vel dn̄ium agentis. ⁊ aliuꝫ ad aliquid correſpondens actui vel agenti ſm̄ iuſtitiaꝫ. ⁊ hoc propter ipſum actum. ⁊ 2ᵐ ſequitꝰ ad primuꝫ. qꝛ enim iſte eſt dn̄i ſui actus. ideo actui ⁊ agenti debetꝰ aliquid propter actum primus reſpectus manet nō variatus per ſe in actu bono vel malo. ſecundus aūt variatur non quidem: formalr̄ ſm̄ bonum vel malū. ſed preſuppoſita differentia boni vel mali que attenditur ſm̄ cōuenientiam vel diſconuenientiam aliq̄ꝫ dictam in p̄mo articulo variatꝰ penes aliqua correſpōdētia iſti ⁊ illi. bonum quippe ſic eſt imputabile ꝙ ad laudem vel premium. malū aūt ſic ꝙ ad vituperium vł penaꝫ. Actus aūt neuter ſiue indifferens: dum tamē ſit in poteſtate agētis imputatur. vel vt quodammodo vituperabilis. qꝛ poterat ordinate agere. vel ſaltē vt non laudabilis: ⁊ hoc propter defectum eius q̄ potuit laudabiliter egiſſe. ¶ Ex hoc pꝫ ꝙ non ab eodeꝫ formaliter eſt actus bonus bonitate morali ⁊ imputabilis. ſed p̄ᵐ habet ex conuenientia ad regulaꝫ iuxta quam debet elici. 2ᵐ ex eo ꝙ eſt in libera ptāte agentis. Laudabile aūt ⁊ vituperabile ambo iſta ıportant qꝛ ⁊ lꝫ formaliter dicant hoc quod eſt imputabile cū determinatione illius ad quod eſt ıputabile. tn̄ matr̄ cōnotant illud ꝑpter qꝺ ipſum eſt ad hoc imputabile. ſ. bonitatem vel malitiam ꝑꝑ que ad penam vel p̄mium imputandum eſt. De imputabili. tn̄ diſtingui pōt. ꝙ vno mō propriiſſime accipiendo illud pōt dici imputabile qꝺ eſt immediate in poteſtate voluntatis: ⁊ ſic ſolum velle eſt imputabile. qꝛ ipſum ſolum eſt imediate in ptāte libera volūtatis. Alio mō imputabile pōt dici quicquid eſt ſimplr̄ in poteſtate voluntatis. lꝫ non immediate. ⁊ ſic actus alterius potentie quem voluntas mediante actu ſuo volēdi pōt imperare: vt eliciatur. vel impedire ne eliciatur: eſt imputabile voluntati: qꝛ tota coordinatio vſqꝫ ad illū actū etiam includendo iſtū actū eſt in poteſtate volūtatis. ¶ Et eſt differentia duplex inter imputabile p̄ modo ⁊ 2ᵒ mō: vna qꝛ ad imputabile p̄ mō nō requiritꝰ niſi ipſa potētia voluntatis: ⁊ illud qꝺ requiritꝰ ꝑꝑ actum eius cuiuſmodi eſt intelligere. ⁊ rō eſt: qꝛ illud eſt immediate effectus voluntatis. ⁊ de hoc pōt accipi illꝺ p̄ retrac. 9. Nihil eſt tam in ptāte volūtatis q̄ꝫ ipſa voluntas. intellige voluntas nō q̄tū ad ſuū eſſe: ſed q̄ꝫtū ad actū ſuū ꝓpriū. Ad actum aūt imputabilē ſcꝺo mō requiritꝰ potentia alia a voluntate exequēs illum actū. ¶ Ex hoc ſequitꝰ alia dr̄ia. ꝙ vno mō eſt maior ꝯtingentia ſiue indifferentia reſpectu actus p̄ mō imputabilis. qꝛ. ſ. nō requiritꝰ ad illum niſi voluntas ſuppoſita oſtēſione ſufficiēti intellectus. vł per alia poſteriora quecūqꝫ impediri nō pōt ne eliciatꝰ: ſed ad actū 2ᵒ mō imputabilē requiritꝰ alia potentia per cuius ıpotentiā impeditꝰ potentia ad actū illum. nō igitꝰ ex ſola indifferentia voluntatis eſt cōtingentia eius ſicꝰ cōtingentia primi actus. cū igitꝰ cōtingentia cuiuſlibet alterius cāe vel potentie in agendo magis recedat a rōne contingentie ſimplr̄ q̄ꝫ ꝯtingentia volūtatis in cāndo. ſequitꝰ ꝙ ſimplr̄ maior eſt contingentia reſpectu actus voluntatis p̄ mō imputabilis q̄ꝫ alterius. ꝓ quanto tn̄ actus 2ᵒ mō imputabilis dependet a pluribus: ex quorū quocūqꝫ vel defectu eius pōt accidere ne ille effectus eueniat: pōt dici effectus ille magis cōtingēs. vel magis ꝓprie multiplicius ꝯtingens.

De tertio principali p̄ dici pōt. ꝙ actꝰ exterior. ſ. imperatus hꝫ bonitatē moralem propriam aliquam aliam q̄ꝫ actus interior elicitus. ⁊ ſecundo videbitꝰ qualiter hꝫ vel non habꝫ ꝓpriam imputabilitatē: primum ꝓbatꝰ duplr̄. primo per Aug. 13. de trini. c. 5. vel. 14. Mala voluntate vel ſola quilibet miſer efficitꝰ. ſed miſerior poteſtate qua deſiderium male voluntatis impletꝰ. ꝑfecto q̄ꝫuis ⁊ ſic male volēdo miſer eſſet. minus tn̄ eſſet ſi nihil eorum que perperam voluiſſet habere potuiſſet. patēs eſt ꝙ hoc nō pōt intelligi de miſeria pene. qꝛ deſiderans ⁊ non potens habere qꝺ deſiderat plus habet ꝺ pena q̄ꝫ ille cuius deſideriuꝫ impletur. Intelligitur igitur de miſeria culpe: actus igitur malus exterior addit ad miſeriam culpe que preſuit in actu interiori malo. ¶ Scꝺo probatꝰ idem per rationem. ex primo articulo habetur ꝙ bonitas moralis eſt integritas eorum que ſm̄ rectam rationem operantis dicantꝰ debere conuenire ipſi actui. eſt autē alia integritas eoꝝ que ſm̄ dictamen recte rationis debent conuenire actui interiori ⁊ eorum que actui exteriori igitꝰ ⁊ alia bonitas moralis. ⁊ per conſequēs alia malitia moralis: ⁊ hoc ſiue priuatiua tantum. quia alia carentia eorum que debent conuenire ſiue contraria. qꝛ alia diſconuenientia repugnans illis que debēt conuenire. Probatio minoris. recta ratio nō dictat actui ꝯuenire debere quod impoſſibile eſt ſibi conuenire: nunc autem actui exteriori impoſſibile eſt conuenire illud quod conuenit actui interiori. vel ꝯuenire poteſt: ⁊ h̄ intelligēdo de vtroqꝫ actu vt in eſſe reali: ⁊ de eo qꝺ ſibi conuenit vt in tali eſſe. licet enim actui exteriori inquantum eſt obiectum volitum ⁊ non vt actu elicitus poſſet aliquo modo competere denominatiue denominatione quadam exteriori illud quod conuenit actui interiori realiter. non tamen ideꝫ eodē mō conuenit illi ⁊ iſti. quia etiam potentie operatiue nō ſunt capaces eiuſdem. immo nec eiuſdem rationis: nec per conſequens actus illi eſſent capaces conuenientie eiuſdem rōnis: vel ad minus: qꝺ ſufficit ad ꝓpoſitum poterunt habere conuenientiam aliā ⁊ aliam. ⁊ ꝑ h̄ pꝫ ad aliquas inſtantias ꝯ predicta.

Contra iſta inſtatur primo: quia eadeꝫ eſt veritas actus intelligendi ⁊ ipſius obiecti intellecti. igitur pari ratione eadeꝫ

Marginalia (left): T.c.16. — q.16. — N — O — T.c.22.

Marginalia (right): P — Q — Que in fōte Uide Boe. 4. de ꝯſo. ꝓſa. 4. 9. meta. T.c.19. — R

eſt bonitas actus volendi. ⁊ obiecti voliti. antecedēs
videtur manifeſtum in exemplis. qꝛ ſicut veritas ꝓn
cipij eſt immediata ſic notitia eius poteſt dici imme
diata: ⁊ concluſionis mediata. Similiter notitia prin
cipij eſt ex terminis ⁊ cōcluſionis ex principijs ſic iſtis
competit veritas. ❡ Confirmatur idem. qꝛ vbi vnū
propter alterum ibi tantum vnum. ſed actus exteri/
oꝛ non habet bonitatem niſi tm̄ ꝑpter bonitatē act⁹
interioꝛis. igitur non eſt ibi alia ⁊ alia bonitas. ❡ Pꝛ.
Lib.j.c.27. idē hꝫ de caſu dia.c.5. ⁊ 16. ⁊ alibi. peccatum (ſm Anſel. de conceptu virginali) eſt carē
tia iuſtitie debite. non eſt autem in actu interioꝛi ⁊ ex
terioꝛi niſi vna iuſtitie debite carentia. qꝛ iuſtitia vel
iniuſtitia ſm ipſum non eſt nata eſſe niſi in volunta/
te. ❡ Pꝛ. vbi eſt vna auerſio ⁊ vna libido. ibi videtur
eſſe vna ratio formalis peccati. ſed in actu interioꝛi ⁊
exterioꝛi non eſt niſi vna auerſio. qꝛ voluntas eſt illa
potentia cuius ſolius eſt auerti a fine ſicut conuerti
ad finem libido etiam que aliquādo vocatur ab Au/
Uide notā/ter in fonte illud.c. guſtino. cupiditas. vt. 83. q. q. 36. ipſa ſm ipſum ibi ē
pꝛopꝛie venenum charitatis. igitur ineſt pꝛopꝛie illi
potentie cui nata eſt charitas ineſſe: hec eſt voluntas
ſola. ❡ Ad pꝛimum eſto ꝙ eadem veritas que eſt ip
ſius actus intelligendi formaliter ſit quodāꝫ alio mo
do. ſ. obiectiue ipſius obiecti intellecti. ⁊ hoc inquan
S tum obiectum habet eſſe in ipſo intellectu ⁊ confimi
liter bonitas que eſt formaliter actus volendi ſit q̄
dammō denominatiue ipſius obiecti voliti inquan/
tum volitum eſt. tamen actus ille bene poteſt habe
re aliquam bonitatem pꝛopꝛiam inquantum poſitus
in eſſe reali extra voluntatem ſicut ineſſe ſuo reali ha
bet pꝛopꝛiam conuenientiam debitam vel diſconue
nientiam. ❡ Ad confirmationem illa poteſt deduci
ad oppoſitum: qꝛ ſi actus exterioꝛ habet conuenien/
tiam ad regulā ſuam per actum interioꝛem: ſiue me
diante actu interioꝛi. igitur habet aliam q̄ꝫ actus inte
rioꝛ: qꝛ idem non eſt cauſa: nec etiam mediuꝫ reſpe/
ctu ſuiipſius: nec etiam eſt cauſa vel ratio mediandi
reſpectu ſuiipſius. Exemplum huius habetur in acti/
bus intellectus: concluſio enim licet habet veritateꝫ
a pꝛincipio: tamen habet pꝛopꝛiam veritatem: quia
pꝛopꝛiam conformitatē eius quod affirmatur ad exi
Uide.4.⁊.6 meta.⁊.j.perie⁹. ſtentiam rei: ⁊ ad ipſos terminos pꝛopꝛios concluſio
nis: non enim concluſio eſt vera formaliter veritate
pꝛincipij: ſed eſt vera veritate mediata ⁊ demonſtra
ta. ⁊ ita habet veritatē demonſtrabilem. ❡ Confimi
liter multe concluſiones ſequentes oꝛdiate ex eodē
pꝛincipio habent veritates pꝛopꝛias diſtinctas. ⁊ foꝛ/
T te pꝛioꝛ eſt verioꝛ ⁊ magis neceſſaria. quia in neceſſi/
tate ſua nō depēdet a poſterioꝛi. ſed ecōuerſo. ❡ Cō
ſimiliter concluſiones falſe repugnantes eidem vero
habent pꝛopꝛias falſitates. qꝛ pꝛopꝛias diſconuenien
tias eius quod enūciatꝛ ad illud quod eſt in re. ❡ Cō
ſimiliter de actibus voluntatis non ſolus actus volē/
di natus eſt habere conuenientiam vel diſconuenie
tiam pꝛopꝛiam ad dictamen rectum: ſed actus im/
peratus natus eſt mediante illo habere conuenien/
tiam ⁊ conformitatem: ⁊ licet idem ſit cui debet con
formari actus iſte ⁊ ille: tamen ea que conformantur
ſunt diuerſa: ⁊ ideo habent ex parte ſui diuerſas con
formitates ſiue conuenientias: licet ad idem. ❡ Si
dicas ꝙ veritas non conuenit alicui extra intellectū:
ſed tantum actui intellectus vel obiecto vt eſt in in/
tellectu. igitur a ſimili bonitas non conuenit actui ex
terioꝛi vt exterius elicito: ſed pꝛeciſe vt obiecto act⁹
volendi. ❡ Reſpondeo conſequentia negari poſſet
iuxta illud. 6. meta. in fine non eſt falſuꝫ ⁊ verum in
T.c.8.
rebus vt quod quidem bonum verū qꝺ aūt malum
falſuꝫ: ſed in mente. ❡ Aliter poſſet negari aīs: qꝛ ſi
intellectus aliquis ſit regula intellecti. ſicut eſt de in
tellectu diuino exēplante ⁊ regulante creaturam illō
pōt dici verum non tm̄ vt eſt actu cognitum: ſed etiā
vt eſt in ſe: qꝛ ſm eſſe ſuum in ſe eſt exēplatum ⁊ con
forme exēplari. ❡ Ad aliud dico ꝙ iuſtitia poteſt ac/
cipi vno mō pꝛout eſt rectitudo habitualis: ſiue habi/
tus voluntatis. ⁊ ab illa dicitur voluntas recta habi/ V
tualiter: etiam quando nihil vult actui: ⁊ ſic dicitur
doꝛmiens iuſtus qui habet habitum: ⁊ alius iniuſt⁹
qui caret iſto habitu. vel habet iniuſtitiam contrariā.
Alio modo poteſt accipi rectitudo pꝛo rectitudine
actuali: ſiue in actu que eſt conformitas actus eliciti
ad ſuam regulam. pꝛimum membꝛum diſtinctionis
conceditur ſatis communiter. ſecundum pꝛobatꝛ: qꝛ
actus non dicitur formaliter rectus vel iuſtus ab il/
la iuſtitia habituali in voluntate. quia ſtante illa pōt
haberi actus peccati venialis: vel actus indifferens:
quoꝛum neuter eſt actus iuſtus nec rectus. ſed opoꝛ
tet ꝙ rectitudo qua formaliter actus dicitur rectus
pꝛeciſe inſit dum actus ineſt: immo foꝛte non ineſt
immediate voluntati: ſed ipſi actui. ⁊ mediante illo
voluntati. quia voluntas nata eſt immediate recipe
re habitum ⁊ operationem. iuſtitia autē actualis neu
trum hoꝛum eſt. ſed tantum eſt cōditio quedam ipſi
us actus. puta conformitas eius pꝛopꝛia ad ſuam re/
gulam. Iſtud autem eſſet manifeſtius ſi actus nō eſ
ſet raptim tranſiens: ſed idem aliquādiu manens. qꝛ
ſicut motus pꝛo pꝛima parte ſui poteſt eſſe velox: ⁊
idem pꝛo ſecunda parte ſui tardus: ex quo ſequitur
ꝙ nec velocitas: nec tarditas omnino ſunt idem mo
tui: ita poſſet actus pꝛius elici conformiter regule re
cte: ⁊ idem actus continuatus etiam poſſet elici po
ſtea non conformiter illi regule: ⁊ ita eſſet actus pꝛo
pꝛioꝛi parte rectus ⁊ pꝛo poſterioꝛi non rectus. Sed X
qꝛ actus raptim tranſit vel ſi manet manet commu/
niter cum eo ſua rectitudo. nec idem manens muta
tur a recto in non rectum: nec ſibi recto pꝛo pꝛioꝛi ꝑ/
te ſuccedit alia pars non recta: ideo non ita manife
ſta eſt differentia actus ⁊ ſue rectitudinis. Concludi
tur tamen iſta differentia modis pꝛedictis. ⁊ per hoc
etiam ꝙ relatio non conſequens neceſſario naturaꝫ
fundamenti non eſt omnino eadē fundamento: nūc
autem rectitudo non neceſſario conſequitur naturā
actus. iuſtitia etiam actualis: ⁊ ſi pꝛimario ſit pꝛeciſe
in actu volendi tamen ſecunda vel ſecūdaria poteſt
eſſe in actu imperato per actum volendi: quia ⁊ ille
habet rectitudinem pꝛopꝛiam. licet dependentem a
rectitudine actus volendi. ❡ Quādo igitur dicitur
ꝙ iuſtitia non eſt niſi in voluntate: veruꝫ eſt de iuſti/
tia habituali que ē rectitudo ꝑpter ſe ſeruata vt diſ/
ſinit Anſel. ſeruatum enim pꝛopꝛie conuenit habitui De li.ar.c.5.
vel magis extendendo verum eſt de iuſtitia actuali
pꝛimaria: qꝛ voluntas illam pꝛopter ſe ſeruat hoc eſt
tenet in actu ſuo quem illa iuſtitia rectum elicit. Si
autem ſit ſermo de iuſtitia actuali ſecundaria illam
opoꝛtet dicere eſſe voluntatis non ſubiectiue. ſꝫ cau
ſaliter tantum. ⁊ ita adhuc de iſta poteſt aliqualiter
ſaluari diffinitio illa iuſtitie. qꝛ illa eſt rectitudo vo
luntatis non vt volūtati formaliter inherens: ſed vo
luntatis vt cāe vel imperātis. eſt etiam ꝑꝑ ſe ſeruata
tanq̄ꝫ effectus voluntarie poſitus.

Ex iſto ſequuntur quedam coꝛrelaria per que etiam declaratur pꝛopoſitum.
Unum ꝙ manente eadem iuſtitia habituali ſunt tot

Y iuſtitie actuales quot ſunt actus eliciti. quarum vna poteſt eſſe intenſior alia. ſi actus vnus cum maiori conatu eliciatur ꝙ̃ alius. ⁊ ſi habitus maneret equalis: immo actus prior poteſt elici cum maiori conatu: ⁊ tunc habebit iuſtitiam actualem intenſiorem correſpondentem intenſioni ſue. ⁊ ſecundus actus pōt elici cum minori conatu: lꝫ certū ſit ꝙ tunc habitus nō ſit minor. ¶ Aliud ꝙ ſinguli actus mali habent proprias malitias actuales. qꝛ ſicut nati ſunt habere proprias bonitates: qꝛ conuenientias vel conformitates ſiue eidē regule ſiue aliis ſic ſinguli habent proprias carentias. ¶ Aliud ꝙ malitie eo mō differunt quo bonitates que deberēt ineſſe. ſi ſpecie ſpecie: ſi numero numero: priuationes enim diſtinguunt ſicut habitus nati eſſent diſtingui: puta ſurditas: ⁊ cecitas ſuo mō differūt ſpecie priuatiue ſicut auditus ⁊ viſus ſpecie poſitiue: ⁊ hec cecitas: ⁊ illa numero priuatiue ſicut hic viſus ⁊ ille differunt numero poſitiue. ¶ Et hinc patꝫ ꝙ non ſolum diſtinctio vitiorum phice loquendo: ſed etiā peccatoꝝ theologice loquendo. ⁊ ſ̄m ſpecie: ⁊ numero: ⁊ etiā genere accipi pōt non tantuꝫ per diſtinctionē auerſiōis: qꝛ illa nec per ſe conſtituit nec etiam diſtinguit peccā vt peccā: ſed accipitur ſ̄m rōnem ꝓpriam huius priuationis que eſt formalis ratio diſtinguendi priuatiue ſicut hītus poſitiue. ¶ Apparet etiam quomodo vnum peccatum eſt grauius alio ſiue intelligať ſ̄m diſtinctā ſpēm grauitatis ſiue ſ̄m diſtinctā grauitatē: ⁊ in eadeꝫ ſpecie: qꝛ actus eo mō quo debet habere bonitatē maiorem ſiue in ſpecie ſiue intēſionis in ſpecie: eodē modo ſi caret bonitate debita eſt peior priuatiue: ⁊ ſi habeat ꝯditionem aliquam poſitiuam repugnanteꝫ eſt peior contrarie.

¶ Tertio apparet quomodo peccata poſſūt cōtinuari in infinitū in dānatiſ. ⁊ tñ natura non conſumetur: nec habilitas naturalis ſiue quodcunqꝫ aliud in natura. nam nulla creata natura poteſt naturam intellectualem vel aliquid naturale in ipſa corrumpere: ⁊ ſi poſſet diminuere poſſet aliquando deſtruere totaliter illā. ¶ Siliter effectus contingens alicuius cauſe non neceſſario concomitatur ſuam cāꝫ. igitur oppoſitum talis effectus vel alicuius conditionis in ipſo non deſtruit vel diminuit talem cauſam: malitia autem in actu priuatio aliqua in illo quod eſt effectus contingens voluntatis. igitur nihil diminuit de ipſa voluntate. ¶ Quid ergo adimit peccatum additum peccato: cum ſ̄m Auguſti. in enchi. intantum ſit malū quantum adimit de bonitate: ¶ Reſpondeo: malitia actualis in aliquo actu elicito non adimit bonūꝫ quod ſimul ſecum ineſt. patet. nec oportet ꝙ adimat bonū quod infuit: qꝛ (vt dictum eſt) prius actus raptim tranſiens non mutatur de bono in malum. ¶ Si autem intelligatur per bonum quod infuit habitus gratuitus qui adimitur peccando hoc non poteſt intelligi de q̃cunqꝫ peccato: qꝛ ſecundum peccatum non adimit illum qꝛ iam ademptum fuit: nec primum peccatuꝫ ex ꝑ ſe ratione ſua magis ademit illud ꝙ̃ 2ᵐ: qꝛ tūc peccā primū eēt ſimpliciť grauius ſcdo. qꝛ maius bonum adimeret: contingit aūt quandoqꝫ ꝙ 2ᵐ ſit grauius primo: ⁊ ita natum eſſet adimere maius bonū: ⁊ ita per ſe adimit bonū illud actuale. adimeret etiaꝫ per ſe bonūꝫ habituale ſi ineſſet. adimit. igitur peccā gnāliter illud quod deberet ineſſe: ſicut in ceco nato cecitas adimit viſum: non qui infuit. ſed qui debuit ineſſe. ⁊ ita dicit Auguſtinus. xi. ſuper Gen. 32. de angelo peccante ꝙ cecidit non ab eo quod accepit: ſed ab eo quod accepiſſet ſi deo ſubdi voluiſſet: ⁊ ſi in infinitum adderetur peccatum peccato quodlibet adimeret bonitatem propriam que debere ineſſe: nec ē inconueniens in vno bono finito virtualiter contineri ſicut infinitos effectus ſucceſſiue eliciendos: ſic ⁊ infinitas rectitudines eorūdem. ¶ Ad aliud de auerſione. auerſio a fine poteſt intelligi actualis nolitio ipſius finis: ⁊ patet ꝙ non omnis peccans auertitur iſto modo cum forte frequenter peccans non actualiter conſideret finem: vel ſi cōſiderat non illum in ſe ex malitia reſpuit. ¶ Alio modo poteſt intelligi auerſio non ſic formalis: ſed quaſi virtualis que poteſt poni acceptatio aliqua voluntatis incompoſſibilis volitioni finis ſaltem efficaci vel conſecutioni finis: ſicut quando voluntas vult omnino aliquid inordinatum ⁊ deordinans a conſecutione finis: puta aliquid contra preceptum diuinum ſine cuius obſeruatione poſſibile non eſt conſequi finem: adhuc iſto modo intelligendo auerſio eſt ſolius voluntatis. ¶ Tertio modo largius poteſt dici auerſio quecunqꝫ malitia ſeparans a fine efficaciter volendo vel conſequendo: ⁊ talis malitia poteſt eſſe in actu voluntatis imperato: qꝛ cū imperare actum ſit malum non ſtat voluntatem efficaciter velle finem vltimum: nec etiam conſequi ipſum. Sicut igitur referibilitas vel quaſi ordinabilitas ad finem poteſt dici conuerſio: ſic inordinabilitas poteſt dici auerſio: quando igitur accipitur ꝙ nō eſt niſi vna auerſio in actu interiori ⁊ exteriori: veruꝫ eſt duobus primis modis intelligendo: immo non eſt talis auerſio niſi in actu interiori: ⁊ ſi ſic intelligatur ꝙ auerſio ſit formalis ratio in peccato neganduꝫ eſt. immo ſufficit illa inordinabilitas actus imperati. que poſſet dici auerſio tertio modo dicta. ¶ Qđ etiam additur ibi de libidine ſi libido intelligatur eē improba volūtas: hoc eſt immoderatum velle libido non eſt formaliter in omni peccato: ſed vel formaliter vel cauſaliter concurrit ad peccatum. Si igitur libido vel cupiditas debet eſſe conuertibile cum peccato: oportet extendere iſta non tantum ad actum interiorem voluntatis immoderatum. ſed etiam ad actum imperatum.

Aa

Doctrina ſingularis.

c.10. ⁊ ii. vide .6. ca. lib. 12. de ciui.

Bb

Cc

De ſecundo

in iſto articulo ſcilicet de imputabilitate patꝫ ex diſtictione poſita in 2° articulo: qꝛ ſi ſtricte accipiēdo ſolum illud dicať imputabile quod eſt imediate in poteſtate voluntatis: patet ꝙ ſolum velle vel nolle eſt imputabile. Si autem imputabile generaliter dicatur illud quod eſt ſimpliciter in poteſtate voluntatis ſic actus imperatus proprie eſt imputabilis: quia ⁊ ſi non ſit immediate in poteſtate voluntatis. eſt tamen mediante actu volendi: qui actus non ſolum ſ̄m ſe eſt in poteſtate voluntatis: ſed. etiam vt principium actus exterioris. quia voluntas poteſt per interiorem ponere illum exteriorem: exemplum: ſeruus ex precepto domini occidit. illa occiſio imputatur domino quia in poteſtate ſua erat actus ſerui licet mediate.

Dd

¶ Et ſi arguitur ſicut prius ꝙ ille non eſt imputabilis niſi mediante iſto. ¶ Reſpondeo ex hoc ſequiť propoſitum ꝙ illius ⁊ iſtius eſt alia imputabilitas: idem enim non eſt mediū nec rō mediandi reſpectu ſuipſius ⁊ poteſt idē declarari ſicut prius de propria bonitate: quia ꝙ̃ꝙ̃ terminus ſit ideꝫ: tamen in diuerſis fundamentis ſunt diuerſi reſpectus ad eundē terminum: actus ille ⁊ iſte ſunt diuerſa fundamenta. igiť iꝫ imputabilitas conueniat iſtis in ordine ad eandē volūtatē. tñ illa erit alia ſicut eſt alia cauſabilitas vel aliud ſubiacere poteſtati cauſe lꝫ cauſa ſit eadem.

Ec **Ad primum** argumentū pricipale volūtariū pōt dici illud qđ eſt ſubiectiue in voluntate. vel illud quod eſt volitū a voluntate: vel illud quod eſt imperatum a voluntate p^{m} nō facit complete ⁊ aliquid ſit voluntariū: qꝛ habitus pōt eſſe in voluntate: ⁊ tamē nō volūtarie voluntas hꝫ illū: qꝛ triſtitia eſt in volūtate ſubiectiue 2^{m} dicitur voluntarium participatiue: qꝛ acceptatio eius vt obiecti eſt voluntaria. ipſum enim magis diceret volitum ꝙ voluntariū: voluntarium enī ꝓprie dr̄ qđ eſt in poteſtate voluntatis: ⁊ ſic dr̄ 3° mō: ⁊ ſic actus exterior eſt voluntarius: ſicut actus interior ſimpliciter. nō tn̄ eſt eque p̊. ſed illo preſuppoſito.

¶ Voluntariū ergo debet dici illud qđ eſt cauſaliter a voluntate ⁊ hoc aliciente vel imperante. lꝫ per prius dicat voluntariuꝫ illud qđ eſt elicitum ꝙ qđ eſt imperatum. Conceditur ergo maior intelligēdo voluntarium gn̄aliter: ⁊ ſic minor eſt falſa.

¶ Ad ꝓbationē minoris dico ꝙ licet actus exterior ſeparatus ab actu interiori hoc eſt ſine illo poſitus in eſſe non ſit voluntarius: ⁊ hoc qꝛ effectus remotior non dicitur voluntarius niſi ponat in eſſe per actum interiorem qui eſt effectus propinquior: tn̄ qn̄ actus exterior coniūgit cum interiori: ⁊ ex illo ꝓcedit tunc ille exterior vt diſtinctus habet rōnem voluntarij: ⁊ diſtinctam: qꝛ voluntarij mediate: actus aūt interior non ſic eſt voluntarius: ſed immediate.

Queſtio. XIX.

Conſequenter queritur de dependētia nāe aſſumpte ad vbū. Utrū in xp̄o vnitas nāe humane ad verbum ſit ſola depēdētia nāe aſſūpte ad ꝑſonaꝫ vbi. Arguit ꝙ non. talis eſt ibi vnitas que ſufficit ad verificandū predicationē nature de ꝑſona iuxta illud ꝑ de tri. i3. talis fuit illa vnio que deū faceret hoiem: ⁊ hoiem deū. Nūc aūt ſola dependentia non videtur ad hoc ſufficere. qꝛ dependens non predicatur ſemꝑ de illo a quo depēdet. quod patet in ꝓpoſito. natura enī aſſumpta dependet a patre: nō tamē pater eſt hō igit eſt ibi aliq̄ alia vnitas ꝙ depēdētia nature humane ad verbū. ¶ Cōtra diſcurrēdo ꝑ oēs modos vnitatis nō vr̄ poſſe ibi alia vnitas inueniri.

Hic tria ſunt vidēda. ꝑ quis modus vnitatis ſit hꝫ ponēdus. 2° inquiret qualiter ipſa vnitas ſit poſſibilis quantū eſt ex parte ꝑſone aſſumētis. 3° qualiter eſt poſſibilis quantum ex parte nature aſſumpte.

A **De primo** creditum eſt naturā humanā ꝑſonalr̄ eē vnitam vbo. Jo. i. Verbū caro factū eſt. vbi caro ſm̄ Auguſtinum ꝑ homine ponit. ⁊ hoc expreſſe hr̄ in ſymbolis diuerſis. Ex iſto infert hec concluſio: ꝙ ibi eſt ordo ſiue depēdentia nature humane ad verbū: ꝯña ꝓbat: qꝛ oīs vnio vel eſt per informationem: vel ꝑ aggregationeꝫ vel eſt vnio ordinis: ⁊ ne ſit altercatio de perfectionibus eēntialibus vel de ꝓꝑetatibus notionalibus vel alijs que dnr̄ vnita in deo: intelligo de vnione que ē realiter diſtinctoꝝ. hꝫ aūt nō pōt poni vnio per informationē: qꝛ verbum nō eſt potentiale nec informabile: nec actus informans naturā humanā. nec eſt hꝫ tn̄ vnio ꝑ aggregationē: qꝛ ſic verbū hꝫ vnionem ad naturā meā: vel pr̄ ad naturā aſſumptā: ⁊ gn̄aliter qđcūqꝫ diſtinctū ad aliud ſimplr̄ diſtinctū. nec illa vnio aggregationis: vt patet: ſufficit ad vnitateꝫ perſone. ¶ Reſtat igit 3ª vnio. ſ. ordinis. Ordo autē eſt poſterioris ad prius. pꝫ aūt ꝙ verbū non hꝫ rōnem poſterioris reſpectu nature. igit econuerſo natura hēt per ſe ordinē poſterioris reſpectu verbi: ⁊ ita dependentiam. ꝓbat ēt ꝯña: qꝛ vnio nature ad verbū importat relōnem realē nō ex parte verbi. igit in natura aſſūpta tm̄: omnis aūt relatio realis nō mutua nec equiparantie vel eſt quedam dependentia vel requirit dependentiā relati ad illud ad qđ refertur. ¶ Ulterius B qualis ſit illa depēdētia nature ad verbū. concluditur ex quodā credito iſto. ſ. ꝙ ſolus filius eſt incarnatus: ex quo ſequit ꝙ natura illa non eſt vnita cuilibet perſone in trinitate: ſed ſoli filio: ex quo ſequuntur tria. ¶ Primum ꝙ iſta dependentia non eſt proprie cauſati ad cauſam: qꝛ ſm̄ Augu. 5. de trini. i4. ad creaturam pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus ſunt vnum principium. ¶ Scōm vero eſt ꝙ ratio formalis terminādi iſtam dependentiam non eſt aliquid cōmune tribus perſonis: qꝛ in quocūqꝫ eſt illud quod eſt formalis ratio terminandi aliquam dependentiam: ⁊ hoc prius naturaliter ꝙ dependentia ſit terminata ad ipſum dependet dependens: ſi igitur ratio terminandi eſſet cōmunis tribus perſonis. tota trinitas terminaret. quod falſum eſt. ¶ Hic dicitur ꝙ lꝫ ſit aliquid cōmune toti trinitati. tamē alio modo eſt in vna perſona ꝙ in alia. ⁊ pro tanto poſſet eſſe in vna ratio terminandi licet non in alia. ¶ Contra hoc. in habendo illud quod eſt commune tribus perſonis non eſt aliqua diſtinctio niſi pertinens ad originem: puta ꝙ prima perſona habet illud a nullo. ſecunda ab vno. tertia a duob'. Sed iſta differentia non facit ꝙ vna perſona terminet dependentiam nature: ⁊ nō alia: quia illa differentia eſſet omnino eadem etiam ſi nulla ꝑſona fuiſſet incarnata: ſiue quelibet: ſiue quecunqꝫ ſola perſona: puta ſi pr̄ ſolus fuiſſet incarnatus. ¶ Tertium C ſequitur ex iſto: ſcilicet ꝙ ratio formalis terminandi iſtam dependentiam nature eſt entitas perſonalis perſone verbi: hoc probatur. qꝛ realis vnionis eſt aliqua entitas realis formalis terminus ſiue ratio terminandi: quecunqꝫ autem entitas: generaliſſime loquendo de entitate: vel eſt entitas eſſentialis ſiue nature: vel eſt entitas hypoſtatica ſiue perſonalis quando eſt in natura intellectuali de qua loquimur. probatum eſt autem ꝙ ratio terminandi iſtam dependentiam non eſt entitas nature ſiue eſſentie in deo. igitur erit hypoſtatica: ⁊ breuiter iſta dependentia non eſt ad aliquid cōmunicabile vt per ſe terminum vel per ſe rationem terminandi: ſed eſt ad aliquid incōmunicabile: ſiue incommunicabiliter ſubſiſtens vt tale: ſicut eſt natura dependentis vt cōmunicabilis vel communicate: ſic patet primuꝫ. ſcilicet ꝙ vnitas ſiue vnio nature humane ad verbum eſt q̄dam dependentia vel conſiſtit in depēdentia tali ſcilicet nature vt communicabilis ad aliquod ſubſiſtēs incommunicabile. ¶ Contra. vnio eiuſdeꝫ rationis poſſet eſſe ad perſonam patris. ergo haberet terminum formalem eiuſdem rationis: ſed entitas hypoſtatica eſt alterius ratiōis in perſonis: igit ⁊c. ¶ Reſpōdeo. diceretur ad hoc ſicut diceretur de communitate eius quod eſt perſona in diuinis. quia ſi ponatur aliqua communitas realis perſone ad tres perſonas poſſet concedi communis ratio terminandi eandem: non tamen propria.

De ſecundo articulo ꝑncipali. vidēdū eſt quō ſit poſſibile ex parte termini: quō. ſ. hoc ſubſiſtēs incōicabile vt tale poteſt terminare dependentiaꝫ: hoc autē poteſt aliqualiter

Margin notes: Vide in enchyridion. c.33. — Varro. lib. 3.q.i.

declarari ſic. Si repugnaret ſibi dependentiam ter/
minare aut illa repugnantia eſſet per hoc ꝙ eſt illud
ſubſiſtens ſiue perſona aut per hoc ꝙ eſt perſona di/
uina: aut per hoc ꝙ eſt hec perſona que ſcilicet ſola
ponitur terminare dependentiam: ſed propter nul/
lum iſtorum repugnat iſti perſone: quod probatur
dupliciter. Primo ſic. independēti nō repugnat termi
nare dependentiam: etſi habeat propriā independen
D tiam non repugnat ſibi eſſe terminum proprium de
pendentie. nunc autē verbū quantū ad entitatē ſuaꝫ
etiam perſonalem eſt independens: ꝛ hoc indepen/
dentia ſibi propria. igitur nullo iſtorum triuꝫ modo
rum repugnat ſibi terminare dependentiaꝫ. ꝓbatio
minoris. cui formaliter repugnat omnis impfectio:
ei formaliter repugnat omnis dependentia: ꝛ quod
eſt formalis ratio repugnantie reſpectu vnius: ꝛ re/
ſpectu alterius. hoc patet: quia dependentia vel eſt
formaliter imperfectio: vel omnino habꝫ neceſſario
imperfectionem annexam. nunc autem ſilio ratione
proprietatis hypoſtatice repugnat formaliter omnis
imperfectio: ita ꝙ iſta proprietas eſt ipſi filio forma/
lis ratio repugnantie: nihil enim ponit̄ in diuinis ex
natura rei q̄n ſibi preciſiſſime conſiderato repugnet
queciūꝙ imperfectio: alioquin preciſe quātuꝫ eſt de
ſe poſſibile eſſet ſibi aliquā imperfectionē cōpetere:
ꝛ ita poſito ꝙ illa imperfectio cōpeteret adhuc ipſa
poſſet manere ipſa: ꝛ ſi ipſamet manet eſt intrinſeca
deo: igit̄ poſſibile eſſet aliquā imperfectionē eſſe in/
trinſecā deo: quod eſt impoſſibile. ¶ Contra iſtaꝫ ra
tionem obijcitur primo contra maiorem: quia ſi in/
dependentia concluderet poſſe terminare dependē
tiā: igitur independentia talis cōcluderet poſſe ter/
minare talem dependētiā: conſequens eſt falſum: ſi
cut patet in multis. primo in ſubſtantia ꝛ accidente.
quia omnis ſubſtantia eſt independēs indepēdētia
accidētis ad ſubiectū: ꝛ tamē nō omnis ſubſtātia po
teſt terminare dependentiam accidentis cuiuſcūꝙ
ad ſubiectum: ſicut lapis non poteſt terminare depē
dentiam ſapientie. ¶ Conſimiliter patet de depen
dētia totius ad partes: quia multa ſunt quibus repu
gnat dependere tali dependentia que eſt totius ad
partes. nec tamen poſſunt terminare talem depen/
dentiam. ſicut eſt q̄dcunꝙ ſimplex quod non eſt to/
tum nec pars. patet etiā de indepēdentia cauſati ad
cauſam. qꝛ angelus eſt independēs a quocūꝙ cauſa
to: vt a cauſa: non tamen poteſt terminare quodcun
ꝙ cauſatum. ¶ Apparet etiam cōiſſime de proprie/
tate de qua eſt propoſitum: quia proprietas perſona
lis cum ſit omnino independens ſm hoc poſſet ter/
minare omnē dependentiam creature ad deum vt
cauſati ad cauſam: ꝛ hoc ſm quācunꝙ rationeꝫ cau/
ſalitatis. quod eſt manifeſte falſum: qꝛ proprietas in
perſona non eſt formalis ratio cauſandi: ſed aliquid
Sui.i4. cōmune tribus: vt dictum eſt ſupra per Auguſtinuꝫ.
¶ Reſpondetur igitur ad maiorē: ꝙ lꝫ independē/
ti ratione ſue independentie non repugnat ꝙ ipſuꝫ
terminet dependentiam alterius: tamen indepen/
dentia non ſufficit ad hoc vt ſibi conueniat termina/
re: ſed oportet ꝙ habeat prioritatem vel primitateꝫ
eſſentialem reſpectu illius quod dependet ad ipſuꝫ:
qꝛ dependentia eſt poſterioris eſſentialiter ad prius
eſſentialiter: oportet etiā ꝙ habeat perfectionem ali
quam reſpectu cuius dependens ſit imperfectum: ꝛ
ad propoſitum entitas hypoſtatica non habet priori/
tatem eſſentialem reſpectu creature: quia ordo eſ/
ſentialis eſt per ſe inter eſſentias: diſtinguēdo eſſen/
tias contra entitatem hypoſtaticam. forme enim. ſ.
quiditates rerum ſe habent ſicut numeri. entitas ēt 8.met.t.c.io
hypoſtatica non eſt ſimpliciter perfecta vel ſimplici/
ter perfectio: prout dictū eſt in queſtione de hoc mo q.5.
ta. per idē negaret̄ minor: qꝛ ſi aliquid eſſet ratio re/
pugnantie reſpectu cuiuſcūꝙ imperfectionis ipſuꝫ
eſſet perfectio ſimplr: ſi igitur entitas hypoſtatica nō
eſt ꝑfectio ſimplr: ſeq̄tur ꝙ ipſa nō eſt formalis rō re
pugnādi oī impfectioni: ꝛ ꝑ ɔn̄s nec per ipſam habet
perſona formaliter propriam independentiam.

Ad iſta Ad primuꝫ. dependentia poteſt du/
pliciter diſtingui. vno modo forma/ E
liter ſiue quaſi ſpecie ſm rationem diſtinctam for/
malem dependentie. Alio modo quaſi materialiter
ſm diſtinctionem ipſorum dependentium. Et hoc
dupliciter: vel in eodem ordine: vel in alio: ꝛ alio. pri
ma diſtinctio requirit in termino rationem forma/
lem terminandi aliam ꝛ aliam vel eandem quaſi il/
limitatam virtualiter. ſ. vel eminēter continenteꝫ ta
les rationes formales diſtinctas. ſecunda diſtinctio
non requirit diſtinctionem niſi eorum que depen/
dent: ꝛ quandoꝙ iſta diſtincta ſunt eiuſdem ordi/
nis quādo. ſ. eque immediate vel eque mediate de
pendent ad idem: quandoꝙ ſunt alterius ordinis:
quando. ſ. vnum dependet mediate: ꝛ aliud imme/
diate. licet igitur iſta propoſitio ſit falſa independēs
tali dependentia poteſt qualēcunꝙ dependentiam
terminare: ꝛ iſta etiam independens depēdentia ta
li poteſt dependentiam cuiuſcūqꝫ dependentis ter/
minare: tamen videt̄ iſta probabilis: ꝙ independēs F
tali dependentia poteſt alicuius dependentis talem
dependentiam terminare vel priorem: ꝛ hoc vel im
mediate vel ſaltem mediate: ꝛ iſta probabilior. ſim/
pliciter independens poteſt cuiuſcūqꝫ dependētie
vel ſaltem alicuius dependentis aliquam dependē
tiam terminare. Et iſtarum duarum propoſitionum
veritas appareret ſi iſta eſſet nota ꝙ quecunqꝫ enti/
tas quecunꝙ alia vel eſt per ſe prior vel poſterior: ꝛ
iſta videtur poſſe haberi ex connexione entium: ꝛ
vnitate eorum ſiue vniuerſi. que vnitas eſt ordinis
ſm philoſophum. i2. meta. videretur enim illa enti/
tas incōnexa cum alijs que non haberet per ſe ordi/
nem prioris nec poſterioris. ¶ Quando igitur argui
tur. ſi independentia ꝛc̄. vno modo poſſet negari cō/
ſequētia: quia ſi indepēdēs tali independentia non
poſſit terminare talem dependentiam hoc eſt pro/ T.c.52.ꝛ ſe
pter aliquid annexum ſue independentie que eſt li quenti.
mitata: ꝛ ideo poteſt habere aliquam imperfectio/
nem annexam. ſed hec ratio non tenet de indepen/
dente ſimpliciter. qꝛ in tali ſaltē nulla eſt impfectio.
¶ Aliter etiā deficit illa conſequentia: quia non opor
tet ꝙ talis independentia concludat talem termina
tionem niſi independētia ſimpliciter acciperetur in
antecedente ſic ꝙ independentia ſimpliciter ꝛ om/
nimoda concluderet poſſe terminare omnem depē
dentiam: ſed hoc non fuit acceptum: ſed ſolūmodo
ꝙ independens omnino poſſet aliquam dependen/
tiam terminare. Hoc enim ſufficit ad propoſitum:
quia per viam diuiſionis ſequitur cum illud indepē
dēs de quo ē ſermo. ſ. ꝑſona vel entitas ꝑſonalis nō
poſſit terminare aliquā depēdētiā que ē cāti vel mē/ G
ſurati vel aliā huiuſmodi: ꝙ poſſit terminare iſtaꝫ q̄
eſt nāe vt eſt cōicabilis ad aliq̄d vt incōicabiliter exi
ſtens. ¶ Aliter poſſet cōcedi cōſequens ſm intelle/
ctum prius expoſitum. ſcilicet ꝙ independens tali
dependentia alicuius taliter dependentis vel priori

dependentia dependentiã põt dependẽtiã terminare. per hoc patet ad illas inſtantias ibi poſitas. ¶ Ad primam quia ſubſtantia illa poteſt aliquam dependentiam alicuius accidentis terminare. puta illius quod natuʒ eſt ſibi conuenire. Et eſto ꝙ eſſet aliqua ſubſtantia non ſuſceptiua alicuius accidentis: ſicut eſt natura diuina: illa tamẽ poteſt terminare aliquã dependentiam priorem ꝗ̄ ſit iſta. puta alicuius cauſati prioris ipſo accidente: ⁊ ſic mediate terminat dependentiam ipſius accidentis. ¶ Ad ſecundam de toto: ⁊ de partibus per idem: qꝛ ſimplex qḋ nec eſt totum nec pars non poteſt terminare dependentiam totius ad partes: ſed poteſt terminare dependẽtiaʒ priorẽ ꝗ̄ ſit illa que eſt totius ad partes ¶ Et ſi queras quaʒ dependentiam terminat angelus reſpectu ignis qui dependet a partibus ſuis? ¶ Reſpondeo illam dependentiam que eſt minus nobilis ad magis nobile in ordine eſſentiali naturarum. ¶ Per idem ad tertiam: qꝛ angelus terminat dependentiã cuiuſcunq̃ nature inferioris: ⁊ hoc mediate vel immediate. illam quidem que eſt ſm ordinem eſſentialem quiditatum: ⁊ illa eſt quodãmodo prior dependentia illa que eſt effectus a cauſa efficiente. immo hec videtur omnino prima. ⁊ hic poteſt aſſignari cõmuniter conuenire cuilibet independenti reſpectu illius reſpectu cuius dicitur independẽs. ¶ Ad quartam independens omnino bene videt̃ ꝙ neceſſario poſſit aliquam dependentiã terminare: qꝛ non videtur aliter cõnexionem habere cum aliis entib⁹: ſed non oportet ꝙ qualemcũq̃ dependentiam poſſit terminare: qꝛ illam que requirit in termino perfectionẽ ſimpliciter cuiuſmodi eſt dependentia cauſati ad cauſam non terminat: niſi ſit perfectum ſimpliciter: poteſt autem eſſe independens ſi ſibi repugnet imperfectio licet ſibi nõ conueniat ſimpliciter ꝑfectio: qꝛ entitas hypoſtatica vt talis non eſt perfectio ſimpliciter nec tamen omnis talis eſt iperfecta. ¶ Per hoc excluditur reſpõſio ad maioreʒ: qꝛ independenti omnino nec ratione indepẽdentie ſue nec ratione alicuius ſibi annexi poteſt repugnare generaliter terminare quãcunq̃ dependentiaʒ. ¶ Et cũ tangitur ꝙ ad hoc vt terminet requiritur ꝙ ſit prius eſſentialiter: poteſt dici ꝙ proprie loquendo de prioritate eſſentiali que. ſ. eſt ratione eſſentie vt diſtiguitur contra entitatem hypoſtaticam ſic vna eſt prioritas trium perſonarum: ſed extendendo prioritatem eſſentialem ad prioritatem per ſe. ⁊ hoc reſpectu cuiuſcũq̃ entitatis ſiue quiditatiue ſiue hypoſtatice poteſt entitas perſonalis in diuinis dici prior eſſentialiter: vel magis proprie per ſe prior quocũq̃ cauſato. Et iſto ſecũdo modo accipiendo prioritatem neceſſe eſt vt omne dependentiaʒ terminans ſit prius eo quod dependet. non autem primo modo accipiẽdo prioritatem: niſi tantũ quãdo eſt depẽdentia cauſati ad cauſam vel aliqua ſimilis dependentia: puta cauſati poſterioris ad cauſatũ prius. vel cauſe vnius ad aliam cauſam: vel menſurati ad menſuraʒ. Et cũ dicitur ꝙ ſole forme hoc eſt quiditates ſe habẽt ſicut numeri quo ad hoc ꝙ in eis ſolum attenditur ordo eſſentialis: nõ igitur in entitate hypoſtatica. ¶ Põt a diſtingui de depẽdẽtia eẽntiali: qꝛ quedã eſt ſimpliciter eſſentialis que eſt ratione eſſentie in vtroq̃ extremo vbi. ſ. fundamentum ratione eſſentie dependet ⁊ terminus ratione eẽntie terminat. Et iſto modo eſt dependentia eſſentialis creature vt cauſati ad deum vt ad cauſam. Alio modo poteſt dici eſſentialis tm̃ ex parte fundamenti q̇ꝛ ibi. ſ. eſſentia eſt ratio dependẽdi: ſed nihil ratione eẽntie terminat: ſed ratione entitatis diſtincte ab eſſentia puta hypoſtatice. Et cum addit̃ ꝙ terminans dependentiaʒ oportet eſſe perfectum: lʒ hic poſſit diſtingui ꝙ perfectio ſicut ⁊ entitas equiuoce ꝯuenit entitati quiditatiue ⁊ hypoſtatice: tamen proprie perfectio non videtur cõuenire niſi entitati quiditatiue: qꝛ entitas hypoſtatica nõ eſt ſm quam aliq̇d formaliter perficitur: ſed ſm quã recipit perfectioneʒ: vel ſaltem determinat̃ ad perfectionẽ receptam. Et ſm hoc neganda eſſet illa propoſitio. oportet ꝙ terminans dependentia ſit perfectum. ſufficit enim ꝙ ſibi repugnet imperfectio qualis conuenit depẽdenti. Et per hoc patet ad illud qḋ dicit̃ contra minorem: qꝛ perfectionẽ nõ extẽdendo ſed proprie accipiẽdo neganda eſt iſta propoſitio ꝙ ſi aliquid ſit ratio repugnãtie reſpectu cuiuſcũq̃ imperfectionis ipſum eſt perfectũ vel perfectio ſimpliciter. quicquid enim põt realiter eſſe idẽ ſimplr̃ perfecto: ipſum non poteſt eſſe aliquo modo imꝑfectũ: ⁊ tamen non opʒ ꝙ quodcunq̃ tale ſm rationẽ ſuã formalẽ ſit ſimpliciter perfectum. Nõ pũctum ſbtiliſſimũ. Z

Secundo põt propoſituʒ ſic declarari: aliqua eſt in entibus depẽdẽtia nature cõmunicabilis inquantum cõmunicabile ad ſuppoſitum cui cõmunicaretur. ergo in illa depẽdentia ſtatus eſt ad incõmunicabile vt terminãs talem dependentiam: antecedens declaratur: qꝛ aliqua natura habet proprium per ſe ſuppoſitum ſicut eſt natura ſubſtantialis: ⁊ ibi eſt idẽtitas realis nature ⁊ ſuppoſiti: nec eſt dependẽtia nature ad aliquid extrinſecum: vt eius ſuppoſituʒ: ⁊ aliqua natura propter eius imperfectionem ſuppoſitum per ſe habere non poteſt: ⁊ per conſequens non poteſt ſic intrinſece terminari: ſed requirit ſuppoſitum extrinſecũ: ſicut natura accidentis requirit ſuppoſitum ſubſtantie ad quod vltimate eius dependentia terminatur tanquaʒ ſuum ſuppoſitum: ⁊ hoc per accidens: quia ſuppoſitum per ſe habere non poteſt: tali autem ſuppoſito per accidens non eſt natura per ſe idem: quia natura ⁊ tale ſuppoſitum ſunt alterius generis: ſed eſt ibi aliqua vnio ſupplens: vt poſſibile eſt: vicẽ idẽtitatis. illa eſt actualis dependentia nature: ⁊ ex parte ſuppoſiti actualis ſuſtentatio nature vel terminatio dependentie eius: ſic ꝙ illam naturam dependere ad illud ſuppoſitum eſt ipſam communicari ipſi tanquã ſuo ſuppoſito: ſicut poteſt habere ſuppoſituʒ. qꝛ non poteſt per ſe habere ſuppoſitũ: ſicut ſubſtantia: ſed tantũ per accidens. cõſequentia principalis patet: qꝛ cum ſuppoſitum ſit per ſe aliquid incõmunicabile depẽdentia nature vt cõmunicabilis ad ſuppoſituʒ erit per ſe ad incõmunicabile: ⁊ ita cum perſona diuina ſit veriſſime incommunicabilis: immo ſit ſola per aliquod poſitiuum incommunicabilis vt dicetur in tertio articulo. non repugnabit ſibi ex parte ſui terminare depẽdentiam nature vt communicabilis tanquã ſuppoſitum eius non per ſe vel intrinſecum: ſed tantũ extrinſecũ: ⁊ alterius nature. ¶ Diceretur ꝙ nulla natura poteſt dependere ad ipſum vt ad ſuppoſitum extrinſecum: quia non poteſt informari per accidens aliqua natura: ſicut ſuppoſituʒ ſubſtantie informatur accidente: ⁊ pro tanto eſt ſuppoſituʒ per accñs nature accñtis. ¶ P. dicetur ꝙ dependentia accidẽtis eſt per ſe ad ſingularem ſubſtantiaʒ: non autem ad ſuppoſitum vt ſuppoſitum. ſ. quantuʒ ad illud qḋ ſuppoſituʒ addit vltra rationeʒ

ſingularis:quia illud nõ videtur eſſe niſi negatio:ne/
gatio autem non eſt ratio terminandi aliquam depẽ
dentiam.¶ Confirmatur:quia natura ſingularis aſ
ſumpta a verbo eodem modo terminat dependen/
tiam accidentis ſicut terminaret ſi non eſſet aſſum/
pta:ſed aſſumpta non habet rationem propriam ſup
poſiti:igitur quando non eſt aſſumpta ratio ſuppoſi/
ti non eſt ratio per ſe terminandi.¶ Nec poteſt di/
ci ꝙ quando eſt aſſumpta dependentia accidentis
quod ſibi inheret terminatur ad perſonam aſſumẽ/
tem:quia dependentia accidentis eſt inherere: acci
dens autem nature aſſumpte non inheret perſone aſ
ſumenti.¶ Ad primum dici poteſt ꝙ ſufficit hoc ha
bere ꝙ non ſit repugnantia a parte incõicabilis ꝙ ſit
terminus alicuius dependentie:an autez aliqua na/
tura alia ab illa que eſt propria ipſius incommunica
cabilis poſſit dependere ad ipſum incommunicabi/
le:de hoc in ſequente articulo. Quod autem tangit
ꝙ incõmunicabile terminans dependentiam natu
re extrinſece oportet eſſe informabile a tali natura:
ſicut ſubſtantia informatur accidente dependẽte ad
ipſam.¶ Reſpondeo quando accidens ineſt ſubſtã
n tie ſunt ibi due habitudines: vna forme ad informa/
bile:⁊ illius extremum eſt ſubſtantia vt receptiua ta
lis forme:⁊ vt potentialis ſaltem potentialitate ſm
quid. Alia eſt habitudo accidentis vt dependentis
ad ſubſtantiam vt ad quam dependet:⁊ illius extre
mum eſt ſubſtantia vt eſſentialiter prior accidẽte na
turaliter poſteriori. Prima habitudo non poteſt eſſe
alicuius nature ad verbũ:qꝛ illa requireret imperfe
ctionem in verbo.qꝛ aliquã potentialitatẽ. ſecunda
poteſt eſſe:qꝛ illa non reqrit in verbo:niſi per ſe prio
ritatez que non repugnat ſibi reſpectu cuiuſcũqꝫ na/
ture create.hic patet illud dictum:deus eſt reſpectu
cuius omnis ſubſtantia creata eſt quaſi accidens: qꝛ
etſi habitudinez accidentis ad ſubſtantiam que eſt
forme ſm quid ad informabile non poſſit ſubſtantia
creata habere reſpectu dei:tamen habitudinem na
ture cõmunicabilis extrinſece: ⁊ poſterioris poteſt
habere reſpectu perſone diuine: qualẽ habitudinez
habet etiaz natura accidentis reſpectu ſuppoſiti ſub
ſtantie.¶ Ad ſecundũ poteſt dici ꝙ ſubſtantia ſin/
gularis eſt incõmunicabilis prout incõmunicabile
o opponitur vniuerſali quod eſt cõmunicabile pluri/
bus:ſed nõ prout incõmunicabile excludit omnem
cõmunicabilitatem tam cõmunis ꝙ̃ formeꝫ hoc tã
forme partialis que dicitur cõmunicari materie in/
formate ꝙ̃ forme totalis:puta quiditatis vel nature
que dicitur cõmunicari ſuppoſito participanti:ſic in
quã incommunicabile non conuenit omni ſingula/
ri:ſed ſoluz illi quod non eſt alicui forma altero duo
rum modorum.⁊ tale eſt illud qđ eſt vltimatuz hñs
formam vel ens per formam ita ꝙ nihil habet ipſuz
tanquã formam ſiue principium quo eſſendi : ⁊ tale
eſt ſuppoſitum.lꝫ igitur accidentis dependentia ter
minetur aliqualiter ad ſubſtantiam ſingularez:tamẽ
non eſt vltima terminatio niſi ad ſingularem vt incõ
municabilem:qꝛ dependentia que eſt in cõmunica/
ri non videtur habere ſtatum niſi ad incõmunicabi/
le:qꝛ ſi eſt dependentia ad ſingularem cõmunicabi/
lem:cum illa ſit ratio eſſendi ei cui cõmunicatur. nõ
eſt dependentia adhuc terminata vltimate niſi ad il
lud cui cõmunicabile cõmunicatur.¶ Nec tamẽ in
telligo ꝙ cõmunicabile terminans dependeat ad in
cõmunicabile:⁊ propter hoc cõmunicabile non vlti
mate terminat:ſed illud ad quod ipſum dependet:

quia non eſt verum ſubſtantiam ſingularem cõmu/
nicabilem dependere ad ſuppoſitum ſubſtantie:ſed
eſt ibi vera identitas ſingularis communicabilis : ⁊
ſuppoſiti:ſed pro tanto quod dependet ad ſingulare
communicabile vltimate dependet ad incõmunica
bile:quia cõmunicabile eſt alicui incõmunicabili ra
tio eſſendi:⁊ quod dependet ad illud quod eſt ali/ p
cui ratio eſſendi depẽdet vlterius ad illud cui ipſum
eſt ratio eſſendi:incommunicabile autez non ſic eſt
ratio eſſendi alicui:⁊ ideo quod dependet ad ipſum
non oportet vlterius dependere ad aliquid quaſi ha
bens eſſe per ipſum. Non igitur vltimate termina/
tur dependentia accidẽtis vt cõmunicabilis niſi ad
ſuppoſitum ſubſtãtie:vt incõmunicabiliter ſubſiſtẽs
⁊ ſuſtentans ipſum: ⁊ eſt iſta ad aliquid extra totum
genus dependentie talis que eſt incommunicari:qꝛ
eſt ad incommunicabile.¶ Et cum arguit ꝙ ratio
ſuppoſiti vltra ſubſtantiam ſingularem non addit ni
ſi negationez. ¶ Reſpondeo ſi hoc verum ſit. tamẽ
illa negatio prius cõuenit ſubſtantie ſingulari ꝙ̃ ter
minare dependentiam accidentis:nec eſt inconue/
niens aliquam negationez imperfectionis prius cõ
uenire alicui ꝙ̃ aliquod poſterius dependere ad ip/
ſum ſicut prius conuenit homini non eſſe irrationa/
le ꝙ̃ eſſe album.quia negatio illa ſtatim ſequitur af/
firmationez que includitur in ratione hominis etiã
ſi nunquam tale accidens competeret vel compete
re poſſet homini. ¶ Et cum dicitur negatio non eſt
ratio terminandi.¶ Reſpondeo. vltimate termina
re duo dicit.ſ.terminare:⁊ ſic terminare ꝙ nihil vl/
terius terminet:ratio igitur terminandi eſt aliquod a
poſitiuū.ſed ratio iſtius ꝙ terminatio ſit vltimata:
eſt illa negatio.quia ſcilicet terminans non eſt com
municabile.ſi enim eſſet communicabile : tunc ad
huc vlterius terminaret dependentiam illud cui ip/
ſum communicaretur.Exemplum.ſi accidens de/
penderet ad aliud accidens ſicut ſm aliquos color
ad ſuperficiem:eius dependentia non vltimate ter
minaretur ad ſuperficiem: ſed ad illud cui ſuperfi/
cies eſt forma:⁊ eſto ꝙ non dependeret ad illud cu
ius eſt forma:ſed tantummodo eſſet ſibi ratio eſſen
di:adhuc vltimata dependentia eſſet ad illud cui ſu
perficies eſt forma. ¶ Ad confirmationez poſſet di
ci:ꝙ accidens nature aſſumpte ⁊c̃.

Tertio ſm aliquos declaratur propoſitũ ſic. Varro li.3.
pſona diuina eminenter continet per q.1.
fectionem omnis ſupoſiti cauſati : igiẽ poteſt ſupple Th.l.3.ſcri/
re vicem cuiuſcũqꝫ in ſuſtentãdo illam naturã quaz pti di.1. q.2.
poſſet tale ſuppoſitum ſuſtentare. ¶ P. quelibet na/
tura creata eſt in potentia obedientiali reſpectu per
ſone diuine: igitur perſona diuina poteſt ſuſtentare
quãcunqꝫ.¶ Prima ratio videtur deficere:quia etſi
perſona diuina ratione eſſentie contineat virtualiter
quãcũqꝫ entitatem creatã: tamẽ non vꝫ virtualiter
continere ratione proprietatis perſonalis aliquam
entitatem creataz:quia pari ratione contineret quã/
libet : ⁊ ita proprietas perſonalis eſſet formaliter in/
finita:cuius oppoſitum oſtenſuz eſt in queſtione de
hoc mota.¶ Preterea ſi proprietas perſonalis con/
tineret virtualiter omnes entitates creatas videtur
ꝙ poſſet eſſe ratio formalis creandi creaturas : cu/
ius oppoſitum dictuz eſt in quadam alia queſtione. q.8.
¶ Secũda etiam ratio videẽ deficere : qꝛ potentia R
obedientialis creature reſpicit oĩpotentiam creato/
ris ⁊ illa eſt cõmunis.igiẽ illa ſuſtentatio per quaz fi/
lius per omnipotentiam ſuſtẽtat naturam iſtam eſt

cõmunis tribuis. illa autem ſuſtentatio que eſt perſo
ne vnite eſt propria filio: non igiť per hoc ꝙ eſt natu
ram eſſe in potentia obedientiali perſone concludi/
tur ipſam poſſe naturam ſuſtentare hypotaſtice vel
ſuppoſitiue: ſed tantũ poſſe ſuſtentare cauſaliter ſcili
cet effectiue. ¶ Contra concluſionẽ iſtius articuli ar
guitur primo quia vnio realis habet terminum rea/
lem. que igitur ſunt ſimpliciter idem in re ſunt idem
in terminando talem vnioneꝫ. proprietas ⁊ eſſentia
ſunt ſimpliciter idem in re. igitur ſicut vnum termi/
nat: ſic ⁊ reliquum terminabit. ¶ Item ad relatiuũ
vt relatiuum non dependet aliud a ſuo correlatiuo:
igitur ad verbum vt verbum non dependet natura
humana: quia ſolus pater eſt correlatiuum. ¶ Ad
S primum dicendum ꝙ formalis diſtinctio relationis
ab eſſentia ſufficit ad hoc ꝙ proprietas poſſet dici
formalis terminus vnionis realis ⁊ non eſſentia. ta/
men ratio videtur efficax contra ponentes identita-
tem realem: ⁊ formalem eſſentie: ⁊ proprietatis con
ſtituentis perſonam. ¶ Ad ſecundum dici põt vno
modo negando antecedens. nam aliud eſt depende
re ad relatiuum vt correlatiuum ⁊ dependere ad ip
ſum verbum relatiuum. Nam licet natura humana
aſſumpta a verbo diuino dependeat ad ipſum tan/
ꝙ ad verbum non tamen dependet ad ipſum tanꝙ
correlatiuum. ¶ Aliter poteſt dici ꝙ natura aſſum-
pta dependet ad verbum: ſed non proprie vt ad re/
latiuum: ſed vt ad incõmunicabile ſubſiſtens: ⁊ ſic
neganda eſt conſequentia.

Li.3.c.ii. a.l.60.

De tertio articulo certũ ẽ ſʒ Dam.57.

T ꝙ verbum aſſumpſit naturam in athomo: hoc eſt ſin
gularem: ⁊ tamen non habentẽ perſonalitatem pro/
priam: quia illa non poſſet ſtare cum aſſumptione in
vnitate perſone verbi. ſi autem propria ſingularitas
nature perſonabilis eſſet formaliter propria perſo/
nalitas eius: non poſſet illa eſſe ſine iſta. ¶ Propter
quod oportet videre quo formaliter ⁊ cõpletiue na/
tura creata ſit perſonata in ſeipſa vt ex hoc pateat ſi
poteſt ipſa carere propria perſonalitate: ⁊ perſonari
etiam perſonalitate extrinſeca. ¶ Eſt autem dubiũ
an perſonalitas propria ſit formaliter per aliquid po
ſitiuum. ⁊ videtur ꝙ ſic: quia negatio non eſt primo
incõmunicabilis. negatio enim quantum eſt de ſe
poſſet cuicũꝙ competere. tãtũmodo igitur eſt incõ/
municabilis propter incõmunicabilitatem poſitiui
ad quod ipſa conſequitur: ⁊ ita primum incõmuni/
cabile eſt poſitiuum: proprietas perſonalis eſt primo
incõmunicabilis: quia eſt ratio formalis conſtituen
di incõmunicabile. ſ. perſonam. ¶ P̃. negatio nõ eſt
primo propria alicui enti. ſed tantum propter hoc ꝙ
ſequitur aliquam affirmationem propriam. proprie
tas autem perſonalis eſt primo propria illi cuius eſt.
igiť ⁊c̃. ¶ P̃. qđ excludit imperfectionem ipſum eſt
perfectũ vel ſaltẽ aliqđ poſitiuũ: nunc autem depen
dere ad perſonam extrinſecam eſt imperfectionis.
igitur perſonalitas propria que excludit formaliter
illam dependentiam eſt aliquid poſitiuum. ¶ Con/
firmatur: propter hoc eniꝫ ponitur ꝙ ſingularitas na
ture eſt per aliquid poſitiuum: quia excludit imper/
fectionem que eſt diuidi: vnde ſingulare dicitur in/
diuiduum eſt hoc in plura indiuiſibile. a ſimili in ꝓ/
poſito perſonari in ſe excludit dependere ad perſo-
Li.3.c.6. nam extrinſecam. ¶ Sed contra. Dam.c.55. Nihil
Quere in enim eorũ que plantauit in noſtra natura deus ver
fonte. bum a principio pſalmans nos defecit: ſed omnia aſ

ſumpſit. totus enim toti vnitus eſt mihi vt totum to
ti tribuat: quod eſt in aſſumptibile: eſt icurabile. vult
dicere igitur ꝙ quecunꝙ entitas poſitiua in noſtra
natura eſt vnita verbo. ¶ Et ꝙ hoc ſit poſſibile de
quacunꝙ probatur ratione: quia quecunꝙ natura
eſt ſimpliciter in potentia obedientiali ad dependẽ
dum ad perſonam diuinam. ſi ergo eſſet aliqua en/
titas poſitiua qua natura eſſet in ſe perſonata illa en
titas eſſet aſſumpta a verbo: ⁊ tunc natura noſtra in
chriſto eſſet perſonata ſimul duplici perſonalitate:
quod eſt impoſſibile: quia ſi creata: igitur per illam
eſt formaliter incommunicabilis alteri perſone: ⁊
per conſequens perſone verbi non communicatur:
⁊ ita in ipſo non perſonatur. ¶ Preterea. ſi aliqua
entitate poſitiua eẽt natura formaliter perſona crea
ta. igitur verbum non poſſet deponere naturam aſ
ſumptam: niſi vel illa maneret non perſonata quod
videtur inconueniens. vel oporteret ꝙ daretur ſi/
bi de nouo aliqua alia entitas qua etiam haberet
perſonalitatem creatam: ſed hoc eſt impoſſibile. il/
la enim non poſſet eſſe entitas accidentalis: quia ac
cidens non eſt ratio formalis perſonandi ſubſtan/
tiam nec poſſet eſſe aliqua entitas ſubſtantialis: qꝛ
nec materia nec forma nec ſubſtantia compoſita: n
quia quecunꝙ talis ſi daretur non maneret natura;
eadem que prius: quia haberet aliam materiam vel
formam vel entitatem ſubſtantie compoſite. ¶ Po. u
teſt igitur dici ꝙ noſtra natura eſt perſonata perſo/
nalitate creata non aliquo poſitiuo tanquaꝫ ratione
formali: quia vltra ſingularitatem non inuenitur ali.
qua entitas poſitiua qua ſingulare completiue ſit in
communicabile: ſed tantum ſingularitati ſuperaddi
tur negatio communicabilitatis ſiue dependentie
que eſt in communicari. Poteſt autem intelligi tri/
plex negatio communicabilitatis ſiue dependentie.
ſicut enim poſſumus intelligere dependentiam ac/
tualem potentialem ⁊ aptitudinalem: ſic poſſumus
intelligere negationem actus dependendi: ⁊ nega/
tionem poſſibilitatis dependendi: ⁊ negationem
aptitudinis ad dependendum. Prima negatio eſt
nuda ſiue ſola. ſecunda eſt cum repugnantia ad ac/
tum. tertia eſt cum inclinatione oppoſita ſiue aptitu
dine contraria. Exemplum. primo modo ſuperfi/
cies ſi eſſet ſine colore omnino eſſet nõ alba: quia ha o
beret ſolam negationem albedinis. ſecundo modo
angelus eſt nõ albus: quia ſibi repugnat albedo. ter/
tio modo lapis eſt non ſurſum. quia in lapide eſt ne
gatio aptitudinis ad ſurſitateꝫ cum inclinatione ad
non ſurſitatem ſicut ad ſuum oppoſitum. ¶ Ad pro
poſitum loquendo de dependentia ad hypoſtaſim
extrinſecam: ⁊ ſpecialiter diuinam de qua modo lo/
quimur ſola negatio actualis dependentie non ſuffi x
cit ad hoc ꝙ aliquid dicatur in ſe perſonatum vel
perſona: quia anima petri habet talem negationeꝫ:
⁊ tamen non eſt perſona. Secunda negatio non in/
uenitur in natura creata perſonabili: quia nulli tali
poteſt omnino repugnare dependere ad perſonam
diuinam. immo quecũꝙ entitas poſitiua in tali na-
tura eſt in potentia obedientiali ad dependendum
ad ipſam. ⁊ per conſequens illa negatio non conſti/
tuit perſonam creatam. tertia etiam negatio non
ſufficit: quia illam habet natura aſſumpta: ipſa enim
cum ſit eiuſdem rationis cum mea natura habet ap
titudinem eiuſdem rationis: ⁊ ita habet aptitudinẽ
ad ſubſiſtendum in ſe: ⁊ non habet aptitudinem
ad dependendum ad perſonam extrinſecaꝫ: nec eſt

incõueniens poſſibilitatẽ eſſe ſine aptitudine: qꝛ ad formas ſupernaturales: ⁊ ſi ſit potentia aliqua in ſuſceptiuo: non tamen proprie aptitudo. qꝛ illa non eſt proprie niſi ad formam naturaliter perfectiuam. Ad perſonalitatem igitur propriam ſiue creatam oportet concurrere duas negationes: primam ⁊ tertiam. ita ꝙ tertia eſt quaſi habitualis neceſſario cõueniẽs nature cui cõuenit. ſiue ſit perſonata in ſe ſiue in perſona aliena: ſed alia negatio. ſ. actualis dependentie ſuperueniens iſti negationi complet perſonalitatẽ propriam. ¶ Ad illa igitur que probant ꝙ perſonalitas propria eſt formaliter per aliquid poſitiuuꝫ ad omnis ſimul eſt vna reſponſio ꝙ nulli ſimpliciter repugnat eſſe cõmunicabile nec tanꝗ̃ cõmunicabile dependere niſi ſibi ſit ſimpliciter proprium aliquod poſitiuum qꝺ ſit ratio repugnantie cõmunicabilitatis: ⁊ dependentie: tamen cõmunicari ⁊ dependere põt ſm quid repugnare alicui per ſolam negationẽ: quia dum negatio illa ineſt: affirmatio non poteſt ineſſe: ſed non propter hoc eſt ſimpliciter impoſſibile affirmationeꝫ ineſſe: niſi illud cui talis negatio ineſt eſſet neceſſaria ratio ꝙ talis negatio conſequeretur: ⁊ tunc negatio eſſet ſimpliciter propria: alias non cẽt niſi ſm quid proprie. Simili enim modo propria eſt alicui negatio ſicut ipſi repugnat oppoſita affirmatio ſola perſona diuina habet incõmunicabilitatem primo modo: qꝛ entitatem aliquam intrinſecaꝫ ſimpliciter propriã: per quam ſibi repugnat poſſe cõmunicari. natura aũt creata lꝫ in ſe ſubſiſtat: non tamẽ aliquid habet intrinſecum per quod impoſſibile ſit eidem dependere. ⁊ ideo ſola pſona diuina habet propriã perſonalitatẽ cõpletã: natura vero creata pſonata in ſe nõ habet: qꝛ nõ habet repugnãtiã ad poſſe dependere: ſed tñ ad actu dependere: ⁊ hoc ſm q̃d. ſ. dum ſibi ineſt negatio dependentie actualis. ¶ Ad formam igitur prime rõnis dico ꝙ incõmunicabile ſimpliciter qꝺ. ſ. importat repugnantiaꝫ ad poſſe dependere non cõuenit primo negationi ſiue alicui ratione negationis: nec talis incõmunicabilitas eſt in creatura etiam in ſe perſonata: ſed tantũ incõmunicabilitas ſm q̃d. ſ. repugnantia ad cõmunicari: ⁊ hoc ſtante illa negatione dependentie actualis: iſta autẽ incõmunicabilitas ſm quid non requirit entitatem poſitiuã ſimplr incõmunicabilẽ: ſed tantũ entitateꝫ poſitiuã receptiuã negationis dependentie actualis ſed incõmunicabilitas ſimpliciter ſi alicui negationi conueniat hoc nõ eſt: niſi qꝛ illa conſequit̃ entitateꝫ poſitiuam ſimpliciter incõmunicabilem. ¶ Per idẽ ad aliam maiorẽ de dependentia concedo ꝙ ſi alicui repugnat poſſe depẽdere: hoc eſt propter aliquã perfectionem vel rationem poſitiuam. ſed illa repugnantia non eſt in creatura: ſed ſola negatio depẽdẽtie actualis. Exemplum. accidenti ſeparato non ſimpliciter repugnat inherere vel poſſe inherere: ſed ſꝫ quid dici poſſet ei repugnare inherere. pro quãto ꝙ ſtante illa ſeparatione non poteſt ſimul ſtare cũ hoc ꝙ inhereret. ¶ Conſimiliter ad illud de proprio dico ꝙ incõmunicabilitas ſimpliciter eſt ſimpliciter propria illi cui conuenit ſic incommunicabilitas. incõmunicabilitas autem ſm quid non eſt ei propria: ſed tantum ſic ꝙ ſoli illi conuenit.

De ſecundo igitur in tertio articulo pricipali videtur ꝙ nature humane repugnat dependere ad perſonam alienam vt ſuſtentantem ipſaꝫ. primo qꝛ eſt natura ſubſtantialis. ¶ Secundo quia non poteſt hr̃e aliq̃d intrinſecum quod ſit ſibi ratio taliter dependẽdi. ¶ 3° quia intrinſece ſiue identice habet rõneꝫ non dependendi tali depẽdentia. ¶ Et primo ſic arguitur. natura ſubſtantialis non eſt nata dare ſuppoſito niſi eẽ ſimpliciter. ⁊ per conſequens non preſupponit eſſe ſimpliciter. natura autem dependens ad ſuppoſitum alienum preſupponit in eo eſſe ſimpliciter: quia eſſe nature proprie que prius conuenit ſibi ꝗ̃ iſta natura dependens ad ipſum. Antecedens probatur: natura ſubſtantialis eſt entitas ſimpliciter ſicut accidentalis eſt entitas ſecundum quid: ⁊ qualis eſt aliqua entitas formaliter tale eſſe tribuit. ſicut igitur natura accidentalis tribuit tantum eſſe ſecundum quid. ⁊ ideo preſupponit ens ſimpliciter: ita natura ſubſtantialis dat eſſe ſimpliciter: ⁊ ideo non preſupponit tale eſſe. ¶ Ex ſecundo arguitur ſic. omne depẽdẽs habet intrinſece aliquid quod eſt ſibi ratio depẽdẽdi. natura humana non habet nec habere poteſt aliquid tale intrinſece: quod ſit ſibi ratio dependendi tali dependentia. igitur ⁊c̃. Maior patet inductiue independentia cauſati ad cauſam in quocunqꝫ genere cauſe: ⁊ probatur ratione: quia niſi in iſto ſit aliqua ratio dependendi que non eſt in illo non magis iſtꝺ dependet ꝗ̃ illud: natura autem mea non dependet a verbo tali dependentia. igitur nec illa aſſumpta magis dependet niſi habeat aliquam rationem dependentie ſibi intriſecam. probatio maioris. non dependens non ſit dependens nec ecõuerſo: niſi ſit aliqua mutatio. mutatio autem non habet pro per ſe termino niſi aliquam formam abſolutam. ſi igitur natura ſit de nouo dependens aduenit ſibi aliqua forma abſoluta que ſit ratio dependendi: ⁊ talem etiam amittit vt terminum a quo mutationis: ſi ſiat de dependente non dependens. probatio minoris. tum quia natura illa poſſet deponi nullo abſoluto corrupto in caſu autem haberet aliquod abſolutum quod eſſet ratio depẽdendi ſibi proprie. oporteret illud corrumpi quando ipſa fieret non dependens. tum quia nature eiuſdem rationis competit ſimilis ratio dependendi: ⁊ ad ſimilem terminum vel eũdem terminũ quando non eſt niſi vnicum natum terminare talem dependentiam. natura autem chriſti ⁊ mea ſunt eiuſdem rationis: ⁊ mee non competit aliquid quod ſit ratio taliter dependendi ad verbum: quia tunc mea violenter ſubſiſteret in proprie perſona. ¶ Ex tertio arguitur ſic propria perſonalitas que poteſt competere huic nature humane eſt realiter eadem ſibi. igitur manente hac natura manet habens hãc perſonalitatem. ſed perſonalitas propria eſt ratio repugnantie ad ſic dependere. igitur ⁊c̃. probatio antecedentis: quia certum eſt ꝙ huic nature humane ſingulari poteſt competere propria perſonalitas: illa auteꝫ nõ poteſt eſſe aliud ab ipſa nec ei accidens: quia accidẽs non eſt ratio perſonandi ſubſtantiam: nec poteſt eſſe ſubſtantia alia ab hac natura: quia nec ſubſtantia cõpoſita: patet enim ꝙ vna ſubſtantia cõpoſita non eſt ratio formalis perſonalitatis alteri ſubſtantie compoſite: nec poteſt eſſe alia ſubſtãtia ſicut pars. qꝛ non maneret eadẽ natura compoſita niſi maneret eadeꝫ vtraqꝫ pars ſubſtantialis.

Eſt nũ.3.in ordine.

Eſt nũ.2.in ordine.

Poteſt dici ꝙ nõ ẽ ponẽda ĩter aliq̃ eẽ formalis repugnãtia niſi vel in rõnibus eoꝝ proprijs aliqua repugnãtia includat̃ manifeſte vel neceſſaria ratione probet̃ includi vel ſequi: ſed neutro modo eſt de natura humana ⁊ de dependentia ad perſonam alienã: igit̃ ponenduꝫ eſt

ꝙ talis dependētia nō eſt ſimplr impoſſis quātū ē ex
parte fundamēti. Maior ꝓbaẗ: qꝛ qđlibet ponēdum
eſt poſſe eſſe: cuius nō patet ratio impoſſitatis. ❡ Con
ſimiliter qđlibet cōpoſſibile vbi non apparet ratio in
cōpoſſibilitatis. prima pars minoris declaraẗ ex rō-
nibus iſtorū de quibus eſt ſermo. ❡ Ratio aūt nāe
humane magis patet. ratio aūt illius dependētie de
qua loqmur pōt circūloquēdo vel aliqualr deſcribē-
do poni taliꝫ. dependentia eſt nature vt cōmunicabi
lis ad perſonā propriā alterius nature vt terminātē
eius dependētiā. hec rō exponaẗ. primo illud qđ dr
vt cōmunicabilis: pōt dupliciter vno modo aliquid
cōicari alicui autē ſic ꝙ illud ſit ipſuꝫ qđ cōicaẗ: ſicut
Cc vniuerſale cōicaẗ ſingulari. Alio modo ſic ꝙ illđ cui
cōicaẗ ſit iſto tanq̄ formali principio eſſendi. Et hoc
dupliciter: vel vt forma partialis que cōicaẗ materie
informate ⁊ ꝯriter cōicaẗ compoſito cōſtituto per ip-
ſam: vel vt forma totalis ſicut quiditas cōicaẗ ſuppo
ſito vt humanitas ſorti. In ꝓpoſito intelligiẗ cōica-
bile tertio mō ſ. ꝙ ſic cōicatū ſit forma totalis quaꝫ
habens dicaẗ ſm eam eſſe formaliter tale. ſed ꝓpriū
ſuppoſitū nature diciẗ hoc modo tale ſm illā nō pro-
pter dependentiā: ſed magis propter per ſe idētita-
tē: ſed ad ſuppoſitū nō propriū nō pōt eſſe per ſe idē-
titas: ſed illud qđ poteſt ibi eſſe quaſi ſupplēs viceꝫ
idētitatis eſt perfecta depēdētia nature ⁊ perfecta ſu
ſtētatio ex parte ſuppoſiti ſiue terminatio dependen
tie. tale aūt ſuppoſitū: qꝛ eſt per ſe ſuppoſitū alterius
nāe. ⁊ iſtius nature depēdentis non eſt per ſe ſuppo
ſitū: ⁊ per ſe eſt prius eo qđ non eſt per ſe: ſequiẗ ꝙ
2.⁊.8.phyſi. prius hēat naturā ꝓpriā q̄ iſtā dependentē que ē ſi-
bi tanq̄ natura aduētitia vel natura ſcđa. ❡ Et ꝙ na
ture humane nō repugnet talis depēdētia qualis di-
cta eſt pōt ſic aliqualiter declarari: vt probatū eſt 12°
articulo. ꝑſona diuina pōt eē ꝓprius terminus alicu
ius depēdētie: nō aūt depēdētie que eſt cāti ad cām:
nec breuiter cuiuſcūq̄ terminati ad aliquid rōne ꝑ-
fectionis formalis in ipſo: ſed tm̄ illius que eſt natu-
re vt cōicabilis ad incōicabile ſuſtētās ipſam. igiẗ ta
lis depēdētia eſt poſſis in aliq̄ natura: qꝛ non pōt eſſe
poſſibilitas terminādi dependentiā niſi in aliquo ſit
poſſibilitas dependendi: ſed hoc nō magiꝫ repugnat
nāe humane q̄ alteri. ❡ P̄. 2°. qꝛ accñs depēdet ta-
li depēdētia ad ſuppoſitū ſubſtātie cui inheret: nunc
aūt lꝫ ibi cōiugaẗ dependere ⁊ inherere: tm̄ prior vr
Dd eſſe ratio depēdentie q̄ inherentie: ſicut in termino
vr eſſe prior rō prioritatis eſſentialis ꝑꝑ quaꝫ termi-
nat dependentiā: q̄ informabilis vel ſuſceptiui ſm
quā terminat inherentiā. Si igiẗ intelligaẗ alicui cō
uenire depēdētia nāe vt cōicabilis. ⁊ hoc ſine inhe-
rentia nō vr cōtradictio. ſed talis eſt illa que poniẗ ī
T.c.19. ꝓpoſito. ❡ Cōfirmaẗ. qꝛ ſm phm̄. 5. met. quale vno
modo diciẗ differentia ſubſtantie: igiẗ modus quali
tatis nō repugnat ſubſtātie. ❡ Tertio declaraẗ: ſic ac
cidēs pōt hr̄e modū ſubſtantie: lꝫ non perfecte. ſ. ꝙ ſi
bi repugnet depēdere ad ſubiectū: tm̄ aliqualr ſimilē
ſ. in nō depēdēdo actualr. ſicut appet in accidēte ſepa
rato. pari rōne igiẗ videẗ ꝙ ſūba poteſt hr̄e modum
accidentis: lꝫ non perfecte. ſ. dependēdo: ⁊ inheren-
do ſubiecto: tm̄ modū aliqualiter ſimilē. ſ. in depēdē-
do actualiter ad ſuppoſitum alienum.

Ad illa autē que adducta ſunt in ꝯriuꝫ. Ad
ꝑmū concedo ꝙ natura ſubālis eſt
eſſe ſubſtātiale: ſed nō opꝫ ꝙ ſit primū eſſe ſuppoſiti
Ee hētis eſſe per ipſam niſi qñ illud eſt eius per ſe ſup-
poſitū: qñ autē eſt eius ſuppoſitū non per ſe: ſed per
ſe alterius nature tūc per illā alterā prius habet eſſe.
❡ Et cum accipiẗ illud qđ dat eſſe ſimplr non ꝓſup
ponit eſſe ſimplr in eodem. ❡ Rñdeo. aliqđ eſſe in
ſe eſt eſſe ſimpliciter: ⁊ tm̄ ſuppoſito non proprio nō
dat eſſe ſimplr omni mō. ❡ Ad ſecūdū aliqđ poteſt
eſſe rō dependentie duplr. vno mō ſic ꝙ ipſum ne-
ceſſario conſequaẗ vel cōcomiteẗ dependētia actua
lis. Alio modo ꝙ lꝫ ipſuꝫ neceſſario cōcomiteẗ apti
tudo ad dependendū non tm̄ neceſſario dependētia
actualis: ſed ipſum quātum eſt ex natura ſua depen
deret: ⁊ qñ eſt actualis dependentia conuenit ſm ip
ſum vt proximū fundamētū. primo mō eſt depēdē-
tia creature ad deū: qꝛ neceſſario fundamentū depē
dētie eſt in actuali dependētia ſemꝑ. ſcđo modo eſt
dependentia cauſati ad cauſam ſcđam ſine qua poſ
ſet ipſum imediate cāri a prima: ⁊ ita poſſet ab illa
ſecunda non dependere actualiter: lꝫ ſemper habe-
ret aptitudinē ad dependēdū. Maior igiẗ rōnis ve-
ra eſt intelligendo de rōne dependendi non preciſe
primo modo: ſed indifferēter primo mō vel ſcđo ni
hil plus cōcludit ꝓbatio pria maioris inducendo de
dependētiis cauſati ad cām. ❡ Scđa vero ꝓbatio ꝓ
bat ꝙ depēdens hꝫ aliquā rationē depēdēdi quā nō
habet in dependēs: qđ neceſſariū eſt: intelligendo ꝑ
rationē depēdētie rationē formalē dependēdi: que ē
ipſa dependentia: qꝛ ſine illa nō poſſet aliquid depē-
dere. ſed intelligendo rationē fundamētalē depēdē-
tie ſm quam ineſt dependentia ſicut ſm albedineꝫ
ſſitudo. non oportet ꝙ illa ratio ſit magis in depen-
dente q̄ in illo qđ non depēdet actu: eſt tm̄ eque ap-
tum ad dependēdū. ❡ Exēplū. accñs quando eſt in
ſubiecto non magis habet talē rationē depēdēdi q̄ Ff
quādo ipſuꝫ eſt ſeparatum: qꝛ ipſamet natura ē iſto
modo proxima ratio dependēdi: nec oportet ad hoc
ꝙ actu dependeat ſupaddi actu talis ratio dependē
di. ſed ſola ratio formalis. ſ. actualis dependentia.
❡ Conſimiliter hic de natura aſſumpta: ⁊ non aſſū-
pta. ❡ Tertia aūt ꝓbatio videẗ plus probare. ſ. ꝙ ac
tu dependens habeat ſemꝑ rationē dependēdi fun-
damentalē: ⁊ hoc aliquā entitatē abſolutā. ❡ Ad illā
igiẗ propoſitionem cui illa probatio innititur. ſ. ꝙ oīs
mutatio habet pro per ſe termino formā abſolutaꝫ.
Rñdeẗ per interemptioneꝫ imo motus eſt ſm vbi
⁊ ad vbi: nec tm̄ vbi dicit aliquā formam abſolutam.
Qualiter autem non ſit hoc cōtra phm̄. 5. phyſicorū
⁊. 7. dictum eſt ſupra in quadā queſtione de corpore q.2.arti.3.
⁊ vbi ⁊c̄. ❡ Minor principalis rationis non eſt vera Idē aliq̄lu
eo modo quo maior eſt vera. ſ. intelligendo indiffe ter.q.13.
renter de rōne formali dependendi vel fundamen-
tali: ⁊ hoc neceſſario fundante actualiter: vel ſaltem
aptitudinaliter. habet enim natura aſſumpta rōnem
formalē depēdēdi. ſ. ipſam dependentiā: ⁊ rōnē fun
damētalē. immo ipſa eſt proxima ratio fundamēta-
lis dependentie. lꝫ non neceſſario cōſequaẗ ipſaꝫ ta-
lis dependentia actu: ſed aptitudine: nec plus pro-
bat prima ꝓbatio: qꝛ ſi natura deponereẗ nullum ab
ſolutum in ea corrumpereẗ: ⁊ ita nō habuit aliquod
abſolutum qđ eſſet neceſſaria ratio actu dependēdi:
ſed abſolutum fuit proximuꝫ ſuſceptiuum dependē
tie: ⁊ ſine illa manere poteſt ſicut ſine reſpectu non
neceſſario conſequente poteſt manere fundamen-
tum abſolutum. ❡ Ad aliam probationem dico ꝙ
licet nature eiuſdē rōnis habeāt aptitudinē ſimilem Gg
ad dependendū: tm̄ nō opꝫ ꝙ ſi vna actu dependeat
ꝙ ſilr ⁊ altera: patet de accidente cōiuncto ⁊ ſepara-
to: natura autē mea etſi nō actualiter dependeat ad

verbum dependentia predicta. ſ. ad ſuppoſitū hypoſtatice ſuſtentanſ: tñ habet aptitudinem ſicut natura illa aſſumpta habet aptitudinem.

Ad argumentū principale dico: ꝙ lȝ non oīs dependentia ſufficiat ad verificādū ꝑdicationē dependentis de illo a quo depēdet: tñ illa que eſt nāe vt cōicabilis ad ſuppoſitū vt hypoſtatice ſuſtentāis eā ſufficit ad verificādū ꝑdicationē nāe ſic depēdentis de ſuppoſito ad qd̄ depēdet: pȝ de accidēte ſic dependente ad ſuppoſituȝ ſube de quo ēt ꝑdicaꝛ. ꝛ ſicut ꝑdicatio accidētis de ſubiecto lȝ ſit vera nō tñ eſt ꝑ ſe ſicut eēt nāe de ꝓprio ſuppoſito: ita in ꝓpoſito non eſt ꝑdicatio ꝑ ſe nāe humane de ipſo v̄bo. Qd̄. XX.

Utrum ſacerdos obligat⁹ ad dicēdū miſſaȝ pro vno obligatus ēt ad dicēdam miſſam pro alio ſufficiēter ſoluat debitū dicendo vnam miſſaȝ ꝑ ambob⁹: Arguiꝛ ꝙ nō: qꝛ qui teneꝛ ad maius bonū nō ſatiſfacit ſoluēdo min⁹ bonū: ſic eſt in ꝓpoſito: qꝛ due miſſe ſunt magis bonuȝ ꝙ̄ vna. vna ēt miſſa pro iſto eſt maius bonū ſibi ſi dicatur pro illo: ꝙ̄ ſi dicaꝛ ſimul pro illo ꝛ alio. ¶ Contra. qui plus ſoluit ꝙ̄ illud ſit propter qd̄ obligatur videtur abūdanter ſatiſfacere: ſed vna miſſa eſt maius bonū ꝙ̄ ſint illa pro quibus obligaꝛ duobus: qꝛ bonū miſſe eſt ex virtute ſacrificij. ſacrificiuȝ aūt eſt infinitū ꝛ infinitis ſufficiens. Chriſtus enim qui offerꝛ in illo ſacrificio ſufficiens fuit qñ offerebatur in cruce ad ſatiſfaciendū pro peccatis infinitis. ergo ꝛc̄.

Hic premittendū eſt vnū hoc ſ. ꝙ ꝓbabile videtur ꝙ miſſa non ſolum valet virtute meriti ſiue operis operantis. ſed etiā virtute ſacrificij ꝛ opis operati. vel non ſolum valet virtute meriti perſonalis ſacerdotis offerentis: ſed ēt virtute meriti gnālis eccl̄ie: in cuius perſona per miniſtrū cōem offertur ſacrificiuȝ. alioquin miſſa mali ſacerdotis qui in illo actu nō mereꝛ ꝑſonalr̄: ſed demereꝛ: nulli valeret in eccl̄ia. qd̄ reputaꝛ cōiter incōueniens: ꝛ rōnabiliter. iuxta illud Jo. 6. Panis quē ego dabo caro mea eſt pro mundi vita. quādocūqȝ enim chriſtus vt ſūmus ſacerdos offert. panis: quē dat. i. caro eius eſt mūdi vita. Ex hoc ſequitur ꝙ ad ſolutionem huius qōnis tria ſunt videnda. primo ſi miſſa dicta pro duob⁹ tātum valet iſti ſicut ſi pro eo ſolo diceretur. ꝛ hoc merito perſonali celebrantis. ſcd̄o ſi tantum valet merito gnālis eccleſie offerentis. tertio ſi iſte ſimpliciter ſoluit debitum vtriqȝ cui obligatur.

De primo eſt ſciēdū ꝙ licet opa meritoria oratio hēt magis rōnem meriti applicabilis alteri. qꝛ ipſa de rōne ſui eſt placatiua dei ꝛ recōciliatiua rei deo: ꝛ hoc illi⁹ pro quo per ipſum orātē ſpāliter offerꝛ. Poteſt autē meritū vel ſpāliter ofo in triplici gradu intelligi valere alicui ſiue pro aliquo. Uno modo ſpecialiſſime: ꝛ ſic ſemꝑ valet oranti quādo eſt in grā. ipſe eniȝ hȝ motū animi bonū ꝛ elicit opus bonū. Jſte motus ꝛ illud opus nō ſic ſunt alterius pro quo orat ſicut orātis: nec pōt iſte ordinata volūtate ſic illud alteri dare: ꝙ non ſit ſuū meritū: qꝛ magis teneꝛ ex charitate diligere ſeipſuȝ ꝙ̄ aliū. imo forte non poſſet dare alteri ſic qn̄ iſtd̄ eēt pctm̄. Alio mō generaliſſime ꝛ ſic valet toti eccl̄ie. nec enim debet orans aliquē de eccleſia excludere: ſed ex intētione habituali oēs includere. tertio mō. ſ. mō medio valet illi cui per orantē ſpāliter applicaꝛ. nō eniȝ valet ei ſpāliſſime. pȝ ex primo mēbro. ſed nec preciſe valet ſibi gnāliſſime ſicut cuicūqȝ. tunc enim fruſtra in eccl̄is eſſent ſpāles ofones aſſignate alie pro viuis: alie autem pro mortuis. ꝛ iterū ꝑ viuis alijs ꝛ alijs puta benefactoribus amicis ꝛ alijs: vt patet in orationib⁹ in miſſali romano pro diuerſis aſſignatis ꝑſonis ꝛ ſtatibus vel congregationibus. Fruſtra inquā eſſent iſte ſpāliter aſſignate. qꝛ nō plus valerent illis ꝙ̄ gnāliter cuicūqȝ in eccleſia. ¶ Habet ergo articulus iſte difficultatē ſpāliter intelligēdo hoc tertio mō. Et pōt dici ꝙ vna miſſa dicta pro duobus nō tātū valet hoc mō iſti quātuȝ valeret ſi pro eo ſolo diceret. ¶ Qd̄ oſtēdi pōt ſic merito finito ſȝ plenā iuſtitiā adequate corrūdet aliqd̄ premium determinatū ad certū gradū. preter auteȝ bonū qd̄ debeꝛ eccleſie gnālr̄: ꝛ ꝑter bonū qd̄ debeꝛ iſti oranti ſpāliſſime que duo ſemꝑ includunꝛ in premio debito ofoni accipio illud bonū qd̄ virtute meriti ipſius orātis debeꝛ medio mō ei ꝑ quo ſpāliter oraꝛ. illud eſt determinatū ad certū gradum. virtute igiꝛ iſtius meriti non debeꝛ alicui iſto modo medio aliqd̄ bonū qd̄ non includiꝛ in iſto bono determinato. ſi ergo totū illud bonuȝ daꝛ iſti tanqȝ premiū mō medio debitū ofoni. nullum bonū debituȝ orationi iſti dabiꝛ alteri: ꝛ per ꝯñs ſi virtute iſtius meriti daꝛ aliqd̄ bonuȝ illi vt debitū iſti ofoni mō medio. ſequitur ꝙ nō totū bonū ſic debitū daꝛ iſti. ꝙ ꝛc̄. ¶ Cōfirmaꝛ. qꝛ equali merito ꝑciſe debeꝛ equale bonū ſiue ꝑmiū. ꝛ hoc in quocūqȝ mō debiti. ſ. gnāliter ſpāliſſime: ꝛ medio mō. Nūc aūt ex equali deuotione celebrans hȝ opus eque meritoriū loquendo de merito ꝑſonali. contingit aūt ꝙ eque deuote celebret qñ celebrat pro iſto ſpāliter ſicut qñ ſpāliter celebrat pro vtroqȝ ſimul. ꝙ virtute eius meriti debeꝛ ꝑciſe eq̄le bonū merito huius miſſe dicte pro vno: ꝛ merito illius dicte pro duob⁹. ꝙ ſi qñ diciꝛ pro duob⁹ debeꝛ iſti totū illud bonū eq̄le: ſequiꝛ ꝙ v̄tute illius meriti nihil debeꝛ alteri. qꝛ bonū qd̄ dareꝛ illi alteri: nō includiꝛ in bono qd̄ corrūdet adeq̄te iſti merito. ¶ Diceret ad maiorē ꝙ merito equali tā ſm intēſionē ꝙ̄ ſm extēſionē debeꝛ bonū eq̄le vtroqȝ mō. nūc autē qñ qs ſimul pro duob⁹ orat lȝ ſit meritū eq̄le ſm intēſionē ſicut qñ orat pro vno: tñ eſt maius ſm extenſionē: qꝛ plurib⁹ applicaꝛ. ꝛ iō debeꝛ bonū eque intēſiue: ſed maius extēſiue: qꝛ vtriqȝ. ¶ Siīr videꝛ ad primaȝ maiorē. ꝙ merito certi gradus corrūdet bonū determinatū ad certū gradū. verū ē vniformiter accipiendo vtrobiqȝ. ſ. ſm intēſionē vel vtrobiqȝ ſm extēſionē. ſed lȝ meritū ad plures extēdaꝛ: ꝛ per ꝯñs premiū pluribus debeaꝛ: nō tñ opȝ ꝙ intenſiue minuaꝛ lȝ plurib⁹ cōiceꝛ. ¶ Hoc declaraꝛ primo ſic. bonū ſpūale proportionaꝛ ſpūi: ꝛ ſpūs eſt vbiqȝ totus: ꝛ nō per partes cōicaꝛ. ergo bonū ſpūale cōicaꝛ ſine diuiſione: ꝛ ita non diminuiꝛ: lȝ plurib⁹ cōiceꝛ. ¶ Hoc ēt oſtendiꝛ exēplo: vbi tñ minus appet ꝙ̄ in ꝓpoſito. Aliqua quidē corꝑalia de quib⁹ minus vꝛ ꝙ̄ de ſpiritualib⁹ non minus tñ cōicanꝛ: etſi plurib⁹ cōicenꝛ. patet de lumine cādele ſiīr illuminātis plura illuminabilia: ꝛ equaliter ſicut illuminaret qōlibet iſtoruȝ per ſe. patet etiā in voce que equaliter ſimul imutat auditum quēcūqȝ multorū audientium ſicut immutaret vnum illorum ſoluȝ. ¶ Confirmatur tertio reſponſio per auctoritateȝ que habetur de conſecra. diſtin. 5. non mediocriter. ꝛ quotatur ibi Hieronymus. vbi inter alia ſic habetur. Cum pro centum animabus pſalmus vel miſſa dicitur: nihil minus ꝙ̄ ſi pro

Jo. Do. in 4. diſ. 15. q. 4.

Prepoſitiuus cui⁹ op. plur⁹ poniꝛ in. 4. petri de taran.

vna qualibet ipſaꝝ diceretur accipiſ. ℭ Poteſt dici ꝙ
iſta nõ impediũt rationes prius poſitas. q2 vtraqꝫ mi
a.l.maior.¹ nor iſtarũ rationum eſt vera ſimplr tam ſm extenſio
nem ꝙ̃ ſm intenſionem: ita ꝙ pro equali merito nõ
debetur ſm ſtrictam iuſtitiam bonum numeroſius.
ſicut nec bonum intenſiue. q2 plura bona equalia eq̃
ualent vni bono maiori intenſiue. ⁊ hoc in omni re/
tributione iuſta ⁊ cõmutatiõe. Si ergo merito equa
li non debet maius bonum ſm intenſionem. nec ꝑ
ↄ̃ñs plura bona equalia ſm extenſionez. q2 ſicut iſta
ſi facerent vnum facerent vnum maius altero illo/
rum. ita ſunt maioris valoris ſm iuſtitiam ꝙ̃ alterũ
illorum. ℭ Hoc cõfirmat. q2 alioquin qui vellet ora/
re pro oĩbus aĩabus in purgatorio intendens ꝙ ſin/
gulis valeret modo medio eque valeret cuilibet ſi/
cut ſi oraret pro vna. ⁊ tunc ſm ordinatam charitatẽ
deberet quilibet orare pro quocũqꝫ: q2 deberet ipe/
trare bonum pluribus: dum tñ hoc poſſet per eũdez
actũ ſine diminutione boni alicuius eorũ. ℭ Dices
ꝙ per modũ ſatiſfactionis non tantũ valet pro pluri
bus ſicut pro vno: q2 pena debita non relaxatur niſi
aliquid equiualẽs ſoluat. ℭ Contra. tunc aliquis poſ
ſet impetrare primã gratiã peccatoribus quotcũqꝫ ſi
cut vni. q2 hic nõ requirit pene ſolutio: ſed dei placa
tio ⁊ impetratio boni ab ipſo. ℭ Itẽ ſicut plures pe/
ne equiualẽt vni maiori pene ⁊ non relaxant niſi per
opus ſatiſfactoriũ maius vel per plura opera ſatiſfa/
ctoria: ſic videt de pluribus bonis impetrãdis ꝙ eq̃
ualent vni maiori. ⁊ ideo non niſi per plura bona vel
vnum maius bonum impetrant. Quare ẽt non ſuffi
cit ad deletionem mali aliquid ſicut ſufficit ad impe
trandũ bonũ immo ſcðm videt maius. ℭ Confir/
mat etiam ꝓpoſitũ ſcðo. q2 in amicitia humana dile
ctus per ſupplicationẽ ſuã meret maius bonũ vni ꝙ̃
ſi ſupplicaret pro multis: nam pro vno exaudiret vt
tantũ bonũ impetret ei. qui ſi pro multis peteret vel
non pro oĩbus exaudiret. vel nõ tantũ bonum impe
traret. ⁊ iſtud eſt ſm iuſtã legem amicitie. ℭ Confir
mat tertio. q2 voluntas non videt efficacior vt eſt cã
D meritoria ꝙ̃ vt eſt cauſa elicitiua vel imperatiua: im
mo minus efficax. q2 vt meritoria eſt tantum cauſa
diſpoſitiua habilitans ⁊ diſponens ad actionẽ princi
palis agentis. vt aũt eſt elicitiua vel imperatiua ẽ cã
principalis. ſed volũtas vt eſt cauſa elicitiua vel im/
peratiua nõ equalẽ effectũ cauſat ſimul in quolibet
multorũ ſicut in vno ſolo cauſaret. neqꝫ enim ſimul
intenſa eſt amicitia ad quotcũqꝫ ſicut eſſet ad vnũ
Cap. 6 8. ethi². nec voluntas eque perfecte intenſe imperat
plures operationes potẽtiarũ inferiorũ ſicut vnã. mi
nuit enim intentio voluntatis plures actus inferio
res imꝑantis. ℭ Cõſiĺr videt ꝙ voluntas minus bo
nũ intenſiue mereatur qñ pluribus meret. ℭ Et ſi
dicas hoc verũ eſt quando deuotio minuit ex diſtra
ctione circa plures. ſed ſi deuotio ſit equalis nõ opor
tet ꝙ minus bonum mereat multis ꝙ̃ vni. ℭ Con/
tra. diſtractio non neceſſario concurrit ex hoc ꝙ pro
pluribus celebrat. q2 nõ opꝫ celebrãtem pro multis
tunc de eis actu cogitare. ſed ſufficit ꝙ ante recolle/
gerit iſtos pro quibus intẽdit ſpãliter orare ⁊ inten/
tionẽ ſuã talẽ deo obtulerit. extũc enim ſi tantum in
cõi eoꝝ memoriam habeat: hoc ſufficit. q2 deus ob/
lationẽ ⁊ deuotionẽ ſuam pro illis acceptat. pro qui/
bus ordinauit ꝑus ſe velle offerre. ⁊ in iſto caſu veꝝ
eſt ꝙ propter multitudinẽ attentio actualis ad ſingu
los minuit: q2 nõ eſt ad eos niſi in cõi: ſed deuotionẽ
que eſt motus mẽtis in deũ nõ opꝫ minui. Exẽplũ:

non minus deuote celebrat qs de omnibus ſanctis
ꝙ̃ de vno ſancto. q2 ſi minus diſtincte attẽdat ad quẽ
libet: tñ attentio ad totã cõitatẽ ſufficit ad deuotionẽ.
non tamẽ equalẽ ſed maiorẽ ꝙ̃ ſufficeret attẽtio ad
vnũ eoꝝ: niſi forte ad illũ in quo eminenter eſt illud
quod eſt materia deuotiõis ad omnes: qui eſt ſolus
deus trinus. ſic qñ orat pro multitudine ſiue cõitate
indigente: vt impetretur ſibi bonũ quo indiget ma/
ior cõpaſſio poteſt haberi: ⁊ ita maius deſideriũ im
petrandi illud quo indiget ꝙ̃ ſi pro vno indigẽte ora
retur: ⁊ ita non minuitur ibi deuotio licet minuat at
tentio actualis ⁊ diſtincta. non ergo minus bonum
tunc impetrat ſingulis propter diminutionem deuo
tionis. ſed propter hoc ſolum ꝙ merito ſuo corridet
aliqð bonum certũ. ⁊ hoc in quocũqꝫ eodem gradu
ſ. credẽdũ illi cui valet ſpãliſſime vel illis quibus va/
let generaliſſime. vel ẽt illi vel illis quibus valet me
dio mõ. ⁊ ꝑ ↄ̃ñs in iſto tertio gradu in quo loquimur
ſi eſt minor intẽſio: eſt minor intẽſio vnicuiqꝫ. ℭ Ad
illa in cõtrariũ. Ad primũ de ſpiritu dico ꝙ ſpũs etſi
extẽſiue nõ diuidat. tñ numeraliſ ſpũs a ſpiritu diſtin
guit. ſunt enim ſingulorũ corporũ aĩaꝝ ſingule aĩe. E
⁊ ille habẽt bonitatẽ naturalẽ magis extẽſiue ꝙ̃ vna
ex eis. imo equiualentem bonitati magis intẽſe ſm
illud. 7. tri. 6. vel. 24. plus aliquid ſunt duo homi/
nes ꝙ̃ vnus homo. ⁊ per hoc diſtinguit pluralitas in
diuinis a pluralitate in creaturis. q2 plus aliquid ſũt
hic duo ꝙ̃ vnũ. nõ ſic ibi. vñ ſubdit. non maior eſt pa
ter ⁊ filius ſimul ꝙ̃ ſolus pater: bonitatis etiã pluresꝫ
ſpirituũ ſunt maioris valoris: ⁊ ideo requirunt plu
ra bona vel vnũ maius bonum ꝓpter qð retribuant.
non enim qui orando meret viuificare vnũ mortuũ:
eadem ratione eque meret viuificationem quorũ/
cũqꝫ mortuorũ. ita dico ꝙ bonum ſpũale cõicat ſine
diuiſione quãtitatiua: ſm extẽſionẽ tñ cõicatur cum
diſtinctione. ſ. aliud alteri. ⁊ ita requirit diſtinctũ me
ritum ꝓpter qð reddat: ⁊ hoc dico equale intenſiue.
ℭ Cõtra. ſaltẽ bonum ſpũale nõ cõicat per partes ꝙ̃
ſi virtute huius miſſe debet bonũ vtriqꝫ tanꝙ̃ vnũ
totale premium. illud nõ reddet per partes ſic. ſ. ꝙ
pars dabit vni ⁊ pars alteri. ℭ Confirmat: quia qui
ſpiritũ recipit totũ ſpiritũ recipit. ergo ſimiliter q̃ ali
quod bonum ſpirituale recipit: recipit ipſum totũ.
ℭ Rº Auguſtini. 6. de tri. 8. In his que nõ mole ma
gna ſunt idez eſt maius eſſe qð melius. duo vero bo/
na equalia ſunt meliora altero. ergo in eis eſt maior
bonitas. maius aũt licet non poſſit actu diuidi. tamẽ
habet plura parua ſibi equalia. ſicut licet celum non
poſſet actu diuidi: tamen toti equant plura parua ꝙ̃
medietati. ⁊ in illis paruis eſt diſtinctio. ⁊ pro illo
vno magnoꝫ in ſe indiuiſibili: tamen diuiſibili: vel
magis diſtinguibili in equiualentia. poſſent illa mul
ta reddi. ſic hic. tanto merito debetur adequate tãtũ
bonum: illud in ſe diuidi non poteſt. ſed tamen illi
equiualere poſſunt multa bona minora. ⁊ ita ipſum
poteſt diuidi in valore dũ pro ipſo diuerſa bona mi
nora diſtincte reddantur. non ergo illud bonum ſpi/
rituale realiter per partes dat. ſed dat in multis bo
nis minoribus: que reſpectu illius boni habent par/
tialem valorẽ. ℭ Ad cõfirmationẽ. ſi poſſibile eſſet
eundem ſpiritũ diſtribui multis in valore: ſicut hic
eſt poſſibile de bono reddendo virtute orõnis: vni
cuiqꝫ minus bonum daretur: ⁊ forte etiam realiter
ſpũs minus cõicaret: ſi tranſcẽderet ſuũ ſuſceptiuũ
ꝓportionatum. ſicut forte aĩa nõ eque viuificaret cor
pus quantũcũqꝫ creſceret. ſed paſſo proportionato

eque cõicet̃ in propoſito receptiuum proportionatũ
bono illi qđ eſt reddendũ pro merito eſt vnis perſo/
ne: ⁊ quod datur illi datur non per partes. ¶ Contra
exempla iſta primo poſita iſtatur per alia exempla qꝛ
non eque poſſum portare duo eq̃lia ſicut vnũ. ¶ Si
dicatur ꝙ in mouendo localiter nõ eque poteſt agẽs
in plura ⁊ pauciora: tamẽ i alterando põt: ⁊ hoc quã/
do illa plura ſunt agenti eque approximata. ¶ Dico
ꝙ aliqui motus ſunt tales quibus neceſſario totum
ſ ſimul ſm omnes ſui partes mouetur: hoc eſt non pꝰ/
us vna pars ꝙ̃ alia: ſicut eſt motus localis. ⁊ de hoc
Tex. intelligitur .5. meta. continuum eſt illud cuius mo/
tus vnus ſm ſe. vnus autem cuius indiuiſibilis. indi
uiſibilis autem ſm tempus. ſi enim moueretur vna
pars continui. alia non mota: ſolueretur continuitas.
Alius eſt motus quo non eſt neceſſario totum ſm
omnes partes ſimul moueri: vt eſt alteratio. Mobi/
le etiam aut intelligitur illud quod eſt adequatum
virtuti mouentis vel agentis. ita .ſ. ꝙ non poſſet ſimĺ
mouere maius: aut aliquod mobile minus tali ade/
quato. Eſt ergo aliqua differentia inter motum loca
lem ⁊ alios motus: quia ſemper totum continuum
ſm ſe totum eſt mobile adequatum mouenti ita ꝙ
non aliqua pars eius ſine alia eſt mobile adequatũ.
In motu autem alterationis aliqua pars ipſius mo/
bilis põt eſſe mobile adequatum mouẽti tante virtu
tis: ſic ꝙ ſimul non mouebit̃ niſi tanta pars. Sȝ vtro
biq̃ immo in motu generaliter: verum eſt ꝙ ab iſto
mouente nihil ſimul mouet̃ niſi ſuum mobile adeq̃
tum. vel quod includitur in illo. ⁊ dico incluſum in
illo realiter ſicut aliquid eius vel equiualenter ſicut
minus qđ ẽt nõ eſt pars maioris põt dici includi i eo
⁊ ſic illud qđ poteſt ſimul mouere illud mobile tãq̃
adequatũ. non põt ſimul aliud mobile maius moue
re: nec etiam cum iſto aliquod aliud. poteſt tamen ſi
mul mouere duo mobilia: que ſimul iuncta non ex/
cederent mobile adequatũ: ⁊ de talibus verum ẽ ꝙ
non minus mouent plura ꝙ̃ pauciora. qꝛ non minꝰ
mouet mobile ſibi ſimplr̃ adequatũ ꝙ̃ mobile minꝰ
ipſo: qꝛ tunc illud non eſſet omnino adequatum in/
telligo adequatum: non ſic ꝙ mouens ſm totum co
natum ſui poſſit illud mouere: ſed ſic ꝙ cum quanto
cunq̃ modico conatu poteſt ipſum mouere. tale mo
bile oĩno ſubiaceret tali mouenti: ⁊ mobile oĩno ſub
iacere mouenti põt dici ipſum mobile omnino ade
quari paſſiue ipſi agenti. Taliter celũ ſm phm eſt mo
cel.t.c. bile adequatũ intelligentie: que etſi non poſſit moue
i.s alibi. re maius: tamen poſſet minus. ¶ Ad exempla illa di
6 co ꝙ paſſi proportionati agenti poteſt quelibet pars
eque perfici: ita ſaltem ꝙ vna non minus perficit̃ ſi
alia pficiat̃ ꝙ̃ ſi ſine illa pficeret̃. qꝛ enim totũ eſt pri
mo proportionatum agẽti: ideo pluralitas partium
que includuntur in iſto toto non impedit pfectionẽ
actionis in oĩs: ſicut nec in totũ includens eas. ſed ſi
vno paſſo proportionato adderet̃ aliud paſſum: illđ
non oporteret eque perfici ab agente: ſicut ſi ſolum
reciperet actionem agentis. hoc patet in illis exẽplis
lux enim ⁊ ſonus ⁊ ſimilia quantum eſt de ſe multi/
plicant ſe ſperice. paſſum ergo proportionatum tali
agenti quantumcunq̃ ſit paruũ cum tamen ſit ſperi
cum includit partes: ⁊ ille que ſunt partes: eiuſdem
ſpere circunſtantis lumen eque illuminabuntur. hoc
eſt tantum illuminabit̃ medium ſm vnam diame/
trum eiuſdem ſpere circa candelam ſicut ſm aliã: ſȝ
ſi accipiat̃ alia ſpera remotior a cãdela ambiẽs pmã
ſperam acceptã circa candelã: illa non eque illumi/
nabitur ſicut prima. qđ ergo dicitur ꝙ eque illumi/
nentur plura illuminabilia ſicut vnũ: verũ eſt quãdo
illa plura ſunt partes eiuſdeȝ illuminabilis adequa/
ti. puta quando ſunt contenta in eadem ſpera ſiue in
tra eandem ſperam reſpectu illuminantis vt centri
accipiendam. In propoſito autem duo illi pro qui//
bus oratur non ſunt per ſe partes vnius qđ ſit ſuſce-
ptiuũ adequatum boni reddendi virtute orationis.
ſed vtrũq̃ per ſe eſt ſuſceptiuum adequatũ. ¶ Con
tra. ꝙ ſecunda ſpera minus illuminatur ꝙ̃ pria: hoc
eſt qꝛ ſecũda eſt remotior a luce. nõ autem quia ſimul
cum ſecunda alia .ſ. prima illuminatur. imo ſecunda
nullum lumen reciperet niſi prima ſimul illumina-
retur. ergo non minus recipit hoc vnum paſſum: qꝛ
aliud ſimul recipit: ſed qꝛ ipſuȝ eſt remotius ab agẽ
te. In propoſito non eſt talis remotio ſed tantuȝ di/
ſtinctio recipientium. ¶ Reſpondeo. duo mobilia
poſſe eque approximari eidẽ mouẽti neceſſario con
cludit illa mobilia partialia eſſe cõtẽta .ſ. realiter vel
equiualenter in vno mobili adequato qđ ſemp̃ eſt
imaginari ſpericum circa cẽtrũ ipſius agentis: ⁊ que
etiam ſunt in eadem ſpera hoc eſt infra diſtantiam
eiuſdem axis illa eque mouent̃ ⁊ alia non eque cuȝ
illis. ¶ Ad auctoritatem Hieronymi glo. ponit ibi
duplicem reſponſionẽ. vna eſt referens hec ad ipſuȝ
celebrantẽ. vt ſit ſenſus. nihil minus accipitur ſup//
ple pro ipſo celebrante. qꝛ ſiue pro vno ſiue pro mul/
tis dicatur: ſemper valet ſpecialiſſime celebranti. ⁊
equaliter quãdo eſt eque diſpoſitus. ⁊ eque ordina/
te facit hoc qđ facit: hoc eſt eque celebratur pro mul
tis quando pro multis: ⁊ pro vno quando pro vno.
¶ Alia reſponſio glo. eſt ibi referens ad caſuȝ l quo
loquitur: ꝙ .ſ. nõ minus valet vna miſſa dicta pro cẽ/
tum animabus cordis hilaritate. ꝙ̃ ſi pro quolibet
vno diceretur cũ anxietate. Premittit̃ enim ibi ſic.
Melior eſt .5. pſ. decantatio cum cordis puritate ac
ſerenitate ⁊ etiam ſpũali hilaritate. ꝙ̃ totius pſalte//
rij modulatio cũ cordis anxietate ac triſtitia. Et tunc
ſubditur illud qđ adducendum eſt. cum ergo pro cẽ
tum ⁊c̃. ⁊ hoc ſcđm fuit forte ſpũaliter ſm intentionẽ
beati Hieronymi volentis loqui ad conſolationem
monachorum: ꝙ ſi pro multis tenerentur orare: id
non oportet tot pſalmos legere. qꝛ vergeret in faſti/
diũ: ſed melius ſatiſfit illis ſi pro eis dicantur pau//
ciores ⁊ cum hilaritate. melius etiaȝ valet dicenti ſi
poteſt ſtare cum obligatione eius.

De ſecundo articulo pncipali tria ſũt
videnda. pmo ſi in pote//
ſtate ſacerdotis ſit applicare certe perſone bonũ qđ
debetur eccleſie vel alicui in eccleſia virtute ſacrifi/
cij. 2º ſi ſacerdos põt illud bonum applicare pro libi
to voluntatis ſue. tertio ſi valet iſti eque quando ap-
plicatur ſibi ⁊ aliis ſicut ſi ſibi ſoli applicaret̃. ¶ De
primo videtur ꝙ nõ: qꝛ inſtrumentum nõ habet vir
tutem applicandi actionem vel effectum actionis.
agentis enim principalis eſt applicare virtutẽ ⁊ actio
nem. nunc aũt ſacerdos quantum ad virtutem ſacri
ficij eſt mere inſtrumentum. qꝛ organum inanima-
tũ. lȝ enim ſit organum viuum quantum ad meritũ
perſonale in celebrãdo qꝛ ſic mereri eſt eius inquã
tum in ſe viuit vita gratie. tamen quantum ad illud
bonũ qđ debetur virtute ſacrificij. eſt organum pre/
ciſe rõne ordinis. ⁊ eque prouenit effectus iſte virtu
te ſacrificij. etiam ſi miniſter in ſe non viuat vita gra
tie. ergo ⁊c̃. ¶ Secundo ſic. bonum qđ non debetur
iſti non habet iſte ius alij aſſignandi vel applicandi.

ſed bonum quod debetur virtute ſacrificij non debetur ſacerdoti inquantum celebrans: ſed tantum ipſe eſt nuncius offerens petitionem eccleſie: ⁊ bonū quod virtute ſacrificij debetur nō ſibi debetur. quia eadē eſſet virtus ſacrificij ſi ipſe eſſet in mortali peccato. ❡ Dico tamen ꝙ in poteſtate ſacerdotis celebrantis eſt aliquo modo applicare virtutem ſacrificij. quod probatur duplici auctoritate Auguſtini in ench. 89. vel. 77. Non eſt negandum defunctorum animas releuari cum pro illis ſacrificium mediatoris offertur. ergo offerens poteſt applicare illis ſacrificium: ⁊ ille per hoc poterunt releuari. ❡ Idem in ſermone de cathedra ſancti petri. Oſtendam inquit qua ratione animas defunctorū iuuare poſſunt. ad hibeant pro eis ſanctorum preces: ⁊ ſacerdotali eos proſecutione domino commēdent. Iuuantur ergo anime per hoc ꝙ ſacerdos pro eis applicat vͥtutem ſacrificij. ❡ Ad hoc etiam eſt congruentia vna: q² vbi in domo aliqua aliquod bonum eſt diſtribuēdū diuerſis ſm eorum exigentiam vel idigētiā. rōnabile eſt ꝙ dñs domus non imediate ſingulis diſtribuat. ſed talis diſtributio alicui vel aliquibus certis miniſtris in domo cōmittatur. Ita videmus regulariter in familijs ordinatis. eque ergo vel magis debet ita eſſe in domo dei que eſt eccleſia. ergo bonum ibi virtute ſacrificij cōmunicandum: non ſolū deus diſtribuat ſed aliquis miniſter in eccleſia. nulli aūt magis cōuenire poteſt in eccleſia ꝙ̄ ſacerdoti ſacrificiū offerenti. cui ſicut conuenit determinare intentionē ſuam pro quo ſpecialiter offerat. ſic conuenit ſibi diſpenſatorie vel diſpoſitiue determinare. cui vͥtute ſacrificij bonum quod impetratur reddatur. ❡ Ad illa que ꝓbant: ꝙ nullo modo conueniat ſacerdoti applicare virtutem ſacrificij. ❡ Ad primum dico ꝙ licꝫ bonum qđ impetrat̄ virtute ſacrificij non impetret̄ virtute meriti perſonalis ſacerdotis. ſed virtute meriti eccleſie in cuius ꝑſona ſit oblatio: ⁊ ob cuius gratiam oblatio acceptatur: ⁊ ideo quo ad hoc ſcilicet tale bonum ſic impetrandū ſacerdos licet ſit mere organum. tamen ratione ordinis habet gradum notabilem in eccleſia: propter quem ſibi conuenit offerre ⁊ oblationis virtutem determinare. ⁊ in hoc non eſt preciſe organum ſed miniſter ⁊ diſpenſator. ❡ Ad ſecundum dico ꝙ ſi bonum reddendum virtute ſacrificij non debeatur ſacerdoti pro ſe: debet̄ tamē eccleſie ſm eius diſtributionē. q² ipſe ex ordine ſuo eſt nūcius ſponſe ad ſponſum offerens petitiones ſpecialr̄ pro determinatis perſonis: ⁊ ita diſpenſatorie vel diſpoſitiue determinans eis illud quod pro talibus petitionibus reddetur.

De ſecundo autem in iſto articulo. ſ. an poſſit pro libito diſtribuere bonū debitum virtute ſacrificij. ita. ſ. ꝙ hoc bonum ſpecialiter reddat̄ illi cui ipſe ſpecialr̄ applicat virtutē ſacrificij diceret̄ ꝙ non. ſed ad hoc ꝙ applicatio ſua habeat effectum opꝫ ꝙ eam faciat ſm beneplacitum dei: q² ipſe ſolus eſt dator illius boni: ⁊ ſm ſuum proprium beneplacitum. nō ergo dabit̄ illi cui ſacerdos applicat. niſi ſacerdos in applicando cōformet ſe volūtati datoris. ❡ Contra hoc. nullam videtur ille habere auctoritatem applicandi vel aſſignandi aliquod bonum alicui. cuius applicatio nunꝗ̄ tenebit niſi ſiat ſm voluntatem alterius de qua iſte regulariter nō pōt habere certitudinē: ſed ſacerdos celebrans non pōt habere certitudinem determinatā de voluntate diuina cui velit dare bonū reddendū virtute ſacrificij. quia nec regulariter hoc deus reuelat in ſpeciali nec ex ſcriptura habetur doctrina de hoc niſi multum remota ⁊ vniuerſalis que nō ſufficit ad ſciendum voluntatem diuinam in ſpeciali reſpectu huius perſone vel illius. ergo ſi nunquam applicatio facta per ſacerdotem haberet effectū niſi eſſet facta ſm beneplacitum diuinum ſequeretur ꝙ ſacerdos nullam haberet auctoritatem applicandi virtutē ſacrificij niſi multū in vniuerſali. ❡ Poteſt ergo dici vbi habetur doctrina certa de applicatione ibi: eſt ſic facienda. ita ſcilicet ꝙ ſi contrarium ſiat forte nec ei cui applicatur valet: ⁊ applicanti nocet. quia peccat. cum autem oratio poſſit (vt dictum fuit in principio primi articuli) alicui tripliciter applicari. ſcilicet ſpecialiſſime generaliſſime ⁊ modo medio inter iſta: ſcilicet ſpecialiter. licet non ſpecialiſſime. prima autem applicatio determinata eſt. quia ſemper ſit ipſi oranti. Secunda etiam determinata eſt. quia ſemper ſit toti eccleſie. ⁊ has duas determinationes facit regula charitatis que debet eſſe potiſſime ad ſeipſum ⁊ generaliter ad omnem proximum. ❡ Tertia applicatio ſcilicet media aliquando videtur determinata eſſe ex inſtitutione ſiue ordinatione eccleſie que in diuerſis parrochijs inſtituit diuerſos ſacerdotes parrochiales qui tenentur officiare eccleſias ⁊ celebrare ſpecialiter pro ſuis parrochianis: conſimiliter in diuerſis collegijs partialibus ſunt diuerſi ſacerdotes inſtituti ad offerendum ſacrificium altaris ⁊ ſpecialius ſemper ꝓ illis qui ſunt in tali collegio. de hoc poteſt accipi illud. 7. queſtione prima ⁊ quotatur Hieronymus ad ruſticum monachum. in apibus princeps vnus eſt. grues ſequuntur vnam Roma autem condita duos fratres reges ſimul habere non potuit. ⁊ ſequitur. ſinguli eccleſiarum epiſcopi. ſinguli archidiaconi: ⁊ omnis eccleſiaſticus ordo ſuis rectoribus regitur. hec ille. Nec tantum requiruntur rectores in eccleſia ad correctionem faciendam: ſed ad reconciliationē faciendam peccatorum per orationes eccleſie ⁊ hoſtiam ſalubrem. ❡ Similiter videtur determinari applicatio ex iuſtitia. ⁊ hoc illis qui prouident vel prouiderunt miniſtris de neceſſaria ſuſtentatione. hoc modo multi dotauerunt monaſteria ⁊ eccleſias ſolemnes collegiatas vel minores eccleſias ad hoc vt miniſtri in talibus eccleſijs tenerentur celebrare pro illis ⁊ pro illis pro quibus ipſi intendebant eos obligare. ⁊ eſt obligatio rationabilis vt qui recipit alemoſynas temporales refundat pro eis ſuffragium ſpirituale orationis ⁊ oblationis. ſicut de temporali beneficio refundendo pro ſpirituali beneficio predicationis. ait apoſtolus primo ad Corinthios. 9. Si nos vobis ſpiritualia ſeminamus magnum eſt ſi carnalia veſtra metamus: quaſi diceret non. Ex quo ergo licitum eſt immo rationabile ꝙ elemoſyna requirat orationem. illi qui cum elemoſyna ſua imponit obligationem orandi pro ſe rationabiliter facit. ⁊ ita iſta elemoſyna ad quemcunꝗ̄ ſuccedentem ſemper tranſit cum onere ſibi impoſito. nullus tamen preſumitur ſe ⁊ ſuū collegiū ſic alicui obligare ꝙ non poſſet de cetero alteri aliqua ſuffragia cōmittere vel promittere. ⁊ ita preſumitur obligatio ſieri ſm intentionē obligantis preciſe: tamē ſecūdū notulā licet non ſit hec obligatio ꝓmiſſoria. ❡ Iſti vero quorū orationes ⁊ oblationes ſunt ſic determinate certis perſonis nō pōſſt eas pro libito alijs applicare. q² facerēt iniuſtitiam ſubtrahendo debitū illis quibus iam ſunt

D 109. 3 R 2

obligati. ⁊ intelligo ſi applicarent aliis ita ſpecialiter ſicut ipſis: ⁊ hoc aliis quibus nō eque obligant̃. Sidē illa applicatio medio modo pōt habere multos gradus. Exempli gratia ponantur tres. ⁊ ſemper ipſe plus valet illi cui fit in priori gradu. puta ſi quis ſic intendat ꝙ quantū poteſt oblatio valere alicui alii ab offerentem tantum valeat ipſi. a. ⁊ tunc poſt ipſuʒ. a. quantum valere pōt alicui alteri valeat ipſi. b. ⁊ poſt. b. ipſi. c. ⁊ hoc ſiue per. a. intelligat̃ vna ſola perſona ſiue multe pro quibus vult in eodē gradu orare. Eſto igitur ex ordine eccleſie vel ex beneficio recepto tenetur quis offerre medio modo. ⁊ hoc in primo gradu pro vno. non preiudicat tñ illi ſi medio modo i 2° gradu offerat vel applicet virtutem oblationis alii ⁊ in 3° gradu 3°. ⁊ ſic de quibuſcūq gradibus. qꝛ nunq̄ applicatio facta in gradu poſteriori ſubtrahit aliquid illi cui facta eſt in gradu priori. ❡ Cui autem fieri debet applicatio ⁊ in quo gradu: dubium eſt: an ſcilicet curatus debeat prius applicare oblationem ſuo parrochiano q̄ patri vel matri. Uidetur enim ꝙ de lege nature obligatur parentibus ⁊ illi legi preiudicare nō pōt poſitiua obligatio: nec quiſq̄ recipiens obligationem debet velle ſibi ſacerdotem obligari contra rectum ordinē legis nature. ⁊ ita interpretanduʒ eſt ꝙ nunq̄ voluit ſacerdotem ſibi ſic obligari quin poſſet libere reddere ſemper prī ⁊ matri illud in quo eis tenet̃. ❡ Sed contra. pater ⁊ mater ſi ſint parrochiani alterius ſacerdotis habent eum obligatum ad orandum pro ſe ſicut pro ſubditis. ⁊ videtur ꝙ obligatio iſta ſpiritualis filiationis preualeat quantuʒ ad efficaciam. ❡ Alii autem ſunt ſacerdotes in eccleſia non habentes curam nec etiam capellaniam vel prebendā rōne cuius ſit eoꝝ oblatio applicata certe perſone vel certis perſonis ⁊ tales magis poſſunt libere pro ſuo beneplacito applicare. debent tamē applicationē ſuam cōformare beneplacito ſummi ſacerdotis quātum poſſunt de illo veriſimiliter. cōicere vel cōcipere: qḋ difficile qnq̄ eſt ꝑcipere in ſpāli de hac ꝑſona vel illa: ꝓbabilius aūt cōcipit̃ magis in cōi puta parentibus bñfactoribus ꝑncipibus ⁊ prelatis iuxta illḋ apoſtoli prima ad Thim. 2. c. Obſecro ergo ꝑ ⁊c̃. pro mortuis etiam iuxta illud. 2. Machabe. 12. Sancta ergo ⁊ ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare. ❡ Et adhuc ſiſtendo etiam ſic in communi dubiū eſt quibus debet offerens medio modo applicare ſacrificium. ⁊ hoc in gradu priori ⁊ quibus in gradu poſteriori. nam in aliquibus eſt maior indigentia ſicut in mortuis qui non poſſunt pro ſe mereri q̄ in viuis: ⁊ in peccatoribus q̄ in iuſtis qui per gratiam ꝓpriam: quā habēt poſſunt mereri: nō ſic peccatores: ⁊ magis indigenti videt̃ iuſtum prius ſubuenire. tamen ex alia parte videt̃ maior vtilitas vtilius eſt eni viatori gratiam augeri ⁊ ex ɔſ̄ci merita q̄ mortuo ſolam penam remitti: vbi non augetur gratia nec creſcūt merita. videtur etiam quis magis obligatus fratri ſuo exiſtenti in charitate q̄ peccatori qui nec deū diligit nec a deo diligitur ſicut iuſtus: ⁊ debeo magis diligere eum quem deus diligit ⁊ qui deum diligit q̄ illū qui contrario modo ſe habet. Tutius ḡ videt̃ applicationē facere generalē talem digneris dñe oblationem iſtam ſpecialiter acceptare pro illis pro quibus noſti me teneri ſpecialiter offerre. ⁊ i illo gradu in q̄ noſti me teneri ꝑ eis. Et ſi i ſpāli determinet̃ ad aliquē vl̄ aliq̄s tuti⁹ ē ꝙ fiat ſic ſb̄ ɔditōe. ſi tibi placet.

m

De tertio aūt i iſto articulo dici pōt ſicut in ꝑcedenti articulo. ꝙ. ſ. miſſa nō tñ valet virtute ſacrificii applicata pluribus in eodem gradu ſicut ſi vni ſoli applicaret̃. hoc declarat̃ ſimili rōne qua prius. qꝛ bonum quod debet̃ virtute ſacrificii correſ̄det ſm plenam iuſtitiam alicui merito in eccleſia. illud meritum eſt finitū ⁊ certi gradus ergo ſibi ſm iuſtitiaʒ plenam adequate correſ̄det bonum certi gradus reddendum. ita ꝙ nihil reddetur virtute ſacrificii niſi illud vel incluſum in illo. ergo ſi totum illud reddatur iſti nihil virtute ſacrificii reddetur illi: qꝛ quod daretur illi nec eſt iſtud bonū qḋ datur iſti nec includit̃ in illo vt aliquid eius. ⁊ per cōſequens ex oppoſito conſequētis ſi virtute ſacrificii aliquod bonuʒ detur illi. non totum datur iſti qḋ debetur virtute ſacrificii: daretur autem ei totum i medio gradu ſi ſibi ſoli ſpecialiter applicaretur. ergo ⁊c̃. n

❡ Iſta aūt ratio poſſet habere inſtantias que poſite ſunt in primo articulo: ⁊ cōſimiliter ſoluerent̃. ❡ Sed hic eſt quoddā dubiū ſpāle. nam ibi patet cui merito finito debet correſpondere bonum reddendum: qꝛ merito ꝑſonali celebrātis. non ita pʒ hic cui merito correſpondet bonum reddendum virtute ſacrificii. Et dici poteſt ꝙ non correſpondet preciſe bono contento in eucbariſtia. illud enim bonum equale ē quādo eucbariſtia ſeruat̃ in pixide. ⁊ tñ non tūc equeualet eccleſie ſicut quando offertur in miſſa. ⁊ ſiue hic i diſtincte dicatur oblatio eucbariſtie ſiue ſit conſecratio ſiue perceptio ſiue oblatio vel operatio aliqua ſacerdotis in perſona eccleſie. vltra ergo bonum contentum in eucbariſtia requiritur oblatio eucbariſtie iſta non eſt accepta niſi ſit offerentis accepti. Iuxta illud Gen. 4. reſpexit deus ad Abel ⁊ ad munera ei⁹ prius ad Abel q̄ ad munera. Et iuxta illud Luce. 21. Uidua hec paupercula plus q̄ omnes miſit. quia ex voluntate magis accepta. ⁊ Grego. homil. ſuper illud Matth. 4. Ambulans Ieſus ⁊c̃. nec pēſat deus quātum in eius ſacrificio: ſed ex quāto deferatur affectu. Unde ſi iudeus obtuliſſet patri chriſtum volentē vel non volentem nō fuiſſet iſta oblatio ita accepta a patre. ſicut quando chriſtus ſponte ſe obtulit. immo nō fuiſſet accepta iuxta illud eccleſiaſtici. 34. Qui offert ſacrificiū ex ſubſtantia pauperis quaſi qui victimat filium in conſpectu patris. ❡ Ex iſtis patet ꝙ ſicut eucbariſtia non preciſe ratione rei contente plene acceptatur. ſed oportet ꝙ ſit oblata ſic nec plene acceptatur oblata niſi ratione bone voluntatis alicuius offerentis: non autem preciſe ratione ipſius voluntatis celebrantis. quia hoc pertinet ad meritum perſonale non ad virtutem ſacrificii. nec immediate ratione voluntatis ipſius chriſti offerentis quia chriſtus ⁊ ſi hic offeratur vt contentus in ſacrificio non tamen hic immediate offert ſacrificium. iuxta illud Hebre. 9. Neq̄ vt ſepe offerat ſemetipſuʒ. ⁊ ibidem. chriſt⁹ ſemel oblatus eſt ſupple a ſeipſo offerente alioquin videretur ꝙ vnius miſſe celebratio equiualeret paſſioni chriſti. ſi idem eſſet offerens immediate ⁊ oblatus: certum eſt autem ꝙ miſſa non equiualet paſſioni chriſti. licet ſpecialius valeat pro quāto ibi eſt ſpecialior commemoratio oblationis quam chriſtus obtulit in cruce. Iuxta illud Luce. 22. ⁊ prima ad Corinth. Hoc facite in meam commemorationeʒ. quia ſit miſſa tam repreſentando illam oblationem in cruce: q̄ per eam obſecrando: vt. ſ. per eā deus acceptet ſacrificium eccleſie. obſecratio etiam communiter ſit per aliquid magis acceptum ei qui rogatur q̄ ſit ſibi ſupplicatio obſecrātis. patet in exemplis communiter. Si enim ſupplico vt per ſalutem vel pro ſalute

o

p

Cap. ii.

onime patris hoc mihi facias. ſuppono tibí magis ac
ceptam eſſe ſalutem eius ꝙ̄ ſupplicationem meam:
vnde propter illā acceptam volo ſupplicationē meā
acceptari. ⁊ ꝑpter quod vnūqḋqꝫ ⁊ illud magis. Sic
ꝫ poſterioꝝ ergo patet ꝙ eucbariſtia oblata acceptaꝛ non ratione
t.c.5. voluntatis cbriſti vt imediate offerentis. rōne ḡ volū
tatis eccľie gñalis. illa aūt habet rationem meriti finí
tam. Et eſto ꝙ acceptareꝛ ratōne voluntatis Cbriſti
vt offerētis hoc eſt inſtituētis oblationem ⁊ dantis
ſibi valorem ⁊ acceptationem. tñ nō equivaleret nec
acceptareꝛ ſicut paſſio cbriſti. ⁊ ita eſſet meritum fi/
nitum: cui corñdet bonuꝫ debituꝫ virtute ſacrificij.
¶ Sed cum accepteꝛ rōne voluntatis gñalis eccle
ſie: nunqd ſimul eccľie triumphantis et militantis.
non videꝛ: imo iſtud ſacrificium eſt ꝑpriū eccľie mi
litanti. ſicut ⁊ ſacrm in quo eſt ſacrificium. ¶ Cōtra.
ſi eſt ſolius eccľie militantis. ergo ſi nullus viator eēt
gr̄a virtus ſacrificij eſſet nulla. Et ſi vnus ſolus eſſet ī
gr̄a equaretur merito perſonali illius. Qualiꝛ etiam
modo ad meritum iſtud concurrit motus illius qui
nihil cogitat de oblatione: cuiuſmodi eſt alius a cele
brāte nec aſſiſtēs ſibi. ¶ Dici pōt ꝙ eſt in eo motus
ꝟtualis vel ſaltē bitualis qui vult deū acceptare ꝑces
eccľie. ¶ Propter iſta argumēta dici pōt ſicut dicitur
rñdēdo ad argm principale huius qōnis in fine.
Additio ¶ Scḋo diciꝛ ꝙ iſtud meritū eſt ad meritum paſſio/
nis cbriſti non ꝙ nunc cbriſtus mereatur ſed qꝛ qñ
paſſus eſt meruit ꝙ iſtud meritum eſſet ad meritū
illud applicabile. ¶ 3° dico ꝑpꝰ inſtantia ꝙ nunquā
erit eccľia militans ſine aliquo qui ſit in charitate
et ordinatione dei iuxta illud dictum xp̄i Luce. 22.
Ego rogaui pro te petre vt nō deficiat fides tua.
aliorum.

De tertio articulo principali dico ꝙ ſacer
dos pōt teneri ad dōm miſſam
Q pro iſto dupľr. vno mō ex liberali ꝓmiſſione. alio mō
ex ſtricta obligatione. nec intelligo ſtrictaꝫ obligatio
nem per conuētionem legaleꝫ ſiue per commutatio/
nē ſpiritualis vt orationis pro tꝑali vt elemoſyna ꝗ̄
data eſt: qꝛ illa vꝛ ſymoniaca. ¶ Nec valet dicere ꝙ
ſacerdos commutaret pro aliquo tēporali ſuuꝫ labo
rem corporalē. qꝛ nō eſt veriſimile ꝙ aliquis vellet ſi
bi tantuꝫ dare pro labore corporali in illo actu. Sed
elemoſyna liberalr offerꝛ cū mēdicatione orationis.
⁊ recipiens elemoſynā tenetur ſm iuſtitiam exaudi/
re mendicantē ořonē ſuam. ⁊ tunc ſm iuſtitiam libe
raliter. tñ. ſ. ſine ꝯuentione ⁊ commutatione obligat
ſe ad orandū pro benefactore. vel ſi eſt cōitas aliquis
prelatus eius ſe pro tota obligat vel ipſam totam ob
ligat vel ipſa tota ſe totā obligat: ⁊ quelibet iſtarum
obligationum pōt eſſe ſtricta. lꝫ nō fit ſm commuta/
tionē huius pro illo. ſm iſtud intelligenda ſunt mul/
ta que dicunꝛ in qōne ⁊ qōis ſolone. ſi primo modo
teneatur in poteſtate ꝓmittentis fuit tantum ꝓmitte
re quātū voluit ⁊ ad tantū ſe obligauit ⁊ non plus. Si
tñ iſte intellectus poſſit ſine mendacio ſtare cū ver/
bis que habenꝛ extra de ſponſalibus. Ex litteris. vbi
Sup ꝟbo in glo. in fine dicit ſm ꝓmiſſionem ſit interpretatio. qꝛ
telligentiaꝫ liberū fuit ⁊ licitū ſtipulatori verba late concipere. ff.
de ꝟbo. oblig. qcūq. ⁊ tunc ſi reddat ſicut intendebat
in ꝓmittendo ſoluit debitū. ¶ Si aūt teneatur ſcḋo
mō. ſ. ex ſtricta obligatiōe alia ⁊ alio facto illi ⁊ iſti de
dicendo miſſam pro eo. pōt dici tunc ꝙ dicendo pro
R. ambobus ſimul non ſoluit debitū. diſtinguēdo tamē
de verbis obligatiōis pōt dici ꝙ aut ſunt certa ⁊ ſim/
pliciter determinata ad vnum intellectū. puta ſi obli
get ſe ad dicendum miſſam pro iſto vna cū alijs pro

quibus tenetur: vel ſi ex alia parte obliget ſe ad dōm
miſſam pro iſto ita ſpecialiter ſicut poteſt ſacerdos
ſpecialius pro alio a ſe celebrare: hoc eſt quantuꝫ po
teſt ⁊ meritū perſonale ⁊ etiam virtutē ſacrificij ali/
cui aliū ſpecialius applicare. ⁊ in iſto caſu qñ. ſ. obliga/
tio eſt determinata ad certū itellectū. pꝫ ꝙ ſatiſfacit
ſi ſm illum intellectum ſatiſfacit: ⁊ aliter non. Aliqñ
aūt verba obligationis poſſunt habere diuerſos intel
lectus ita ꝙ poſſunt intelligi ſtrictius ⁊ minus ſtricte
puta ſi dicam ſic. dicam pro te vnam miſſam. vel ad/
huc gñalius ſic celebrabo ꝑ te. ¶ Et in iſto caſu vt vi
detur verba accipienda ſunt ſm intētionē obligantis
quod probaꝛ per illud extra de iureiurando. veniēs.
vbi dicitur de quodam. a. ꝙ cum graues inimicitias
incurriſſet illi qui partis vtriuſqꝫ amatores extiterāt
ſuggeſſerunt predicto. a. ꝙ in ſatiſfactionem inimici
tiarum iuraret quorūdam obedire mandato. Cūqꝫ
ille non credens ſe tale quid cōmiſiſſe ꝑp qḋ ei aliqḋ
graue debeꝛ imponi iuramentum illud ſub tali ꝯfidē
tia ꝑſtitiſſet: ipſi ſibi ſub iuramēti debito ꝑceperunt:
vt nunqꝫ curiam ducis intraret niſi cum oēs per edi
ctū ipſius gñalr ad curiā vocarenꝛ. ⁊ infra. Veruꝫ qꝛ
ille qui dicti ducis eſt cōſiliarius nequaqꝫ ſic iuraſſet
ſi mandatum illud ſibi contrarium preſciuiſſet. noue
ritis nos mandaſſe patriarche tali vt ſi mandatuꝫ ꝓ
ri iuramento licite facto repugnet ipſum auctoritate
noſtra denunciat non ſeruandum. vult ḡ papa ꝙ illḋ
iuramentum non ſeruet qñ ſibi virtute iuramenti i/
poſitū eſt aliquid tā difficile quale nō credidit iponē
dū. ⁊ ita nō videꝛ teneri niſi in alijs facilioribus de ꝗ
bus intellexit. lꝫ illi quibus iurauit intenderunt obli
gare eū ad illud difficile: qḋ poſtea virtute iuramēti
impoſuerunt. ¶ ꝑ. extra de ſpōſali. ex literis: ibi glo
ſa contra eum ſit interpretatio qui pactum appoſuit
qui debuit legē aptius appōere. ff. de pac. veteribus.
Si ergo ille cui aliꝰ obligaꝛ nō ita determinat verba
vt ſint oīo certa ad itētionē ſuā ſibi iputet: qꝛ obligās
nō videꝛ ſe velle obligare niſi ad illud minus: qḋ pōt
ſtare cum verbis. ¶ Sed videꝛ ꝙ verba obligatiōis
ſunt accipienda ſm intellectū quem hꝫ ille cui fit ob
ligatio. 22. q. 5. quacunqꝫ. Quacunqꝫ arte verborū
quis iuret. deus ita accipit ſicut ille cui iuraꝛ itelligit
⁊ quotatur ibi Yſido. 2° ſenten. Et ibidē. c. ꝑri. ecce.
⁊ quotatur Auguſt. in ſermone quodā: qui per lapidē
iurat falſum periurus eſt. ſi tu illḋ ſcm̄ non putes ſan
ctum putat ille cui iuras: non enim tibi aut lapidi: ſꝫ
primo iuras. ¶ Rꝰ ad hoc dubium videꝛ hēri extra
de ſpon. ex liis. Vbi dꝛ ſi aliter non intellexerit qḋ ali
ter ꝓpoſuit ad cōem verbi intelligentiam recurratur
⁊ cogaꝛ vterqꝫ verba ꝓlata in ſenſu illo retinere quē
ſolent recte itelligētibus gñare. Et glo. ibi adducit il- In verbo
lud. ff. de ſupellectili legata. lege labeo. Non ex opi/ propoſuit.
nionibus ſingulorꝫ ſed ex cōi vſu nomina ſunt intelli
gendo. ¶ Sꝫ queres que eſt cōis intelligentia hñda
de talibus verbis. vꝛ ꝙ obligās diſtricte ſacerdotem
ad celebrandū pro ſe. intendit obligare eū ad illḋ qḋ
eſt ſibi vtilius: dum tñ illum ad illḋ liceat ipm obliga
re. nunc aūt ꝙ maximum bonum qḋ debeꝛ virtute
meriti perſonalis ⁊ etiaꝫ virtute ſacrificij. medio mo
do alicui applicanduꝫ totum reddatur iſti. eſt iſti vti
lius ꝙ̄ ꝙ non totum reddaꝛ. ⁊ hoc licet. qꝛ non eſt cō
tra charitatē ꝙ vnuſquiſqꝫ bonum ſpūale ſibi procu-
ret quantum pōt ſine preiudicio alterius: ergo iſte ſi
intendit ſacerdotem obligare ꝙ. ſ. totum illud bonū
ſibi debeaꝛ. non autem ſibi debereꝛ totum ſi ſimul ꝑ
altero celebrareꝛ ſicut declaratum eſt in primo arti/

talo quantū ad illud qḋ debeẗ merito perſonali. ⁊ in
ſecundo articulo quantum ad illud quod debetur vꝉ/
tute ſacrificij. Si ita eſſet tunc celebrans pro duobus
non ſolueret debitum iſti.

Ad illa que probant ꝟba intelligenda eſſet
ſm intētionē promittētis. Ad primū
preſumitur ꝙ nullus vult ſe obligare ad illicitum : ⁊
hoc preſumendum eſt quandocunqꝫ non apparet ex
preſſe ꝙ obligatio ſit ad illicitum. nunc autem obli/
gationem prius licite factam velle auctoritate propꝛ
reuocare eſt illicitum. ergo preſumendum eſt ꝙ nul
lus in aliqua obligatōe poſteriori hoc velit. ⁊ hoc quā
do verba obligationis ſequentis non expreſſe ſonāt
reuocationem precedentis. verba iſta generalia : iu/
ro ſtare mandato veſtro. in intellectu quem impor/
tant videntur illicita: nec expreſſe ſonant talem reuo
cationem obligationis precedentis. Si ergo virtute
iuramenti talis imponetur ſibi ꝙ non ſeruet obliga/
tionem priorem. recte interpretandū eſt ꝙ iuramē
tum ſuum ad iſtud non obligauit. Sic eſt in caſu de
quo arguis. qꝛ iſte. a. obligatus fuit duci vt conſiliari/
us. ⁊ per conſequens per iuramentum quod fecit ci/
uibus pro pace eorum habenda nullo modo intelli/
gendum erat obligare eum ad recedēdū ab obliga/
tione facta duci. Et breuiter ſi hoc in ſpeciali fuiſſet ſi
bi propoſitum ad iurandum nullo modo liceret ſibi
iurare. ⁊ ſi iuraret periuraret: ⁊ tenetur in hoc non ſer
uare iuramentum: ſed obligationē priorē: quando er
go iſtud in ſpeciali non iurat: ſed aliquod iuramētū
generale licitum. nullo modo intelligitur in illo iſtud
illicitum includi. non ergo papa h̄ mandauit eum ab
ſolui a iuramēto: ſed denunciari iuramētum ſecūdū
priori iuramento licite facto repugnare vel eſſe repu
gnās ⁊ ideo non eſſe ſeruandū. Intelligo repugnās
non ſm formam iuramēti: quia generale fuit ⁊ de ſo
lum licitis intelligendum. ſed repugnans quantum
ad illud ad quod ipſi voluerint iuramentum applica
re. quod ſcilicet virtute iuramenti impoſuerunt: ⁊ idō
quo ad hoc ſpecialiter non eſt obſeruandum. Si ta/
mē aliud impoſuiſſent quod non repugnaret iuſtitie
ad illud fuiſſet virtute iuramēti preſtiti tanquam ſim
plr liciti ⁊ in tali caſu licite obligatus. Ad ſcḋm etſi vi
deatur ꝙ obligans ita velit ſe ad modicum obligare
ſicut pōt ſtare cum verbis q̄ acceptat ille cui ſit obli/
gatio: ⁊ idō ita modicū ſoluere ſufficit: tamē neceſſario ſit
obligatio ſm cōem verborum intelligētiā qñ alter al
Di.101. terum plane non intellexit. ¶ Sed nunquid in caſu
aliquo ſpeciali ſatiſfacit iſte qui tenetur ad vnam miſ
ſam pro eo ſi celebrat ſimul pro eo ⁊ alio? ¶ Dicitur
ꝙ ſic. qꝛ rationabilis conſuetudo interꝑtatur obliga
tionē generalē: nunc autē rationabilis conſuetudo ē
ꝙ anniuerſaria celebrentur in illis eccleſiis vbi cor/
pora ſepeliuntur: ⁊ in quibus eccleſiis ipſi mortui dū
vixerunt perceperunt eccleſiaſtica ſacramēta. ſi ergo
talis eccl'ia rationabilē conſuetudinē habeat ⁊ eodē
die non dicatur niſi vna miſſa pro mortuis. ſi contin/
gat eodē die plura anniuerſaria concurrere ſatiſſit il/
lis multis per vnam miſſam. Sic ergo videntur mo
nachi ⁊ clerici in eccleſiis cathedralibus ⁊ aliis colle
giatis ⁊ etiam ſacerdotes curati ſatiſfacere per vnam

nerſaria ſuorum familiariū in ſuis eccleſiis celebran
da: ⁊ debet intelligi iſta obligatio ſm rōnabilem con
ſuetudinē talium eccleſiaꝝ. ¶ Secus eſt de pauperi
bus religioſis ⁊ ſacerdotibus nō curatis nec collegia/
tis. tales enim tenentur ad ſingulas miſſas propter
ſingulas obligationes: nec excuſaret eos conſuetudo
de non celebrando plures miſſas eodem die. qꝛ nec
habent rationem promittendi illa ad que oppoſitum
ſequeretur. qꝛ non habēt rationē ſic accipiendi anni/
uerſaria: ſed tantum lꝫ eis ad illa ſe obligare de qui
bus fuerint certi ꝙ poſſint cōplete ſoluere. ¶ Aliter
dici pōt ꝙ bñ poteſt aliquis ſi voluerit cedē iuri ſuo: ⁊
ideo ille qui obligat ſacerdotem poteſt cedere vt nō
teneatur ſolus habere miſſam: ſed ſimul cum multis
⁊ iſta ceſſio lꝫ expreſſe non ſiat quandoqꝫ in obligatio
ne tamē rationabilr intelligēda eſt fieri in animo eiꝰ
non ſolum eius qui ſe obligat: ſed eius cui ſit obliga/
tio: ⁊ h̄ qñ ille cui ſit obligatio bñ nouit conſuetudinē
eccl'ie. ſ. ꝙ q̄uis multis pro eodē die ſit obligata : non
tamē ſolet ſolui niſi vna miſſa. Et ideo probabile vi/
detur ſi canonicus talis eccl'ie ordinet ſibi anniuerſa
rium celebrare. ⁊ ſi multa concurrunt vna die ſatiſ/
ſit dicēdo vnā miſſam ſimul pro illis multis. Sꝫ ſi ali
quis neſciēs modū illius eccleſie ſimplr intendat ob
ligare ad tm̄ ad quātū obligaret ſacerdotē ſimplicē
non curatū. non vꝫ ꝙ iſti ſatiſſiat niſi ſibi reddaẗ tantū
in eccl'ia collegiata. ſ. ꝓpria miſſa quantū teneretur
reddere ſacerdos non curatus. qꝛ conſuetudo ſpālis
eſt iſti ignota ⁊ licite ignota. qꝛ iſte non teneẗ ſcire cō
ſuetudines ſpāles eccleſiarum. nō debet ergo eſſe ꝑ/
iudiciū iſti eſſet aūt ſi ꝓꝑ illam ſacerdos iſte minus
ſibi teneretur q̄ alius ſacerdos modo ſimili obliga/
tus. Si igitur vult ſacerdos ꝓꝑ ſuam conſuetudinē
ſibi notam alleuiari exprimat eam illi ignoranti. ⁊ ſi
conſentiat ꝙ ſm illā cōſuetudinē ſibi ſatiſſiat bñ qui
dē. ¶ Quod ergo ibi allegaẗ rōnabilius conſuetudo
tm̄ q̄ ſatiſfaciēs. ¶ Dici pōt ꝙ q̄uis abſolute poſſit rō/
nabiliter eſſe conſuetum ꝙ in hac eccleſia ſiant anni
uerſaria defunctorum ſepultorum in hac parrochia.
abſolute etiam poſſit eſſe ratiōabilis conſuetudo ꝙ
in eodē die in iſta eccl'ia nō dicaẗ miſſa pro mortuis
niſi vna: tm̄ in caſu nō poſſunt iſta duo rationabiliter
eſſe cōſueta in iſto caſu. ſ. qꝛ iuſtitia requirit pro ſin/
gulis obligationibus ſingulas miſſas dici: qꝛ eque re
quiriẗ iuſtitia in eccleſia collegiata ſicut a ſimplici ſa
cerdote. niſi ille cui ſacerdos tenetur velit cedere iu
ri ſuo. ſaltem implicite acceptando pro ſe cōſuetudi
nem illius eccleſie: quam nō debet ꝓſumi acceptare
niſi ſit ſibi nota. ¶ Et cū dicitur ꝙ non teneẗ ad impoſ
ſibile vel ad incōueniens. ¶ Rñ. duo poſſunt eſſe in/
ter ſe repugnantia ſaltē in caſu: ita. ſ. ꝙ ambo non iu
ſte ſiant ſimul. ⁊ tm̄ vtrūqꝫ eoꝝ diuiſim poſſe iuſte fie
ri. ⁊ ſicut de iuſte ita de decenter fieri. ¶ Dico ergo
ꝙ ſi ex cōſuetudine in hac eccleſia approbata factū ē
ſimplr incōueniēs hic plures miſſas dici de mortuis
eodem die. iſti non licet ſe obligare aliquibus obliga
tionibus ex quibus ſequereẗ ſm iuſtitiā debere plu/
res dici. Si ergo iam obligatus eſt ad vnam miſſam
tali die nō obliget ſe noua obligatione ad aliā. qꝛ illa
noua obligatio nō eſſet ad iſtam iā debitā. ꝗ ad aliā.

ita fieret ſicut ipſe intendit qui procurat ſic. videlicet ꝙ habeat ꝓpriam miſſam: ſed quando non pōt ſicut in caſu poſito ibi rōnabile eſt anniuerſarium non in iſta eccleſia celebrari: vel ſi oīno ſacerdos iſte velit iſtud anniuerſarium recipere: ⁊ tamen cōſuetudinē ſue eccleſie ſeruare procuret miſſam propriam ꝓ iſto dici ab alio ſacerdote. ¶ Et cōſimilr videret̄ eſſe di/cendum de eccleſiis dotatis quarum miniſtri de rōe ordinationis eccleſie vel elemoſynarum receptaruꝫ iam ſunt dotantibus vel certis perſonis obligati ſpe/cialiter ad tantum numerꝝ miſſarum pro quanto ipſi ſufficiunt vel ad certū numerꝝ ſuffragioꝝ. non enim videt̄ ꝙ tales ſe licite poſſint obligare ad miſſas vel ad talia ſuffragia aliis ſoluenda. niſi intendant procu rare talia ſpecialiter ſolui per alios qui non ſunt iam totaliter obligati. ¶ De tertio in iſto articulo pōt di/

✠ ci ꝙ in caſu ꝓpoſito abſolute nō ſatiſfit eccleſie: quia obligatio cōpleta ſiue que fit inſolidum quādo ē alia ⁊ alia ad ideꝫ in ſpecie. ipſa eſt ad aliud ⁊ aliud: ſicut patet. ff Secus eſt quando eſt ad idem in numero.

ſ. de obli. ⁊ alibi vt quādo pluribus obligationibus obligor hac ſexta feria ieiunare. puta ex precepto eccleſie. quia eſt ſex/ta feria quattuor temporum. ⁊ iterū qꝛ eſt vigilia apo ſtoli ieiunanda. ⁊ iterum ex regula mea. Iſtis obliga tionibus quia ſunt ad idem numero ſatiſfacio vno ac tu ieiunandi. Secus autem eſt ſi ad idem in ſpecie ⁊ ratio videtur. qꝛ obligatio non eſt ad impoſſibile ſol/ui. quotcunqꝫ aūt ſunt obligationes ad hoc nulli pōt ſatiſfieri niſi ſoluendo hoc non ergo tenet̄ ad aliud. Sed quando ſunt plures obligationes ad idē in ſpe cie. poteſt ſatiſfieri eis ſoluendo aliud ⁊ aliud. Nunc aūt in caſu ꝓpoſito eſt alia ⁊ alia obligatio completa ⁊ ad idem in ſpecie. ſ. ad vnā miſſam. ergo ſimplici ter non ſatiſfacit niſi reddat diſtincta. ¶ Cōfirmatur qꝛ ad aliam obligationeꝫ erat aliud ⁊ aliud. ex parte eius cui fit obligatio alliciens ⁊ inducens obligantē: ⁊ ita vı̄ ꝙ debeat eſſe obligatio ad aliud ⁊ aliud cor/reſpondens alteri ⁊ alteri inductiuo.

Ad argumentum pͥcipale pꝫ ex dictis in 2° articulo: qꝛ virtus ſacrificii nō adequat̄ valori ei° qui cōtinet̄ in ſacrificio: ſed correſpondet alicui merito in eccl̄ia. nō etiā adequat̄ merito paſſionis xp̄i ſicut di/ctū eſt inferius. lꝫ ꝓ tanto ad illud plus accedat pro quāto illā paſſionē ſpecialius repꝛ̄ſtat. ⁊ ita virtute il/lius ſpecialius deum placat ⁊ bonum impetrat quā tum ad meritum cōmune. Queſtio. XXI.

Ultimo queritur.

Utrū ponēs mūdi eternitatē poſſit ſuſti nere aliquē eſſe vı̄r bn̄ fortunatū: arguit̄ ꝙ ſic. qꝛ ponēs mundi eternitatē nō ne gat motū: ſed ponit. ⁊ ꝑ ɔ̄ſ nō negat naturā que eſt pͥm̄ motus: bona āt fortuna ſm̄ pħm in li° de bona

3. phy. t.c. 3. fortuna eſt ſine ratione natura. ergo ⁊c̄. ¶ Contra. ponens mundi eternitatem negat deum poſſe aliqͩ īmediate īfluere in animas noſtras. ſicut habetur. 8. phyſicorum ꝙ impoſſibile eſt principium eternuꝫ. ⁊

Cōmē. 15. ⁊ 53. ⁊ alibi q̄ re. deum aliquid agere in inferiora niſi in mediante ce lo. ⁊ mediante illo nō pōt fieri influentia in aīam no ſtrā. ergo nullam influētiam pōt deus cauſare ſm̄ illā poſitionem. ſed ponens bonam fortunā habet pone re deum immediate in aīas noſtras influere. vt ha/betur in illo libello verſus finem. bene fortunatis nō expedit conſiliari. habēt enim principium tale quod eſt melius intellectu: ⁊ parum poſt. rationis aūt prin cipium non ratio ſed aliquid melius: quid ergo erit melius ſcientia ⁊ intellectu niſi deus? virtus enim intellectus eſt organum: vult ibi expreſſe ꝙ iſti im/mediate mouentur a deo.

Queſtio iſta vt pꝫ per arm̄ ad oppoſi/tum non querit de quo cunqꝫ mō ponendo eternitatem: ſed preciſe de mō ponendi pħi. ſ. cum illis principiis pħi propter q̄ ponit mundum eſſe eternum poſſit ſtare aliquem eē bn̄ fortunatum. nō pōt aūt aliquarꝫ poſitionum com/poſſibilitas videri vel repugnantia niſi vtraqꝫ poſitio videatur. Hic ergo primo videndum eſt de poſitiōe ponentis aliquem eē bn̄ fortunatum: ⁊ ſpecialiter il/la q̄ tangit̄ in lib. de bona fortuna q̄ dicit̄ fuiſſe Ariſt. ⁊ 2° videndū eſt de poſitione huius mundi eternita tis que hr̄ ex. 8. phyſi. ⁊ multis aliis locis. 3° patebit ſi eſt inter iſtas pōnes repugnantia. Uide in p° di. 2. q. 3. op. ⁊ diſ. 35. p. e in Platone de multiplici mundo.

Quantum ad primum ſufficienter ſe ſnia pħi d̄ bona fortuna ad duo reduci: primo an ſit ⁊ quomō ſit. 2° propter quid ſiue propter cauſam ſit. Primum iſtoꝝ requirit tria. ſcilicet an ſit fortuna? ſecundo an bona fortuna? ter/tio an aliquis ſit bene fortunatus? ¶ De primo habe

A tur ſuccincte veritaꝫ in tribus concluſionibus. prima eſt affirmatiua ⁊ communi conceptui plurium con/ſona. ⁊ talem philoſophandi moduꝫ habuit commu niter Ariſtoteles: quia ſuppōit ſemper communiter

4. phyſi. t.c. 41. conceſſa: ſicut patet ponens locum eſſe immobileꝫ. ſicut communiter omnes concipiunt. lꝫ inquirendo per rationem videatur difficile. ⁊ ponendo tempus eſſe idem numero vbi quod etiam omnes cōmuni/

4. phyſicoꝝ. t.c. 94. ⁊ in ⁊ ſpecialiter t.c. 124. ter concipiunt: lꝫ per rationem aliqua circa hoc dif/ficultas occurrat: ⁊ ita in multis que accipit Ariſtoti les tanquam communiter conceſſa. hoc modo pote/rat accipere tanq̄ cōmuniter cōceſſuꝫ ꝙ aliquid eue nit a fortuna. Manifeſtū eſt enim ꝙ agēti a propoſi/to aliquid euenit preter intentionem: ⁊ illud dicitur fortuitū ſiue effectus fortuitus. eius igitur vt ſic eue nientis fortuna eſt cauſa. ¶ Qualis autem cauſa ſit

2. t.c. 52. patet. ex. 2. phyſicorum. vbi philoſophus declarat ꝙ eſt cauſa per accidens eorum que eueniunt in mino ri parte actione agentis a propoſito. ¶ Secunda cō/

B cluſio. ꝙ fortuna non eſt aliqua cauſa per ſe diſtincta a natura ⁊ intellectu ſiue propoſito. immo eadeꝫ vo luntas que reſpectu effectus intenti eſt per ſe cauſa reſpectu effectus non intenti dicitur eſſe fortuna in/tentum quidem euenit a propoſito. ⁊ ideo cauſatur voluntarie. non intentum euenit preter propoſitum ⁊ ideo cauſatur fortuite. falſa eſt ergo poſitio pagano rum imaginantium fortunam eſſe quandam deam cui tanquam cauſe per ſe attribuunt effectus quos videmus fortuite euenire. ⁊ forte propter iſtum in/tellectum malum paganorum reprehendit Auguſti/nus ſeipſum primo retracta. c. primo. Non mihi in quit placet totiens appellaſſe fortunam ⁊c̄. catholici autem potius debent talia attribuere prouidentie di/uine ſaltē generaliter. ¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ for/

C tuna non eſt cauſa totalis. hoc eſt ꝙ nihil ſic euenit a fortuna: quin etiam eueniat ab aliq̄ cauſa per ſe intē/dēte iuxta illud Pla. in thimeo. nihil eſt cuius ortum

Lib. 2. non preceſſit legitima cauſa. ⁊. 5. de ci. dei. ca. 9. dicit Aug. Cicero concedit nihil fieri ſi cā efficiens non ꝓ cedat. ⁊ hoc rōnabiliter ɔceſſit. qꝛ qḋ non eſt a ſe non pōt hr̄e eē niſi a cā efficiente. ⁊ ibi requirit̄ aliq̄ cā ꝑ ſe ſiue intēdēs: qꝛ ſub intentione cā vl̄ioris cadunt plu res effectus: ⁊ ita ſub intentiōe cāe pͥ° cadūt oīa. ſed

quando alicuius effectus non apparet causa prima
per se siue intendēs. tunc ille dicitur effectus fortui/
tus vel casualis. ⁊ sic est intelligendū illud Augusti/
Ubi in prę / ... ni de acbademicis qōnibus i principio. vbi dicit for
taſſe nihil aliud in rebus caſum vocamus niſi cuius
ratio ſecreta eſt. Et hanc opinionem tangit philoſo/
phus in iſto libello cap̄. 2. Si autem inquit a fortuna
nihil dicendum eſt fieri. ſed nos alia exiſtente cauſa
propter non videre. hoc eſt quia non videmus eam
fortunam aimus eſſe cauſam ⁊c̄. ¶ Secundum in
D iſta particula quod eſt de bona fortuna explicatur in
vna concluſione ⁊ duplici diſtinctione. Concluſio
que etiam videtur cōmuniter conceſſa hec eſt. bo//
nam fortunam eſſe: manifeſtum enim eſt ꝙ agenti
alicui a propoſito euenit preter intentionē aliquod
bonum: ⁊ ita cum bona fortuna dicatur bonus effe/
ctus fortuitus. vel magis proprie lʒ minus vſitate cā
talis effectus: ⁊ illa duo ſine ſe inuicem eſſe non poſ
ſunt. ſequitur ꝙ bona fortuna ſit. Hanc diuiſionem
q. vocis in ſignificationes: puta bone fortune vt ac/
cipitur pro cauſa vel effectu tangit philoſophus. c. p̄.
cauſam frequenter aimus ipſam eſſe. cauſa aūt alie/
num a nomine. cauſa enim ⁊ cuius eſt cauſa aliud
eſt. hec ibi. ¶ Ulterius autem bonam fortunam di/
ſtinguit philoſophus dupliciter penes ea in quibus
eſt hoc eſt penes effectus bone fortune. ⁊ eſt prima
diſtinctio iſta fortuna bona eſt in his que non in no/
bis exiſtunt. hoc eſt quorū non ſumus domini. ſicut
exemplificat nobilem bene fortunatum dicimus: ⁊
totaliter cui talia exiſtunt quorum ipſe nō dominus
eſt. Alio modo bona fortuna eſt in his que ſunt ī no/
bis. etenim cui preter cogitationem ſuam acciderit
aliquod bonum operari bene fortunatum aimus. ſi/
ne rōne enim habens impetum ad bonū: ⁊ hoc adi/
piſcens dicit̄ bene fortunatus. vel planius intendēs
vnum ⁊ in exequendo adipiſcens aliud non inten//
tum ⁊ tamen bonū: dicitur in hoc habere bonaʒ for/
tunam. ¶ Iſta diſtinctio bone fortune penes effe//
E ctus videt̄ eſſe in illud qd̄ eſt ꝓprie tale. ⁊ in illd̄ qd̄
eſt cōmuniter vel minus proprie tale. nā proprie bo
na fortuna videt̄ eſſe illorū que ſunt in poteſtate no
ſtra. ſicut ⁊ abſolute fortuna. ⁊ hoc ſic intelligēdo ꝙ
licet fortuitum non ſit per ſe ſiue primo in poteſtate
volūtatis: qꝛ nō euenit ex intentione eius. tamē eſt
in poteſtate eius per accñs ⁊ quaſi ſecundario vt an
nexum per ſe intento. reſpectu auteʒ illorū que nec
ſic nec ſic ſunt in noſtra ptāte ⁊ per conſequens acci
dūt nobis non inquātum agentibus a propoſito non
T.c.4.⁊ cir cuit. eſt proprie fortuna ſed caſus ſicut pʒ. 2. phy. ¶ Alia
eſt diſtinctio bone fortune ſm effectus. ſ. per ſe ⁊ p
accidens. effectus per ſe eſt bonum ſumere. effectus
per accidens eſt malum non ſumere. ⁊ hec diſtin/
ctio ſepe tangit̄ in illo libro. ¶ Tertiū in hac particu
la. ſ. de bene fortunato ſtat in quadam diuiſione tri//
mēbri. ¶ Primum membrum. nullus dicitur bene
fortunatus eo ꝙ ſemel ſibi bn̄ accidit fortuite. ¶ Se
F cundū mēbruʒ. nullus dicit̄ bene fortunatus ex hoc
preciſe ꝙ ſibi ſemper fortuite bene accidit. qꝛ ſiue
intelligat̄ ſic ꝙ cū omni propoſito ſuo annexum eſt

caſualiter. Nullo quidē iſtorū modorū diceret philo
ſophus aliquē eſſe bene fortunatū ſicut nec ratio ꝓ
babilis perſuadet. ¶ Tertiū membrū. ꝙ aliqs dicit̄
bene fortunatus: qꝛ ſibi vt in pluribus bene fortuna
te accidit. vnde ſm Ariſtotilem primo ethi. vna hy/ Cap̄.9.
rundo non facit ver. ſic vnus actus ⁊ ſimiliter vnus
euentus effectus fortuiti non facit hoiem dici bene
fortunatum ſed quādo accidit ei vt in pluribus. vn/
de dicit Ariſto. in lib. de bona fortuna. Inſipientes
exiſtentes dirigunt multa. ⁊ ideo quando hn̄t actio/
nes per ſe intētas ad quas p̄ter eorum intentiones
euenerunt vt in pluribus bona: dicuntur bene fortu
nati: ⁊ hoc patet ex communi ſermone. vnde primo
rhetorice videmus propter bonas fortunas hn̄ for/
tunatos electos. ¶ Sed eſt ne aliquis vniuerſali/
ter bene fortunatus: hoc poteſt dupliciter itelligi. vno G
modo vt cuilibet itento ab eo per ſe ſit ſemper anne
xum aliquid bonum per accidens: vt in arte plan//
tandi ⁊ ſanandi ⁊c̄. Alio modo ſic vt ſit talis ꝙ quan
documqꝫ eſt annexum ſibi aliquid fortuituʒ illud ſit
bonum. ⁊ credo ꝙ neutro modo aliquis dicitur vni
uerſaliter bene fortunatus ſine miraculo ſpeciali.
qꝛ nullus poteſt eſſe quin in actione ſua alijs cauſis
contingētibus concurrētibus poſſit aliquid malum
per accidens concurrere. quia in poteſtate ſua non ē
concurſus aliarum cauſarum. ſcʒ vt fodiens fodiat
ad bufonem vel ad ſerpentem niſi deus faceret ex
miraculo concurſum cauſarum ſpecialem ad hoc. ſʒ
vt in pluribus poteſt aliqs eſſe bene fortunat⁹: ⁊ hoc
aliquando quātum ad bona ſimilia cōiuncta ſimili
bus propoſitis. vt quādo euenit victoria coniuncta
voluntati bellandi. Aliquādo quantū ad diſſimilia
bona diſſimilibus propoſitis. Aliquando econuerſo
quantū ad bona diſſimilia ſimilibus propoſitis: ⁊ ſic
eſt poſſibile aliquem vt in pluribus eſſe bene fortu/
natuʒ: vt patet per experientiam. ¶ Sed in quibus
conſiſtit bona fortuna: Ariſtotiles dicit primo rheto
rice ſue ꝙ in duobus. ſ. in aſſequendo bonuʒ preter
intentum: ⁊ fugiēdo malū. vt ſi qs nō incidit in latro
nes. ¶ Alio mō diſtinguit̄ bona fortuna ſm Ariſto
tilē in lib. de bona fortuna. ꝙ. ſ. bona fortuna dicitur D
reſpectu eorum que in nobis ſunt: vt quando aliqs
intendit vnum per ſe ⁊ aliud euenit. Alio modo re/
ſpectu eoruʒ que non ſunt in noſtra poteſtate: vt ꝙ
aliqs ſit nobilis ⁊ pulcher ⁊ diues naſcat̄ ⁊c̄. Et iſta
diſtinctio fortune eſt in fortunaʒ proprie dictā. ⁊ mi/
nus proprie dictam: que magis dicitur caſus: quia
non eſt ab agente a propoſito: qꝛ non eſt talis euen/
tus in poteſtate noſtra. ¶ Sed que eſt cauſa eſſendi
bene fortunatū: qd̄ eſt ſcd̄m principale in primo ar/
ticulo pncipali. ⁊ hoc de bona fortuna improprie di/
cta que non eſt in poteſtate nr̄a. ¶ Non inuenio ali/
quid intrinſecuʒ in homine propter qd̄ debeat dici
bene fortunatus iſto modo. ſed hoc accidit ſibi ex cō
curſu cauſarū extrinſecarum que pōt eſſe ex deo diſ
ponēte ſm theologos: lʒ non ſm Ariſtotilem. ſicut ſi
aurum ſit ibi. ⁊ aliqs intendens fodere ipſum inue/
niat: hoc eſt ex cōcurſu cauſarū extrinſecaruʒ: ⁊ non
eſt alia cauſa: niſi qꝛ ipſe eſt magis diſpoſitus vt cau/

tur illō qō euenit in pluribus: hʒ cām vt in pluribus
I vniformiter: ita ꝙ euenit in paucioribus ⁊ difformi/
ter hʒ reduci ad cām vniformiter agentē ⁊ per ſe. C ā
autem intrinſeca ⁊ proxima huius euentus fortuiti
2. phyſi. ſm Ariſtotilē in predicto libello eſt impetus. dicit. n.
ſic. Eſt ergo bona fortuna ſine rōne natura. benefor/
tunatus enim eſt ſine ratione habens impetū ad bo
na. ⁊ hec adipiſcens. hoc aūt eſt nature. in aīa eniʒ in
eſt tale natura quo impetu ferimur ſine rōne ad que
vtiqꝫ bene habebimus. Et ſi qs interroget ab operā/
te quare ſic facit. neſcio inqt ſed placet mihi ſile pa/
tiens his que a deo aguntur. etenim a deo vecti ſine
ratione impetum habēt ad opari aliqd. Et vult dice/
re ꝙ aliqui hñt velle ad qō ſequitur bonū aliquod ꝑ
ter intentuʒ ex impetu ⁊ ſine rōne: ⁊ cauſa huius im
petus eſt natura. Et iſtam diuerſitatem bonum acce
pit Ariſtotiles per experientiam. ꝙ enim iſte impel
Deniqꝫ par theologus ⁊ minꝰ phs ꝺ his cogno/ uit iſꝺ ſtatu. latur ⁊ iſte non cum ſine ratione eius cui impellitur:
hoc accidit: non poteſt eſſe ratio. ergo cauſa eſt natu
ra. ſed illa differentia vel diuerſitas non ponit diffe/
rentiam ſpecificam in natura: ſed indiuidualem. ꝙ
enim agens extrinſecuʒ vniformiter: agens moueat
iſtud ad bonum ⁊ non alium: eiuſdeʒ rationis exiſtē
tes: non poteſt eſſe niſi propter aliquid intrinſecuʒ in
vno quod non eſt in alio. hoc autem non poteſt eſſe
ratio vt dictum eſt: nec aliquid conſequens ſpecieʒ:
qꝛ illud vniformiter cuilibet ineſt. eſt ergo aliquid ꝑ
tinens ad indiuiduū. qō auteʒ non ſit ratio: patet qꝛ
vbi plurimus intellectus ⁊ ratio ibi minima fortuna
vbi auteʒ plurima fortuna ibi minimus intellectus
ſm Ariſtotilē. nec etiam voluntas: qꝛ ſimilis poteſt
De bona for. c. i. eſſe actus voluntatis in vtroqꝫ: ⁊ tamen vnus aſſe/
quitur affectum fortuitum: ⁊ alius non aſſequitur.
ergo illud intrinſecum eſt impetus a natura proue/
niens. ideo dicit bene fortunatum bene natuʒ. quia
K in eo eſt diſpoſitio qua a ſuperiore motore impellit
ad propoſita: ſm que eueniunt ſibi cōmoda. C Sed
illa diſpoſitio naturalis eſt ne diſpoſitio ex parte aie
vel corporis? C Rñdeo. ſi Ariſtotiles intellexit ꝙ
aīe differūt ſm gradus naturales in nobilitate ⁊ pfe
ctione: ſic eſſet dicēdū ꝙ aīa nobilior haberet talem
impetū ſicut brutū nobilius habet nobiliorem eſti/
mationē: ⁊ nobiliorē inſtinctum naturalem ad aſſe/
quēdū cōmodū maius. ſed non credo Ariſtotilem
ſic intellexiſſe. ſ. ꝙ iſte impetus ſequatur aliqueʒ ex
nobilitate aīe. qꝛ dicit vbi minimus intellectus ibi
maxima fortuna. vnde dicit ꝙ talē non expedit con
ſiliari. non ergo hoc conuenit intellectui ex ſua perfe
ctione: ſed qꝛ habet nobilioreʒ impellentē ſicut na-
uis male regibilis melius frequenter nauigat. ſʒ nō
propter ſeipſam: ſed qꝛ habet bonum gubernatorē.
In corpore ergo iſta diſpoſitio eſt conſequens cōple
xionē determinatā. C Sed eſt dubitatio qualiter na
tura eſt cauſa iſtius impulſus ad volenduʒ aliqd ad
quod ſequaꝛ cōmodū preter intentionē operantis: ſi
ſicut grauitas eſt cauſa deſcēſus deorſuʒ in graui. tūc
enim fortuitū non eſſet a fortuna: qꝛ in natura eſt ali
qua diſpoſitio inclinans ad hoc lʒ non ſufficiēter mo
tiua. C Item probo ꝙ oia eſſent a fortuna: ſi ex hoc
dicaꝛ quia bene fortunatus: qꝛ habet diſpoſitionem
qua impelliꝛ ad volēdū aliquid ad qō ſequaꝛ cōmo/
dum ſine ratione ⁊ cōſilio: qꝛ in actibus humanis cō
Li. ꝺ bo. for tuna. nō lon ge a fine. ſilians nec primo conſiliatur nec conſiderans priꝰ cō
ſiderat: aliter eſſet proceſſus in infinitū. In primis ꝗ
actibus non habetur impulſus a ratione cogente ad
eliciendū tales actus. ergo eliciuntur ſine ratione ⁊

a natura: ⁊ talis dicitur fortuna. ergo ⁊c̄. C Item tu
dicis ꝙ aliquis habet impetū ſine ratione. C Cōtra.
non eſt bona fortuna ſine actu voluntatis: qꝛ fortu/
na eſt effectus contingens conſequens effectuʒ agē/
tis a propoſito. nunc aūt actus volūtatis eſt circa ob/
iectū oſtenſum a ratione. ergo talis impulſus ad vo/
lendum non eſt ſine ratione. C Item ſi natura ipel/
lit aliquem ad volēdū ⁊ non ratio: ergo non eſſet for
tuna qō euenit: ſed caſus: qꝛ hec eſt differentia inter
fortunā ⁊ caſum ſm phy. C Reſpōdeo. prima ratio L. c. ii. ſcir
vadit ad hoc ꝙ prima intellectio ſit fortuita. ⁊ ſi ſeq̄/ citer.
tur aliquid bonū ⁊ conueniens diceret quis per eā
bene fortunatus. Rñdeo igiꝛ ⁊ dico ꝙ ſm ꝙ vnus
doctor exponit phm in predicto libello: videꝛ velle Dē. q̄li. 6. q.
ꝙ prima intellectio ſiue volitio ſit a deo mouente in io.
tellectū ⁊ voluntatē non per oſtenſionē obiecti: ⁊ di/ L
cit predictus doctor ꝙ hec eſt ſententia Anſel. de ca
ſu diaboli. c. i2. qui dicit ꝙ angelus non habuit pmū
actum a ſe. C Sed credo ꝙ habuit primum actum
a ſe ſicut ſecundum: licet voluntatē habuit a deo. ad
actum enim volendi non requiriꝛ niſi voluntas ⁊ in
tellectus preuius oſtendēs obiectum. ⁊ per hoc pa/
tet ſolutio ad rationē ſuā. C Cōtra. ſi angelus habuit
primum actum volēdi a ſe: aut habuit volendo: ⁊ ſic
eſt proceſſus in infinitū: aut nō volendo quod eſt in
conueniens. C Rñ. dico ꝙ habēdo intellectū oſten-
dentē obiectū: ⁊ habendo voluntatē priuanē. ſimul
tñ tpe habuit velle. Dico ergo ꝙ iſta concluſio eſt cō
cedenda quo ad aliqd. ſ. primaʒ intellectioneʒ nō eē
a ratione: ſed quo ad aliqd a caſu: intelligēs nō prius
intelligendo intelligit. prima ergo intellectio non eſt
a rōne oſtēdēte obiectū primo. ergo eſt a caſu quodā/
modo ſm Augꝰ li. 3. de libe. arbi. non eſt in poteſta/
te noſtra quin viſis tāgamur. ⁊ ideo illud eſt fortu/
tum ⁊ caſuale. C Et ſi arguas. prima intellectio ſi ſit
fortuita oia ↄ̄ſtia erunt fortuita. Dico ꝙ non ſequiꝛ:
qꝛ habita prima intellectiōe ⁊ volitione pōt aliqs rō/ M
cinari de agendis: ⁊ ita que ſequunꝛ illā deliberatio/
nem non erunt fortuita: ſed a ratione deliberante.
C Sed ſi queras prīe intellectiones ſunt ne ſimpli/
citer fortuite? Dicendū ꝙ nōqꝫ ſunt ab obiectis for/
tius mouētibus ſʒ fantaſmata magis impſſa ceſſan/
tibus impedimētis: ⁊ ſic prima intellectio habet cau
ſam naturalē motiuā in nobis. qꝛ tñ nō eſt a ratione
deliberante: nō eſt imputabilis homini niſi interpta
tiue: qꝛ in ptāte hoīs fuit facere obiectū fortius mo/
uens ex frequēti cōſideratione ex qua fortius impri/
maꝛ fantaſma tale ī memoriā. ⁊ per ↄ̄ñs fortius mo-
uet ⁊ prius ceſſante impedimēto. prima ergo intelle
ctio non eſt in poteſtate noſtra. ſed prima indifferen
tia qua pōt quis ſe determinare ad volenduʒ vel nō
volendum hoc eſt a voluntate non ab intellectu. qꝛ
intellectus ab obiecto nāliter moueꝛ. ⁊ ideo ſi volū/
tas nāliter moueret ab intellectu nāliter moto: vo/
luntas nāliter moueret. ⁊ ſic homo eſſet vnū bonuʒ
brutum. volūtas igiꝛ non moueꝛ neceſſitate nāli. ſʒ
habita prima intellectione in ptāte eius eſt cōuerte/
re intellectū ad cōſiderāduʒ hoc vel illud. ⁊ hoc vel
illud velle vel nolle. ⁊ ſic pria volitio oino ē a nobis
nec eſt ita a caſu ſicut prima intellectio. C Ad ſecun
dum dicēdū ꝙ Ariſtotiles videꝛ dicere in libro ꝑdi
cto ꝙ ille impetus vel impulſus ad velle aliqd ad ꝙ
cōſequitur cōmodum nō ē ſic a rōne ꝙ talis ſciat ſic
reddere rationē quare hoc facit. Dicendum ergo ꝙ
illud velle habet a ratione oſtendente obiectum vo N
lituʒ: ſed non a rōne cōſiliante oſtēdēte cauſam qua

re hoc facit diſtincte. ſed hoc habȝ ab impetu. ¶ Ad
tertiū dicendū ꝙ licet natura ſit mediata cauſa illi/
us euentus fortuiti. non tamen imediata: ſed volun
tas vnum intendens lȝ ſit aliud eueniens preter in/
tentū qđ dicit̄ fortuna nō caſus. ¶ Sed de cauſa ex/
trinſeca huiuſmodi euentus fortuiti ſm Ariſt. vide
tur dicēdū ꝙ natura nō eſt cauſa eius: qꝛ natura eſt
determinata ad vnum ſaltē vnitate eiuſdē ordinis ⁊
connexionis. euentus autem fortuiti non videntur
habere cōnexionem nec ordinationem ad alia. ergo
natura non eſt cauſa ſufficiens ⁊ completiua euen//
tus fortuiti. ¶ Item tunc ſequeret̄ ꝙ fortuna eſſet
cauſa per ſe. ¶ Itē nullus dicitur bene fortunatꝰ: qꝛ
impellit̄ ad volēdū aliqđ ad qđ cōſequit̄ bonū niſi il
lud bonū adipiſcat̄. ſed illud bonuȝ adipiſci non pōt
niſi cauſe intermedie cōcurrant ad hoc. cū ergo na/
tura non poteſt eſſe cā ſufficiens huius concurſus na
tura non ſufficit. ideo ſequit̄ ꝙ eſt aliqua cauſa ex//
trinſeca coniungens. ¶ Sed que ſit illa cauſa extrin
ſeca ſm Ariſtotilem. eſt ne celum vel intelligentia
mouēs celum mediāte celo vel deus ipſe imediate
mouens. ¶ Dicendū ꝙ ſi nihil ſit effectus fortuitus
niſi illud ad qđ cauſalitas celi poteſt ſe extēdere tūc
non eſt neceſſarium cauſam inquirere niſi celum ⁊
mouens celuȝ. ⁊ hoc videt̄ probabile: qꝛ nihil fortui
tū videt̄ in homine niſi illud ad qđ cauſalitas celi ſe
extendit mediate vel imediate. Sed primū nō cre/
O do eſſe verū: qꝛ aliquid eſt in hoīe ad quod cauſali/
tas celi non pōt ſe extēdere ſicut eſt volitio. niſi occa
ſionaliter mouendo appetitum ſenſitiuum ſm cu//
ius inclinationem apta eſt voluntas inclinari: celuȝ
ergo quia non poteſt volitionem attingere nec etiaȝ
cauſas ad eius cauſationem coniungere: ideo aliqđ
eſt in homine ad quod celi cauſalitas non poteſt at/
tingere. Et ſi diceretur: ⁊ forte verum eſt: ꝙ nullus
effectus fortuitus eſt in voluntate ⁊ coniunctus vo/
litioni per accidens: ſed tantum cauſalitas celi ad
omnia alia ſe extendit: ⁊ ſic non oportet aliam cau/
ſam extrinſecam ponere niſi celum ⁊ intelligen//
tiā mouentem celum ⁊ deum mouentem mediate.
ita ꝙ ſi Ariſtotiles videtur dicere ꝙ tale principium
ſit deus: debet gloſari verum eſt mediate. ¶ Si au-
tem aliquis effectus fortuitus ponatur in voluntate
cum celum non poſſit talem effectum attingere nec
cauſaȝ ad cauſandum ipſum coniungere: nec aliqua
P intelligētia creata. tunc oportet aliquos effectus for
tuitos in deum reducere: qui omnia prouidet ⁊ con
iūgit cauſas medias ad effectus tales fortuitos cau/
ſandos. ¶ Sed quomodo hoc poteſt concordare cū
8. phy. t. c. 15. 12. meta. ⁊ alibi. principiis Ariſtotilis. qui non videtur ponere aliqđ
nouum immediate eſſe a deo? vnde ipſe ponēs mū
dum eternum non poſuit motum potuiſſe eſſe nouū
niſi ſm partes: ita ꝙ totus non potuit eſſe nouus. Et
iſta concluſio poteſt dependere a tribus principiis.
primo propter immutabilitatem principii: quia pri/
mum eſt omnino immutabile. ideo nullum motuȝ
nec mobile poteſt immediate de nouo producere.
quia aliter ſe haberet nunc ꝙ̄ prius. ¶ Sed non cre
do ꝙ arguat ſolum ex immutabilitate agentis. im/
mo oportet addere aliquid ex parte effectus: ſic ꝙ

teſt cauſare immediate aliquid nouum alterius ra/
tionis nulla poſita diuerſitate in mediis cauſis acti/
uis vel receptiuis. aliter non haberet propoſitio Ari
ſtotilis veritatem. ſi enim cauſe intermedie actiue
ſint diuerſe diſpoſitionis in agendo. vel paſſiue di/ Q
uerſe diſpoſitionis in recipiendo. poteſt eſſe diuerſi-
tas effectuum: dato ꝙ in cauſa prima nulla ſit mu//
tabilitas vel nouitas aliquo modo. ¶ Dicemus er/
go ſm Ariſtotilē ꝙ agēs oīno imutabile non habēs
cauſas medias actiuas vel receptiuas diuerſe diſpo
ſitionis nō poteſt cauſare aliqđ nouū alterius rōnis:
ſed aliqua iſtarū conditionū deficiente non habebi-
mus ſm Ariſt. vnde cōcludamus aliquā nouitatem
in deo ¶ Dicendū ergo ꝙ nō cōtradicit ſibi in libel/
lo de bona fortuna. ⁊ 8. phyſi. ſm ꝙ aliqui volunt ſi-
bi imponere: qꝛ ſi ſm primā viā ſufficiat omnē effe/
ctum fortuitū reducere in celū hoc nō ponit aliquaȝ
nouitatē vel mutabilitatē in deo: qꝛ nō cauſat deus
effectus fortuitos de nouo niſi mediante celo: ⁊ hoc
non eſt contra eum. dato etiam ſm aliā viaȝ ꝙ opor
teat aliquos effectus fortuitos non vos reducere im
mediate in deū: adhuc non contradicit ſibi ipſi. quia 16. de aīal.
certū fuit Ariſtotilem ſm ſua principia poſuiſſe aīaȝ vel. 2 de ge
intellectiuam eſſe a deo imediate. ⁊ ad hoc attinge- ne. aīal. c. 3.
re pōt rō naturalis cū ſit imortalis. ⁊ ita aliqđ nouuȝ
pōt imediate eſſe a deo: ⁊ tñ nō cōtradicit ſibi ſm ſua
principia. ¶ Sed quō eſt hoc poſſibile? dicenduȝ ꝙ
imutabilitas agētis excludēdo cauſas actiuas inter/
medias vel receptiuas cōcludit̄ ſm Ariſtotilē. ꝙ nō
poſſit fieri aliquid nouū alterius rōnis. ſed ſi vna cō/ R
ditio defecerit. ſ. quādo cāe itermedie actiue vel paſ
ſiue diuerſimode ſe habent in cauſando pōt cāre de
nouo aliqđ alterius rōnis. Si ēt effectus cāndus ſit
eiuſdem rationis pōt deus ipſuȝ cāre: imediate nul/
la poſita nouitate in eo propter diuerſitatē cāſarum re/
ceptiuarū: ſicut ſol imediate ſoluit glatiē ⁊ coagulat
lutum: nulla poſita nouitate in eo: ita ſm Ariſtotileȝ
hoc corpe organizato deus neceſſitate imutabilita/
tis cauſat hanc aīam: ⁊ prius nō: qꝛ materia non erat
diſpoſita: ſicut nec ſol cauſat aliū ⁊ aliū radiū in aere
⁊ in aqua: niſi propter diuerſitatem recipientiū. ſic in
propoſito deus influit vniformiter in qđlibet inquā/
tum pōt ſm Ariſtotilē. ⁊ qꝛ iſte eſt diſpoſitus ⁊ ille nō.
ideo deus impellit iſtum ad tale propoſitū: ad qđ cō
ſequitur cōmodum. illum autem nō impellit: qꝛ nō
inuenit in eo diſpoſitionem illam quā diximus prius.
⁊ ita poſitio Ariſtotilis de bona fortuna ſtat cum po/
ſitione ſua. 8. phyſi. ſcilicet ꝙ deus non poteſt cauſa/
re nouum mundum vel nouum celum vel nouum
motum ſm ſuam totalitatem. ¶ Sed ſm fidē ⁊ ve/
ritatem dicendū eſt ꝙ deus habens prouidentiam S
generalem de omnibus regit res ſm ꝙ nate ſunt re
gi. ſm ꝙ dicitur. 7. de ciui. c. 30. Sic deus res quas
condidit ⁊c̄. tamen preter iſtam generalem prouidē
tiam habet prouidentiam ſpecialem et quadam ele
ctione ſm quam prouidet vnicuiqꝫ hominum ſm
merita preſentia vel futura ⁊ occulta nobis. tamen
ſibi preſentia. quia eius iudicia iuſta ſunt ſemper li/
cet occulta: ita ꝙ aliquando aduerſitas plus proficit
ꝙ̄ proſperitas ſm Boetium. 4. de conſola. ita ꝙ licȝ Proſa. 4.

Additiones q̃dã.q.7.ibi ĩmediate añ illud. Jã ɔſi ler ⁊c̃.

AD ſolutiones iſtorū obiectorū doctor remittit ſe alibi. ſꝫ tñ dici ad primū negando cõſequẽtiã: qꝛ lʒ intellectus viatoris poſſit ex ſuis naturalibus cognoſcere ibi eſſe perfectiſſimam voluntateʒ. hoc tamen eſt per cõceptū imperfectuʒ: qꝛ nõ eſt inconueniens per cõceptū imperfectū cognoſci aliq̃d eſſe perfectiſſimū: ſicut per cõceptum finituʒ cognoſcitur aliq̃d eſſe infinitū. Et ideo nõ ſeq̃tur ꝙ per talem rationem volũtatis: quam viator habet ex legeʒ cõmuni: poſſit tanquaʒ per medium euidẽs ꝑ priori cognoſcere deo ineſſe omnipotentiã. ¶ Ad ſcḋʒ dicēduʒ eſt ꝙ qualitercũq; ſit de maiore: minor videtur neganda: qꝛ etſi deus ſit res ſimpliciſſima: non tamē omnis cõceptus queʒ nos habemus de eo eſt ſimplr̃ ſimplex. ⁊ ideo non oportet omneʒ ꝓpoſitionem taleʒ eſſe per ſe proprie. ⁊ tñ ſi eſſet per ſe: non tamē ex hoc eēt per ſe nota. ¶ Ad tertium dicēdum ꝙ cognitio metaphyſici de deo excedit cognitioneʒ phĩci de deo: tam extenſiue propter multitudinem paſſionum vel proprietatū cognitarum: q̃ʒ intenſiue propter maiorē perfectionē ⁊ perfectiorē modū cognoſcendi. ⁊ per hoc ad formã argumenti dicaẽ cõcedendo primã ɔñiã: ⁊ ɔñs ad iſtum intellectuʒ ꝙ metaphyſicus põt ad altiorē cognitionem attingere q̃ʒ eſt illa cognitio qꝛ: ad quam non ſufficit naturalis vel phĩcus attingere. nam in cognitione qꝛ eſt dare latitudinē ⁊ exceſſum ſm̃ maius ⁊ minus tam intenſiue q̃ʒ extēſiue. Et ideo cum vlterius infertur. ergo poteſt attingere ad cognitionē ꝓpter quid neganda eſt ɔñtia de demonſtratione quia ⁊c̃.

¶ Queſtione.14.circa finem. ante illam particulam tertius. Et per idem ad ſecundum.

Exemplum huius apparet ĩ ſenſu. qꝛ enĩʒ ſpẽs coloris vʒ ſicut quãdo radius tranſit per vitrum rubeuʒ rubor apparet in pariete oppoſito. ⁊ ille rubor ita viſus nõ eſt ratio videndi ruborem in vitro ſub propria rõne ſed tñ̄mõ diminute. vel forte nullo mõ niſi per collationē huius ruboris ad illũ tanq̃ʒ ſimilis. quando aũt ſpecies ſenſibilis eſt ratio ſentiēdi obiectuʒ ſub propria rõne ſua: ipſa nõ eſt percepta per ſenſum ſicut apparet manifeſte in viſiõe recta vbi nihil videtur in medio inter colorē ⁊ oculuʒ. ⁊ tamē eſt ibi ſpecies coloris multiplicata. ¶ Sed contra. licet hoc ſit ibi: in viſione tñ̄ reflexa vr̃ ꝙ ipſa ſpecies videaẽ. quia hoc qḋ videẽ apparet videri ĩ ſpeculo. ⁊ tamē in tali viſione reflexa ſpecies eſt ratio ſentiendi obiectum in ratione ſua ꝓpria: qꝛ obiectum videẽ ſub propria ratione viſibilitatis ſue. ergo a ſimili in ꝓpoſito poſſet deus videri per medium quaſi ſpeculatū ⁊ tamē ſub ratione ꝓpria obiectiua. ¶ Sed hic dicēdum ꝙ Alacen in ꝑſpectiua ſua li.4.c.4. ex intētione determinat ꝙ ſpecies non eſt in ſpeculo ſubiectiue neq; eſt ibi vt terminãs actum videndi. Et breuiter oſtendi poteſt vnico experimēto: qꝛ quod alicubi exiſtēs in ſe vr̃ ab oculo exiſtente in hoc ſitu. ſꝫ etiam videri ab ipſo exiſtente in alio ſitu. dũ tamen medium ſit illuminatū: ⁊ non ſit opacū interpoſitū. ⁊ ſit etiam debita diſtantia. ſed oculus qui in determinato ſitu exiſtens videret album in ſpeculo alibi exiſtens non videret. qꝛ non ſit viſio iſta niſi in illo pũcto ad quem peruenire poteſt radius reflexus q̃ ſemper eſt in eadem ſupficie cum radio incidētie: ⁊ cum ipſo conſtituit angulum equalē illi angulo quẽ intercipiẽ inter radium incidentis: ⁊ corpus ſup qḋ incidit. ¶ Patet etiam propoſitū per hoc ꝙ aliqua ſpecula non ſunt formaliter perſpicua ſicut in calibe polito ⁊ argento polito: bene videẽ aliq̃s color tanq̃ʒ in ſpeculo: ⁊ tamē ĩ iſtis nõ recipitur ſpẽs coloris: qꝛ non eſt nata recipi niſi in perſpicuo tñ̄mõ: ğ hic recipiẽ in aere propinquo talibus ſpeculis. ſʒ vt ibi non põt terminare viſionē. q̃ꝛ etiaʒ recipiẽ in ſpeculo perſpicuo vitreo: adhuc ibi non terminaẽ viſio niſi ad aliq̃d opacū ſuppoſituʒ. puta plũbum vel aliud huiuſmodi. dico ergo ꝙ in viſione tali ſpeculari ſpecies nõ eſt viſa. ſed tñ rõ videndi obiectū illud cuiꝰ eſt ſpẽs: non tñ per lineã rectã: ſed per lineam reflexã. vnde obiectū quidē nõ eſt p̄ñs oculo per lineam rectam ſed reflexam cõcurrētē cum recta in pũcto: vbi eſt cõcurſus radij viſualis cum catheco.

¶ Qõne.18. ante illud. De ſecundo principali.

Nota ꝙ vltra nãlē bonitatē volitionis que cõpetit ſibi inquãtū ens: que etiaʒ cõpetit cuilibet enti poſitiuo ſm̃ q̃tiam ſue entitatis magis ⁊ minus preter illaʒ eſt triplex bonitas moralis ſm̃ gradus ſe habēs. Prima dicitur bonitas ex genere que cõpetit volitioni ex hoc ꝙ tranſit ſup obiectuʒ conueniens actui tali ſm̃ dictamen recte rationis: ⁊ non ſoluʒ qꝛ cõueniens actui tali nãliter ſicut ſol viſioni. ⁊ hec eſt p̄ña bonitas moralis: que ideo põt dici ex genere: qꝛ quaſi mãlis reſpectu oĩs bonitatis poſterioris ſiue vlterioris ĩ genere moris. nã actus tranſiens ſuper obiectū cõueniens eſt quaſi formabilis per quãcũq; aliam circunſtantiam moraleʒ: ⁊ ita quaſi potẽtiale: nõ oĩno ſic extra genus moris ſicut fuit ipſe actus in genere nãe ſed ĩ genere moris qꝛ iaʒ hʒ aliq̃d de illo genere. puta obiectū debituʒ actui. ¶ Scḋa põt dici bonitas virtuoſa ſiue ex circũſtantia que ɔpetit volitioni ex hoc ꝙ ipſa elicitur a voluntate cuʒ oĩbus circũſtãtiis dictatis a recta rõne debere ſibi competere in eliciēdo ipſam. bonuʒ enim eſt ex cauſa integra ſm̃ Dioᵐ.4. de di.no. Et illud eſt quaſi in ſpecie moris bonum. qꝛ iam habʒ oẽs differentias morales cõtrahẽtes bonum ex genere. ¶ Tertia vero bonitas põt dici meritoria ſiue gratuita in acceptatione diuina in ordine ad ꝓmiuʒ que conuenit actui: ex hoc ꝙ preſuppoſita duplici bonitate iam dicta elicitur cõformiter ꝓncipio merendi qḋ eſt grã vel charitas. Exemplũ primi. dare elemoſynam. Exemplũ ſecundi. dare elemoſynam pauperi qui eget: ⁊ in loco quo põt ſibi competere propter amorem dei. Exemplum tertij. illud opus facere non tantũ ex inclinatione naturali ſicut potuit fieri in ſtatu innocētie: ⁊ forte poſſet modo fieri a peccatore: ſi adhuc peccator exiſtens ⁊ non penitēs ex pietate naturali moueretẽ ad ꝓximum: ſʒ tantuʒ ex charitate ex qua faciēs eſt amicus dei inquantuʒ reſpicit opera eius. hec triplex bonitas eſt ordinata ita ꝙ prima preſupponitur ſecunde. ſecũda tertie. ⁊ non econuerſo. huic triplici bonitati correſpõdet triplex malitia. prima ſiquidem eſt malitia ex genere: quando. ſ. actus qui tantum habet bonitatem nature ex primo ex quo debet conſtitui in genere moris habet malitiam: quia tranſit ſuper obiectuʒ diſconueniens: puta ſi odire tranſit ſuper deum. Secunda autem malitia eſt ex aliqua circunſtantia deordinate actum: lʒ habeat obiectum conueniens. tertia demeritoria de ſecundo principali.

Paruʒ curebis qꝛ ſũt in qõne ɔtēta. ⁊ iõ bona vba ⁊c̃.

aliorum.

Finis.

¶ Incipit tabula queſtionum quolibetalium.

Queſtio. 1. UTrum in diuinis eſſentialia ſint imediatiora ipſi eſſentie diuine vel notionalia? 2
2 Utrum in deo poſſint eſſe plures productiones eiuſdem rationis? 5
3 Utrum iſta poſſint ſimul ſtare ꝙ relatio vt comparata ad oppoſitum ſit res: ⁊ vt comparata ad eſſentiam ſit ratio tantum? 8
4 Utrum ſubtracta vel ſeparata ſiue circunſcripta relatione originis poſſet manere prima perſona diuina conſtituta ⁊ diſtincta? 11
5 Utrum relatio originis in diuinis ſit formaliter infinita? 14
6 Utrū equalitas in diuinis ſit relatio realis? 16
7 Utrum deū eſſe omnipotētē poſſit rōne neceſſaria demonſtrari? 20
8 Utrū filius ſiue vbū diuinū hēat aliquā cālitatem propriam reſpectu creature? 25
9 Utrū deꝰ poſſit facere angelū informare māꝫ? 27
10 Utrū deus poſſet ſpēs que ſunt in eucbariſtia conuertere in aliqͥd preexiſtens? 29
11 Utrū deus poſſet facere ꝙ manēte corpore ⁊ loco eius corpus non babeat vbi in loco? 32
12 Utrum reſpectus rei create ſit idem ad deū creātem ⁊ conſeruantem? 33
13 Utrū actus cognoſcēdi ⁊ appetendi ſint eſſentialr abſoluti vel eſſentialiter relatiui? 35
14 Utrū aīa ſue ꝑfectioni nālı relicta poſſit cognoſcere trinitatem ꝑſonarū in diuinis? 38
15 Utrum reſpectu verbi creature intellectus poſſibilis ſit actiuus vel paſſiuus? 42
16 Utrum libertas voluntatis ⁊ neceſſitas naturalis poſſint ſe compati in eodem reſpectu eiuſdem actus ⁊ obiecti? 45
17 Utrum actus dilectionis nālis ⁊ actus dilectionis meritorie ſint eiuſdem ſpeciei? 48
18 Utrum actus exterior addat aliquid bonitatis vel malitie ad actum interiorem? 49
19 Utrū in xp̄o vnitas nāe bumane ad vbū ſit ſola dependentia nāe aſſumpte ad ꝑſonā verbi? 52
20 Utrum ſacerdos obligatus ad dicendum miſſaꝫ pro vno: obligatus etiam ad dicendū miſſam pro alio ſufficienter ſoluat debitum dicendo vnaꝫ miſſam pro ambobus? 56
21 Utrū ponens mūdi eternitatē poſſit ſuſtinere aliquem eſſe vliter bene fortunatum? 59

Ad Clariſſimum Doctorem Antonium de Fantis Taruiſinū Joannis Marii Albani Liberaliū Diſciplinarū Cultoris Carmen.

Inuidiam Scotus ſcribendo vicerat: ⁊ iam
  Nil: de quo non Is dicere poſſet: erat.
Ills autem impatiens vinci: ne ſcriberet vltra:
  E vita Inſidijs extulit ante Diem.
Extulit Inſidijs viuentem: ⁊ condidit illum
  Ulterius ne quid ſcriberet: Inuidia.
Quin etiaꝫ ne Quis quae fecerat Ille videret:
  Corrupit quicquid ſcripſerat Ille prius.
Atꝗ ita corrupit: Nemo vt cognoſcere poſſet
  Scripta Uiri: Quis docta ⁊ acuta forent.
Quod niſi tu Antoni tantos miſerate Labores
  Limā intendiſſes Judiciūꝗ tuum.
Ni mirū haec ipſa: Inuidiam quis vicerat Ille:
  Spectaſſent paruo Tempore ad Interitū.
Quod Tu dū praeſtas: feciſti: vt nō magis Illi
  Se debere Aetas: ꝗ tibi noſtra velit.

Regiſtrum

A B C D E F G H Omnes ſunt quaterni preter H qui eſt ternus.

Expliciūt Queſtiones Quolibetales a Doctore Subtiliſſimo edite Joanne Duns Scoto Ordinis Minorum ac omniū Theologoꝝ Principe nuperrime ab Innumeris Erroribus abſolute ab Excellentiſſimo Doctore Antonio de Fantis Taruiſino Uenetijs impreſſe mandato Egregij Uiri Joannis Bartholomei de Gabiano. Per Gregorium de Gregorijs Anno Dñi. M.ccccc.xv. Die. xxiij. Aprilis.